

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Prop. 4 S

(2017–2018)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens
beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om
innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som
inngår i den tredje energimarkedspakken

Innhold

1	Innledning	5	3.2.9	Sluttbrukermarkeder (kapittel IX)	16
2	Bakgrunn og formål med rettsaktene	8	3.2.10	Avsluttende bestemmelser (kapittel X)	16
3	Nærmere om innholdet i rettsaktene som inngår i den tredje energimarkeds- pakken	10	3.2.11	Vedlegg I (forbrukerrettigheter) .	16
3.1	Direktiv 2009/72/EF (tredje elmarkedsdirektiv)	10	3.3	Forordning (EF) nr. 713/2009 (opprettelse av ACER)	17
3.1.1	Innledning	10	3.4	Forordning (EF) nr. 714/2009 (grensekryssende krafthandel).....	17
3.1.2	Formål, anvendelsesområde og definisjoner (kapittel I)	10	3.4.1	Innledning	17
3.1.3	Alminnelige regler for sektoren (kapittel II)	10	3.4.2	Bestemmelser om TSO og samarbeid i ENTSO-E	18
3.1.4	Produksjon av elektrisk kraft (kapittel III)	11	3.4.3	Bestemmelser knyttet til overføring av elektrisk kraft mv. ...	18
3.1.5	Transmisjonssystemoperatør (kapittel IV)	11	3.4.4	Utfyllende regelverk (nettkoder og retningslinjer)	19
3.1.6	Uavhengig transmisjons- systemoperatør (kapittel V)	12	3.5	Forordning (EF) nr. 715/2009 (andre gasstransmisjons- forordning)	20
3.1.7	Distribusjonssystemoperatør (kapittel VI)	12	4	Beslutningen i EØS-komiteen	21
3.1.8	Regnskapsmessige krav (kapittel VII)	13	4.1	EØS-komiteens beslutning	21
3.1.9	Tilgang til systemet (kapittel VIII)	13	4.2	Tilpasningstekst til forordning (EF) nr. 714/2009	21
3.1.10	Nasjonal reguleringsmyndighet (kapittel IX)	13	4.3	Tilpasningstekst til direktiv nr. 2009/72/EF	22
3.1.11	Sluttbrukermarkeder (kapittel X)	13	4.4	Tilpasningstekst til direktiv nr. 2009/73/EF	23
3.1.12	Sluttbestemmelser (kapittel XI) ...	13	4.5	Tilpasningstekst til forordning (EF) nr. 715/2009	24
3.1.13	Vedlegg I om forbruker- beskyttelse	13	4.6	Tilpasningstekst til forordning (EF) nr. 713/2009	24
3.2	Direktiv 2009/73/EF (tredje gassmarkedsdirektiv)	14	4.7	Endringer i oppgavene for EFTAs overvåkingsorgan som følge av tredje energimarkedspakke	25
3.2.1	Innledning	14	5	Konstitusjonelle forhold	27
3.2.2	Formål, anvendelsesområde og definisjoner (kapittel I)	14	6	Forholdet til norsk rett	29
3.2.3	Alminnelige regler for sektoren (kapittel II)	14	7	Økonomiske og administrative konsekvenser	30
3.2.4	Transmisjon, lager og LNG (kapittel III)	15	7.1	Uavhengig reguleringsmyndighet	30
3.2.5	Distribusjon og forsyning (kapittel V)	15	7.2	Etablering av uavhengig klageinstans	30
3.2.6	Regnskapsmessige krav (kapittel VI)	15	7.3	Transmisjon av elektrisk energi ...	30
3.2.7	Tilgang til systemet (kapittel VII)	15	7.4	ACER og ENTSO-E	31
3.2.8	Nasjonal reguleringsmyndighet (kapittel VIII)	16	7.5	Distribusjon av naturgass	31
			7.6	Oppsummering	31
			8	Konklusjon og tilrådning	33

Forslag til vedtak om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken	34	6	Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 715/2009 av 13. juli 2009 om vilkår for tilgang til overføringsnett for naturgass og om oppheving av forordning (EF) nr. 1775/2005	167
Vedlegg		7	Kommisjonsbeslutning av 10. november 2010 om endring av kapittel 3 i vedlegg I til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 715/2009 om vilkår for tilgang til overføringsnett for naturgass (2010/685/EU)	187
1 EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om endring av EØS-avtalens vedlegg IV (Energi)	35	8	Kommisjonsbeslutning av 24. august 2012 om endring av vedlegg I til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 715/2009 om vilkår for tilgang til overføringsnett for naturgass (2012/490/EU)	192
2 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/72/EF av 13. juli 2009 om felles regler for det indre marked for elektrisk kraft og om oppheving av direktiv 2003/54/EF	42	9	Kommisjonsbeslutning av 16. mai 2011 om oppheving av vedtak 2003/796/EF om opprettelse av Gruppen av europeiske reguleringsmyndigheter for elektrisk kraft og gass (2011/280/EU)	198
3 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/73/EF av 13. juli 2009 om felles regler for det indre marked for naturgass og om oppheving av direktiv 2003/55/EF	84	10	Kommisjonsforordning (EU) nr. 543/2013 av 14. juni 2013 om innsending og offentliggjøring av opplysninger på markedene for elektrisk kraft og om endring av vedlegg I til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 714/2009	199
4 Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 713/2009 av 13. juli 2009 om opprettelse av et byrå for samarbeid mellom energireguleringsmyndigheter	130			
5 Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 714/2009 av 13. juli 2009 om vilkår for tilgang til nett for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene og om oppheving av forordning (EF) nr. 1228/2003	145			

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Prop. 4 S

(2017–2018)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

*Tilråding fra Utenriksdepartementet 3. november 2017,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Innledning

EØS-komiteen vedtok ved beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 å endre EØS-avtalens vedlegg IV (energi), ved å innlemme følgende rettsakter som inngår i den tredje energimarkedspakken:

- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 713/2009 av 13. juli 2009 om opprettelse av et byrå for samarbeid mellom energireguleringsmyndigheter (Agency for the Cooperation of Energy Regulators, ACER),
- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 714/2009 av 13. juli 2009 om vilkår for tilgang til nett for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene og om oppheving av forordning (EF) nr. 1228/2003 (grensekryssende krafthandel),
- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 715/2009 av 13. juli 2009 om vilkår for tilgang til overføringsnett for naturgass og om oppheving av forordning (EF) nr. 1775/2005, rettet ved EUT L 229 av 1.9.2009, s. 29. og EUT L 309 av 24.11.2009, s. 87 (andre gasstransmisjonsforordning),
- Kommisjonsforordning (EU) nr. 543/2013 av 14. juni 2013 om innsending og offentliggjøring av opplysninger på markedene for elektrisk kraft og om endring av vedlegg I til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 714/2009,
- Europaparlaments- og rådsdirektiv nr. 2009/72/EF av 13. juli 2009 om felles regler for det indre marked for elektrisk kraft og om oppheving av direktiv 2003/54/EF (tredje elmarkedsdirektiv),
- Europaparlaments- og rådsdirektiv nr. 2009/73/EF av 13. juli 2009 om felles regler for det indre marked for naturgass og om oppheving av direktiv 2003/55/EF (tredje gassmarkedsdirektiv),

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- Kommisjonsbeslutning av 10. november 2010 om endring av kapittel 3 i vedlegg I til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 715/2009 om vilkår for tilgang til overføringsnett for naturgass,
- Kommisjonsbeslutning av 24. august 2012 om endring av vedlegg I til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 715/2009 om vilkår for tilgang til overføringsnett for naturgass,
- Kommisjonsbeslutning av 16. mai 2011 om oppheving av vedtak (EF) nr. 2003/796 om opprettelse av Gruppen av europeiske reguleringsmyndigheter for elektrisk gass og kraft.

EUs tredje energimarkedspakke ble vedtatt i 2009 for å videreføre og styrke reguleringen av EUs indre markeder for elektrisk energi og naturgass. Pakken inneholder et sett av direktiver og forordninger som trådte i kraft i EU 3. mars 2011, og skal bidra til å harmonisere betingelsene for handel i EUs indre energimarked. Den tredje energimarkedspakken erstatter andre energimarkedspakke, som er inntatt i EØS-avtalen vedlegg IV (energi), jf. St.prp. nr. 52 (2005–2006).

Gjennomføring av EUs tredje energimarkedspakke i norsk rett vil kreve endringer i energiloven og naturgassloven. Det er fremmet forslag om nødvendige lovendringer, se nærmere omtale i Prop. 5 L (2017–2018) og Prop. 6 L (2017–2018). Lovendringene omfatter nye krav til uavhengig reguleringsmyndighet for elektrisitet og naturgass samt opprettelse av en uavhengig klageinstans for dennes vedtak. Tredje elmarkedsdirektiv har krav til Eiermessig skille mellom transmisjon og omsetning av elektrisk energi, og sertifisering av operatør for transmisjonssystem, som krever endring i energiloven. Tredje gassmarkedsdirektiv har krav til utpeking av systemoperatør, adgang til system for naturgass Eiermessig skille og sertifisering av systemoperatør i transmisjonsnett, og krav til selskapsmessig og funksjonelt skille, som krever endring i naturgass.

Ved lovendring våren 2016 ble definisjonen av transmisjonsnett for overføring av elektrisk energi inntatt i energiloven § 1-5 i tråd med tredje elmarkedsdirektiv. I samme proposisjon er kravene til operatører av distribusjonssystem (DSO) som følge av tredje elmarkedsdirektiv også omtalt, jf. Prop. 35 L (2015–2016) – Endringer i energiloven (skille mellom nettvirksomhet og annen virksomhet mv.).

Europaparlaments- og rådsforordning (EF) 713/2009 regulerer opprettelsen av et byrå for samarbeid mellom nasjonale reguleringsmyndigheter på markedene for elektrisitet og naturgass

(Agency for the Cooperation of Energy Regulators, ACER). Byrådet skal fremme samarbeid mellom de europeiske energiregulatorene, og har blant annet en viktig rolle som bidragsyter i prosessene for å vedta utfyllende regelverk for handel med elektrisitet og gass over landegrensene. EØS/EFTA-statenes tilknytning til ACER er regulert gjennom EØS-tilpasninger til rettsaktene. I EØS-komiteens beslutning fremgår det at EØS/EFTA-statenes regulatorer gis rett til full deltakelse i ACER, men uten stemmerett i byråets besluttede organer.

På visse saksområder kan ACER fatte bindende vedtak ved uenighet mellom de berørte nasjonale reguleringsmyndighetene, eller dersom disse i fellesskap ber om et slikt vedtak, se nærmere omtale i punkt 3.3. For EØS/EFTA-statenes vedkommende er denne kompetansen lagt til EFTAs overvåkningsorgan, som for Norges del kan fatte vedtak rettet mot Norges vassdrags- og energidirektorat. I tråd med en vurdering fra Justisdepartementets lovavdeling foreligger det ikke overføring av myndighet i Grunnlovens forstand, siden et slikt vedtak fra EFTAs overvåkningsorgan retter seg mot statlige myndigheter og ikke har direkte internrettslig virkning i Norge.

Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 714/2009 erstatter forordning (EF) nr. 1228/2003 om grensekryssende krafthandel. Kommisjonen gis myndighet til å kreve informasjon fra energiselskaper om visse forhold, og har mulighet til å sanksjonere manglende oppfyllelse av et slikt pålegg med bøter på nærmere vilkår. Gjennom EØS-tilpasningene er slik myndighet lagt til EFTAs overvåkningsorgan, som kan fatte vedtak overfor aktører i EFTA-statene. I tråd med en vurdering fra Justisdepartementets lovavdeling er myndighetsoverføringen til EFTAs overvåkningsorgan «lite inngripende» i Grunnlovens forstand, og Stortinget kan gi samtykke til innlemmelse av rettsaktene i EØS-avtalen etter Grunnloven § 26 annet ledd.

Om lag 95 prosent av norske naturgassressurser går til eksport, jf. omtale i Prop. 6 L (2017–2018) om endringer i naturgassloven. For det norske oppstrøms gassrørledningsnettet slik som rørledningene til kontinentet og Storbritannia, gjør tredje energimarkedspakke ingen endringer i bestemmelsene om tilgang til oppstrømssystemet og tvisteløsning. Disse er allerede gjennomført i petroleumsloven i tråd med andre energimarkedspakke.

Det er to gassrørnettverk i Rogaland for innenlandsk (nedstrøms) distribusjon av naturgass, som vil bli berørt av den tredje energimar-

kedspakken. Fram til 10. april 2014 hadde Norge status som marked under oppbygging i henhold til annet gassmarkedsdirektiv. På denne bakgrunn hadde Norge et mindre omfattende regulatorisk regime enn det som ellers følger av direktivet. Det har ikke vært mulig å videreføre unntaket under tredje gassmarkedsdirektiv. Norge vil være forpliktet til å gjennomføre flere av bestemmelsene i tredje gassmarkedsdirektiv (direktiv 2009/73/EF), samt gasstransmisjonsforordningen (forordning 715/2009). Det kan likevel være aktuelt med enkelte såkalte regionale unntak, jf. omtale av tilpasninger nedenfor i punkt 4.4.

Gjennom den tredje energimarkedspakken er det opprettet to nye organisasjoner for samarbeid mellom operatør av transmisjonssystem (TSO). Disse er ENTSO-E for elektrisitet og ENTSO-G for gass. Organisasjonene deltar blant annet i utviklingen av nytt teknisk regelverk for det indre energimarkedet, sammen med ACER og Kommisjonen. I fortalet til beslutningen i EØS-komiteen er det vist til at TSOene fra EØS/EFTA-statene ikke er å regne som «tredjeland» i denne sammenhengen. Fra norsk side deltar Statnett i ENTSO-E.

Etter tredje energimarkedspakke har Kommisjonen kompetanse til å vedta utfyllende forordninger i form av såkalte nettverkskoder eller som bindende retningslinjer. I prosessen for utarbeidelse av slike regler gjennomføres det offentlige høringer hvor interessenter kan fremme sine

synspunkter. EUs medlemsstater er representert i Electricity Cross Border Committee (ECB), grensehandelskomiteen, som godkjenner den endelige versjonen av regelverket før det vedtas av Kommisjonen (komitologiprosedyre). Når et regelverk er godkjent av ECB, skal det også godkjennes av Rådet og Parlamentet. EØS/EFTA-statene deltar som observatører i ECB. Slik deltakelse, uten stemmerett, følger av EØS-avtalen, og er samtidig tydeliggjort gjennom en egen EØS-tilpasning.

Nytt regelverk som vedtas av Kommisjonen med hjemmel i den tredje energimarkedspakken vil senere bli gjenstand for egen innlemmelse i EØS-avtalen etter ordinære prosedyrer.

Gjennomføringen av EØS-komiteens beslutning vil kreve lovendringer, bevilgningsvedtak og antas å være en sak av særlig stor viktighet siden noen av EØS-tilpasningene innebærer myndighetsoverføring til EFTAs overvåkningsorgan som er «lite inngripende». Det er derfor nødvendig å innhente Stortingets samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning i medhold av Grunnloven § 26 annet ledd.

EØS-komiteens beslutning i uoffisiell norsk oversettelse, og uoffisielle norske oversettelser av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken følger som trykte vedlegg til proposisjonen.

2 Bakgrunn og formål med rettsaktene

Formålet med EUs tredje energimarkedspakke er å bidra til videre utvikling av det indre markedets funksjon innenfor energisektoren, herunder å overvinne hindringer for et indre marked for elektrisitet og naturgass. En viktig del av bakgrunnen for den tredje energimarkedspakken var Kommisjonenens sektorundersøkelse av energimarkedene 2005–2007, som identifiserte flere hindre for etableringen av et indre marked for naturgass og elektrisk energi.

En viktig del av tredje elmarkedsdirektiv og gassmarkedsdirektiv er nye krav til Eiermessig skille mellom infrastruktur for energioverføring (transmisjon) på den ene siden og produksjon eller omsetning av energi på den andre siden. Det er satt nye krav til uavhengig og effektiv nasjonal reguleringsmyndighet og klageorgan, styrket forbrukerbeskyttelse, samt hjemmel for utvikling av mer harmonisert teknisk regelverk gjennom såkalte nettkoder og retningslinjer. Dette er juridisk bindende regelverk som Kommisjonen er gitt kompetanse til å vedta.

Opprettelsen av energibyrået ACER innebærer et styrket samarbeid mellom reguleringsmyndighetene i Europa. Byrået har en sentral rolle i utviklingen av nytt regelverk til utfylling av den tredje pakken. ACER fungerer også som rådgiver, fører tilsyn og har vedtaksmyndighet på visse saksområder. Nærmere omtale av ACER er gitt i punkt 3.3.

Engrosmarkedene for elektrisitet og naturgass i Europa har vært i langsom vekst og de tradisjonelle nettoperatorene har en dominerende stilling. Kommisjonen har særlig påpekt den høye graden av vertikal integrasjon knyttet til produksjon, overføring, distribusjon og salg som kilde til interessekonflikter og risiko for favorisering av egne selskaper. Kommisjonen så også et behov for å styrke de nasjonale regulerende myndighetene. Mangel på åpenhet kan føre til diskriminering når det gjelder markedsadgang i Europa. Situasjonen i Europa hadde etter Kommisjonenens vurdering vært preget av underinvestering i infrastruktur og mangel på tilgjengelig nettkapasitet. Kombinert med mangelfull overføringskapasitet mellom land, en praksis med langsiktige kapasitetsreservasjoner i nettet og manglende regulering av grenseoverskridende spørsmål, er dette forhold som Kommisjonen har pekt på som hindre for utviklingen av et integrert energimarked i Europa.

Ved EØS-komiteens beslutning nr. 146/2005 av 2. desember 2005 ble annet elmarkedsdirektiv (direktiv 2003/54/EF), forordningen om vilkår for tilgang til nett for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene (forordning (EF) nr. 1228/2003), annet gassmarkedsdirektiv (direktiv 2003/55/EF), samt kommisjonsvedtak 2003/796/EF om etablering av en europeisk regulatorgruppe for elektrisitet og gass (ERGEG) innlemmet i EØS-avtalen, jf. St.prp. nr. 52 (2005–2006). Det første elmarkedsdirektivet (direktiv 96/92/EF) ble samtidig opphevet. Forordning (EF) nr. 1228/2003 om vilkår for tilgang til nett for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene, avløste det tidligere transittdirektivet (90/547/EF).

Annet gassmarkedsdirektiv (direktiv 2003/55/EF) har bestemmelser for det europeiske gassmarkedet som i stor grad tilsvarende reglene for elektrisitetmarkedet. I all hovedsak gjelder direktivet markedene nedstrøms, det vil si med unntak av produksjon og transport av naturgass på sokkel. Norge har hatt status som marked under oppbygging inntil april 2014 jf. direktivet artikkel 28. Dette innebar unntak fra sentrale deler av direktivet, blant annet tredjepartsadgang, utpeking av operatør for transmisjon og distribusjon av naturgass og krav til selskapsmessig og funksjonelt skille. Forordning (EF) nr. 1775/2005 om betingelsene for adgang til naturgasstransmisjonsnett supplerer gassdirektivet. Forordningen ble innlemmet i EØS-avtalen gjennom vedtak i EØS-komiteen 26. september 2008, men har ikke hatt anvendelse for Norge med status som marked under oppbygging, jf. St.prp. nr. 52 (2005–2006).

I forbindelse med gjennomføringen av den andre energimarkedspakken i norsk rett ble det gjort enkelte endringer i energiloven, jf. Ot.prp. nr. 61 (2005–2006) Om lov om endringer i lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi. På gassiden ble det gjort visse mindre endringer i

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

naturgassloven og petroleumsloven, jf. Ot.prp. nr. 57 (2005–2006) Om lov om endringar i lov 28. juni 2002 nr. 61 om felles regler for det indre marked for naturgass, i lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet (petroleumsloven) og i

somme andre lover. Gjennomføringen av annet gassmarkedsdirektiv ble basert på en rammelov hvor de sentrale prinsippene er nedfelt, mens Kongen har fullmakt til å gi utfyllende regler i forskrift.

3 Nærmere om innholdet i rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

3.1 Direktiv 2009/72/EF (tredje elmarkedsdirektiv)

3.1.1 Innledning

Tredje elmarkedsdirektiv følger samme struktur som annet elmarkedsdirektiv og har i alt elleve kapitler, samt vedlegg. De fleste kapitlene viderefører bestemmelsene fra annet elmarkedsdirektiv. I St.prp. nr. 52 (2005–2006) og Ot.prp. nr. 61 (2005–2006) ble annet elmarkedsdirektiv og endringene i energiloven til gjennomføring av dette gjennomgått.

De tredje direktivene (elektrisitet og naturgass) har nye krav til uavhengig nasjonal reguleringsmyndighet, som skal være uavhengig fra både sektoren og politiske myndigheter. I tillegg er listen over den nasjonale reguleringsmyndighetens oppgaver og ansvarsområde utvidet.

De tredje direktivene har nye krav til eierskap og organisering av nettvirksomheten på transmissjonsnivå. Som hovedmodell er det krav til eiermessig skille mellom transmisjonssystem og produksjon eller omsetning av elektrisitet eller naturgass. For land med transmisjonssystem som per 3. september 2009 var del av et vertikalt integrert foretak, kan det tas i bruk en alternativ modell med uavhengig systemoperatør (ISO-modellen) eller med uavhengig transmisjonsoperatør (ITO-modellen).

Olje- og energidepartementet forvalter statens eierskap til transmisjonsnettet gjennom Statnett SF, mens Nærings- og fiskeridepartementet forvalter statens eierskap til kraftproduksjon gjennom Statkraft SF. Norge hadde med dette gjennomført et eiermessig skille i tråd med direktivets hovedmodell før tredje energimarkedspakke ble vedtatt.

De tredje direktivene har ytterligere bestemmelser til styrking av forbrukerregler og om offentlige tjenesteforpliktelser. Dette er regler som i stor grad følger av forskrifter under energiloven. I Norge er forbrukernes rettigheter også ivaretatt gjennom forbrukerlovgivningen, først og fremst forbrukerkjøpsloven. Det kan være nød-

vendig med justeringer i forskriftene til energiloven.

I det følgende gjennomgås de enkelte delene av direktivet.

3.1.2 Formål, anvendelsesområde og definisjoner (kapittel I)

I *artikkel 1* angis direktivets virkeområde. Dette omfatter felles regler for produksjon, overføring, distribusjon og forsyning av elektrisk kraft, samt bestemmelser om forbrukervern, med hensikt å forbedre og integrere konkurranseutsatte kraftmarkeder i EU. Direktivet inneholder regler for sektorens organisasjon og funksjon, tilgang til markedet, prosedyrer for anbud og tildeling av tilatelser, samt drift av systemer. Direktivet har også regler om forpliktelser til å yte offentlige tjenester, forbrukernes rettigheter og krav til konkurranse.

I *artikkel 2* er det inntatt i alt 35 definisjoner. Disse er avgjørende for tolkningen av de enkelte bestemmelsene i direktivet.

3.1.3 Almennlige regler for sektoren (kapittel II)

Direktivet *artikkel 3* fastsetter at statene kan pålegge selskaper i elektrisitetssektoren offentlige tjenesteforpliktelser for å ivareta allmenne økonomiske interesser, og har en rekke bestemmelser om forbrukerbeskyttelse.

Statene kan pålegge foretak forpliktelser til offentlig tjenesteyting etter *artikkel 3* nr. 2 relatert til forsyningssikkerhet, regularitet (kvalitet og pris), miljøbeskyttelse, energieffektivisering, energi fra fornybare kilder og klimabeskyttelse. Slike inngrep skal rapporteres til Kommisjonen, jf. *artikkel 3* nr. 15.

Kravene om forbrukervern omhandler forhold som tilknytningsplikt, retten til leverandørskifte, adgang til måledata, behandling av sårbare kunder, energifattigdom, informasjon til forbrukeren mv. Forbrukeren skal gis informasjon om energimiks, miljø- og klimakonsekvenser og rettigheter

ved eventuelle tvister. Slik informasjon kan gis på faktura eller i annet materiell fra kraftleverandøren, jf. artikkel 3 nr. 9 og vedlegg 1. Forbrukere skal ha ett sted å henvende seg for å få nødvendig informasjon om forbrukerrettigheter, jf. artikkel 3 nr. 12. Det er også krav om tvisteløsningsmekanisme, for eksempel en klagenemnd, jf. artikkel 3 nr. 13. Bestemmelsene om forbrukervern i direktivet artikkel 3 suppleres av nærmere krav som er fastsatt i vedlegg 1 til direktivet.

Staten skal etter *artikkel 4* overvåke forsyningssikkerheten i elektrisitetsmarkedet. Dette innebærer oppsyn med tilbud og etterspørsel i det nasjonale markedet, herunder situasjoner med knapphet hvor en eller flere tilbydere faller ut. Statene kan delegere oppgaven til nasjonal reguleringsmyndighet. En rapport om forsyningssikkerhetssituasjonen skal annethvert år oversendes Kommisjonen. Bestemmelsen er videreført fra annet elmarkedsdirektiv.

Medlemsstater skal etter *artikkel 5* sikre at tekniske sikkerhetskrav er definert og at minstekrav til teknisk design og funksjonalitet for anlegg som skal tilknyttes systemet er offentlig tilgjengelig. Det er kun mindre endringer sammenliknet med tilsvarende bestemmelse i annet elmarkedsdirektiv. Etter direktiv 98/34/EF skal tekniske regler sendes på høring i EØS og notifiseres særskilt. Direktivet er gjennomført i lov av 17. desember 2004 nr. 101 om europeisk meldeplikt for tekniske regler (EØS-høringsloven).

Statene skal etter *artikkel 6* fremme regionalt samarbeid, herunder samarbeidet mellom systemoperatørene og arbeid for harmonisering av nasjonale regelverk. Kommisjonen kan trekke opp geografiske områder i henhold til artikkel 12 nr. 3 i forordning (EF) nr. 714/2009 om grensekryssende krafthandel. Også ACER skal samarbeide med nasjonale reguleringsmyndigheter og TSOer for å harmonisere regelverk og praksis mellom regioner. Direktivet har også andre bestemmelser om internasjonalt samarbeid mellom nasjonale reguleringsmyndigheter og med ACER, jf. artikkel 37 nr. 1 bokstav c og artikkel 38.

Det vises til omtale av byrået ACER og forordningen om grensekryssende krafthandel i hhv. punkt 3.3 og 3.4.

3.1.4 Produksjon av elektrisk kraft (kapittel III)

Direktivet *artikkel 7* krever at statlige myndigheter har et konsesjonssystem for etablering av ny produksjonskapasitet som er basert på objektive, transparente og ikke-diskriminerende krite-

rier. Direktivet lister opp hensyn som myndighetene skal legge vekt på i konsesjonsbehandlingen. Bestemmelsen er i all hovedsak videreført fra annet elmarkedsdirektiv. Det er i EØS-tilpassningen presisert at kriteriet i artikkel 7 om å vektlegge bidrag til å nå EUs mål for fornybar energi-produksjon i 2020 ikke gjelder for EØS/EFTA-statene, se omtalen i punkt 4.3.

Etter *artikkel 8* skal statlige myndigheter ivareta forsyningssikkerhet gjennom å sørge for muligheter til å fremskaffe ny kapasitet eller forbruksbegrensende tiltak gjennom anbudsprosedyrer.

3.1.5 Transmisjonssystemoperatør (kapittel IV)

Direktivet stiller krav til effektivt skille mellom transmisjon av elektrisk energi og virksomhet knyttet til produksjon eller omsetning. Bestemmelsene om transmisjonssystem oppstiller alternative modeller for organiseringen av selskapene. Det er nye krav om sertifisering av TSO i artiklene 10 og 11. Bestemmelser om oppgaver for TSO videreføres med enkelte mindre justeringer sammenholdt med annet elmarkedsdirektiv.

Hovedregelen etter *artikkel 9* er eiermessig skille mellom de ovennevnte virksomhetene. I Norge er transmisjonsnettet hovedsakelig eid av Statnett SF, som eies av staten ved Olje- og energidepartementet. Statens eierskap til produksjon og omsetning ligger i Statkraft SF, som forvaltes av Nærings- og fiskeridepartementet. Den norske organiseringen har dermed basert seg på et eiermessig skille i transmisjonsnettet. For Statnetts vedkommende forelå et slikt skille per 3. september 2009, som lukker muligheten for direktivets alternative modeller til eiermessig skille, jf. artikkel 9 nr. 8. En organisering av Statnett som «independent system operator» eller «independent transmission operator» er derfor ikke aktuelt. Direktivet har også en særlig bestemmelse om spesielle ordninger som forelå per 3. september 2009 og som garanterer mer effektiv uavhengighet for transmisjonssystemoperatøren enn bestemmelsene om «independent transmission operator». Heller ikke denne bestemmelsen er aktuell for norske forhold.

Direktivet *artikkel 10* stiller krav om at en transmisjonssystemoperatør skal sertifiseres av nasjonal reguleringsmyndighet. I tillegg må foretaket være utpekt og godkjent av landets myndigheter. Denne sertifiseringsbeslutningen skal notifiseres til Kommisjonen, som avgir en vurdering som reguleringsmyndigheten skal legge behørig

vekt på, jf. direktivet artikkel 10 og forordning (EF) nr. 714/2009/EF artikkel 3. For Norges del vil denne funksjonen ivaretas av EFTAs overvåkningsorgan. Etter *artikkel 11* gjelder kravene om sertifisering også for eventuell TSO som er hjemmehørende i tredjeland. Det er gjort en tilpasning for EØS/EFTA-statene, se omtalen i punkt 4.3.

I *artikkel 12* omtales oppgavene til TSO. Kravet om at denne skal sikre systemets langsiktige evne til å møte rimelig etterspørsel etter netjtjenester er videreført. Det er gjort et tillegg om at drift, vedlikehold og utvikling skal skje på økonomiske vilkår og med henvisning til sikkerhet, pålitelighet og effektivitet, samt ta hensyn til miljøet, jf. bokstav a. I bokstav b er det en ny bestemmelse om å sikre TSOen tilstrekkelige midler til å kunne møte tjenesteforpliktelser. I bokstav h er det en ny bestemmelse om at TSO skal ha ansvaret for å innkreve flaskehalsinntekter og betalinger under ordningen med kompensasjonsmekanisme mellom TSOer, innvilge tredjepartsadgang til nettet og begrunne eventuell nektelse. Nasjonal reguleringsmyndighet skal sørge for at TSO utfører sine oppgaver i henhold til direktivet.

I *artiklene 13 og 14* er det egne bestemmelser som kommer til anvendelse dersom ISO-modellen anvendes.

Artikkel 15 tilsvarende artikkel 11 i annet elmarkedsdirektiv. Nasjonal reguleringsmyndighet gis en sterkere rolle ved godkjenning av kriterier som skal ligge til grunn for spesialregulering og balansering og bruk av utenlandsforbindelser. TSOens bruk av spesialregulering skjer i størst mulig grad etter markedsbaserte prinsipper. Balansemerkene er viktige for den momentane kraftbalansen. I artikkel 15 nr. 3 er det henvist til bestemmelsen om forrang for fornybar energi i spesialregulering i fornybardirektivet artikkel 16.

I *artikkel 16* videreføres i hovedsak bestemmelsene om transmisjonssystemoperatørens behandling av konfidensiell informasjon.

3.1.6 Uavhengig transmisjonssystemoperatør (kapittel V)

Kapitlet inneholder artiklene 17 til 23 og gjelder for stater som benytter seg av modellen for uavhengig transmisjonssystemoperatør («ITO»). En ITO kan være en del av et vertikalt integrert selskap, men det introduseres en rekke regulatoriske krav for å sikre uavhengig drift av transmisjonssystemet. Oppgavene for en ITO er beskrevet i detalj. Det er også detaljerte bestemmelser

om reguleringsmyndighetens kontroll med planlagt nettutvikling hos slike operatører av transmisjonssystemet. I artikkel 22 er det særlige regler om tilknytning av brukere til transmisjonssystemet og reguleringsmyndighetens kontroll med nettilknytninger. Modellen forutsetter at transmisjonssystemet tilhørte et vertikalt integrert selskap per 3. september 2009, og er ikke tilpasset norske eller nordiske forhold. Modellene etter direktivet kapittel V anses derfor ikke som aktuelle for gjennomføring i Norge.

3.1.7 Distribusjonssystemoperatør (kapittel VI)

Kapitlet inneholder artiklene 24 til 29. Sammenlignet med annet elmarkedsdirektiv dreier det seg om mindre endringer i bestemmelsene.

I *artikkel 24* er bestemmelsen om utpeking av distribusjonssystemoperatør (DSO) videreført.

I *artikkel 25* er bestemmelsen om oppgavene for DSOene videreført, med en justering om TSOens ansvar for å sikre systemets evne til å imøtekomme rimelig etterspørsel etter netjtjenester. I bestemmelsen om DSOens oppgaver er det inntatt en henvisning til energieffektivitet. Nasjonal reguleringsmyndighet skal sørge for at DSO utfører sine oppgaver i henhold til direktivet.

I *artikkel 26* er gjeldende krav om selskapsmessig og funksjonelt skille videreført, men det er foretatt en innstramming i kravene om overvåkningsplan og nasjonal reguleringsmyndighets overvåking, jf. nr. 2 bokstav d. I nr. 3 stilles nye krav til nøytralitet ved markedsføring og profilering i vertikalt integrerte selskaper.

I *artikkel 27* er bestemmelsene om DSOens taushetsplikt videreført fra annet elmarkedsdirektiv.

Artikkel 28 er ny og gjelder lukkede distribusjonssystemer. For at systemet skal bli klassifisert som lukket må det skje en fordeling av elektrisitet innenfor et geografisk begrenset kommersielt eller industrielt område, og som ikke forsyner husholdninger. I så fall kan nasjonal reguleringsmyndighet, dersom staten åpner for dette, unnta operatøren fra krav om å anskaffe nettap etter objektive, ikke-diskriminerende og markedsmessige prinsipper. Videre kan operatøren unntas fra kravet om forhåndsregulering av tariffene.

I *artikkel 29* er bestemmelsen om kombinert operatør for distribusjons- og transmisjonssystem endret. En slik aktør vil måtte oppfylle skjerpede krav til Eiermessig skille mv. som gjelder for TSO.

3.1.8 Regnskapsmessige krav (kapittel VII)

I *artikkel 30 og 31* er eksisterende bestemmelser om tilgang til regnskaper, konfidensialitet, regnskapsføring og regnskapsmessig skille videreført fra annet elmarkedsdirektiv.

3.1.9 Tilgang til systemet (kapittel VIII)

I *artiklene 32 til 34* er bestemmelsene om rett til tilgang til systemet videreført fra annet elmarkedsdirektiv. Dette gjelder både på transmisjons- og distribusjonssystemnivå. I *artikkel 32 nr. 2* er det gjort visse endringer i direktivteksten om distribusjonsselskapets muligheter for å nekte tilknytning. Etter direktivet kan en DSO nekte tilgang til systemet dersom nødvendig kapasitet mangler og det gis en behørig begrunnelse for dette. Nasjonale myndigheter eller nasjonal reguleringsmyndighet, skal kontrollere at kriteriene anvendes konsistent, og at en aktør som nektes tilknytning har tilgang på tvisteløsningsmekanismer.

I Norge har nettselskapet tilknytningsplikt, jf. energiloven §§ 3-3 og 3-4. Kompetanse til å gi unntak fra tilknytningsplikt for forbruk etter energiloven § 3-4 siste ledd ligger i dag hos Olje- og energidepartementet. Etter departementets vurdering krever ikke direktivet at denne kompetansen må overføres til den nasjonale reguleringsmyndigheten.

Artikkel 33 om markedsåpning og *artikkel 34* om direkte linjer tilsvarer henholdsvis *artiklene 21 og 22* i annet elmarkedsdirektiv.

3.1.10 Nasjonal reguleringsmyndighet (kapittel IX)

Tredje elmarkedsdirektiv og tredje gassmarkedsdirektiv stiller en rekke nye krav til reguleringsmyndigheten. I elmarkedsdirektivet fremgår disse av *artiklene 35 til 40*. Det skal utpekes én felles nasjonal reguleringsmyndighet for elektrisitet og gass på de områdene direktivene omfatter. Reguleringsmyndigheten skal være rettslig atskilt og funksjonelt uavhengig. Den skal ikke kunne instrueres ved utførelse av regulatoroppgaver. Direktivet stiller krav om egne budsjetttildelinger og at reguleringsmyndigheten fritt skal kunne disponere de tildelte midlene. De nye kravene om uavhengighet skal samtidig ikke være til hinder for samarbeid med andre relevante nasjonale myndigheter, eller politiske retningslinjer om for eksempel forsyningssikkerhet, mål om fornybar energi eller energieffektivisering.

De enkelte oppgavene til reguleringsmyndigheten er særlig knyttet til kontroll med nettvirkosomhet og tilgang til transmisjons- og distribusjonsnett, tiltak for å motvirke krysssubsidiert, grensekryssende handel og oppsyn med markedet for øvrig, samt forbrukerbeskyttelse. Oppgavene er detaljert beskrevet i *artikkel 37*. Direktivet krever at reguleringsmyndighetens vedtak skal kunne påklages til en instans som er uavhengig av de berørte partene og av regjeringen, jf. *artikkel 37 nr. 17*. En gjennomgang av de enkelte oppgavene for nasjonal reguleringsmyndighet er gitt i Prop. 5 L (2017–2018) om endringer i energiloven og Prop. 6 L (2017–2018) om endringer i naturgassloven.

Artiklene 38 og 39 regulerer samarbeid mellom reguleringsmyndigheter og EU-institusjoner. Etter energiloven § 10-1 fjerde ledd kan Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) i dag utveksle opplysninger i den grad det følger av EØS-avtalen.

I *artikkel 40* er det en ny bestemmelse om markedsaktørenes oppbevaring og utveksling av informasjon.

3.1.11 Sluttbrukermarkeder (kapittel X)

Direktivet kapittel X fastsetter at staten skal definere roller og ansvar for TSOer, DSOer, leverandører og kunder, samt om nødvendig andre markedsaktører. Slike regler skal offentliggjøres. Større kunder (ikke husholdninger) skal kunne inngå avtaler med flere leverandører samtidig.

3.1.12 Sluttbestemmelser (kapittel XI)

Kapittel XI har bestemmelser om ulike forhold. Det er en bestemmelse om krisetiltak i *artikkel 42*, tiltak for å sikre like konkurransevilkår i *artikkel 43*, unntak for mindre og isolerte systemer og enkelte EU-stater i *artikkel 44* og unntak etter en egen prosedyre i *artikkel 45*, vedtagelse av utfyllende regelverk i komitologi i *artikkel 46*, rapportering fra Kommisjonen i *artikkel 47*, oppheving av annet elmarkedsdirektiv i *artikkel 48*, frist for gjennomføring i *artikkel 49*, ikrafttredelse i *artikkel 50* og en bestemmelse om at medlemsstatene er adressat for direktivet i *artikkel 51*.

3.1.13 Vedlegg I om forbrukerbeskyttelse

Vedlegg I til direktivet inneholder bestemmelser om tiltak for å beskytte forbrukere. Kravene dreier seg om innhold i strømlleverandørers kontrakter og innføring av smarte målere. Sammen-

lignet med annet elmarkedsdirektiv er det gjort visse endringer i vedlegget om blant annet informasjon om kundenes rettigheter, tilgang til målerdata, informasjon om eget forbruk og sluttavregning ved leverandørbytte.

I vedlegget punkt 2 er staten pålagt visse forpliktelser knyttet til innføring av smarte målere. Staten skal sørge for å innføre intelligente målersystemer for å fremme forbrukernes aktive deltakelse i elektrisitetsmarkedet. Avanserte målersystemer skal innføres for 80 prosent av forbrukerne innen 2020 dersom en samfunnsøkonomisk analyse vurderer at tiltaket har positiv nytte. For øvrig er det visse språklige endringer sammenlignet med annet elmarkedsdirektiv.

3.2 Direktiv 2009/73/EF (tredje gassmarkedsdirektiv)

3.2.1 Innledning

Tredje gassmarkedsdirektiv følger samme struktur som tredje elmarkedsdirektiv. Direktivene har langt på vei også identisk ordlyd. De fleste kapitlene viderefører bestemmelsene fra annet gassmarkedsdirektiv uendret. Det vises til Ot.prp. nr. 81 (2001–2002) og Ot.prp. nr. 57 (2005–2006) om gjennomføringen av første og annet direktiv i naturgassloven. Oppstrøms petroleumsvirksomhet knyttet til undersjøiske petroleumsforekomster er regulert i medhold av petroleumsloven. Nedstrøms virksomhet omfatter andre tiltak for å bringe gassen frem til markedet, så som videreføring, transmisjon, distribusjon, innkjøp eller lagring, jf. Ot.prp. nr. 81 (2001–2002) side 2. Gassmarkedsdirektivet er utformet slik at det i det vesentligste gjelder nedstrømssektoren.

På noen områder går det tredje direktivet lenger enn forgjengeren. Et sentralt element i direktivet er nye og styrkede krav til uavhengig nasjonal reguleringsmyndighet, som skal være uavhengig fra både bransjen og politiske myndigheter. I tillegg er listen over oppgaver som den nasjonale reguleringsmyndigheten skal utføre gjort mer omfattende. Direktivet stiller nye og strengere krav til organiseringen av naturgassvirksomheten på transmisjonsnivå. Som hovedmodell har direktivet nye krav om eiermessig skille i transmisjonssystemet. Også på gassmarkedets område er reguleringen gjort mer omfattende ved styrking av forbrukerregler og krav til offentlige tjenesteforpliktelser.

Som det fremgår i punkt 6 nedenfor eksisterer det etter Olje- og energidepartementets vurdering verken transmisjonssystem, LNG-anlegg eller

lageranlegg i direktivets forstand i Norge i dag. Reglene for slike anlegg vil etter departementets syn ikke berøre aktører her i landet nå.

3.2.2 Formål, anvendelsesområde og definisjoner (kapittel I)

Artikkel 1 angir direktivets anvendelsesområde. Etter artikkel 1 nr. 1 gjelder direktivet transmisjon, distribusjon, forsyning og lagring av naturgass. Etter artikkel 1 nr. 2 skal direktivets regler, inkludert de som gjelder LNG, også gjelde for biogass og andre typer gass fra biomasse, så lenge slike gasser teknisk og sikkert kan injiseres og transporteres gjennom naturgasssystemet.

Artikkel 2 inneholder en rekke definisjoner. Disse er avgjørende for tolkningen av de enkelte bestemmelsene i direktivet. Definisjonen av transmisjon har i tredje direktiv fått et nytt tillegg, som presiserer at høytrykksrør som hovedsakelig anvendes i forbindelse med lokal distribusjon av naturgass ikke er å regne som transmisjon.

3.2.3 Almennelige regler for sektoren (kapittel II)

Artikkel 3 fastsetter at medlemsstatene kan pålegge naturgassforetak offentlige tjenesteforpliktelser for å ivareta allmenne økonomiske interesser. Bestemmelsen har i tillegg en rekke krav til forbrukerbeskyttelse, som suppleres av vedlegg 1 til direktivet.

Etter artikkel 3 nr. 2 kan statene pålegge forpliktelser til offentlig tjenesteyting relatert til forsyningssikkerhet, regularitet, kvalitet og pris, miljøbeskyttelse, energieffektivisering, energi fra fornybare kilder og klimabeskyttelse. Slike innlegg skal rapporteres til Kommisjonen, jf. artikkel 3 nr. 11. Artikkel 3 nr. 3 og nr. 4 omhandler beskyttelse av slutt kunder, sårbare kunder og energifattigdom. Nr. 5 og nr. 6 gjelder kundenes adgang til å velge leverandør, leverandørbytte og adgang til forbruksdata. Nr. 7 gjelder tiltak for å oppnå sosial og økonomisk likhet og miljøvern. Statene skal tilrettelegge for energieffektivisering, for eksempel gjennom avanserte målere og smarte nett, jf. artikkel 3 nr. 8. Det er krav til et kontaktpunkt der forbrukere kan henvende seg for å få informasjon om sine rettigheter, og det må eksistere tvisteløsningsmekanismer som for eksempel en klagenemnd, jf. artikkel 3 nr. 9.

Artikkel 4 oppstiller krav til eventuelle tillatelsesordninger for infrastruktur for naturgass i medlemsstatene.

Etter *artikkel 5* skal medlemsstatene overvåke forsyningssikkerheten i naturgassmarkedet. Oppgaven kan delegeres til reguleringsmyndigheten. Innen 31. juli hvert år skal det publiseres en rapport som skal videresendes til Kommissjonen. Artikkelen er uendret fra forrige direktiv.

Artikkel 6 er ny og omhandler regional solidaritet i relasjon til forsyningssikkerhet. Det finnes ingen tilsvarende bestemmelse i tredje elmarkedsdirektiv. Artikkel 6 anses ikke å være EØS-relevant.

Artikkel 7 er også ny, og inneholder bestemmelser om regionalt samarbeid mellom medlemsstatene.

Artikkel 8 omhandler tekniske regler, og er lite endret fra forrige direktiv.

3.2.4 Transmisjon, lager og LNG (kapittel III)

Direktivet stiller strengere krav til effektivt skille mellom transmisjon av naturgass og virksomhet knyttet til produksjon og forsyning. Hovedregelen etter *artikkel 9* er eiermessig skille mellom disse virksomhetene. Dersom transmisjonssystemet tilhørte et vertikalt integrert selskap per 3. september 2009, oppstiller direktivet to alternativer modeller til eiermessig skille, enten som «independent system operator» etter artikkel 14 eller som «independent transmission operator» etter bestemmelsene i kapittel IV.

Artikkel 10 stiller krav om at en transmisjonssystemoperatør sertifiseres av nasjonal reguleringsmyndighet. I tillegg må foretaket være utpekt og godkjent av landets myndigheter. Etter *artikkel 11* gjelder kravene om sertifisering også for TSO hjemmehørende i tredjeland. EØS-tilpassing er omtalt nedenfor i punkt 4.4.

Ifølge *artikkel 12* skal medlemsstatene utpeke, eller kreve at naturgassforetak som eier lager- eller LNG-anlegg, utpeker en eller flere lager- og LNG-systemoperatører. Oppgavene til systemoperatør for transmisjon, lager eller LNG fremgår av *artikkel 13*. Disse er med noen mindre endringer uendret fra forrige direktiv. Det finnes etter Olje- og energidepartementets vurdering ingen slike anlegg i Norge i dag.

3.2.5 Distribusjon og forsyning (kapittel V)

Direktivet *artikkel 24* fastsetter at medlemsstatene skal utpeke, eller kreve at foretak som eier eller er ansvarlig for distribusjonssystemer, utpeker en eller flere distribusjonssystemoperatører (DSO). DSOene skal opptre i overensstemmelse med artiklene 25, 26 og 27. Artikkel 24 er uendret fra forrige direktiv.

Artikkel 25 omhandler oppgavene for distribusjonssystemoperatørene. Artikkelen tilsvarende forrige direktiv, med et tillegg i nr. 1 om at operatøren skal være ansvarlig for å sikre systemets evne til å møte etterspørsel på lang sikt. Når DSO er ansvarlig for balansering av systemet, krever nr. 5 at reglene for dette skal være objektive, transparente og ikke-diskriminerende, og fastsettes i tråd med en ikke-diskriminerende og kostnadsbasert metode.

Artikkel 26 viderefører kravene fra forrige direktiv om selskapsmessig og funksjonelt skille for DSO. Direktivet åpner i artikkel 26 nr. 4 for at medlemsstatene kan gjøre unntak fra kravene om selskapsmessig og funksjonelt skille for DSO som har under 100 000 tilknyttede kunder.

Artikkel 27 omhandler DSOenes konfidensialitet med hensyn til forretningssensitive opplysninger. Bestemmelsen er uendret fra forrige direktiv.

Artikkel 28 er ny og åpner for at medlemsstatene kan klassifisere distribusjonssystemer som lukkede. Forutsetningen er at gass distribueres innenfor et geografisk avgrenset kommersielt eller industrielt område, og at operasjonene eller produksjonsprosessen for brukerne av systemet er integrerte eller at systemet distribuerer gass hovedsakelig til eieren eller operatøren av systemet eller dennes tilknyttede foretak. Reguleringsmyndigheten kan unnta operatøren fra kravet om forhåndsgodkjenning av tariffene eller metoden for tariffene, jf. artikkel 32 nr. 1 og nr. 41.

Artikkel 29 omhandler kombinert systemoperatør. Direktivet er ikke til hinder for en kombinert operatør av transmisjons-, LNG-, lager- og distribusjonssystem. Nytt fra forrige direktiv er at den kombinerte operatøren må oppfylle kravene som stilles til TSO.

3.2.6 Regnskapsmessige krav (kapittel VI)

Artikkel 30 om myndigheters adgang til naturgassforetakenes regnskaper er uendret fra forrige direktiv. Også *artikkel 31* om regnskapsmessig skille for naturgassforetak er i hovedsak en videreføring fra annet gassmarkedsdirektiv.

3.2.7 Tilgang til systemet (kapittel VII)

Artikkel 32 krever at medlemsstatene sikrer gjennomføringen av et system for tredjepartsadgang for alle kvalifiserte kunder, inkludert forsyningsforetak, til transmisjons- og distribusjonssystemer og LNG-fasiliteter basert på publiserte tariffene. Artikkelen er i hovedsak uendret fra forrige direktiv.

Artikkel 33 gjelder adgang til lager og lagring i rørledning som er teknisk eller økonomisk nødvendig for å sikre effektiv adgang til systemet for forsyning av kunder, i tillegg til organiseringen av adgang til tilknyttede tjenester. Medlemsstatene kan velge et adgangsregime basert på forhåndsgodkjente og publiserte tariffier eller forhandlet adgang.

Artikkel 34 omhandler adgang til oppstrøms rørledningsnett. Bestemmelsen er uendret fra forrige direktiv.

Naturgassforetaks rett til å nekte adgang til systemet er regulert i *artikkel 35*. Bestemmelsen er uendret fra forrige direktiv.

Artikkel 36 omhandler medlemsstatenes adgang til å gi unntak fra enkelte av direktivets bestemmelser for ny større infrastruktur, og er noe endret fra forrige direktiv. Direktivet nevner grensekryssende infrastruktur, LNG- og lagerfasiliteter. Artikkelen gir regler for myndighetenes behandling av en søknad om unntak, herunder særskilte regler for infrastruktur som befinner seg i flere medlemsstater, og regler om Kommisjonens godkjenning av unntak.

Artikkel 37 er uendret fra forrige direktiv, og omhandler kvalifiserte kunder og gjensidighet. Etter direktivet er alle kunder kvalifiserte kunder fra 1. juli 2007.

Artikkel 38 har en egen bestemmelse som skal gjøre det mulig for naturgassforetak å forsyne kvalifiserte kunder gjennom en direkte linje. Eventuelle tillatelsesordninger skal være objektive, transparente og ikke-diskriminerende. Artikkelen er uendret fra forrige direktiv.

3.2.8 Nasjonal reguleringsmyndighet (kapittel VIII)

Medlemsstatene skal utpeke en nasjonal reguleringsmyndighet for gass etter *artikkel 39*, som skal være rettslig atskilt og funksjonelt uavhengig fra markedsinteresser så vel som fra regjeringen og andre offentlige og private enheter. Generelle formål for regulatorens virksomhet fremgår av *artikkel 40*.

Opgavene og kompetansen til reguleringsmyndigheten fremgår av *artikkel 41*, som er mer detaljert enn i annet gassmarkedsdirektiv. For distribusjon av naturgass (nedstrøms), vil utløpet av unntak for marked under utvikling medføre at reguleringsmyndigheten får flere oppgaver enn tidligere. En nærmere gjennomgang av oppgavene for regulator er gitt i Prop. 6 L (2017–2018) om endringer i naturgassloven.

Artikkel 42 og 43 regulerer samarbeid mellom reguleringsmyndigheter og EU-institusjoner, og

omfatter bl.a. bestemmelser om konsultasjon, utveksling av informasjon, utvikling av retningslinjer for samarbeidet, innhenting av råd fra ACER, etterlevelse av slike råd, samt kompetansen til Kommisjonen. I *artikkel 44* er det en ny bestemmelse om markedsaktørenes oppbevaring og utveksling av informasjon.

3.2.9 Sluttbrukermarkeder (kapittel IX)

Artikkel 45 omhandler sluttbrukermarkeder, og stiller krav til at medlemsstatene definerer roller og ansvar for de ulike aktørene. Dette knytter seg til kontraktsforhold, forpliktelser overfor kunder, utveksling av informasjon, oppgjør, eierskap til data og ansvar for måling. Slike regler skal offentliggjøres og revideres av myndighetene eller reguleringsmyndighetene.

3.2.10 Avsluttende bestemmelser (kapittel X)

Direktivet kapittel X inneholder en rekke avsluttende bestemmelser. *Artikkel 48* omhandler muligheter for unntak fra enkelte av direktivets krav i forbindelse med take-or-pay-kontrakter. *Artikkel 49* omhandler også unntak fra direktivet, blant annet for markeder under oppbygging og unntak i geografisk avgrensede områder. *Artikkel 46* omhandler krisetiltak, *artikkel 47* konkurranse på like vilkår, *artikkel 50* visse muligheter for unntak fra direktivet, *artikkel 51* komitologi, *artikkel 52* rapportering, *artikkel 53* oppheving av annet gassmarkedsdirektiv, *artikkel 54* implementering, *artikkel 55* ikrafttredelse og *artikkel 56* adressat for direktivet.

3.2.11 Vedlegg I (forbrukerrettigheter)

Vedlegg 1 til direktivet inneholder krav til en rekke forbrukerbeskyttelsestiltak. Vedlegget er noe endret fra forrige direktiv. Det stilles blant annet krav til tilgang til måldata, kundenes informasjon om eget forbruk og sluttavregning ved leverandørbytte. Det er også gitt regler om innføring av intelligente målesystemer for å fremme forbrukernes aktive deltakelse i markedet. Innføring av intelligente målere kan gjøres under forutsetning av en økonomisk vurdering av de langsiktige kostnadene og fordelene for markedet og den enkelte kunde, eller hvilken form for målere som er økonomisk hensiktsmessige og kostnadseffektive og hvilken tidsramme som er mulig for utrulling av slike målere.

3.3 Forordning (EF) nr. 713/2009 (opprettelse av ACER)

Gjennom opprettelsen av ACER er det lagt opp til et sterkere samarbeid mellom de nasjonale reguleringsmyndighetene for elektrisitet- og gassmarkedene i Europa. I forordningen reguleres opprettelsen av ACER, dets organisering, oppgaver, kompetanse og finansiering. Byrået erstatter det rådgivende konsultasjonsforumet for statenes reguleringsmyndigheter (EREGG), som ble lagt ned i 2011. Bakgrunnen for opprettelsen av ACER har vært behovet for et sterkere samarbeid mellom reguleringsmyndighetene i Europa, samt å gi byrået en mulighet til å fatte vedtak på bestemte områder.

Byrået har et administrativt styre, et regulatorisk styre, en direktør med stab og en klageinstans, jf. *artikkel 3*. I det regulatoriske styret er reguleringsmyndighetene fra hver EU-stat representert med én stemme hver, jf. *artikkel 14*. Kommisjonen er representert uten stemmerett. Byråets direktør skal følge anvisningene fra regulatorstyret, jf. *artikkel 16* nr. 1. Beslutninger i regulatorstyret fattes med 2/3 flertall av de fremmøtte.

ACER skal ha en rådgivende rolle vis-à-vis Kommisjonen, Rådet og Parlamentet når det gjelder utviklingen av regelverket for det indre energimarkedet i Europa. Byrået har ikke lovgivende myndighet, men har en sentral rolle som bidragsyter i utviklingen av nytt regelverk til utfylling av den tredje energimarkedspakken. Byrået skal fremme samarbeid mellom nasjonale reguleringsmyndigheter og være en rådgivningsinstans for nasjonale reguleringsmyndigheter om praktisering av EU-regelverket.

ACER skal i samarbeid med Kommisjonen overvåke at de nasjonale reguleringsmyndighetene utøver sine funksjoner i tråd med el- og gassmarkedsdirektivene. På forespørsel kan ACER gi rådgivende uttalelser til nasjonale reguleringsmyndigheter om anvendelse av relevant EU-regelverk i konkrete saker. ACER skal videreføre tilsyn med hvordan det regionale og europeiske samarbeidet mellom systemoperatører (TSOene) fungerer i organisasjonene ENTSO-E og ENTSO-G. ACER skal lage en årlig rapport om energimarkedene på grunnlag av de overvåkingsfunksjoner ACER er tillagt, jf. *artikkel 11*.

Det er bestemmelser om ENTSO-E og ENTSO-G i forordningene (EF) nr. 714/2009 og (EF) nr. 715/2009 for henholdsvis elektrisk energi og naturgass. ACER skal ha en funksjon ved overvåking av planer for utviklingen av infrastruktur på EU-nivå og skal gi begrunnede standpunkter til

ENTSO-Es årlige arbeidsprogram og tiårige investeringsplaner. ACER skal påpeke eventuelle avvik mellom europeiske og nasjonale investeringsplaner. I så fall kan ACER rette en anbefaling til TSO, nasjonale reguleringsmyndigheter eller andre relevante myndigheter om endring i planene.

ACER skal utvikle rammer og prinsipper for ENTSO-Es utarbeidelse av nettkoder i henhold til en egen prosedyre, som er nærmere omtalt i punkt 3.4.4. Videre skal ACER overvåke at nettkoder og bindende retningslinjer gjennomføres etter intensjonen.

Etter ACER-forordningen har byrået vedtaksmyndighet på visse saksområder som involverer flere regulatorer, enten fordi de ikke blir enige innen en angitt frist eller hvis de retter en felles anmodning til ACER om å fatte vedtak. Vedtaksmyndigheten omfatter tekniske spørsmål i den grad dette er hjemlet i direktiver og forordninger i energimarkedspakken, jf. ACER-forordningen *artikkel 7*. Videre omfattes saker med uenighet om vilkår og forhold for tilgang til, eller operasjonell sikkerhet ved, grensekryssende infrastruktur, jf. *artikkel 8*. Dette kan dreie seg om kapasitetstildeling og flaskehalshåndtering for grensekryssende handel. Etter *artikkel 9* har ACER også vedtaksmyndighet i saker ved uenighet mellom reguleringsmyndighetene om behandlingen av søknad unntak for nye utenlandsforbindelser etter bestemmelsene i forordningen om grensekryssende krafthandel og gassmarkedsdirektivet.

Det fremgår av *artikkel 31* og fortalen punkt 25 at stater som ikke er medlem av EU skal kunne delta i ACER i overensstemmelse med avtaler som inngås med EU for deltakelse. Rammene for deltakelse fra reguleringsmyndighetene i Norge og de andre EØS-/EFTA-statene avklares gjennom EØS-komiteens beslutning om å innlemme forordningen i EØS-avtalen, se punkt 4.

3.4 Forordning (EF) nr. 714/2009 (grensekryssende krafthandel)

3.4.1 Innledning

Forordning (EF) nr. 714/2009 regulerer forhold av særlig betydning for grensekryssende handel med elektrisitet. Sammenlignet med tidligere forordning (EF) nr. 1228/2003 er den nye forordningen mer omfattende. *Artiklene 3 til 12* og *artikkel 25* er nye. Forordningen viderefører bestemmelser om kompensasjon mellom TSOene, prinsipper for fastsettelse av nettariffer, informasjon om kapasitet i nettet, prinsipper og retningslinjer for

flaskehalshåndtering og unntak fra vanlige krav ved bygging av nye overføringsforbindelser.

Forordningen har nye bestemmelser om sertifisering av TSOer, samarbeid mellom europeiske TSOer gjennom ENTSO-E, prosedyrer for vedtagelse av nettkoder og bindende retningslinjer, ACERs overvåking og regionalt samarbeid mellom TSOene. Ved utvikling av nye nettkoder har ENTSO-E, sammen med ACER, en viktig rolle. Kommisjonen og medlemsstatene er fremdeles sentrale aktører i utarbeidelsen av slike regler, men involveres på ulike stadier.

Nettkoder og bindende retningslinjer vedtas av Kommisjonen i medhold av forordning 714/2009, og utfyller hovedprinsippene i denne. De fastsetter blant annet prosesser for samarbeid mellom TSOer (som Statnett), kraftbørser (som Nord Pool) og nasjonale reguleringsmyndigheter (NVE) om videre arbeid for tilrettelegging for grensekryssende krafthandel. Regjeringen arbeider for å sikre norske aktører innflytelse i utarbeidelsen og gjennomføringen av slike regler. Nye rettsakter som vedtas i EU vil bli en del av EØS-avtalen etter beslutning i EØS-komiteen.

Artikkel 21 viderefører gjeldende artikkel 11 i forordning (EF) 1228/2003 om at medlemsland kan gi eller opprettholde mer detaljert regelverk enn det som følger av forordningen.

3.4.2 Bestemmelser om TSO og samarbeid i ENTSO-E

Forordningen *artikkel 3* utfyller prosedyrene for sertifisering etter elmarkedsdirektivet. På tilsvarende måte som i direktivet artikkel 10 og 11 har forordningen bestemmelser om at nasjonal reguleringsmyndighet skal sertifisere TSO. Dette innebærer kontroll med at TSOen overholder kravene til eiermessig skille mv. som følger av elmarkedsdirektivet og forordningen. Etter artikkel 3 skal den nasjonale reguleringsmyndighetens notisere sertifiseringen til Kommisjonen.

Etter *artikkel 4* skal TSOene samarbeide i ENTSO-E for å sikre et velfungerende indre marked for elektrisk energi og grensekryssende handel med elektrisk kraft. Etableringen av ENTSO-E er regulert i *artikkel 5*. I fortalen til beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse av tredje pakke er det uttalt at TSOene fra EFTA-stater ikke er å anse som «tredjeland» når det gjelder deltakelse i ENTSO-E.

ENTSO-E skal rullerende vedta en ikke-bindende tiårig europeisk nettoutviklingsplan. ACER skal kunne uttale seg om denne, jf. *artikkel 8*. ACER skal føre tilsyn med ENTSO-E blant annet

hva gjelder utvikling og implementering av nettkoder, jf. *artikkel 9*. ENTSO-E pålegges prosedyrer for konsultasjoner med markedsaktørene og organisasjoner. Nasjonale reguleringsmyndigheter og systembrukere skal bl.a. konsulteres, jf. *artikkel 10*. Kostnadene knyttet til driften av ENTSO-E skal bæres av TSOene selv, jf. *artikkel 11*.

ENTSO-E skal etablere regionale samarbeid mellom TSOer som blant annet skal fremme utviklingen av regionale børser og markedsplasser. Kommisjonen kan ha et syn på hva som utgjør et regionalt geografisk område, jf. *artikkel 12*.

3.4.3 Bestemmelser knyttet til overføring av elektrisk kraft mv.

Artikkel 13 viderefører artikkel 3 i forordning 1228/2003 om kompensasjonsmekanisme mellom TSOene for kostnader ved overføring av kraft gjennom nettet, uten at verken innmating eller uttak skjer i område. Denne er betegnet «Inter Transmission System Operator Compensation Mechanism (ITC)». I medhold av andre pakke er kommisjonsforordning 774/2010 innlemmet i EØS-avtalen vedlegg IV og gjennomført i medhold av energiloven. Denne forordningen er med få endringer erstattet av forordning 838/2010, som vil bli innlemmet i EØS-avtalen gjennom egen beslutning i EØS-komiteen.

Artikkel 14 viderefører gjeldende krav etter artikkel 4 i forordning (EF) 1228/2003 og fastsetter enkelte hovedprinsipper om betaling for nettilgang. Det er krav om at nettariffene skal være transparente, ikke-diskriminerende, ta hensyn til nettsikkerhet og være kostnadsreflekterende. Når det er hensiktsmessig skal tariffene også gi lokaliseringssignaler.

Artikkel 15 viderefører artikkel 5 i forordning (EF) 1228/2003, men med noen nye krav. TSOene skal etablere mekanismer for koordinering og utveksling av informasjon av hensyn til nettsikkerheten i forbindelse med flaskehalshåndtering. TSOene skal også offentliggjøre standarder for sikkerhet, drift og planlegging, samt tilgjengelig overføringskapasitet og prognoser for dette.

Et nytt krav er at TSOene skal publisere anslag for tilgjengelig overføringskapasitet på daglig basis, som også angir hvor mye av kapasiteten som er reservert. TSOene skal offentliggjøre data for aggregerte prognoser og faktisk etterspørsel, når det gjelder produksjon, nettkapasitet, balansering og reservekapasitet mv. Videre skal markedsaktørene levere slike data til TSOen. En ny bestemmelse er også at den som eier eller dri-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

ver kraftverk med installert ytelse over 250 MW skal sørge for at reguleringsmyndigheten og Kommisjonen disponerer nærmere angitte timesdata i en femårsperiode. Det fremgår av EØS-tilpasningen at «Kommisjonen» i denne sammenheng betyr EFTAs overvåkningsorgan for EFTA-statenes vedkommende.

Fremgangsmåten for offentliggjøring av data gjennom ENTSO-E er nærmere regulert i forordning (EU) 543/2013 (transparensforordningen). Denne endrer bestemmelser i vedlegg I til forordningen om grensekryssende krafthandel. Transparensforordningen ble vedtatt i EU 14. juni 2013, og setter minimumskrav til datarapportering knyttet til produksjon, overføring og forbruk av elektrisitet. Planlagt og faktisk bruk av kapasitet mellom budområder skal også rapporteres. Dataene skal publiseres på en offentlig nettportal i regi av ENTSO-E, og de skal gjøres fritt tilgjengelige for alle som måtte ønske det.

Artikkel 16 har bestemmelser om bruken av flaskehalsinntekter fra nettet. Det er gjort en viss innstramming fra artikkel 6 i forordning (EF) 1228/2003 om hvilke formål inntektene fra flaskehals kan benyttes til.

Artikkel 17 gjelder nye utenlandsforbindelser, som etter søknad og på nærmere vilkår kan unntas fra kravene om bruk av flaskehalsinntekter, eiermessig skille, tredjepartsadgang og tariffing, mv. De materielle vilkårene for unntak er i hovedsak de samme som i artikkel 7 i forordning (EF) 1228/2003. Det vises til nærmere omtale i Prop. 5 L (2017–2018) om endringer i energiloven.

Artikkel 19 viderefører artikkel 9 i forordning (EF) 1228/2003 om at nasjonale reguleringsmyndigheter skal samarbeide, og sikre at forordningen og retningslinjer gitt i medhold av den blir overholdt.

Artikkel 20 viderefører artikkel 10 og gir Kommisjonen rett til å kreve utlevert informasjon fra foretak direkte knyttet til nærmere angitte formål. I EØS-tilpasningene er denne kompetansen lagt til EFTAs overvåkningsorgan, se punkt 4.2.

Artikkel 22 viderefører artikkel 12 som krever at medlemsstatene skal ha effektive, forholdsmessige og preventive sanksjoner ved brudd på forordningen. Artikkelen viderefører en hjemmel for Kommisjonen til å gi bøter til foretak som ikke overholder pålegg om å utlevere informasjon i tråd med pålegg etter artikkel 20. Reaksjonene skal ikke være av strafferettslig karakter.

Artikkel 23 til 24 har bestemmelser om at en komité skal bistå Kommisjonen ved utarbeidelse av regler, om at Kommisjonen skal utarbeide en rapport om erfaringer med anvendelse av forord-

ningen, om opphevelse av forordning (EF) 1228/2003 og om ikrafttredelse.

3.4.4 Utfyllende regelverk (nettkoder og retningslinjer)

Forordning (EF) 714/2009 har bestemmelser som gir Kommisjonen hjemmel til å vedta bindende regelverk som utfyller og supplerer bestemmelsene i forordningen, såkalte nettkoder og retningslinjer. Kodene skal vedtas etter en prosess som involverer ACER og ENTSO-E. Formelt er kodene forordninger som inneholder mer detaljerte bestemmelser om marked, tilknytning og systemdrift mv.

Medlemsstatene har gjennom EUs ministerråd vært enige om å arbeide for en åpning av det indre markedet for energi i Europa. Denne målsettingen krever at nasjonale reguleringsmyndigheter i samarbeid med ACER og TSOene intensiverer arbeidet med markedskobling, retningslinjer og nettkoder for elektrisitetsnettene i Europa. Arbeidet med ulike retningslinjer og nettkoder pågår for fullt.

NVE har deltatt i forberedelsene av regelverket gjennom uformell deltakelse i ACER. Statnett har gjennom ENTSO-E bidratt i utviklingen av nettkoder og retningslinjer. Til nå er det vedtatt en rekke nettkoder. Disse må vurderes på vanlig måte mht. EØS-relevans, eventuelle tilpasninger og gjennomføring.

Proseduren for å vedta nettkoder er regulert i forordningen om grensekryssende krafthandel *artikkel 6*. Innenfor prioriterte saksområder gitt av Kommisjonen, skal ACER gi retningslinjer om rammene for utarbeidelse av nærmere regelverk. Kommisjonen ber deretter ENTSO-E om å utarbeide et forslag til nettkoder, som ACER gjennomgår og gir en uttalelse til. Nettkodene vedtas av Kommisjonen etter prosedyren for komitologi, jf. artikkel 23. I komitologi deltar medlemsstatene. Kommisjonen kan under visse forutsetninger be ACER foreslå nettkoder, eller vedta slike på eget initiativ. Etter *artikkel 7* kan ACER foreslå endringer i nettkoder for Kommisjonen, som vedtar disse etter prosedyren for komitologi.

Kommisjonen er i *artikkel 18* gitt kompetanse til å vedta bindende utfyllende retningslinjer på en rekke områder ved å anvende komitologiprosedyre. Dette omfatter kompensasjonsmekanisme mellom TSOene for kostnader ved å overføre kraft gjennom sitt nett, tariffing, utlevering av informasjon, handelsregler, regler om investeringsinsentiver for utenlandsforbindelser, inkludert

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

lokaliseringssignaler og nettreger på områder som følger av artikkel 8 nr. 6. Kommisjonen er også tildelt kompetanse til å endre vedlegg I om kapasitetstildeling og flaskehalshåndtering.

Bindende retningslinjer eller nettkoder som vedtas av EU i medhold av forordningen vil etter departementets vurdering måtte behandles på linje med andre nye rettsakter, som innebærer en vurdering av EØS-relevans, eventuelle tilpasninger, innlemmelse i EØS-avtalen og gjennomføring i norsk lovgivning. Nettkoder og retningslinjer er vedtatt som forordninger.

3.5 Forordning (EF) nr. 715/2009 (andre gasstransmisjonsforordning)

Forordning (EF) nr. 715/2009 supplerer gassmarkedsdirektivet gjennom regulering av visse forhold av særlig betydning for adgang til transmisjonssystem, LNG- og lageranlegg. Den erstatter forordning (EF) nr. 1775/2005 (første gasstransmisjonsforordning). Den første forordningen er ikke gjennomført i norsk rett. Det forelå ikke en

forpliktelse til dette for Norge, som hadde unntak for marked under oppbygging.

Den andre gasstransmisjonsforordningen innfører blant annet regler om sertifisering av TSO som utfyller det tredje gassmarkedsdirektivet. På tilsvarende måte som i elektrisitekssektoren har ENTSO-G, som er en sammenslutning av TSO-ene i Europa, sammen med ACER fått en fremtredende rolle i utvikling av felles gassnettreger i EU.

Departementet viser til at forordningen gjelder transmisjon, i tillegg til LNG- og lageranlegg av betydning for transmisjon. Som det fremgår nedenfor i kapittel 6 legger departementet til grunn at virksomheter som faller inn under disse definisjonene ikke finnes i Norge, og denne vurderingen støttes av den offentlige høringen som ble gjennomført i 2016. Etter departementets vurdering vil ikke forordningens bestemmelser få praktisk anvendelse for norske aktører i dag.

På samme måte som for elektrisitet pågår det et arbeid i EU med utarbeidelse av nettkoder med hjemmel i andre gasstransmisjonsforordning. Nettkodene er ikke en del av denne proposisjonen. Nye nettkoder må vurderes og behandles på vanlig måte blant EØS-/EFTA-statene og i Norge.

4 Beslutningen i EØS-komiteen

4.1 EØS-komiteens beslutning

I henhold til EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 skal EØS-avtalens vedlegg IV (energi) endres. EØS-komiteens beslutning inneholder en fortale og fire artikler.

Fortalen lister opp rettsaktene som innlemmes i EØS-avtalen: Forordning (EF) nr. 713/2009 (om opprettelsen av et byrå for samarbeid mellom energiregulatorer), forordning (EF) nr. 714/2009 (om grensekryssende krafthandel), forordning (EF) nr. 715/2009 (om betingelser for adgang til gasstransmisjonsnett), forordning (EU) nr. 543/2013 (om rapportering og publisering av data i elektrisitetsmarkedene), direktiv nr. 2009/72/EF (tredje elmarkedsdirektiv), direktiv nr. 2009/73/EF (tredje gassmarkedsdirektiv), beslutning 2010/685/EU som endrer vedlegg 1 til forordning (EF) nr. 715/2009 og beslutning 2012/490/EU som endrer vedlegg 1 til forordning (EF) nr. 715/2009.

Det er i fortalen henvist til rettsaktene som blir opphevet («repealed»), og som dermed tas ut av EØS-avtalen. Forordning (EF) nr. 714/2009 (om grensekryssende krafthandel) opphever forordning (EF) nr. 1228/2003, forordning (EF) nr. 715/2009 (om betingelser for adgang til gasstransmisjonsnett) opphever forordning (EF) nr. 1775/2005, direktiv nr. 2009/72/EF (tredje elmarkedsdirektiv) opphever direktiv 2003/54/EF, direktiv nr. 2009/73/EF (tredje gassmarkedsdirektiv) opphever direktiv 2003/55/EF, og beslutning 2011/280/EU opphever beslutning 2003/796/EF. Det er i fortalen også vist til at transmisjons-systemoperatører fra EØS/EFTA-stater ikke skal anses som tredjeland i tilknytning til ENTSO-E og ENTSO-G.

Artikkel 1 lister opp endringene som gjøres i vedlegg IV til EØS-avtalen. Beslutningen gjelder punktene 20, 21, 22, 23 og 27. Det legges til et nytt punkt 47 som viser til forordning (EF) 713/2009 om opprettelse av et byrå for samarbeid mellom energireguleringsmyndighetene, og et nytt punkt 48 som viser til forordning (EU) nr. 543/2013 om innsending og offentliggjøring av opplysninger på markedene for elektrisk kraft og om endring av

vedlegg 1 til forordning (EF) nr. 714/2009 (om grensekryssende krafthandel). Det redegjøres for EØS-tilpasningene i punktene 4.2 til 4.6 nedenfor.

Artikkel 2 slår fast at tekstene til rettsaktene på islandsk og norsk som skal kunngjøres i EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende, skal gis gyldighet.

Artikkel 3 slår fast at beslutningen tar til å gjelde på det vilkåret at EØS-komiteen har mottatt alle meddelelser etter artikkel 103 nr. 1 i EØS-avtalen. For Norges del betyr dette etter at det er innhentet samtykke fra Stortinget, jf. § 26 annet ledd i Grunnloven.

Artikkel 4 slår fast at beslutningen skal kunngjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende.

4.2 Tilpasningstekst til forordning (EF) nr. 714/2009

I tilpasningsteksten er det presisert at Kommisjonen i forordningen artikkel 3 nr. 3 og artikkel 15 nr. 6 for EØS/EFTA-statene skal leses som EFTAs overvåkningsorgan. Dette innebærer at EFTAs overvåkningsorgan har kompetanse til å be om opplysninger i forbindelse med sertifiseringsprosedyrer for systemansvarlige nettselskaper, jf. artikkel 3 nr. 3. For det andre vil visse forsyningsvirksomheter pålegges journalføringsforpliktelser, jf. artikkel 15 nr. 6. Disse skal i fem år oppbevare informasjon til rådighet for nasjonale myndigheter og EFTAs overvåkningsorgan.

ACER har etter forordningen artikkel 17 nr. 5 vedtakskompetanse knyttet til unntak for nye utenlandsforbindelser, der nasjonale reguleringsmyndigheter ikke kommer til enighet innen seks måneder, eller der de i fellesskap ber om at ACER skal fatte vedtak. Det er gjort tilpasninger for eventuelle slike saker som involverer en eller flere EØS/EFTA-stater. Kompetansen til å fatte vedtak vil ligge hos EFTAs overvåkningsorgan, og det vises til omtale i punkt 4.6.

Etter artikkel 20 har Kommisjonen kompetanse til å innhente informasjon til bruk for fastsettelse av regler om ITC-kompensasjon etter artik-

kel 13 nr. 4, eller bindende retningslinjer etter artikkel 18. I tilpasningsteksten er det klargjort at denne kompetansen skal ligge hos EFTAs overvåkningsorgan. Det samme gjelder kompetanse til å ilegge bøter etter artikkel 22 nr. 2 overfor aktører som ikke utleverer slik informasjon. Konstitusjonelle spørsmål i denne sammenheng er vurdert av Justisdepartementets Lovavdeling, se nærmere omtale i punkt 5.

I tilknytning til artikkel 23 er det gjort en tilpasning som innebærer at representanter fra EØS/EFTA-statene skal kunne delta fullt ut i arbeidet til komiteen som nedsettes i medhold av direktiv 2009/72/EF artikkel 46, men uten stemmerett. Dette er en videreføring av tilpasningen til den forrige energimarkedspakken.

4.3 Tilpasningstekst til direktiv nr. 2009/72/EF

Det er presisert at referanser til bestemmelser i avtalen som etablerer traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, nå traktaten om Den europeiske unions virkemåte (TEUV), skal leses som referanser til tilsvarende bestemmelser i EØS-avtalen.

Det er i tilpasningsteksten presisert at elmarkedsdirektivet ikke får anvendelse for elektrisitetskabler og tilhørende anlegg på land som brukes til kraftforsyning til anlegg for produksjon av petroleum. Slike kabler («kraft fra land») er gjerne på høyt spenningsnivå, og strekker seg over lengre avstander. Direktivets bestemmelser er ikke skrevet med sikte på denne typen kraftforsyning. Bakgrunn for tilpasningen er å unngå eventuell tolkningstvil rundt eksempelvis klassifisering av slike kabler som transmisjon.

Etter direktivet artikkel 7 nr. 2 j) skal statene ved konsesjonsbehandlingen av anlegg for kraftproduksjon vektlegge om det konsesjonssøkte anlegget vil bidra til å nå EUs fornybarmål på 20 prosent. Norge er ikke bundet av EUs energipolitiske målsettinger. Det er gjort en tilpasning slik at dette kriteriet ikke gjelder for EØS/EFTA-statene.

I direktivet er det nye krav til eiermessig skille for operatør av transmisjonssystem, som trådte i kraft 3. mars 2012, jf. artikkel 9 nr. 1. Det var ett år etter direktivets generelle ikrafttredelse i EU. For å sikre en tilsvarende frist for gjennomføringen av krav til eiermessig skille for anlegg i transmisjonsnettet i EØS/EFTA-statene, og tilhørende prosedyre for sertifisering av TSO,

trer bestemmelsen i kraft ett år etter ikrafttredelsen av beslutningen i EØS-komiteen. Beslutningen i EØS-komiteen trer i kraft når EØS/EFTA-statene har meddelt at forfatningsrettslige krav er oppfylt. Deretter vil det påløpe ett års frist for gjennomføring av krav til eiermessig skille. Det vises til omtale i Prop. 5 L (2017–2018) endringer i energiloven.

Det følger av EØS-avtalen protokoll 1 om gjennomgående tilpasning punkt 4 d) at funksjoner som Kommisjonen utfører i forbindelse med fremgangsmåter for verifikasjon eller godkjenning, informasjon, underretning eller rådspørring og lignende saker, for EØS/EFTA-statene skal utøves i samsvar med fremgangsmåter som er fastsatt mellom dem. Det er derfor EFTAs overvåkningsorgan som vil gjennomgå vedtak om sertifisering av TSO i EØS/EFTA-statene. I henhold til artikkel 10 nr. 7 kan Kommisjonen kreve informasjon fra transmisjonssystemoperatører eller andre energiforetak i forbindelse med prosedyren for sertifisering av en TSO. Det er klargjort at denne kompetansen ligger hos EFTAs overvåkningsorgan.

I direktivet artikkel 11 er det særlige bestemmelser om sertifisering av en TSO som tilhører tredjeland, det vil si land utenfor EU, som ikke er EØS-medlem. Etter artikkel 11 nr. 3 b), nr. 5 b) og 11 nr. 7 skal Kommisjonen kontrollere at sertifisering av en TSO hjemmehørende i et tredjeland ikke setter EUs energiforsyningssikkerhet i fare. Slike vurderinger vil for EØS/EFTA-statenes vedkommende ligge utenfor EØS-avtalens saklige virkeområde. Det er presisert i tilpasningen at disse bestemmelsene ikke får anvendelse for EØS/EFTA-statene. Vurderinger som knytter seg til innvirkning på energimarkedene vil derimot være omfattet av EFTAs overvåkningsorgans kompetanse.

Artikkel 37 nr. 1 d) viser til bindende vedtak fattet av ACER og Kommisjonen. Det følger av tilpasningsteksten at det er EFTAs overvåkningsorgan som kan fatte vedtak overfor EØS/EFTA-statene i saker hvor ACER har kompetanse til å fatte vedtak på EU-siden etter tredje energimarkedspakke. Se omtale av denne mekanismen i punkt 4.6.

Det er presisert at artikkel 37 nr. 1 s) om overvåkning av teknisk samarbeid mellom EU og transmisjonssystemoperatører i tredjeland ikke får anvendelse i EØS/EFTA-statene. Dette er begrunnet i at EØS/EFTA-statenes forhold til tredjeland ikke er EØS-relevant.

I artikkel 40 er det en bestemmelse om oppbevaring av informasjon, som skal være tilgjengelig

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

for nasjonal regulator, nasjonal konkurransemyndighet og Kommisjonen. Det er klargjort at «Kommisjonen» for EØS/EFTA-statenes del vil være EFTAs overvåkningsorgan.

I tilknytning til artikkel 44 nr. 2 er det gjort en tilpasning som innebærer at Liechtenstein og Island får unntak fra enkelte bestemmelser, i likhet med enkelte EU-medlemsstater. Unntaket er begrunnet i særegne forhold i de nevnte landene. Det har ikke vært relevant for Norge med slike tilpasninger.

Det er gjort en tilpasning som slår fast at representanter fra EØS/EFTA-statene skal kunne delta fullt ut i arbeidet til komiteen som nedsettes i medhold av artikkel 46, men de skal ikke ha stemmerett. Dette er en videreføring av tilpasningen til den forrige energimarkedspakken.

4.4 Tilpasningstekst til direktiv nr. 2009/73/EF

Det er presisert at referanser til bestemmelser i avtalen som etablerer traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, nå traktaten om Den europeiske unions virkemåte (TEUV), skal leses som referanser til tilsvarende bestemmelser i EØS-avtalen. Det er videre slått fast at direktivet ikke får anvendelse for Island, siden det der ikke eksisterer noe marked for naturgass eller gassforetak.

I tilknytning til definisjonene i artikkel 2 nr. 11 og nr. 12 av henholdsvis LNG-anlegg og LNG-systemoperatør, er det gjort tilpasninger som eksplisitt innebærer at Melkøya-anlegget i Norge, som er en del av oppstrømsaktiviteten på Snøhvitfeltet, faller utenfor definisjonene.

Det er videre slått fast at artikkel 6 om regional solidaritet ikke får anvendelse for EØS/EFTA-statene. Dette har sin bakgrunn i at direktiv 2004/67/EF om naturgassforsyningsikkerhet ikke er innlemmet i EØS-avtalen. Artikkel 6 anses ikke å være EØS-relevant.

Artikkel 10 nr. 7 regulerer krav om informasjon fra transmisjonssystemoperatører og energiforetak i tilknytning til reglene om sertifisering av TSO. Det er i Norge ikke noe transmisjonssystem for gass, og ingen TSO for naturgass. Tilpasningen til gassmarkedsdirektivet tilsvarer likevel de parallelle reglene i elmarkedsdirektivet, se ovenfor. De samme tilpasningene er tatt inn for bestemmelsen om sertifisering av TSO fra tredjeland, jf. artikkel 11 nr. 3 b), 11 nr. 5 b) og 11 nr. 7. Tilsvarende gjelder informasjon etter artikkel 44 nr. 1.

Artikkel 36 regulerer blant annet bindende vedtak fra ACER. Det er gjort flere tilpasninger til artikkelen som tilsvarer tilpasningene til artikkel 17 nr. 5 i forordning (EF) nr. 714/2009 om samme forhold på elektrisitetsområdet. Se kapittel 4.6 nedenfor. Bestemmelsen vil ikke ha praktisk betydning så lenge Norge ikke har et transmisjonssystem for naturgass i tråd med direktivet. På samme måte som for elektrisitet er det istedenfor ACER og Kommisjonen vist til EFTAs overvåkningsorgan i artikkel 41 nr. 1 d), artikkel 44 nr. 1, samt artikkel 49 nr. 4 og 5.

Sistnevnte artikkel 49 nr. 4 og nr. 5 gir Kommisjonen kompetanse til å behandle søknader og fatte vedtak om unntak fra nærmere angitte bestemmelser i direktivet i geografisk begrensede områder. Det slås i tilpasningen fast at kompetansen ligger hos EFTAs overvåkningsorgan for EØS/EFTA-statene. Det er presisert at områdene i Jæren, Ryfylke og Hordaland unntas fra artiklene 24, 31 og 32 inntil 20 år etter ikrafttreddelsen av beslutningen i EØS-komiteen. Dette er områder hvor infrastruktur for naturgass ble bygget mens det norske markedet hadde status som marked under oppbygging. Øvrige unntaksmuligheter etter direktivet har ikke vært benyttet. Området i Jæren og Ryfylke er et eksisterende distribusjonsnett med en rekke kunder. Området i Hordaland er knyttet til Kollsnes prosessanlegg, hvor noen industrikunder mottar naturgass.

Den norske reguleringsmyndigheten, dvs. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), skal hvert femte år etter ikrafttreddelsen av beslutningen i EØS-komiteen vurdere om unntaket skal videreføres på grunnlag av kriteriene i artikkel 49. NVE skal underrette EØS-komiteen og EFTAs overvåkningsorgan om vedtaket og begrunnelsen for det. EFTAs overvåkningsorgan kan, innen to måneder etter at vedtaket til NVE ble mottatt, kreve at NVE endrer eller trekker tilbake vedtaket sitt. Tidsfristen kan forlenges dersom både EFTAs overvåkningsorgan og NVE samtykker. NVE skal rette seg etter vedtaket fra EFTAs overvåkningsorgan innen en måned, og informere EØS-komiteen og EFTAs overvåkningsorgan.

Det er presisert i tilknytning til artikkel 49 nr. 6 at artikkel 9 ikke får anvendelse for bl.a. Liechtenstein.

Det er gjort en tilpasning som innebærer at representanter fra EØS/EFTA-statene skal kunne delta fullt ut i arbeidet til komiteen som nedsettes i medhold av direktiv 2009/73/EF artikkel 51, men de skal ikke ha stemmerett. Dette er en videreføring av tilpasningen til den forrige energimarkedspakken.

4.5 Tilpasningstekst til forordning (EF) nr. 715/2009

Det er i tilpasningene presisert at forordningen ikke får anvendelse for Island, siden det der ikke eksisterer noe marked for naturgass eller gassforetak.

I tilknytning til artikkel 3 nr. 3, artikkel 20 og artikkel 30 er det slått fast at referansen til Komisjonen skal forstås som EFTAs overvåkningsorgan for EØS/EFTA-statene. Dette er tilpasninger tilsvarende de som det er redegjort for ovenfor.

Det slås fast at representanter fra EØS/EFTA-statene skal kunne delta fullt ut i arbeidet til komiteen som nedsettes i medhold av artikkel 28, men de skal ikke ha stemmerett. Dette er en videreføring av tilpasningen til den forrige energimarkedspakken, tilsvarende tilpasningene til rettsaktene nevnt ovenfor.

4.6 Tilpasningstekst til forordning (EF) nr. 713/2009

Det fastsettes at beslutning 2003/796/EF (om opprettelsen av gruppen av europeiske reguleringsmyndigheter for elektrisk kraft og gass – ERGEG), oppheves. Det er videre gjort en rekke tilpasninger til forordning (EF) nr. 713/2009 (om opprettelsen av et byrå for samarbeid mellom energiregulatorer – ACER).

Tilpasningene innebærer at nasjonale reguleringsmyndigheter i EØS/EFTA-statene, for Norges del Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), skal kunne delta fullt i arbeidet til ACER. Det er presisert at dette gjelder regulatorstyret, det administrative styret, samt forberedende organer som arbeidsgrupper, komiteer mv. Det er samtidig presisert at reguleringsmyndighetene fra EØS/EFTA-statene ikke har stemmerett.

Det er presisert at betegnelsen «medlemsstater» skal omfatte EØS/EFTA-statene. Dette er gjort for å klargjøre forholdet mellom medlemsstater og ACER, og er en standard tilpasning for deltakelse i EU-byråer. Det er gjort en tilpasning om at ACER skal yte bistand til EFTAs overvåkningsorgan eller EFTAs faste komité når dette er hensiktsmessig. Tilpasningen skal sikre at gjennomføringen av forordningen skjer like effektivt i EFTA-pilaren som i EU-pilaren, og er en standard tilpasning for deltakelse i EU-byråer.

Artiklene 7, 8 og 9 regulerer vedtakskompetansen til ACER. I artikkel 9 er det krysshenvising til to tilsvarende bestemmelser i gassmarkedsdirektivet og forordningen om grensekryss-

sende krafthandel, som også gir ACER vedtakskompetanse. Det er gjort de samme EØS-tilpasninger her, se punkt 4.2 og 4.4 ovenfor.

De samme prinsipper som ble lagt til grunn for utformingen av tilpasninger for EUs finanstilsyn er lagt til grunn for utformingen av EØS-tilpasningene. En viktig forskjell er imidlertid at EFTAs overvåkningsorgan kun skal rette sine vedtak mot nasjonale myndigheter. For Norges del er dette Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), som vil ha myndighet til å følge opp vedtak fra EFTAs overvåkningsorgan internrettslig. Ved behov vil det være opp til NVE som nasjonal reguleringsmyndighet å fatte påfølgende vedtak overfor norske rettssubjekter. Konstitusjonelle spørsmål i denne sammenheng er vurdert av Justisdepartementets Lovavdeling, se punkt 5.

Det er presisert i tilpasningen at EFTAs overvåkningsorgan og ACER skal samarbeide, og har gjensidig rett til å delta i hverandres arbeid, herunder i forberedende organer, når det utarbeides beslutninger, uttalelser og anbefalinger. De har ikke stemmerett i hverandres respektive organer. I saker som involverer en eller flere EØS/EFTA-stater, skal EFTAs overvåkningsorgan utarbeide et vedtak uten ugrunnet opphold på grunnlag av utkast fra ACER. Under saksforberedelsen skal EFTAs overvåkningsorgan sette en frist for nasjonale myndigheter i EØS/EFTA-statene til å gi sitt syn på saken.

Nasjonale myndigheter kan be EFTAs overvåkningsorgan om å gjøre en ny vurdering av et vedtak. EFTAs overvåkningsorgan skal i så fall forelegge anmodningen for ACER, som skal vurdere å utarbeide et nytt vedtaksutkast til EFTAs overvåkningsorgan, og svare uten ugrunnet opphold. Dersom ACER endrer, utsetter eller trekker tilbake et vedtak som er parallelt til et vedtak fattet av EFTAs overvåkningsorgan, skal ACER uten ugrunnet opphold utarbeide et utkast til tilsvarende vedtak for EFTAs overvåkningsorgan.

Dersom det oppstår uenighet mellom ACER og EFTAs overvåkningsorgan om hvordan bestemmelsene skal etterleves, skal ACERs direktør og EFTAs overvåkningsorgans kollegium avholde et møte for å søke å komme fram til enighet. Dersom konsensus ikke oppnås, er det i tilpasningen presisert at artikkel 111 i EØS-avtalen gjelder tilsvarende. Dette innebærer at saken henvises til EØS-komiteen for tvisteløsning. Det er videre presisert at det kan reises sak for EFTA-domstolen i samsvar med ODA artiklene 36 og 37. Dette sikrer berørte aktører i EØS/EFTA-statene en mulighet for domstolsprøving av EFTAs overvåkningsorgans vedtak i tråd med alminnelige regler for saksanlegg hos EFTA-domstolen.

Det er gjort en tilpasning til artikkel 12 og artikkel 14 som presiserer at de nasjonale reguleringsmyndighetene til EØS/EFTA-statene skal delta fullt ut henholdsvis i det administrative styret og i regulatorstyret til ACER, men de skal ikke ha stemmerett. Lik rett til deltakelse skal sikres i de interne prosedyrene til de nevnte styrene. Hensikten er å sikre størst mulig grad av likebehandling mellom EØS/EFTA-statene og EU-statene.

Til artikkel 19 er det laget en tilpasning som fanger opp klagesaker for ACERs appellstyre, for saker som involverer nasjonale reguleringsmyndigheter fra en eller flere EØS/EFTA-stater. I slike saker skal appellstyret til ACER invitere den eller de involverte nasjonale reguleringsmyndigheter til å fremme synspunkter fra parter som er berørt av klagesaken innen nærmere angitte tidsfrister. De nasjonale reguleringsmyndighetene har rett til å gi muntlige presentasjoner i saken. Dersom appellstyret endrer, utsetter eller trekker tilbake et vedtak som er parallelt til et vedtak fattet av EFTAs overvåkningsorgan, skal ACER uten ugrunnet opphold utarbeide et utkast til tilsvarende vedtak for EFTAs overvåkningsorgan. Sistnevnte fastsetter et vedtak rettet mot nasjonal reguleringsmyndighet i EØS/EFTA-statene. Hensikten er å sikre balanse mellom EU-pilaren og EØS/EFTA-pilaren.

Artikkel 20 regulerer rettsinstanser i EU. Det følger av tilpasningene at ACER ikke skal fatte bindende vedtak i EØS/EFTA-pilaren. Det er derfor presisert at artikkel 20 ikke får anvendelse i saker som involverer EØS/EFTA-stater. Det vises for øvrig til omtalen ovenfor av tilpasningen til artikkel 19 og adgangen til å fremme synspunkter i ACERs appellstyre, samt muligheten for å få behandlet saker hos EFTA-domstolen.

I henhold til EØS-avtalen skal EØS/EFTA-statene bidra økonomisk til EU. I tilknytning til artikkel 21 som regulerer budsjettet til ACER, er det slått fast at EØS/EFTA-statene skal bidra økonomisk, og at dette skal skje i henhold til prosedyren i EØS-avtalen artikkel 82 nr. 1 a) og protokoll 32.

Artikkel 27 regulerer privilegier og immunitet for ACER. Tilpasningen til artikkelen slår fast at EØS/EFTA-statene skal gi ACER privilegier og immunitet i overensstemmelse med bestemmelsene i protokollen om privilegier og immunitet for den Europeiske Union. Denne protokollen er ikke tiltrådt eller ratifisert av Norge. Implementeringen av forordningen medfører imidlertid at bestemmelsene om skattefritak for organisasjonen ACER også gjøres gjeldende i Norge. Skattefritaket gjelder ikke for organisasjonens personell eller funksjonærer.

I tilknytning til artikkel 28 om bemanning er det laget en tilpasning som innebærer at statsborgere fra EØS/EFTA-statene skal kunne ansettes i ACER på like fot med statsborgere fra EU-stater. Det er også presisert at EØS/EFTA-språkene skal anses som EU-språk. Dette for å sikre like muligheter for ansatte fra de to pilarene. Dette er en standard tilpasning for EØS/EFTA-deltakelse i EU-byråer.

Artikkel 30 nr. henviser til forordning (EF) nr. 1049/2001 og regulerer offentlig tilgang til informasjon. Det er i tilpasningen slått fast at nevnte forordning også omfatter informasjon som ACER besitter og som vedrører EØS/EFTA-statene. Dette er en standard tilpasning for EØS/EFTA-deltakelse i EU-byråer.

I henhold til artikkel 32 skal Kommisjonen assisteres av en komité. Det er gjort en tilpasning som innebærer at representanter fra EØS/EFTA-statene skal kunne delta fullt ut i arbeidet til komiteen, men de skal ikke ha stemmerett. Dette er en videreføring av tilpasningen til den forrige energimarkedspakken.

4.7 Endringer i oppgavene for EFTAs overvåkningsorgan som følge av tredje energimarkedspakke

EFTAs overvåkningsorgans oppgaver og myndighet fremgår dels av EØS-avtalen, og dels av avtale mellom EØS/EFTA-statene om opprettelsen av et Overvåkningsorgan og en Domstol (ODA). EØS-avtalen fastsetter at det skal være et eget overvåkningsorgan og en egen domstol for EØS/EFTA-pilaren. ODA gir utfyllende regler om sammensetningen av overvåkningsorganet og hvordan de pålagte oppgavene skal utføres. EFTAs overvåkningsorgan vil gjennom EØS-tilpasningene som følge av innlemmelse av tredje energimarkedspakke i EØS-avtalen, få enkelte nye oppgaver på energiområdet, tilsvarende noen av de oppgavene ACER og kommisjonen har på EU-siden. Disse kommer i tillegg til de eksisterende oppgavene med å sørge for at EØS/EFTA-statene gjennomfører og etterlever sine EØS-forpliktelser og oppgaven med å håndheve konkurransereguleringen.

Gjennomføringen av tredje energimarkedspakke med tilhørende EØS-tilpasninger innebærer at EFTAs overvåkningsorgan gis myndighet til å fatte bindende vedtak, både vedtak med direkte virkning for private aktører i Norge (krav om informasjon og boteleggelse ved mangelfull utlevering av slik), og vedtak som kun skal rettes

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

mot den nasjonale reguleringsmyndigheten (saker hvor ACER kan fatte vedtak i EU). Det vises til nærmere omtale av konstitusjonelle forhold i den sammenheng i punkt 5.

I forordning (EF) 714/2009 er det bestemmelser som gir Kommisjonen hjemmel til å kreve informasjon fra operatør av transmisjonssystem og andre aktører. I tilpasningsteksten er det presisert at Kommisjonens kompetanse etter de relevante bestemmelser i forordningen legges til EFTAs overvåkningsorgan når det gjelder EØS/EFTA-statene. Etter tilpasningene til artikkel 3 nr. 3 og artikkel 15 nr. 6 har EFTAs overvåkningsorgan kompetanse til å be om opplysninger i forbindelse med sertifiseringsprosedyrer for operatør av transmisjonssystem, og visse forsyningsvirksomheter pålegges enkelte journalføringsforpliktelser. Disse virksomhetene skal i fem år oppbevare informasjon til rådighet for nasjonale myndigheter og EFTAs overvåkningsorgan.

ACER har etter forordning (EF) 714/2009 artikkel 17 nr. 5 vedtakskompetanse knyttet til unntak for nye utenlandsforbindelser, der nasjonale reguleringsmyndigheter ikke kommer til enighet innen seks måneder, eller der de i fellesskap ber om at ACER skal fatte vedtak. Det er gjort tilpasninger for eventuelle slike saker som involverer en eller flere EØS/EFTA-stater. Kompetansen til å fatte slike vedtak vil ligge hos EFTAs overvåkningsorgan i henhold til EØS-tilpasningen. Slike vedtak skal ifølge tilpasningene rettes mot statlige myndigheter, som for Norges del vil være Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).

Etter forordning (EF) 714/2009 artikkel 20 har Kommisjonen kompetanse til å innhente informasjon til bruk for fastsettelse av regler om ITC-kompensasjon etter artikkel 13 nr. 4, eller bindende retningslinjer etter artikkel 18. I tilpasningsteksten er det klargjort at denne kompetansen skal ligge hos EFTAs overvåkningsorgan. Det samme gjelder kompetanse som er lagt til Kommisjonen etter artikkel 22 nr. 2, som gir myndighet til å ilegge bøter overfor aktører på nærmere vilkår, dersom disse ikke etterkommer pålegg om å gi informasjon etter forordningen artikkel 20.

Etter forordning (EF) 713/2009 kan ACER på nærmere vilkår fatte bindende vedtak, jf. artiklene 7, 8 og 9. I artikkel 9 er det krysshenvisning til to tilsvarende bestemmelser i direktiv 2009/73/EF (tredje gassmarkedsdirektiv) og forordning (EF) 714/2009 (om grensekryssende krafthandel), som også gir ACER vedtakskompetanse. Byrået

har vedtaksmyndighet på visse saksområder som involverer flere regulatorer.

Vedtaksmyndigheten omfatter tekniske spørsmål i den grad dette er hjemlet i direktiver og forordninger i energimarkedspakken, jf. artikkel 7. Videre omfattes regulatoriske forhold som faller innenfor kompetansen til nasjonale reguleringsmyndigheter, dersom disse ikke er kommet til enighet innen en frist på seks måneder eller dersom de i fellesskap ber om det. De regulatoriske forholdene kan omfatte vilkår og betingelser for tilgang til, eller operasjonell sikkerhet ved, grensekryssende infrastruktur, jf. artikkel 8. Etter artikkel 9 har ACER vedtaksmyndighet dersom reguleringsmyndighetene ikke kommer til enighet innen seks måneder, eller i fellesskap ber om det, når det gjelder deres behandling av søknad om visse unntak for nye utenlandsforbindelser etter forordningen om grensekryssende krafthandel og etter gassmarkedsdirektivet.

Det er gjort EØS-tilpasninger knyttet til ACERs myndighet som beskrevet over, som innebærer at myndigheten til å fatte bindende vedtak legges til EFTAs overvåkningsorgan i saker som gjelder EØS/EFTA-statene. Slike vedtak skal ifølge EØS-tilpasningene rettes mot nasjonal reguleringsmyndighet. I Norge er Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) reguleringsmyndighet på energiområdet, og vedtak fra ESA vil rette seg mot en NVE som statlig myndighet.

EFTAs overvåkningsorgan skal, når det fatter slike vedtak basere vedtaket på et utkast fra ACER. Et slikt utkast er ikke rettslig bindende for EFTAs overvåkningsorgan. Det er en underliggende forutsetning i den fremforhandlede modellen at EFTAs overvåkningsorgan, kort tid etter mottak av et slikt utkast fra ACER, vil fatte et like lydende eller tilnærmet likelydende vedtak.

Det følger av ODA artikkel 36 at EFTA-domstolen kan prøve gyldigheten av vedtak fattet av EFTAs overvåkningsorgan. Dersom EFTAs overvåkningsorgan unnlater å fatte vedtak, kan dette prøves av EFTA-domstolen i henhold til ODA artikkel 37. Dette er presisert i EØS-tilpasningene, og innebærer etter departementets syn ikke noen materiell endring. Det har derfor heller ikke vært nødvendig å foreslå endringer i ODA.

EFTAs overvåkningsorgan skal beholde rollen som uavhengig organ som kontrollerer gjennomføring og etterlevelse av EØS-avtalen, og oppgavene på dette området er ikke endret eller begrenset.

5 Konstitusjonelle forhold

Etter Grunnloven § 26 første ledd hører det under Kongen å inngå traktater. Traktater om saker som er av særlig stor viktighet, og i alle tilfelle traktater hvis iverksettelse nødvendiggjør en ny lov eller stortingsbeslutning, krever samtykke fra Stortinget, jf. Grunnloven § 26 annet ledd. Slikt samtykke kan gis med alminnelig flertall.

Grunnloven bygger på en forutsetning om at lovgivende, utøvende og dømmende myndighet i Norge i utgangspunktet skal utøves av norske statsorganer. Dersom slik myndighet overføres ut av riket, taler en om *myndighetsoverføring*. Etter Grunnloven kan Stortinget gi samtykke til at myndighet til å treffe vedtak med direkte virkning i Norge på nærmere vilkår overføres til en internasjonal sammenslutning med $\frac{3}{4}$ flertall, jf. Grunnloven § 115 første ledd. En redegjørelse for hva som utgjør en myndighetsoverføring i Grunnlovens forstand fremgår blant annet av St.prp. nr. 100 (1991–92) og Prop. 100 S (2015–2016).

Overføring av myndighet til en internasjonal sammenslutning som kun binder Norge folkerettslig, krever ikke på tilsvarende måte bruk av fremgangsmåten i Grunnloven § 115, jf. paragrafens annet ledd. Det er en forskjell mellom det å overføre myndighet når denne har direkte virkning, og når den har folkerettslig virkning. Myndighet til å forplikte Norge folkerettslig kan normalt overføres etter reglene i Grunnloven § 26 annet ledd.

Selv om det foreligger formell myndighetsoverføring i Grunnlovens forstand, er det etter sikker konstitusjonell praksis unntak for myndighetsoverføring som er «lite inngripende». I slike tilfeller gis samtykke etter den ordinære fremgangsmåten for traktatinngåelser, jf. Grunnloven § 26 annet ledd. Dette ble drøftet da EØS-avtalen skulle inngås i 1992, jf. St.prp. nr. 100 (1991–92). Det vises også til omtalen i Prop. 100 S (2015–2016).

Etter en samlet vurdering mener Regjeringen at Stortingets samtykke kan innhentes etter Grunnloven § 26 annet ledd for å innlemme rettsaktene i EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 i EØS-avtalen. Denne vurderingen knytter seg til bestemmelsene både på elektrisitet- og naturgassområdet. Det understrekes at det for praktiske formål vil være bestemmelsene i

rettsaktene om elektrisitet som kan ha betydning for norske aktører. Det norske innenlandske markedet for naturgass er relativt begrenset i volum og omfang, og har virket i forholdsvis kort tid. Det foreligger eksempelvis ikke noe transmisjonssystem i Norge for naturgass i dag, se nærmere omtale i Prop. 6 L (2017–2018).

Det er innhentet tre vurderinger fra Lovavdelingen i Justisdepartementet om konstitusjonelle spørsmål i forbindelse med innlemmelse av tredje energimarkedspakke i EØS-avtalen. Uttalelsene har vært delvis unntatt offentlighet så lenge forhandlingene med EU-siden har pågått. Samtlige er nå offentlig tilgjengelige. I vurderingene er det også sett hen til EØS-tilpasningene knyttet til EØS/EFTA-statenes deltakelse i ACER, som er nærmere beskrevet i punkt 4.6.

Lovavdelingen har vurdert forholdet til Grunnloven ved innlemmelse av ACER-forordningen i EØS-avtalen. I en første vurdering av 21. januar 2011 påpekte Lovavdelingen uklare knyttet til ACERs kompetanse til å treffe bindende avgjørelser, som burde klargjøres før det tas endelig stilling til de konstitusjonelle spørsmål. Lovavdelingen gikk inn på rettsgrunnlaget for ACERs vedtak, som fremgår av forordningen artikkel 7, 8 og 9, og anså spørsmålet om *hvem* ACERs vedtak rettes mot som uklart. Det ble anbefalt at spørsmålet søkes avklart i dialog med Kommisjonen. Lovavdelingen påpekte at i den grad vedtak skal kunne rettes direkte mot private, vil det være tale om overføring av nasjonal myndighet. Det ble vist til St.prp. nr. 100 (1991–92) side 337, hvor det uttales at det er avgjørende forskjell på å være herre over det siste, avgjørende skritt som er nødvendig for å skape nye forpliktelser for landets borgere, og å gi slipp på denne «kontrollmuligheten».

ACERs vedtakskompetanse etter tredje energimarkedspakke fremgår av forordning (EF) 713/2009 artikkel 7, 8 og 9. I artikkel 9 er det krysshensvisning til to bestemmelser i forordningen om grensekryssende krafthandel og gassmarkedsdirektivet, som også gir ACER vedtakskompetanse. Det er vilkår om at de nasjonale reguleringsmyndighetene ikke har kommet til enighet innen en frist på seks måneder etter at saken senest ble forelagt en

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

av dem, eller at de i fellesskap ber om en avgjørelse fra ACER. Byråets vedtakskompetanse kan karakteriseres som avledet av den kompetanse som skal ligge hos de nasjonale reguleringsmyndighetene.

I brev av 25. april 2016 gjorde Lovavdelingen en ny konstitusjonell vurdering av ACERs vedtakskompetanse. Vurderingen var basert på et utkast til EØS-tilpasninger tilsvarende de som er omtalt i punkt 4 ovenfor. Lovavdelingen viste til at EFTAs overvåkningsorgan gis kompetanse til å fatte vedtak på EØS/EFTA-siden i tilfeller hvor ACER kan fatte slikt vedtak i EU. Vedtakene til EFTAs overvåkningsorgan skal baseres på utkast fra ACER. Tilpasningsteksten innebærer at vedtaket skal rettes mot statlige myndigheter. Lovavdelingen konkluderte med at vedtakene ikke vil ha direkte internrettslig virkning i Norge, noe som videre betyr at det ikke foreligger myndighetsoverføring i Grunnlovens forstand. Etter Lovavdelingens vurdering var det ikke nødvendig å gå inn på en vurdering av om myndighetsoverføringen er «lite inngripende» eller ikke.

I tillegg til spørsmålene knyttet til ACER, har Lovavdelingen vurdert konstitusjonelle sider av bestemmelsene om utlevering av informasjon til EFTAs overvåkningsorgan, som i enkelte tilfeller er sanksjonert med bøter ved manglende oppfyllelse. Også her foreligger det EØS-tilpasninger som presiserer at det er EFTAs overvåkningsorgan (ikke Kommisjonen) som kan fatte vedtak. Slike vedtak kan rettes mot foretak i energisektoren. Lovavdelingen ga 25. juni 2014 en vurdering av kompetanse til å ilegge bøter etter artikkel 22 i forordning (EF) 714/2009 og adgang til å innhente opplysninger etter rettsaktene som inngår i tredje energimarkedspakke.

For disse spørsmålene tok Lovavdelingen utgangspunkt i sin tidligere uttalelse av 8. desember 2004 om tilsvarende spørsmål i forordning (EF) 1228/2003. Denne erstattes av forordning (EF) 714/2009. I 2004 kom Lovavdelingen til at innlemmelse av forordning (EF) 1228/2003 kunne skje ved Stortingets samtykke etter Grunnloven § 26 annet ledd. I den vurderingen ble myndighet til å innhente informasjon ansett som «lite inngripende», og for overføring av kompetanse til å ilegge bøter kom Lovavdelingen «under tvil» til samme konklusjon.

I brevet av 25. juni 2014 trekker Lovavdelingen inn Kommisjonens kompetanse til å anmode om opplysninger fra systemansvarlige nettselskaper eller andre foretak som ivaretar produksjons- eller forsyningsoppgaver i forbindelse med en sertifiseringsprosess etter forordning (EF) 714/2009/EF artikkel 3 nr. 3. Det fremgår av EØS-tilpasningene, se punkt 4.2 ovenfor, at EFTAs overvåkningsorgan har kompetanse til å be om opplysninger i forbindelse med sertifiseringsprosedyrer, jf. artikkel 3 nr. 3. Lovavdelingen la til grunn at myndighet til å be om opplysninger kunne overføres til EFTAs overvåkningsorgan med Stortingets samtykke etter Grunnloven § 26 annet ledd.

Lovavdelingen vurderte også andre bestemmelser i tredje energimarkedspakke som gir Kommisjonen mulighet til å innhente opplysninger direkte fra markedsaktørene. Det gjelder forordning (EF) 715/2009 artikkel 3 nr. 3 og artikkel 20, direktiv 2009/73/EF artikkel 10 nr. 7 og artikkel 44 nr. 1 og direktiv 2009/72/EF artikkel 10 nr. 7 og artikkel 40 nr. 1. Bestemmelsene knytter seg til opplysninger i forbindelse med sertifiseringsprosedyrer for TSO, samt visse journalføringsforpliktelser. Lovavdelingen la til grunn at brudd på bestemmelsene om pålegg om å gi opplysninger ikke kan sanksjoneres av Kommisjonen. Lovavdelingen pekte på at myndighetsoverføringen må anses mindre inngripende enn plikten foretak har til å utlevere informasjon etter EØS-avtalens alminnelige konkurranseregler. Den myndighetsoverføringen ble ansett som «lite inngripende», jf. St.prp. nr. 100 (1991–92) s. 340 flg.

Lovavdelingen vurderte om kompetansen til å ilegge bøter ved overtredelse av opplysningsforpliktelser etter forordning (EF) 714/2009 artikkel 22 nr. 2 kan overføres til EFTAs overvåkningsorgan i medhold av Grunnloven § 26 annet ledd. Lovavdelingen viste til at den aktuelle bestemmelsen har en ordlyd som er tilnærmet identisk med artikkel 12 nr. 2 i forordning (EF) 1228/2003. Til forskjell fra de bestemmelser som dannet grunnlaget for vurderingen i 2004, viser Lovavdelingen til at de underliggende opplysningspliktene er gitt en svært begrenset utvidelse i den nye forordningen. Lovavdelingen anså at spørsmålet om boteleggingskompetanse må vurderes på samme måte som i 2004. Lovavdelingen kom til at boteleggingskompetansen etter forordningen kan overføres til EFTAs overvåkningsorgan med Stortingets samtykke etter Grunnloven § 26 annet ledd.

Etter en samlet vurdering mener regjeringen at det ikke foreligger myndighetsoverføring i Grunnlovens forstand for vedtak som EFTAs overvåkningsorgan kan fatte i saker der ACER har tilsvarende kompetanse i EU. Regjeringen mener at myndighetsoverføring til EFTAs overvåkningsorgan knyttet til utlevering av informasjon må karakteriseres som «lite inngripende» i Grunnlovens forstand. Det samme gjelder overføring av hjemmel til EFTAs overvåkningsorgan for ileggelse av bøter ved overtredelse av opplysningsforpliktelser etter forordning (EF) 714/2009.

6 Forholdet til norsk rett

Den tredje energimarkedspakken medfører behov for endringer i energiloven og naturlassloven. I begge lover er det behov for endringer for å gjennomføre nye krav til uavhengig nasjonal reguleringsmyndighet for elektrisitet og gass, og opprettelse av en uavhengig klageinstans for dennes vedtak. Det foreslås endringer i begge lovene som gir hjemmel for å inkorporere forordningene som inngår i den tredje energimarkedspakken i norsk rett.

Olje- og energidepartementet har fremmet lovproposisjoner med forslag til endringer i energiloven og naturgassloven til gjennomføring av tredje energimarkedspakke. Endringene i energiloven er omtalt i Prop. 5 L (2017–2018) og endringene i naturgassloven er omtalt i Prop. 6 L (2017–2018).

Det er nødvendig med endringer i energiloven knyttet til krav til eiermessig skille for transmisjon av elektrisk energi (transmisjonsnett) og sertifisering av operatør for transmisjonssystem. Nye krav til eiermessig skille får konsekvenser for de delene av transmisjonsnettet for elektrisitet som eies av andre enn Statnett SF.

Olje- og energidepartementet vil gi forskrifter som inkorporerer forordningene i tredje energimarkedspakke i norsk rett i medhold av energiloven § 10-6. Det omfatter forordningen om grensekryssende krafthandel, transparensforordningen og ACER-forordningen. Det vil i tillegg være nødvendig med endringer i forskrifter til energiloven, blant annet om oppgavene for reguleringsmyndigheten. Olje- og energidepartementet vil følge opp behovet for nødvendige forskriftsendringer som følge av tredje energimarkedspakke som egen sak på vanlig måte.

Det er nødvendig med endringer i naturgassloven knyttet til utpeking av systemoperatør, adgang til system for naturgass, eiermessig skille

og sertifisering av systemoperatør i transmisjonsnett og selskapsmessig og funksjonelt skille.

For den innenlandske naturgassektoren hadde Norge fram til 10. april 2014 status som marked under oppbygging etter annet gassmarkedsdirektiv (direktiv 2003/55/EF). På denne bakgrunn har Norge hatt et mindre omfattende regulatorisk regime enn det som ellers følger av direktivet. Uten slik status er Norge forpliktet til å gjennomføre flere av bestemmelsene i tredje gassmarkedsdirektiv (direktiv 2009/73/EF). Tilsvarende må EUs andre gasstransmisjonsforordning (forordning (EF) nr. 715/2009) gjennomføres, samt ACER-forordningen.

I all hovedsak er rettsaktene som inngår i tredje energimarkedspakke på naturgassiden knyttet til det innenlandske markedet for naturgass. I Norge er dette markedet relativt begrenset i volum og omfang, og har virket i forholdsvis kort tid. De nye reglene for distribusjon av naturgass vil gjelde et fåtall virksomheter. Til forskjell fra det landsomfattende kraftnettet finnes det ikke noe transmisjonsnett for naturgass som binder sammen ulike landsdeler eller gir aktører tilgang til et felles norsk (eller nordisk) gassmarked. Olje- og energidepartementet anser ikke småskala LNG-distribusjon i Norge som omfattet av gassmarkedsdirektivet. Etter departementets vurdering eksisterer det heller ikke LNG-anlegg eller lageranlegg i gassmarkedsdirektivets og gasstransmisjonsforordningens forstand i Norge.

Bestemmelser i tredje gassmarkedsdirektiv som gjelder oppstrøms gassrørledningsnett, slik som de norske rørledningene til kontinentet og Storbritannia, er videreført uten endringer fra annet gassmarkedsdirektiv. Gjennomføring av tredje energimarkedspakke krever ikke endringer i petroleumsloven.

7 Økonomiske og administrative konsekvenser

7.1 Uavhengig reguleringsmyndighet

Forslagene til endringer i energiloven og naturgassloven som følge av nye krav til nasjonal reguleringsmyndighet har konsekvenser for NVEs virksomhet og organisering. Departementet foreslår at den uavhengige reguleringsmyndigheten utgjør en egen avdeling i NVE, «Reguleringsmyndigheten for energi» (RME). All annen virksomhet i NVE inngår i direktoratets funksjon underlagt Olje- og energidepartementet på vanlig måte.

Som følge av direktivene får reguleringsmyndigheten nye oppgaver og et utvidet ansvarsområde sammenlignet med i dag. Reguleringen styrkes på områdene nettvirksomhet, kraftutveksling med andre land, Statnetts systemansvar og kraftmarkedet. Videre skal reguleringen gi økt gjennomsiktighet og en bedre oppfølging av forbrukerrettigheter. Nye bestemmelser som følge av tredje energimarkedspakke vil i prinsippet medføre flere oppgaver for NVE som reguleringsmyndighet for innenlandsk bruk av gass. Samtidig er det norske markedet begrenset i volum og utstrekning, noe som også vil begrense de administrative konsekvensene.

EØS-tilpasningene innebærer at nasjonale reguleringsmyndigheter i EØS/EFTA-statene, for Norges del NVE, skal kunne delta i arbeidet til ACER gjennom regulatorstyret, det administrative styret, samt forberedende organer som arbeidsgrupper, komiteer mv. Det er presisert at reguleringsmyndighetene fra EØS/EFTA-statene ikke har stemmerett.

Utpeking av en uavhengig reguleringsmyndighet medfører en mer rendyrket rollefordeling på myndighetsnivå. Reguleringsmyndigheten skal forhåndsregulere visse områder, herunder forhold knyttet til nettvirksomheten, systemansvarlig og markeds plass.

Reguleringsmyndigheten skal ha separate budsjettildelinger, og departementet vil ikke kunne gi detaljerte føringer for hvordan midlene skal disponeres. Det er satt av 55 mill. kroner til RME på en egen post under NVEs kapittel i statsbudsjettet for 2018.

7.2 Etablering av uavhengig klageinstans

Olje- og energidepartementet kan i henhold til direktivene ikke lenger være klageinstans for reguleringsmyndighetens vedtak. Det foreslås å oppnevne en uavhengig klagenemnd, Energiklagenemnda, for vedtak fattet av reguleringsmyndigheten. Olje- og energidepartementet vil utforme utfyllende regler for nemndas organisering, oppgaver og myndighet.

Et fast ansatt sekretariat samordnes med Klagenemndsekretariatet i Bergen, som ligger under Nærings- og fiskeridepartementet. Nemndas arbeid vil bli fulgt opp i forbindelse med budsjettarbeidet og gjennom årlig rapportering. Forslaget medfører behov for noe økte ressurser til lønns- og driftsutgifter for å ivareta sekretariatsfunksjoner og et begrenset antall medlemmer (tre til fire) i klageinstansen. Det antas at et fåtall av klagenemndas saker vil angå naturgass.

Olje- og energidepartementet vurderer at det i 2018 vil påløpe rundt 2 mill. kroner til å dekke økte kostnader i Klagenemndsekretariatet. I tillegg legges det opp til å honorere medlemmene i Energiklagenemnda på timebasis ut fra sakstilfang. Samlet sett vurderes kostnadene ved etablering av en uavhengig klageinstans å være i størrelsesorden 5 til 10 mill. kroner i 2018.

7.3 Transmisjon av elektrisk energi

Forslaget til endringer i energiloven inneholder nye bestemmelser om eierskap til transmisjonsnettsanlegg, som skal sikre et effektivt skille mellom transmisjon og produksjon/omsetning. Statnett SF er i dag organisert i tråd med krav til eiermessig skille. I hovedsak har Statnett gjennom systemansvaret og øvrig konsesjonsrettslig rammeverk det ansvar og de oppgaver som direktivet krever at en TSO skal ha.

Statnett er i dag medlem i ENTSO-E og deltar i alle ledd av organisasjonen. Dette inkluderer deltakelse i regelverksarbeid og utarbeidelse av tiårige europeiske nettutviklingsplaner, og annet

europaisk og regionalt samarbeid. Kostnadene knyttet til arbeidet i ENTSO-E dekkes av Statnett.

For andre eiere av anlegg i transmisjonsnett får forslaget konsekvenser ved at de nye bestemmelsene om eiermessig skille gjøres gjeldende for disse. Forslaget innebærer i praksis at slike eiere må overdra anlegg til Statnett. Det legges opp til frivillige overdragelser som den foretrukne løsningen. Dersom forhandlinger ikke fører fram, er det foreslått en hjemmel for ekspropriasjon i Prop. 5 L (2017–2018). Nye krav om eiermessig og funksjonelt skille har økonomiske og administrative konsekvenser for Statnett og andre eiere av anlegg i transmisjonsnettet. Statnetts overtakelse av anlegg i transmisjonsnettet omfatter ikke statlige overføringer.

Statnett må kjøpe anlegg og overta ansvaret for drift, vedlikehold og reinvesteringer. Statnetts inntektsramme kan øke med noe mer enn det selgernes inntektsrammer reduseres som følge av overdragelsene. Transmisjonsnettet er i all hovedsak brukerfinansiert gjennom tariffene og virkningen på transmisjonsnettstariffen forventes å være minimal. I 2013 tilsvarte anlegg eid av andre enn Statnett fire prosent av samlet nettkapital i transmisjonsnettet, og seks prosent av samlet inntektsramme for transmisjonsnettet. NVE opplyser at en rekke aktører i etterkant av 2013 har overdratt sine anlegg til Statnett. Rundt to prosent av anleggene i transmisjonsnettet (i bokført verdi) er i oktober 2017 eid av andre enn Statnett.

Reinvesteringsbehovet på anleggene varierer, men kan være stort enkelte steder. Fordi reinvesteringene ville måtte gjennomføres uavhengig av eierskap, er dette omfordelingsvirkninger. Det at Statnett overtar eierskapet til hele transmisjonsnettet i Norge, kan også ha fordeler i form av en samordnet utvikling og drift av transmisjonsnettet.

For etablering av nye utenlandsforbindelser gjelder enkelte særlige regler som følger av forordningen om grensekryssende krafthandel, med blant annet mulighet for unntak fra krav om eiermessig skille. Det vises til omtalen i Prop. 5 L (2017–2018) om endringer i energiloven.

7.4 ACER og ENTSO-E

Innlemmelsen av forordning (EF) 714/2009 om grensekryssende handel med elektrisk kraft og forordning (EF) 713/2009 om byrået for reguleringsmyndigheter på energiområdet (ACER) i EØS-avtalen innebærer norsk deltakelse i ENTSO-E og ACER.

Norges deltakelse i ACER medfører innbetaling av en årlig kontingent som anslås til om lag 0,5 mill. euro og dekkes over Olje- og energidepartementets budsjett.

7.5 Distribusjon av naturgass

I Prop. 6 L (2017–2018) er det foreslått en hjemmel til å gi forskrift om tredjepartsadgang til distribusjonsnett. For eier av gassdistribusjonsnett vil et pålegg om tredjepartsadgang medføre økte kostnader til administrasjon for å tilrettelegge for at andre naturgassforetak kan bruke nettet til transport av naturgass. Dette kan være kostnader til beregning av tariffen og andre oppgaver som distribusjonssystemoperatør.

EØS-tilpasningene åpner for visse unntak fra direktivets regler i tråd med artikkel 49 nr. 4 og 5. I Prop. 6 L (2017–2018) er det foreslått hjemmel for departementet til å gi forskrift om unntak fra loven eller bestemmelser fastsatt i medhold av loven til gjennomføring av unntaksbestemmelser i direktivet. Konsekvensene av reglene om tredjepartsadgang for de ulike aktørene, herunder hvilket tidspunkt reglene skal gjelde fra, vil følgelig avhenge av den nærmere gjennomføringen av direktivet.

7.6 Oppsummering

Reguleringsmyndigheten skal sikres tilstrekkelig kompetanse og uavhengighet fra private og offentlige instanser til å kunne regulere energimarkedene og deres aktører på en effektiv måte. Det er foreslått 55 mill. kr i statsbudsjettet for 2018 til uavhengig reguleringsmyndighet for energi. Den uavhengige reguleringsmyndigheten og klageinstansen vil medføre økt ressursbehov i form av nye stillinger de nærmeste årene. Det budsjetteres med én fast stilling til sekretariatet, ca. 1 mill. kr pluss administrative kostnader. I tillegg legges det opp til å kunne honorere en nemnd på tre-fire personer på timebasis ut fra sakstilfang, samlet sett 5 til 10 mill. kr i 2018.

Etablering av et effektivt skille mellom transmisjon og produksjon/omsetning medfører kostnader ved overdragelse, men antas ikke å omfatte statlige overføringer. Skillet skal motvirke interessekonflikter og forhindre uheldige insentiver knyttet til investering og nettilknytning. Et velfungerende energimarked med effektiv konkurranse og effektiv monopolkontroll kommer hele samfunnet til gode.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

Deltakelse fra Statnett og NVE i henholdsvis ENTSO-E og ACER bidrar til at norske interesser kan ivaretas i utviklingen av et europeisk energimarked. Det norske kraftsystemet er tett integrert med det europeiske kraftsystemet gjennom en rekke utenlandsforbindelser.

Økte utgifter som følge av forslaget dekkes innenfor Olje- og energidepartementets gjeldende budsjetttrammer.

8 Konklusjon og tilråding

Innlemmelse av rettsaktene i den tredje energimarkedspakken i EØS-avtalen vil bidra til likere rammebetingelser og sikre norske aktører tilgang til det europeiske energimarkedet. Pakken forventes samlet sett å gi bedre forsyningssikkerhet, bedre integrering av fornybar energi og mer vel fungerende og effektive markeder til nytte for både virksomheter og forbrukere i Norge og EU. Det vil også medføre tydeligere rollefordeling og bedre samarbeid mellom relevante organisasjoner og myndigheter.

For å sikre et godt internasjonalt samarbeid mellom reguleringsmyndigheter, og et effektivt tilsyn med grensekryssende infrastruktur og EUs indre energimarked, er det viktig at EØS/EFTA-statenes reguleringsmyndigheter deltar i ACER. Innlemmelse i EØS-avtalen av ACER-forordningen sikrer at den norske reguleringsmyndigheten, Norges vassdrags- og energidirektorat, kan delta fullt ut i ACER med de samme rettigheter og plikter som reguleringsmyndighetene i EU, med unntak av stemmerett.

De mest omfattende endringene i norsk rett som følge av gjennomføring av tredje energimarkedspakke følger av de nye bestemmelsene om

transmisjon, uavhengig reguleringsmyndighet og opprettelse av en ny klagenemnd.

Gjennomføring av tredje energimarkedspakke bidrar til en styrket regulering av markedene for elektrisitet og naturgass nasjonalt og internasjonalt. Dette forventes å gi et mer velfungerende energimarked og en effektiv nettvirksomhet. Slutt-kundenes stilling styrkes også. Det anses som positivt at pakken gjennomføres i norsk rett.

Olje- og energidepartementet tilrår godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken. Utenriksdepartementet slutter seg til dette.

Utenriksdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken.

Vi **HARALD**, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken, i samsvar med et vedlagt forslag.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

Forslag

**til vedtak om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens
beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse
i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje
energimarkedspakken**

I

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken.

Vedlegg 1**EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om endring av EØS-avtalens vedlegg IV (Energi)**

EØS-KOMITEEN HAR –

under henvisning til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, heretter kalt EØS-avtalen, særlig artikkel 98, og på følgende bakgrunn:

- 1) Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 713/2009 av 13. juli 2009 om opprettelse av et byrå for samarbeid mellom energireguleringsmyndigheter¹ skal innlemmes i EØS-avtalen.
- 2) Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 714/2009 av 13. juli 2009 om vilkår for tilgang til nett for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene og om oppheving av forordning (EF) nr. 1228/2003² skal innlemmes i EØS-avtalen.
- 3) Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 715/2009 av 13. juli 2009 om vilkår for tilgang til overføringsnett for naturgass og om oppheving av forordning (EF) nr. 1775/2005³, rettet ved EUT L 229 av 1.9.2009, s. 29, og EUT L 309 av 24.11.2009, s. 87, i skal innlemmes i EØS-avtalen.
- 4) Kommisjonsforordning (EU) nr. 543/2013 av 14. juni 2013 om innsending og offentliggjøring av opplysninger på markedene for elektrisk kraft og om endring av vedlegg I til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 714/2009⁴ skal innlemmes i EØS-avtalen.
- 5) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/72/EF av 13. juli 2009 om felles regler for det indre marked for elektrisk kraft og om oppheving av direktiv 2003/54/EF⁵ skal innlemmes i EØS-avtalen.
- 6) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/73/EF av 13. juli 2009 om felles regler for det indre marked for naturgass og om oppheving av direktiv 2003/55/EF⁶ skal innlemmes i EØS-avtalen.
- 7) Kommisjonsbeslutning 2010/685/EU av 10. november 2010 om endring av kapittel 3 i vedlegg I til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 715/2009 om vilkår for tilgang til overføringsnett for naturgass⁷ skal innlemmes i EØS-avtalen.
- 8) Kommisjonsbeslutning 2012/490/EU av 24. august 2012 om endring av vedlegg I til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 715/2009 om vilkår for tilgang til overføringsnett for naturgass⁸ skal innlemmes i EØS-avtalen.
- 9) Forordning (EF) nr. 714/2009 opphever europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1228/2003⁹, som er innlemmet i EØS-avtalen, og som følgelig skal oppheves i EØS-avtalen.
- 10) Forordning (EF) nr. 715/2009 opphever europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1775/2005¹⁰, som er innlemmet i EØS-avtalen, og som følgelig skal oppheves i EØS-avtalen.
- 11) Direktiv 2009/72/EF opphever europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/54/EF¹¹, som er innlemmet i EØS-avtalen, og som følgelig skal oppheves i EØS-avtalen.
- 12) Direktiv 2009/73/EF opphever europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/55/EF¹², som er innlemmet i EØS-avtalen, og som følgelig skal oppheves i EØS-avtalen.
- 13) Kommisjonsbeslutning 2011/280/EU¹³ opphever kommisjonsbeslutning 2003/796/EF¹⁴, som er innlemmet i EØS-avtalen, og som følgelig skal oppheves i EØS-avtalen.

¹ EUT L 211 av 14.8.2009, s. 1.

² EUT L 211 av 14.8.2009, s. 15.

³ EUT L 211 av 14.8.2009, s. 36.

⁴ EUT L 163 av 15.6.2013, s. 1.

⁵ EUT L 211 av 14.8.2009, s. 55.

⁶ EUT L 211 av 14.8.2009, s. 94.

⁷ EUT L 293 av 11.11.2010, s. 67.

⁸ EUT L 231 av 28.8.2012, s. 16.

⁹ EUT L 176 av 15.7.2003, s. 1.

¹⁰ EUT L 289 av 3.11.2005, s. 1.

¹¹ EUT L 176 av 15.7.2003, s. 37.

¹² EUT L 176 av 15.7.2003, s. 57.

¹³ EUT L 129 av 17.5.2011, s. 14.

¹⁴ EUT L 296 av 14.11.2003, s. 34.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- 14) EFTA-statenes operatører av overføringsnett skal ikke anses som tredjestatsoperatører i forbindelse med ENTSO for elektrisk kraft og ENTSO for gass.
- 15) EØS-avtalens vedlegg IV bør derfor endres –

TRUFFET DENNE BESLUTNING:

Artikkel 1

I EØS-avtalens vedlegg IV gjøres følgende endringer:

1. Teksten i nr. 20 (europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1228/2003) skal lyde:

«32009 R 0714: Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 714/2009 av 13. juli 2009 om vilkår for tilgang til nett for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene og om oppheving av forordning (EF) nr. 1228/2003 (EUT L 211 av 14.8.2009, s. 15), endret ved:

- 32013 R 0543: Kommissjonsforordning (EU) nr. 543/2013 av 14. juni 2013 (EUT L 163 av 15.6.2013, s. 1).

Forordningens bestemmelser skal for denne avtales formål gjelde med følgende tilpasning:

- a) I artikkel 3 nr. 3 og artikkel 15 nr. 6 skal ordet «Kommissjonen» for EFTA-statene forstås som «EFTAs overvåkingsorgan».
- b) Bestemmelsene om bindende beslutninger fra Byrådet, omhandlet i artikkel 17 nr. 5, skal erstattes av følgende bestemmelser i saker som involverer en EFTA-stat:
 - «i) I saker som involverer en eller flere EFTA-stater, skal EFTAs overvåkingsorgan gjøre et vedtak rettet til nasjonale reguleringsmyndigheter i den berørte EFTA-staten/de berørte EFTA-statene.
 - ii) Byrådet skal ha rett til å delta fullt ut i arbeidet til EFTAs overvåkingsorgan og overvåkingsorganets forberedende organer når EFTAs overvåkingsorgan, med hensyn til EFTA-statene, utfører Byråets funksjoner som fastsatt i denne avtale, men skal ikke ha stemmerett.
 - iii) EFTAs overvåkingsorgan skal ha rett til å delta fullt ut i arbeidet til Byrådet og Byråets forberedende organer, men skal ikke ha stemmerett.

- iv) Byrådet og EFTAs overvåkingsorgan skal samarbeide tett når de vedtar beslutninger, uttalelser og anbefalinger.

EFTAs overvåkingsorgans vedtak skal uten unødig opphold gjøres på bakgrunn av utkast utarbeidet av Byrådet på eget initiativ eller etter anmodning fra EFTAs overvåkingsorgan.

Når Byrådet utarbeider et utkast for EFTAs overvåkingsorgan i samsvar med denne forordning, skal det underrette EFTAs overvåkingsorgan. Sistnevnte skal angi den fristen de nasjonale reguleringsmyndigheter i EFTA-statene har til å komme med sine synspunkter, idet det tas fullt hensyn til hvor mye saken haster, dens kompleksitet og mulige følger.

Nasjonale reguleringsmyndigheter i EFTA-statene kan anmode om at EFTAs overvåkingsorgan tar sitt vedtak opp til ny vurdering. EFTAs overvåkingsorgan skal viderevende en slik anmodning til Byrådet. I slike tilfeller skal Byrådet vurdere å utarbeide et nytt utkast for EFTAs overvåkingsorgan og svare uten unødig opphold.

Dersom Byrådet endrer, opphever eller tilbakekaller en parallell beslutning til det vedtak som er gjort av EFTAs overvåkingsorgan, skal Byrådet, uten unødig opphold, utarbeide et utkast med samme virkning for EFTAs overvåkingsorgan.

- v) Dersom det oppstår uenighet mellom Byrådet og EFTAs overvåkingsorgan med hensyn til håndheving av disse bestemmelsene, skal Byråets direktør og EFTAs overvåkingsorgans kollegium, idet de tar hensyn til hvor mye saken haster, uten unødig opphold komme sammen på et møte for å komme fram til enighet. Dersom de ikke kommer fram til enighet, kan Byråets direktør eller EFTAs overvåkingsorgans kollegium anmode avtalepartene om å bringe saken inn for EØS-komiteen, som skal behandle den i samsvar med artikkel 111 i denne avtale som skal få tilsvarende anvendelse.

- I samsvar med artikkel 2 i EØS-komiteens beslutning nr. 1/94 av 8. februar 1994 om fastsettelse av EØS-komiteens forretningsorden¹⁵ kan en avtalepart be om at det uten opphold innkalles til møte dersom det haster meget. Uten hensyn til dette ledd kan en avtalepart til enhver tid på eget initiativ bringe saken inn for EØS-komiteen i samsvar med artikkel 5 eller 111 i denne avtale.
- vi) EFTA-statene eller en fysisk eller juridisk person kan reise sak for EFTA-domstolen mot et vedtak av EFTAs overvåkingsorgan i samsvar med artikkel 36 og 37 i overvåkings- og domstolsavtalen.».
- c) I artikkel 20 tilføyes følgende:
«En anmodning fra Kommisjonen med hensyn til opplysningene nevnt i artikkel 20 nr. 2 og 5 skal, for EFTA-statene, framsettes av EFTAs overvåkingsorgan til de berørte foretakene.».
- d) I artikkel 22 nr. 2 tilføyes følgende:
«Oppgavene i artikkel 22 nr. 2 skal for de berørte foretakene i EFTA-statene utføres av EFTAs overvåkingsorgan.».
- e) I artikkel 23 tilføyes følgende:
«Representanter fra EFTA-statene skal delta fullt ut i arbeidet til komiteen omhandlet i artikkel 23, men skal ikke ha stemmerett.»
2. Teksten i nr. 22 (europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/54/EF) skal lyde:
«32009 L 0072: Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/72/EF av 13. juli 2009 om felles regler for det indre marked for elektrisk kraft og om oppheving av direktiv 2003/54/EF (EUT L 211 av 14.8.2009, s. 55).
Direktivets bestemmelser skal for denne avtales formål gjelde med følgende tilpasning:
- a) Henvisninger til bestemmelsene i traktaten skal forstås som henvisninger til de tilsvarende bestemmelsene i EØS-avtalen.
- b) Direktivet får ikke anvendelse for strømkabler og tilknyttede anlegg fra et tilkoplingspunkt på land til anlegg for petroleumsproduksjon.
- c) Artikkel 7 nr. 2 bokstav j) får ikke anvendelse for EFTA-statene.
- d) Artikkel 9 nr. 1 får anvendelse for EFTA-statene ett år etter at EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 trådte i kraft.
- e) I artikkel 10 nr. 7 skal ordet «Kommisjonen» for EFTA-statene forstås som «EFTAs overvåkingsorgan».
- f) Artikkel 11 nr. 3 bokstav b), artikkel 11 nr. 5 bokstav b) og artikkel 11 nr. 7 får ikke anvendelse for EFTA-statene.
- g) I artikkel 37 nr. 1 bokstav d) skal ordet «Byrået» erstattes med ordene «EFTAs overvåkingsorgan».
- h) Artikkel 37 nr. 1 bokstav s) får ikke anvendelse for EFTA-statene.
- i) I artikkel 40 nr. 1 skal ordet «Kommisjonen» for EFTA-statene forstås som «EFTAs overvåkingsorgan».
- j) Artikkel 44 nr. 2 skal lyde:
«Artikkel 9 får ikke anvendelse for Kypros, Luxembourg, Malta, Liechtenstein og/eller Island. I tillegg får artikkel 26, 32 og 33 ikke anvendelse for Malta.
Dersom Island kan påvise, etter at denne beslutning trådte i kraft, at det foreligger betydelige problemer med driften av sine systemer, kan Island anmode om unntak fra artikkel 26, 32 og 33, og dette kan innvilges av EFTAs overvåkingsorgan. EFTAs overvåkingsorgan skal underrette EFTA-statene og Kommisjonen om slike anmodninger før det gjøres vedtak om dem, samtidig som hensynet til fortrolige opplysninger ivaretas. Nevnte vedtak skal kunngjøres i EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende.».
- k) Representanter fra EFTA-statene skal delta fullt ut i arbeidet til komiteen opprettet ved artikkel 46, men skal ikke ha stemmerett.».
3. Teksten i nr. 23 (europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/55/EF) skal lyde:
«32009 L 0073: Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/73/EF av 13. juli 2009 om felles regler for det indre marked for naturgass og om oppheving av direktiv 2003/55/EF (EUT L 211 av 14.8.2009, s. 94).
Direktivets bestemmelser skal for denne avtales formål gjelde med følgende tilpasning:
- a) Henvisninger til bestemmelsene i traktaten skal forstås som henvisninger til de tilsvarende bestemmelsene i EØS-avtalen.
- b) Dette direktiv får ikke anvendelse for Island.
- c) I artikkel 2 nr. 11 tilføyes følgende:
««LNG-anlegg» skal ikke omfatte anlegg for omdanning av naturgass til væske

¹⁵ EFT L 85 av 30.3.1994, s. 60.

som skjer innenfor rammen av et offshore olje- eller gassproduksjonsprosjekt, som anlegget på Melkøya.»

- d) I artikkel 2 nr. 12 tilføyes følgende:
«operatør av LNG-nett» skal ikke omfatte operatører av anlegg for omdanning av naturgass til væske som skjer innenfor rammen av et offshore olje- eller gassproduksjonsprosjekt, som anlegget på Melkøya.».
- e) Artikkel 6 får ikke anvendelse for EFTA-statene.
- f) I artikkel 10 nr. 7 skal ordet «Kommissjonen» for EFTA-statene forstås som «EFTAs overvåkingsorgan».
- g) Artikkel 11 nr. 3 bokstav b), artikkel 11 nr. 5 bokstav b) og artikkel 11 nr. 7 får ikke anvendelse for EFTA-statene.
- h) Bestemmelsene om bindende beslutninger fra Byrådet, omhandlet i artikkel 36 nr. 4 tredje underledd, skal erstattes av følgende bestemmelser i saker som involverer en EFTA-stat:
- «i) I saker som involverer en eller flere EFTA-stater, skal EFTAs overvåkingsorgan gjøre et vedtak rettet til nasjonale reguleringsmyndigheter i den berørte EFTA-staten/de berørte EFTA-statene.
 - ii) Byrådet skal ha rett til å delta fullt ut i arbeidet til EFTAs overvåkingsorgan og overvåkingsorganets forberedende organer når EFTAs overvåkingsorgan, med hensyn til EFTA-statene, utfører Byrådets funksjoner som fastsatt i denne avtale, men skal ikke ha stemmerett.
 - iii) EFTAs overvåkingsorgan skal ha rett til å delta fullt ut i arbeidet til Byrådet og Byrådets forberedende organer, men skal ikke ha stemmerett.
 - iv) Byrådet og EFTAs overvåkingsorgan skal samarbeide tett når de vedtar beslutninger, uttalelser og anbefalinger.
EFTAs overvåkingsorgans vedtak skal uten unødig opphold gjøres på bakgrunn av utkast utarbeidet av Byrådet på eget initiativ eller etter anmodning fra EFTAs overvåkingsorgan.
Når Byrådet utarbeider et utkast for EFTAs overvåkingsorgan i samsvar med dette direktiv, skal det underrette EFTAs overvåkingsorgan. Sistnevnte skal angi den fristen de nasjonale reguleringsmyndigheter i EFTA-statene har til å komme med sine synspunkter, idet det tas fullt hensyn til hvor mye saken

haster, dens kompleksitet og mulige følger.

Nasjonale reguleringsmyndigheter i EFTA-statene kan anmode om at EFTAs overvåkingsorgan tar sitt vedtak opp til ny vurdering. EFTAs overvåkingsorgan skal videresende en slik anmodning til Byrådet. I slike tilfeller skal Byrådet vurdere å utarbeide et nytt utkast for EFTAs overvåkingsorgan og svare uten unødig opphold.

Dersom Byrådet endrer, opphever eller tilbakekaller en parallell beslutning til det vedtak som er gjort av EFTAs overvåkingsorgan, skal Byrådet, uten unødig opphold, utarbeide et utkast med samme virkning for EFTAs overvåkingsorgan.

- v) Dersom det oppstår uenighet mellom Byrådet og EFTAs overvåkingsorgan med hensyn til håndheving av disse bestemmelsene, skal Byrådets direktør og EFTAs overvåkingsorgans kollegium, idet de tar hensyn til hvor mye saken haster, uten unødig opphold komme sammen på et møte for å komme fram til enighet. Dersom de ikke kommer fram til enighet, kan Byrådets direktør eller EFTAs overvåkingsorgans kollegium anmode avtalepartene om å bringe saken inn for EØS-komiteen, som skal behandle den i samsvar med artikkel 111 i denne avtale som skal få tilsvarende anvendelse. I samsvar med artikkel 2 i EØS-komiteens beslutning nr. 1/94 av 8. februar 1994 om fastsettelse av EØS-komiteens forretningsorden¹⁶ kan en avtalepart be om at det uten opphold innkalles til møte dersom det haster meget. Uten hensyn til dette ledd kan en avtalepart til enhver tid på eget initiativ bringe saken inn for EØS-komiteen i samsvar med artikkel 5 eller 111 i denne avtale.
- vi) EFTA-statene eller en fysisk eller juridisk person kan reise sak for EFTAdomstolen mot et vedtak av EFTAs overvåkingsorgan i samsvar med artikkel 36 og 37 i overvåkings- og domstolsavtalen.».
- i) I artikkel 36 nr. 8 og 9 skal ordet «Kommissjonen» for EFTA-statene forstås som «EFTAs overvåkingsorgan».

¹⁶ EFT L 85 av 30.3.1994, s. 60.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- j) I artikkel 41 nr. 1 bokstav d) skal ordet «Byrået» erstattes med ordene «EFTAs overvåkingsorgan».
- k) I artikkel 44 nr. 1 og artikkel 49 nr. 4 og 5 skal ordet «Kommisjonen» for EFTA-statene forstås som «EFTAs overvåkingsorgan».
- l) I artikkel 49 nr. 5 tilføyes følgende:
«Følgende geografisk avgrensede områder i Norge skal være unntatt fra artikkel 24, 31 og 32 i høyst 20 år etter at EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 trådte i kraft:
- i) Jæren og Ryfylke,
 - ii) Hordaland.
- Behovet for fortsatt unntak skal avgjøres av norske reguleringsmyndigheter hvert femte år etter at EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 trådte i kraft, idet det tas hensyn til kriteriene i denne artikkel. Norske reguleringsmyndigheter skal underrette EØS-komiteen og EFTAs overvåkingsorgan om sin beslutning og vurderingen som ligger til grunn for beslutningen. EFTAs overvåkingsorgan kan innen to måneder etter at den har mottatt beslutningen, gjøre et vedtak for å kreve at norske reguleringsmyndigheter endrer eller tilbakekaller sin beslutning. Denne perioden kan forlenges med samtykke fra både EFTAs overvåkingsorgan og norske reguleringsmyndigheter. Norske reguleringsmyndigheter skal rette seg etter EFTAs overvåkingsorgans vedtak innen en måned og skal underrette EØS-komiteen og EFTAs overvåkingsorgan om dette.».
- m) Artikkel 49 nr. 6 skal lyde:
«Artikkel 9 får ikke anvendelse for Kypros, Luxembourg, Malta og/eller Liechtenstein.».
- n) Representanter fra EFTA-statene skal delta fullt ut i arbeidet til komiteen opprettet ved artikkel 51, men skal ikke ha stemmerett.».
4. Teksten i nr. 27 (europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1775/2005) skal lyde:
«32009 R 0715: Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 715/2009 av 13. juli 2009 om vilkår for tilgang til overføringsnett for naturgass og om oppheving av forordning (EF) nr. 1775/2005 (EUT L 211 av 14.8.2009, s. 36), rettet ved EUT L 229 av 1.9.2009, s. 29, og EUT L 309 av 24.11.2009, s. 87, endret ved:
- 32010 D 0685: Kommisjonsbeslutning 2010/685/EU av 10. november 2010 (EUT L 293 av 11.11.2010, s. 67),
 - 32012 D 0490: Kommisjonsbeslutning 2012/490/EU av 24. august 2012 (EUT L 231 av 28.8.2012, s. 16).
- Forordningens bestemmelser skal for denne avtales formål gjelde med følgende tilpasning:
- a) Denne forordning får ikke anvendelse for Island.
 - b) I artikkel 3 nr. 3 og artikkel 20 skal ordet «Kommisjonen» for EFTA-statene forstås som «EFTAs overvåkingsorgan».
 - c) Representanter fra EFTA-statene skal delta fullt ut i arbeidet til komiteen omhandlet i artikkel 28, men skal ikke ha stemmerett.
 - d) I artikkel 30 skal ordet «Kommisjonen» for EFTA-statene forstås som «EFTAs overvåkingsorgan.»
5. Etter nr. 46 (kommisjonsbeslutning 2013/114/EU) skal nytt nr. 47 lyde:
«47.32009 R 0713: Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 713/2009 av 13. juli 2009 om opprettelse av et byrå for samarbeid mellom energireguleringsmyndigheter (EUT L 211 av 14.8.2009, s. 1).
- Forordningens bestemmelser skal for denne avtales formål gjelde med følgende tilpasning:
- a) De nasjonale reguleringsmyndigheter i EFTA-statene skal delta fullt ut i arbeidet til Byrået for samarbeid mellom energireguleringsmyndigheter, heretter kalt Byrået, og alle forberedende organer, herunder Byråets arbeidsgrupper, komiteer og innsatsgrupper, styre og reguleringsråd, men skal ikke ha stemmerett.
 - b) Uten at det berører bestemmelsene i EØS-avtalens protokoll 1, skal ordet «medlemsstat(er)» i forordningen forstås å omfatte, i tillegg til betydningen i forordningen, EFTA-statene.
 - c) Med hensyn til EFTA-statene skal Byrået, slik og når det er hensiktsmessig, bistå EFTAs overvåkingsorgan eller eventuelt Den faste komité i utførelsen av deres respektive oppgaver.
 - d) Bestemmelsene om bindende beslutninger fra Byrået, omhandlet i artikkel 7, 8 og 9, skal erstattes av følgende bestemmelser i saker som involverer en EFTA-stat:

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- i) I saker som involverer en eller flere EFTA-stater, skal EFTAs overvåkingsorgan gjøre et vedtak rettet til nasjonale reguleringsmyndigheter i den berørte EFTA-staten/de berørte EFTA-statene.
- ii) Byrået skal ha rett til å delta fullt ut i arbeidet til EFTAs overvåkingsorgan og overvåkingsorganets forberedende organer når EFTAs overvåkingsorgan, med hensyn til EFTA-statene, utfører Byråets funksjoner som fastsatt i denne avtale, men skal ikke ha stemmerett.
- iii) EFTAs overvåkingsorgan skal ha rett til å delta fullt ut i arbeidet til Byrået og Byråets forberedende organer, men skal ikke ha stemmerett.
- iv) Byrået og EFTAs overvåkingsorgan skal samarbeide tett når de vedtar beslutninger, uttalelser og anbefalinger.

EFTAs overvåkingsorgans vedtak skal uten unødig opphold gjøres på bakgrunn av utkast utarbeidet av Byrået på eget initiativ eller etter anmodning fra EFTAs overvåkingsorgan.

Når Byrået utarbeider et utkast for EFTAs overvåkingsorgan i samsvar med denne forordning, skal det underrette EFTAs overvåkingsorgan. Sistnevnte skal angi den fristen de nasjonale reguleringsmyndigheter i EFTA-statene har til å komme med sine synspunkter, idet det tas fullt hensyn til hvor mye saken haster, dens kompleksitet og mulige følger.

Nasjonale reguleringsmyndigheter i EFTA-statene kan anmode om at EFTAs overvåkingsorgan tar sitt vedtak opp til ny vurdering. EFTAs overvåkingsorgan skal videresende en slik anmodning til Byrået. I slike tilfeller skal Byrået vurdere å utarbeide et nytt utkast for EFTAs overvåkingsorgan og svare uten unødig opphold.

Dersom Byrået endrer, opphever eller tilbakekaller en parallell beslutning til det vedtak som er gjort av EFTAs overvåkingsorgan, skal Byrået, uten unødig opphold, utarbeide et utkast med samme virkning for EFTAs overvåkingsorgan.

- v) Dersom det oppstår uenighet mellom Byrået og EFTAs overvåkingsorgan med hensyn til håndheving av disse bestemmelsene, skal Byråets direktør og EFTAs overvåkingsorgans kolle-

gium, idet de tar hensyn til hvor mye saken haster, uten unødig opphold komme sammen på et møte for å komme fram til enighet. Dersom de ikke kommer fram til enighet, kan Byråets direktør eller EFTAs overvåkingsorgans kollegium anmode avtalepartene om å bringe saken inn for EØS-komiteen, som skal behandle den i samsvar med artikkel 111 i denne avtale som skal få tilsvarende anvendelse. I samsvar med artikkel 2 i EØS-komiteens beslutning nr. 1/94 av 8. februar 1994 om fastsettelse av EØS-komiteens forretningsorden¹⁷ kan en avtalepart be om at det uten opphold innkalles til møte dersom det haster meget. Uten hensyn til dette ledd kan en avtalepart til enhver tid på eget initiativ bringe saken inn for EØS-komiteen i samsvar med artikkel 5 eller 111 i denne avtale.

- vi) EFTA-statene eller en fysisk eller juridisk person kan reise sak for EFTAdomstolen mot et vedtak av EFTAs overvåkingsorgan i samsvar med artikkel 36 og 37 i overvåkings- og domstolsavtalen.».

- e) I artikkel 12 tilføyes følgende:
«EFTA-statenes nasjonale reguleringsmyndigheter skal delta fullt ut i styret, men skal ikke ha stemmerett. Styrets forretningsorden skal gi EFTA-statenes nasjonale reguleringsmyndigheters deltakelse full virkning.».

- f) I artikkel 14 tilføyes følgende:
«EFTA-statenes nasjonale reguleringsmyndigheter skal delta fullt ut i Byråets reguleringsråd og alle forberedende organer. De skal ikke ha stemmerett i reguleringsrådet. Reguleringsrådets forretningsorden skal gi EFTA-statenes nasjonale reguleringsmyndigheters deltakelse full virkning.».

- g) Bestemmelsene i artikkel 19 skal lyde:
«Dersom klagen gjelder en beslutning fra Byrået i en sak der uenigheten også berører nasjonale reguleringsmyndigheter i én eller flere EFTA-stater, skal klageinstansen oppfordre berørte nasjonale reguleringsmyndigheter fra EFTA-staten(e) til å framlegge merknader til underretninger fra parter berørt av klagesaken innen en angitt

¹⁷ EFT L 85 av 30.3.1994, s. 60.

- tidsfrist. De nasjonale reguleringsmyndigheter fra EFTA-staten(e) skal ha rett til å holde muntlige innlegg. Dersom klageinstansen endrer, opphever eller avslutter en parallell beslutning til det vedtak som er gjort av EFTAs overvåkingsorgan, skal Byrådet, uten unødig opphold, utarbeide et utkast til beslutning med samme virkning for EFTAs overvåkingsorgan.»
- h) Bestemmelsene i artikkel 20 får ikke anvendelse i saker som berører en eller flere EFTA-stater.
- i) I artikkel 21 tilføyes følgende:
«EFTA-statene skal delta i finansieringen av Byrådet. I denne forbindelse får framgangsmåtene fastsatt i EØS-avtalens artikkel 82 nr. 1 bokstav a) og avtalens protokoll 32 anvendelse.»
- j) I artikkel 27 tilføyes følgende:
«EFTA-statene skal innvilge privilegier og immunitet til Byrådet tilsvarende de som finnes i protokollen om Den europeiske unions privilegier og immunitet.»
- k) I artikkel 28 tilføyes følgende:
«Som unntak fra artikkel 12 nr. 2 bokstav a) og artikkel 82 nr. 3 bokstav a) i Tilsetningsvilkår for andre tjenestemenn i Den europeiske union, kan statsborgere i EFTA-stater som nyter fulle borgerrettigheter tilsettes på kontrakt av Byrådets direktør.
Som unntak fra artikkel 12 nr. 2 bokstav e), artikkel 82 nr. 3 bokstav e) og artikkel 85 nr. 3 i Tilsetningsvilkår for andre tjenestemenn, skal språkene omhandlet i EØS-avtalens artikkel 129 nr. 1 anses av Byrådet, med hensyn til sine ansatte, som et av Unionens språk nevnt i artikkel 55 nr. 1 i traktat om Den europeiske union.»
- l) I artikkel 30 nr. 1 tilføyes følgende:
«Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1049/2001 av 30. mai 2001 om offentlig tilgang til Europaparlamentets, Rådets og Kommisjonens dokumenter skal ved anvendelse av denne forordning gjelde for alle Byrådets dokumenter som også angår EFTA-statene.»
- m) I artikkel 32 tilføyes følgende:

«Representanter fra EFTA-statene skal delta fullt ut i arbeidet til komiteen opprettet ved artikkel 32, men skal ikke ha stemmerett.»

6. Etter nr. 47 (europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 713/2009) skal nytt nr. 48 lyde:
«48.32013 R 0543: Kommisjonsforordning (EU) nr. 543/2013 av 14. juni 2013 om innsending og offentliggjøring av opplysninger på markedene for elektrisk kraft og om endring av vedlegg I til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 714/2009 (EUT L 163 av 15.6.2013, s. 1).»
7. Teksten i nr. 21 (kommisjonsbeslutning 2003/796/EF) oppheves.

Artikkel 2

Teksten til forordning (EF) nr. 713/2009, (EF) nr. 714/2009, (EF) nr. 715/2009, rettet ved EUT L 229 av 1.9.2009, s. 29, og EUT L 309 av 24.11.2009, s. 87, og (EU) nr. 543/2013, direktiv 2009/72/EF og 2009/73/EF og beslutning 2010/685/EU og 2012/490/EU på islandsk og norsk, som skal kunngjøres i EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*, skal gis gyldighet.

Artikkel 3

Denne beslutning trer i kraft 6. mai 2017 eller dagen etter at EØS-komiteen har mottatt alle meddelelser etter EØS-avtalens artikkel 103 nr.¹⁸, alt etter hva som inntreffer sist.

Artikkel 4

Denne beslutning skal kunngjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.

Utferdiget i Brussel 5. mai 2017.

For EØS-komiteen

Claude Maerten

Formann

¹⁸ Forfatningsrettslige krav angitt.

Vedlegg 2

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/72/EF av 13. juli 2009 om felles regler for det indre marked for elektrisk kraft og om oppheving av direktiv 2003/54/EF

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION har —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 47 nr. 2 og artikkel 55 og 99,

under henvisning til forslag fra Kommisjonen, under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité¹, under henvisning til uttalelse fra Regionkomiteen²,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251³ og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Formålet med det indre marked for elektrisk kraft, som er blitt gradvis gjennomført i hele Fellesskapet siden 1999, er å skape reelle valgmuligheter for alle forbrukere i Den europeiske union, både privatpersoner og virksomheter, nye forretningsmuligheter og økt handel over landegrensene for å oppnå effektiviseringsgevinster, konkurransedyktige priser og høyere kvalitet på tjenestene samt bidra til forsyningsikkerhet og bærekraftighet.
- 2) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/54/EF av 26. juni 2003 om felles regler for det indre marked for elektrisk kraft⁴ er et viktig ledd i innføringen av et slikt indre marked for elektrisk kraft.
- 3) De friheter traktaten garanterer unionsborgerne – blant annet fritt varebytte, fri etableringsadgang og fri adgang til å yte tjenester — er bare mulige i et helt åpent marked der alle forbrukere fritt kan velge sine leverandører og alle leverandører fritt kan forsyne sine kunder.
- 4) Imidlertid er det for tiden hindringer for salget av elektrisk kraft på like vilkår og uten for-

skjellsbehandling eller ulemper i Fellesskapet. Framfor alt finnes det fortsatt ikke nettilgang uten forskjellsbehandling, eller noe myndighetstilsyn som er like effektivt i alle medlemsstatene.

- 5) En sikker elektrisitetsforsyning er av avgjørende betydning for samfunnsutviklingen i Europa og for å gjennomføre en bærekraftig klimaendringsspolitikk og øke konkurransevnen på det indre marked. For dette formål bør samkjøring over landegrensene utvikles ytterligere for å sikre forsyning fra alle energikilder til de mest konkurransedyktige prisene til forbrukere og industrien i Fellesskapet.
- 6) Et velfungerende indre marked for elektrisk kraft bør oppmuntre produsentene til å investere i ny kraftproduksjon, herunder elektrisk kraft fra fornybare energikilder, og bør legge særlig vekt på de mest isolerte landene og regionene på Fellesskapets energimarked. Et velfungerende marked bør også gi forbrukerne hensiktsmessige tiltak for å fremme en mer effektiv energiutnyttelse, og en trygg energiforsyning er en forutsetning for dette.
- 7) Kommisjonsmeldingen av 10. januar 2007 med tittelen «An Energy Policy for Europe» («En energipolitikk for Europa») understreket hvor viktig det er å gjennomføre det indre marked for elektrisk kraft og skape like vilkår for alle elektrisitetsforetak i Fellesskapet. Kommisjonsmeldingen av 10. januar 2007 med tittelen «Prospects for the internal gas and electricity market» («Utsiktene for det indre gass- og elektrisitetsmarkedet») og «Inquiry pursuant to Article 17 of Regulation (EC) No 1/2003 into the European gas and electricity sectors (Final Report)» («Undersøkelse i henhold til artikkel 17 i forordning (EF) nr. 1/2003 av de europeiske gass- og elektrisitetssektorene (endelig rapport)») viste at dagens regler og tiltak ikke skaper de nødvendige rammer for å nå målet om et velfungerende indre marked.

¹ EUT C 211 av 19.8.2008, s. 23.

² EUT C 172 av 5.7.2008, s. 55.

³ Europaparlamentsuttalelse av 18. juni 2008 (ennå ikke offentliggjort i EUT), Rådets felles holdning av 9. januar 2009 (EUT C 70 E av 24.3.2009, s. 1) og Europaparlamentets standpunkt av 22. april 2009 (ennå ikke offentliggjort i EUT). Rådsbeslutning av 25. juni 2009.

⁴ EUT L 176 av 15.7.2003, s. 37.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- 8) For å sikre konkurranse og forsyning av elektrisk kraft til mest konkurransedyktig pris bør medlemsstatene og nasjonale reguleringsmyndigheter legge til rette for tilgang over landegrensene for nye leverandører av elektrisk kraft fra ulike energikilder samt for nye kraftprodusenter.
- 9) Uten effektiv atskillelse mellom nettene på den ene side og produksjons- og forsyningsvirksomheten på den annen («effektiv atskillelse») er det fare for forskjellsbehandling ikke bare hva angår driften av nettet, men også hva angår tiltak som stimulerer vertikalt integrerte foretak til å gjøre de nødvendige investeringer i sine nett.
- 10) Reglene for rettslig og funksjonell atskillelse fastsatt i direktiv 2003/54/EF, har imidlertid ikke ført til effektiv atskillelse av operatørene av overføringsnett. På sitt møte den 8. og 9. mars 2007 anmodet derfor Det europeiske råd Kommisjonen om å utarbeide forslag til regelverk for «effektiv atskillelse mellom forsynings- og produksjonsvirksomhet på den ene side og nettdrift på den annen».
- 11) Effektiv atskillelse kan bare sikres ved å fjerne tiltak som stimulerer vertikalt integrerte foretak til å forskjellsbehandle konkurrenter med hensyn til nettilgang og investeringer. Eierkapsmessig atskillelse, som innebærer at netteieren utpekes som nettoperatør, og at netteieren er uavhengig av alle forsynings- og produksjonsinteresser, er klart en effektiv og stabil måte å løse den iboende interessekonflikten på og sikre forsyningssikkerhet. Europaparlamentet viste derfor i sin resolusjon av 10. juli 2007 om utsiktene for det indre gass- og elektrisitetsmarked⁵ til eierskapsmessig atskillelse på nettnivå som det mest effektive verktøyet til å fremme investeringer i infrastruktur på en måte som innebærer likebehandling, rettferdig nettilgang for nye markedsdeltakere og oversikt i markedet. Medlemsstatene bør derfor i forbindelse med eierskapsmessig atskillelse forpliktes til å sikre at den eller de samme personer ikke har rett til å utøve kontroll over et produksjons- eller forsyningsforetak og samtidig utøve kontroll eller noen rettighet over en operatør av overføringsnett eller over et overføringsnett. Omvendt bør kontroll over et overføringsnett eller over en operatør av overføringsnett utelukke muligheten for å utøve kontroll eller noen rettighet over et produksjons- eller forsyningsforetak. Et produksjons- eller forsyningsforetak bør innenfor disse grenser ha mulighet for å ha en mindretallsandel i en operatør av et overføringsnett eller i et overføringsnett.
- 12) Enhver ordning for atskillelse bør effektivt kunne løse eventuelle interessekonflikter mellom produsenter, leverandører og operatører av overføringsnett for å stimulere til de nødvendige investeringer og sikre tilgang for nye markedsdeltakere i henhold til et åpent og effektivt regelverk og bør ikke føre til en for kostbar tilsynsordning for nasjonale reguleringsmyndigheter.
- 13) Definisjonen av begrepet «tilsyn» er hentet fra rådsforordning (EF) nr. 139/2004 av 20. januar 2004 om tilsyn med foretakssammenslutninger (EFs fusjonsforordning)⁶.
- 14) Ettersom eierskapsmessig atskillelse i enkelte tilfeller krever at foretakene omstruktureres, bør de medlemsstater som beslutter å gjennomføre eierskapsmessig atskillelse, innrømmes ekstra tid til å gjennomføre de relevante bestemmelser. Med tanke på de vertikale forbindelsene mellom elektrisitets- og gassektoren bør bestemmelsene om atskillelse gjelde på tvers av disse to sektorene.
- 15) For å sikre at nettdriften er helt uavhengig av forsynings- og produksjonsinteressene i forbindelse med eierskapsmessig atskillelse, og for å hindre utveksling av fortrolige opplysninger, bør ikke samme person sitte i styret for både en operatør av overføringsnett eller et overføringsnett og et foretak som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet. Av samme årsak bør samme person ikke ha rett til å utpeke medlemmer til styret for en operatør av overføringsnett eller for et overføringsnett og utøve kontroll eller rettigheter over et produksjons- eller forsyningsforetak.
- 16) Opprettelse av en nettoperatør eller overføringsoperatør som er uavhengig av forsynings- og produksjonsinteresser, bør gjøre det mulig for et vertikalt integrert foretak å opprettholde sitt eierskap til netteiendeler samtidig som det sikres en effektiv atskillelse av interesser, forutsatt at en slik uavhengig nettoperatør eller overføringsoperatør ivaretar alle nettoperatorens oppgaver, og forutsatt at det finnes detaljerte forskrifter og omfattende tilsynsordninger.
- 17) Dersom et foretak som per 3. september 2009 eier et overføringsnett, inngår i et vertikalt integrert foretak, bør medlemsstatene derfor

⁵ EUT C 175 E av 10.7.2008, s. 206.

⁶ EUT L 24, 29.1.2004, s. 1.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- gis valget mellom eierskapsmessig atskillelse og opprettelse av en nettoperatør eller overføringsoperatør som er uavhengig av forsynings- og produksjonsinteresser.
- 18) For å beskytte interessene til aksjonærene i vertikalt integrerte foretak fullt ut bør medlemsstatene kunne velge å gjennomføre eierskapsmessig atskillelse enten ved direkte avhendelse eller ved å splitte det integrerte foretakets aksjer i aksjer i nettforetaket og aksjer i det gjenværende forsynings- og produksjonsforetaket, forutsatt at kravene i forbindelse med eierskapsmessig atskillelse oppfylles.
- 19) For å sikre at ordningene med uavhengige nettoperatører eller uavhengige overføringsoperatører virker effektivt, bør det vedtas særlige ytterligere regler. Reglene for uavhengige overføringsoperatører utgjør hensiktsmessige rammeregler som vil sikre rettferdig konkurranse, tilstrekkelige investeringer, tilgang for nye markedsdeltakere og integrasjon av elektrisitetsmarkedene. Effektiv atskillelse ved hjelp av bestemmelsene for uavhengige overføringsoperatører bør bygge dels på organisatoriske tiltak og tiltak knyttet til styringen av operatører av overføringsnett, og dels på tiltak knyttet til investering, tilkøpling av ny produksjonskapasitet til nettet og markedsintegrasjon gjennom regionalt samarbeid. Overføringsoperatørens uavhengighet bør blant annet også sikres gjennom særskilte «nedkjølingsperioder» der det ikke utøves noen ledelsesfunksjon eller annen relevant virksomhet i det vertikalt integrerte foretaket som vil gi tilgang til de samme opplysninger som en ledende funksjon ville gitt tilgang til. Modellen for effektiv atskillelse for uavhengige overføringsoperatører er i samsvar med kravene fastsatt av Det europeiske råd på dets møte 8. og 9. mars 2007.
- 20) For å styrke konkurransen på det indre marked for elektrisk kraft bør store forretningskunder kunne velge sine leverandører og inngå avtaler med flere leverandører for å sikre sine behov for elektrisk kraft. Slike kunder bør beskyttes mot eksklusivitetsbestemmelser som utelukker konkurrerende eller supplerende tilbud.
- 21) En medlemsstat har rett til å velge full eierskapsmessig atskillelse på sitt territorium. Om en medlemsstat har utøvd denne rettigheten, har et foretak ikke rett til å etablere en uavhengig nettoperatør eller en uavhengig overføringsoperatør. Et foretak som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet, kan dessuten verken direkte eller indirekte utøve kontroll over eller noen rettighet i forhold til en operatør av overføringsnett fra en medlemsstat som har valgt full eierskapsmessig atskillelse.
- 22) Dette direktiv åpner for ulike former for markedsorganisering i det indre marked for elektrisk kraft. De tiltak som medlemsstatene kan treffe for å sikre like vilkår, bør være begrunnet i tvingende allmenne hensyn. Kommisjonen bør rådspørres om hvorvidt tiltakene er forenlige med traktaten og fellesskapsretten.
- 23) Gjennomføringen av effektiv atskillelse bør overholde prinsippet om likebehandling mellom offentlig og privat sektor. Det vil derfor være i strid med reglene om eierskapsmessig atskillelse eller alternativet med en uavhengig nettoperatør om samme person tillates å utøve, alene eller sammen med andre, kontroll over eller noen rettighet i organene for både operatørene av overføringsnett eller overføringsnettene og produksjons- eller forsyningsforetakene når det gjelder sammensetning, avstemning eller beslutninger. Dersom den aktuelle medlemsstaten kan vise at kravet om eierskapsmessig atskillelse og løsningen med en uavhengig nettoperatør er oppfylt, bør to atskilte offentlige organer ha mulighet til å føre tilsyn med produksjons- og forsyningsvirksomheten på den ene side og overføringsvirksomheten på den annen.
- 24) Full effektiv atskillelse av nettvirksomheten på den ene side og forsynings- og produksjonsvirksomheten på den annen bør gjelde i hele Fellesskapet, både for foretak i og utenfor Fellesskapet. For å sikre at nettvirksomheten på den ene side og forsynings- og produksjonsvirksomheten på den annen i hele Fellesskapet forblir uavhengige av hverandre, bør reguleringsmyndighetene ha myndighet til å nekte sertifisering av operatører av overføringsnett som ikke overholder reglene om atskillelse. For å sikre ensartet anvendelse av disse reglene i hele Fellesskapet bør reguleringsmyndighetene ta størst mulig hensyn til Kommisjonens uttalelse når de treffer beslutninger om sertifisering. For å sikre at Fellesskapets internasjonale forpliktelser respekteres og for å sikre solidaritet og energisikkerhet i Fellesskapet bør Kommisjonen dessuten ha rett til å avgi en uttalelse om sertifiseringen av en eier av et overføringsnett eller en operatør av et overføringsnett som kontrolleres av en eller flere personer fra en eller flere tredjestater.

- 25) Sikker energiforsyning er et vesentlig element for offentlig sikkerhet og er derfor naturlig forbundet med et indre marked for elektrisk kraft som virker tilfredsstillende, og med integrasjonen av medlemsstatenes isolerte elektrisitetsmarkeder. Elektrisk kraft kan bare framføres til unionsborgerne gjennom nettet. Vel fungerende elektrisitetsmarkeder og særlig nettene og andre eiendeler knyttet til elektrisitetsforsyningen, spiller en avgjørende rolle for offentlig sikkerhet, en konkurransedyktig økonomi og unionsborgernes velferd. Personer fra tredjestater bør derfor bare tillates å kontrollere et overføringsnett eller en operatør av overføringsnett dersom de overholder kravene om effektiv atskillelse som gjelder innenfor Fellesskapet. Med forbehold for Fellesskapets internasjonale forpliktelser betrakter Fellesskapet sektoren for overføringsnett for elektrisk kraft som svært viktig for Fellesskapet, og derfor er det nødvendig med ytterligere beskyttelsestiltak for å opprettholde en sikker energiforsyning til Fellesskapet og unngå trusler mot offentlig orden og sikkerhet i Fellesskapet og unionsborgernes velferd. En sikker energiforsyning til Fellesskapet krever særlig en vurdering av nettdriftens uavhengighet, av Fellesskapets og den enkelte medlemsstats avhengighet av energiforsyning fra tredjestater og av hvordan nasjonal og internasjonal handel og investeringer i energi behandles i en viss tredjestat. Forsyningssikkerheten bør derfor vurderes i lys av de faktiske omstendigheter i hvert enkelt tilfelle samt de rettigheter og forpliktelser som følger av folkeretten, særlig de internasjonale avtalene mellom Fellesskapet og den berørte tredjestat. Kommisjonen oppfordres til ved behov å legge fram anbefalinger om å forhandle om relevante avtaler med tredjestater for å sikre energiforsyningen til Fellesskapet eller ta de nødvendige spørsmålene opp i andre forhandlinger med disse tredjestatene.
- 26) Tilgang til distribusjonsnett som ikke innebærer forskjellsbehandling, er avgjørende for nedstrøms tilgang til sluttbrukernivå. Mulighetene til å forskjellsbehandle tredjemann når det gjelder tilgang og investeringer er imidlertid mindre på distribusjonsnivå enn på overføringsnivå, der overbelastning og påvirkning fra produksjons- eller forsyningsinteresser vanligvis er større enn på distribusjonsnivå. I henhold til direktiv 2003/54/EF ble dessuten rettslig og funksjonell atskillelse av operatører av distribusjonsnett obligatorisk først 1. juli 2007, og det gjenstår fortsatt å evaluere dens virkninger på det indre marked for elektrisk kraft. Reglene for rettslig og funksjonell atskillelse som er på plass i dag, kan føre til effektiv atskillelse forutsatt at de defineres klarere, blir korrekt gjennomført og nøye overvåket. For å sikre like vilkår på sluttbrukernivå bør derfor virksomhetene til operatørene av distribusjonsnett overvåkes for å hindre at de utnytter sin vertikale integrasjon til å styrke sin konkurranseposisjon på markedet, særlig når det gjelder privatkunder og små forretningskunder.
- 27) Medlemsstatene bør oppmuntre til modernisering av distribusjonsnettene, for eksempel ved å innføre intelligente nett, som bør bygges på en måte som oppmuntrer til desentralisert produksjon og energieffektivitet.
- 28) Når det gjelder små nett, kan yting av tilleggstenester eventuelt måtte sikres av operatører av overføringsnett som er sammenkoplede til små nett.
- 29) For å unngå å pålegge små operatører av distribusjonsnett en uforholdsmessig stor økonomisk og administrativ byrde bør medlemsstatene ved behov kunne unnta slike foretak fra kravene om rettslig atskillelse når det gjelder distribusjon.
- 30) Dersom det benyttes et lukket distribusjonsnett for å sikre optimal effektivitet i en integrert energiforsyning som krever bestemte driftsstandarder, eller et lukket distribusjonsnett opprettholdes primært til bruk for eieren av systemet, bør det være mulig å frita operatøren av distribusjonsnett for forpliktelser som ville utgjøre en unødvendig administrativ byrde grunnet det særlige forholdet mellom operatøren av distribusjonsnett og brukerne av nettet. Industrielle eller kommersielle anlegg eller anlegg med felles tjenester som jernbanestasjoner, flyplasser, sykehus, store campingplasser med integrerte anlegg eller kjemiske industrianlegg kan ha lukkede distribusjonsnett fordi virksomheten som drives i disse anleggene, er av spesiell karakter.
- 31) Framgangsmåtene for å gi tillatelse bør ikke innebære en uforholdsmessig stor administrativ byrde i forhold til elektrisitetsprodusentenes størrelse og eventuelle innvirkning. Unødig langtrukne framgangsmåter for å gi tillatelse kan utgjøre en hindring for nye markedsdeltakere.
- 32) Ytterligere tiltak bør treffes for å sikre oversiktlige tariffes som ikke innebærer forskjellsbehandling med hensyn til tilgang til nett.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- Slike tariffer bør gjelde for alle nettbrukere, uten forskjellsbehandling.
- 33) Direktiv 2003/54/EF innførte krav om at medlemsstatene skal utpeke reguleringsmyndigheter med særskilt kompetanse. Imidlertid viser erfaringene at reguleringsmyndighetene ofte hemmes av at reguleringsmyndighetene ikke er tilstrekkelig selvstendige i forhold til offentlige myndigheter og ikke har tilstrekkelig myndighet og handlingsfrihet. Derfor oppfordret Det europeiske råd på møtet 8. og 9. mars 2007 Europakommisjonen til å utarbeide forslag til regelverk som ville sikre ytterligere harmonisering av nasjonale energireguleringsmyndigheters myndighet og styrke deres uavhengighet. Det bør være mulig for disse nasjonale reguleringsmyndighetene å dekke både elektrisitets- og gassektorene.
- 34) For at det indre marked for elektrisk kraft skal kunne virke etter hensikten, må energireguleringsmyndighetene kunne treffe beslutninger i alle relevante reguleringssspørsmål og være fullstendig uavhengige av andre offentlige og private interesser. Dette utelukker verken domstolskontroll eller parlamentarisk tilsyn i samsvar med medlemsstatenes forfatning. Videre er den nasjonale lovgiverens godkjenning av reguleringsmyndighetens budsjett ikke til hinder for budsjettmessig selvstendighet. Bestemmelsene om reguleringsmyndighetens selvstendighet i gjennomføringen av det tildelte budsjett bør gjennomføres innenfor rammene fastsatt i nasjonal budsjettlovgivning og nasjonale budsjettregler. Det bør være mulig for medlemsstatene å ta behørig hensyn til tilgjengeligheten av menneskelige ressurser og størrelsen på styret samtidig som de bidrar til at den nasjonale reguleringsmyndigheten er uavhengig av politiske og økonomiske interesser gjennom en passende rotasjonsordning.
- 35) For å sikre effektiv markedstilgang for alle markedsdeltakere, også nye, er det nødvendig å innføre kostnadsrelaterte utjevningsordninger som ikke innebærer forskjellsbehandling. Så snart markedet for elektrisk kraft har et tilstrekkelig høyt likviditetsnivå, bør dette oppnås ved at det innføres åpne markedsbaserte ordninger for forsyning og kjøp av elektrisk kraft som er nødvendige for å oppfylle kravene til utjevning. Så lenge likviditetsnivået i markedet ikke er tilstrekkelig høyt, bør nasjonale reguleringsmyndigheter spille en aktiv rolle for å sikre at utjevningstariffene er kostnadsrelaterte og ikke innebærer forskjellsbehandling. Det bør samtidig innføres egnede stimuleringstiltak for å skape likevekt mellom produksjon og forbruk av elektrisk kraft og for at nettet ikke skal settes i fare. Operatører av overføringsnett bør gjøre det lettere for sluttkundene og sammenslutninger av sluttkunder å delta på reserve- og balansemarkedet.
- 36) Nasjonale reguleringsmyndigheter bør kunne fastsette eller godkjenne tariffer eller de metoder som ligger til grunn for beregning av dem, på bakgrunn av et forslag fra operatører av overføringsnett eller distribusjonsnett, eller på bakgrunn av et forslag som disse operatørene og nettbrukerne er blitt enige om. Når nasjonale reguleringsmyndigheter utfører disse oppgavene, bør de sikre at overførings- og distribusjonstariffene er kostnadsrelaterte og ikke innebærer forskjellsbehandling, samtidig som de tar hensyn til de marginalkostnader som på lang sikt kan spares som følge av distribuert produksjon og brukersidetilbud.
- 37) Energireguleringsmyndighetene bør ha myndighet til å treffe beslutninger som er bindende for elektrisitetsforetak og til å pålegge elektrisitetsforetak som ikke oppfyller sine forpliktelser, sanksjoner som er virkningsfulle, står i rimelig forhold til overtredelsen og har avskrekkende virkning, eller til å foreslå at en vedkommende domstol ilegger dem slike sanksjoner. Energireguleringsmyndighetene bør også, uansett anvendelsen av konkurransereglene, ha myndighet til å treffe beslutninger om hensiktsmessige tiltak som sikrer kundene fordeler ved å fremme effektiv konkurranse, som er en forutsetning for at det indre marked for elektrisk kraft skal virke tilfredsstillende. Opprettelsen av virtuelle kraftverk — programmer for frigivelse av elektrisk kraft som gir elektrisitetsforetak plikt til å selge eller stille til rådighet en viss mengde elektrisk kraft eller gi berørte leverandører i et gitt tidsrom tilgang til deler av deres produksjonskapasitet — er ett av mulige tiltak som kan brukes til å fremme effektiv konkurranse og sikre at markedet virker tilfredsstillende. Energireguleringsmyndighetene bør også gis myndighet til å bidra til å sikre høy kvalitet på leveringspliktige tjenester og offentlige tjenester i samsvar med kravene til markedsåpning, beskytte sårbare kunder og sikre at tiltakene for forbrukervern er fullt ut effektive. Disse bestemmelsene bør ikke berøre Kommisjonens myndighet når det gjelder anvendelsen av konkurransereglene, herunder til å under-

søke fusjoner som har en fellesskapsdimensjon, og reglene på det indre marked, som fri bevegelighet for kapital. Det uavhengige organ som en part berørt av en beslutning truffet av en nasjonal reguleringsmyndighet har rett til å klage til, kan være en domstol eller annen rettslig instans med myndighet til å gjennomføre domstolskontroll.

- 38) Enhver harmonisering av nasjonale reguleringsmyndigheters myndighet bør omfatte myndigheten til å innføre stimulerings tiltak for naturgassforetak og ilegge dem sanksjoner som er virkningsfulle, står i rimelig forhold til overtredelsen og har avskrekkende virkning, eller til å foreslå at en vedkommende domstol ilegger dem slike sanksjoner. Dessuten bør reguleringsmyndighetene ha myndighet til å anmode om relevante opplysninger fra elektrisitetsforetak, foreta passende og tilstrekkelige undersøkelser og løse tvister.
- 39) Mangelen på likviditet og åpenhet i det indre marked for elektrisk kraft er til hinder for effektiv ressursfordeling og begrenser mulighetene for risikosikring og nyetablering. Det er nødvendig å øke konkurransen og forsyningssikkerheten ved å lette integrasjonen av nye kraftverk i elektrisitetsnettene i alle medlemsstater, særlig ved å oppmuntre nye markedsdeltakere. Ettersom det er nødvendig å øke tilliten til markedet, dets likviditet og antallet markedsdeltakere, er det nødvendig å sikre myndighetenes tilsyn med foretak som driver virksomhet innen elektrisitetsforsyning. Slike krav bør være forenlige med og bør ikke berøre gjeldende fellesskapsrett om finansmarkedene. Reguleringsmyndighetene for energisektoren og for finansmarkedene må samarbeide for å gi hverandre mulighet til å få oversikt over de berørte markedene.
- 40) Før Kommisjonen vedtar retningslinjer for krav til oppbevaring av opplysninger, bør Byrået for samarbeid mellom energiregulerende myndigheter opprettet ved europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 713/2009 av 13. juli 2009 om opprettelse av et byrå for samarbeid mellom energiregulerende myndigheter⁷ («Byrået»), og Komiteen av europeiske verdipapirtilsyn («CESR») opprettet ved kommisjonsbeslutning 2009/77/EF⁸, rådføre seg med hverandre og gi Kommisjonen råd om hva de bør inneholde. Byrået og CESR bør også samarbeide om ytterligere undersøkelser

og råd i vurderingen av hvorvidt transaksjoner i elektrisitetsforsyningskontrakter og kraftderivater bør omfattes av kravene om innsyn i forkant eller etterkant av handelen, og i så fall hva disse kravene bør inneholde.

- 41) Medlemsstatene eller, i medlemsstater som har lagt til rette for det, reguleringsmyndigheten, bør fremme utviklingen av forsyningskontrakter som kan avbrytes.
- 42) All industri og handel i Fellesskapet, herunder små og mellomstore bedrifter, og alle unionsborgerne som har økonomiske fordeler av det indre marked, bør også kunne oppnå et høyt nivå av forbrukervern, og særlig bør også husholdninger og, dersom medlemsstatene anser det som hensiktsmessig, små bedrifter kunne få garantier for offentlig tjenesteyting, særlig med hensyn til forsyningssikkerhet og rimelige tariffer, med sikte på å oppnå rettferdighet, konkurranse og indirekte for å skape arbeidsplasser. Kundene bør også ha rett til valgmuligheter, rettferdig behandling, representasjon og ordninger for tvisteløsning.
- 43) Nesten alle medlemsstatene har valgt å sikre konkurranse i markedet for produksjon av elektrisk kraft gjennom en åpen framgangsmåte for å gi tillatelse. Medlemsstatene bør imidlertid sikre muligheten til å bidra til forsyningssikkerhet gjennom en anbudsprosedyre eller en lignende framgangsmåte dersom det ikke bygges opp tilstrekkelig kapasitet for produksjon av elektrisk kraft på grunnlag av framgangsmåten for å gi tillatelse. Medlemsstatene bør av miljøvern hensyn og for å fremme helt ny teknologi ha mulighet til å utlyse en anbudsinndrivelse for ny kapasitet på grunnlag av offentliggjorte kriterier. Slik ny kapasitet omfatter blant annet elektrisk kraft fra fornybare energikilder og kraftvarmeverk.
- 44) Av hensyn til forsyningssikkerheten bør likevekten mellom tilbud og etterspørsel i hver enkelt medlemsstat overvåkes, og overvåkingen bør følges av en rapport om situasjonen på fellesskapsplan som tar hensyn til samkjøringskapasiteten mellom områder. Slik overvåking bør foretas i tilstrekkelig god tid til at egnede tiltak kan iverksettes dersom forsyningssikkerheten er truet. Etablering og vedlikehold av den nødvendige nettinfrastruktur, herunder samkjøringskapasitet, bør bidra til å sikre en stabil forsyning av elektrisk kraft. Bygging og vedlikehold av den nødvendige nettinfrastruktur, herunder samkjøringskapasitet og desentralisert produksjon av elektrisk

⁷ Se side 1 i dette EUT.

⁸ EUT L 25 av 29.1.2009, s. 18.

kraft, er viktige faktorer for å sikre en stabil forsyning av elektrisk kraft.

- 45) Medlemsstatene bør sikre at privatkunder og, dersom medlemsstatene anser det som hensiktsmessig, små bedrifter har rett til å bli forsynt med elektrisk kraft av en bestemt kvalitet til klart sammenlignbare, oversiktlige og rimelige priser. For å sikre høy kvalitet på offentlige tjenester i Fellesskapet bør medlemsstatene regelmessig underrette Kommisjonen om alle tiltak de treffer for å nå dette direktivs mål. Kommisjonen bør regelmessig offentliggjøre en rapport med analyser av de tiltak som treffes på nasjonalt plan for å nå målene for offentlige tjenester, som sammenligner virkningene av tjenestene med sikte på å fremme anbefalinger om tiltak som bør treffes på nasjonalt plan for å oppnå høy kvalitet på offentlige tjenester. Medlemsstatene bør treffe de nødvendige tiltak for å verne sårbare kunder på det indre marked for elektrisk kraft. Slike tiltak kan variere alt etter omstendighetene i vedkommende medlemsstat, og kan omfatte særlige tiltak knyttet til betaling av strømregninger, eller mer allmenne tiltak som treffes i forbindelse med trygdeordningen. Når leveringspliktige tjenester også ytes til små bedrifter, kan tiltakene for å sikre yting av disse leveringspliktige tjenestene være forskjellige alt etter om de er rettet mot husholdninger eller små bedrifter.
- 46) Oppfyllelsen av forpliktelsene til å yte offentlig tjeneste er et grunnleggende krav i dette direktiv, og det er viktig at direktivet angir felles minstestandarder som overholdes av alle medlemsstater, og som tar hensyn til målene for forbrukervern, forsyningssikkerhet, miljøvern og like konkurransevilkår i alle medlemsstater. Det er viktig at forpliktelsene til å yte offentlig tjeneste kan tolkes på nasjonalt plan, idet det tas hensyn til nasjonale forhold og forutsatt at fellesskapsretten overholdes.
- 47) Det bør være mulig for medlemsstatene å utpeke en leverandør. Denne leverandøren kan være salgsavdelingen i et vertikalt integrert foretak, som også ivaretar distribusjonsvirksomheten, forutsatt at det oppfyller dette direktivs krav om rettslig atskillelse.
- 48) Tiltak medlemsstatene treffer for å nå målene om sosial og økonomisk utjevning, bør blant annet kunne omfatte relevante økonomiske stimulerings tiltak, om nødvendig ved bruk av alle tilgjengelige midler på nasjonalt plan og fellesskapsplan. Disse midlene kan omfatte

ansvarsordninger som sikrer den nødvendige investering.

- 49) I den grad de tiltak medlemsstatene treffer for å oppfylle sine forpliktelser til å yte offentlig tjeneste utgjør statsstøtte i henhold til traktatens artikkel 87 nr. 1, har de i henhold til traktatens artikkel 88 nr. 3 plikt til å underrette Kommisjonen om disse.
- 50) Forpliktelsene til å yte offentlig tjeneste, herunder leveringspliktige tjenester, og de felles minstestandarder som følger av dem, må styrkes ytterligere for å sikre at alle forbrukere, særlig de sårbare, kan dra nytte av konkurransen og rettfærdige priser. Forpliktelsene til å yte offentlig tjeneste bør angis på nasjonalt plan og bør ta hensyn til nasjonale omstendigheter, men medlemsstatene bør likevel overholde fellesskapsretten. Unionsborgerne og, dersom medlemsstatene anser det som hensiktsmessig, små bedrifter, bør kunne nyte godt av forpliktelsene til å yte offentlig tjeneste, særlig når det gjelder forsyningssikkerhet og rimelige priser. For å kunne forsyne kundene er det viktig å ha tilgang til objektive og oversiktlige opplysninger om energiforbruk. Forbrukerne bør altså ha tilgang til opplysninger om eget forbruk og tilhørende priser og tjenestekostnader slik at de kan oppfordre konkurrenter til å gi et tilbud på grunnlag av disse opplysningene. Forbrukerne bør også ha rett til å få fullstendige opplysninger om sitt energiforbruk. Forhåndsinnbetalinger bør gjenspeile det sannsynlige forbruket av elektrisk kraft, og ulike betalingsystemer bør være uten forskjellsbehandling. Dersom forbrukerne gis opplysninger om energikostnadene tilstrekkelig ofte, vil de oppmuntres til å spare energi ettersom det vil gi kundene direkte tilbakemeldinger om virkningene av investeringer i energieffektivitet og endret atferd. En fullstendig gjennomføring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/32/EF av 5. april om effektiv sluttbruk av energi og energitjenester⁹ vil bidra til at forbrukerne reduserer sine energikostnader.
- 51) Dette direktiv bør fokusere på forbrukernes interesser, og kvaliteten på tjenestene bør være en sentral del av elektrisitetsforetakenes ansvar. Det er nødvendig å styrke og sikre forbrukernes eksisterende rettigheter, og dette bør innebære økt innsyn. Forbrukervernet bør sikre at alle forbrukere i hele Fellesskapet har nytte av et konkurransebasert marked.

⁹ EUT L 114, 27.4.2006, s. 64.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

Forbrukerrettighetene bør styrkes av medlemsstatene eller, i medlemsstater som har lagt til rette for det, av reguleringsmyndighetene.

- 52) Forbrukerne bør få klare og forståelige opplysninger om sine rettigheter i forhold til energisektoren. Kommisjonen bør etter samråd med berørte parter, herunder medlemsstatene, nasjonale reguleringsmyndigheter, forbrukerorganisasjoner og elektrisitetsforetak, fastsette en tilgjengelig, brukervennlig sjekkliste som gir energiforbrukerne praktiske opplysninger om deres rettigheter. Sjekklisten bør gis til alle forbrukere og gjøres offentlig tilgjengelig.
- 53) Energifattigdom er et voksende problem i Fellesskapet. Derfor bør berørte medlemsstater som ennå ikke har gjort det, utarbeide nasjonale handlingsplaner eller andre hensiktsmessige rammer for å bekjempe energifattigdom med sikte på å redusere antallet personer som lever i energifattigdom. Under alle omstendigheter bør medlemsstatene sikre nødvendig energiforsyning til sårbare kunde
- En integrert metode kan anvendes, for eksempel innenfor rammen av sosialpolitikken, og tiltakene kan være sosialpolitiske eller rette seg mot energieffektivisering i boliger. Dette direktiv bør i det minste tillate en nasjonal politikk til fordel for sårbare kunder.
- 54) Effektive muligheter for tvisteløsning for alle forbrukere borger for et bedre forbrukervern. Medlemsstatene bør innføre framgangsmåter for en hurtig og effektiv behandling av klager.
- 55) Det bør være mulig å basere innføringen av intelligente målesystemer på en økonomisk vurdering. Dersom det av en slik vurdering skulle framgå at slike målesystemer er økonomisk fornuftige og kostnadseffektive bare for kunder med et visst elektrisitetsforbruk, bør medlemsstatene kunne ta hensyn til dette når de tar i bruk intelligente målesystemer.
- 56) Markedsprisene bør innbefatte de rette stimuleringsiltak for utvikling av nettet og investering i ny elektrisitetsproduksjon.
- 57) Fremming av rettferdig konkurranse og lett tilgang for ulike leverandører og utvikling av kapasitet for ny elektrisitetsproduksjon bør være av største betydning for medlemsstatene slik at forbrukerne kan dra full nytte av mulighetene ved et liberalisert indre marked for elektrisk kraft.
- 58) Med sikte på å opprette et indre marked for elektrisk kraft bør medlemsstatene fremme integrasjonen av sine nasjonale markeder og

samarbeidet nettoperatører imellom på fellesskapsplan og regionalt plan og også innlemme de isolerte systemene som utgjør såkalte energioyer, som fortsatt finnes i Fellesskapet.

- 59) Utviklingen av et reelt indre marked for elektrisk kraft gjennom et samkjørt nett i hele Fellesskapet bør være et av de fremste målene for dette direktiv, og regulering av forbindelsesledningene over landegrensene og regionale markeder bør derfor være en av hovedoppgavene for reguleringsmyndighetene, i nært samarbeid med Byrået der det er aktuelt.
- 60) Å sikre felles regler for et reelt indre marked og en god elektrisitetsforsyning som er tilgjengelig for alle, bør også være et av de fremste målene for dette direktiv. For dette formål vil korrekte markedspriser stimulere til samkjøring over landegrensene og til investering i ny energiproduksjon samtidig som det på lang sikt vil føre til pristilnærming.
- 61) Reguleringsmyndighetene bør også legge fram opplysninger om markedet for å gi Kommisjonen mulighet til å spille sin rolle som observatør og overvåker av det indre marked for elektrisk kraft og dets utvikling på kort, mellomlang og lang sikt, blant annet hva angår produksjonskapasitet, ulike kilder til produksjon av elektrisk kraft, infrastruktur for overføring og distribusjon, kvalitet på tjenestene, handel over landegrensene, håndtering av overbelastning, investeringer, engros- og forbrukerpriser, markedslivviditet og miljø- og effektiviseringsforbedringer. Nasjonale reguleringsmyndigheter bør underrette konkurransemyndighetene og Kommisjonen om de medlemsstater der prisene begrenser konkurransen og er til hinder for at markedet kan virke tilfredsstillende.
- 62) Etersom formålet for dette direktiv, nemlig å skape et indre marked for elektrisk kraft som virker tilfredsstillende, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene og derfor bedre kan nås på fellesskapsplan, kan Fellesskapet vedta tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet fastsatt i traktatens artikkel 5. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel, går dette direktiv ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå dette mål.
- 63) I henhold til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 714/2009 av 13. juli 2009 om vilkår for tilgang til nett for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene¹⁰ kan Kommisjonen vedta retningslinjer for å nå den nød-

¹⁰ Se side 15 i dette EUT.

vendige graden av harmonisering. Slike retningslinjer, som utgjør bindende gjennomføringsiltak, er, også når det gjelder visse bestemmelser i dette direktiv, et nyttig verktøy som kan tilpasses raskt der det måtte være nødvendig.

- 64) De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av dette direktiv, bør vedtas i samsvar med rådsbeslutning 1999/468/EF av 28. juni 1999 om fastsettelse av nærmere regler for utøvelsen av den gjennomføringsmyndighet som er tillagt Kommisjonen¹¹.
- 65) Kommisjonen bør særlig gis myndighet til å vedta retningslinjer for hvilken grad av harmonisering som minst kreves for å oppnå formålet med dette direktiv. Ettersom disse tiltakene er allmenne og har som formål å endre ikke-grunnleggende bestemmelser i dette direktiv eller å utfylle det med nye ikke-grunnleggende bestemmelser, bør de vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll fastsatt i artikkel 5a i beslutning 1999/468/EF.
- 66) I samsvar med nr. 34 i den tverrinstitusjonelle avtalen om bedre lovgivning¹² oppmuntres medlemsstatene til, både i egen og Fellesskapets interesse, å utarbeide og offentliggjøre egne oversikter som så langt det er mulig viser sammenhengen mellom dette direktiv og tiltakene for innarbeiding av dette direktiv i nasjonal lovgivning.
- 67) På grunn av omfanget av de endringer av direktiv (EF) 2003/54/EF som gjøres her, er det av klarhets- og rasjonaliseringshensyn ønskelig at de berørte bestemmelser omarbeides og sammenstilles til et nytt direktiv.
- 68) I dette direktiv respekteres de grunnleggende rettigheter og overholdes de prinsipper som er nedfelt blant annet i Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter —

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

Kapittel I

Formål, virkeområde og definisjoner

Artikkel 1

Formål og virkeområde

Dette direktiv fastsetter felles regler for produksjon, overføring, distribusjon og forsyning av elektrisk kraft og bestemmelser for forbrukervern

med sikte på å forbedre og integrere konkurransebaserte elektrisitetsmarkeder i Fellesskapet. Det fastsetter nærmere regler for elektrisitetssektorens organisering og virkemåte og for åpen adgang til markedet, kriterier og prosedyrer for anbud og tildeling av tillatelser samt regler for drift av nett. I tillegg fastsettes pliktene til å tilby leveringspliktige tjenester og elektrisitetsforbrukernes rettigheter og klargjør konkurransekravene.

Artikkel 2

Definisjoner

I dette direktiv menes med

1. «produksjon» produksjon av elektrisk kraft,
2. «produsent» en fysisk eller juridisk person som produserer elektrisk kraft,
3. «overføring» transport av elektrisk kraft gjennom samkjøringsnettet for svært høy spenning og høyspenning med sikte på levering til slutt kunder eller til distributører, men omfatter ikke forsyning,
4. «operatør av overføringsnett» en fysisk eller juridisk person som har ansvar for drift, vedlikehold og, ved behov, utvikling av overføringsnett i et gitt område og eventuelt forbindelsesledninger til andre nett, samt for å sikre nettets evne på lang sikt til å dekke en rimelig etterspørsel etter overføring av elektrisk kraft,
5. «distribusjon» transport av elektrisk kraft gjennom distribusjonsnett med høy, middels og lav spenning med sikte på levering til kunder, men omfatter ikke forsyning,
6. «operatør av distribusjonsnett» en fysisk eller juridisk person som har ansvar for drift, vedlikehold og, ved behov, utvikling av distribusjonsnett i et gitt område og eventuelt forbindelsesledninger til andre nett, samt for å sikre nettets evne på lang sikt til å dekke en rimelig etterspørsel etter distribusjon av elektrisk kraft,
7. «kunde» grossister og slutt kunder som kjøper elektrisk kraft,
8. «grossist» enhver fysisk eller juridisk person som kjøper elektrisk kraft med sikte på videre salg i eller utenfor det nett personen er etablert i,
9. «sluttkunde» kunde som kjøper elektrisk kraft til eget bruk,
10. «privatkunde» kunde som kjøper elektrisk kraft til eget husholdningsforbruk, unntatt forretningsvirksomhet eller yrkesvirksomhet,
11. «forretningskunde» enhver fysisk eller juridisk person som kjøper elektrisk kraft som

¹¹ EFT L 184 av 17.7.1999, s. 23.

¹² EUT C 321, 31.12.2003, s. 1.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- ikke er til eget husholdningsforbruk, herunder produsenter og grossister,
12. «berettiget kunde» kunde som fritt kan velge leverandør av elektrisk kraft i henhold til artikkel 33 i dette direktiv,
 13. «forbindelsesledning» utstyr som brukes til å kople sammen elektrisitetsnett,
 14. «samkjøringsnett» en rekke overførings- og distribusjonsnett som er koplet sammen ved hjelp av én eller flere forbindelsesledninger,
 15. «direkteledning» enten en kraftledning som kople sammen et enkelt produksjonssted og en enkelt kunde, eller en kraftledning som kople sammen en elektrisitetsprodusent og et elektrisitetsforsyningsforetak slik at disse kan forsyne sine egne anlegg, datterforetak og berettigede kunder direkte,
 16. «økonomisk rangering» rangering av kilder for elektrisitetsforsyning etter økonomiske kriterier,
 17. «tilleggstjeneste» en funksjon som er nødvendig for driften av et overførings- eller distribusjonsnett,
 18. «nettbruker» enhver fysisk eller juridisk person som leverer til eller forsynes fra et overførings- eller distribusjonsnett,
 19. «forsyning» salg, herunder videresalg, av elektrisk kraft til kunder,
 20. «integrert elektrisitetsforetak» et vertikalt eller horisontalt integrert foretak,
 21. «vertikalt integrert foretak» et elektrisitetsforetak eller en gruppe av elektrisitetsforetak der samme person eller personer direkte eller indirekte har rett til å utøve kontroll, og der foretaket eller foretaksgruppen utøver virksomhet innen minst ett av områdene overføring eller distribusjon og minst ett av områdene produksjon eller forsyning av elektrisk kraft,
 22. «tilknyttet foretak» et tilknyttet foretak i henhold til artikkel 41 i sjuende rådskonklusjon 83/349/EØF av 13. juni 1983 med hjemmel i traktatens artikkel 44 nr. 2 bokstav g)¹³ om konsoliderte regnskaper¹⁴, og/eller et assosiert foretak i henhold til artikkel 33 nr. 1 i nevnte direktiv og/eller et foretak som tilhører de samme aksjeeiere,
 23. «horisontalt integrert foretak» et foretak som utøver virksomhet innen minst ett av områdene produksjon for salg, overføring, distribusjon eller forsyning av elektrisk kraft, samt annen virksomhet som ikke er knyttet til elektrisitetssektoren,
 24. «anbudsprosedyre» en prosedyre der planlagte tilleggsbehov og erstatningskapasitet dekkes av forsyninger fra ny eller eksisterende produksjonskapasitet,
 25. «langsiktig planlegging» planlegging på lang sikt av behov for investering i produksjons-, overførings- og distribusjonskapasitet, med sikte på å dekke nettets etterspørsel etter elektrisk kraft og sikre forsyninger til kundene,
 26. «lite, isolert nett» et nett med et forbruk på under 3 000 GWh i 1996, der mindre enn 5 % av årsforbruket dekkes gjennom samkjøring med andre nett,
 27. «isolert mikronett» et nett med et forbruk på under 500 GWh i 1996, der det ikke finnes noen forbindelse til andre nett,
 28. «sikkerhet» både forsyningssikkerhet, leveringssikkerhet og teknisk sikkerhet.
 29. «energieffektivitet gjennom styring av etterspørsel» en helhetlig eller integrert metode med sikte på å påvirke elektrisitetsforbrukets omfang og tidspunkter for å redusere forbruket av primærenergi og toppbelastninger ved å prioritere investeringer i energieffektivitetstiltak eller andre tiltak, for eksempel forsyningskontrakter som kan avbrytes, framfor investeringer for å øke produksjonskapasiteten, dersom det første er det mest effektive og økonomiske alternativet, idet det tas hensyn til den positive miljøvirkningen av redusert energiforbruk og tilknyttede aspekter som forsynings-sikkerhet og distribusjonskostnader,
 30. «fornybare energikilder» fornybare ikke-fossile energikilder (vind, sol, geotermisk energi, bølge- og tidevannsenergi, vannkraft, biomasse, gass fra fyllplasser, gass fra renseanlegg og biogasser),
 31. «distribuert produksjon» produksjonsanlegg tilknyttet distribusjonsnettet,
 32. «kontrakt om forsyning av elektrisk kraft» kontrakt om forsyning av elektrisk kraft, men omfatter ikke kraftderivater,
 33. «kraftderivat» et finansielt instrument som angitt i nr. 5, 6 eller 7 i avsnitt C i vedlegg I til europaparlaments- og rådskonklusjon 2004/39/EF av 21. april 2004 om markeder for finansielle instrumenter¹⁵, der nevnte instrument gjelder elektrisk kraft,

¹³ Tittelen på direktiv 83/349/EF er endret for å ta hensyn til omnummereringen av artiklene i traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap i samsvar med artikkel 12 i Amsterdam-traktaten; den opprinnelige henvisningen var til artikkel 54 nr. 3 bokstav g).

¹⁴ EFT L 193 av 18.7.1983, s. 1.

¹⁵ EUT L 145, 30.04.2004, s. 1.

34. «kontroll» rettigheter, kontrakter eller andre midler som enten hver for seg eller til sammen og som for alle praktiske og juridiske formål, gir mulighet til å utøve en avgjørende innflytelse på et foretak, særlig gjennom
- a) eierskap eller retten til å bruke alle eller deler av foretakets eiendeler,
 - b) rettigheter eller avtaler som sikrer avgjørende innflytelse på sammensetningen av foretakets organer eller deres avstemninger eller beslutninger,
35. «elektrisitetsforetak» enhver fysisk eller juridisk person, unntatt sluttbrukere, som ivaretar minst en av følgende funksjoner: produksjon, overføring, distribusjon, forsyning eller kjøp av elektrisk kraft, og som har ansvar for de kommersielle og tekniske oppgaver og vedlikehold tilknyttet disse funksjonene, med unntak av sluttbrukere.

Kapittel II

Alminnelige regler for organisering av sektoren

Artikkel 3

Forpliktelser til å yte offentlig tjeneste og forbrukervern

1. Med forbehold for nr. 2 skal medlemsstatene på grunnlag av sin institusjonelle organisering og under behørig hensyn til nærhetsprinsippet sikre at elektrisitetsforetak drives i samsvar med prinsippene i dette direktiv med sikte på å oppnå et konkurransebasert, sikkert og miljømessig bærekraftig marked for elektrisk kraft, og de skal ikke forskjellsbehandle slike foretak med hensyn til rettigheter eller plikter.
2. Idet det fullt ut tas hensyn til traktatens bestemmelser, særlig artikkel 86, og av hensyn til allmenne økonomiske interesser kan medlemsstatene pålegge foretak i elektrisitetsektoren forpliktelser til å yte offentlig tjeneste som kan vedrøre sikkerhet, herunder forsyningssikkerhet, regelmessighet, kvalitet på og pris for forsyninger, samt miljøvern, herunder energieffektivitet, energi fra fornybare kilder og klimabeskyttelse. Slike forpliktelser skal være klart definert, oversiktlige, kontrollerbare og ikke innebære forskjellsbehandling, og skal sikre elektrisitetsforetak i Fellesskapet lik tilgang til nasjonale forbrukere. I forbindelse med forsyningssikkerhet, energieffektivitet gjennom styring av etterspørsel samt for å nå de miljømål og mål for energi fra fornybare kilder som er nevnt i dette nummer, kan medlemsstatene innføre langsiktig planlegging, idet det tas hensyn til muligheten for at tredjemann søker å få tilgang til nettet.
3. Medlemsstatene skal sikre at alle privatkunder, og, der medlemsstatene anser det som hensiktsmessig, små bedrifter (det vil si foretak med færre enn 50 ansatte og en årlig omsetning eller årsbalanse som ikke overstiger 10 millioner euro), har rett til leveringspliktige tjenester, det vil si rett til å få levert elektrisk kraft av en bestemt kvalitet på sitt territorium til rimelige, lett og klart sammenlignbare og oversiktlige priser som ikke innebærer forskjellsbehandling. For å sikre at leveringspliktige tjenester ytes, kan medlemsstatene utpeke en leverandør. Medlemsstatene skal pålegge distribusjonsforetak en forpliktelse til å kople kunder til sine nett i henhold til vilkår, betingelser og tariffer fastsatt etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 37 nr. 6. Ikke noe i dette direktiv skal være til hinder for at medlemsstatene kan styrke markedstiltingen til private, små og mellomstore forbrukere ved å fremme mulighetene for at denne forbrukergruppen velger å la seg representere samlet.
 - Første ledd skal gjennomføres på en åpen måte og ikke innebære forskjellsbehandling, og skal ikke være til hinder for at markedet åpnes som omhandlet i artikkel 33.
4. Medlemsstatene skal sikre at alle kunder har rett til å få sin elektrisitetsforsyning fra en leverandør, med forbehold for leverandørens samtykke, uavhengig av hvilken medlemsstat leverandøren er registrert i, så lenge leverandøren overholder gjeldende handels- og utjevningsregler. Med hensyn til dette skal medlemsstatene treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at administrative framgangsmåter ikke forskjellsbehandler forsyningsforetak som allerede er registrert i en annen medlemsstat.
5. Medlemsstatene skal sikre at
 - a) om en kunde, idet det tas hensyn til kontraktsvilkårene, ønsker å bytte leverandør, skal de(n) berørte operatøren(e) gjennomføre byttet innen tre uker, og
 - b) kundene har rett til å motta alle relevante opplysninger om energiforbruk.
 Medlemsstatene skal sikre at forbrukerne garanteres rettighetene omhandlet i bokstav a) og b) på en måte som ikke innebærer forskjellsbehandling med hensyn til kostnader, arbeid eller tid.
6. Når en medlemsstat gir finansiell godtgjøring, andre former for godtgjøring og eneretter for å oppfylle forpliktelsene fastsatt i nr. 2 og 3, skal

dette skje på en åpen måte og ikke innebære forskjellsbehandling.

7. Medlemsstatene skal treffe egnede tiltak for å verne sluttbrukere, og skal særlig sikre at det finnes egnede beskyttelsestiltak for å verne sårbare kunder. I denne forbindelse skal hver medlemsstat definere begrepet sårbare kunder, som kan vise til energifattigdom og blant annet til forbudet mot å frakople disse kundene fra elektrisitetsforsyningen i kritiske perioder. Medlemsstatene skal sikre at rettighetene og forpliktelsene knyttet til sårbare kunder gjøres gjeldende. Særlig skal de treffe tiltak for å verne sluttbrukere i fjerntliggende områder. De skal sikre et høyt nivå for forbrukervern, særlig med hensyn til innsyn i kontraktsvilkår og -betingelser, allmenne opplysninger og tvisteløsningsordninger. Medlemsstatene skal sikre at berettigede kunder i praksis lett kan bytte leverandør. I det minste når det gjelder privatkunder, skal disse tiltakene omfatte tiltakene angitt i vedlegg I.
8. Medlemsstatene skal treffe hensiktsmessige tiltak, for eksempel utarbeide nasjonale energihandlingsplaner, innføre ytelser i trygdeordningen som sikrer nødvendig elektrisitetsforsyning til sårbare kunder eller yte støtte til energieffektivisering for å bekjempe energifattigdom der det påvises, herunder i forbindelse med tiltak mot fattigdom generelt. Slike tiltak skal ikke være til hinder for en effektiv åpning av markedet som fastsatt i artikkel 33 eller hemme markedets virkemåte, og Kommisjonen skal, når det er relevant, underrettes i samsvar med bestemmelsene i nr. 15 i denne artikkel. En slik underretning kan også omfatte tiltak som er truffet innenfor den allmenne trygdeordningen.
9. Medlemsstatene skal sikre at leverandører av elektrisk kraft i eller sammen med regningene og i reklamemateriale som sendes til sluttbrukere, angir
 - a) hver enkelt energikildes bidrag til leverandørens samlede energikilder i det foregående år på en måte som er forståelig og som lett tillater sammenligning på nasjonalt plan,
 - b) i det minste en henvisning til eksisterende referansekloder, for eksempel nettsider, med offentlig tilgjengelige opplysninger om miljøvirkninger i det minste i form av utslipp av CO₂ og radioaktivt avfall som følge av den elektriske kraften produsert fra leverandørens samlede energikilder i det foregående år,

- c) opplysninger om deres rettigheter og muligheter for tvisteløsning i tilfelle av en tvist.

Når det gjelder første ledd bokstav a) og b) med hensyn til elektrisk kraft innhentet gjennom en kraftbørs eller importert fra et foretak utenfor Fellesskapet, kan det anvendes samlede tall for det foregående år framlagt av vedkommende kraftbørs eller foretak.

Reguleringsmyndigheten eller annen vedkommende nasjonal myndighet skal treffe de nødvendige tiltak for å sikre at opplysningene som leverandører legger fram for sine kunder i henhold til denne artikkel, er pålitelige, og dersom de legges fram på nasjonalt plan, på en måte som lett tillater sammenligning.

10. Medlemsstatene skal gjennomføre tiltak for å nå målene om sosial og økonomisk utjevning og miljøvern, som skal omfatte energieffektivitetstiltak gjennom styring av etterspørsel og midler for å motvirke klimaendringer, samt forsyningssikkerhet, der det er aktuelt. Slike tiltak kan blant annet omfatte økonomiske stimuleringsstiltak, eventuelt ved bruk av alle tilgjengelige midler på nasjonalt plan og fellesskapsplan, til vedlikehold og bygging av den nødvendige nettinfrastruktur, herunder samkjøringskapasitet.
11. For å fremme energieffektivisering skal medlemsstatene eller, i medlemsstater som har lagt til rette for det, reguleringsmyndigheten, på det sterkeste anbefale at elektrisitetsforetak optimerer bruken av elektrisk kraft, for eksempel ved å levere energistyringstjenester, utvikle nye metoder for prisfastsettelse eller innføre intelligente målesystemer eller intelligente nett der det er aktuelt.
12. Medlemsstatene skal sørge for at det etableres felles kontaktpunkter der forbrukerne kan innhente alle nødvendige opplysninger om sine rettigheter, gjeldende lovgivning og muligheter for tvisteløsning i tilfelle av en tvist. Slike kontaktpunkter kan være en del av generelle forbrukerinformasjonspunkter.
13. Medlemsstatene skal sikre at det finnes en uavhengig ordning i form av et energiombud eller et forbrukerorgan for å sikre effektiv behandling av klager og utenrettslig tvisteløsning.
14. Medlemsstatene kan vedta ikke å anvende bestemmelsene i artikkel 7, 8, 32 og/eller 34 i den grad anvendelsen av disse bestemmelsene juridisk eller faktisk ville hindre oppfyllelsen av de forpliktelser som elektrisitetsforetakene er pålagt av hensyn til allmenne økonomiske

interesser, og dersom utviklingen av handelen ikke påvirkes i et omfang som strider mot Fellesskapets interesser. Fellesskapets interesser omfatter blant annet konkurranse med hensyn til berettigede kunder i samsvar med dette direktiv og traktatens artikkel 86.

15. Medlemsstatene skal, når dette direktiv er gjennomført, underrette Kommisjonen om alle tiltak som er truffet for å oppfylle forpliktelsene til å yte offentlig tjeneste, herunder forbruker- og miljøvern, og deres mulige virkning på nasjonal og internasjonal konkurranse, uavhengig av om slike tiltak krever et unntak fra bestemmelsene i dette direktiv. De skal deretter hvert annet år underrette Kommisjonen om eventuelle endringer av slike tiltak, uavhengig av om de krever et unntak fra dette direktiv.
16. Kommisjonen skal, i samråd med berørte parter, herunder medlemsstatene, de nasjonale reguleringsmyndighetene, forbrukerorganisasjoner og elektrisitetsforetak samt, på grunnlag av de framskrittene som hittil er gjort, partene i arbeidslivet, utarbeide en klar og kortfattet sjekklister for energiforbrukere med praktiske opplysninger om energiforbrukernes rettigheter. Medlemsstatene skal sikre at leverandørene av elektrisk kraft og operatørene av distribusjonsnett i samarbeid med reguleringsmyndigheten tar de nødvendige skritt for å gi forbrukerne en kopi av sjekklisten for energiforbrukere og sørger for at den gjøres offentlig tilgjengelig.

Artikkel 4

Overvåking av forsyningsikkerhet

Medlemsstatene skal sørge for at forsyningsikkerheten overvåkes. Når medlemsstatene anser det som hensiktsmessig, kan de delegere denne oppgaven til reguleringsmyndighetene nevnt i artikkel 35 nr. 1. Denne overvåkingen skal særlig omfatte likevekten mellom tilbud og etterspørsel i det nasjonale marked, nivået på forventet framtidig etterspørsel og ytterligere kapasitet under planlegging eller bygging, nettens kvalitets- og vedlikeholds nivå samt tiltak for å dekke perioder med uvanlig stor etterspørsel og håndtere bortfall av forsyninger fra en eller flere leverandører. Vedkommende myndigheter skal innen 31. juli hvert annet år offentliggjøre en rapport som viser resultatene av overvåkingen av disse forholdene, samt eventuelle tiltak som er truffet eller planlagt i den forbindelse, og skal

umiddelbart oversende denne rapporten til Kommisjonen.

Artikkel 5

Tekniske forskrifter

Reguleringsmyndighetene, i medlemsstater som har lagt til rette for det, eller medlemsstatene skal sørge for at det utarbeides og offentliggjøres tekniske sikkerhetskriterier og tekniske forskrifter med tekniske minstekrav for konstruksjon og drift som produksjonsanlegg, distribusjonsnett, direkte tilkoplede kundeforstyr, forbindelsesledninger og direkteledninger må oppfylle for å kunne koples til nettet. Disse tekniske forskriftene skal sikre samvirkingsevnen mellom nettene, være objektive og ikke innebære forskjellsbehandling. Byrået kan ved behov utarbeide hensiktsmessige anbefalinger med sikte på å oppnå samsvar med forskriftene. Forskriftene skal meddeles Kommisjonen i samsvar med artikkel 8 i europaparlaments- og rådsdirektiv 98/34/EF av 22. juni 1998 om en informasjonsprosedyre for standarder og tekniske forskrifter samt regler for informasjonssamfunnstjenester¹⁶.

Artikkel 6

Fremming av regionalt samarbeid

1. Medlemsstatene og reguleringsmyndighetene skal samarbeide med sikte på å integrere sine nasjonale markeder på ett eller flere regionale nivåer som et første skritt mot opprettelsen av et fullt liberalisert indre marked. Særlig skal reguleringsmyndighetene, i medlemsstater som har lagt til rette for det, eller medlemsstatene fremme og legge til rette for regionalt samarbeid mellom operatørene av overføringsnett, herunder i tverrnasjonale spørsmål, med sikte på å skape et konkurransebasert indre marked for elektrisk kraft, oppnå samsvar i sine rettslige rammer, rammeregler og tekniske rammer og legge til rette for å integrere de isolerte nettene som utgjør såkalte energioyer, som fortsatt finnes i Fellesskapet. De geografiske områdene som omfattes av dette regionale samarbeidet, skal omfatte samarbeid i geografiske områder som angitt i samsvar med artikkel 12 nr. 3 i forordning (EF) nr. 714/2009. Et slikt samarbeid kan omfatte andre geografiske områder.
2. Byrået skal samarbeide med nasjonale reguleringsmyndigheter og operatører av overfø-

¹⁶ EFT L 204 av 21.7.1998, s. 37.

ringsnett for å sikre at de ulike regionenes rammeregler er forenlige med målet om å skape et konkurransebasert indre marked for elektrisk kraft. I tilfeller der Byrået anser at det er behov for bindende regler for et slikt samarbeid, skal det komme med hensiktsmessige anbefalinger.

3. Medlemsstatene skal gjennom gjennomføringen av dette direktiv sikre at operatørene av overføringsnett har ett eller flere integrerte nett på regionalt plan som omfatter to eller flere medlemsstater, med tanke på kapasitetstildeling og for kontroll av sikkerheten for nettet.
4. Dersom vertikalt integrerte operatører av overføringsnett deltar i et fellesforetak opprettet med sikte på å gjennomføre slikt samarbeid, skal fellesforetaket opprette og gjennomføre et samsvarsprogram som fastsetter tiltakene som skal treffes for å sikre at forskjellsbehandling og konkurransebegrensende atferd utelukkes. Dette samsvarsprogrammet skal fastsette hvilke forpliktelser de ansatte skal ha for å oppfylle målet om å utelukke forskjellsbehandling og konkurransebegrensende atferd. Det skal være gjenstand for Byråets godkjenning. De samsvarsansvarlige hos de vertikalt integrerte operatørene av overføringsnett skal uavhengig kontrollere samsvar med programmet.

Kapittel III

Produksjon

Artikkel 7

Framgangsmåte for å gi tillatelse for ny kapasitet

1. Ved etablering av ny produksjonskapasitet skal medlemsstatene anvende en framgangsmåte for å gi tillatelse som skal følges i samsvar med objektive og oversiktlige kriterier som ikke innebærer forskjellsbehandling.
2. Medlemsstatene skal fastsette kriterier for tildeling av tillatelser til å etablere produksjonskapasitet på deres territorium. Ved fastsettelse av hensiktsmessige kriterier skal medlemsstatene ta i betraktning
 - a) elektrisitetsnettenes, anleggenes og tilhørende utstyrs sikkerhet og pålitelighet,
 - b) vern av befolkningens helse og offentlig sikkerhet,
 - c) miljøvern,
 - d) arealbruk og plassering,
 - e) bruk av offentlige arealer,
 - f) energieffektivitet,
 - g) arten av primære energikilder,

- h) søkerens egenskaper, for eksempel teknisk, økonomisk og finansiell evne,
- i) samsvar med tiltak truffet i henhold til artikkel 3,
- j) produksjonskapasitetens bidrag til oppnåelsen av Fellesskapets samlede mål om at andelen energi fra fornybare energikilder av Fellesskapets brutto endelige energiforbruk skal utgjøre minst 20 % innen 2020, som nevnt i artikkel 3 nr. 1 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/28/EF av 23. april om fremming av bruk av energi fra fornybare kilder¹⁷, og
- k) produksjonskapasitetens bidrag til utslippsreduksjon.

3. Medlemsstatene skal sikre at det finnes særlige framgangsmåter for å gi tillatelse for liten desentralisert og/eller distribuert produksjon som tar hensyn til deres begrensede størrelse og potensielle innvirkning.

Medlemsstatene kan fastsette retningslinjer for den særlige framgangsmåten for å gi tillatelse. Nasjonale reguleringsmyndigheter eller andre vedkommende nasjonale myndigheter, herunder planleggingsmyndigheter, skal gjennomgå disse retningslinjene og kan komme med anbefalinger om endring av disse.

Dersom medlemsstatene har fastsatt bestemte framgangsmåter for godkjenning av arealbruk for store nye infrastrukturprosjekter innen produksjonskapasitet, skal medlemsstatene ved behov sørge for at disse framgangsmåtene omfatter bygging av ny produksjonskapasitet, og gjennomføre dem på en måte som ikke innebærer forskjellsbehandling og innenfor en hensiktsmessig tidsramme.

4. Framgangsmåtene og kriteriene for å gi tillatelse skal offentliggjøres. Ved avslag på en søknad om tillatelse skal søkeren underrettes om grunnene til dette. Grunnene skal være objektive, velfunderte, behørig underbygget og ikke innebære forskjellsbehandling. Søkeren skal ha mulighet til å påklage avgjørelsen.

Artikkel 8

Anbud på ny kapasitet

1. Medlemsstatene skal av hensyn til forsynings-sikkerheten sikre muligheten for at det kan innføres ny kapasitet eller energieffektivitetstiltak gjennom styring av etterspørsel ved en anbudsprosedyre eller en prosedyre som oppfyller de samme kravene med hensyn til inn-

¹⁷ OJ L 140, 5.6.2009, p. 16.

syn og likebehandling, på grunnlag av offentliggjorte kriterier. Disse prosedyrene kan imidlertid anvendes bare dersom den produksjonskapasiteten som etableres på grunnlag av framgangsmåten for å gi tillatelse, eller de energieffektivitetstiltak gjennom styring av etterspørsel som treffes, ikke er tilstrekkelige til å sikre forsynings sikkerheten.

2. Medlemsstatene kan av miljøhensyn og for å fremme helt ny teknologi sikre muligheten til å utlyse en anbudsinnbydelse for ny kapasitet på grunnlag av offentliggjorte kriterier. En slik anbudsinnbydelse kan gjelde ny kapasitet eller energieffektivitetstiltak gjennom styring av etterspørsel. En anbudsprosedyre kan imidlertid anvendes bare dersom den produksjonskapasiteten som etableres på grunnlag av framgangsmåten for å gi tillatelse, eller de tiltakene som treffes, ikke er tilstrekkelige for å nå disse målene.
3. Nærmere opplysninger om anbudsprosedyren for produksjonskapasitet og energieffektivitetstiltak gjennom styring av etterspørsel skal kunngjøres i *Den europeiske unions tidende* minst seks måneder før anbudsfristen utløper. Anbudsgrunnlagene skal gjøres tilgjengelig for alle interesserte foretak som er etablert på en medlemsstats territorium, slik at foretakene har tilstrekkelig tid til å inngi et anbud. For å sikre innsyn og likebehandling skal anbudsgrunnlagene inneholde en detaljert beskrivelse av kontraktspesifikasjonene og av prosedyren som skal følges av alle anbydere, samt en uttømmende liste over kriteriene som legges til grunn ved utvelgelse av anbydere og tildeling av kontrakt, herunder stimulerings tiltak som omfattes av anbudet, for eksempel subsidier. Disse spesifikasjonene kan også vedrøre områdene nevnt i artikkel 7 nr. 2.
4. Dersom anbudsinnbydelsen gjelder nødvendig produksjonskapasitet, skal det også tas hensyn til tilbud om elektrisitetsforsyning med langsiktige garantier fra eksisterende produksjonsheter, dersom ytterligere behov kan dekkes på denne måten.
5. Medlemsstatene skal utpeke en myndighet eller et offentlig eller privat organ som er uavhengig av produksjon, overføring, distribusjon og forsyning av elektrisk kraft, som reguleringsmyndighet som nevnt i artikkel 35 nr. 1, som skal være ansvarlig for organisering, overvåking og kontroll av anbudsprosedyren nevnt i nr. 1–4 i denne artikkel. Dersom en operatør av overføringsnett er helt uavhengig av andre virksomheter som ikke er knyttet til overfø-

eringsnettet når det gjelder eierskap, kan operatøren av overføringsnettet utpekes som ansvarlig for organisering, overvåking og kontroll av anbudsprosedyren. Denne myndighet eller dette organ skal treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at hensynet til fortlørlige opplysninger i anbudene ivaretas.

Kapittel IV

Drift av overføringsnett

Artikkel 9

Rettslig atskillelse av overføringsnett og operatører av overføringsnett

1. Medlemsstatene skal fra og med 3. mars 2012 sikre at
 - a) hvert foretak som eier et overføringsnett, opptrer som operatør av overføringsnett,
 - b) den eller de samme personer ikke har rett til
 - i) direkte eller indirekte å utøve kontroll over et foretak som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet, og samtidig direkte eller indirekte utøve kontroll eller rettigheter over en operatør av overføringsnett eller over et overføringsnett, eller
 - ii) direkte eller indirekte å utøve kontroll over en operatør av overføringsnett eller over et overføringsnett, og samtidig direkte eller indirekte utøve kontroll eller rettigheter over et foretak som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet,
 - c) den eller de samme personer ikke har rett til å utpeke medlemmer av kontrollorganet, administrasjonsorganet eller organer som representerer foretaket juridisk, for et foretak som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet, og en operatør av overføringsnett eller et overføringsnett, og
 - d) samme person ikke har rett til å være medlem av kontrollorganet, administrasjonsorganet eller organer som representerer foretaket juridisk, for både et foretak som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet, og en operatør av overføringsnett eller et overføringsnett.
2. Rettighetene nevnt i nr. 1 bokstav b) og c) skal særlig omfatte
 - a) retten til å utøve stemmeretter,
 - b) retten til å utpeke medlemmer av kontrollorganet, administrasjonsorganet eller organer som representerer foretaket juridisk, eller

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- c) retten til å inneha et flertall av aksjene.
3. I nr. 1 bokstav b) skal begrepet «foretak som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet» omfatte «foretak som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet» i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/73/EF av 13. juli 2009 om felles regler for det indre marked for naturgass¹⁸, og begrepene «operatør av overføringsnett» og «overføringsnett» skal omfatte «operatør av overføringsnett» og «overføringsnett» i henhold til nevnte direktiv.
 4. Medlemsstatene kan gjøre unntak fra nr. 1 bokstav b) og c) inntil 3. mars 2013, forutsatt at operatørene av overføringsnett ikke er del av et vertikalt integrert foretak.
 5. Forpliktelsen fastsatt i nr. 1 bokstav a) skal anses oppfylt dersom to eller flere foretak som eier overføringsnett, har opprettet et fellesforetak for de berørte overføringsnett som opptrer som operatør av overføringsnett i to eller flere medlemsstater. Ingen andre foretak kan være del av fellesforetaket med mindre det er godkjent i henhold til artikkel 13 som en uavhengig nettoperatør eller som en uavhengig overføringsoperatør i henhold til kapittel V.
 6. Dersom personen nevnt i nr. 1 bokstav b), c) og d) er identisk med medlemsstaten eller et annet offentlig organ, skal to separate offentlige organer som utøver kontroll over en operatør av overføringsnett eller et overføringsnett på den ene side, og over et foretak som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet på den annen side, ved gjennomføringen av denne artikkel ikke anses å være samme person eller personer.
 7. Medlemsstatene skal sikre at verken forretningsmessig følsomme opplysninger nevnt i artikkel 16, som innehas av en operatør av overføringsnett som har vært del av et vertikalt integrert foretak, eller ansatte hos en slik operatør av overføringsnett, overføres til foretak som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet.
 8. Dersom overføringsnett per 3. september 2009 tilhører et vertikalt integrert foretak, kan en medlemsstat beslutte ikke å anvende nr. 1.

I et slikt tilfelle skal den berørte medlemsstat enten

 - a) utpeke en uavhengig nettoperatør i samsvar med artikkel 13, eller
 - b) overholde bestemmelsene i kapittel V.

9. Dersom overføringsnett per 3. september 2009 tilhører et vertikalt integrert foretak og det finnes ordninger som sikrer operatøren av overføringsnett uavhengighet mer effektivt enn bestemmelsene i kapittel V, kan en medlemsstat beslutte ikke å anvende nr. 1.
10. Før et foretak godkjennes og utpekes som operatør av overføringsnett i henhold til nr. 9, skal det sertifiseres i samsvar med framgangsmåtene fastsatt i artikkel 10 nr. 4, 5 og 6 i dette direktiv og artikkel 3 i forordning (EF) nr. 714/2009, som fastsetter at Kommisjonen skal kontrollere at den aktuelle ordningen klart sikrer operatøren av overføringsnett uavhengighet mer effektivt enn bestemmelsene i kapittel V.
11. Vertikalt integrerte foretak som eier et overføringsnett, skal ikke under noen omstendighet hindres i å treffe tiltak for å overholde nr. 1.
12. Foretak som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet, skal ikke under noen omstendighet direkte eller indirekte kunne ta kontroll over eller utøve noen rettighet over rettslig atskilte operatører av overføringsnett i medlemsstater som anvender nr. 1.

Artikkel 10

Utpeking og sertifisering av operatører av overføringsnett

1. Før et foretak kan godkjennes og utpekes som operatør av overføringsnett, skal det sertifiseres i samsvar med framgangsmåten fastsatt i nr. 4, 5 og 6 i denne artikkel og artikkel 3 i forordning (EF) nr. 714/2009.
2. Foretak som eier et overføringsnett og som er blitt sertifisert i samsvar med sertifiseringsprosedyren under av den nasjonale reguleringsmyndigheten fordi de oppfyller kravene i artikkel 9, skal godkjennes og utpekes av medlemsstatene som operatører av overføringsnett. Utpekingen av operatører av overføringsnett skal meddeles Kommisjonen og offentliggjøres i *Den europeiske unions tidende*.
3. Operatører av overføringsnett skal underrette reguleringsmyndigheten om eventuelle planlagte transaksjoner som kan komme til å kreve en ny vurdering av hvorvidt de oppfyller kravene i artikkel 9.
4. Reguleringsmyndighetene skal kontrollere at operatørene av overføringsnett til enhver tid oppfyller kravene i artikkel 9. For å sikre slik overholdelse skal de innlede en sertifiseringsprosedyre

¹⁸ Se side 94 i dette EUT.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- a) når de mottar underretning fra operatøren av overføringsnettet i samsvar med nr. 3,
 - b) av eget tiltak når de får kjennskap til en planlagt endring i rettigheter eller innflytelse over eierne av overføringsnett eller operatørene av overføringsnett som kan føre til brudd på artikkel 9, eller når de har grunn til å tro at slikt brudd har funnet sted, og
 - c) etter begrunnet anmodning fra Kommisjonen.
5. Reguleringsmyndighetene skal treffe en beslutning vedrørende sertifiseringen av en operatør av overføringsnett senest fire måneder etter mottak av underretningen fra operatøren av overføringsnettet eller datoen for Kommisjonens anmodning. Ved utløpet av denne perioden skal sertifiseringen anses som innvilget. Reguleringsmyndighetens uttrykkelige eller underforståtte beslutning skal først gjelde etter at framgangsmåten fastsatt i nr. 6 er avsluttet.
 6. Tilsynsmyndigheten skal omgående underrette Kommisjonen om den uttrykkelige eller underforståtte beslutningen vedrørende sertifisering av en operatør av overføringsnett, sammen med alle relevante opplysninger i forbindelse med beslutningen. Kommisjonen skal opptre i samsvar med framgangsmåten fastsatt i artikkel 3 i forordning (EF) nr. 714/2009.
 7. Reguleringsmyndighetene og Kommisjonen kan anmode operatører av overføringsnett og foretak som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet, om alle opplysninger som er relevante for at de skal kunne utføre sine oppgaver i henhold til denne artikkel.
 8. Reguleringsmyndighetene og Kommisjonen skal sørge for at forretningsmessig følsomme opplysninger behandles fortrolig.
- omstendigheter som kan føre til at en eller flere personer fra en eller flere tredjestater får kontroll over overføringsnettet eller operatøren av overføringsnettet.
 3. Reguleringsmyndigheten skal vedta et utkast til beslutning vedrørende sertifisering av en operatør av overføringsnett senest fire måneder etter mottak av underretningen fra operatøren av overføringsnettet. Den skal nekte sertifisering om det ikke vises
 - a) at den berørte enhet oppfyller kravene i artikkel 9, og
 - b) overfor reguleringsmyndigheten eller annen vedkommende myndighet utpekt av medlemsstaten, at sertifiseringen ikke innebærer risiko for forsyningssikkerheten for energi til medlemsstaten og Fellesskapet. Ved vurdering av dette spørsmålet skal reguleringsmyndigheten eller annen vedkommende myndighet utpekt til dette, ta hensyn til
 - i) fellesskapets rettigheter og plikter i forhold til den berørte tredjestat som følger av folkeretten, herunder enhver avtale inngått med en eller flere tredjestater som Fellesskapet er part i, og som omhandler forsyningssikkerhet for energi,
 - ii) medlemsstatenes rettigheter og plikter i forhold til den berørte tredjestat som følger av avtalene som er inngått med den, forutsatt at de er i samsvar med fellesskapsretten, og
 - iii) andre særlige faktiske forhold og omstendigheter ved saken og den berørte tredjestat.
 4. Reguleringsmyndigheten skal omgående meddele Kommisjonen sin beslutning, sammen med alle relevante opplysninger i forbindelse med den.
 5. Før reguleringsmyndigheten vedtar en beslutning om sertifisering, skal medlemsstatene sørge for at reguleringsmyndigheten og utpekte vedkommende myndighet nevnt i nr. 3 bokstav b) anmoder om en uttalelse fra Kommisjonen om
 - a) hvorvidt den berørte enhet oppfyller kravene i artikkel 9, og
 - b) at sertifiseringen ikke vil innebære en risiko for forsyningssikkerheten for energi til Fellesskapet.
 6. Kommisjonen skal undersøke anmodningen nevnt i nr. 5 så snart den mottas. Senest to måneder etter at anmodningen er mottatt, skal Kommisjonen avgi sin uttalelse til den nasjonale reguleringsmyndigheten eller til den

Artikkel 11

Sertifisering i forhold til tredjestater

1. Dersom en eier av overføringsnett eller operatør av overføringsnett som kontrolleres av en eller flere personer fra en eller flere tredjestater, søker om sertifisering, skal reguleringsmyndigheten underrette Kommisjonen.
Reguleringsmyndigheten skal også underrette Kommisjonen omgående om eventuelle omstendigheter som kan føre til at en eller flere personer fra en eller flere tredjestater får kontroll over et overføringsnett eller en operatør av overføringsnett.
2. Operatøren av overføringsnett skal underrette reguleringsmyndigheten om eventuelle

utpekte vedkommende myndighet dersom anmodningen kom fra den.

Kommisjonen kan ved utarbeidelsen av uttalelsen anmode om synspunkter fra Byrådet, den berørte medlemsstat og berørte parter. I tilfelle Kommisjonen kommer med en slik anmodning, skal tomånedersfristen forlenges med to måneder.

Dersom det ikke foreligger en uttalelse fra Kommisjonen innen fristen nevnt i første og annet ledd, skal Kommisjonen anses ikke å ha innvendinger mot reguleringsmyndighetens beslutning.

7. Ved vurderingen av hvorvidt kontroll utøvd av en eller flere personer fra en eller flere tredjestater vil innebære en risiko for forsynings-sikkerheten for energi til Fellesskapet, skal Kommisjonen ta hensyn til
 - a) de særlige omstendigheter i saken og den eller de berørte tredjestater, og
 - b) Fellesskapets rettigheter og plikter i forhold til den eller de berørte tredjestater som følger av folkeretten, herunder en avtale inngått med en eller flere tredjestater som Fellesskapet er part i, og som omhandler spørsmålene om forsyningssikkerhet.
8. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal, senest to måneder etter utløpet av fristen nevnt i nr. 6, treffe en endelig beslutning vedrørende sertifisering. Når den nasjonale reguleringsmyndigheten treffer en endelig beslutning, skal den ta størst mulig hensyn til Kommisjonens uttalelse. Medlemsstatene skal under enhver omstendighet ha rett til å nekte sertifisering dersom sertifisering vil innebære risiko for medlemsstatens forsyningssikkerhet for energi eller en annen medlemsstats forsyningssikkerhet for energi. Når medlemsstaten har utpekt en annen vedkommende myndighet til å vurdere nr. 3 bokstav b), kan den kreve at den nasjonale reguleringsmyndigheten treffer sin endelige beslutning i samsvar med vurderingen fra nevnte vedkommende myndighet. Den nasjonale reguleringsmyndighetens endelige beslutning skal offentliggjøres sammen med Kommisjonens uttalelse. Dersom den endelige beslutningen avviker fra Kommisjonens uttalelse, skal den berørte medlemsstat, sammen med beslutningen, legge fram og offentliggjøre en begrunnelse for beslutningen.
9. Ingenting i denne artikkel skal berøre medlemsstatenes rett til å utøve nasjonal rettslig kontroll, i samsvar med fellesskapsretten, for å beskytte rettmessige sikkerhetsinteresser.

10. Kommisjonen kan vedta retningslinjer som angir nærmere regler for framgangsmåten som skal følges ved anvendelse av denne artikkel. Disse tiltakene, som har formål å endre ikke-grunnleggende bestemmelser i dette direktiv ved å utfylle det, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll nevnt i artikkel 46 nr. 2.

11. Denne artikkel, med unntak av nr. 3 bokstav a), skal også få anvendelse for medlemsstater som har fått unntak i henhold til artikkel 44.

Artikkel 12

Oppgaver til operatører av overføringsnett

Hver operatør av overføringsnett skal ha ansvar for å

- a) sikre nettets evne på lang sikt til å dekke en rimelig etterspørsel etter overføring av elektrisk kraft og på økonomisk akseptable vilkår og med behørig hensyn til miljøet drive, vedlikeholde og utvikle sikre, pålitelige og effektive overføringsnett,
- b) sikre hensiktsmessige metoder for å oppfylle forpliktelsene om å yte tjenester,
- c) bidra til forsyningssikkerhet gjennom egnet overføringskapasitet og et pålitelig nett,
- d) forvalte strømmene av elektrisk kraft i nettet, på en måte som tar hensyn til utvekslinger med andre samkjøringsnett. For dette formål har operatøren av overføringsnettet ansvar for å sikre at elektrisitetsnettet er sikkert, pålitelig og effektivt, og skal i den forbindelse sørge for at alle nødvendige tilleggstenester er tilgjengelige, herunder de som styres av etterspørselen, i den grad denne tilgjengeligheten er uavhengig av andre overføringsnett som operatørens nett er sammenkopledd med,
- e) gi operatører av eventuelle andre nett som operatørens nett er sammenkopledd med, tilstrekkelige opplysninger til å sikre sikker og effektiv drift av samkjøringsnettet samt samordnet utbygging og samvirkingsevne,
- f) unngå forskjellsbehandling av nettbrukere eller grupper av nettbrukere, særlig til fordel for tilknyttede foretak,
- g) gi nettbrukerne tilstrekkelige opplysninger til at de kan få effektiv tilgang til nettet, og
- h) innkreve kapasitetsavgifter og betalinger innenfor rammen av oppgjørsordningen mellom operatører av overføringsnett i samsvar med artikkel 13 i forordning (EF) nr. 714/2009, innvilge og administrere tilgang for tredjemann og gi begrunnede forklaringer i tilfeller der slik tilgang nektes, som skal overvåkes

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

av nasjonale reguleringsmyndigheter. Operatørene av overføringsnett skal i utførelsen av sine oppgaver i henhold til denne artikkel først og fremst legge til rette for markedsintegrasjon.

Artikkel 13

Uavhengig nettoperatør

1. Dersom overføringsnett per 3. september 2009 tilhører et vertikalt integrert foretak, kan medlemsstatene beslutte ikke å anvende artikkel 9 nr. 1 og utpeke en uavhengig nettoperatør etter forslag fra eieren av overføringsnett. En slik utpeking skal godkjennes av Komisjonen.
2. Medlemsstaten kan godkjenne og utpeke en uavhengig nettoperatør bare dersom
 - a) kandidaten som søker om operatørstatus, har vist at den oppfyller kravene i artikkel 9 nr. 1 bokstav b), c) og d,
 - b) kandidaten som søker om operatørstatus, har vist at den råder over de nødvendige finansielle, tekniske, fysiske og menneskelige ressurser til å utføre oppgavene i henhold til artikkel 12,
 - c) kandidaten som søker om operatørstatus, har forpliktet seg til å overholde en tiårig nettutviklingsplan som skal overvåkes av reguleringsmyndigheten,
 - d) eieren av overføringsnett har vist at den kan oppfylle sine forpliktelser i henhold til nr. 5. For dette formål skal den legge fram alle utkast til avtaler med foretaket som søker og eventuelle andre relevante enheter, og
 - e) kandidaten som søker om operatørstatus, har vist at den kan oppfylle sine forpliktelser i henhold til forordning (EF) nr. 714/2009, herunder samarbeid mellom operatører av overføringsnett på europeisk og nasjonalt plan.
3. Foretak som reguleringsmyndighetene har sertifisert fordi de overholder kravene i artikkel 11 og nr. 2 i denne artikkel, skal godkjennes og utpekes av medlemsstatene som uavhengige nettoperatører. Framgangsmåten for sertifisering i enten artikkel 10 i dette direktiv og artikkel 3 i forordning (EF) nr. 714/2009 eller i artikkel 11 i dette direktiv, skal komme til anvendelse.
4. Hver uavhengig nettoperatør skal være ansvarlig for innvilgelse og administrasjon av tredjemanns tilgang, herunder innkreving av tilgangsavgifter, kapasitetsavgifter og betalinger innenfor rammen av oppgjørsordningen mellom operatører av overføringsnett i henhold til artikkel 13 i forordning (EF) nr. 714/2009, samt for drift, vedlikehold og utvikling av overføringsnett, og for å sikre nettets evne på lang sikt til å dekke en rimelig etterspørsel gjennom investeringsplanlegging. Ved utvikling av overføringsnett skal den uavhengige nettoperatøren være ansvarlig for planlegging (herunder framgangsmåte for å gi tillatelse), bygging og ferdigstillelse av den nye infrastrukturen. For dette formål skal den uavhengige nettoperatøren virke som operatør av overføringsnett i samsvar med dette kapittel. Eieren av overføringsnett skal ikke være ansvarlig for innvilgelse og administrasjon av tredjemanns tilgang eller for investeringsplanlegging.
5. Når en uavhengig nettoperatør er utpekt, skal eieren av overføringsnett
 - a) tilby den uavhengige nettoperatøren alt relevant samarbeid og støtte slik at denne kan utføre sine oppgaver, særlig alle relevante opplysninger,
 - b) finansiere de investeringer som den uavhengige nettoperatøren har vedtatt, og som er godkjent av reguleringsmyndigheten, eller gi sitt samtykke til at investeringene finansieres av eventuelle andre berørte parter, herunder den uavhengige nettoperatøren. De aktuelle finansieringsordningene skal godkjennes av reguleringsmyndigheten. Før slik godkjenning gis, skal reguleringsmyndigheten rådføre seg med eieren av overføringsnett sammen med andre berørte parter,
 - c) sørge for tilstrekkelig dekning av erstatningsansvar i tilknytning til netteiendeler, unntatt erstatningsansvar i tilknytning til den uavhengige nettoperatørens oppgaver, og
 - d) gi garantier for å legge til rette for finansiering av eventuelle utbygginger av nettet, unntatt investeringer som eieren i samsvar med bokstav b) har akseptert kan finansieres av en berørt part, herunder en uavhengig nettoperatør.
6. Den relevante nasjonale konkurransemyndighet skal i nært samarbeid med reguleringsmyndigheten gis all den myndighet som er relevant for å kunne kontrollere at eieren av overføringsnett oppfyller sine forpliktelser i henhold til nr. 5.

*Artikkel 14***Rettslig atskillelse av eiere av overføringsnett**

1. Dersom en uavhengig nettoperatør er utpekt, skal eiere av overføringsnett som er del av vertikalt integrerte foretak være uavhengige av annen virksomhet som ikke gjelder overføring, i det minste med hensyn til juridisk form, organisering og beslutningstaking.
2. For å sikre uavhengigheten til eieren av overføringsnettet nevnt i nr. 1, skal følgende minstekriterier gjelde:
 - a) de personer som har ledelsesansvar for eieren av overføringsnettet, kan ikke inngå i foretaksstrukturer i det integrerte elektrisitetsforetaket som har direkte eller indirekte ansvar for den daglige drift med hensyn til produksjon, distribusjon og forsyning av elektrisk kraft,
 - b) egnede tiltak skal treffes for å sikre at de yrkesmessige interessene til personer som har ledelsesansvar for eieren av overføringsnettet, tas hensyn til på en måte som sikrer at de er i stand til å opptre uavhengig, og
 - c) eieren av overføringsnettet skal utarbeide et samsvarsprogram som beskriver de tiltak som er truffet for å sikre at atferd som innebærer forskjellsbehandling, utelukkes, og sikre kontroll av at programmet følges. Samsvarsprogrammet skal fastsette hvilke forpliktelser de ansatte har for å nå disse målene. En årsrapport med en beskrivelse av de tiltak som er truffet, skal legges fram for reguleringsmyndigheten av den person eller det organ som har ansvar for overvåking av samsvarsprogrammet, og årsrapporten skal offentliggjøres.
3. Kommisjonen kan vedta retningslinjer for å sikre at eieren av overføringsnettet på alle måter etterlever nr. 2 i denne artikkel. Disse tiltakene, som har som formål å endre ikke-grunnleggende bestemmelser i dette direktiv ved å utfylle det, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomiteé med kontroll nevnt i artikkel 46 nr. 2.

*Artikkel 15***Lastfordeling og utjevning**

1. Med forbehold for forsyning av elektrisk kraft i henhold til kontraktsfestede forpliktelser, herunder dem som følger av anbudsgrunnlag, skal operatøren av overføringsnett, når vedkommende har en slik funksjon, ha ansvar for

lastfordelingen mellom produksjonsanleggene i sitt område og for å bestemme bruken av forbindelsesledninger til andre nett.

2. Lastfordelingen mellom produksjonsanleggene og bruken av forbindelsesledningene skal avgjøres på grunnlag av kriterier som skal godkjennes av nasjonale reguleringsmyndigheter, dersom de er kompetente, og som skal være objektive, offentliggjøres og anvendes uten forskjellsbehandling og sikre at det indre marked for elektrisk kraft virker på en tilfredsstillende måte. Kriteriene skal ta hensyn til den økonomiske rangeringen av elektrisk kraft fra tilgjengelige produksjonsanlegg eller fra overføring gjennom forbindelsesledninger, og det skal tas hensyn til nettets tekniske begrensninger.
3. En medlemsstat skal kreve at nettoperatorene ved lastfordeling mellom produksjonsanlegg som bruker fornybare energikilder, handler i samsvar med artikkel 16 i direktiv 2009/28/EF. De kan også kreve at nettoperatoren ved lastfordelingen mellom produksjonsanlegg gir forrang til produksjonsanlegg som produserer kraftvarme.
4. En medlemsstat kan av hensyn til forsynings-sikkerheten bestemme at produksjonsanlegg der det anvendes innenlandske primære energikilder som brensel, gis forrang i et omfang som i løpet av et kalenderår høyst omfatter 15 % av det samlede forbruk av primærenergi som er nødvendig for å produsere den elektriske kraft som forbrukes i den berørte medlemsstat.
5. Reguleringsmyndighetene, i medlemsstater som har lagt til rette for det, eller medlemsstatene skal kreve at operatører av overføringsnett oppfyller minstekrav til vedlikehold og utvikling av overføringsnettet, herunder samkjøringskapasitet.
6. Operatører av overføringsnett skal, når de har en slik funksjon, anskaffe den energi de bruker for å dekke energitap og reservekapasitet i sine nett i henhold til oversiktlige og markedsbaserte framgangsmåter som ikke innebærer forskjellsbehandling.
7. De regler for utjevning i elektrisitetsnettet som vedtas av operatører av overføringsnett, skal være objektive, oversiktlige og ikke innebære forskjellsbehandling, noe som også gjelder reglene for nettbrukernes betaling for bruk av deres nett i forbindelse med ubalanse i energiforsyningen. Vilkår og betingelser, herunder regler og tariff, for slike tjenester som ytes av operatører av overføringsnett, skal fast-

settes i henhold til en metode som er forenlig med artikkel 37 nr. 6, uten at det innebærer forskjellsbehandling og på en kostnadsrelatert måte, og de skal offentliggjøres.

Artikkel 16

Krav om fortrolighet når det gjelder operatører av overføringsnett og eiere av overføringsnett

1. Hver operatør av overføringsnett og hver eier av overføringsnett skal, med forbehold for artikkel 30 eller enhver annen lovbestemt opplysningsplikt, sørge for fortrolig behandling av forretningsmessig følsomme opplysninger som mottas i forbindelse med utøvelsen av sin virksomhet, og skal hindre at opplysninger om egen virksomhet som kan gi forretningsmessige fordeler, blir gitt videre på en måte som innebærer forskjellsbehandling. Særlig må det ikke gis videre forretningsmessig følsomme opplysninger til den gjenværende delen av foretaket, med mindre dette er nødvendig for å gjennomføre en forretningstransaksjon.

For å sikre full overholdelse av reglene om atskillelse av informasjon skal medlemsstatene sikre at eieren av overføringsnett og den gjenværende delen av foretaket ikke bruker felles tjenester som felles juridiske tjenester, unntatt rent administrative eller IT-funksjoner.

2. Operatører av overføringsnett skal i forbindelse med kjøp eller salg av elektrisk kraft av tilknyttede foretak ikke misbruke forretningsmessig følsomme opplysninger som de har fått fra tredjemann i forbindelse med tildeling av eller forhandling om tilgang til nettet.

3. Opplysninger som er nødvendige for at konkurransen skal være effektiv og markedet skal virke tilfredsstillende, skal offentliggjøres. Denne forpliktelsen berører ikke kravet om fortrolig behandling av forretningsmessig følsomme opplysninger.

Kapittel V

Uavhengig overføringsoperatør

Artikkel 17

Eiendeler, utstyr, personale og identitet

1. Operatører av overføringsnett skal ha tilgjengelig alle de menneskelige, tekniske, fysiske og finansielle ressurser som er nødvendige for å oppfylle sine forpliktelser i henhold til dette direktiv og utøve virksomhet knyttet til overføring av elektrisk kraft, særlig

- a) eiendeler som er nødvendige for virksomheten knyttet til overføringen av elektrisk kraft, herunder overføringsnettet, skal eies av operatøren av overføringsnettet,
 - b) personell som er nødvendig for virksomheten knyttet til overføringen av elektrisk kraft, herunder utførelse av alle foretakets oppgaver, skal være ansatt av operatøren av overføringsnettet,
 - c) innleie av personell og yting av tjenester til og fra andre deler av det vertikalt integrerte foretaket, skal være forbudt. En operatør av overføringsnett kan imidlertid yte tjenester til det vertikalt integrerte foretaket forutsatt at
 - i) yting av slike tjenester ikke forskjellsbehandler nettbrukerne, er tilgjengelige for alle nettbrukere på samme vilkår og ikke begrenser, vrir eller hindrer konkurransen innen produksjon eller forsyning, og
 - ii) vilkårene for yting av disse tjenestene er godkjent av reguleringsmyndigheten,
 - d) med forbehold for kontrollorganets beslutninger i henhold til artikkel 20, skal tilstrekkelige finansielle midler til framtidige investeringsprosjekter og/eller til utskifting av eksisterende eiendeler stilles til rådighet for operatøren av overføringsnettet i god tid av det vertikalt integrerte foretaket etter en hensiktsmessig anmodning fra operatøren av overføringsnettet.
2. Virksomheten i tilknytning til overføring av elektrisk kraft skal omfatte minst følgende oppgaver i tillegg til de som er oppført i artikkel 12:
- a) representasjon av nettoperatøren og kontakt med tredjemenn og reguleringsmyndigheter,
 - b) representasjon av operatøren av overføringsnettet i den europeiske organisasjon for operatører av overføringsnett for elektrisk kraft (ENTSO for elektrisk kraft),
 - c) tildeling og administrasjon av tredjemannstilgang uten forskjellsbehandling mellom nettbrukere og klasser av nettbrukere,
 - d) innkreving av alle avgifter i tilknytning til overføringsnettet, herunder tilgangsavgifter, utjevningsavgifter for tilleggstjenester, for eksempel kjøp av tjenester (utjevningkostnader, kompensasjon for energitap),
 - e) drift, vedlikehold og utvikling av et sikkert, effektivt og økonomisk overføringsnett,

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- f) planlegging av investeringer som sikrer nettets evne på lang sikt til å dekke en rimelig etterspørsel, og som gir forsyningssikkerhet,
 - g) opprettelse av hensiktsmessige fellesforetak, herunder med en eller flere operatører av overføringsnett, kraftbørser og andre relevante aktører med sikte på å nå målene om å videreutvikle regionale markeder eller fremme liberaliseringsprosessen, og
 - h) alle foretakstjenester, herunder juridiske tjenester, regnskaps- og IT-tjenester.
3. Operatører av overføringsnett skal være organisert i en juridisk form i samsvar med artikkel 1 i rådsdirektiv 68/151/EØF¹⁹.
 4. Operatøren av overføringsnettet skal ikke i sin foretaksprofil, kommunikasjon, merkevarestrategi eller lokaler skape usikkerhet med hensyn til det vertikalt integrerte foretakets særskilte identitet eller noen del av dette.
 5. Operatøren av overføringsnettet skal ikke dele IT-systemer eller -utstyr, fysiske lokaler eller systemer for sikker tilgang med noen del av det vertikalt integrerte foretaket eller bruke samme rådgivere eller eksterne leverandører for IT-systemer eller -utstyr eller systemer for sikker tilgang.
 6. Regnskapet til operatører av overføringsnett skal revideres av en annen revisor enn den som reviderer det vertikalt integrerte foretaket eller noen del av dette.
3. Datterselskaper av det vertikalt integrerte foretaket som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet, skal ikke ha noen direkte eller indirekte eierinteresser i operatøren av overføringsnettet. Operatøren av overføringsnettet skal verken ha noen direkte eller indirekte eierinteresser i noen av datterselskapene til det vertikalt integrerte foretaket som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet, eller motta noe utbytte eller andre finansielle ytelser fra nevnte datterselskap.
 4. Den overordnede ledelsesstrukturen og vedtektene til operatøren av overføringsnettet skal sikre operatøren av overføringsnettet reell uavhengighet i samsvar med dette kapittel. Det vertikalt integrerte foretaket skal ikke direkte eller indirekte bestemme den konkurransemessige atferden til operatøren av overføringsnettet når det gjelder dens daglige aktiviteter og forvaltning av nettet eller virksomhet som er nødvendig for å utarbeide den tiårige nettutviklingsplanen i henhold til artikkel 22.
 5. I utførelsen av oppgavene i henhold til artikkel 12 og artikkel 17 nr. 2 i dette direktiv og i samsvar med artikkel 14, 15 og 16 i forordning (EF) nr. 714/2009 skal operatører av overføringsnett ikke forskjellsbehandle ulike personer eller enheter og skal ikke begrense, vri eller hindre konkurranse innen produksjon eller forsyning.
 6. Eventuelle kommersielle og finansielle forbindelser mellom det vertikalt integrerte foretaket og operatøren av overføringsnettet, herunder lån fra operatøren av overføringsnettet til det vertikalt integrerte foretaket, skal skje til markedsvilkår. Operatøren av overføringsnettet skal føre detaljerte fortegnelser over slike kommersielle og finansielle forbindelser og skal på anmodning gjøre dem tilgjengelig for reguleringsmyndigheten.
 7. Operatøren av overføringsnettet skal legge fram alle kommersielle og finansielle avtaler med det vertikalt integrerte foretaket for reguleringsmyndigheten for godkjenning.
 8. Operatøren av overføringsnettet skal underrette reguleringsmyndigheten om de finansielle ressursene nevnt i artikkel 17 nr. 1 bokstav d) som er tilgjengelige for framtidige investeringsprosjekter og/eller for utskifting av eksisterende eiendeler.

Artikkel 18

Uavhengighet for operatøren av overføringsnettet

1. Med forbehold for kontrollorganets beslutninger i henhold til artikkel 20 skal operatøren av overføringsnettet ha
 - a) reell rett til å treffe beslutninger uavhengig av det vertikalt integrerte foretaket om eiendeler som er nødvendige for å drive, vedlikeholde eller utvikle overføringsnettet, og
 - b) fullmakt til å reise kapital på kapitalmarkedet, særlig ved lån og kapitalforhøyelse.
2. Operatøren av overføringsnettet skal til enhver tid opptre på en slik måte at det sikres at den har de nødvendige ressurser til å utøve

¹⁹ Første rådsdirektiv 68/151/EØF av 9. mars 1968 om samordning av de garantier som kreves i medlemsstatene av selskaper som definert i traktatens artikkel 58 annet ledd for å verne selskapsdeltakeres og tredjemanns interesser, med det formål å gjøre garantiene likeverdige (EFT L 65 av 14.3.1968, s. 8).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

9. Det vertikalt integrerte foretaket skal avstå fra alle handlinger som vil være til ulempe for eller hindre operatøren av overføringsnettene i å oppfylle sine forpliktelser i henhold til dette kapittel, og skal ikke kreve at operatøren av overføringsnettene må søke tillatelse fra det vertikalt integrerte foretaket for å oppfylle disse forpliktelsene.
10. Et foretak som reguleringsmyndigheten har sertifisert fordi det oppfyller kravene i dette kapittel, skal godkjennes og utpekes som operatør av overføringsnettene av den berørte medlemsstat. Framgangsmåten for sertifisering i enten artikkel 10 i dette direktiv og artikkel 3 i forordning (EF) nr. 714/2009 eller i artikkel 11 i dette direktiv, skal komme til anvendelse.

Artikkel 19

Uavhengighet for personalet og ledelsen hos operatøren av overføringsnettene

1. Beslutninger om utnevning av, arbeidsvilkår, herunder lønn, og fornyelse og avslutning av mandatet for personer som har ledelsesansvar og/eller er medlemmer av operatøren av administrasjonsorganene for overføringsnettene, skal treffes av kontrollorganet for operatøren av overføringsnettene utpekt i samsvar med artikkel 20.
2. Vilkårene for mandatet, herunder mandatperiodens varighet og avslutning, for personer som innstilles av kontrollorganet med sikte på utnevning eller fornyelse av deres mandat som personer med ledelsesansvar og/eller som medlemmer av administrasjonsorganene for operatøren av overføringsnettene, deres identitet og begrunnelsen for enhver beslutning om å avslutte mandatet før mandatperioden er omme, skal meddeles reguleringsmyndigheten. Vilkårene og beslutningene nevnt i nr. 1 trer bare i kraft dersom reguleringsmyndigheten ikke har framsatt innvendinger mot dem innen tre uker etter underretningen.
Reguleringsmyndigheten kan framsette innvendinger til beslutningene nevnt i nr. 1 dersom
 - a) den faglige uavhengigheten til en person som er foreslått til ledelsen og/eller som medlem av administrasjonsorganene trekkes i tvil, eller
 - b) mandatet avsluttes før tiden og det oppstår tvil med hensyn til om beslutningen om oppsigelse er berettiget.
3. Personer som har ledelsesansvar og/eller er medlemmer av administrasjonsorganet for

operatøren av overføringsnettene som omfattes av dette nummer, kan ikke direkte eller indirekte ha hatt noen stilling eller noe ansvar, noen interesse i eller noe forretningsforhold til det vertikalt integrerte foretaket eller noen del av dette eller dets kontrollerende aksjonærer annet enn operatøren av overføringsnettene i en periode på tre år før denne utnevning.

4. Personer som har ledelsesansvar og/eller er medlemmer av administrasjonsorganene for operatøren av overføringsnettene og dennes ansatte skal ikke ha noen andre stillinger eller noe annet ansvar, interesse eller forretningsforhold, det være seg direkte eller indirekte, med noen del av det vertikalt integrerte foretaket eller med dets kontrollerende aksjonærer.
5. Personer som har ledelsesansvar og/eller er medlemmer av administrasjonsorganene for operatøren av overføringsnettene og dennes ansatte skal ikke ha noen interesse i eller motta noen økonomiske fordeler, det være seg direkte eller indirekte, fra noen del av det vertikalt integrerte foretaket annet enn operatøren av overføringsnettene.

Deres lønn skal ikke avhenge av virksomheten eller resultatene til det vertikalt integrerte foretaket annet enn operatøren av overføringsnettene.

6. Personer som har ledelsesansvar og/eller er medlemmer av administrasjonsorganene for operatøren av overføringsnettene som sies opp før deres mandatperiode er omme, skal ha en reell adgang til å klage beslutningen inn for reguleringsmyndigheten.
7. Etter at mandatperioden hos operatøren av overføringsnettene er avsluttet, skal personer som har hatt ledelsesansvar og/eller har vært medlemmer av operatørens administrasjonsorganer, yrkesmessig ikke ha noen stilling eller noe ansvar, interesse eller forretningsforhold med noen annen del av det vertikalt integrerte foretaket enn operatøren av overføringsnettene, eller med dets kontrollerende aksjonærer i en periode på minst fire år.
8. Nummer 3 skal gjelde for flertallet av personene som har ledelsesansvar og/eller er medlemmer av administrasjonsorganene for operatøren av overføringsnettene.

Personer som har ledelsesansvar og/eller er medlemmer av administrasjonsorganene for operatøren av overføringsnettene som ikke er omfattet av nr. 3, skal ikke ha utøvd noen ledelsesfunksjon eller annen relevant virksomhet i det vertikalt integrerte foretaket i en periode på minst seks måneder før de ble utnevnt.

Første ledd i dette nummer og nr. 4–7 skal gjelde samtlige personer som tilhører ledelsen, og personer som rapporterer direkte til dem i spørsmål som gjelder drift, vedlikehold eller utbygging av nettet.

Artikkel 20

Kontrollorganet

1. Operatøren av overføringsnettet skal ha et kontrollorgan som skal ha ansvar for å treffe beslutninger som kan få vesentlig innvirkning på verdien av aksjonærenes eierinteresser i operatøren av overføringsnettet, særlig beslutninger som gjelder godkjenning av årlige og mer langsiktige finansieringsplaner, gjeldsnivået hos operatøren av overføringsnettet og størrelsen på utbyttet som deles ut til aksjonærene. De beslutninger som hører inn under kontrollorganets mandat, skal ikke omfatte beslutninger som gjelder den daglige virksomhet hos operatøren av overføringsnettet og styringen av nettet, eller aktivitetene som er nødvendige for utarbeidelsen av den tiårige nettutviklingsplanen i henhold til artikkel 22.
2. Kontrollorganet skal bestå av medlemmer som representerer det vertikalt integrerte foretaket, medlemmer som representerer tredjemannsaksjonærer og, der den relevante lovgivningen i en medlemsstat fastsetter det, medlemmer som representerer andre berørte parter, for eksempel ansatte hos operatøren av overføringsnettet.
3. Artikkel 19 nr. 2 første ledd og artikkel 19 nr. 3–7 skal gjelde for minst halvparten av medlemmene av kontrollorganet minus én.
Bokstav b) i artikkel 19 nr. 2 annet ledd skal gjelde for alle medlemmene av kontrollorganet.

Artikkel 21

Samsvarsprogram og samsvarsansvarlig

1. Medlemsstatene skal sikre at operatørene av overføringsnett fastsetter og gjennomfører et samsvarprogram som beskriver de tiltak som er truffet for å sikre at atferd som innebærer forskjellsbehandling, er utelukket, og sikre kontroll av at programmet følges. Samsvarsprogrammet skal fastsette hvilke forpliktelser de ansatte har for å nå disse målene. Det skal godkjennes av reguleringsmyndigheten. Med forbehold for den nasjonale reguleringsmyndighetens myndighet skal samsvar med pro-

grammet kontrolleres uavhengig av en samsvarsansvarlig.

2. Den samsvarsansvarlige skal utpekes av kontrollorganet og godkjennes av reguleringsmyndigheten. Reguleringsmyndigheten kan bare nekte å godkjenne en samsvarsansvarlig i tilfelle manglende uavhengighet eller faglig kompetanse. Den samsvarsansvarlige kan være en fysisk eller juridisk person. Artikkel 19 nr. 2–8 skal gjelde for den samsvarsansvarlige.
3. Den samsvarsansvarlige skal ha ansvar for å
 - a) kontrollere gjennomføringen av samsvarsprogrammet,
 - b) utarbeide en årsrapport som angir de tiltak som er truffet for å gjennomføre samsvarsprogrammet, og legge det fram for reguleringsmyndigheten,
 - c) rapportere til kontrollorganet og utstede anbefalinger med hensyn til samsvarsprogrammet og gjennomføringen av det,
 - d) underrette reguleringsmyndigheten om eventuelle vesentlige brudd med hensyn til gjennomføring av samsvarsprogrammet, og
 - e) rapportere til reguleringsmyndigheten om eventuelle kommersielle og finansielle forbindelser mellom det vertikalt integrerte foretaket og operatøren av overføringsnettet.
4. Den samsvarsansvarlige skal legge fram for reguleringsmyndigheten de foreslåtte beslutningene vedrørende investeringsplanen eller individuelle investeringer i nettet. Dette skal skje senest når ledelsen og/eller vedkommende administrasjonsorgan for operatøren for overføringsnettet legger dem fram for kontrollorganet.
5. Dersom det vertikalt integrerte foretaket på generalforsamlingen eller ved avstemning i kontrollorganet det har utpekt, har forhindret vedtakelse av en beslutning og derved forhindret eller forsinket investeringer som i henhold til den tiårige nettutviklingsplanen skulle ha vært foretatt i løpet av de kommende tre år, skal den samsvarsansvarlige rapportere dette til reguleringsmyndigheten, som deretter skal handle i samsvar med artikkel 22.
6. Vilkårene for den samsvarsansvarliges mandat eller ansettelsesvilkår, herunder mandatperiodens varighet, skal godkjennes av reguleringsmyndigheten. Disse vilkårene skal sikre den samsvarsansvarliges uavhengighet, herunder ved å gi vedkommende alle ressurser som er nødvendige for at han skal kunne utføre sine oppgaver. I løpet av sin mandatperiode skal

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

den samsvarsansvarlige ikke ha noen annen stilling, ansvar eller interesse, det være seg direkte eller indirekte, i eller i noen del av det vertikalt integrerte foretaket eller dets kontrollerende aksjeeiere.

7. Den samsvarsansvarlige skal rapportere regelmessig, enten muntlig eller skriftlig, til reguleringsmyndigheten eller ha rett til å rapportere regelmessig, enten muntlig eller skriftlig, til kontrollorganet for operatøren av overføringsnettet.
8. Den samsvarsansvarlige kan delta på alle møter i ledelsen eller administrasjonsorganene for operatøren av overføringsnettet og på møtene i kontrollorganet og generalforsamlingen. Den samsvarsansvarlige skal delta på alle møter som tar opp følgende saker:
 - a) vilkårene for tilgang til nettet som angitt i forordning (EF) nr. 714/2009, særlig med hensyn til tariff, tilgangstjenester for tredjemann, kapasitetstildeling og håndtering av overbelastning, innsyn, balanse- og reservemarkedet,
 - b) prosjekter som gjennomføres med sikte på drift, vedlikehold og utvikling av overføringsnettet, herunder investeringer i forbindelsesledninger og tilkoplinger,
 - c) kjøp eller salg av energi som er nødvendig for å drive overføringsnettet.
9. Den samsvarsansvarlige skal kontrollere at operatøren av overføringsnettet overholder artikkel 16.
10. Den samsvarsansvarlige skal ha tilgang til alle relevante data, til kontorene til operatøren av overføringsnettet og til alle opplysninger som er nødvendige for å utføre sin oppgave.
11. Etter forhåndssamtykke fra reguleringsmyndigheten kan kontrollorganet avskjedige den samsvarsansvarlige. Kontrollorganet skal etter anmodning fra reguleringsmyndigheten avskjedige den samsvarsansvarlige dersom det foreligger manglende uavhengighet eller faglig kompetanse.
12. Den samsvarsansvarlige skal ha tilgang til kontorene til operatøren av overføringsnettet uten forutgående meddelelse.

Artikkel 22

Nettutvikling og myndighet til å treffe investeringsbeslutninger

1. Hvert år skal operatørene av overføringsnett legge fram for reguleringsmyndigheten en tiårig nettutviklingsplan basert på eksisterende og forventet tilbud og etterspørsel etter sam-

råd med alle berørte parter. Nettutviklingsplanen skal inneholde effektive tiltak for å sikre systemets tilstrekkelighet og forsyningssikkerhet.

2. Den tiårige nettutviklingsplanen skal særlig
 - a) opplyse markedsdeltakerne om den viktigste overføringsinfrastrukturen som må bygges ut eller oppgraderes i løpet av de neste ti årene,
 - b) inneholde alle investeringer det allerede er truffet beslutning om, og identifisere nye investeringer som må gjøres i løpet av de kommende tre årene, og
 - c) angi en tidsramme for alle investeringsprosjektene.
3. Når den tiårige nettutviklingsplanen skal utarbeides, skal operatøren for overføringsnettet gjøre rimelige antakelser vedrørende utviklingen av produksjon, forsyning, forbruk og utvekslinger med andre land, som skal ta hensyn til investeringsplaner for regionale nett og nett på fellesskapsplan.
4. Reguleringsmyndigheten skal rådføre seg med alle faktiske og potensielle nettbrukere om den tiårige nettutviklingsplanen på en åpen og oversiktlig måte. Av personer eller foretak som hevder at de er potensielle nettbrukere, kan det kreves at de underbygger slike påstander. Reguleringsmyndigheten skal offentliggjøre resultatene av samrådsprosessen, særlig eventuelle investeringsbehov.
5. Reguleringsmyndigheten skal undersøke hvorvidt den tiårige nettutviklingsplanen dekker alle investeringsbehov som er identifisert i samrådsprosessen, og hvorvidt den er i samsvar med den ikke-bindende tiårige nettutviklingsplanen for hele Fellesskapet (nettutviklingsplan for Fellesskapet) nevnt i artikkel 8 nr. 3 bokstav b) i forordning (EF) nr. 714/2009. I tilfelle tvil med hensyn til om den er i samsvar med nettutviklingsplanen for Fellesskapet, skal reguleringsmyndigheten rådføre seg med Byrådet. Reguleringsmyndigheten kan kreve at operatøren av overføringsnettet endrer sin tiårige nettutviklingsplan.
6. Reguleringsmyndigheten skal overvåke og evaluere gjennomføringen av den tiårige nettutviklingsplanen.
7. I tilfeller der operatøren av overføringsnettet av noen annen årsak enn tvingende årsaker som ligger utenfor dennes kontroll, unnlater å foreta en investering som i henhold til den tiårige nettutviklingsplanen skulle ha vært foretatt i løpet av de tre følgende år, skal medlemsstatene sikre at reguleringsmyndigheten er

forpliktet til å treffe minst ett av følgende tiltak for å sikre at den aktuelle investeringen gjøres dersom denne investeringen fortsatt er relevant på grunnlag av den nyeste tiårige nettutviklingsplanen:

- a) kreve at operatøren av overføringsnettets foretar de aktuelle investeringene,
- b) organisere en anbudsprosedyre som er åpen for investorer for de aktuelle investeringene, eller
- c) pålegge operatøren av overføringsnettets å godta en kapitalforhøyelse for å finansiere de nødvendige investeringene og la uavhengige investorer delta i kapitalen.

Dersom reguleringsmyndigheten har benyttet sin myndighet i henhold første ledd bokstav b), kan den pålegge operatøren av overføringsnettets å akseptere ett eller flere av følgende alternativer:

- a) finansiering fra enhver tredjemann,
- b) bygging av enhver tredjemann,
- c) egen bygging av de aktuelle nye eiendelene,
- d) egen drift av de aktuelle nye eiendelene.

Operatøren av overføringsnettets skal gi investorene alle opplysninger som er nødvendige for å gjennomføre investeringen, kople de nye anleggene til overføringsnettets og generelt gjøre sitt ytterste for å legge til rette for gjennomføringen av investeringsprosjektet.

De relevante finansieringsordningene skal godkjennes av reguleringsmyndigheten.

8. Dersom reguleringsmyndigheten har benyttet sin myndighet i henhold til nr. 7 første ledd, skal de relevante tariffbestemmelser dekke kostnadene ved de aktuelle investeringene.

Artikkel 23

Beslutningsmyndighet med hensyn til tilkøpling av nytt kraftverk til overføringsnettets

1. Operatøren av overføringsnettets skal fastsette og offentliggjøre åpne og effektive framgangsmåter for tilkøpling av nye kraftanlegg til overføringsnettets som ikke innebærer forskjellsbehandling. Disse framgangsmåtene skal godkjennes av de nasjonale reguleringsmyndighetene.
2. Operatøren av overføringsnettets skal ikke ha rett til å nekte tilkøpling av et nytt kraftanlegg med henvisning til eventuelle framtidige begrensninger på tilgjengelig nettkapasitet, for eksempel overbelastning i perifere deler av overføringsnettets. Operatøren av overføringsnettets skal stille de nødvendige opplysninger til rådighet.

3. Operatøren av overføringsnettets skal ikke ha rett til å nekte et nytt tilkøplingspunkt med den begrunnelse at det vil føre til ytterligere kostnader knyttet til nødvendig kapasitetsøkning i de delene av nettets som ligger nærmest tilkøplingspunktet.

Kapittel VI

Drift av distribusjonsnettets

Artikkel 24

Utpeking av operatører av distribusjonsnettets

For et tidsrom som medlemsstatene skal fastsette idet de tar hensyn til effektivitet og økonomisk likevekt, skal medlemsstatene utpeke eller anmode foretak som eier eller har ansvar for distribusjonsnettets, om å utpeke én eller flere operatører av distribusjonsnettets. Medlemsstatene skal sikre at operatører av distribusjonsnettets opptrer i samsvar med artikkel 25, 26 og 27.

Artikkel 25

Opgaver for operatører av distribusjonsnettets

1. Operatøren av distribusjonsnettets skal ha ansvar for å sikre at nettets på lang sikt vil ha evne til å dekke en rimelig etterspørsel etter distribusjon av elektrisk kraft, og på økonomiske vilkår drive, vedlikeholde og utvikle et sikkert, pålitelig og effektivt distribusjonsnett for elektrisk kraft på sitt område, som tar behørig hensyn til miljø og energieffektivitet.
2. Operatøren skal ikke under noen omstendighet forskjellsbehandle nettbrukere eller grupper av nettbrukere, særlig ikke til fordel for egne tilknyttede foretak.
3. Operatøren av distribusjonsnettets skal gi nettbrukere tilstrekkelige opplysninger til at de kan få effektiv tilgang til, herunder bruk av, nettets.
4. En medlemsstat kan kreve at operatøren av distribusjonsnettets ved lastfordelingen mellom produksjonsanlegg gir forrang til produksjonsanlegg der det anvendes fornybare energikilder eller avfall, eller der det produseres kraftvarme.
5. Hver operatør av distribusjonsnettets skal, når de har en slik funksjon, anskaffe den energi de bruker for å dekke energitap og reservekapasitet i sine nett i henhold til oversiktlige og markedsbaserte framgangsmåter som ikke innebærer forskjellsbehandling. Dette kravet skal ikke berøre bruk av elektrisk kraft anskaf-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- fet i henhold til kontrakter inngått før 1. januar 2002.
6. Dersom operatører av distribusjonsnett har ansvar for utjevning i distribusjonsnettet, skal regler de vedtar for dette formål være objektive, oversiktlige og ikke innebære forskjellsbehandling, herunder regler for nettbrukernes betaling for bruk av nettet i forbindelse med ubalanse i energiforsyningen. Vilkår og betingelser, herunder regler og tariffer, for slike tjenester som ytes av operatører av distribusjonsnett, skal fastsettes i samsvar med artikkel 37 nr. 6, uten at det innebærer forskjellsbehandling og på en kostnadsrelatert måte, og de skal offentliggjøres.
 7. Når operatøren av distribusjonsnettet planlegger utviklingen av distribusjonsnettet, skal det tas hensyn til energieffektivitetstiltak gjennom styring av etterspørsel eller distribuert produksjon som vil kunne erstatte behovet for å oppgradere eller erstatte elektrisitetkapasitet.
 - c) operatøren av distribusjonsnettet må ha en reell rett til å treffe beslutninger, uavhengig av det integrerte elektrisitetsforetaket, med hensyn til eiendeler som er nødvendige for å drive, vedlikeholde eller utvikle nettet. For å utføre disse oppgavene skal operatøren av distribusjonsnettet råde over de nødvendige ressurser, herunder menneskelige, tekniske, fysiske og finansielle ressurser. Dette bør ikke være til hinder for at det kan foretas egnet samordning som sikrer vern av morselskapets økonomiske og forvaltningsmessige overvåkingsrettigheter med hensyn til avkastningen, som er indirekte underlagt bestemmelsene i artikkel 37 nr. 6, på midler investert i et datterselskap. Dette skal særlig gjøre det mulig for morselskapet å godkjenne den årlige finansieringsplanen, eller et annet tilsvarende dokument, for operatøren av distribusjonsnettet, og å fastsette samlede grenser for datterselskapets gjeldsnivå. Morselskapet skal ikke kunne gi instruksjoner med hensyn til den daglige drift eller de enkelte beslutninger om bygging eller oppgradering av distribusjonsledninger, så lenge disse beslutningene ikke overskrider vilkårene i den godkjente finansieringsplanen eller et annet tilsvarende dokument,
 - d) operatøren av distribusjonsnettet skal utarbeide et samsvarsprogram som beskriver de tiltak som er truffet for å sikre at atferd som innebærer forskjellsbehandling, er utelukket, og sikre kontroll av at programmet følges. I programmet skal det angis hvilke spesifikke forpliktelser de ansatte har for å nå dette mål. En årsrapport med en beskrivelse av de tiltak som er truffet, skal framlegges for reguleringsmyndigheten nevnt i artikkel 35 nr. 1 av den person eller det organ som har ansvar for overvåking av samsvarsprogrammet – den samsvarsansvarlige for operatøren av distribusjonsnettet – og årsrapporten skal offentliggjøres. Den samsvarsansvarlige for operatøren av distribusjonsnettet skal være helt uavhengig og skal ha tilgang til alle nødvendige opplysninger hos operatøren av distribusjonsnettet og ethvert tilknyttet foretak for å utføre sin oppgave.
 3. Dersom operatøren av distribusjonsnettet er del av et vertikalt integrert foretak, skal medlemsstatene sikre at virksomheten til operatøren av distribusjonsnettet overvåkes av reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende

Artikkel 26

Rettslig atskillelse av operatører av distribusjonsnett

1. Dersom operatøren av distribusjonsnettet er del av et vertikalt integrert foretak, skal denne i det minste med hensyn til juridisk form, organisering og beslutningstaking være uavhengig av annen virksomhet som ikke er knyttet til distribusjon. Disse reglene skal ikke innebære noen forpliktelse til å skille eierskap til eiendeler i distribusjonsnettet fra det vertikalt integrerte foretaket.
2. I tillegg til kravene i nr. 1 skal operatøren av distribusjonsnettet, når denne er del av et vertikalt integrert foretak, være uavhengig med hensyn til organisering og beslutningstaking fra annen virksomhet som ikke er knyttet til distribusjon. For å oppnå dette skal følgende minstekriterier oppfylles:
 - a) de personer som har ledelsesansvar for operatøren av distribusjonsnettet, kan ikke inngå i foretaksstrukturer i det integrerte elektrisitetsforetaket som direkte eller indirekte har ansvar for den daglige drift av produksjon, overføring eller forsyning av elektrisk kraft,
 - b) egnede tiltak må treffes for å sikre at de yrkesmessige interessene til personer som har ledelsesansvar for operatøren av distribusjonsnettet, tas hensyn til på en måte som sikrer at de er i stand til å opptre uavhengig,

organer slik at den ikke kan dra fordel av sin vertikale integrasjon for å vri konkurransen. Særlig skal vertikalt integrerte operatører av distribusjonsnett i sin kommunikasjon og merkevarestrategi ikke skape usikkerhet med hensyn til forsyningsdelens særskilte identitet i det vertikalt integrerte foretaket.

4. Medlemsstatene kan vedta ikke å anvende nr. 1, 2 og 3 på integrerte elektrisitetsforetak som betjener færre enn 100 000 tilknyttede kunder, eller som betjener små isolerte nett.

Artikkel 27

Taushetsplikt for operatører av distribusjonsnett

Hver operatør av distribusjonsnett skal, med forbehold for artikkel 30 eller enhver annen lovbestemt opplysningsplikt, sørge for fortrolig behandling av forretningsmessig følsomme opplysninger som operatøren mottar i forbindelse med utøvelsen av sin virksomhet, og skal hindre at opplysninger om egen virksomhet som kan gi forretningsmessige fordeler, blir gitt videre på en måte som innebærer forskjellsbehandling.

Artikkel 28

Lukkede distribusjonsnett

1. Medlemsstatene kan fastsette at nasjonale reguleringsmyndigheter eller andre vedkomende myndigheter klassifiserer et nett som distribuerer elektrisk kraft innenfor et geografisk avgrenset industrielt eller kommersielt anlegg eller et delt serviceanlegg og ikke, med forbehold for nr. 4, forsyner privatkunder, som et lukket distribusjonsnett såfremt
 - a) driften eller produksjonsprosessen hos brukerne av nevnte nett av særskilte tekniske eller sikkerhetsmessige årsaker er integrert, eller
 - b) det nevnte nettet distribuerer elektrisk kraft hovedsakelig til eieren eller operatøren av nettet eller dennes tilknyttede foretak.
2. Medlemsstatene kan fastsette at nasjonale reguleringsmyndigheter unntar operatøren av et lukket distribusjonsnett fra
 - a) kravene i henhold til artikkel 25 nr. 5 om å anskaffe energien den trenger for å dekke energitap og reservekapasitet i sine nett i henhold til oversiktlige og markedsbaserte framgangsmåter som ikke innebærer forskjellsbehandling,

b) kravet i henhold til artikkel 32 nr. 1 om at tariffer, eller metodene som ligger til grunn for beregning av dem, godkjennes før de trer i kraft i samsvar med artikkel 37.

3. Dersom det innrømmes unntak i henhold til nr. 2, skal gjeldende tariffer, eller metodene som ligger til grunn for beregning av dem, gjennomgås og godkjennes i samsvar med artikkel 37 etter anmodning fra en bruker av det lukkede distribusjonsnettet.
4. Unntak i henhold til nr. 2 skal også kunne innrømmes ved tilfeldig bruk av et lite antall privatkunder som har et ansettelsesforhold eller tilsvarende tilknytning til eieren av distribusjonsnettet og befinner seg innenfor det området som betjenes av et lukket distribusjonsnett.

Artikkel 29

Operatør av kombinasjonsnett

Artikkel 26 nr. 1 skal ikke være til hinder for drift av et kombinert overførings- og distribusjonsnett av en og samme operatør, forutsatt at nevnte operatør overholder artikkel 9 nr. 1, eller artikkel 13 og 14, eller kapittel V eller kommer inn under artikkel 44 nr. 2.

Kapittel VII

Atskilte og oversiktlige regnskaper

Artikkel 30

Rett til tilgang til regnskaper

1. Medlemsstatene eller enhver vedkommende myndighet som de utpeker, herunder reguleringsmyndighetene nevnt i artikkel 35, skal ha tilgang til regnskapene til elektrisitetsforetak som fastsatt i artikkel 31 når dette er nødvendig for at de skal kunne utføre sine oppgaver.
2. Medlemsstatene eller enhver utpekt vedkommende myndighet, herunder reguleringsmyndighetene, skal sørge for at forretningsmessig følsomme opplysninger behandles fortrolig. Medlemsstatene kan fastsette at slike opplysninger skal offentliggjøres dersom det er nødvendig for at vedkommende myndigheter skal kunne utføre sine oppgaver.

Artikkel 31

Atskilte regnskaper

1. Medlemsstatene skal treffe de tiltak som er nødvendige for å sikre at elektrisitetsforetakenes regnskaper føres i samsvar med nr. 2 og 3.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

2. Uansett eierstruktur og juridisk form skal elektrisitetsforetakene utarbeide, få revidert og offentliggjøre sine årsregnskaper i samsvar med nasjonal lovgivning om aksjeselskapers årsregnskaper, vedtatt i samsvar med fjerde rådsdirektiv 78/660/EØF av 25. juli 1978 med hjemmel i traktatens artikkel 44 nr. 2 bokstav g)²⁰ om årsregnskapene for visse selskapsformer²¹. Foretak som ikke er rettslig forpliktet til å offentliggjøre sine årsregnskaper, skal oppbevare en kopi av disse tilgjengelig for allmennheten ved sitt hovedkontor.
3. For å unngå forskjellsbehandling, krysssubsidi-ering og konkurransevridning skal elektrisitetsforetak i sine internregnskaper føre atskilte regnskaper for sin virksomhet i forbindelse med overføring og distribusjon, på samme måte som de måtte ha gjort dersom den aktuelle virksomheten hadde blitt utøvd av atskilte foretak. De skal også føre regnskaper, eventuelt konsoliderte, for annen virksomhet som er knyttet til elektrisk kraft, men ikke til overføring eller distribusjon. Inntil 1. juli 2007 skal de føre atskilte regnskaper for forsyningsvirksomhet for berettigede kunder og forsyningsvirksomhet for ikke-berettigede kunder. Inntekter fra eierskap av overførings- eller distribusjonsnett skal angis i regnskapene. De skal ved behov føre konsoliderte regnskaper for annen virksomhet som ikke er knyttet til elektrisk kraft. Internregnskapene skal inneholde en balanse og et resultatregnskap for hver virksomhet.
4. I revisjonen nevnt i nr. 2 skal det særlig kontrolleres at forpliktelsen til å unngå forskjellsbehandling og krysssubsidi-ering nevnt i nr. 3, overholdes.

Kapittel VIII

Organisering av tilgang til nettet

Artikkel 32

Tilgang for tredjemann

1. Medlemsstatene skal sikre at det innføres et system for tredjemanns tilgang til overførings- og distribusjonsnettene, som bygger på offentliggjorte tariffer som anvendes for alle berettigede kunder, og som anvendes objektivt og

uten forskjellsbehandling mellom nettbrukere. Medlemsstatene skal sikre at disse tarifene, eller de metoder som ligger til grunn for beregning av dem, godkjennes i samsvar med artikkel 37 før de trer i kraft, og at disse tarifene og metodene, der bare metoder godkjennes, offentliggjøres før de trer i kraft.

2. Operatøren av overførings- eller distribusjonsnett kan nekte tilgang til nettet om den mangler den nødvendige kapasitet. En slik nektelse skal være behørig begrunnet, særlig under henvisning til artikkel 3, og skal være basert på objektive og teknisk og økonomisk begrunnede kriterier. Reguleringsmyndighetene, i medlemsstater som har lagt til rette for det, eller medlemsstatene skal sikre at disse kriteriene anvendes på en konsekvent måte, og at en nettbruker som er blitt nektet tilgang, har adgang til en framgangsmåte for tvisteløsning. Reguleringsmyndigheten skal, når det er hensiktsmessig og når tilgang nektes, sikre at operatøren av overførings- eller distribusjonsnettet gir relevante opplysninger om tiltak som vil være nødvendige for å styrke nettet. Den part som anmoder om slike opplysninger, kan pålegges en rimelig avgift som gjenspeiler kostnadene knyttet til utlevering av slike opplysninger.

Artikkel 33

Markedsåpning og gjensidighet

1. Medlemsstatene skal sikre at berettigede kunder
 - a) inntil 1. juli 2004 er kunder som er berettiget i henhold til artikkel 19 nr. 1–3 i direktiv 96/92/EF. Medlemsstatene skal innen 31. januar hvert år offentliggjøre kriteriene for definisjonen av disse berettigede kundene,
 - b) fra og med 1. juli 2004 er alle forretningskunder,
 - c) fra og med 1. juli 2007 er alle kunder.
2. For å unngå manglende likevekt når markedene for elektrisk kraft åpnes,
 - a) skal kontrakter om forsyning av elektrisk kraft som inngås med en berettiget kunde i en annen medlemsstats nett, ikke være forbudt dersom kunden anses som berettiget i begge berørte nett, og
 - b) kan Kommisjonen i tilfeller der transaksjonene nevnt i bokstav a) nektes fordi kunden er berettiget i bare ett av de to nettene, idet det tas hensyn til markedssituasjonen og felles interesser, pålegges den nektende part

²⁰ Tittelen på direktiv 78/660/EF er endret for å ta hensyn til omnummereringen av artiklene i traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap i samsvar med artikkel 12 i Amsterdam-traktaten; den opprinnelige henvisningen var til artikkel 54 nr. 3 bokstav g).

²¹ EFT L 222 av 14.8.1978, s. 11.

å gjennomføre den ønskede forsyning på anmodning fra den medlemsstat der den berettigede kunden er etablert.

Artikkel 34

Direkteledninger

1. Medlemsstatene skal treffe de nødvendige tiltak for å sikre at
 - a) alle elektrisitetsprodusenter og elektrisitetsforsyningsforetak som er etablert på deres territorium, kan forsyne sine anlegg, datterforetak og berettigede kunder gjennom en direkteledning, og
 - b) enhver berettiget kunde som er etablert på deres territorium, kan forsynes gjennom en direkteledning fra en produsent og fra forsyningsforetak.
2. Medlemsstatene skal fastsette kriterier for tildeling av tillatelser til å opprette direkteledninger på deres territorium. Disse kriteriene skal være objektive og ikke innebære forskjellsbehandling.
3. Muligheten for å levere elektrisk kraft gjennom en direkteledning som nevnt i nr. 1 i denne artikkel, skal ikke påvirke muligheten for å inngå kontrakt om elektrisk kraft i samsvar med artikkel 32.
4. Medlemsstatene kan gjøre tillatelse til å opprette en direkteledning betinget enten av at tilgang til nettet er blitt nektet på grunnlag av artikkel 32, eller av at det innledes en framgangsmåte for tvisteløsning i henhold til artikkel 37.
5. Medlemsstatene kan nekte å godkjenne en direkteledning dersom tildelingen av en slik tillatelse ville stride mot bestemmelsene i artikkel 3. En slik nektelse skal være behørig begrunnet.

Kapittel IX

Nasjonale reguleringsmyndigheter

Artikkel 35

Utpeking av reguleringsmyndigheter og deres uavhengighet

1. Hver medlemsstat skal utpeke en enkelt nasjonal reguleringsmyndighet på nasjonalt plan.
2. Nr. 1 i denne artikkel berører ikke utpekingen av andre reguleringsmyndigheter på regionalt plan i medlemsstatene, forutsatt at det finnes en høyt rangert representant med henblikk på representasjon og kontakt på fellesskapsplan i Byråets reguleringsstyre i

samsvar med artikkel 14 nr. 1 i forordning (EF) nr. 713/2009.

3. Som unntak fra nr. 1 i denne artikkel kan en medlemsstat utpeke reguleringsmyndigheter for mindre nett på et geografisk atskilt område dersom forbruket der i 2008 var under 3 % av totalforbruket i medlemsstaten som området er del av. Dette unntaket skal ikke berøre utpekingen av en høyt rangert representant med henblikk på representasjon og kontakt på fellesskapsplan i Byråets reguleringsstyre i samsvar med artikkel 14 nr. 1 i forordning (EF) nr. 713/2009.
4. Medlemsstatene skal sikre reguleringsmyndigheten uavhengighet og skal sikre at den utøver sin myndighet på en upartisk og åpen måte. For dette formål skal medlemsstatene sikre at reguleringsmyndigheten, når den utfører reguleringsoppgavene den er gitt i henhold til dette direktiv og relevant lovgivning,
 - a) er juridisk atskilt og funksjonelt uavhengig av ethvert annet offentlig eller privat foretak,
 - b) sikrer at dens ansatte og personer som har ledelsesansvar
 - i) opptrer uavhengig av enhver markedsinteresse, og
 - ii) ikke søker eller mottar direkte instruksjoner fra noen regjering eller noe offentlig eller privat organ i utførelsen av sine reguleringsoppgaver. Dette kravet er ikke til hinder for et nært samarbeid med andre relevante nasjonale myndigheter der det er aktuelt, eller for generelle politiske retningslinjer utstedt av en regjering og som ikke vedrører reguleringsmyndighetens myndighet og oppgaver i henhold til artikkel 37.
5. For å beskytte reguleringsmyndighetens uavhengighet skal medlemsstatene særlig sikre at
 - a) reguleringsmyndigheten kan treffe selvstendige beslutninger uavhengig av noe politisk organ og har egne årlige budsjettbevilgninger med selvstendig ansvar for å gjennomføre det tildelte budsjett og tilstrekkelige menneskelige og finansielle ressurser til å ivareta sine oppgaver, og
 - b) at medlemmene av reguleringsmyndighetens styre eller, i mangel av styre, reguleringsmyndighetens øverste ledelse utpekes for en fast periode på fem til sju år, som kan fornyes én gang.

Med hensyn til første ledd bokstav b) skal medlemsstatene sikre en hensiktsmessig rotasjonsordning for styret eller den

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

øverste ledelsen. Medlemmene av styret eller, i mangel av styre, den øverste ledelsen kan bare løses fra sine verv dersom de ikke lenger oppfyller vilkårene som er fastsatt i denne artikkel, eller er funnet skyldige i tjenesteforsømmelse i henhold til nasjonal lovgivning.

Artikkel 36

Generelle mål for reguleringsmyndigheten

I utførelsen av oppgavene angitt i dette direktiv skal reguleringsmyndigheten treffe alle rimelige tiltak for å bidra til at følgende mål nås innenfor rammen av sine oppgaver og sin myndighet som fastsatt i artikkel 37, i nært samarbeid med andre relevante nasjonale myndigheter, herunder konkurransemyndighetene der det er aktuelt, og uten at det berører deres myndighet,

- a) i nært samarbeid med Byrået, andre medlemsstaters reguleringsmyndigheter og Kommisjonen fremme et konkurransebasert, sikkert og miljømessig bærekraftig indre marked for elektrisk kraft i Fellesskapet og reell markedsåpning for alle kunder og leverandører i Fellesskapet og sikre hensiktsmessige vilkår for en effektiv og pålitelig drift av elektrisitetsnettene idet det tas hensyn til langsiktige mål,
- b) utvikle konkurransebaserte og velfungerende regionale markeder i Fellesskapet med sikte på oppnåelse av målene nevnt i bokstav a),
- c) fjerne restriksjoner på handel med elektrisk kraft medlemsstatene imellom, herunder utvikle hensiktsmessig kapasitet for overføring over landegrensene for å dekke etterspørselen og øke integrasjonen av nasjonale markeder som kan legge til rette for strømmer av elektrisk kraft i Fellesskapet,
- d) bidra til at det på den mest kostnadseffektive måten utvikles sikre, pålitelige og effektive nett uten forskjellsbehandling som er forbrukerorientert, og fremme nettenes tilstrekkelighet og energieffektivitet i tråd med de generelle energipolitiske målene, og integrasjon av stor- og småskalaproduksjon av elektrisk kraft fra fornybare energikilder og distribuert produksjon i både overførings- og distribusjonsnettene,
- e) fremme tilgang til nettet for ny produksjonskapasitet, særlig fjerne barrierer som kan hindre tilgang for nye markedsdeltakere og elektrisk kraft fra fornybare energikilder,
- f) sikre at nettoperatorene og nettkunderne får egnede stimulerings tiltak, både på kort og lang sikt, for å øke netteffektiviteten og fremme markedsintegrasjonen,

- g) sikre at kundene drar nytte av at deres nasjonale marked virker tilfredsstillende, fremme reell konkurranse og bidra til å sikre forbrukervernet,
- h) bidra til oppnåelsen av en høy kvalitet på leveringspliktige og offentlige tjenester innen elektrisitetsforsyning, bidra til å beskytte sårbare kunder og bidra til at de nødvendige prosesser for utveksling av data når kundene skifter leverandør, er forenlige.

Artikkel 37

Reguleringsmyndighetens oppgaver og myndighet

1. Reguleringsmyndigheten skal ha følgende oppgaver:
 - a) fastsette eller godkjenne, i samsvar med oversiktlige kriterier, overførings- eller distribusjonstariffer eller metodene som ligger til grunn for beregning av dem,
 - b) sikre at operatørene av overførings- og distribusjonsnett og, der det er relevant, netteierne, i tillegg til ethvert elektrisitetsforetak, overholder sine forpliktelser i henhold til dette direktiv og annet relevant fellesskapsregelverk, herunder også hva angår tverrnasjonale spørsmål,
 - c) samarbeide i tverrnasjonale spørsmål med reguleringsmyndighetene eller myndighetene i berørte medlemsstater og med Byrået,
 - d) overholde og gjennomføre alle relevante juridisk bindende beslutninger fra Byrået og Kommisjonen,
 - e) avlegge årsrapport om sin virksomhet og utførelsen av sine oppgaver til de relevante myndigheter i medlemsstatene, Byrået og Kommisjonen. Slike rapporter skal omfatte skrittene som er tatt og resultatene som er oppnådd med hensyn til hver av oppgavene angitt i denne artikkel,
 - f) forhindre kryssubsidiering mellom overførings-, distribusjons- og forsyningsvirksomhet,
 - g) overvåke investeringsplanene til operatørene av overføringsnett og i sin årsrapport gi en vurdering av investeringsplanene til operatørene av overføringsnett med hensyn til hvorvidt de er forenlige med nettutviklingsplanen for Fellesskapet nevnt i artikkel 8 nr. 3 bokstav b) i forordning (EF) nr. 714/2009. Denne vurderingen kan omfatte anbefalinger om å endre investeringsplanene,

- h) kontrollere at reglene for nettsikkerhet og pålitelighet overholdes og vurdere hvordan de er blitt etterlevd tidligere, og fastsette eller godkjenne standardene for og kravene til tjenestenes og forsyningens kvalitet eller bidra til dette sammen med andre vedkommende myndigheter,
 - i) overvåke nivået av åpenhet, herunder vedrørende engrospriser, og sikre at elektrisitetsforetakene overholder forpliktelsene om åpenhet,
 - j) overvåke graden og effektiviteten av markedsåpning og konkurranse på grossist- og sluttbrukernivå, herunder på kraftbørser, priser til privatkunder, herunder ordninger for forskuddsbetaling, andel av kunder som bytter leverandør, andel av kunder som frakoples forsyningen, avgifter for og utførelse av vedlikeholdstjenester, klager fra privatkunder og eventuell vridning eller begrensning av konkurransen, herunder framlegging av alle relevante opplysninger, og legge alle relevante saker fram for konkurransemyndighetene,
 - k) overvåke forekomsten av begrensende avtalevilkår, herunder eksklusivitetsbestemmelser som kan hindre større forretningskunder i å inngå avtale med mer enn én leverandør eller begrense deres muligheter til å gjøre dette og, dersom det er aktuelt, underrette nasjonale konkurransemyndigheter om slik praksis,
 - l) respektere avtalefriheten med hensyn til forsyningskontrakter som kan avbrytes og med hensyn til langsiktige kontrakter forutsatt at de er forenlige med fellesskapsretten og i samsvar med Fellesskapets politikk,
 - m) overvåke den tid det tar for operatører av overførings- og distribusjonsnett å foreta tilkoplinger og utføre reparasjoner,
 - n) bidra til å sikre, sammen med andre relevante myndigheter, at tiltakene for forbrukervern, herunder de som er fastsatt i vedlegg I, er effektive og håndheves,
 - o) minst en gang i året offentliggjøre anbefalinger med hensyn til om forsyningsprisene er i samsvar med artikkel 3, og ved behov oversende disse til konkurransemyndighetene,
 - p) sikre tilgang til kundenes opplysninger om energiforbruk, legge fram for frivillig bruk et lett forståelig harmonisert format på nasjonalt plan av data om energiforbruk, og sikre hurtig tilgang for alle kunder til disse dataene i samsvar med vedlegg I bokstav h),
 - q) overvåke gjennomføringen av regler som gjelder oppgaver og ansvarsområder for operatører av overføringssystemer, operatører av distribusjonssystemer, leverandører og kunder og andre markedsdeltakere i henhold til forordning (EF) nr. 714/2009,
 - r) overvåke investeringene i produksjonskapasitet i forhold til forsyningssikkerhet,
 - s) overvåke det tekniske samarbeidet mellom Fellesskapet og operatører av overføringsnett i tredjestater,
 - t) overvåke gjennomføringen av beskyttelsestiltakene omhandlet i artikkel 42, og
 - u) bidra til å sikre at prosessene for utveksling av data er forenlige med de viktigste markedsprosessene på regionalt plan.
2. I medlemsstater som har lagt til rette for det, kan overvåkingsoppgavene fastsatt i nr. 1 utføres av andre myndigheter enn reguleringsmyndigheten. I slike tilfeller skal opplysningene fra denne overvåkingen gjøres tilgjengelig for reguleringsmyndighetene så snart som mulig.
- Uten å innskrenke dens uavhengighet, uten at det berører dens særskilte kompetanse og i samsvar med prinsippene om bedre regulering skal reguleringsmyndigheten ved behov rådføre seg med operatører av overføringsnett og når det er aktuelt, samarbeide tett med andre relevante nasjonale myndigheter når de utfører oppgavene fastsatt i nr. 1.
- Eventuelle godkjenninger som gis av en reguleringsmyndighet eller Byrået i samsvar med dette direktiv, berører ikke reguleringsmyndighetens framtidige bruk i behørig begrunnede tilfeller av sin myndighet i samsvar med denne artikkel eller eventuelle sanksjoner fra andre relevante myndigheters eller Kommisjonenens side.
3. I tillegg til oppgavene reguleringsmyndigheten er gitt i henhold til nr. 1, skal den, når en uavhengig nettoperatør er utpekt i henhold til artikkel 13,
- a) overvåke at eieren av overføringsnettet og den uavhengige nettoperatøren overholder sine forpliktelser i henhold til denne artikkel, og pålegge sanksjoner for manglende overholdelse i samsvar med nr. 4 bokstav d),
 - b) overvåke forbindelsene og kommunikasjonen mellom den uavhengige nettoperatøren og operatøren av overføringsnettet for å sikre at den uavhengige nettoperatøren overholder sine forpliktelser, og særlig godkjenne kontrakter og opptre som tvisteløs-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- ningsmyndighet mellom den uavhengige nettoperatoren og eieren av overføringsnettet når det gjelder eventuelle klager framlagt av en av partene i samsvar med nr. 11,
- c) med forbehold for framgangsmåten i henhold til artikkel 13 nr. 2 bokstav c), for den første tiårige nettutviklingsplanen godkjenne investeringsplanleggingen og den flerårige nettutviklingsplanen som presenteres årlig av den uavhengige nettoperatoren,
 - d) sikre at tariffene for tilgang til nettet som den uavhengige nettoperatoren innkrever, omfatter godtgjøring til netteieren eller netteierne som gir tilstrekkelig avkastning på netteiendelene og eventuelle nye investeringer i dem, forutsatt at de er gjort på en økonomisk og effektiv måte,
 - e) ha myndighet til å gjennomføre inspeksjoner, herunder uanmeldte inspeksjoner, på anlegget til eieren av overføringsnettet og den uavhengige nettoperatoren, og
 - f) overvåke bruken av kapasitetsavgifter innkrevd av den uavhengige nettoperatoren i samsvar med artikkel 16 nr. 6 i forordning (EF) nr. 714/2009.
4. Medlemsstatene skal sørge for at reguleringsmyndighetene gis myndighet til å utføre oppgavene omhandlet i nr. 1, 3 og 6 på en effektiv og rask måte. For dette formål skal reguleringsmyndigheten minst ha myndighet til å
- a) treffe beslutninger som er bindende for elektrisitetsforetak,
 - b) foreta undersøkelser av elektrisitetsmerkedenes virkemåte og fastsette og innføre nødvendige og forholdsmessige tiltak for å fremme effektiv konkurranse og sikre at markedet virker tilfredsstillende. Ved behov skal reguleringsmyndigheten også ha myndighet til å samarbeide med den nasjonale konkurransemyndigheten og reguleringsmyndighetene for finansmerkene eller Kommisjonen dersom undersøkelsen gjelder konkurranselovgevingen,
 - c) kreve enhver opplysning fra elektrisitetsforetak som er relevant for utførelsen av deres oppgaver, herunder begrunnelsen for eventuell nektelse av tilgang for tredjemand, og opplysninger om tiltak som er nødvendige for å styrke nettet,
 - d) pålegge elektrisitetsforetak som ikke oppfyller sine forpliktelser i henhold til dette direktiv eller eventuelle juridisk bindende beslutninger truffet av reguleringsmyndigheten eller Byrået, sanksjoner som er virkningsfulle, står i forhold til overtredelsen og virker avskrekkende, eller foreslå at en vedkommende domstol pålegger slike sanksjoner. Dette skal omfatte myndighet til å pålegge eller foreslå å pålegge operatoren av overføringsnettet eller det vertikalt integrerte foretaket, alt etter som, sanksjoner på opptil 10 % av årsomsetningen til operatoren av overføringsnettet eller det vertikalt integrerte foretaket for manglende overholdelse av deres forpliktelser i henhold til dette direktiv, og
 - e) utføre hensiktsmessige undersøkelser og utstede relevante instruksjoner med henblikk på tvisteløsning i henhold til nr. 11 og 12.
5. Dersom det er utpekt en operatør av overføringsnett i samsvar med kapittel V, skal reguleringsmyndigheten i tillegg til de plikter og den myndighet den er gitt i henhold til nr. 1 og 4 i denne artikkel, gis minst følgende plikter og myndighet:
- a) utstede sanksjoner i samsvar med nr. 4 bokstav d) ved forskjellsbehandling til fordel for det vertikalt integrerte foretaket,
 - b) overvåke kommunikasjonen mellom operatoren av overføringsnettet og det vertikalt integrerte foretaket for å sikre at operatoren av overføringsnettet overholder sine forpliktelser,
 - c) opptre som tvisteløsningsmyndighet mellom det vertikalt integrerte foretaket og operatoren av overføringsnettet når det gjelder eventuelle klager lagt fram i samsvar med nr. 11,
 - d) overvåke kommersielle og finansielle forbindelser, herunder lån mellom det vertikalt integrerte foretaket og operatoren av overføringsnettet,
 - e) godkjenne alle kommersielle og finansielle avtaler mellom det vertikalt integrerte foretaket og operatoren av overføringsnettet forutsatt at de er i henhold til markedsvilkår,
 - f) anmode om en begrunnelse fra det vertikalt integrerte foretaket etter underretning fra den samsvarsansvarlige i samsvar med artikkel 21 nr. 4. Slik begrunnelse skal særlig omfatte dokumentasjon på at det ikke har forekommet forskjellsbehandling til fordel for det vertikalt integrerte foretaket,
 - g) gjennomføre inspeksjoner, herunder uanmeldte, på anlegget til det vertikalt integrerte foretaket og operatoren av overføringsnettet, og

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- h) overdra alle eller bestemte oppgaver fra operatøren av overføringsnettet til en uavhengig nettoperatør utpekt i samsvar med artikkel 13 i tilfelle vedvarende brudd på de forpliktelser operatøren av overføringsnettet har i henhold til dette direktiv, særlig ved gjentatte tilfeller av forskjellsbehandling til fordel for det vertikalt integrerte foretaket.
6. Reguleringsmyndighetene skal ha ansvar for å fastsette eller godkjenne, i god tid før de trer i kraft, minst de metoder som brukes til å beregne eller fastsette vilkårene for
- tilkopling og tilgang til nasjonale nett, herunder overførings- og distribusjonstariffer eller metodene som ligger til grunn for beregning av dem. Disse tariffene eller metodene skal være utformet slik at de nødvendige investeringer i nettene kan foretas på en slik måte at de sikrer nettens levedyktighet,
 - ytting av utjevningstjenester, som skal skje på den mest økonomiske måten og gi nettbrukerne passende stimulerings tiltak til å utjevne tilførsel og uttak. Utjevningstjenestene skal leveres på en rimelig måte som ikke innebærer forskjellsbehandling og være basert på objektive kriterier, og
 - tilgang til tverrnasjonal infrastruktur, herunder framgangsmåter for tildeling av kapasitet og håndtering av overbelastning.
7. Metodene eller vilkårene nevnt i nr. 6 skal offentliggjøres.
8. Når reguleringsmyndighetene fastsetter eller godkjenner tariffene eller metodene og utjevningstjenestene, skal de sikre at operatørene av overførings- og distribusjonsnettene gis passende stimulerings tiltak, både på kort og lang sikt, til å øke effektiviteten, fremme markedsintegrasjonen og forsyningssikkerheten og støtte tilknyttede forskningsaktiviteter.
9. Reguleringsmyndighetene skal overvåke håndteringen av overbelastning i nasjonale elektrisitetsnett, herunder forbindelsesledninger, og gjennomføringen av reglene for håndtering av overbelastning. Med sikte på dette skal operatørene av overføringsnettene eller markedsoperatørene legge fram sine regler for håndtering av overbelastning, herunder tildeling av kapasitet, for de nasjonale reguleringsmyndighetene. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan kreve at disse reglene endres.
10. Reguleringsmyndighetene skal ha myndighet til å kreve at operatører av overførings- og distribusjonsnett ved behov endrer vilkårene, herunder tariffene og metodene nevnt i denne artikkel, for å sikre at de er forholdsmessige og anvendes uten forskjellsbehandling. I tilfelle forsinkelser ved fastsettelse av overførings- og distribusjonstariffene skal reguleringsmyndighetene ha myndighet til å fastsette eller godkjenne midlertidige overførings- og distribusjonstariffer eller metoder og til å treffe beslutning om hensiktsmessige utjevningstiltak i tilfeller der de endelige overførings- og distribusjonstariffene eller metodene avviker fra de midlertidige tariffene eller metodene.
11. Enhver part som har en klage mot en operatør av et overførings- eller distribusjonsnett som gjelder nevnte operatørs forpliktelser i henhold til dette direktiv, kan framsette en klage for reguleringsmyndigheten, som virker som tvisteløsningsmyndighet og skal treffe en beslutning innen to måneder etter at klagen er mottatt. Dette tidsrommet kan forlenges med to måneder dersom reguleringsmyndigheten ønsker ytterligere opplysninger. Dette forlengede tidsrommet kan forlenges ytterligere med klagers samtykke. Reguleringsmyndighetens beslutning skal ha bindende virkning med mindre og inntil den oppheves etter klage.
12. Enhver part som er berørt og har rett til å klage på en beslutning om metoder truffet i henhold til denne artikkel eller, dersom reguleringsmyndigheten har plikt til å holde samråd, om de foreslåtte tariffene eller metoder, kan senest innen to måneder etter at beslutningen eller forslaget til beslutning er offentliggjort, eller innen en kortere frist som medlemsstatene fastsetter, framlegge en klage for behandling. En slik klage skal ikke ha utsettende virkning.
13. Medlemsstatene skal opprette egnede og effektive ordninger for regulering, kontroll og innsyn for å hindre ethvert misbruk av en dominerende stilling, særlig på bekostning av forbrukerne, og enhver form for aggressiv atferd. I disse ordningene skal det tas hensyn til bestemmelsene i traktaten, særlig artikkel 82.
14. Medlemsstatene skal sikre at egnede tiltak treffes, herunder forvaltningssak eller straffesak i samsvar med nasjonal lovgivning, mot de ansvarlige fysiske eller juridiske personer når fortrolighetsreglene i dette direktiv ikke overholdes.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

15. Klager nevnt i nr. 11 og 12 skal ikke berøre klageadgangen i henhold til fellesskapsretten og nasjonal lovgivning.
16. Reguleringsmyndigheten skal fullt ut begrunne sine beslutninger med sikte på domstolskontroll. Beslutningene skal gjøres offentlig tilgjengelig samtidig som forretningsmessig følsomme opplysninger behandles fortrolig.
17. Medlemsstatene skal sørge for at det finnes hensiktsmessige ordninger på nasjonalt plan som gir den part som berøres av en beslutning truffet av en reguleringsmyndighet, adgang til å klage til et organ som er uavhengig av de berørte parter og av enhver myndighet.

Artikkel 38

Regelverk for tverrnasjonale spørsmål

1. Reguleringsmyndighetene skal rådføre seg med hverandre og ha et nært samarbeid og gi hverandre og Byrådet alle opplysninger som er nødvendige for å utføre sine oppgaver i henhold til dette direktiv. Når det gjelder utvekslede opplysninger, skal den mottakende myndighet sikre samme nivå av fortrolighet som det som kreves av opprinnelsesmyndigheten.
2. Reguleringsmyndighetene skal samarbeide minst på regionalt plan for å
 - a) fremme innføringen av driftsordninger som legger til rette for optimal forvaltning av nettet, fremmer felles kraftbørser og tilde-ling av kapasitet over landegrensene og muliggjør et tilstrekkelig nivå av samkjøringskapasitet, herunder gjennom nye forbindelsesledninger, innenfor regionen og mellom regioner, for å skape mulighet for utvikling av reell konkurranse og forbedre forsyningssikkerheten, uten å forskjellsbehandle forsyningsselskapene i de ulike medlemsstater,
 - b) samordne utviklingen av alle nettkoder for de relevante operatørene av overføringsnett og andre markedsdeltakere, og
 - c) samordne utviklingen av regler for håndtering av overbelastning.
3. Nasjonale reguleringsmyndigheter skal ha anledning til å inngå samarbeidsavtaler med hverandre for å fremme samordningen av regelverket.
4. Tiltakene nevnt i nr. 2 skal ved behov utføres i nært samråd med andre relevante nasjonale myndigheter og uten at det berører deres særskilte kompetanse.

5. Kommisjonen kan vedta retningslinjer for omfanget av reguleringsmyndighetenes plikt til å samarbeide med hverandre og med Byrådet. Disse tiltakene, som har som formål å endre ikke-grunnleggende bestemmelser i dette direktiv ved å utfylle det, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll nevnt i artikkel 46 nr. 2.

Artikkel 39

Overholdelse av retningslinjene

1. Enhver reguleringsmyndighet og Kommisjonen kan anmode om en uttalelse fra Byrådet om hvorvidt en beslutning truffet av en reguleringsmyndighet er i samsvar med retningslinjene nevnt i dette direktiv eller forordning (EF) nr. 714/2009.
2. Byrådet skal innen tre måneder etter at det har mottatt anmodningen, meddele sin uttalelse til henholdsvis reguleringsmyndigheten som har anmodet om den eller til Kommisjonen, og til reguleringsmyndigheten som har truffet den aktuelle beslutningen.
3. Dersom reguleringsmyndigheten som har truffet beslutningen, ikke etterkommer Byråets uttalelse innen fire måneder etter at den mottok uttalelsen, skal Byrådet underrette Kommisjonen om dette.
4. Enhver reguleringsmyndighet kan underrette Kommisjonen dersom den anser at en beslutning truffet av en annen reguleringsmyndighet som vedrører handel over landegrensene, ikke er i samsvar med retningslinjene gitt i dette direktiv eller forordning (EF) nr. 714/2009, innen to måneder fra datoen for nevnte beslutning.
5. Dersom Kommisjonen innen to måneder etter at den ble underrettet av Byrådet i samsvar med nr. 3 eller av en reguleringsmyndighet i samsvar med nr. 4 eller av eget tiltak innen tre måneder fra datoen for beslutningen, finner at det hefter alvorlig tvil ved hvorvidt en beslutning truffet av en reguleringsmyndighet overholder retningslinjene omhandlet i dette direktiv eller forordning (EF) nr. 714/2009, kan Kommisjonen beslutte å undersøke saken nærmere. I slike tilfeller skal Kommisjonen anmode reguleringsmyndigheten og partene i saken som reguleringsmyndigheten behandler, om å framlegge sine merknader.
6. Dersom Kommisjonen beslutter å undersøke saken nærmere, skal den, senest fire måneder etter at slik beslutning ble truffet, treffe en endelig beslutning om

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- a) ikke å komme med noen innvendinger mot reguleringsmyndighetens beslutning, eller
 - b) kreve at reguleringsmyndigheten trekker sin beslutning tilbake med den begrunnelse at retningslinjene ikke er overholdt.
7. Dersom Kommisjonen ikke har truffet beslutning om å undersøke saken ytterligere eller ikke har truffet beslutning innenfor fristene fastsatt i henholdsvis nr. 5 og nr. 6, anses den for ikke å ha hatt innvendinger mot reguleringsmyndighetens beslutning.
 8. Reguleringsmyndigheten skal etterkomme Kommisjonens beslutning om å trekke sin beslutning tilbake senest innen to måneder og skal underrette Kommisjonen om dette.
 9. Kommisjonen kan vedta retningslinjer som angir nærmere regler for framgangsmåten som skal følges ved anvendelse av denne artikkel. Disse tiltakene, som har som formål å endre ikke-grunnleggende bestemmelser i dette direktiv ved å utfylle det, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll nevnt i artikkel 46 nr. 2.

Artikkel 40

Oppbevaring av opplysninger

1. Medlemsstatene skal kreve at forsyningsforetakene i minst fem år oppbevarer relevante data om alle transaksjoner som gjelder elektrisitetsforsyningskontrakter og kraftderivater med grossister og operatører av overføringsnett, og holder dem tilgjengelig for nasjonale myndigheter, herunder den nasjonale reguleringsmyndigheten, nasjonale konkurransemyndigheter og Kommisjonen, med sikte på utførelsen av deres oppgaver.
2. Dataene skal inneholde nærmere opplysninger om relevante transaksjoner, som regler om varighet, levering og oppgjør, mengde, datoer og tidspunkter for utførelse og transaksjonspriser samt midler til å identifisere den berørte grossisten, og spesifiserte opplysninger om alle uoppgjorte elektrisitetsforsyningskontrakter og kraftderivater.
3. Reguleringsmyndigheten kan beslutte å stille deler av disse opplysningene til rådighet for markedsdeltakerne forutsatt at forretningsmessig følsomme opplysninger om individuelle markedsdeltakere eller individuelle transaksjoner ikke frigis. Dette nummer skal ikke gjelde opplysninger om finansielle instrumenter som omfattes av direktiv 2004/39/EF.
4. For å sikre en felles anvendelse av denne artikkel kan Kommisjonen vedta retningslinjer som

angir metodene og ordningene for oppbevaring av data samt form og innhold for de data som skal oppbevares. Disse tiltakene, som er utformet for å endre ikke-vesentlige elementer i dette direktiv ved å supplere det, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll nevnt i artikkel 46 nr. 2.

5. Når det gjelder forsyningsforetaks transaksjoner i kraftderivater med grossister og operatører av overføringsnett, finner denne artikkel anvendelse først når Kommisjonen har vedtatt retningslinjene nevnt i nr. 4.
6. Bestemmelsene i denne artikkel skal ikke skape ytterligere forpliktelser i forhold til myndighetene nevnt i nr. 1 for enheter som omfattes av direktiv 2004/39/EF.
7. I tilfelle myndighetene nevnt i nr. 1 trenger tilgang til data som innehas av enheter som omfattes av direktiv 2004/39/EF, skal de ansvarlige myndigheter i henhold til nevnte direktiv gi dem de nødvendige opplysninger.

Kapittel X

Sluttbrukermarkeder

Artikkel 41

Sluttbrukermarkeder

For å fremme utviklingen av åpne sluttbrukermarkeder i Fellesskapet som virker på en tilfredsstillende måte, skal medlemsstatene sørge for at oppgavene og ansvarsområdene for operatører av overføringsnett, operatører av distribusjonsnett, forsyningsforetak og kunder og om nødvendig andre markedsdeltakere fastsettes med hensyn til kontraktsmessige avtaler, forpliktelser overfor kundene, regler om utveksling av data og oppgjør, eiendomsrett til opplysninger og ansvar for måling.

Disse reglene skal offentliggjøres og utformes med sikte på å lette kundene og leverandørenes tilgang til nettene, og de skal gjennomgås av reguleringsmyndighetene eller andre relevante nasjonale myndigheter.

Store forretningskunder skal ha rett til å inngå kontrakter med flere leverandører samtidig.

Kapittel XI

Sluttbestemmelser

Artikkel 42

Beskyttelsestiltak

I tilfelle en plutselig krise i energimarkedet og dersom det er fare for personers fysiske sikker-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

het, for apparaters eller anleggs sikkerhet eller for nettets funksjonsevne, kan en medlemsstat midlertidig treffe de nødvendige beskyttelsestiltak.

Slike tiltak skal i minst mulig grad forstyrre virkemåten til det indre marked og skal ikke være mer omfattende enn strengt nødvendig for å avhjelpe de plutselige problemer som er oppstått.

Den berørte medlemsstat skal omgående underrette de øvrige medlemsstatene og Kommisjonen om slike tiltak, og Kommisjonen kan beslutte at medlemsstaten må endre eller avvikle tiltakene dersom de virker konkurransevridende og påvirker handelen negativt i et omfang som strider mot felles interesser.

Artikkel 43

Like vilkår

1. De tiltak som medlemsstatene kan treffe i henhold til dette direktiv for å sikre like vilkår, skal være i samsvar med traktaten, særlig artikkel 30, og med fellesskapsretten.
2. Tiltakene nevnt i nr. 1 skal være forholdsmessige, åpne og ikke innebære forskjellsbehandling. Tiltakene kan bare iverksettes etter underretning til og godkjenning av Kommisjonen.
3. Senest to måneder etter mottak av underretningen nevnt i nr. 2 skal Kommisjonen treffe beslutning om denne. Denne perioden skal begynne å løpe dagen etter at den har mottatt fullstendige opplysninger. I tilfelle Kommisjonen ikke treffer beslutning innenfor denne perioden på to måneder, anses den for ikke å ha hatt innvendinger mot de underrettede tiltak.

Artikkel 44

Unntak

1. Medlemsstater som etter at direktivet er trådt i kraft, kan påvise at det foreligger vesentlige problemer med driften av deres små isolerte nett, kan søke om unntak fra de relevante bestemmelser i kapittel IV, VI, VII og VIII, samt kapittel III når det gjelder isolerte mikronett, med hensyn til renovering, oppgradering og utvidelse av eksisterende kapasitet, og dette kan innvilges av Kommisjonen. Kommisjonen skal underrette medlemsstatene om slike anmodninger før det treffes beslutning om dem, samtidig som hensynet til fortrolige opplysninger ivaretas. Beslutningen skal kunngjøres i *Den europeiske unions tidende*.

2. Artikkel 9 skal ikke få anvendelse for Kypros, Luxembourg og/eller Malta. I tillegg skal artikkel 26, 32 og 33 ikke få anvendelse for Malta.

I artikkel 9 nr. 1 bokstav b) skal begrepet «foretak som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet» ikke omfatte sluttkunder som utøver virksomhet innen produksjon og/eller forsyning av elektrisk kraft, enten direkte eller gjennom foretak som de utøver kontroll over, enten individuelt eller i fellesskap, forutsatt at sluttkundene, herunder deres andeler i elektrisk kraft som produseres i kontrollerte foretak, er nettoforbrukere av elektrisk kraft uttrykt som et årsgjennomsnitt, og forutsatt at den økonomiske verdien av den elektriske kraften som de selger til tredjemann, er ubetydelig i forhold til deres øvrige forretningsvirksomhet.

Artikkel 45

Ny gjennomgåelse

Dersom Kommisjonen på bakgrunn av konklusjonen i rapporten nevnt i artikkel 47 nr. 6 — på grunn av den måten det faktisk er gitt tilgang til nett på i en medlemsstat som har sikret full og uhindret nettilgang som ikke innebærer forskjellsbehandling — fastslår at visse forpliktelser som dette direktiv pålegger foretak (herunder de forpliktelser som gjelder rettslig atskillelse av operatører av distribusjonsnett), ikke står i forhold til det mål som er satt, kan den berørte medlemsstat anmode Kommisjonen om et unntak fra det aktuelle krav.

Medlemsstaten skal umiddelbart underrette Kommisjonen om anmodningen, sammen med alle relevante opplysninger som er nødvendige for å vise at konklusjonen i rapporten om å sikre effektiv tilgang til nett, vil bli fastholdt.

Innen tre måneder etter at Kommisjonen er underrettet, skal den vedta en uttalelse om den berørte medlemsstats anmodning og ved behov framlegge forslag for Europaparlamentet og Rådet om å endre de relevante bestemmelser i direktivet. Kommisjonen kan i forslagene om å endre direktivet foreslå å frita den berørte medlemsstat fra visse krav, forutsatt at denne medlemsstat ved behov gjennomfører like effektive tiltak.

Artikkel 46

Komité

1. Kommisjonen skal bistås av en komité.
2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5a nr. 1–4 og artikkel 7 i beslutning 1999/468/EF

anvendelse, samtidig som det skal tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.

Artikkel 47

Rapportering

1. Kommisjonen skal overvåke og vurdere anvendelsen av dette direktiv og oversende en samlet framdriftsrapport til Europaparlamentet og Rådet første gang innen 04.08.04 og deretter hvert år. Framdriftsrapporten skal minst omfatte følgende:

- a) erfaringer fra og framskritt som er gjort med hensyn til å opprette et fullstendig og fullt ut integrert indre marked for elektrisk kraft og de gjenstående hindringer for å oppnå dette, herunder aspekter som markedsdominans, markedskonsentrasjon, aggressiv eller konkurransebegrensende atferd, og virkningen av dette i form av markedsvridning,
- b) i hvilket omfang kravene om atskillelse og fastsettelse av tariffen i dette direktiv har bidratt til å sikre rettferdig tilgang uten forskjellsbehandling til Fellesskapets elektrisitetsnett, og likeverdige konkurransenivåer, så vel som hvilke økonomiske, miljømessige og sosiale konsekvenser åpningen av markedet for elektrisk kraft har fått for kundene,
- c) en undersøkelse av spørsmål knyttet til nettenes kapasitetsnivå og forsyningssikkerhet for elektrisk kraft i Fellesskapet, og særlig den foreliggende og planlagte likevekt mellom tilbud og etterspørsel, idet det tas hensyn til den fysiske kapasitet for utveksling mellom områder,
- d) særlig oppmerksomhet vil bli rettet mot de tiltak som treffes i medlemsstatene for å dekke perioder med uvanlig stor etterspørsel og håndtere bortfall av forsyninger fra én eller flere leverandører,
- e) gjennomføringen av unntaket nevnt i artikkel 26 nr. 4 med sikte på en mulig endring av terskelen,
- f) en allmenn vurdering av de framskritt som er gjort med hensyn til bilaterale forbindelser med tredjestater som produserer og eksporterer eller transporterer elektrisk kraft, herunder framskritt innenfor markedsintegrasjon, sosiale og miljømessige konsekvenser av handelen med elektrisk kraft og tilgang til nettene i slike tredjestater,

- g) behovet for mulige harmoniseringsbestemmelser som ikke er knyttet til bestemmelsene i dette direktiv,
- h) på hvilken måte medlemsstatene i praksis har gjennomført kravene om energimerking i artikkel 3 nr. 9, og på hvilken måte det er tatt hensyn til eventuelle kommisjonsrekommendasjoner om dette.

Denne framdriftsrapporten kan ved behov omfatte anbefalinger særlig med hensyn til merkingsbestemmelsenes virkeområde og utforming, herunder for eksempel om på hvilken måte det vises til eksisterende referanse kilder og innholdet i disse kildene, og særlig på hvilken måte opplysningene om miljøvirkningene, i det minste i form av CO₂-utslipp og radioaktivt avfall som følge av produksjonen av elektrisk kraft fra ulike energikilder, kan gjøres tilgjengelig på en oversiktlig, lett tilgjengelig og sammenlignbar måte i Fellesskapet, på hvilken måte de tiltak som treffes av medlemsstatene for å kontrollere at opplysningene fra leverandørene er nøyaktige, kan forenkles, og hvilke tiltak som kan motvirke negative virkninger av markedsdominans og markedskonsentrasjon.

2. Hvert annet år skal framdriftsrapporten nevnt i nr. 1 også omfatte en analyse av de ulike tiltak som er truffet i medlemsstatene for å oppfylle forpliktelsene til å yte offentlig tjeneste, sammen med en undersøkelse av hvor effektive disse tiltakene er, og særlig av hvordan de påvirker konkurransen i markedet for elektrisk kraft. Ved behov kan rapporten omfatte anbefalinger om tiltak som skal treffes på nasjonalt plan for å oppnå en høy kvalitet på offentlige tjenester, eller tiltak som skal hindre utestenging fra markedet.
3. Kommisjonen skal innen 3. mars 2013 som del av den generelle gjennomgangen legge fram for Europaparlamentet og Rådet en detaljert særskilt rapport som viser i hvilken utstrekning kravene om rettslig atskillelse i henhold til kapittel V har medvirket til å sikre operatørene av overføringsnett fullstendig og reell uavhengighet, med effektiv rettslig atskillelse som standardverdi for referanse måling.
4. I forbindelse med sin vurdering i henhold til nr. 3 skal Kommisjonen særlig ta hensyn til følgende kriterier: rettferdig tilgang uten forskjellsbehandling til nettet, effektiv regulering, utvikling av nettet for å oppfylle markedets behov, tiltak som oppmuntrer til investering på like vilkår, utvikling av samkjørings-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

infrastruktur, reell konkurranse på Fellesskaps energimarkeder og forsyningssikkerhet i Fellesskapet.

5. Ved behov og særlig i tilfelle den detaljerte særskilte rapporten nevnt i nr. 3 fastslår at vilkårene nevnt i nr. 4 ikke er sikret i praksis, skal Kommisjonen legge fram forslag for Europaparlamentet og Rådet for å sikre operatørene av overføringsnett fullstendig og faktisk uavhengighet innen 3. mars 2014.

Kommisjonen skal senest 1. januar 2006 oversende Europaparlamentet og Rådet en detaljert rapport om de framskritt som er gjort med hensyn til opprettelse av det indre marked for elektrisk kraft.

Det skal særlig rapporteres om

- nettilgang som ikke innebærer forskjellsbehandling,
- effektiv regulering,
- utviklingen av samkjøringsinfrastruktur og forsyningssikkerhet i Fellesskapet,
- i hvilket omfang små bedrifter og husholdninger får fullt utbytte av markedsåpningen, særlig med hensyn til kvaliteten på offentlige tjenester og leveringspliktige tjenester,
- i hvilket omfang markedene i praksis er åpne for reell konkurranse, herunder aspekter som markedsdominans, markedskonsentrasjon og aggressiv eller konkurransebegrensende atferd,
- i hvilket omfang kunder faktisk bytter leverandør og reforhandler tariffer,
- prisutvikling, herunder forsyningspriser, i forhold til graden av markedsåpning, og
- erfaringer innhentet ved anvendelse av dette direktiv med hensyn til den faktiske uavhengigheten til nettoperatører i vertikalt integrerte foretak, og hvorvidt det er utviklet andre tiltak i tillegg til funksjonell uavhengighet og regnskapsmessig atskillelse som har virkninger som tilsvarende rettslig atskillelse.

Ved behov skal Kommisjonen framlegge forslag for Europaparlamentet og Rådet, særlig med sikte på å sikre høy kvalitet på offentlige tjenester.

Ved behov skal Kommisjonen framlegge forslag for Europaparlamentet og Rådet, særlig med sikte på å sikre fullstendig og faktisk uavhengighet for operatører av distribusjonsnett før 1. juli 2007. Ved behov skal disse forslagene i samsvar med konkurranseregelverket også

gjelde tiltak knyttet til markedsdominans, markedskonsentrasjon og aggressiv eller konkurransebegrensende atferd.

Artikkel 48

Oppheving

Direktiv 2003/54/EF oppheves med virkning fra 3. mars 2011, uten at dette berører medlemsstatenes forpliktelser når det gjelder fristene for innarbeiding og anvendelse av nevnte direktiv. Henvisninger til det opphevede direktiv skal forstås som henvisninger til dette direktiv og leses som angitt i sammenligningstabellen i vedlegg II.

Artikkel 49

Innarbeiding

1. Medlemsstatene skal innen 3. mars 2011 sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart underrette Kommisjonen om dette.

De skal anvende tiltakene fra 3. mars 2011, med unntak av artikkel 11, som de skal anvende fra 3. mars 2013.

Disse bestemmelsene skal, når de vedtas av medlemsstatene, inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen skal fastsettes av medlemsstatene.

2. Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen teksten til de viktigste internrettslige bestemmelsene som de vedtar på området dette direktiv omhandler.

Artikkel 50

Ikrafttredelse

Dette direktiv trer i kraft den 20. dag etter at det er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Artikkel 51

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Brussel, 13. juli 2009.

For Europaparlamentet

For Rådet

H.-G. Pöttering

E. Erlandsson

President

Formann

Vedlegg I

Forbrukerverntiltak

1. Uten at fellesskapsreglene for forbrukervern berøres, særlig europaparlaments- og rådsdirektiv 97/7/EF av 20. mai 1997 om forbrukervern ved fjernsalgsavtaler²² og rådsdirektiv 93/13/EØF av 5. april 1993 om urimelige vilkår i forbrukeravtaler²³, skal tiltakene nevnt i artikkel 3 sikre at kundene

- a) har rett til en kontrakt med sin leverandør av elektrisk kraft der følgende angis:
 - leverandørens navn og adresse,
 - hvilke tjenester som ytes, kvalitetsnivået på tjenestene samt tidspunkt for første tilkøpling,
 - hvilke vedlikeholdstjenester som ytes, på hvilken måte ajourførte opplysninger om alle gjeldende tariffer og vedlikeholdskostnader kan innhentes,
 - kontraktens varighet, vilkårene for fornyelse og avslutning av tjenestene og kontrakten samt hvorvidt det er mulig å si opp kontrakten uten kostnader,
 - eventuell erstatning eller tilbakebetaling dersom tjenestene ikke har den kvalitet som er angitt i kontrakten, herunder ukorrekt eller forsinket fakturering,
 - hvordan framgangsmåten for tvisteløsning iverksettes i samsvar med bokstav f),
 - opplysninger knyttet til forbrukerrettigheter, herunder klagebehandling og alle opplysninger nevnt i denne bokstav, tydelig angitt på faktura eller elektrisitetsforetakets nettsted.

Vilkårene skal være rettferdige og kjent på forhånd. Under alle omstendigheter skal disse opplysningene framlegges før kontrakten inngås eller bekreftes. Dersom kontraktene inngås gjennom mellommenn, skal opplysningene omhandlet i denne bokstav også framlegges før kontrakten inngås,

- b) underrettes i god tid om eventuelle planer om å endre kontraktvilkårene og om sin rett til å heve kontrakten når underretningen er gitt. Tjenesteleverandørene skal underrette sine kunder direkte om eventuelle prisøkninger på en oversiktlig og forståelig måte, i god tid og ikke senere enn én

vanlig faktureringsperiode etter at økningen trer i kraft. Medlemsstatene skal sikre at kundene har rett til å heve kontrakten dersom de ikke godtar de nye vilkårene som leverandøren av elektrisk kraft har underrettet dem om,

- c) får klare og tydelige opplysninger om gjeldende priser og tariffer og standardvilkår og -betingelser for tilgang til og bruk av elektrisitets tjenester,
- d) tilbys et bredt utvalg av betalingsmåter som ikke innebærer utilbørlig forskjellsbehandling mellom kunder. Ordninger for forskuddsbetaling skal være rettferdige og i tilfredsstillende grad gjenspeile forbruket. Eventuelle forskjeller i vilkår skal gjenspeile leverandørens kostnader ved bruk av de ulike betalingsordningene. Allmenne vilkår skal være rettferdige og oversiktlige. De skal gis på et klart og forståelig språk og skal ikke inneholde hindringer for utøvelsen av forbrukernes rettigheter som ikke er kjent i avtalen, for eksempel unødige omfattende avtaledokumenter. Kundene skal beskyttes mot urimelige eller villedende salgsmetoder,
- e) ikke må betale for å bytte leverandør,
- f) nyter godt av oversiktlige, enkle og billige framgangsmåter for behandling av kundeforhold. Særlig skal alle kunder ha rett til tjenester og klagebehandling av god kvalitet fra leverandøren av elektrisk kraft. Slike framgangsmåter for utenrettslig tvisteløsning skal gjøre det mulig å løse tvister rettferdig og hurtig, fortrinnsvis innen tre måneder, og skal, når det er berettiget, omfatte bestemmelser om en refusjons- og/eller erstatningsordning. Når det er mulig, bør de være i tråd med prinsippene fastsatt i kommisjonsrekommendasjon 98/257/EF av 30. mars 1998 om de prinsipper som får anvendelse på organer med ansvar for utenrettslig løsning av forbrukertvister²⁴,
- g) underrettes om sine rettigheter med hensyn til leveringspliktige tjenester dersom de har tilgang til slike i henhold til bestemmelser vedtatt av medlemsstatene i henhold til artikkel 3 nr. 3,
- h) har tilgang til sine forbruksopplysninger og mulighet til, etter uttrykkelig avtale og uten kostnad, å gi ethvert registrert forsyningsforetak tilgang til sine måledata. Den part som har ansvar for håndtering av dataene,

²² EFT L 144 av 4.6.1997, s. 19.

²³ EFT L 95 av 21.4.1993, s. 29.

²⁴ EFT L 115 av 17.4.1998, s. 31.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

skal være forpliktet til å gi ut disse dataene til foretaket. Medlemsstatene skal fastsette et format for dataene og en framgangsmåte for leverandører og forbrukere slik at de kan få tilgang til dataene. Kundene skal ikke ilegges ytterligere kostnader for denne tjenesten,

- i) har fullstendige opplysninger om sitt faktiske elektrisitetsforbruk og sine faktiske kostnader tilstrekkelig hyppig til at de kan regulere sitt elektrisitetsforbruk. Opplysningene skal gis innen rimelig tid på grunnlag av kapasiteten i kundens måleutstyr og det aktuelle elektrisitetsprodukt. Det bør tas behørig hensyn til kostnadseffektiviteten ved slike tiltak. Kundene skal ikke ilegges ytterligere kostnader for denne tjenesten,
 - j) mottar sluttavregning etter hvert bytte av elektrisitetsleverandør senest seks uker etter at leverandørbyttet har funnet sted.
2. Medlemsstatene skal sikre at gjennomføringen av intelligente målesystemer bidrar til at forbrukerne deltar aktivt på kraftmarkedet. Gjennomføringen av slike målesystemer kan

bli gjenstand for en økonomisk vurdering av alle de langsiktige kostnadene og fordelene for markedet og den enkelte forbruker eller en vurdering av hvilken form for intelligent målesystem som vil være økonomisk fornuftig og kostnadseffektiv, og hvilken tidsfrist som er realistisk for distribusjon av disse.

En slik vurdering skal gjøres innen 3. september 2012.

Med forbehold for denne vurderingen skal medlemsstatene eller enhver vedkommende myndighet som de utpeker, utarbeide en tidsplan med et mål for gjennomføringen av intelligente målesystemer på høyst ti år.

Dersom innføringen av smarte målere vurderes å være positiv, skal minst 80 % av forbrukerne være utstyrt med intelligente målesystemer innen 2020.

Medlemsstatene eller enhver vedkommende myndighet de utpeker, skal sikre at målesystemene som skal tas i bruk på deres territorier, er samvirkende, og skal ta behørig hensyn til hensiktsmessige standarder og beste praksis samt betydningen av at det utvikles et felles indre marked for elektrisk kraft.

Vedlegg II

Sammenligningstabell

Direktiv 2003/54/EF	Dette direktiv
Artikkel 1	Artikkel 1
Artikkel 2	Artikkel 2
Artikkel 3	Artikkel 3
Artikkel 4	Artikkel 4
Artikkel 5	Artikkel 5
—	Artikkel 6
Artikkel 6	Artikkel 7
Artikkel 7	Artikkel 8
Artikkel 10	Artikkel 9
Artikkel 8	Artikkel 10
—	Artikkel 11
Artikkel 9	Artikkel 12
—	Artikkel 13
—	Artikkel 14
Artikkel 11	Artikkel 15
Artikkel 12	Artikkel 16
—	Artikkel 17

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

Direktiv 2003/54/EF	Dette direktiv
—	Artikkel 18
—	Artikkel 19
—	Artikkel 20
—	Artikkel 21
—	Artikkel 22
—	Artikkel 23
Artikkel 13	Artikkel 24
Artikkel 14	Artikkel 25
Artikkel 15	Artikkel 26
Artikkel 16	Artikkel 27
Artikkel 17	Artikkel 29
Artikkel 18	Artikkel 30
Artikkel 19	Artikkel 31
Artikkel 20	Artikkel 32
Artikkel 21	Artikkel 33
Artikkel 22	Artikkel 34
Artikkel 23 nr.1 (første og annet punktum)	Artikkel 35
—	Artikkel 36
Artikkel 23 (resten)	Artikkel 37
—	Artikkel 38
—	Artikkel 39
—	Artikkel 40
—	Artikkel 41
Artikkel 24	Artikkel 42
—	Artikkel 43
Artikkel 25	—
Artikkel 26	Artikkel 44
Artikkel 27	Artikkel 45
—	Artikkel 46
Artikkel 28	Artikkel 47
Artikkel 29	Artikkel 48
Artikkel 30	Artikkel 49
Artikkel 31	Artikkel 50
Artikkel 32	Artikkel 51
Vedlegg A	Vedlegg I

Vedlegg 3

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/73/EF av 13. juli 2009 om felles regler for det indre marked for naturgass og om oppheving av direktiv 2003/55/EF

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION har —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 47 nr. 2 og artikkel 55 og 99,

under henvisning til forslag fra Kommisjonen, under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité¹,

under henvisning til uttalelse fra Regionkomiteen²,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251³ og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Formålet med det indre marked for naturgass, som er blitt gradvis gjennomført i hele Fellesskapet siden 1999, er å skape reelle valgmuligheter for alle forbrukere i Den europeiske union, både privatpersoner og virksomheter, nye forretningsmuligheter og økt handel over landegrensene for å oppnå effektiviseringsgevinster, konkurransedyktige priser og høyere kvalitet på tjenestene samt bidra til forsynings-sikkerhet og bærekraftighet.
- 2) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/55/EF av 26. juni 2003 om felles regler for det indre marked for naturgass⁴ er et viktig ledd i innføringen av et slikt indre marked for naturgass.
- 3) De friheter traktaten garanterer unionsborgerne – blant annet fritt varebytte, fri etableringstilgang og fri tilgang til å yte tjenester – er bare mulige i et helt åpent marked der alle forbrukere fritt kan velge sine leverandører og alle leverandører fritt kan forsyne sine kunder.

- 4) Imidlertid er det for tiden hindringer for salget av gass på like vilkår og uten forskjellsbehandling eller ulemper i Fellesskapet. Framfor alt finnes det fortsatt ikke nettilgang uten forskjellsbehandling, eller noe myndighetstilsyn som er like effektivt i alle medlemsstatene.
- 5) Kommisjonsmeldingen av 10. januar 2007 med tittelen «An Energy Policy for Europe» («En energipolitikk for Europa») understreket hvor viktig det er å gjennomføre det indre marked for naturgass og skape like vilkår for alle naturgassforetak i Fellesskapet. Kommisjonsmeldingen av 10. januar 2007 med tittelen «Prospects for the internal gas and electricity market» («Utsiktene for det indre gass- og elektrisitetmarkedet») og «Inquiry pursuant to Article 17 of Regulation (EC) No 1/2003 into the European gas and electricity sectors (Final Report)» («Undersøkelse i henhold til artikkel 17 i forordning (EF) nr. 1/2003 av de europeiske gass- og elektrisitetssektorene (endelig rapport)») viste at dagens regler og tiltak ikke skaper de nødvendige rammer for å nå målet om et velfungerende indre marked.
- 6) Uten effektiv atskillelse mellom nettene på den ene side og produksjons- og forsyningsvirksomheten på den annen («effektiv atskillelse») er det fare for forskjellsbehandling ikke bare hva angår driften av nettet, men også hva angår tiltak som stimulerer vertikalt integrerte foretak til å gjøre de nødvendige investeringer i sine nett.
- 7) Reglene for rettslig og funksjonell atskillelse fastsatt i direktiv 2003/55/EF, har imidlertid ikke ført til effektiv atskillelse av operatørene av overføringsnett. På sitt møte den 8. og 9. mars 2007 anmodet derfor Det europeiske råd Kommisjonen om å utarbeide forslag til regelverk for «effektiv atskillelse mellom forsynings- og produksjonsvirksomhet på den ene side og nettdrift på den annen».
- 8) Effektiv atskillelse kan bare sikres ved å fjerne tiltak som stimulerer vertikalt integrerte fore-

¹ EUT C 211, 19.8.2008, s. 23.

² EUT C 172, 5.7.2008, s. 55.

³ Europaparlamentsuttalelse av 9. juli 2008 (ennå ikke offentliggjort i EUT), Rådets felles holdning av 9. januar 2009 (EUT C 70 E av 24.3.2009, s. 37) og Europaparlamentets standpunkt av 22. april 2009 (ennå ikke offentliggjort i EUT). Rådsbeslutning av 25. juni 2009.

⁴ EUT L 176 av 15.7.2003, s. 57.

tak til å forskjellsbehandle konkurrenter med hensyn til nettilgang og investeringer. Eierskapsmessig atskillelse, som innebærer at netteieren utpekes som nettoperatør, og at netteieren er uavhengig av alle forsynings- og produksjonsinteresser, er klart en effektiv og stabil måte å løse den iboende interessekonflikten på og sikre forsyningssikkerhet. Europaparlamentet viste derfor i sin resolusjon av 10. juli 2007 om utsiktene for det indre gass- og elektrisitetsmarked⁵ til eierskapsmessig atskillelse på nettnivå som det mest effektive verktøyet til å fremme investeringer i infrastruktur på en måte som innebærer likebehandling, rettferdig nettilgang for nye markedsdeltakere og oversikt i markedet. Medlemsstatene bør derfor i forbindelse med eierskapsmessig atskillelse forpliktes til å sikre at den eller de samme personer ikke har rett til å utøve kontroll over et produksjons- eller forsyningsforetak og samtidig utøve kontroll eller noen rettighet over en operatør av overføringsnett eller over et overføringsnett. Omvendt bør kontroll over et overføringsnett eller over en operatør av overføringsnett utelukke muligheten for å utøve kontroll eller noen rettighet over et produksjons- eller forsyningsforetak. Et produksjons- eller forsyningsforetak bør innenfor disse grenser ha mulighet for å ha en mindretallsandel i en operatør av et overføringsnett eller i et overføringsnett.

- 9) Enhver ordning for atskillelse bør effektivt kunne løse eventuelle interessekonflikter mellom produsenter, leverandører og operatører av overføringsnett for å stimulere til de nødvendige investeringer og sikre tilgang for nye markedsdeltakere i henhold til et åpent og effektivt regelverk og bør ikke føre til en for kostbar tilsynsordning for nasjonale reguleringsmyndigheter.
- 10) Definisjonen av begrepet «tilsyn» er hentet fra rådsforordning (EF) nr. 139/2004 av 20. januar 2004 om tilsyn med foretakssammenslutninger (EFs fusjonsforordning)⁶.
- 11) Ettersom eierskapsmessig atskillelse i enkelte tilfeller krever at foretakene omstruktureres, bør de medlemsstater som beslutter å gjennomføre eierskapsmessig atskillelse, innrømmes ekstra tid til å gjennomføre de relevante bestemmelser. Med tanke på de vertikale forbindelsene mellom elektrisitets- og gassekto-

ren bør bestemmelsene om atskillelse gjelde på tvers av disse to sektorene.

- 12) For å sikre at nettdriften er helt uavhengig av forsynings- og produksjonsinteressene i forbindelse med eierskapsmessig atskillelse, og for å hindre utveksling av fortrolige opplysninger, bør ikke samme person sitte i styret for både en operatør av overføringsnett eller et overføringsnett og et foretak som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet. Av samme årsak bør samme person ikke ha rett til å utpeke medlemmer til styret for en operatør av overføringsnett eller for et overføringsnett og utøve kontroll eller rettigheter over et produksjons- eller forsyningsforetak.
- 13) Opprettelse av en nettoperatør eller overføringsoperatør som er uavhengig av forsynings- og produksjonsinteresser, bør gjøre det mulig for et vertikalt integrert foretak å opprettholde sitt eierskap til netteideler samtidig som det sikres en effektiv atskillelse av interesser, forutsatt at en slik uavhengig nettoperatør eller overføringsoperatør ivaretar alle nettoperatorens oppgaver, og forutsatt at det finnes detaljerte forskrifter og omfattende tilsynsordninger.
- 14) Dersom et foretak som per 3. september 2009 eier et overføringsnett, inngår i et vertikalt integrert foretak, bør medlemsstatene derfor gis valget mellom eierskapsmessig atskillelse og opprettelse av en nettoperatør eller overføringsoperatør som er uavhengig av forsynings- og produksjonsinteresser.
- 15) For å beskytte interessene til aksjonærene i vertikalt integrerte foretak fullt ut bør medlemsstatene kunne velge å gjennomføre eierskapsmessig atskillelse enten ved direkte avhendelse eller ved å splitte det integrerte foretakets aksjer i aksjer i nettforetaket og aksjer i det gjenværende forsynings- og produksjonsforetaket, forutsatt at kravene i forbindelse med eierskapsmessig atskillelse oppfylles.
- 16) For å sikre at ordningene med uavhengige nettoperatører eller uavhengige overføringsoperatører virker effektivt, bør det vedtas særlige ytterligere regler. Reglene for uavhengige overføringsoperatører utgjør hensiktsmessige rammeregler som vil sikre rettferdig konkurranse, tilstrekkelige investeringer, tilgang for nye markedsdeltakere og integrasjon av gassmarkedene. Effektiv atskillelse ved hjelp av bestemmelsene for uavhengige overføringsoperatører bør bygge dels på organisatoriske tiltak og tiltak knyttet til styringen av operatø-

⁵ EUT C 175 E av 10.7.2008, s. 206.

⁶ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1.

rer av overføringsnett, og dels på tiltak knyttet til investering, tilkøpling av ny produksjonskapasitet til nettet og markedsintegrasjon gjennom regional samarbeid. Overføringsoperatørens uavhengighet bør blant annet også sikres gjennom særskilte «nedkjølingsperioder» der det ikke utøves noen ledelsesfunksjon eller annen relevant virksomhet i det vertikalt integrerte foretaket som vil gi tilgang til de samme opplysninger som en ledende funksjon ville gitt tilgang til. Modellen for effektiv atskillelse for uavhengige overføringsoperatører er i samsvar med kravene fastsatt av Det europeiske råd på dets møte 8. og 9. mars 2007.

- 17) For å styrke konkurransen på det indre marked for gass bør store forretningskunder kunne velge sine leverandører og inngå avtaler med flere leverandører for å sikre sine behov for gass. Slike kunder bør beskyttes mot eksklusivitetsbestemmelser som utelukker konkurrerende eller supplerende tilbud.
- 18) En medlemsstat har rett til å velge full eierskapsmessig atskillelse på sitt territorium. Om en medlemsstat har utøvd denne rettigheten, har et foretak ikke rett til å etablere en uavhengig nettoperatør eller en uavhengig overføringsoperatør. Et foretak som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet, kan dessuten verken direkte eller indirekte utøve kontroll over eller noen rettighet i forhold til en operatør av overføringsnett fra en medlemsstat som har valgt full eierskapsmessig atskillelse.
- 19) Dette direktiv åpner for ulike former for markedsorganisering i det indre marked for naturgass. De tiltak som medlemsstatene kan treffe for å sikre like vilkår, bør være begrunnet i tvingende allmenne hensyn. Kommisjonen bør rådspørres om hvorvidt tiltakene er forenlige med traktaten og fellesskapsretten.
- 20) Gjennomføringen av effektiv atskillelse bør overholde prinsippet om likebehandling mellom offentlig og privat sektor. Det vil derfor være i strid med reglene om eierskapsmessig atskillelse eller alternativet med en uavhengig nettoperatør om samme person tillates å utøve, alene eller sammen med andre, kontroll over eller noen rettighet i organene for både operatørene av overføringsnett eller overføringsnettene og produksjons- eller forsyningsforetakene når det gjelder sammensetning, avstemning eller beslutninger. Dersom den aktuelle medlemsstaten kan vise at kravet om eierskapsmessig atskillelse og løsningen med en uavhengig nettoperatør er oppfylt, bør to atskilte offentlige organer ha mulighet til å føre tilsyn med produksjons- og forsyningsvirksomheten på den ene side og overføringsvirksomheten på den annen.
- 21) Full effektiv atskillelse av nettvirksomheten på den ene side og forsynings- og produksjonsvirksomheten på den annen bør gjelde i hele Fellesskapet, både for foretak i og utenfor Fellesskapet. For å sikre at nettvirksomheten på den ene side og forsynings- og produksjonsvirksomheten på den annen i hele Fellesskapet forblir uavhengige av hverandre, bør reguleringsmyndighetene ha myndighet til å nekte sertifisering av operatører av overføringsnett som ikke overholder reglene om atskillelse. For å sikre ensartet anvendelse av disse reglene i hele Fellesskapet bør reguleringsmyndighetene ta størst mulig hensyn til Kommisjonens uttalelse når de treffer beslutninger om sertifisering. For å sikre at Fellesskapets internasjonale forpliktelser respekteres og for å sikre solidaritet og energisikkerhet i Fellesskapet bør Kommisjonen dessuten ha rett til å avgi en uttalelse om sertifiseringen av en eier av et overføringsnett eller en operatør av et overføringsnett som kontrolleres av en eller flere personer fra en eller flere tredjestater.
- 22) Sikker energiforsyning er et vesentlig element for offentlig sikkerhet og er derfor naturlig forbundet med et indre marked for gass som virker tilfredsstillende, og med integrasjonen av medlemsstatenes isolerte gassmarkeder. Gass kan bare framføres til unionsborgerne gjennom nettet. Velfungerende åpne markeder og særlig nettene og andre eiendeler knyttet til gassforsyningen, spiller en avgjørende rolle for offentlig sikkerhet, en konkurransedyktig økonomi og unionsborgernes velferd. Personer fra tredjestater bør derfor bare tillates å kontrollere et overføringsnett eller en operatør av overføringsnett dersom de overholder kravene om effektiv atskillelse som gjelder innenfor Fellesskapet. Med forbehold for Fellesskapets internasjonale forpliktelser betrakter Fellesskapet sektoren for overføringsnett for gass som svært viktig for Fellesskapet, og derfor er det nødvendig med ytterligere beskyttelsestiltak for å opprettholde en sikker energiforsyning til Fellesskapet og unngå trusler mot offentlig orden og sikkerhet i Fellesskapet og unionsborgernes velferd. En sikker energiforsyning til Fellesskapet krever særlig en vurdering av nettdriftens uavhengighet, av Fellesskapets og den enkelte medlemsstats uavhengighet av energiforsyning fra tredjestater.

ter og av hvordan nasjonal og internasjonal handel og investeringer i energi behandles i en viss tredjestat. Forsyningssikkerheten bør derfor vurderes i lys av de faktiske omstendigheter i hvert enkelt tilfelle samt de rettigheter og forpliktelser som følger av folkeretten, særlig de internasjonale avtalene mellom Fellesskapet og den berørte tredjestat. Kommisjonen oppfordres til ved behov å legge fram anbefalinger om å forhandle om relevante avtaler med tredjestater for å sikre energiforsyningen til Fellesskapet eller ta de nødvendige spørsmålene opp i andre forhandlinger med disse tredjestatene.

- 23) Ytterligere tiltak bør treffes for å sikre oversiktlige tariffier som ikke innebærer forskjellsbehandling med hensyn til tilgang til transport. Slike tariffier bør gjelde for alle brukere, uten forskjellsbehandling. Når lagringsanlegg, lagring i rørledning eller tilleggstjenester drives i et marked med tilstrekkelig konkurranse, kan tilgang gis på grunnlag av åpne, markedsbaserte ordninger som ikke innebærer forskjellsbehandling.
- 24) Det er nødvendig å sikre at operatørene av lagringsanlegg er uavhengige for å forbedre tredjemanns tilgang til lagringsanlegg når dette er teknisk og/eller økonomisk nødvendig for at de skal kunne forsyne kundene på en effektiv måte. Lagringsanleggene bør derfor drives av rettslig atskilte enheter som har reell beslutningsmyndighet med hensyn til de eiendeler som er nødvendige for å drive, vedlikeholde og utvikle lagringsanlegget. Det er også nødvendig å øke åpenheten når det gjelder lagringskapasitet som tilbys tredjemann ved å forplikte medlemsstatene til å fastsette og offentliggjøre en klar ramme, som fastsetter hvilket regelverk som gjelder for lagringsanlegg uten forskjellsbehandling. Denne forpliktelsen bør ikke kreve at det treffes en ny beslutning om tilgangsordninger, men bør gi økt åpenhet om tilgangsordningene for lagring. Krav om fortlighet for forretningsmessig følsomme opplysninger er særlig viktig når det gjelder data av strategisk art eller når det bare finnes en enkelt bruker av et lagringsanlegg.
- 25) Tilgang til distribusjonsnettene som ikke innebærer forskjellsbehandling, er avgjørende for nedstrøms tilgang til sluttbrukernivå. Mulighetene til å forskjellsbehandle tredjemann når det gjelder tilgang og investeringer er imidlertid mindre på distribusjonsnivå enn på overføringsnivå, der overbelastning og påvirkning fra produksjonsinteresser vanligvis er større enn på distribusjonsnivå. I henhold til direktiv 2003/55/EF ble dessuten rettslig og funksjonell atskillelse av operatører av distribusjonsnett obligatorisk først 1. juli 2007, og det gjenstår fortsatt å evaluere dens virkninger på det indre marked for naturgass. Reglene for rettslig og funksjonell atskillelse som er på plass i dag, kan føre til effektiv atskillelse forutsatt at de defineres klarere, blir korrekt gjennomført og nøye overvåket. For å sikre like vilkår på sluttbrukernivå bør derfor virksomhetene til operatørene av distribusjonsnett overvåkes for å hindre at de utnytter sin vertikale integrasjon til å styrke sin konkurranseposisjon på markedet, særlig når det gjelder privatkunder og små forretningskunder.
- 26) Medlemsstatene bør treffe konkrete tiltak for å fremme økt bruk av biogass og gass fra biomasse, og produsentene av slik gass bør gis tilgang uten forskjellsbehandling til nettet, forutsatt at slik tilgang til enhver tid fullt ut er forenlig med relevante tekniske forskrifter og sikkerhetsstandarder.
- 27) For å unngå å pålegge små operatører av distribusjonsnett en uforholdsmessig stor økonomisk og administrativ byrde bør medlemsstatene ved behov kunne unnta slike foretak fra kravene om rettslig atskillelse når det gjelder distribusjon.
- 28) Dersom det benyttes et lukket distribusjonsnett for å sikre optimal effektivitet i en integrert energiforsyning som krever bestemte driftsstandarder, eller et lukket distribusjonsnett opprettholdes primært til bruk for eieren av systemet, bør det være mulig å fritta operatøren av distribusjonsnett for forpliktelser som ville utgjøre en unødvendig administrativ byrde grunnet det særlige forholdet mellom operatøren av distribusjonsnett og brukerne av nettet. Industrielle eller kommersielle anlegg eller anlegg med felles tjenester som jernbanestasjoner, flyplasser, sykehus, store campingplasser med integrerte anlegg eller kjemiske industrianlegg kan ha lukkede distribusjonsnett fordi virksomheten som drives i disse anleggene, er av spesiell karakter.
- 29) Direktiv 2003/55/EF innførte krav om at medlemsstatene skal utpeke reguleringsmyndigheter med særskilt kompetanse. Imidlertid viser erfaringene at reguleringsmyndighetene ofte hemmes av at reguleringsmyndighetene ikke er tilstrekkelig selvstendige i forhold til offentlige myndigheter og ikke har tilstrekkelig myndighet og handlingsfrihet. Derfor oppfordret Det europeiske råd på møtet 8. og 9.

mars 2007 Europakommisjonen til å utarbeide forslag til regelverk som ville sikre ytterligere harmonisering av nasjonale energireguleringsmyndigheters myndighet og styrke deres uavhengighet. Det bør være mulig for disse nasjonale reguleringsmyndighetene å dekke både elektrisitets- og gasssektorene.

- 30) For at det indre marked for naturgass skal kunne virke etter hensikten, må energireguleringsmyndighetene kunne treffe beslutninger i alle relevante reguleringssspørsmål og være fullstendig uavhengige av andre offentlige og private interesser. Dette utelukker verken domstolskontroll eller parlamentarisk tilsyn i samsvar med medlemsstatenes forfatning. Videre er den nasjonale lovgiverens godkjenning av reguleringsmyndighetens budsjett ikke til hinder for budsjettmessig selvstendighet. Bestemmelsene om reguleringsmyndighetens selvstendighet i gjennomføringen av det tildelte budsjett bør gjennomføres innenfor rammene fastsatt i nasjonal budsjettlovgivning og nasjonale budsjettregler. Det bør være mulig for medlemsstatene å ta behørig hensyn til tilgjengeligheten av menneskelige ressurser og størrelsen på styret samtidig som de bidrar til at den nasjonale reguleringsmyndigheten er uavhengig av politiske og økonomiske interesser gjennom en passende rotasjonsordning.
- 31) For å sikre effektiv markedstilgang for alle markedsdeltakere, også nye, er det nødvendig å innføre kostnadsrelaterte utjevningsordninger som ikke innebærer forskjellsbehandling. Dette bør oppnås ved at det innføres slike åpne, markedsbaserte ordninger for forsyning og kjøp av gass som er nødvendige for å oppfylle kravene til utjevning. Nasjonale reguleringsmyndigheter bør spille en aktiv rolle for å sikre at utjevningstariffene er kostnadsrelaterte og ikke innebærer forskjellsbehandling. Det bør samtidig innføres egnede stimuleringsiltak for å skape likevekt mellom produksjon og forbruk av gass og for at systemet ikke skal settes i fare.
- 32) Nasjonale reguleringsmyndigheter bør kunne fastsette eller godkjenne tariffen eller de metoder som ligger til grunn for beregning av tariffen, på bakgrunn av et forslag fra operatører av overføringsnett, distribusjonsnett eller nett for flytende naturgass (LNG), eller på bakgrunn av et forslag som disse operatørene og nettbrukerne er blitt enige om. Når de utfører disse oppgavene, bør nasjonale reguleringsmyndigheter sikre at overførings- og distribu-

sjonstariffene er kostnadsrelaterte og ikke innebærer forskjellsbehandling, samtidig som de tar hensyn til de marginalkostnader som på lang sikt kan spares som følge av brukerside-tiltak.

- 33) Energireguleringsmyndighetene bør ha myndighet til å treffe beslutninger som er bindende for naturgassforetak og til å pålegge naturgassforetak som ikke oppfyller sine forpliktelser, sanksjoner som er virkningsfulle, står i rimelig forhold til overtredelsen og har avskrekkende virkning, eller til å foreslå at en vedkommende domstol ilegger dem slike sanksjoner. Energireguleringsmyndighetene bør også, uansett anvendelsen av konkurransereglene, ha myndighet til å treffe beslutninger om hensiktsmessige tiltak som sikrer kundene fordeler ved å fremme effektiv konkurranse, som er en forutsetning for at det indre marked for naturgass skal virke tilfredsstillende. Opprettelsen av programmer for frigivelse av gass er ett av mulige tiltak som kan brukes til å fremme effektiv konkurranse og sikre at markedet fungerer tilfredsstillende. Energireguleringsmyndighetene bør også gis myndighet til å bidra til å sikre høy kvalitet på offentlige tjenester i samsvar med kravene til markedsåpning, beskytte sårbare kunder og sikre at tiltakene for forbrukervern er fullt ut effektive. Disse bestemmelsene bør ikke berøre Kommisjonens myndighet når det gjelder anvendelsen av konkurransereglene, herunder til å undersøke fusjoner som har en fellesskapsdimensjon, og reglene på det indre marked, som fri bevegelighet for kapital. Det uavhengige organ som en part berørt av en beslutning truffet av en nasjonal reguleringsmyndighet har rett til å klage til, kan være en domstol eller annen rettslig instans med myndighet til å gjennomføre domstolskontroll.
- 34) Enhver harmonisering av nasjonale reguleringsmyndigheters myndighet bør omfatte myndigheten til å innføre stimuleringsiltak for naturgassforetak og ilegge dem sanksjoner som er virkningsfulle, står i rimelig forhold til overtredelsen og har avskrekkende virkning, eller til å foreslå at en vedkommende domstol ilegger dem slike sanksjoner. Dessuten bør reguleringsmyndighetene ha myndighet til å anmode om relevante opplysninger fra naturgassforetak, foreta passende og tilstrekkelige undersøkelser og løse tvister.
- 35) Investeringer i viktig ny infrastruktur bør på det sterkeste prioriteres, samtidig som det sikres at det indre marked for naturgass fungerer

- tilfredsstillende. For å kunne forsterke den positive effekten som unntatte infrastrukturprosjekter vil ha for konkurransen og forsyningssikkerheten, bør det gjennomføres en prøving av markedsinteressen i prosjektplanleggingsfasen, og regler for håndtering av overbelastning bør vedtas. Når en infrastruktur strekker seg over mer enn én medlemsstats territorium, bør Byrådet for samarbeid mellom energiregulerende myndigheter opprettet ved europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 713/2009⁷ («Byrådet») som en siste utvei behandle anmodningen om unntak for i høyere grad å ta hensyn til de grenseoverskridende konsekvensene og lette den administrative behandlingen. Med tanke på den ekstraordinære risikoprofilen bygging av slike store unntatte infrastrukturprosjekter innebærer, bør virksomheter med forsynings- og produksjonsinteresser midlertidig kunne få delvis unntak fra reglene om atskillelse for slike prosjekter. Med tanke på forsyningssikkerheten bør muligheten for midlertidige unntak særlig gjelde nye rørledninger innenfor Fellesskapet som transporterer gass fra tredjestater til Fellesskapet. Unntak gitt i henhold til direktiv (EF) nr. 55/2003 fortsetter å gjelde fram til den planlagte utløpsdatoen fastsatt i beslutningen om unntak.
- 36) Mangelen på likviditet og åpenhet i det indre marked for naturgass er til hinder for effektiv ressursfordeling og begrenser mulighetene for risikosikring og nyetablering. Ettersom det er nødvendig å øke tilliten til markedet, dets likviditet og antallet markedsdeltakere, er det nødvendig å styrke myndighetenes tilsyn med foretak som driver virksomhet innen gassforsyning. Slike krav bør være forenlige med og bør ikke berøre gjeldende fellesskapsrett om finansmarkedene. Reguleringsmyndighetene for energisektoren og for finansmarkedene må samarbeide for å gi hverandre mulighet til å få oversikt over de berørte markedene.
- 37) Naturgass importeres hovedsakelig, og i økende grad, til Fellesskapet fra tredjestater. Fellesskapsretten bør ta hensyn til særtrekene ved naturgass, for eksempel visse strukturelle begrensninger som skyldes konsentrasjonen av leverandører, langtidskontrakter eller mangel på nedstrømslikviditet. Derfor er det behov for mer åpenhet, herunder når det gjelder prisdannelse.
- 38) Før Kommisjonen vedtar retningslinjer for krav til oppbevaring av opplysninger, bør Byrådet og Komiteen av europeiske verdipapirtilsyn («CESR») opprettet ved europaparlaments- og rådsforordning 2009/77/EF⁸, rådføre seg med hverandre og gi Kommisjonen råd om hva de bør inneholde. Byrådet og CESR bør også samarbeide om ytterligere undersøkelser og råd i vurderingen av hvorvidt transaksjoner i gassforsyningskontrakter og gassderivater bør omfattes av kravene om innsyn i forkant eller etterkant av handelen, og i så fall hva disse kravene bør inneholde.
- 39) Medlemsstatene eller, i medlemsstater som har lagt til rette for det, reguleringsmyndigheten, bør fremme utviklingen av forsyningskontrakter som kan avbrytes.
- 40) Av hensyn til forsyningssikkerheten bør likevekten mellom tilbud og etterspørsel i hver enkelt medlemsstat overvåkes, og overvåkingen bør følges av en rapport om situasjonen på fellesskapsplan som tar hensyn til samkjøringskapasiteten mellom områder. Slik overvåking bør foretas i tilstrekkelig god tid til at egnede tiltak kan iverksettes dersom forsyningssikkerheten er truet. Bygging og vedlikehold av den nødvendige nettinfrastruktur, herunder samkjøringskapasitet, bør bidra til å sikre en stabil gassforsyning.
- 41) Medlemsstatene bør, idet det tas hensyn til de nødvendige kvalitetskrav, sikre at biogass og gass fra biomasse eller andre typer gass gis tilgang uten forskjellsbehandling til gassnettet, forutsatt at slik tilgang fullt ut er forenlig med de relevante tekniske forskrifter og sikkerhetsstandarder. Disse forskriftene og standardene bør sikre at disse gassene teknisk sett og på en sikker måte kan innføres i og transporteres gjennom naturgassnettet, og bør også ta i betraktning deres kjemiske egenskaper.
- 42) Langsiktige kontrakter vil fortsatt representere en viktig del av gassforsyningen i medlemsstatene, og gassforsyningsforetak bør fortsatt kunne bruke slike kontrakter forutsatt at de ikke er i strid med dette direktivs mål og er i samsvar med traktaten, herunder konkurransereglene. Det er derfor nødvendig at gassforetak tar hensyn til de langsiktige kontraktene i sin planlegging av overførings- og transportkapasitet.
- 43) For å sikre høy kvalitet på offentlige tjenester i Fellesskapet bør medlemsstatene regjernesig underrette Kommisjonen om alle tiltak de

⁷ Se side 1 i dette EUT.

⁸ EUT L 25 av 29.1.2009, s. 18.

treffer for å nå dette direktivs mål. Kommisjonen bør regelmessig offentliggjøre en rapport med analyser av de tiltak som treffes på nasjonalt plan for å nå målene for offentlige tjenester, som sammenligner virkningene av tjenestene med sikte på å fremme anbefalinger om tiltak som bør treffes på nasjonalt plan for å oppnå høy kvalitet på offentlige tjenester. Medlemsstatene bør sikre at kundene, når de koples til gassnettet, blir underrettet om sin rett til å forsynes med naturgass av en bestemt kvalitet til en rimelig pris. Tiltak som treffes av medlemsstatene for å beskytte sluttkundene, kan være forskjellige alt etter om de er rettet mot privatkunder eller små og mellomstore bedrifter.

- 44) Oppfyllelsen av forpliktelsene til å yte offentlig tjeneste er et grunnleggende krav i dette direktiv, og det er viktig at direktivet angir felles minstestandarder som overholdes av alle medlemsstater, og som tar hensyn til målene for forbrukervern, forsyningssikkerhet, miljøvern og like konkurransevilkår i alle medlemsstater. Det er viktig at forpliktelsene til å yte offentlig tjeneste kan tolkes på nasjonalt plan, idet det tas hensyn til nasjonale forhold og forutsatt at fellesskapsretten overholdes.
- 45) Tiltak medlemsstatene treffer for å nå målene om sosial og økonomisk utjevning, bør blant annet kunne omfatte relevante økonomiske stimulerings tiltak, om nødvendig ved bruk av alle tilgjengelige midler på nasjonalt plan og fellesskapsplan. Slike midler bør kunne omfatte ansvarsordninger som sikrer den nødvendige investering.
- 46) I den grad de tiltak medlemsstatene treffer for å oppfylle sine forpliktelser til å yte offentlig tjeneste utgjør statsstøtte i henhold til traktatens artikkel 87 nr. 1, har de i henhold til traktatens artikkel 88 nr. 3 plikt til å underrette Kommisjonen om disse.
- 47) Forpliktelsene til å yte offentlig tjeneste og de felles minstestandarder som følger av dem, må styrkes ytterligere for å sikre at alle forbrukere, særlig de sårbare, kan dra nytte av konkurransen og rettfærdige priser. Forpliktelsene til å yte offentlig tjeneste bør angis på nasjonalt plan og bør ta hensyn til nasjonale omstendigheter, men medlemsstatene bør likevel overholde fellesskapsretten. Unionsborgerne og, dersom medlemsstatene anser det som hensiktsmessig, små bedrifter, bør kunne nyte godt av forpliktelsene til å yte offentlig tjeneste, særlig når det gjelder forsyningssikkerhet og rimelige tariffer. For å kunne forsyne

kundene er det viktig å ha tilgang til objektive og oversiktlige opplysninger om energiforbruk. Forbrukerne bør altså ha tilgang til opplysninger om eget forbruk og tilhørende priser og tjenestekostnader slik at de kan oppfordre konkurrenter til å gi et tilbud på grunnlag av disse opplysningene. Forbrukerne bør også ha rett til å få fullstendige opplysninger om sitt energiforbruk. Forhåndsinnbetalinger bør gjenspeile det sannsynlige forbruket av naturgass, og ulike betalingssystemer bør være uten forskjellsbehandling. Dersom forbrukerne gis opplysninger om energikostnadene tilstrekkelig ofte, vil de oppmuntres til å spare energi ettersom det vil gi kundene direkte tilbakemeldinger om virkningene av investeringer i energieffektivitet og endret atferd.

- 48) Dette direktiv bør fokusere på forbrukernes interesser, og kvaliteten på tjenestene bør være en sentral del av naturgassforetakenes ansvar. Det er nødvendig å styrke og sikre forbrukernes eksisterende rettigheter, og dette bør innebære økt innsyn. Forbrukervernet bør sikre at alle forbrukere i hele Fellesskapet har nytte av et konkurransebasert marked. Forbrukerrettighetene bør styrkes av medlemsstatene eller, i medlemsstater som har lagt til rette for det, av reguleringsmyndighetene.
- 49) Forbrukerne bør få klare og forståelige opplysninger om sine rettigheter i forhold til energisektoren. Kommisjonen bør etter samråd med berørte parter, herunder medlemsstatene, nasjonale reguleringsmyndigheter, forbrukerorganisasjoner og naturgassforetak, fastsette en tilgjengelig, brukervennlig sjekkliste som gir energiforbrukerne praktiske opplysninger om deres rettigheter. Denne sjekklisten bør gis til alle forbrukere og gjøres offentlig tilgjengelig.
- 50) Energifattigdom er et voksende problem i Fellesskapet. Derfor bør berørte medlemsstater som ennå ikke har gjort det, utarbeide nasjonale handlingsplaner eller andre hensiktsmessige rammer for å bekjempe energifattigdom med sikte på å redusere antallet personer som lever i energifattigdom. Under alle omstendigheter bør medlemsstatene sikre nødvendig energiforsyning til sårbare kunder. En integrert metode kan anvendes, for eksempel innenfor rammen av sosialpolitikken, og tiltakene kan være sosialpolitiske eller rette seg mot energieffektivisering i boliger. Dette direktiv bør i det minste tillate en nasjonal politikk til fordel for sårbare kunder.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- 51) Effektive muligheter for tvisteløsning for alle forbrukere borger for et bedre forbrukervern. Medlemsstatene bør innføre framgangsmåter for en hurtig og effektiv behandling av klager.
- 52) Det bør være mulig å basere innføringen av intelligente målesystemer på en økonomisk vurdering. Dersom det av en slik vurdering skulle framgå at slike målesystemer er økonomisk fornuftige og kostnadseffektive bare for kunder med et visst gassforbruk, bør medlemsstatene kunne ta hensyn til dette når de tar i bruk intelligente målesystemer.
- 53) Markedsprisene bør innbefatte de rette stimuleringsiltak for utvikling av nettet.
- 54) Fremming av rettferdig konkurranse og lett tilgang for ulike leverandører bør være av største betydning for medlemsstatene slik at forbrukerne kan dra full nytte av mulighetene ved et liberalisert indre marked for naturgass.
- 55) For å kunne bidra til forsyningssikkerheten samtidig som det opprettholdes en solidarisk ånd medlemsstatene imellom, ikke minst i tilfelle en krise i energiforsyningen, er det viktig å fastsette en ramme for regionalt solidarisk samarbeid. Et slikt samarbeid kan, om medlemsstatene beslutter det, først og fremst bygge på markedsbaserte ordninger. Samarbeid for å fremme regional og bilateral solidaritet bør ikke pålegge markedsdeltakerne uforholdsmessig store byrder eller diskriminere mellom dem.
- 56) Med sikte på å opprette et indre marked for naturgass bør medlemsstatene fremme integrasjonen av sine nasjonale markeder og samarbeidet nettoperatører imellom på fellesskapsplan og regionalt plan og også innlemme de isolerte systemene som utgjør såkalte energioyer, som fortsatt finnes i Fellesskapet.
- 57) Utviklingen av et reelt indre marked for naturgass gjennom et samkjørt nett i hele Fellesskapet bør være et av de fremste målene for dette direktiv, og regulering av forbindelsesledningene over landegrensene og regionale markeder bør derfor være en av hovedoppgavene for reguleringsmyndighetene, i nært samarbeid med Byrået der det er aktuelt.
- 58) Å sikre felles regler for et reelt indre marked og en god gassforsyning som er tilgjengelig for alle, bør også være et av de fremste målene for dette direktiv. For dette formål vil korrekte markedspriser stimulere til samkjøring over landegrensene samtidig som det på lang sikt vil føre til pristilnærming.
- 59) Reguleringsmyndighetene bør også legge fram opplysninger om markedet for å gi Kom-
misjonen mulighet til å spille sin rolle som observatør og overvåker av det indre marked for naturgass og dets utvikling på kort, mellomlang og lang sikt, blant annet hva angår tilbud og etterspørsel, infrastruktur for overføring og distribusjon, kvalitet på tjenestene, handel over landegrensene, håndtering av overbelastning, investeringer, engros- og forbrukerpriser, markedslivviditet og miljø- og effektiviseringsforbedringer. Nasjonale reguleringsmyndigheter bør underrette konkurransemyndighetene og Kommisjonen om de medlemsstater der prisene begrenser konkurransen og er til hinder for at markedet kan virke tilfredsstillende.
- 60) Ettersom formålet for dette direktiv, nemlig å skape et indre marked for naturgass som virker tilfredsstillende, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene og derfor bedre kan nås på fellesskapsplan, kan Fellesskapet vedta tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet fastsatt i traktatens artikkel 5. I samsvar med *forholdsmessighetsprinsippet* fastsatt i nevnte artikkel, går dette direktiv ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå dette mål.
- 61) I henhold til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 715/2009 av 13. juli 2009 om vilkår for tilgang til overføringsnett for naturgass⁹ kan Kommisjonen vedta retningslinjer for å nå den nødvendige graden av harmonisering. Slike retningslinjer, som utgjør bindende gjennomføringstiltak, er, også når det gjelder visse bestemmelser i dette direktiv, et nyttig verktøy som kan tilpasses raskt der det måtte være nødvendig.
- 62) De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av dette direktiv, bør vedtas i samsvar med rådsbeslutning 1999/468/EF av 28. juni 1999 om fastsettelse av nærmere regler for utøvelsen av den gjennomføringsmyndighet som er tillagt Kommisjonen¹⁰.
- 63) Kommisjonen bør særlig gis myndighet til å vedta retningslinjer for hvilken grad av harmonisering som minst kreves for å oppnå formålet med dette direktiv. Ettersom disse tiltakene er allmenne og har som formål å endre ikke-grunnleggende bestemmelser i dette direktiv eller å utfylle det med nye ikke-grunnleggende bestemmelser, bør de vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll fastsatt i artikkel 5a i beslutning 1999/468/EF.

⁹ Se side 36 i dette EUT.

¹⁰ EFT L 184 av 17.7.1999, s. 23.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- 64) I samsvar med nr. 34 i den tverrinstitusjonelle avtalen om bedre lovgivning¹¹ oppmuntres medlemsstatene til, både i egen og Fellesskapets interesse, å utarbeide og offentliggjøre egne oversikter som så langt det er mulig viser sammenhengen mellom dette direktiv og tiltakene for innarbeiding av dette direktiv i nasjonal lovgivning.
- 65) På grunn av omfanget av de endringer av direktiv (EF) 2003/55/EF som gjøres her, er det av klarhets- og rasjonaliseringshensyn ønskelig at de berørte bestemmelser omarbeides og sammenstilles til et nytt direktiv.
- 66) I dette direktiv respekteres de grunnleggende rettigheter og overholdes de prinsipper som er nedfelt blant annet i Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter —

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

Kapittel I

Formål, virkeområde og definisjoner

Artikkel 1

Formål og virkeområde

1. I dette direktiv fastsettes felles regler for overføring, distribusjon, forsyning og lagring av naturgass. Det fastsettes nærmere regler for naturgassektorens organisering og virkemåte, markedstilgang og drift av nettene samt kriterier og framgangsmåter som skal anvendes ved tildeling av tillatelser til å overføre, distribuere, forsyne og lagre naturgass samt drive nett.
2. De regler som fastsettes ved dette direktiv for naturgass, herunder LNG, får også anvendelse, uten forskjellsbehandling, for biogass og gass fra biomasse eller andre typer gass i den grad slike gasser teknisk sett og på en sikker måte kan innføres i og transporteres gjennom naturgassnettet.

Artikkel 2

Definisjoner

I dette direktiv menes med

- 1) «naturgassforetak» enhver fysisk eller juridisk person som ivaretar minst én av følgende funksjoner: produksjon, overføring, distribusjon, forsyning, innkjøp eller lagring av naturgass, herunder LNG, og som har ansvar for de kommersielle og tekniske oppgaver og/eller

vedlikehold tilknyttet disse funksjonene, med unntak av slutt kunder.

- 2) «oppstrømsgassrørledningsnett» enhver gassrørledning eller ethvert gassrørledningsnett som drives og/eller opprettes innenfor rammen av et olje- eller gassproduksjonsprosjekt, eller som brukes for å overføre naturgass fra ett eller flere produksjonsanlegg av denne typen til et behandlingsanlegg, en behandlingsterminal eller en endelig ilandføringsterminal,
- 3) «overføring» transport av naturgass gjennom et nett som hovedsakelig består av høytrykks-gassrørledninger, unntatt oppstrømsgassrørledningsnett og unntatt den del av høytrykks-gassrørledningene som hovedsakelig brukes til lokal distribusjon av naturgass, med sikte på levering til kunder, men omfatter ikke forsyning,
- 4) «operatør av overføringsnett» en fysisk eller juridisk person som ivaretar overføringsfunksjonen og har ansvar for drift, vedlikehold og, ved behov, utvikling av overføringsnett i et gitt område samt eventuelle forbindelsesledninger til andre nett, samt for å sikre nettets evne på lang sikt til å dekke en rimelig etterspørsel etter gasstransport,
- 5) «distribusjon» transport av naturgass gjennom lokale eller regionale gassrørledningsnett med sikte på levering til kunder, men omfatter ikke forsyning,
- 6) «operatør av distribusjonsnett» en fysisk eller juridisk person som ivaretar distribusjonsfunksjonen og har ansvar for drift, vedlikehold og, ved behov, utvikling av distribusjonsnett i et gitt område samt eventuelle forbindelsesledninger til andre nett, samt for å sikre nettets evne på lang sikt til å dekke en rimelig etterspørsel etter gassdistribusjon,
- 7) «forsyning» salg, herunder videresalg, av naturgass, herunder LNG, til kunder,
- 8) «forsyningsforetak» enhver fysisk eller juridisk person som utfører forsyningen,
- 9) «lagringsanlegg» et anlegg som brukes til lagring av naturgass, og som eies og/eller drives av et naturgassforetak, herunder den del av LNG-anlegg som brukes til lagring, men unntatt den del som brukes til produksjonsvirksomhet, og unntatt anlegg som er forbeholdt operatører av overføringsnett når de utfører sine oppgaver,
- 10) «operatør av lagringsanlegg» en fysisk eller juridisk person som driver lagringsvirksomhet og har ansvar for drift av et lagringsanlegg,

¹¹ EUT C 321 av 31.12.2003, s. 1.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- 11) «LNG-anlegg» en terminal som brukes til omdanning av naturgass til væske eller import, lossing og regassifisering av LNG, og omfatter tilleggstjenester og midlertidig lagring som er nødvendig for regassifiseringen og påfølgende levering til overføringsnettet, men omfatter ikke noen del av LNG-terminaler som brukes til lagring,
- 12) «operatør av LNG-nett» en fysisk eller juridisk person som foretar omdanning av naturgass til væske eller import, lossing og regassifisering av LNG, og som har ansvar for drift av et LNG-anlegg,
- 13) «nett» ethvert overføringsnett, distribusjonsnett, LNG-anlegg og/eller lagringsanlegg som eies og/eller drives av et naturgassforetak, herunder lagring i rørledning og foretakets anlegg som yter tilleggstjenester, samt tilknyttede foretaks anlegg som er nødvendige for å gi tilgang til overføring, distribusjon og LNG,
- 14) «tilleggstjenester» alle tjenester som er nødvendige for tilgang til og drift av overførings- og/eller distribusjonsnett, LNG-anlegg og/eller lagringsanlegg, herunder anlegg for lastbalansering, blanding og innsprøyting av nøytral gass, men omfatter ikke anlegg som er forbeholdt operatører av overføringsnett når de utfører sine oppgaver,
- 15) «lagring i rørledning» lagring av gass ved kompresjon i gassoverførings- og gassdistribusjonsnett, men omfatter ikke anlegg som er forbeholdt operatører av overføringsnett når de utfører sine oppgaver,
- 16) «samkjøringsnett» en rekke nett som er koplet sammen,
- 17) «forbindelsesledning» en overføringsledning som krysser en grense mellom medlemsstater og bare har som formål å kople sammen disse medlemsstatenes nasjonale overføringsnett,
- 18) «direkteledning» en rørledning for overføring av naturgass, som supplerer samkjøringsnettet,
- 19) «integrert naturgassforetak» et vertikalt eller horisontalt integrert foretak,
- 20) «vertikalt integrert foretak» et naturgassforetak eller en gruppe av naturgassforetak der samme person eller personer direkte eller indirekte har rett til å utøve kontroll, og der foretaket eller foretaksgruppen utøver virksomhet innen minst ett av områdene overføring, distribusjon, LNG eller lagring, og minst ett av områdene produksjon eller forsyning av naturgass,
- 21) «horisontalt integrert foretak» et foretak som utfører minst én av følgende funksjoner: produksjon, overføring, distribusjon, forsyning eller lagring av naturgass, og i tillegg en virksomhet som ikke omfatter gass,
- 22) «tilknyttet foretak» et tilknyttet foretak i henhold til artikkel 41 i sjuende rådsdirektiv 83/349/EØF av 13. juni 1983 med hjemmel i traktatens artikkel 44 nr. 2 bokstav g)¹² om konsoliderte regnskaper¹³, og/eller et assosiert foretak i henhold til artikkel 33 nr. 1 i nevnte direktiv og/eller et foretak som tilhører de samme aksjeeiere,
- 23) «nettbruker» enhver fysisk eller juridisk person som forsyner eller forsynes fra nettet,
- 24) «kunde» en grossist eller sluttkunde eller et naturgassforetak som kjøper naturgass,
- 25) «privatkunde» en kunde som kjøper naturgass til eget privatforbruk,
- 26) «forretningskunde» en kunde som kjøper naturgass som ikke er til eget privatforbruk,
- 27) «sluttkunde» kunde som kjøper naturgass til eget bruk,
- 28) «berettiget kunde» kunde som fritt kan velge gassleverandør i henhold til artikkel 37 i dette direktiv,
- 29) «grossist» enhver fysisk eller juridisk person, unntatt operatør av overføringsnett og operatør av distribusjonsnett som kjøper naturgass med sikte på videresalg i eller utenfor det nett personen er etablert i,
- 30) «langsiktig planlegging» planlegging på lang sikt av naturgassforetakenes forsynings- og transportkapasitet med sikte på å dekke nettets etterspørsel etter naturgass, spre kildene og sikre forsyninger til kundene,
- 31) «marked under oppbygging» en medlemsstat der den første kommersielle forsyningen i henhold til den første langsiktige kontrakten for forsyning av naturgass fant sted for mindre enn ti år siden,
- 32) «sikkerhet» både forsyningssikkerhet for naturgass og teknisk sikkerhet,
- 33) «ny infrastruktur» en infrastruktur som ikke er ferdig innen 4. august 2003.
- 34) «gassforsyningskontrakt» kontrakt om forsyning av naturgass, med unntak av gassderivater,
- 35) «gassderivat» et finansielt instrument som angitt i nr. 5, 6 eller 7 i avsnitt C i vedlegg I til europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/39/

¹² Tittelen på direktiv 83/349/EF er endret for å ta hensyn til omnummereringen av artiklene i traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap i samsvar med artikkel 12 i Amsterdam-traktaten; den opprinnelige henvisningen var til artikkel 54 nr. 3 bokstav g).

¹³ EFT L 193 av 18.7.1983, s. 1.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

EF av 21. april 2004 om markeder for finansielle instrumenter¹⁴, der nevnte instrument gjelder naturgass,

- 36) «kontroll» rettigheter, kontrakter eller andre midler som enten hver for seg eller til sammen og som for alle praktiske og juridiske formål, gir mulighet til å utøve en avgjørende innflytelse på et foretak, særlig gjennom
- a) eierskap eller retten til å bruke alle eller deler av foretakets eiendeler,
 - b) rettigheter eller avtaler som sikrer avgjørende innflytelse på sammensetningen av foretakets organer eller deres avstemninger eller beslutninger.

Kapittel II

Alminnelige regler for organisering av sektoren

Artikkel 3

Forpliktelser til å yte offentlig tjeneste og forbrukervern

1. Med forbehold for nr. 2 skal medlemsstatene på grunnlag av sin institusjonelle organisering og under behørig hensyn til nærhetsprinsippet sikre at naturgassforetak drives i samsvar med prinsippene i dette direktiv med sikte på å oppnå et konkurransebasert, sikkert og miljømessig bærekraftig marked for naturgass, og de skal ikke forskjellsbehandle slike foretak med hensyn til rettigheter eller plikter.
2. Idet det fullt ut tas hensyn til traktatens bestemmelser, særlig artikkel 86, og av hensyn til allmenne økonomiske interesser kan medlemsstatene pålegge foretak i gassektoren forpliktelser til å yte offentlig tjeneste som kan vedrøre sikkerhet, herunder forsyningsikkerhet, regelmessighet, kvalitet på og pris for forsyninger, samt miljøvern, herunder energieffektivitet, energi fra fornybare kilder og klimabeskyttelse. Slike forpliktelser skal være klart definert, oversiktlige, kontrollerbare og ikke innebære forskjellsbehandling, og skal sikre gassforetak i Fellesskapet lik tilgang til nasjonale forbrukere. I forbindelse med forsyningsikkerhet, energieffektivitet gjennom styring av etterspørsel samt for å nå de miljømål og mål for energi fra fornybare kilder som er nevnt i dette nummer, kan medlemsstatene innføre langsiktig planlegging, idet det tas hensyn til muligheten for at tredjemann søker å få tilgang til nettet.

3. Medlemsstatene skal treffe egnede tiltak for å verne sluttbrukere, og skal særlig sikre at det finnes egnede beskyttelsestiltak for å verne sårbare kunder. I denne forbindelse skal hver medlemsstat definere begrepet sårbare kunder, som kan vise til energifattigdom og blant annet til forbudet mot å frakople disse kundene fra gassforsyningen i kritiske perioder. Medlemsstatene skal sikre at rettighetene og forpliktelsene knyttet til sårbare kunder gjøres gjeldende. Særlig skal de treffe egnede tiltak for å verne kunder i fjerntliggende områder som er koplet til gassnettet. Medlemsstatene kan for dette formål utpeke en leverandør for kunder som er koplet til gassnettet. De skal sikre et høyt nivå for forbrukervern, særlig med hensyn til innsyn i kontraktvilkår og -betingelser, allmenne opplysninger og tvisteløsningsordninger. Medlemsstatene skal sikre at berettigede kunder i praksis lett kan bytte leverandør. I det minste når det gjelder privatkunder, skal disse tiltakene omfatte tiltakene angitt i vedlegg I.
4. Medlemsstatene skal treffe hensiktsmessige tiltak, for eksempel utarbeide nasjonale energihandlingsplaner, innføre ytelser i trygdeordningen som sikrer nødvendig gassforsyning til sårbare kunder eller yte støtte til energieffektivisering for å bekjempe energifattigdom der det påvises, herunder i forbindelse med tiltak mot fattigdom generelt. Slike tiltak skal ikke være til hinder for en effektiv åpning av markedet som fastsatt i artikkel 37 eller hemme markedets virkemåte, og Kommisjonen skal, når det er relevant, underrettes i samsvar nr. 11 i denne artikkel. En slik underretning skal ikke omfatte tiltak som er truffet innenfor den allmenne trygdeordningen.
5. Medlemsstatene skal sikre at alle kunder som er koplet til gassnettet har rett til å få sin gassforsyning fra en leverandør, med forbehold for leverandørens samtykke, uavhengig av hvilken medlemsstat leverandøren er registrert i, så lenge leverandøren overholder gjeldende handels- og utjevningsregler og med forbehold for kravene om forsyningsikkerhet. Med hensyn til dette skal medlemsstatene treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at administrative framgangsmåter ikke utgjør en hindring for forsyningsforetak som allerede er registrert i en annen medlemsstat.
6. Medlemsstatene skal sikre at
 - a) om en kunde, idet det tas hensyn til kontraktvilkårene, ønsker å bytte leverandør,

¹⁴ EUT L 145 av 30.4.2004, s. 1.

skal de(n) berørte operatøren(e) gjennomføre byttet innen tre uker, og

- b) kundene har rett til å motta alle relevante opplysninger om energiforbruk.

Medlemsstatene skal sikre at kundene kan garanteres rettighetene omhandlet i første ledd bokstav a) og b) på en måte som ikke innebærer forskjellsbehandling med hensyn til kostnader, arbeid eller tid.

7. Medlemsstatene skal gjennomføre egnede tiltak for å nå målene om sosial og økonomisk utjevning og miljøvern, som kan omfatte midler for å motvirke klimaendringer, samt forsyningssikkerhet. Slike tiltak kan blant annet omfatte egnede økonomiske stimulerings tiltak, eventuelt ved bruk av alle tilgjengelige midler på nasjonalt plan og fellesskapsplan, til vedlikehold og bygging av den nødvendige nettinfrastruktur, herunder samkjøringskapasitet.
8. For å fremme energieffektivisering skal medlemsstatene, eller om en medlemsstat har lagt til rette for det, reguleringsmyndigheten, på det sterkeste anbefale at naturgassforetak optimerer bruken av gass, for eksempel ved å levere energistyringstjenester, utvikle nye metoder for prisfastsettelse eller innføre intelligente målesystemer eller intelligente nett der det er aktuelt.
9. Medlemsstatene skal sørge for at det etableres felles kontaktpunkter der forbrukerne kan innhente alle nødvendige opplysninger om sine rettigheter, gjeldende lovgivning og muligheter for tvisteløsning i tilfelle av en tvist. Slike kontaktpunkter kan være en del av generelle forbrukerinformasjonspunkter.
Medlemsstatene skal sikre at det finnes en uavhengig ordning i form av et energiombud eller et forbrukerorgan for å sikre effektiv behandling av klager og utenrettslig tvisteløsning.
10. Medlemsstatene kan vedta ikke å anvende bestemmelsene i artikkel 4 på distribusjon, i den grad anvendelsen av dem juridisk eller faktisk ville hindre oppfyllelsen av de forpliktelser som naturgassforetakene er pålagt av hensyn til allmenne økonomiske interesser, og i den grad utviklingen av handelen ikke påvirkes i et omfang som strider mot Fellesskapets interesser. Fellesskapets interesser omfatter blant annet konkurranse med hensyn til berettede kunder i samsvar med dette direktiv og traktatens artikkel 86.
11. Medlemsstatene skal, når dette direktiv er gjennomført, underrette Kommisjonen om alle

tiltak som er truffet for å oppfylle forpliktelsene til å yte offentlig tjeneste, herunder forbruker- og miljøvern, og deres mulige virkning på nasjonal og internasjonal konkurranse, uavhengig av om slike tiltak krever et unntak fra bestemmelsene i dette direktiv. De skal deretter hvert annet år underrette Kommisjonen om eventuelle endringer av slike tiltak, uavhengig av om de krever et unntak fra dette direktiv.

12. Kommisjonen skal, i samråd med berørte parter, herunder medlemsstatene, de nasjonale reguleringsmyndighetene, forbrukerorganisasjoner og naturgassforetak, utarbeide en klar og kortfattet sjekkliste for energiforbrukere med praktiske opplysninger om energiforbrukernes rettigheter. Medlemsstatene skal sikre at gassleverandørene og operatørene av distribusjonsnett i samarbeid med reguleringsmyndigheten tar de nødvendige skritt for å gi forbrukerne en kopi av sjekklisten for energiforbrukere og sørger for at den gjøres offentlig tilgjengelig.

Artikkel 4

Framgangsmåte for å gi tillatelse

1. Dersom det kreves tillatelse til bygging eller drift av naturgassanlegg (for eksempel lisens, bevilging, konsesjon, avtale eller godkjenning), skal medlemsstatene eller enhver vedkommende myndighet som de utpeker, gi tillatelse til å bygge og/eller drive slike anlegg, gassrørledninger og tilknyttet utstyr på sitt territorium, i samsvar med nr. 2–4. Medlemsstatene eller enhver vedkommende myndighet som de utpeker, kan også på samme grunnlag gi tillatelse til forsyning av naturgass og tillatelse til grossister.
2. Dersom medlemsstatene har en tillatelsesordning, skal de fastsette kriterier som er objektive og ikke innebærer forskjellsbehandling, som skal oppfylles av foretak som søker om tillatelse til å bygge og/eller drive naturgassanlegg, eller som søker om tillatelse til å levere naturgass. Kriteriene som ikke innebærer forskjellsbehandling, og framgangsmåtene for tildeling av tillatelser skal offentliggjøres. Medlemsstatene skal sikre at framgangsmåtene for tildeling av tillatelse for anlegg, rørledninger og tilhørende utstyr der det er aktuelt tar hensyn til betydningen av prosjektet for det indre marked for naturgass.
3. Medlemsstatene skal sørge for at begrunnelsen for et avslag på en søknad om tillatelse er

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

objektiv og ikke innebærer forskjellsbehandling, og at den oversendes søkeren. Begrunnelsen for avslaget skal oversendes Kommissjonen til underretning. Medlemsstatene skal utarbeide en framgangsmåte som gir søkeren mulighet til å klage på et slikt avslag.

4. Med sikte på utviklingen av områder som nylig har fått gassforsyning, og en effektiv drift i alminnelighet, kan medlemsstatene, med forbehold for artikkel 38, avslå å gi ny tillatelse til bygging og drift av distribusjonsnett via gassrørledninger i et bestemt område, når det allerede er opprettet eller planlagt å opprette slike nett i dette området, og dersom den eksisterende eller planlagte kapasiteten ikke er sprenget.

Artikkel 5

Overvåking av forsyningssikkerhet

Medlemsstatene skal sørge for at forsyningssikkerheten overvåkes. Når medlemsstatene anser det som hensiktsmessig, kan de delegerer denne oppgaven til reguleringsmyndighetene nevnt i artikkel 39 nr. 1. Denne overvåkingen skal særlig omfatte likevekten mellom tilbud og etterspørsel i det nasjonale marked, nivået på forventet framtidig etterspørsel og tilgjengelige forsyninger, ytterligere kapasitet under planlegging eller bygging, nettenes kvalitets- og vedlikeholds nivå samt tiltak for å dekke perioder med uvanlig stor etterspørsel og håndtere bortfall av forsyninger fra en eller flere leverandører. Vedkommende myndigheter skal innen 31. juli hvert år offentliggjøre en rapport som viser resultatene av overvåkingen av disse forholdene, samt eventuelle tiltak som er truffet eller planlagt i den forbindelse, og skal umiddelbart oversende denne rapporten til Kommissjonen.

Artikkel 6

Regional solidaritet

1. For å sikre forsyningssikkerheten på det indre marked for naturgass skal medlemsstatene samarbeide for å fremme regional og bilateral solidaritet.
2. Et slikt samarbeid skal omfatte situasjoner som på kort sikt fører til eller sannsynligvis vil føre til et alvorlig avbrudd i forsyningen som påvirker en medlemsstat. Det skal omfatte
 - a) samordning av nasjonale nødtiltak omhandlet i artikkel 8 i rådsdirektiv 2004/67/EF av 26. april 2004 om forsyningssikkerhet for naturgass i Fellesskapet¹⁵,

- b) identifikasjon og ved behov utvikling eller oppgradering av forbindelsesledninger for elektrisk kraft og naturgass, og
- c) vilkår og praktiske metoder for gjensidig bistand.

3. Kommissjonen og de andre medlemsstatene skal holdes underrettet om slikt samarbeid.
4. Kommissjonen kan vedta retningslinjer for regionalt samarbeid i en solidarisk ånd. Disse tiltakene, som har som formål å endre ikke-grunnleggende bestemmelser i dette direktiv ved å utfylle det, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll nevnt i artikkel 51 nr. 3.

Artikkel 7

Fremming av regionalt samarbeid

1. Medlemsstatene og reguleringsmyndighetene skal samarbeide med sikte på å integrere sine nasjonale markeder på ett eller flere regionale nivåer som et første skritt mot opprettelsen av et fullt liberalisert indre marked. Særlig skal reguleringsmyndighetene, i medlemsstater som har lagt til rette for det, eller medlemsstatene fremme og legge til rette for regionalt samarbeid mellom operatørene av overføringsnett, herunder i tverrnasjonale spørsmål, med sikte på å skape et konkurransebasert indre marked for naturgass, oppnå samsvar i sine rettslige rammer, rammeregler og tekniske rammer og legge til rette for å integrere de isolerte nettene som utgjør såkalte energioyer, som fortsatt finnes i Fellesskapet. De geografiske områdene som omfattes av dette regionale samarbeidet, skal omfatte samarbeid i geografiske områder som angitt i samsvar med artikkel 12 nr. 3 i forordning (EF) nr. 715/2009. Et slikt samarbeid kan omfatte andre geografiske områder.
2. Byrået skal samarbeide med nasjonale reguleringsmyndigheter og operatører av overføringsnett for å sikre at de ulike regionenes rammeregler er forenlige med målet om å skape et konkurransebasert indre marked for naturgass. I tilfeller der Byrået anser at det er behov for bindende regler for et slikt samarbeid, skal det komme med hensiktsmessige anbefalinger.
3. Medlemsstatene skal gjennom gjennomføringen av dette direktiv sikre at operatørene av overføringsnett har ett eller flere integrerte nett på regionalt plan som omfatter to eller

¹⁵ EUT L 127 av 29.4.2004, s. 92.

flere medlemsstater, med tanke på kapasitetstildeling og for kontroll av sikkerheten for nettet.

4. Dersom vertikalt integrerte operatører av overføringsnett deltar i et fellesforetak opprettet med sikte på å gjennomføre slikt samarbeid, skal fellesforetaket opprette og gjennomføre et samsvarsprogram som fastsetter tiltakene som skal treffes for å sikre at forskjellsbehandling og konkurransebegrensende atferd utelukkes. Dette samsvarsprogrammet skal fastsette hvilke forpliktelser de ansatte skal ha for å oppfylle målet om å utelukke forskjellsbehandling og konkurransebegrensende atferd. Det skal være gjenstand for Byråets godkjenning. De samsvarsansvarlige hos de vertikalt integrerte operatørene av overføringsnett skal uavhengig kontrollere samsvar med programmet.

Artikkel 8

Tekniske forskrifter

Reguleringsmyndighetene, i medlemsstater som har lagt til rette for det, eller medlemsstatene skal sørge for at det utarbeides og offentliggjøres tekniske sikkerhetskriterier og tekniske forskrifter med tekniske minstekrav for konstruksjon og drift når det gjelder tilkopling til nettet av LNG-anlegg, lagringsanlegg, andre overførings- eller distribusjonsnett og direkteledninger. Disse tekniske forskriftene skal sikre samvirkingsevnen mellom nettene, være objektive og ikke innebære forskjellsbehandling. Byrådet kan ved behov utarbeide hensiktsmessige anbefalinger med sikte på å oppnå samsvar med forskriftene. Forskriftene skal meddeles Kommisjonen i samsvar med artikkel 8 i europaparlaments- og rådsdirektiv 98/34/EF av 22. juni 1998 om en informasjonsprosedyre for standarder og tekniske forskrifter samt regler for informasjonssamfunnstjenester¹⁶.

Kapittel III

Overføring, lagring og LNG

Artikkel 9

Rettslig atskillelse av overføringsnett og operatører av overføringsnett

1. Medlemsstatene skal fra og med 3. mars 2012 sikre at
- a) hvert foretak som eier et overføringsnett, opptrer som operatør av overføringsnett,

- b) den eller de samme personer ikke har rett til
- i) direkte eller indirekte å utøve kontroll over et foretak som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet, og samtidig direkte eller indirekte utøve kontroll eller rettigheter over en operatør av overføringsnett eller over et overføringsnett, eller
- ii) direkte eller indirekte å utøve kontroll over en operatør av overføringsnett eller over et overføringsnett, og samtidig direkte eller indirekte utøve kontroll eller rettigheter over et foretak som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet,
- c) den eller de samme personer ikke har rett til å utpeke medlemmer av kontrollorganet, administrasjonsorganet eller organer som representerer foretaket juridisk, for et foretak som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet, og en operatør av overføringsnett eller et overføringsnett, og
- d) samme person ikke har rett til å være medlem av kontrollorganet, administrasjonsorganet eller organer som representerer foretaket juridisk, for både et foretak som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet, og en operatør av overføringsnett eller et overføringsnett.

2. Rettighetene nevnt i nr. 1 bokstav b) og c) skal særlig omfatte
- a) retten til å utøve stemmeretter,
 - b) retten til å utpeke medlemmer av kontrollorganet, administrasjonsorganet eller organer som representerer foretaket juridisk, eller
 - c) retten til å inneha et flertall av aksjene.
3. I nr. 1 bokstav b) skal begrepet «foretak som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet» omfatte «foretak som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet» i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/72/EF av 13. juli 2009 om felles regler for det indre marked for elektrisk kraft¹⁷, og begrepene «operatør av overføringsnett» og «overføringsnett» skal omfatte «operatør av overføringsnett» og «overføringsnett» i henhold til nevnte direktiv.
4. Medlemsstatene kan gjøre unntak fra nr. 1 bokstav b) og c) inntil 3. mars 2013, forutsatt at operatørene av overføringsnett ikke er del av et vertikalt integrert foretak.
5. Forpliktelsen fastsatt i nr. 1 bokstav a) skal anses oppfylt dersom to eller flere foretak som eier overføringsnett, har opprettet et felles-

¹⁶ EFT L 204 av 21.7.1998, s. 37.

¹⁷ Se side 55 i dette EUT.

foretak for de berørte overføringsnett som opptrer som operatør av overføringsnett i to eller flere medlemsstater. Ingen andre foretak kan være del av fellesforetaket med mindre det er godkjent i henhold til artikkel 14 som en uavhengig nettoperatør eller som en uavhengig overføringsoperatør i henhold til kapittel IV.

6. Dersom personen nevnt i nr. 1 bokstav b), c) og d) er identisk med medlemsstaten eller et annet offentlig organ, skal to separate offentlige organer som utøver kontroll over en operatør av overføringsnett eller over et overføringsnett på den ene side, og over et foretak som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet på den annen side, ved gjennomføringen av denne artikkel ikke anses å være samme person eller personer.
7. Medlemsstatene skal sikre at verken forretningsmessig følsomme opplysninger nevnt i artikkel 16, som innehas av en operatør av overføringsnett som har vært del av et vertikalt integrert foretak, eller ansatte hos en slik operatør av overføringsnett, overføres til foretak som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet.
8. Dersom overføringsnett per 3. september 2009 tilhører et vertikalt integrert foretak, kan en medlemsstat beslutte ikke å anvende nr. 1.
I et slikt tilfelle skal den berørte medlemsstat enten
 - a) utpeke en uavhengig nettoperatør i samsvar med artikkel 14, eller
 - b) overholde bestemmelsene i kapittel IV.
9. Dersom overføringsnett per 3. september 2009 tilhører et vertikalt integrert foretak og det finnes ordninger som sikrer operatøren av overføringsnett uavhengighet mer effektivt enn bestemmelsene i kapittel IV, kan en medlemsstat beslutte ikke å anvende nr. 1.
10. Før et foretak godkjennes og utpekes som operatør av overføringsnett i henhold til nr. 9, skal det sertifiseres i samsvar med framgangsmåtene fastsatt i artikkel 10 nr. 4, 5 og 6 i dette direktiv og artikkel 3 i forordning (EF) nr. 715/2009, som fastsetter at Kommisjonen skal kontrollere at den aktuelle ordningen klart sikrer operatøren av overføringsnett uavhengighet mer effektivt enn bestemmelsene i kapittel IV.
11. Vertikalt integrerte foretak som eier et overføringsnett, skal ikke under noen omstendighet hindres i å treffe tiltak for å overholde nr. 1.
12. Foretak som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet, skal ikke under noen

omstendighet direkte eller indirekte kunne ta kontroll over eller utøve noen rettighet over rettslig atskilte operatører av overføringsnett i medlemsstater som anvender nr. 1.

Artikkel 10

Utpeking og sertifisering av operatører av overføringsnett

1. Før et foretak kan godkjennes og utpekes som operatør av overføringsnett, skal det sertifiseres i samsvar med framgangsmåten fastsatt i nr. 4, 5 og 6 i denne artikkel og artikkel 3 i forordning (EF) nr. 715/2009.
2. Foretak som eier et overføringsnett og som er blitt sertifisert i samsvar med sertifiseringsprosedyren av den nasjonale reguleringsmyndigheten fordi de oppfyller kravene i artikkel 9, skal godkjennes og utpekes av medlemsstatene som operatører av overføringsnett. Utpekingen av operatører av overføringsnett skal meddeles Kommisjonen og offentliggjøres i *Den europeiske unions tidende*.
3. Operatører av overføringsnett skal underrette reguleringsmyndigheten om eventuelle planlagte transaksjoner som kan komme til å kreve en ny vurdering av hvorvidt de oppfyller kravene i artikkel 9.
4. Reguleringsmyndighetene skal kontrollere at operatørene av overføringsnett til enhver tid oppfyller kravene i artikkel 9. For å sikre slik overholdelse skal de innlede en sertifiseringsprosedyre
 - a) når de mottar underretning fra operatøren av overføringsnett i samsvar med nr. 3,
 - b) av eget tiltak når de får kjennskap til en planlagt endring i rettigheter eller innflytelse over eierne av overføringsnett eller operatørene av overføringsnett som kan føre til brudd på artikkel 9, eller når de har grunn til å tro at slikt brudd har funnet sted, og
 - c) etter begrunnet anmodning fra Kommisjonen.
5. Reguleringsmyndighetene skal treffe en beslutning vedrørende sertifiseringen av en operatør av overføringsnett senest fire måneder etter mottak av underretningen fra operatøren av overføringsnett eller datoen for Kommisjonens anmodning. Ved utløpet av denne perioden skal sertifiseringen anses som innvilget. Reguleringsmyndighetens uttrykkelige eller underforståtte beslutning skal først gjelde etter at framgangsmåten fastsatt i nr. 6 er avsluttet.

6. Tilsynsmyndigheten skal omgående underrette Kommisjonen om den uttrykkelige eller underforståtte beslutningen vedrørende sertifisering av en operatør av overføringsnett, sammen med alle relevante opplysninger i forbindelse med beslutningen. Kommisjonen skal opptre i samsvar med framgangsmåten fastsatt i artikkel 3 i forordning (EF) nr. 715/2009.
7. Reguleringsmyndighetene og Kommisjonen kan anmode operatører av overføringsnett og foretak som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet, om alle opplysninger som er relevante for at de skal kunne utføre sine oppgaver i henhold til denne artikkel.
8. Reguleringsmyndighetene og Kommisjonen skal sørge for at forretningsmessig følsomme opplysninger behandles fortrolig.
 - i) fellesskapets rettigheter og plikter i forhold til den berørte tredjestat som følger av folkeretten, herunder enhver avtale inngått med en eller flere tredjestater som Fellesskapet er part i, og som omhandler forsyningssikkerhet for energi,
 - ii) medlemsstatenes rettigheter og plikter i forhold til den berørte tredjestat som følger av avtalene som er inngått med den, forutsatt at de er i samsvar med fellesskapsretten, og
 - iii) andre særlige faktiske forhold og omstendigheter ved saken og den berørte tredjestat.

Artikkel 11

Sertifisering i forhold til tredjestater

1. Dersom en eier av overføringsnett eller operatør av overføringsnett som kontrolleres av en eller flere personer fra en eller flere tredjestater, søker om sertifisering, skal reguleringsmyndigheten underrette Kommisjonen.

Reguleringsmyndigheten skal også underrette Kommisjonen omgående om eventuelle omstendigheter som kan føre til at en eller flere personer fra en eller flere tredjestater får kontroll over et overføringsnett eller en operatør av overføringsnett.
2. Operatøren av overføringsnett skal underrette reguleringsmyndigheten om eventuelle omstendigheter som kan føre til at en eller flere personer fra en eller flere tredjestater får kontroll over overføringsnettet eller operatøren av overføringsnettet.
3. Reguleringsmyndigheten skal vedta et utkast til beslutning vedrørende sertifisering av en operatør av overføringsnett senest fire måneder etter mottak av underretningen fra operatøren av overføringsnettet. Den skal nekte sertifisering om det ikke vises
 - a) at den berørte enhet oppfyller kravene i artikkel 9, og
 - b) overfor reguleringsmyndigheten eller annen vedkommende myndighet utpekt av medlemsstaten, at sertifiseringen ikke innebærer risiko for forsyningssikkerheten for energi til medlemsstaten og Fellesskapet. Ved vurdering av dette spørsmålet skal reguleringsmyndigheten eller annen vedkommende myndighet utpekt til dette, ta hensyn til
 4. Reguleringsmyndigheten skal omgående meddele Kommisjonen sin beslutning, sammen med alle relevante opplysninger i forbindelse med den.
 5. Før reguleringsmyndigheten vedtar en beslutning om sertifisering, skal medlemsstatene sørge for at reguleringsmyndigheten og utpekte vedkommende myndighet nevnt i nr. 3 bokstav b) anmoder om en uttalelse fra Kommisjonen om
 - a) hvorvidt den berørte enhet oppfyller kravene i artikkel 9, og
 - b) at sertifiseringen ikke vil innebære en risiko for forsyningssikkerheten for energi til Fellesskapet.
 6. Kommisjonen skal undersøke anmodningen nevnt i nr. 5 så snart den mottas. Senest to måneder etter at anmodningen er mottatt, skal Kommisjonen avgi sin uttalelse til den nasjonale reguleringsmyndigheten eller til den utpekte vedkommende myndighet dersom anmodningen kom fra den.

Kommisjonen kan ved utarbeidelsen av uttalelsen anmode om synspunkter fra Byrået, den berørte medlemsstat og berørte parter. I tilfelle Kommisjonen kommer med en slik anmodning, skal tomånedersfristen forlenges med to måneder.

Dersom det ikke foreligger en uttalelse fra Kommisjonen innen fristen nevnt i første og annet ledd, skal Kommisjonen anses ikke å ha innvendinger mot reguleringsmyndighetens beslutning.
 7. Ved vurderingen av hvorvidt kontroll utøvd av en eller flere personer fra en eller flere tredjestater vil innebære en risiko for forsyningssikkerheten for energi til Fellesskapet, skal Kommisjonen ta hensyn til
 - a) de særlige omstendigheter i saken og den eller de berørte tredjestater, og

- b) Fellesskapets rettigheter og plikter i forhold til den eller de berørte tredjestater som følger av folkeretten, herunder en avtale inngått med en eller flere tredjestater som Fellesskapet er part i, og som omhandler spørsmålene om forsyningssikkerhet.
8. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal, senest to måneder etter utløpet av fristen nevnt i nr. 6, treffe en endelig beslutning vedrørende sertifisering. Når den nasjonale reguleringsmyndigheten treffer en endelig beslutning, skal den ta størst mulig hensyn til Kommisjonens uttalelse. Medlemsstatene skal under enhver omstendighet ha rett til å nekte sertifisering dersom sertifisering vil innebære risiko for medlemsstatens forsyningssikkerhet for energi eller en annen medlemsstats forsyningssikkerhet for energi. Når medlemsstaten har utpekt en annen vedkommende myndighet til å vurdere nr. 3 bokstav b), kan den kreve at den nasjonale reguleringsmyndigheten treffer sin endelige beslutning i samsvar med vurderingen fra nevnte vedkommende myndighet. Reguleringsmyndighetens endelige beslutning skal offentliggjøres sammen med Kommisjonens uttalelse. Dersom den endelige beslutningen avviker fra Kommisjonens uttalelse, skal den berørte medlemsstat, sammen med beslutningen, legge fram og offentliggjøre en begrunnelse for beslutningen.
9. Ingenting i denne artikkel skal berøre medlemsstatenes rett til å utøve nasjonal rettslig kontroll, i samsvar med fellesskapsretten, for å beskytte rettmessige sikkerhetsinteresser.
10. Kommisjonen kan vedta retningslinjer som angir nærmere regler for framgangsmåten som skal følges ved anvendelse av denne artikkel. Disse tiltakene, som har som formål å endre ikke-grunnleggende bestemmelser i dette direktiv ved å utfylle det, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll nevnt i artikkel 51 nr. 3.
11. Denne artikkel, med unntak av nr. 3 bokstav a), skal også få anvendelse for medlemsstater som har fått unntak i henhold til artikkel 49.

Artikkel 12

Utpeking av operatører av lagringsanlegg og LNG-nett

For et tidsrom som medlemsstatene skal fastsette idet de tar hensyn til effektivitet og økonomisk likevekt, skal medlemsstatene utpeke eller anmode naturgassforetak som eier lagrings- eller

LNG-anlegg, om å utpeke én eller flere operatører av lagringsanlegg og LNG-nett.

Artikkel 13

Oppgaver for operatører av overføringsnett, lagringsanlegg og/eller LNG-nett

- Hver operatør av overføringsnett, lagringsanlegg og/eller LNG-nett skal
 - på økonomisk akseptable vilkår og med behørig hensyn til miljøet drive, vedlikeholde og utvikle sikre, pålitelige og effektive overførings-, lagrings- og/eller LNG-anlegg for å sikre et åpent marked og sørge for hensiktsmessige midler for å oppfylle forpliktelsene om å yte tjenester,
 - unngå forskjellsbehandling av nettbrukere eller grupper av nettbrukere, særlig til fordel for egne tilknyttede foretak,
 - utlevere til andre operatører av overføringsnett, lagringsanlegg, LNG-nett og/eller distribusjonsnett tilstrekkelige opplysninger til å sikre at transport og lagring av naturgass kan foregå på en måte som er forenlig med en sikker og effektiv drift av samkjøringsnettet, og
 - gi nettbrukerne tilstrekkelige opplysninger til at de kan få effektiv tilgang til nettet.
- Hver operatør av overføringsnett skal bygge opp tilstrekkelig grenseoverskridende kapasitet til å integrere en europeisk overføringsinfrastruktur som har kapasitet til å etterkomme all økonomisk rimelig og teknisk mulig etterspørsel etter kapasitet og som tar hensyn til forsyningssikkerhet for gass.
- De regler for utjevning i gassoverføringsnettet som vedtas av operatører av overføringsnett, skal være objektive, oversiktlige og ikke innebære forskjellsbehandling, noe som også gjelder reglene for nettbrukernes betaling for bruk av deres nett i forbindelse med ubalanse i energiforsyningen. Vilkår og betingelser, herunder regler og tariffer, for slike tjenester som ytes av operatører av overføringsnett, skal fastsettes i henhold til en metode som er forenlig med artikkel 41 nr. 6, uten at det innebærer forskjellsbehandling og på en kostnadsrelatert måte, og de skal offentliggjøres.
- Reguleringsmyndighetene, i medlemsstater som har lagt til rette for det, eller medlemsstatene kan kreve at operatører av overføringsnett oppfyller minstekrav til vedlikehold og utvikling av overføringsnettet, herunder samkjøringskapasitet.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

5. Operatører av overføringsnett skal anskaffe den energi de bruker for å ivareta sine funksjoner i henhold til oversiktlige og markedsbaserte framgangsmåter som ikke innebærer forskjellsbehandling.

Artikkel 14

Uavhengige nettoperatører

1. Dersom overføringsnettet per 3. september 2009 tilhører et vertikalt integrert foretak, kan medlemsstatene beslutte ikke å anvende artikkel 9 nr. 1 og utpeke en uavhengig nettoperatør etter forslag fra eieren av overføringsnettet. En slik utpeking skal godkjennes av Komisjonen.
2. Medlemsstaten kan godkjenne og utpeke en uavhengig nettoperatør bare dersom
 - a) kandidaten som søker om operatørstatus, har vist at den oppfyller kravene i artikkel 9 nr. 1 bokstav b), c) og d,
 - b) kandidaten som søker om operatørstatus, har vist at den råder over de nødvendige finansielle, tekniske, fysiske og menneskelige ressurser til å utføre oppgavene i henhold til artikkel 13,
 - c) kandidaten som søker om operatørstatus, har forpliktet seg til å overholde en tiårig nettutviklingsplan som skal overvåkes av reguleringsmyndigheten,
 - d) eieren av overføringsnettet har vist at den kan oppfylle sine forpliktelser i henhold til nr. 5. For dette formål skal den legge fram alle utkast til avtaler med foretaket som søker og eventuelle andre relevante enheter, og
 - e) kandidaten som søker om operatørstatus, har vist at den kan oppfylle sine forpliktelser i henhold til forordning (EF) nr. 715/2009, herunder samarbeid mellom operatører av overføringsnett på europeisk og nasjonalt plan.
3. Foretak som reguleringsmyndighetene har sertifisert fordi de overholder kravene i artikkel 11 og nr. 2 i denne artikkel, skal godkjennes og utpekes av medlemsstatene som uavhengige nettoperatører. Framgangsmåten for sertifisering i enten artikkel 10 i dette direktiv og artikkel 3 i forordning (EF) nr. 715/2009 eller i artikkel 11 i dette direktiv, skal komme til anvendelse.
4. Hver uavhengig nettoperatør skal være ansvarlig for innvilgelse og administrasjon av tredje-

manns tilgang, herunder innkreving av tilgangsavgifter og kapasitetsavgifter for drift, vedlikehold og utvikling av overføringsnettet, og for å sikre nettets evne på lang sikt til å dekke en rimelig etterspørsel gjennom investeringsplanlegging. Ved utvikling av overføringsnettet skal den uavhengige nettoperatøren være ansvarlig for planlegging (herunder framgangsmåte for tildeling av tillatelse), bygging og ferdigstillelse av den nye infrastrukturen. For dette formål skal den uavhengige nettoperatøren virke som operatør av overføringsnettet i samsvar med dette kapittel. Eieren av overføringsnettet skal ikke være ansvarlig for innvilgelse og administrasjon av tredjemanns tilgang eller for investeringsplanlegging.

5. Når en uavhengig nettoperatør er utpekt, skal eieren av overføringsnettet
 - a) tilby den uavhengige nettoperatøren alt relevant samarbeid og støtte slik at denne kan utføre sine oppgaver, særlig alle relevante opplysninger,
 - b) finansiere de investeringer som den uavhengige nettoperatøren har vedtatt, og som er godkjent av reguleringsmyndigheten, eller gi sitt samtykke til at investeringene finansieres av eventuelle andre berørte parter, herunder den uavhengige nettoperatøren. De aktuelle finansieringsordningene skal godkjennes av reguleringsmyndigheten. Før slik godkjenning gis, skal reguleringsmyndigheten rådføre seg med eieren av overføringsnettet sammen med andre berørte parter,
 - c) sørge for tilstrekkelig dekning av erstatningsansvar i tilknytning til netteiendeler, unntatt erstatningsansvar i tilknytning til den uavhengige nettoperatørens oppgaver, og
 - d) gi garantier for å legge til rette for finansiering av eventuelle utbygginger av nettet, unntatt investeringer som eieren i samsvar med bokstav b) har akseptert kan finansieres av en berørt part, herunder en uavhengig nettoperatør.
6. Den relevante nasjonale konkurransemyndighet skal i nært samarbeid med reguleringsmyndigheten gis all den myndighet som er relevant for å kunne kontrollere at eieren av overføringsnettet oppfyller sine forpliktelser i henhold til nr. 5.

Artikkel 15

Rettslig atskillelse av eiere av overføringsnett og operatører av lagringsanlegg

1. Dersom en uavhengig nettoperatør er utpekt, skal en eier av overføringsnett og en operatør av lagringsanlegg som er del av vertikalt integrerte foretak, være uavhengige av annen virksomhet som ikke gjelder overføring, distribusjon og lagring i det minste med hensyn til juridisk form, organisering og beslutningstaking.

Denne artikkel skal gjelde bare for lagringsanlegg som er teknisk og/eller økonomisk nødvendige for effektiv tilgang til nettet med tanke på forsyning av kundene i henhold til artikkel 33.

2. For å sikre uavhengigheten til eieren av overføringsnett og operatøren av lagringsanlegg nevnt i nr. 1, skal følgende minstekriterier gjelde:

- a) de personer som har ledelsesansvar for eieren av overføringsnett og operatøren av lagringsanlegget, kan ikke inngå i foretaksstrukturer i det integrerte naturgassforetaket som har direkte eller indirekte ansvar for den daglige drift med hensyn til produksjon og forsyning av naturgass,
- b) egnede tiltak skal treffes for å sikre at de yrkesmessige interessene til personer som har ledelsesansvar for eieren av overføringsnett og operatøren av lagringsanlegget, tas hensyn til på en måte som sikrer at de er i stand til å opptre uavhengig,
- c) operatøren av lagringsanlegget skal ha en reell rett til å treffe beslutninger uavhengig av det integrerte naturgassforetaket om eiendeler som er nødvendige for å drive, vedlikeholde eller utvikle lagringsanlegget. Dette skal ikke være til hinder for at det kan foretas egnet samordning som sikrer vern av morselskapets økonomiske og forvaltningsmessige overvåkingsrettigheter med hensyn til avkastningen, som er indirekte underlagt bestemmelsene i artikkel 41 nr. 6, på midler investert i et datterselskap. Dette skal særlig gjøre det mulig for morselskapet å godkjenne den årlige finansieringsplanen, eller et annet tilsvarende dokument, for operatøren av lagringsanlegget, og å fastsette samlede grenser for datterselskapets gjeldsnivå. Morselskapet skal ikke kunne gi instruks med hensyn til den daglige drift eller de enkelte beslutninger om bygging eller oppgradering av lagrings-

anlegg, så lenge disse beslutningene ikke overskrider vilkårene i den godkjente finansieringsplanen eller et annet tilsvarende dokument,

- d) eieren av overføringsnett og operatøren av lagringsanlegget skal utarbeide et samsvarsprogram som beskriver de tiltak som er truffet for å sikre at atferd som innebærer forskjellsbehandling, er utelukket, og sikre kontroll av at programmet følges. Samsvarsprogrammet skal fastsette hvilke forpliktelser de ansatte har for å nå disse målene. En årsrapport med en beskrivelse av de tiltak som er truffet, skal legges fram for reguleringsmyndigheten av den person eller det organ som har ansvar for overvåking av samsvarsprogrammet, og årsrapporten skal offentliggjøres.
3. Kommisjonen kan vedta retningslinjer for å sikre at eieren av overføringsnett og operatøren av lagringsanlegget på alle måter etterlever nr. 2 i denne artikkel. Disse tiltakene, som har som formål å endre ikke-grunnleggende bestemmelser i dette direktiv ved å utfylle det, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll nevnt i artikkel 51 nr. 3.

Artikkel 16

Krav om fortrolighet når det gjelder operatører av overføringsnett og eiere av overføringsnett

1. Hver operatør av overføringsnett, lagringsanlegg og/eller LNG-nett og hver eier av overføringsnett skal, med forbehold for artikkel 30 eller enhver annen lovbestemt opplysningsplikt, sørge for fortrolig behandling av forretningsmessig følsomme opplysninger som mottas i forbindelse med utøvelsen av sin virksomhet, og skal hindre at opplysninger om egen virksomhet som kan gi forretningsmessige fordeler, blir gitt videre på en måte som innebærer forskjellsbehandling. Særlig må det ikke gis videre forretningsmessig følsomme opplysninger til den gjenværende delen av foretaket, med mindre dette er nødvendig for å gjennomføre en forretningstransaksjon. For å sikre full overholdelse av reglene om atskillelse av informasjon skal medlemsstatene sikre at eieren av overføringsnett og, når det gjelder en operatør av kombinasjonsnett, operatøren av distribusjonsnett og den gjenværende delen av foretaket ikke bruker felles tjenester som felles juridiske tjenester, unntatt rent administrative eller IT-funksjoner.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

2. Operatører av overføringsnett, lagringsanlegg og/eller LNG-nett skal, innenfor rammen av salg eller kjøp av naturgass utført av et tilknyttet foretak, ikke misbruke forretningsmessig følsomme opplysninger som de har fått fra tredjemann i forbindelse med tildeling av eller forhandling om tilgang til nettet.
3. Opplysninger som er nødvendige for en effektiv konkurranse og et velfungerende marked skal offentliggjøres. Denne forpliktelsen berører ikke kravet om å beskytte forretningsmessig følsomme opplysninger.

Kapittel IV

Uavhengig overføringsoperatør

Artikkel 17

Eiendeler, utstyr, personale og identitet

1. Operatører av overføringsnett skal ha tilgjengelig alle de menneskelige, tekniske, fysiske og finansielle ressurser som er nødvendige for å oppfylle sine forpliktelser i henhold til dette direktiv og utøve virksomhet knyttet til overføring av gass, særlig skal
 - a) eiendeler som er nødvendige for virksomheten knyttet til overføringen av gass, herunder overføringsnettet, eies av operatøren av overføringsnettet,
 - b) personell som er nødvendig for virksomheten knyttet til overføringen av gass, herunder utførelse av alle foretakets oppgaver, være ansatt av operatøren av overføringsnettet,
 - c) innleie av personell og yting av tjenester til og fra andre deler av det vertikalt integrerte foretaket, være forbudt. En operatør av overføringsnett kan imidlertid yte tjenester til det vertikalt integrerte foretaket forutsatt at
 - i) yting av slike tjenester ikke forskjellsbehandler nettbrukerne, er tilgjengelige for alle nettbrukere på samme vilkår og ikke begrenser, vrir eller hindrer konkurransen innen produksjon eller forsyning, og
 - ii) vilkårene for yting av disse tjenestene er godkjent av reguleringsmyndigheten,
 - d) med forbehold for kontrollorganets beslutninger i henhold til artikkel 20, tilstrekkelige finansielle midler til framtidige investeringsprosjekter og/eller til utskifting av eksisterende eiendeler stilles til rådighet for operatøren av overføringsnettet i god tid av det vertikalt integrerte foretaket etter en

hensiktsmessig anmodning fra operatøren av overføringsnettet.

2. Virksomheten i tilknytning til overføring av gass skal omfatte minst følgende oppgaver i tillegg til de som er oppført i artikkel 13:
 - a) representasjon av nettoperatøren og kontakt med tredjemenn og reguleringsmyndigheter,
 - b) representasjon av operatøren av overføringsnettet i den europeiske organisasjon for operatører av overføringsnett for gass (ENTSO for gass),
 - c) tildeling og administrasjon av tredjemannstilgang uten forskjellsbehandling mellom nettbrukere og klasser av nettbrukere,
 - d) innkreving av alle avgifter i tilknytning til overføringsnettet, herunder tilgangavgifter, utjevningavgifter for tilleggstjenester, for eksempel gassbehandling, kjøp av tjenester (utjevningkostnader, kompensasjon for energitap),
 - e) drift, vedlikehold og utvikling av et sikkert, effektivt og økonomisk overføringsnett,
 - f) planlegging av investeringer som sikrer nettets evne på lang sikt til å dekke en rimelig etterspørsel, og som gir forsyningssikkerhet,
 - g) opprettelse av hensiktsmessige fellesforetak, herunder med en eller flere operatører av overføringsnett, gassbørser og andre relevante aktører med sikte på å nå målet om å videreutvikle regionale markeder eller fremme liberaliseringsprosessen, og
 - h) alle foretakstjenester, herunder juridiske tjenester, regnskaps- og IT-tjenester.
3. Operatører av overføringsnett skal være organisert i en juridisk form i samsvar med artikkel 1 i rådsdirektiv 68/151/EØF¹⁸.
4. Operatøren av overføringsnettet skal ikke i sin foretaksprofil, kommunikasjon, merkevarestrategi eller lokaler skape usikkerhet med hensyn til det vertikalt integrerte foretakets særskilte identitet eller noen del av dette.
5. Operatøren av overføringsnettet skal ikke dele IT-systemer eller -utstyr, fysiske lokaler eller systemer for sikker tilgang med noen del av det vertikalt integrerte foretaket eller bruke samme rådgivere eller eksterne leverandører

¹⁸ Første rådsdirektiv 68/151/EØF av 9. mars 1968 om samordning av de garantier som kreves i medlemsstatene av selskaper som definert i traktatens artikkel 58 annet ledd for å verne selskapsdeltakeres og tredjemanns interesser, med det formål å gjøre garantiene likeverdige (EFT L 65 av 14.3.1968, s. 8).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

for IT-systemer eller -utstyr eller systemer for sikker tilgang.

6. Regnskapet til operatører av overføringsnett skal revideres av en annen revisor enn den som reviderer det vertikalt integrerte foretaket eller noen del av dette.

Artikkel 18

Uavhengighet for operatøren av overføringsnett

1. Med forbehold for kontrollorganets beslutninger i henhold til artikkel 20 skal operatøren av overføringsnett ha
 - a) reell rett til å treffe beslutninger uavhengig av det vertikalt integrerte foretaket om eiendeler som er nødvendige for å drive, vedlikeholde eller utvikle overføringsnett, og
 - b) fullmakt til å reise kapital på kapitalmarkedet, særlig ved lån og kapitalforhøyelse.
2. Operatøren av overføringsnett skal til enhver tid opptre på en slik måte at det sikres at den har de nødvendige ressurser til å utøve overføringsvirksomheten på en korrekt og effektiv måte og utvikle og opprettholde et effektivt, sikkert og økonomisk overføringsnett.
3. Datterselskaper av det vertikalt integrerte foretaket som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet, skal ikke ha noen direkte eller indirekte eierinteresser i operatøren av overføringsnett. Operatøren av overføringsnett skal verken ha noen direkte eller indirekte eierinteresser i noen av datterselskapene til det vertikalt integrerte foretaket som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet, eller motta noe utbytte eller andre finansielle ytelser fra nevnte datterselskap.
4. Den overordnede ledelsesstrukturen og vedtektene til operatøren av overføringsnett skal sikre operatøren av overføringsnett reell uavhengighet i samsvar med dette kapittel. Det vertikalt integrerte foretaket skal ikke direkte eller indirekte bestemme den konkurransemessige atferden til operatøren av overføringsnett når det gjelder dens daglige aktiviteter og forvaltning av nettet eller virksomhet som er nødvendig for å utarbeide den tiårige nettutviklingsplanen i henhold til artikkel 22.
5. I utførelsen av oppgavene i henhold til artikkel 13 og artikkel 17 nr. 2 i dette direktiv og i samsvar med artikkel 13 nr. 1, artikkel 14 nr. 1 bokstav a), artikkel 16 nr. 2, 3 og 5, artikkel 18

nr. 6 og artikkel 21 nr. 1 i forordning (EF) nr. 715/2009 skal operatører av overføringsnett ikke forskjellsbehandle ulike personer eller enheter og skal ikke begrense, vri eller hindre konkurranse innen produksjon eller forsyning.

6. Eventuelle kommersielle og finansielle forbindelser mellom det vertikalt integrerte foretaket og operatøren av overføringsnett, herunder lån fra operatøren av overføringsnett til det vertikalt integrerte foretaket, skal skje til markedsvilkår. Operatøren av overføringsnett skal føre detaljerte fortegnelser over slike kommersielle og finansielle forbindelser og skal på anmodning gjøre dem tilgjengelig for reguleringsmyndigheten.
7. Operatøren av overføringsnett skal legge fram alle kommersielle og finansielle avtaler med det vertikalt integrerte foretaket for reguleringsmyndigheten for godkjenning.
8. Operatøren av overføringsnett skal underrette reguleringsmyndigheten om de finansielle ressursene nevnt i artikkel 17 nr. 1 bokstav d) som er tilgjengelige for framtidige investeringsprosjekter og/eller for utskifting av eksisterende eiendeler.
9. Det vertikalt integrerte foretaket skal avstå fra alle handlinger som vil være til ulempe for eller hindre operatøren av overføringsnett i å oppfylle sine forpliktelser i henhold til dette kapittel, og skal ikke kreve at operatøren av overføringsnett må søke tillatelse fra det vertikalt integrerte foretaket for å oppfylle disse forpliktelsene.
10. Et foretak som reguleringsmyndigheten har sertifisert fordi det oppfyller kravene i dette kapittel, skal godkjennes og utpekes som operatør av overføringsnett av den berørte medlemsstat. Framgangsmåten for sertifisering i enten artikkel 10 i dette direktiv og artikkel 3 i forordning (EF) nr. 715/2009 eller i artikkel 11 i dette direktiv, skal komme til anvendelse.

Artikkel 19

Uavhengighet for personalet og ledelsen hos operatøren av overføringsnett

1. Beslutninger om utnevnelse av, arbeidsvilkår, herunder lønn, og fornyelse og avslutning av mandatet for personer som har ledelsesansvar og/eller er medlemmer av operatøren av administrasjonsorganene for overføringsnett, skal treffes av kontrollorganet for operatøren av overføringsnett utpekt i samsvar med artikkel 20.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

2. Vilkårene for mandatet, herunder mandatperiodens varighet og avslutning, for personer som innstilles av kontrollorganet med sikte på utnevning eller fornyelse av deres mandat som personer med ledelsesansvar og/eller som medlemmer av administrasjonsorganene for operatøren av overføringsnett, deres identitet og begrunnelsen for enhver beslutning om å avslutte mandatet før mandatperioden er omme, skal meddeles reguleringsmyndigheten. Vilkårene og beslutningene nevnt i nr. 1 trer bare i kraft dersom reguleringsmyndigheten ikke har framsatt innvendinger mot dem innen tre uker etter underretningen.

Reguleringsmyndigheten kan framsette innvendinger til beslutningene nevnt i nr. 1 dersom

- a) den faglige uavhengigheten til en person som er foreslått til ledelsen og/eller som medlem av administrasjonsorganene trekkes i tvil, eller
 - b) mandatet avsluttes før tiden og det oppstår tvil med hensyn til om beslutningen om oppsigelse er berettiget.
3. Personer som har ledelsesansvar og/eller er medlemmer av administrasjonsorganet for operatøren av overføringsnett som omfattes av dette nummer, kan ikke direkte eller indirekte ha hatt noen stilling eller noe ansvar, noen interesse i eller noe forretningsforhold til det vertikalt integrerte foretaket eller noen del av dette eller dets kontrollerende aksjonærer annet enn operatøren av overføringsnett i en periode på tre år før denne utnevning.
4. Personer som har ledelsesansvar og/eller er medlemmer av administrasjonsorganene for operatøren av overføringsnett og dennes ansatte skal ikke ha noen andre stillinger eller noe annet ansvar, interesse eller forretningsforhold, det være seg direkte eller indirekte, med noen del av det vertikalt integrerte foretaket eller med dets kontrollerende aksjonærer.
5. Personer som har ledelsesansvar og/eller er medlemmer av administrasjonsorganene for operatøren av overføringsnett og dennes ansatte skal ikke ha noen interesse i eller motta noen økonomiske fordeler, det være seg direkte eller indirekte, fra noen del av det vertikalt integrerte foretaket annet enn operatøren av overføringsnett. Deres lønn skal ikke avhenge av virksomheten eller resultatene til det vertikalt integrerte foretaket annet enn operatøren av overføringsnett.
6. Personer som har ledelsesansvar og/eller er medlemmer av administrasjonsorganene for

operatøren av overføringsnett som sies opp før deres mandatperiode er omme, skal ha en reell adgang til å klage beslutningen inn for reguleringsmyndigheten.

7. Etter at mandatperioden hos operatøren av overføringsnett er avsluttet, skal personer som har hatt ledelsesansvar og/eller har vært medlemmer av operatørens administrasjonsorganer, yrkesmessig ikke ha noen stilling eller noe ansvar, interesse eller forretningsforhold med noen annen del av det vertikalt integrerte foretaket enn operatøren av overføringsnett, eller med dets kontrollerende aksjonærer i en periode på minst fire år.
8. Nr. 3 skal gjelde for flertallet av personene som har ledelsesansvar og/eller er medlemmer av administrasjonsorganene for operatøren av overføringsnett.

Personer som har ledelsesansvar og/eller er medlemmer av administrasjonsorganene for operatøren av overføringsnett som ikke er omfattet av nr. 3, skal ikke ha utøvd noen ledelsesfunksjon eller annen relevant virksomhet i det vertikalt integrerte foretaket i en periode på minst seks måneder før de ble utnevnt.

Første ledd i dette nummer og nr. 4–7 skal gjelde samtlige personer som tilhører ledelsen, og personer som rapporterer direkte til dem i spørsmål som gjelder drift, vedlikehold eller utbygging av nettet.

Artikkel 20

Kontrollorganet

1. Operatøren av overføringsnett skal ha et kontrollorgan som skal ha ansvar for å treffe beslutninger som kan få vesentlig innvirkning på verdien av aksjonærenes eierinteresser i operatøren av overføringsnett, særlig beslutninger som gjelder godkjenning av årlige og mer langsiktige finansieringsplaner, gjeldsnivået hos operatøren av overføringsnett og størrelsen på utbyttet som deles ut til aksjonærene. De beslutninger som hører inn under kontrollorganets mandat, skal ikke omfatte beslutninger som gjelder den daglige virksomhet hos operatøren av overføringsnett og styringen av nettet, eller aktivitetene som er nødvendige for utarbeidelsen av den tiårige nettutviklingsplanen i henhold til artikkel 22.
2. Kontrollorganet skal bestå av medlemmer som representerer det vertikalt integrerte foretaket, medlemmer som representerer

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

tredjemannsaksjonærer og, der den relevante lovgivningen i en medlemsstat fastsetter det, medlemmer som representerer andre berørte parter, for eksempel ansatte hos operatøren av overføringsnettet.

3. Artikkel 19 nr. 2 første ledd og artikkel 19 nr. 3–7 skal gjelde for minst halvparten av medlemmene av kontrollorganet minus én.

Bokstav b) i artikkel 19 nr. 2 annet ledd skal gjelde for alle medlemmene av kontrollorganet.

Artikkel 21

Samsvarsprogram og samsvarsansvarlig

1. Medlemsstatene skal sikre at operatørene av overføringsnett fastsetter og gjennomfører et samsvarsprogram som beskriver de tiltak som er truffet for å sikre at atferd som innebærer forskjellsbehandling, er utelukket, og sikre kontroll av at programmet følges. Samsvarsprogrammet skal fastsette hvilke forpliktelser de ansatte har for å nå disse målene. Det skal godkjennes av reguleringsmyndigheten. Med forbehold for den nasjonale reguleringsmyndighetens myndighet skal samsvar med programmet kontrolleres uavhengig av en samsvarsansvarlig.
2. Den samsvarsansvarlige skal utpekes av kontrollorganet og godkjennes av reguleringsmyndigheten. Reguleringsmyndigheten kan bare nekte å godkjenne en samsvarsansvarlig i tilfelle manglende uavhengighet eller faglig kompetanse. Den samsvarsansvarlige kan være en fysisk eller juridisk person. Artikkel 19 nr. 2–8 skal gjelde for den samsvarsansvarlige.
3. Den samsvarsansvarlige skal ha ansvar for å
 - a) kontrollere gjennomføringen av samsvarsprogrammet,
 - b) utarbeide en årsrapport som angir de tiltak som er truffet for å gjennomføre samsvarsprogrammet, og legge det fram for reguleringsmyndigheten,
 - c) rapportere til kontrollorganet og utstede anbefalinger med hensyn til samsvarsprogrammet og gjennomføringen av det,
 - d) underrette reguleringsmyndigheten om eventuelle vesentlige brudd med hensyn til gjennomføring av samsvarsprogrammet, og
 - e) rapportere til reguleringsmyndigheten om eventuelle kommersielle og finansielle forbindelser mellom det vertikalt integrerte foretaket og operatøren av overføringsnettet.
4. Den samsvarsansvarlige skal legge fram for reguleringsmyndigheten de foreslåtte beslutningene vedrørende investeringsplanen eller individuelle investeringer i nettet. Dette skal skje senest når ledelsen og/eller vedkommende administrasjonsorgan for operatøren for overføringsnettet legger dem fram for kontrollorganet.
5. Dersom det vertikalt integrerte foretaket på generalforsamlingen eller ved avstemning i kontrollorganet det har utpekt, har forhindret vedtakelse av en beslutning og derved forhindret eller forsinket investeringer som i henhold til den tiårige nettutviklingsplanen skulle ha vært foretatt i løpet av de kommende tre år, skal den samsvarsansvarlige rapportere dette til reguleringsmyndigheten, som deretter skal handle i samsvar med artikkel 22.
6. Vilkårene for den samsvarsansvarliges mandat eller ansettelsesvilkår, herunder mandatperiodens varighet, skal godkjennes av reguleringsmyndigheten. Disse vilkårene skal sikre den samsvarsansvarliges uavhengighet, herunder ved å gi vedkommende alle ressurser som er nødvendige for at han skal kunne utføre sine oppgaver. I løpet av sin mandatperiode skal den samsvarsansvarlige ikke ha noen annen stilling, ansvar eller interesse, det være seg direkte eller indirekte, i eller i noen del av det vertikalt integrerte foretaket eller dets kontrollerende aksjeeiere.
7. Den samsvarsansvarlige skal rapportere regelmessig, enten muntlig eller skriftlig, til reguleringsmyndigheten eller ha rett til å rapportere regelmessig, enten muntlig eller skriftlig, til kontrollorganet for operatøren av overføringsnettet.
8. Den samsvarsansvarlige kan delta på alle møter i ledelsen eller administrasjonsorganene for operatøren av overføringsnettet og på møtene i kontrollorganet og generalforsamlingen. Den samsvarsansvarlige skal delta på alle møter som tar opp følgende saker:
 - a) vilkårene for tilgang til nettet som angitt i forordning (EF) nr. 715/2009, særlig med hensyn til tariffer, tilgangstjenester for tredjemann, kapasitetstildeling og håndtering av overbelastning, innsyn, balanse- og reservemarkedet,
 - b) prosjekter som gjennomføres med sikte på drift, vedlikehold og utvikling av overføringsnettet, herunder investeringer i nye transportforbindelser, utvidelse av kapasitet og optimering av eksisterende kapasitet,

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- c) kjøp eller salg av energi som er nødvendig for å drive overføringsnettet.
9. Den samsvarsansvarlige skal kontrollere at operatøren av overføringsnettet overholder artikkel 16.
 10. Den samsvarsansvarlige skal ha tilgang til alle relevante data, til kontorene til operatøren av overføringsnettet og til alle opplysninger som er nødvendige for å utføre sin oppgave.
 11. Etter forhåndssamtykke fra reguleringsmyndigheten kan kontrollorganet avskjedige den samsvarsansvarlige. Kontrollorganet skal etter anmodning fra reguleringsmyndigheten avskjedige den samsvarsansvarlige dersom det foreligger manglende uavhengighet eller faglig kompetanse.
 12. Den samsvarsansvarlige skal ha tilgang til kontorene til operatøren av overføringsnettet uten forutgående meddelelse.

Artikkel 22

Nettutvikling og myndighet til å treffe investeringsbeslutninger

1. Hvert år skal operatørene av overføringsnett legge fram for reguleringsmyndigheten en tiårig nettutviklingsplan basert på eksisterende og forventet tilbud og etterspørsel etter samråd med alle berørte parter. Nettutviklingsplanen skal inneholde effektive tiltak for å sikre systemets tilstrekkelighet og forsyningssikkerhet.
2. Den tiårige nettutviklingsplanen skal særlig
 - a) opplyse markedsdeltakerne om den viktigste overføringsinfrastrukturen som må bygges ut eller oppgraderes i løpet av de neste ti årene,
 - b) inneholde alle investeringer det allerede er truffet beslutning om, og identifisere nye investeringer som må gjøres i løpet av de kommende tre årene, og
 - c) angi en tidsramme for alle investeringsprosjektene.
3. Når den tiårige nettutviklingsplanen skal utarbeides, skal operatøren for overføringsnettet gjøre rimelige antakelser vedrørende utviklingen av produksjon, forsyning, forbruk og utvekslinger med andre land, som skal ta hensyn til investeringsplaner for regionale nett og nett på fellesskapsplan, samt investeringsplaner for lagringsanlegg og regassifiseringsanlegg for LNG.
4. Reguleringsmyndigheten skal rådføre seg med alle faktiske og potensielle nettbrukere om den tiårige nettutviklingsplanen på en åpen og oversiktlig måte. Av personer eller foretak som hevder at de er potensielle nettbrukere, kan det kreves at de underbygger slike påstander. Reguleringsmyndigheten skal offentliggjøre resultatene av samrådsprosessen, særlig eventuelle investeringsbehov.
5. Reguleringsmyndigheten skal undersøke hvorvidt den tiårige nettutviklingsplanen dekker alle investeringsbehov som er identifisert i samrådsprosessen, og hvorvidt den er i samsvar med den ikke-bindende tiårige nettutviklingsplanen for hele Fellesskapet (nettutviklingsplan for Fellesskapet) nevnt i artikkel 8 nr. 3 bokstav b) i forordning (EF) nr. 715/2009. I tilfelle tvil med hensyn til om den er i samsvar med nettutviklingsplanen for Fellesskapet, skal reguleringsmyndigheten rådføre seg med Byrådet. Reguleringsmyndigheten kan kreve at operatøren av overføringsnettet endrer sin tiårige nettutviklingsplan.
6. Reguleringsmyndigheten skal overvåke og evaluere gjennomføringen av den tiårige nettutviklingsplanen.
7. I tilfeller der operatøren av overføringsnettet av noen annen årsak enn tvingende årsaker som ligger utenfor dennes kontroll, unnlater å foreta en investering som i henhold til den tiårige nettutviklingsplanen skulle ha vært foretatt i løpet av de tre følgende år, skal medlemsstatene sikre at reguleringsmyndigheten er forpliktet til å treffe minst ett av følgende tiltak for å sikre at den aktuelle investeringen gjøres dersom denne investeringen fortsatt er relevant på grunnlag av den nyeste tiårige nettutviklingsplanen:
 - a) kreve at operatøren av overføringsnettet foretar de aktuelle investeringene,
 - b) organisere en anbudsprosedyre som er åpen for investorer for de aktuelle investeringene, eller
 - c) pålegge operatøren av overføringsnettet å godta en kapitalforhøyelse for å finansiere de nødvendige investeringene og la uavhengige investorer delta i kapitalen.

Dersom reguleringsmyndigheten har benyttet sin myndighet i henhold første ledd bokstav b), kan den pålegge operatøren av overføringsnettet å akseptere ett eller flere av følgende alternativer:

 - a) finansiering fra enhver tredjemann,
 - b) bygging av enhver tredjemann,
 - c) egen bygging av de aktuelle nye eiendelene,
 - d) egen drift av de aktuelle nye eiendelene.

Operatøren av overføringsnettet skal gi investorene alle opplysninger som er nødvendige

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

for å gjennomføre investeringen, kople de nye anleggene til overføringsnettet og generelt gjøre sitt ytterste for å legge til rette for gjennomføringen av investeringsprosjektet.

De relevante finansieringsordningene skal godkjennes av reguleringsmyndigheten.

8. Dersom reguleringsmyndigheten har benyttet sin myndighet i henhold til nr. 7 første ledd, skal de relevante tariffbestemmelser dekke kostnadene ved de aktuelle investeringene.

Artikkel 23

Beslutningsmyndighet med hensyn til tilkoping til overføringsnettet av lagringsanlegg, regassifiseringsanlegg for LNG og industrikunder

1. Operatøren av overføringsnettet skal fastsette og offentliggjøre åpne og effektive framgangsmåter og tariffer for tilkoping av lagringsanlegg, regassifiseringsanlegg for LNG og industrikunder til overføringsnettet som ikke innebærer forskjellsbehandling. Disse framgangsmåtene skal godkjennes av reguleringsmyndigheten.
2. Operatøren av overføringsnettet skal ikke ha rett til å nekte tilkoping av et nytt lagringsanlegg, regassifiseringsanlegg for LNG eller industrikunde med henvisning til mulige framtidige begrensninger av tilgjengelig nettkapasitet eller ytterligere kostnader knyttet til nødvendig kapasitetsøkning. Operatøren av overføringsnettet skal sikre tilstrekkelig inngangs- og utgangskapasitet for den nye tilkoplingen.

Kapittel V

Distribusjon og forsyning

Artikkel 24

Utpeking av operatører av distribusjonsnett

For et tidsrom som medlemsstatene skal fastsette idet de tar hensyn til effektivitet og økonomisk likevekt, skal medlemsstatene utpeke eller anmode foretak som eier eller har ansvar for distribusjonsnett om å utpeke en eller flere operatører av distribusjonsnett, og de skal sikre at disse operatørene opptrer i samsvar med artikkel 25, 26 og 27.

Artikkel 25

Opgaver for operatører av distribusjonsnett

1. Hver operatør av distribusjonsnett skal ha ansvar for å sikre at nettet på lang sikt vil ha evne til å dekke en rimelig etterspørsel etter

distribusjon av gass, og på økonomiske vilkår drive, vedlikeholde og utvikle et sikkert, pålitelig og effektivt nett på sitt område, som tar behørig hensyn til miljø og energieffektivitet.

2. Operatøren av distribusjonsnettet skal ikke under noen omstendighet forskjellsbehandle nettbrukere eller grupper av nettbrukere, særlig ikke til fordel for egne tilknyttede foretak.
3. Hver operatør av distribusjonsnett skal utlevere til andre operatører av distribusjonsnett, overføringsnett, LNG-nett og/eller lagringsanlegg tilstrekkelige opplysninger til å sikre at transport og lagring av naturgass kan skje på en måte som er forenlig med en sikker og effektiv drift av samkjøringsnettet.
4. Hver operatør av distribusjonsnett skal gi nettbrukerne tilstrekkelige opplysninger til at de kan få effektiv tilgang til, herunder bruk av, nettet.
5. Dersom operatører av distribusjonsnett har ansvar for utjevning i distribusjonsnettet, skal regler de vedtar for dette formål, herunder regler for nettbrukernes betaling i forbindelse med ubalanse i energiforsyningen, være objektive, oversiktlige og ikke innebære forskjellsbehandling. Vilkår, herunder regler og tariffer, for slike tjenester som ytes av operatører av distribusjonsnett, skal fastsettes i henhold til en metode som er forenlig med artikkel 41 nr. 6, uten at det innebærer forskjellsbehandling og på en kostnadsrelatert måte, og de skal offentliggjøres.

Artikkel 26

Rettslig atskillelse av operatører av distribusjonsnett

1. Dersom operatøren av distribusjonsnettet er del av et vertikalt integrert foretak, skal denne i det minste med hensyn til juridisk form, organisering og beslutningstaking være uavhengig av annen virksomhet som ikke er knyttet til distribusjon. Disse reglene skal ikke innebære noen forpliktelse til å skille eierskap av eiendeler i distribusjonsnettet fra det vertikalt integrerte foretaket.
2. I tillegg til kravene i nr. 1 skal operatøren av distribusjonsnettet, når denne er del av et vertikalt integrert foretak, være uavhengig med hensyn til organisering og beslutningstaking fra annen virksomhet som ikke er knyttet til distribusjon. For å oppnå dette skal følgende minstekriterier oppfylles:
 - a) de personer som har ledelsesansvar for operatøren av distribusjonsnettet, kan ikke

inngå i foretaksstrukturer i det integrerte naturgassforetaket som har direkte eller indirekte ansvar for den daglige drift av produksjon, overføring og forsyning av naturgass,

- b) egnede tiltak må treffes for å sikre at de yrkesmessige interessene til personer som har ledelsesansvar for operatøren av distribusjonsnett, tas hensyn til på en måte som sikrer at de er i stand til å oppføre uavhengig,
- c) operatøren av distribusjonsnett må ha reell rett til å treffe beslutninger, uavhengig av det integrerte naturgassforetaket, med hensyn til eiendeler som er nødvendige for å drive, vedlikeholde eller utvikle nettet. For å utføre disse oppgavene skal operatøren av distribusjonsnett råde over de nødvendige ressurser, herunder menneskelige, tekniske, finansielle og fysiske ressurser. Dette bør ikke være til hinder for at det kan foretas egnede samordning som sikrer vern av morselskapets økonomiske og forvaltningsmessige overvåkingsrettigheter med hensyn til avkastningen, som er indirekte underlagt bestemmelsene i artikkel 41 nr. 6, av midler investert i et datterselskap. Dette skal særlig gjøre det mulig for morselskapet å godkjenne den årlige finansieringsplanen, eller et annet tilsvarende dokument, for operatøren av distribusjonsnett, og å fastsette samlede grenser for datterselskapets gjeldsnivå. Morselskapet skal ikke kunne gi instruksjoner med hensyn til den daglige drift eller de enkelte beslutninger om bygging eller oppgradering av distribusjonsledninger, så lenge disse beslutningene ikke går ut over vilkårene i den godkjente finansieringsplanen eller et annet tilsvarende dokument,
- d) operatøren av distribusjonsnett skal utarbeide et samsvarsprogram som beskriver de tiltak som er truffet for å sikre at atferd som innebærer forskjellsbehandling, er utelukket, samt sikre kontroll av at programmet følges. I programmet skal det angis hvilke spesifikke forpliktelser de ansatte har for å nå dette mål. En årsrapport med en beskrivelse av de tiltak som er truffet, skal framlegges for reguleringsmyndigheten nevnt i artikkel 39 nr. 1 av den person eller det organ som har ansvar for overvåking av samsvarsprogrammet – den samsvarsansvarlige for operatøren av distribusjonsnett – og årsrapporten skal offentlig-

gjøres. Den samsvarsansvarlige for operatøren av distribusjonsnett skal være helt uavhengig og skal ha tilgang til alle nødvendige opplysninger hos operatøren av distribusjonsnett og ethvert tilknyttet foretak for å utføre sin oppgave.

3. Dersom operatøren av distribusjonsnett er del av et vertikalt integrert foretak, skal medlemsstatene sikre at virksomheten til operatøren av distribusjonsnett overvåkes av reguleringsmyndighetene eller andre vedkommende organer slik at den ikke kan dra fordel av sin vertikale integrasjon for å vri konkurransen. Særlig skal vertikalt integrerte operatører av distribusjonsnett i sin kommunikasjon og merkevarestrategi ikke skape usikkerhet med hensyn til forsyningsdelens særskilte identitet i det vertikalt integrerte foretaket.
4. Medlemsstatene kan vedta ikke å anvende nr. 1, 2 og 3 på integrerte naturgassforetak som betjener færre enn 100 000 tilknyttede kunder.

Artikkel 27

Taushetsplikt for operatører av distribusjonsnett

1. Hver operatør av distribusjonsnett skal, med forbehold for artikkel 30 eller enhver annen lovbestemt opplysningsplikt, sørge for fortrolig behandling av forretningsmessig følsomme opplysninger som operatøren mottar i forbindelse med utøvelsen av sin virksomhet, og skal hindre at opplysninger om egen virksomhet som kan gi forretningsmessige fordeler, blir gitt videre på en måte som innebærer forskjellsbehandling.
2. Operatører av distribusjonsnett skal, innenfor rammen av salg eller kjøp av naturgass utført av et tilknyttet foretak, ikke misbruke forretningsmessig følsomme opplysninger som de har mottatt fra tredjemann i forbindelse med tildeling av eller forhandling om tilgang til nettet.

Artikkel 28

Lukkede distribusjonsnett

1. Medlemsstatene kan fastsette at nasjonale reguleringsmyndigheter eller andre vedkommende myndigheter klassifiserer et nett som distribuerer gass innenfor et geografisk avgrenset industrielt eller kommersielt anlegg eller et delt serviceanlegg og ikke, med forbe-

- hold for nr. 4, forsyner privatkunder, som et lukket distribusjonsnett såfremt
- a) driften eller produksjonsprosessen hos brukerne av nevnte nett av særskilte tekniske eller sikkerhetsmessige årsaker er integrert, eller
 - b) det nevnte nettet distribuerer gass hovedsakelig til eieren eller operatøren av nettet eller dennes tilknyttede foretak.
2. Medlemsstatene kan legge til rette for at nasjonale reguleringsmyndigheter kan unnta operatøren av et lukket distribusjonsnett fra kravene i henhold til artikkel 32 nr.1 om at tariffene, eller de metoder som ligger til grunn for beregning av dem, skal godkjennes før de trer i kraft i samsvar med artikkel 41.
 3. Dersom det innrømmes unntak i henhold til nr. 2, skal gjeldende tariff, eller metodene som ligger til grunn for beregning av dem, gjennomgås og godkjennes i samsvar med artikkel 41 etter anmodning fra en bruker av det lukkede distribusjonsnettet.
 4. Unntak i henhold til nr. 2 skal også kunne innrømmes ved tilfeldig bruk av et lite antall privatkunder som har et ansettelsesforhold eller tilsvarende tilknytning til eieren av distribusjonsnettet og befinner seg innenfor det området som betjenes av et lukket distribusjonsnett.

Artikkel 29

Operatør av kombinasjonsnett

Artikkel 26 nr. 1 skal ikke være til hinder for drift av et kombinert lagringsanlegg og overførings-, LNG- og distribusjonsnett av en og samme operatør, forutsatt at nevnte operatør overholder artikkel 9 nr. 1, eller artikkel 14 og 15, eller kapittel IV eller kommer inn under artikkel 49 nr. 6.

Kapittel VI

Atskilte og oversiktlige regnskaper

Artikkel 30

Rett til tilgang til regnskaper

1. Medlemsstatene eller enhver vedkommende myndighet som de utpeker, herunder reguleringsmyndighetene nevnt i artikkel 39 nr. 1 og tvisteløsningsmyndighetene nevnt i artikkel 34 nr. 3, skal ha tilgang til regnskapene til naturgassforetak som fastsatt i artikkel 31 når dette er nødvendig for at de skal kunne utføre sine oppgaver.

2. Medlemsstatene og enhver utpekt vedkommende myndighet, herunder reguleringsmyndighetene nevnt i artikkel 39 nr. 1 og tvisteløsningsmyndighetene, skal sørge for at forretningsmessig følsomme opplysninger behandles fortrolig. Medlemsstatene kan fastsette at slike opplysninger skal offentliggjøres dersom det er nødvendig for at vedkommende myndigheter skal kunne utføre sine oppgaver.

Artikkel 31

Atskilte regnskaper

1. Medlemsstatene skal treffe de nødvendige tiltak for å sikre at naturgassforetakenes regnskaper føres i samsvar med bestemmelsene i nr. 2–5 i denne artikkel. Dersom naturgassforetak er unntatt fra denne bestemmelsen på grunnlag av artikkel 49 nr. 2 og 4, skal de som et minstekrav føre sine regnskaper i henhold til denne artikkel.
2. Uansett eierstruktur og rettslig form skal naturgassforetakene utarbeide, få revidert og offentliggjøre sine årsregnskaper i samsvar med nasjonal lovgivning om aksjeselskapers årsregnskaper, vedtatt i samsvar med fjerde rådsdirektiv 78/660/EØF av 25. juli 1978 med hjemmel i traktatens artikkel 44 nr. 2 bokstav g)¹⁹ om årsregnskapene for visse selskapsformer²⁰.

Foretak som ikke er rettslig forpliktet til å offentliggjøre sine årsregnskaper, skal oppbevare en kopi av disse tilgjengelig for allmennheten ved sitt hovedkontor.

3. For å unngå forskjellsbehandling, krysssubsidierting og konkurransevridning skal naturgassforetak i sine internregnskaper føre atskilte regnskaper for sin virksomhet i forbindelse med overføring, distribusjon, LNG og lagring av naturgass, på samme måte som de måtte ha gjort dersom den aktuelle virksomheten hadde blitt utøvd av atskilte foretak. De skal også føre regnskaper, eventuelt konsoliderte, for annen gassvirksomhet som ikke er knyttet til overføring, distribusjon, LNG og lagring. Inntil 1. juli 2007 skal de føre atskilte regnskaper for forsyningsvirksomhet for berettigede kunder og forsyningsvirksomhet for ikke-berettigede kunder. Inntekter fra

¹⁹ Tittelen på direktiv 78/660/EF er endret for å ta hensyn til omnummereringen av artiklene i traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap i samsvar med artikkel 12 i Amsterdam-traktaten; den opprinnelige henvisningen var til artikkel 54 nr. 3 bokstav g).

²⁰ EFT L 222 av 14.8.1978, s. 11.

eierskap av overførings- eller distribusjonsnett skal angis i regnskapene. De skal ved behov føre konsoliderte regnskaper for annen virksomhet som ikke er knyttet til gass. Internregnskapene skal inneholde en balanse og et resultatregnskap for hver virksomhet.

4. I revisjonen nevnt i nr. 2 skal det særlig kontrolleres at forpliktelsen til å unngå forskjellsbehandling og krysssubsidierting nevnt i nr. 3 overholdes.
5. Foretakene skal i sine internregnskaper angi hvilke regler for fordeling av eiendeler og forpliktelser, utgifter og inntekter samt avskrivning, med forbehold for gjeldende nasjonale regnskapsregler, som de følger ved utarbeiding av de atskilte regnskapene nevnt i nr. 3. Disse interne reglene kan endres bare i særskilte tilfeller. Slike endringer skal angis og være behørig begrunnet.
6. I notene til årsregnskapene skal alle transaksjoner av et visst omfang som er gjennomført med tilknyttede foretak, angis.

Kapittel VII

Organisering av tilgang til nettet

Artikkel 32

Tilgang for tredjemann

1. Medlemsstatene skal sikre at det innføres et system for tredjemanns tilgang til overførings- og distribusjonsnettet og LNG-anlegg, som bygger på offentliggjorte tariffer som anvendes for alle berettigede kunder, herunder forsyningsforetak, og som anvendes objektivt og uten forskjellsbehandling mellom nettbrukere. Medlemsstatene skal sikre at disse tariffene, eller de metoder som ligger til grunn for beregning av dem, godkjennes før de trer i kraft i samsvar med artikkel 41 av en reguleringsmyndighet nevnt i artikkel 39 nr. 1, og at disse tariffene – og metodene, der bare metoder godkjennes – offentliggjøres før de trer i kraft.
2. Operatører av overføringsnett skal, dersom det er nødvendig for å utføre deres oppgaver, herunder i forbindelse med overføring over landegrensene, ha tilgang til nettet til andre operatører av overføringsnett.
3. Bestemmelsene i dette direktiv skal ikke være til hinder for at langsiktige kontrakter inngås, forutsatt at de er i samsvar med Fellesskapets konkurranseregler.

Artikkel 33

Tilgang til lagring

1. Dersom det er teknisk og/eller økonomisk nødvendig for å gi effektiv nettilgang med sikte på forsyning av kunder og tilrettelegging av tilgang til tilleggstjenester, kan medlemsstatene ved tilrettelegging av tilgang til lagringsanlegg og lagring i rørledning velge én av eller begge framgangsmåtene i nr. 3 og 4. Disse framgangsmåtene skal anvendes etter objektive og oversiktlige kriterier som ikke innebærer forskjellsbehandling.

Reguleringsmyndighetene i medlemsstater som har lagt til rette for det, eller medlemsstatene skal fastsette og offentliggjøre kriterier for hvilken ordning som skal gjelde for tilgang til lagringsanlegg og lagring i rørledning. De skal offentliggjøre eller forplikte operatørene av lagringsanlegg og operatørene av overføringsnett til å offentliggjøre hvilke lagringsanlegg eller deler av slike lagringsanlegg og hvilken lagring i rørledning som tilbys i henhold til de ulike framgangsmåtene omhandlet i nr. 3 og 4.

Forpliktelsen nevnt i nr. 2 annet punktum skal ikke berøre medlemsstatenes valgfrihet i henhold til nr. 1.

2. Bestemmelsene i nr. 1 får ikke anvendelse på tilleggstjenester og midlertidig lagring som er knyttet til LNG-anlegg og er nødvendige for regassifiseringsprosessen og påfølgende levering til overføringsnettet.
3. Ved forhandlet tilgang skal medlemsstatene eller, i medlemsstater som har lagt til rette for det, reguleringsmyndighetene treffe de tiltak som er nødvendige for at naturgassforetakene og berettigede kunder innenfor eller utenfor det området samkjøringsnettet dekker, kan forhandle om tilgang til lagringsanlegg og lagring i rørledning, dersom dette er teknisk og/eller økonomisk nødvendig for å gi effektiv tilgang til nettet samt for å skaffe tilgang til andre tilleggstjenester. Partene skal ha plikt til å forhandle i god tro om tilgang til lagringsanlegg, lagring i rørledning og andre tilleggstjenester.

Kontrakter om tilgang til lagringsanlegg, lagring i rørledning og andre tilleggstjenester skal forhandles fram med den berørte operatøren av lagringsanlegget eller det berørte naturgassforetaket. Reguleringsmyndighetene i medlemsstater som har lagt til rette for det, eller medlemsstatene skal kreve at operatører av lagringsanlegg og naturgassforetak innen 1. januar 2005 og deretter hvert år offentliggjør

sine viktigste forretningsmessige vilkår for bruken av lagringsanlegg, lagring i rørledning og andre tilleggstjenester.

Ved fastsettelse av vilkårene nevnt i nr. 2 skal operatørene av lagringsanlegg og naturgassforetakene samrå seg med nettbrukerne.

4. Ved regulert tilgang skal reguleringsmyndighetene i medlemsstater som har lagt til rette for det, eller medlemsstatene treffe de tiltak som er nødvendige for å gi naturgassforetak og berettigede kunder innenfor eller utenfor det området samkjøringsnettet dekker, rett til tilgang til lagringsanlegg, lagring i rørledning og andre tilleggstjenester, på grunnlag av offentliggjorte tariffes og/eller andre vilkår for bruk av slike lagringsanlegg og lagring i rørledning, dersom det er teknisk og/eller økonomisk nødvendig for å gi effektiv tilgang til nettet samt for å skaffe tilgang til andre tilleggstjenester. Reguleringsmyndighetene i medlemsstater som har lagt til rette for det, eller medlemsstatene skal samrå seg med nettbrukerne i utviklingen av nevnte tariffes eller metodene som ligger til grunn for beregning av nevnte tariffes. Slik rett til tilgang kan gis til berettigede kunder ved å tillate dem å inngå leveringskontrakter med andre konkurrerende naturgassforetak enn nettets eier og/eller operatør eller et tilknyttet foretak.

Artikkel 34

Tilgang til oppstrømsgassrørledningsnett

1. Medlemsstatene skal treffe de tiltak som er nødvendige for å sikre at naturgassforetakene og berettigede kunder, uansett hvor de befinner seg, i samsvar med denne artikkel kan få tilgang til oppstrømsgassrørledningsnettet, herunder anlegg som yter tilknyttede tekniske tjenester i forbindelse med slik tilgang, unntatt de deler av slike nett og anlegg som brukes til lokal produksjonsvirksomhet ved en forekomst der gassen produseres. Kommisjonen skal underrettes om disse tiltakene i samsvar med bestemmelsene i artikkel 54.
2. Tilgangen nevnt i nr. 1 skal gis på en måte som medlemsstaten bestemmer i samsvar med relevant lovgivning. Medlemsstatene skal ha som mål å opprette en rettferdig og åpen tilgang, å skape et konkurransebasert marked for naturgass og å hindre misbruk av en dominerende stilling, idet det tas hensyn til forsyningssikkerhet og -regelmessighet, kapasitet som er eller raskt kan stilles til rådighet samt

vern av miljøet. Det kan tas hensyn til følgende forhold:

- a) nødvendigheten av å nekte tilgang når de tekniske spesifikasjonene er innbyrdes uforenlige, og dette problemet ikke kan løses med rimelig innsats,
 - b) nødvendigheten av å unngå vanskeligheter som ikke kan overvinnes med rimelig innsats, og som kan svekke effektiviteten til eksisterende og planlagt produksjon av hydrokarboner, herunder ved forekomster med begrenset økonomisk levedyktighet,
 - c) nødvendigheten av å respektere de rimelige og behørig begrunnede behovene til eieren eller operatøren av et oppstrømsgassrørledningsnett for transport og behandling av gassen, og interessene til de øvrige brukerne av oppstrømsgassrørledningsnettet eller av anlegg for behandling eller håndtering som vil kunne bli berørt, og
 - d) nødvendigheten av å anvende, i samsvar med fellesskapsretten, deres lovgivning og administrative framgangsmåter for tildeling av tillatelser til produksjon eller oppstrømsutbygging.
3. Medlemsstatene skal sørge for å innføre en ordning for tvisteløsning som omfatter en myndighet som er uavhengig av partene, og som har tilgang til alle relevante opplysninger, for å gjøre det mulig raskt å løse tvister om tilgang til oppstrømsgassrørledningsnett, idet det tas hensyn til kriteriene definert i nr. 2 og antallet parter som kan delta i forhandlingene om tilgang til slike nett.
 4. Ved tvister på tvers av landegrensene skal ordningen for tvisteløsning i den medlemsstaten som har jurisdiksjon over oppstrømsgassrørledningsnettet som det nektes tilgang til, anvendes. Dersom det aktuelle nettet ved tvister på tvers av landegrensene hører under flere medlemsstater, skal disse samrå seg med hverandre for å sikre at bestemmelsene i dette direktiv anvendes på en konsekvent måte.

Artikkel 35

Nektelse av tilgang

1. Naturgassforetakene kan nekte tilgang til nettet dersom de har kapasitetsmangel eller dersom slik tilgang vil hindre dem i å oppfylle forpliktelsene til å yte offentlig tjeneste nevnt i artikkel 3 nr. 2 som de er blitt pålagt, eller på grunn av store økonomiske og finansielle vanskeligheter knyttet til kontrakter med faste

betalingsforpliktelser, idet det tas hensyn til kriteriene og framgangsmåtene nevnt i artikkel 48 og den løsning medlemsstaten har valgt i samsvar med artikkel 48 nr. 1. Avslaget skal være behørig begrunnet.

2. Medlemsstatene kan treffe de tiltak som er nødvendige for å sikre at et naturgassforetak som nekter tilgang til nettet på grunn av kapasitetsmangel eller manglende tilkøpling, foretar de nødvendige utbedringer i den grad dette er økonomisk forsvarlig eller dersom en potensiell kunde er villig til å betale for dem. I tilfeller der artikkel 4 nr. 4 anvendes, skal medlemsstatene treffe slike tiltak.

Artikkel 36

Ny infrastruktur

1. Større nye gassinfrastukturer, dvs. forbindelsesledninger, LNG-anlegg og lagringsanlegg, kan på anmodning for et angitt tidsrom unntas fra bestemmelsene i artikkel 9, 32, 33 og 34 og artikkel 41 nr. 6, 8 og 10 på følgende vilkår:
 - a) investeringen må øke konkurransen i gassforsyningen og øke forsynings sikkerheten,
 - b) risikonivået knyttet til investeringen må være slik at investeringen ikke ville vært gjort med mindre et unntak ble innrømmet,
 - c) infrastrukturen må være eiet av en fysisk eller juridisk person som i det minste med hensyn til rettslig form er atskilt fra nettoperatorene for de nett denne infrastrukturen skal bygges i,
 - d) det må kreves avgifter av brukerne av denne infrastrukturen, og
 - e) unntaket må ikke skade konkurransen eller hindre at det indre marked for naturgass fungerer tilfredsstillende, eller at det regulerte nett infrastrukturen er koplet til, fungerer tilfredsstillende.
2. Nummer 1 får også anvendelse på betydelige kapasitetsøkninger i eksisterende infrastruktur og på endringer av slik infrastruktur som gjør det mulig å utvikle nye kilder for gassforsyning.
3. Reguleringsmyndigheten nevnt i kapittel VIII kan i hvert enkelt tilfelle treffe beslutning om unntaket nevnt i nr. 1 og 2.
4. Dersom den aktuelle infrastrukturen strekker seg over mer enn én medlemsstat, kan Byrådet legge fram en rådgivende uttalelse for reguleringsmyndighetene i de berørte medlemsstatene, som kan brukes som grunnlag for deres beslutning, innen to måneder fra datoen da

anmodningen om unntak ble mottatt av den siste av de berørte myndighetene.

Dersom alle de berørte reguleringsmyndighetene er kommet til enighet vedrørende anmodningen om unntak innen seks måneder fra datoen da anmodningen ble mottatt av den siste av reguleringsmyndighetene, skal de underrette Byrådet om sin beslutning.

Byrådet skal utføre de oppgavene som i denne artikkel tillegges de berørte medlemsstatenes reguleringsmyndigheter

- a) dersom ikke alle de berørte reguleringsmyndighetene har kunnet komme til enighet innen seks måneder fra den dato da anmodningen om unntak ble lagt fram for den siste av disse reguleringsmyndighetene, eller
- b) ved en felles anmodning fra de berørte reguleringsmyndighetene.

De berørte reguleringsmyndighetene kan i fellesskap anmode om at tidsrommet i tredje ledd bokstav a) forlenges med inntil tre måneder.

5. Innen Byrådet treffer en slik beslutning, skal det rådføre seg med de berørte reguleringsmyndighetene og søkerne.
6. Et unntak kan omfatte hele eller deler av kapasiteten i den nye infrastrukturen eller i den eksisterende infrastrukturen med betydelig økt kapasitet.

Når det besluttes om et unntak skal innrømmes, skal det i hvert enkelt tilfelle tas hensyn til behovet for å fastsette vilkår som ikke innebærer forskjellsbehandling, for unntaketets varighet og for tilgang til infrastrukturen. Når beslutning treffes om disse vilkårene, skal det særlig tas hensyn til ytterligere kapasitet som skal bygges eller endring av eksisterende kapasitet, prosjektets tidshorisont og nasjonale forhold.

Før en beslutning om unntak innrømmes, skal reguleringsmyndighetene fastsette regler og ordninger for forvaltning og tildeling av kapasitet. Reglene skal fastsette at alle potensielle brukere av infrastrukturen anmodes om å melde sin interesse for å inngå avtale om en viss kapasitet før tildelingen av kapasitet i den nye infrastrukturen skjer, herunder til eget bruk. Reguleringsmyndigheten skal kreve at reglene for håndtering av overbelastning omfatter en plikt om å tilby den uutnyttede kapasiteten på markedet, og at brukerne av infrastrukturen skal ha rett til å handle med sine avtalte kapasiteter på sekundærmarkedet. Ved vurderingen av kriteriene nevnt i bokstav a), b)

og e) i nr. 1 skal det tas hensyn til resultatene av framgangsmåten for kapasitetstildeling.

Beslutningen om unntak, herunder eventuelle vilkår nevnt i annet ledd i dette nummer, skal være behørig begrunnet og offentliggjøres.

7. Uten hensyn til nr. 3 kan medlemsstatene fastsette at reguleringsmyndigheten eller Byrådet, alt etter som, ved en anmodning om unntak skal legge fram sin uttalelse for det relevante organet i medlemsstaten for formell beslutning. Denne uttalelsen skal offentliggjøres sammen med beslutningen.
8. Reguleringsmyndigheten skal umiddelbart sende Kommisjonen en kopi av alle anmodninger om unntak som den mottar. Vedkommende myndighet skal umiddelbart underrette Kommisjonen om beslutningen, sammen med alle relevante opplysninger om den. Disse opplysningene kan oversendes Kommisjonen i form av et sammendrag, slik at Kommisjonen kan avgi en velbegrunnet uttalelse. Opplysningene skal særlig omfatte
 - a) en detaljert begrunnelse for hvorfor reguleringsmyndigheten eller medlemsstaten har innrømmet eller nektet unntak sammen med en henvisning til nr.1, herunder den eller de relevante bokstaver i dette nummer som beslutningen er basert på, herunder økonomiske opplysninger som begrunner behovet for unntaket,
 - b) den analyse som er foretatt av hvordan innrømmelsen av unntaket påvirker konkurransen og den effektive virkemåten til det indre marked for naturgass,
 - c) begrunnelsen for det tidsrom og den del av den samlede kapasitet i den berørte gassinfrastruktur som unntaket innrømmes for,
 - d) dersom unntaket gjelder en forbindelsesledning, resultatet av samrådet med de berørte reguleringsmyndighetene, og
 - e) infrastrukturens bidrag til spredning av gassforsyningen.
9. Kommisjonen kan innen to måneder etter at den har mottatt underretning, treffe beslutning om å kreve at reguleringsmyndigheten endrer eller trekker tilbake beslutningen om å innrømme unntak. Denne perioden på to måneder kan forlenges med en ytterligere periode på to måneder dersom Kommisjonen ønsker ytterligere opplysninger. Denne ytterligere perioden skal begynne å løpe dagen etter at den har mottatt fullstendige opplysninger. Den opprinnelige perioden på to måneder kan også forlenges etter samtykke fra både Kommisjonen og reguleringsmyndigheten.

Dersom de ønskede opplysninger ikke legges fram innen fristen angitt i anmodningen, skal underretningen anses som trukket tilbake med mindre fristen, innen dens utløp, er blitt forlenget etter samtykke fra både Kommisjonen og reguleringsmyndigheten, eller med mindre reguleringsmyndigheten i en behørig begrunnet erklæring har meddelt Kommisjonen at den anser underretningen for å være fullstendig.

Reguleringsmyndigheten skal innen en måned etterkomme Kommisjonens beslutning om å endre eller trekke tilbake beslutningen om unntak, og skal underrette Kommisjonen om dette.

Kommisjonen skal sørge for at forretningsmessig følsomme opplysninger behandles fortrolig.

Kommisjonens godkjenning av en beslutning om unntak skal utløpe to år etter datoen for vedtakelsen dersom byggingen av infrastrukturen ennå ikke er påbegynt innen denne dato, og fem år etter vedtakelsen dersom infrastrukturen ikke er tatt i bruk innen denne dato, med mindre Kommisjonen beslutter at forsinkelsen skyldes vesentlige hindringer som ligger utenfor kontrollen til den person unntaket ble innrømmet for.

10. Kommisjonen kan vedta retningslinjer for anvendelse av vilkårene fastsatt i nr. 1 og fastsette framgangsmåten som skal følges for anvendelsen av nr. 3, 6, 8 og 9. Disse tiltakene, som har som formål å endre ikke-grunnleggende bestemmelser i dette direktiv ved å utfylle det, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll nevnt i artikkel 51 nr. 3.

Artikkel 37

Markedsåpning og gjensidighet

1. Medlemsstatene skal sikre at berettigede kunder
 - a) inntil 1. juli 2004 er kunder som er berettiget i henhold til artikkel 18 i europaparlaments- og rådsdirektiv 98/30/EF av 22. juni 1998 om felles regler for det indre marked for naturgass²¹. Medlemsstatene skal innen 31. januar hvert år offentliggjøre kriteriene for definisjonen av disse berettigede kundene,
 - b) fra og med 1. juli 2004 er alle forretningskunder,

²¹ EFT L 204 av 21.7.1998, s. 1.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- c) fra og med 1. juli 2007 er alle kunder.
2. For å unngå manglende likevekt når gassmarkedene åpnes,
- skal kontrakter om gassforsyning som inngås med en berettiget kunde i en annen medlemsstats nett, ikke være forbudt dersom kunden er berettiget i begge berørte nett, og
 - kan Kommisjonen, der transaksjonene nevnt i bokstav a) nektes fordi kunden er berettiget i bare ett av de to nettene, idet det tas hensyn til markedssituasjonen og felles interesser, pålegge den nektende part å gjennomføre den ønskede forsyning på anmodning fra en av medlemsstatene i de to nett.

Artikkel 38

Direkteledninger

- Medlemsstatene skal treffe de nødvendige tiltak for å sikre at
 - naturgassforetak som er etablert på deres territorium, kan forsyne de berettigede kundene gjennom en direkteledning, og
 - enhver berettiget kunde av denne typen som er etablert på deres territorium, kan forsynes av naturgassforetakene gjennom en direkteledning.
- Dersom det kreves tillatelse for opprettelse eller drift av direkteledninger (for eksempel en lisens, bevilling, konsesjon, avtale eller godkjenning), skal medlemsstatene eller enhver vedkommende myndighet som de utpeker, fastsette kriterier for tildeling av tillatelse til å bygge eller drive direkteledninger på deres territorium. Disse kriteriene skal være objektive, oversiktlige og ikke innebære forskjellsbehandling.
- Medlemsstatene kan gjøre tillatelsen til å bygge en direkteledning betinget enten av at tilgang til nettet er blitt nektet på grunnlag av artikkel 35, eller av at det innledes en framgangsmåte for tvisteløsning i henhold til artikkel 41.

Kapittel VIII

Nasjonale reguleringsmyndigheter

Artikkel 39

Utpeking av reguleringsmyndigheter og deres uavhengighet

- Hver medlemsstat skal utpeke en enkelt nasjonal reguleringsmyndighet på nasjonalt plan.

- Nummer 1 i denne artikkel berører ikke utpekingen av andre reguleringsmyndigheter på regionalt plan i medlemsstatene, forutsatt at det finnes en høyt rangert representant med henblikk på representasjon og kontakt på fellesskapsplan i Byråets reguleringsstyre i samsvar med artikkel 14 nr. 1 i forordning (EF) nr. 713/2009.
- Som unntak fra nr. 1 i denne artikkel kan en medlemsstat utpeke reguleringsmyndigheter for mindre nett på et geografisk atskilt område dersom forbruket der i 2008 var under 3 % av totalforbruket i medlemsstaten som området er del av. Dette unntaket skal ikke berøre utpekingen av en høyt rangert representant med henblikk på representasjon og kontakt på fellesskapsplan i Byråets reguleringsstyre i samsvar med artikkel 14 nr. 1 i forordning (EF) nr. 713/2009.
- Medlemsstatene skal sikre reguleringsmyndigheten uavhengighet og skal sikre at den utøver sin myndighet på en upartisk og åpen måte. For dette formål skal medlemsstatene sikre at reguleringsmyndigheten, når den utfører reguleringsoppgavene den er gitt i henhold til dette direktiv og relevant lovgivning,
 - er juridisk atskilt og funksjonelt uavhengig av ethvert annet offentlig eller privat foretak,
 - sikrer at dens ansatte og personer som har ledelsesansvar
 - opptrer uavhengig av enhver markedsinteresse, og
 - ikke søker eller mottar direkte instruksjoner fra noen regjering eller noe offentlig eller privat organ i utførelsen av sine reguleringsoppgaver. Dette kravet er ikke til hinder for et nært samarbeid med andre relevante nasjonale myndigheter der det er aktuelt, eller for generelle politiske retningslinjer utstedt av en regjering og som ikke vedrører reguleringsmyndighetens myndighet og oppgaver i henhold til artikkel 41.
- For å beskytte reguleringsmyndighetens uavhengighet skal medlemsstatene særlig sikre at
 - reguleringsmyndigheten kan treffe selvstendige beslutninger uavhengig av noe politisk organ og har egne årlige budsjettbevilgninger med selvstendig ansvar for å gjennomføre det tildelte budsjett og tilstrekkelige menneskelige og finansielle ressurser til å ivareta sine oppgaver, og
 - at medlemmene av reguleringsmyndighetens styre eller, i mangel av styre, regule-

ringsmyndighetens øverste ledelse utpekes for en fast periode på fem til sju år, som kan fornyes én gang.

Med hensyn til første ledd bokstav b) skal medlemsstatene sikre en hensiktsmessig rotasjonsordning for styret eller den øverste ledelsen. Medlemmene av styret eller, i mangel av styre, den øverste ledelsen kan bare løses fra sine verv dersom de ikke lenger oppfyller vilkårene som er fastsatt i denne artikkel, eller er funnet skyldige i tjenesteforsømmelse i henhold til nasjonal lovgivning.

Artikkel 40

Generelle mål for reguleringsmyndigheten

I utførelsen av oppgavene angitt i dette direktiv skal reguleringsmyndigheten treffe alle rimelige tiltak for å bidra til at følgende mål nås innenfor rammen av sine oppgaver og sin myndighet som fastsatt i artikkel 41, i nært samarbeid med andre relevante nasjonale myndigheter, herunder konkurransemyndighetene der det er aktuelt, og uten at det berører deres myndighet,

- a) i nært samarbeid med Byrået, andre medlemsstaters reguleringsmyndigheter og Kommisjonen fremme et konkurransebasert, sikkert og miljømessig bærekraftig indre marked for naturgass i Fellesskapet og reell markedsåpning for alle kunder og leverandører i Fellesskapet og sikre hensiktsmessige vilkår for en effektiv og pålitelig drift av gassnettene idet det tas hensyn til langsiktige mål,
- b) utvikle konkurransebaserte og velfungerende regionale markeder i Fellesskapet med sikte på oppnåelse av målene nevnt i bokstav a),
- c) fjerne restriksjoner på handel med naturgass medlemsstatene imellom, herunder utvikle hensiktsmessig kapasitet for overføring over landegrensene for å dekke etterspørselen og øke integrasjonen av nasjonale markeder som kan legge til rette for strømmer av naturgass i Fellesskapet,
- d) bidra til at det på den mest kostnadseffektive måten utvikles sikre, pålitelige og effektive nett uten forskjellsbehandling som er forbrukerorientert, og fremme nettenes tilstrekkelighet og energieffektivitet i tråd med de generelle energipolitiske målene, og integrasjon av stor- og småskalaproduksjon av naturgass fra fornybare energikilder og distribuert produksjon i både overførings- og distribusjonsnettene,
- e) fremme tilgang til nettet for ny produksjonskapasitet, særlig fjerne barrierer som kan hindre

tilgang for nye markedsdeltakere og gass fra fornybare energikilder,

- f) sikre at nettoperatorene og nettbrukerne får egnede stimulerings tiltak, både på kort og lang sikt, for å øke netteffektiviteten og fremme markedsintegrasjonen,
- g) sikre at kundene drar nytte av at deres nasjonale marked virker tilfredsstillende, fremme reell konkurranse og bidra til å sikre forbrukervernet,
- h) bidra til oppnåelsen av en høy kvalitet på offentlige tjenester på naturgassområdet, bidra til å beskytte sårbare kunder og bidra til at de nødvendige prosesser for utveksling av data når kundene skifter leverandør, er forenlig.

Artikkel 41

Reguleringsmyndighetens oppgaver og myndighet

1. Reguleringsmyndigheten skal ha følgende oppgaver:
 - a) fastsette eller godkjenne, i samsvar med oversiktlige kriterier, overførings- eller distribusjonstariffer eller metodene som ligger til grunn for beregning av dem,
 - b) sikre at operatorene av overførings- og distribusjonsnett og, der det er relevant, netteierne, i tillegg til ethvert naturgassforetak, overholder sine forpliktelser i henhold til dette direktiv og annet relevant fellesskapsregelverk, herunder også hva angår tverrnasjonale spørsmål,
 - c) samarbeide i tverrnasjonale spørsmål med reguleringsmyndighetene eller myndighetene i berørte medlemsstater og med Byrået,
 - d) overholde og gjennomføre alle relevante juridisk bindende beslutninger fra Byrået og Kommisjonen,
 - e) avlegge årsrapport om sin virksomhet og utførelsen av sine oppgaver til de relevante myndigheter i medlemsstatene, Byrået og Kommisjonen. Slike rapporter skal omfatte skrittene som er tatt og resultatene som er oppnådd med hensyn til hver av oppgavene angitt i denne artikkel,
 - f) forhindre kryssubsidiering mellom overførings-, distribusjons-, lagrings-, LNG- og forsyningsvirksomhet,
 - g) overvåke investeringsplanene til operatorene av overføringsnett og i sin årsrapport gi en vurdering av investeringsplanene til operatorene av overføringsnett med hen-

- syn til hvorvidt de er forenlige med nettutviklingsplanen for Fellesskapet nevnt i artikkel 8 nr. 3 bokstav b) i forordning (EF) nr. 715/2009. Denne vurderingen kan omfatte anbefalinger om å endre investeringsplanene,
- h) kontrollere at reglene for nettsikkerhet og pålitelighet overholdes og vurdere hvordan de er blitt etterlevd tidligere, og fastsette eller godkjenne standardene for og kravene til tjenestenes og forsyningens kvalitet eller bidra til dette sammen med andre vedkommende myndigheter,
 - i) overvåke nivået av åpenhet, herunder vedrørende engrospriser, og sikre at naturgassforetakene overholder forpliktelsene om åpenhet,
 - j) overvåke graden og effektiviteten av markedsåpning og konkurranse på grossist- og sluttbrukernivå, herunder på naturgassbørser, priser til privatkunder, herunder ordninger for forskuddsbetaling, andel av kunder som bytter leverandør, andel av kunder som frakoples forsyningen, avgifter for og utførelse av vedlikeholdstjenester, klager fra privatkunder og eventuell vridning eller begrensning av konkurransen, herunder framlegging av alle relevante opplysninger, og legge alle relevante saker fram for konkurransemyndighetene,
 - k) overvåke forekomsten av begrensende avtalevilkår, herunder eksklusivitetsbestemmelser som kan hindre større forretningskunder i å inngå avtale med mer enn én leverandør eller begrense deres muligheter til å gjøre dette og, dersom det er aktuelt, underrette nasjonale konkurransemyndigheter om slik praksis,
 - l) respektere avtalefriheten med hensyn til forsyningskontrakter som kan avbrytes og med hensyn til langsiktige kontrakter forutsatt at de er forenlige med fellesskapsretten og i samsvar med Fellesskapets politikk,
 - m) overvåke den tid det tar for operatører av overførings- og distribusjonsnett å foreta tilkoplinger og utføre reparasjoner,
 - n) overvåke og gjennomgå vilkårene for tilgang til lagringsanlegg, lagring i rørledning og andre tilleggstjenester som fastsatt i artikkel 33. Dersom ordningen for tilgang til lagring er angitt i samsvar med artikkel 33 nr. 3, skal denne oppgaven ikke omfatte gjennomgang av tariffer,
 - o) bidra til å sikre, sammen med andre relevante myndigheter, at tiltakene for forbrukervern, herunder de som er fastsatt i vedlegg I, er effektive og håndheves,
- p) minst en gang i året offentliggjøre anbefalinger med hensyn til om forsyningsprisene er i samsvar med artikkel 3, og ved behov oversende disse til konkurransemyndighetene,
 - q) sikre tilgang til opplysninger om kundens energiforbruk, legge fram for frivillig bruk et lett forståelig harmonisert format på nasjonalt plan av data om energiforbruk, og sikre hurtig tilgang for alle kunder til disse dataene i samsvar med vedlegg I bokstav h),
 - r) overvåke gjennomføringen av regler som gjelder oppgaver og ansvarsområder for operatører av overføringssystemer, operatører av distribusjonssystemer, leverandører og kunder og andre markedsdeltakere i henhold til forordning (EF) nr. 715/2009,
 - s) overvåke at kriteriet som fastsetter hvorvidt et lagringsanlegg faller inn under artikkel 33 nr. 3 eller 4, anvendes korrekt,
 - t) overvåke gjennomføringen av beskyttelsestiltakene nevnt i artikkel 46, og
 - u) bidra til å sikre at prosessene for utveksling av data er forenlige med de viktigste markedsprosessene på regionalt plan.
2. I medlemsstater som har lagt til rette for det, kan overvåkingsoppgavene fastsatt i nr. 1 utføres av andre myndigheter enn reguleringsmyndigheten. I slike tilfeller skal opplysningene fra denne overvåkingen gjøres tilgjengelig for reguleringsmyndighetene så snart som mulig.

Uten å innskrenke dens uavhengighet, uten at det berører dens særskilte kompetanse og i samsvar med prinsippene om bedre regulering skal reguleringsmyndigheten ved behov rådføre seg med operatører av overføringsnett og når det er aktuelt, samarbeide tett med andre relevante nasjonale myndigheter når de utfører oppgavene fastsatt i nr. 1.

Eventuelle godkjenninger som gis av en reguleringsmyndighet eller Byrået i samsvar med dette direktiv, berører ikke reguleringsmyndighetens framtidige bruk i behørig begrunnede tilfeller av sin myndighet i samsvar med denne artikkel eller eventuelle sanksjoner fra andre relevante myndigheters eller Kommissjonens side.
 3. I tillegg til oppgavene reguleringsmyndigheten er gitt i henhold til nr. 1, skal den, når en uavhengig nettoperatør er utpekt i henhold til artikkel 14,

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- a) overvåke at eieren av overføringsnettet og den uavhengige nettoperatoren overholder sine forpliktelser i henhold til denne artikkel, og pålegge sanksjoner for manglende overholdelse i samsvar med nr. 4 bokstav d),
 - b) overvåke forbindelsene og kommunikasjonen mellom den uavhengige nettoperatoren og operatoren av overføringsnettet for å sikre at den uavhengige nettoperatoren overholder sine forpliktelser, og særlig godkjenne kontrakter og opptre som tvisteløsningsmyndighet mellom den uavhengige nettoperatoren og eieren av overføringsnettet når det gjelder eventuelle klager framlagt av en av partene i samsvar med nr. 11,
 - c) med forbehold for framgangsmåten i henhold til artikkel 14 nr. 2 bokstav c), for den første tiårige nettutviklingsplanen godkjenne investeringsplanleggingen og den flerårige nettutviklingsplanen som presenteres årlig av den uavhengige nettoperatoren,
 - d) sikre at tariffene for tilgang til nettet som den uavhengige nettoperatoren innkrever, omfatter godtgjøring til netteieren eller netteierne som gir tilstrekkelig avkastning på netteiendelene og eventuelle nye investeringer i dem, forutsatt at de er gjort på en økonomisk og effektiv måte, og
 - e) ha myndighet til å gjennomføre inspeksjoner, herunder uanmeldte inspeksjoner, på anlegget til eieren av overføringsnettet og den uavhengige nettoperatoren.
4. Medlemsstatene skal sørge for at reguleringsmyndighetene gis myndighet til å utføre oppgavene omhandlet i nr. 1, 3 og 6 på en effektiv og rask måte. For dette formål skal reguleringsmyndighetene minst ha myndighet til å
- a) treffe beslutninger som er bindende for naturgassforetak,
 - b) foreta undersøkelser av gassmarkedenes virkemåte og fastsette og innføre nødvendige og forholdsmessige tiltak for å fremme effektiv konkurranse og sikre at markedet virker tilfredsstillende. Ved behov skal reguleringsmyndighetene også ha myndighet til å samarbeide med den nasjonale konkurransemyndigheten og reguleringsmyndighetene for finansmarkedene eller Kommisjonen dersom undersøkelsen gjelder konkurranselovgivningen,
 - c) kreve enhver opplysning fra naturgassforetak som er relevant for utførelsen av deres oppgaver, herunder begrunnelsen for eventuell nektelse av tilgang for tredjemann, og opplysninger om tiltak som er nødvendige for å styrke nettet,
 - d) pålegge naturgassforetak som ikke oppfyller sine forpliktelser i henhold til dette direktiv eller eventuelle juridisk bindende beslutninger truffet av reguleringsmyndigheten eller Byrået, sanksjoner som er virkningsfulle, står i forhold til overtredelsen og virker avskrekkende, eller foreslå at en vedkommende domstol pålegger slike sanksjoner. Dette skal omfatte myndighet til å pålegge eller foreslå å pålegge operatoren av overføringsnettet eller det vertikalt integrerte foretaket, alt etter som, sanksjoner på opptil 10 % av årsomsetningen til operatoren av overføringsnettet eller det vertikalt integrerte foretaket for manglende overholdelse av deres forpliktelser i henhold til dette direktiv, og
 - e) utføre hensiktsmessige undersøkelser og utstede relevante instruksjoner med henblikk på tvisteløsning i henhold til nr. 11 og 12.
5. Dersom det er utpekt en operatør av overføringsnett i samsvar med kapittel IV, skal reguleringsmyndigheten i tillegg til de plikter og den myndighet den er gitt i henhold til nr. 1 og 4 i denne artikkel, gis minst følgende plikter og myndighet:
- a) utstede sanksjoner i samsvar med nr. 4 bokstav d) ved forskjellsbehandling til fordel for det vertikalt integrerte foretaket,
 - b) overvåke kommunikasjonen mellom operatoren av overføringsnettet og det vertikalt integrerte foretaket for å sikre at operatoren av overføringsnettet overholder sine forpliktelser,
 - c) opptre som tvisteløsningsmyndighet mellom det vertikalt integrerte foretaket og operatoren av overføringsnettet når det gjelder eventuelle klager lagt fram i samsvar med nr. 11,
 - d) overvåke kommersielle og finansielle forbindelser, herunder lån mellom det vertikalt integrerte foretaket og operatoren av overføringsnettet,
 - e) godkjenne alle kommersielle og finansielle avtaler mellom det vertikalt integrerte foretaket og operatoren av overføringsnettet forutsatt at de er i henhold til markedsvilkår,
 - f) anmode om en begrunnelse fra det vertikalt integrerte foretaket etter underretning fra den samsvarsansvarlige i samsvar med artikkel 21 nr. 4. Slik begrunnelse skal sær-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- lig omfatte dokumentasjon på at det ikke har forekommet forskjellsbehandling til fordel for det vertikalt integrerte foretaket,
- g) gjennomføre inspeksjoner, herunder uanmeldte, på anlegget til det vertikalt integrerte foretaket og operatøren av overføringsnett, og
 - h) overdra alle eller bestemte oppgaver fra operatøren av overføringsnett til en uavhengig nettoperatør utpekt i samsvar med artikkel 14 i tilfelle vedvarende brudd på de forpliktelser operatøren av overføringsnett har i henhold til dette direktiv, særlig ved gjentatte tilfeller av forskjellsbehandling til fordel for det vertikalt integrerte foretaket.
6. Reguleringsmyndighetene skal ha ansvar for å fastsette eller godkjenne, i god tid før de trer i kraft, minst de metoder som brukes til å beregne eller fastsette vilkårene for
- a) tilkøpling og tilgang til nasjonale nett, herunder overførings- og distribusjonstariffer, samt vilkår, betingelser og tariffer for tilgang til LNG-anlegg. Disse tariffene eller metodene skal være utformet slik at de nødvendige investeringer i nettene og LNG-anleggene kan foretas på en slik måte at investeringene sikrer nettens og LNG-anleggenes levedyktighet,
 - b) yting av utjevningstjenester, som skal skje på den mest økonomiske måten og gi nettbrukerne passende stimulerings tiltak til å utjevne tilførsel og uttak. Utjevningstjenestene skal leveres på en rimelig måte som ikke innebærer forskjellsbehandling og være basert på objektive kriterier, og
 - c) tilgang til tverrnasjonal infrastruktur, herunder framgangsmåter for tildeling av kapasitet og håndtering av overbelastning.
7. Metodene eller vilkårene nevnt i nr. 6 skal offentliggjøres.
8. Når reguleringsmyndighetene fastsetter eller godkjenner tariffene eller metodene og utjevningstjenestene, skal de sikre at operatørene av overførings- og distribusjonsnettene gis passende stimulerings tiltak, både på kort og lang sikt, til å øke effektiviteten, fremme markedsintegrasjonen og forsyningssikkerheten og støtte tilknyttede forskningsaktiviteter.
9. Reguleringsmyndighetene skal overvåke håndteringen av overbelastning i nasjonale gassoverføringsnett, herunder forbindelsesledninger, og gjennomføringen av reglene for håndtering av overbelastning. Med sikte på dette skal operatørene av overføringsnettene eller markedsoperatørene legge fram sine regler for håndtering av overbelastning, herunder tildeling av kapasitet, for de nasjonale reguleringsmyndighetene. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan kreve at disse reglene endres.
10. Reguleringsmyndighetene skal ha myndighet til å kreve at operatører av lagringsanlegg og overførings-, LNG- og distribusjonsnett ved behov endrer vilkårene, herunder tariffene og metodene nevnt i denne artikkel, for å sikre at de er forholdsmessige og anvendes uten forskjellsbehandling. Dersom ordningen for tilgang til lagring er fastsatt i samsvar med artikkel 33 nr. 3, skal denne oppgaven ikke omfatte endring av tariffer. I tilfelle forsinkelser ved fastsettelse av overførings- og distribusjonstariffene skal reguleringsmyndighetene ha myndighet til å fastsette eller godkjenne midlertidige overførings- og distribusjonstariffer eller metoder og til å treffe beslutning om hensiktsmessige utjevningstiltak i tilfeller der de endelige tariffene eller metodene avviker fra de midlertidige tariffene eller metodene.
11. Enhver part som har en klage mot en operatør av et lagringsanlegg eller et overførings-, LNG- eller distribusjonsnett som gjelder nevnte operatørs forpliktelser i henhold til dette direktiv, kan framsette en klage for reguleringsmyndigheten, som virker som tvisteløsningsmyndighet og skal treffe en beslutning innen to måneder etter at klagen er mottatt. Dette tidsrommet kan forlenges med to måneder dersom reguleringsmyndigheten ønsker ytterligere opplysninger. Dette forlengede tidsrommet kan forlenges ytterligere med klagers samtykke. Reguleringsmyndighetens beslutning skal ha bindende virkning med mindre og inntil den oppheves etter klage.
12. Enhver part som er berørt og har rett til å klage på en beslutning om metoder truffet i henhold til denne artikkel eller, dersom reguleringsmyndigheten har plikt til å holde samråd, om de foreslåtte tariffer eller metoder, kan senest innen to måneder etter at beslutningen eller forslaget til beslutning er offentliggjort, eller innen en kortere frist som medlemsstatene fastsetter, framlegge en klage for behandling. En slik klage skal ikke ha utsettende virkning.
13. Medlemsstatene skal opprette egnede og effektive ordninger for regulering, kontroll og innsyn for å hindre ethvert misbruk av en dominerende stilling, særlig på bekostning av forbrukerne, og enhver form for aggressiv atferd. I disse ordningene skal det tas hensyn

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

til bestemmelsene i traktaten, særlig artikkel 82.

14. Medlemsstatene skal sikre at egnede tiltak treffes, herunder forvaltningssak eller straffesak i samsvar med nasjonal lovgivning, mot de ansvarlige fysiske eller juridiske personer når fortrolighetsreglene i dette direktiv ikke overholdes.
15. Klager nevnt i nr. 11 og 12 skal ikke berøre klageadgangen i henhold til fellesskapsretten og nasjonal lovgivning.
16. Reguleringsmyndigheten skal fullt ut begrunne sine beslutninger med sikte på domstolskontroll. Beslutningene skal gjøres offentlig tilgjengelig samtidig som forretningsmessig følsomme opplysninger behandles fortrolig.
17. Medlemsstatene skal sørge for at det finnes hensiktsmessige ordninger på nasjonalt plan som gir den part som berøres av en beslutning truffet av en reguleringsmyndighet, adgang til å klage til et organ som er uavhengig av de berørte parter og av enhver myndighet.

Artikkel 42

Regelverk for tverrnasjonale spørsmål

1. Reguleringsmyndighetene skal rådføre seg med hverandre og ha et nært samarbeid og gi hverandre og Byrået alle opplysninger som er nødvendige for å utføre sine oppgaver i henhold til dette direktiv. Når det gjelder utvekslede opplysninger, skal den mottakende myndighet sikre samme nivå av fortrolighet som det som kreves av opprinnelsesmyndigheten.
2. Reguleringsmyndighetene skal samarbeide minst på regionalt plan for å
 - a) fremme innføringen av driftsordninger som legger til rette for optimal forvaltning av nettet, fremmer felles gassbørser og tildeling av kapasitet over landegrensene og muliggjør et tilstrekkelig nivå av samkjøringskapasitet, herunder gjennom nye forbindelsesledninger, innenfor regionen og mellom regioner, for å skape mulighet for utvikling av reell konkurranse og forbedre forsyningssikkerheten, uten å forskjellsbehandle forsyningsselskapene i de ulike medlemsstater,
 - b) samordne utviklingen av alle nettkoder for de relevante operatørene av overføringsnett og andre markedsdeltakere, og
 - c) samordne utviklingen av regler for håndtering av overbelastning.
3. Nasjonale reguleringsmyndigheter skal ha anledning til å inngå samarbeidsavtaler med

hverandre for å fremme samordningen av regelverket.

4. Tiltakene nevnt i nr. 2 skal ved behov utføres i nært samråd med andre relevante nasjonale myndigheter og uten at det berører deres særskilte kompetanse.
5. Kommisjonen kan vedta retningslinjer for omfanget av reguleringsmyndighetenes plikt til å samarbeide med hverandre og med Byrået. Disse tiltakene, som er utformet for å endre ikke-vesentlige elementer i dette direktiv ved å supplere det, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll nevnt i artikkel 51 nr. 3.

Artikkel 43

Overholdelse av retningslinjene

1. Enhver reguleringsmyndighet og Kommisjonen kan anmode om en uttalelse fra Byrået om hvorvidt en beslutning truffet av en reguleringsmyndighet er i samsvar med retningslinjene nevnt i dette direktiv eller forordning (EF) nr. 715/2009.
2. Byrået skal innen tre måneder etter at det har mottatt anmodningen, meddele sin uttalelse til henholdsvis reguleringsmyndigheten som har anmodet om den eller til Kommisjonen, og til reguleringsmyndigheten som har truffet den aktuelle beslutningen.
3. Dersom reguleringsmyndigheten som har truffet beslutningen, ikke etterkommer Byråets uttalelse innen fire måneder etter at den mottok uttalelsen, skal Byrået underrette Kommisjonen om dette.
4. Enhver reguleringsmyndighet kan underrette Kommisjonen dersom den anser at en beslutning truffet av en annen reguleringsmyndighet som vedrører handel over landegrensene, ikke er i samsvar med retningslinjene gitt i dette direktiv eller forordning (EF) nr. 715/2009, innen to måneder fra datoen for nevnte beslutning.
5. Dersom Kommisjonen innen to måneder etter at den ble underrettet av Byrået i samsvar med nr. 3 eller av en reguleringsmyndighet i samsvar med nr. 4 eller av eget tiltak innen tre måneder fra datoen for beslutningen, finner at det hefter alvorlig tvil ved hvorvidt en beslutning truffet av en reguleringsmyndighet overholder retningslinjene omhandlet i dette direktiv eller forordning (EF) nr. 715/2009, kan Kommisjonen beslutte å undersøke saken nærmere. I slike tilfeller skal Kommisjonen anmode reguleringsmyndigheten og partene i

- saken som reguleringsmyndigheten behandler, om å framlegge sine merknader.
6. Dersom Kommisjonen beslutter å undersøke saken nærmere, skal den, senest fire måneder etter at slik beslutning ble truffet, treffe en endelig beslutning om
 - a) ikke å komme med noen innvendinger mot reguleringsmyndighetens beslutning, eller
 - b) kreve at reguleringsmyndigheten trekker sin beslutning tilbake med den begrunnelse at retningslinjene ikke er overholdt.
 7. Dersom Kommisjonen ikke har truffet beslutning om å undersøke saken ytterligere eller ikke har truffet beslutning innenfor fristene fastsatt i henholdsvis nr. 5 og nr. 6, anses den for ikke å ha hatt innvendinger mot reguleringsmyndighetens beslutning.
 8. Reguleringsmyndigheten skal etterkomme Kommisjonens beslutning om å trekke sin beslutning tilbake senest innen to måneder og skal underrette Kommisjonen om dette.
 9. Kommisjonen kan vedta retningslinjer med nærmere regler for framgangsmåten som reguleringsmyndighetene, Byrået og Kommisjonen skal følge for å sikre at de beslutninger som treffes av reguleringsmyndighetene, er i samsvar med retningslinjene som er omhandlet i denne artikkel. Disse tiltakene, som er utformet for å endre ikke-vesentlige elementer i dette direktiv ved å supplere det, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll nevnt i artikkel 51 nr. 3.
 3. Reguleringsmyndigheten kan beslutte å stille deler av disse opplysningene til rådighet for markedsdeltakerne forutsatt at forretningsmessig følsomme opplysninger om individuelle markedsdeltakere eller individuelle transaksjoner ikke frigis. Dette nummer skal ikke gjelde opplysninger om finansielle instrumenter som omfattes av direktiv 2004/39/EF.
 4. For å sikre en felles anvendelse av denne artikkel kan Kommisjonen vedta retningslinjer som angir metodene og ordningene for oppbevaring av data samt form og innhold for de data som skal oppbevares. Disse tiltakene, som har som formål å endre ikke-vesentlige elementer i dette direktiv ved å utfylle det, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll nevnt i artikkel 51 nr. 3.
 5. Når det gjelder forsyningsforetaks transaksjoner i gassderivater med grossister og operatører av overføringsnett og operatører av lagrings- og LNG-anlegg, finner denne artikkel anvendelse først når Kommisjonen har vedtatt retningslinjene nevnt i nr. 4.
 6. Bestemmelsene i denne artikkel skal ikke skape ytterligere forpliktelser i forhold til myndighetene nevnt i nr. 1 for enheter som omfattes av direktiv 2004/39/EF.
 7. I tilfelle myndighetene nevnt i nr. 1 trenger tilgang til data som innehas av enheter som omfattes av direktiv 2004/39/EF, skal de ansvarlige myndigheter i henhold til nevnte direktiv gi dem de nødvendige opplysninger.

Artikkel 44

Oppbevaring av opplysninger

1. Medlemsstatene skal kreve at forsyningsforetakene i minst fem år oppbevarer relevante data om alle transaksjoner knyttet til gassforsyningskontrakter og gassderivater med grossister og operatører av overføringsnett og av lagringsanlegg og LNG-anlegg, og holder dem tilgjengelig for nasjonale myndigheter, herunder reguleringsmyndigheten, nasjonale konkurransemyndigheter og Kommisjonen, med sikte på utførelsen av deres oppgaver.
2. Dataene skal inneholde nærmere opplysninger om relevante transaksjoner, som regler om varighet, levering og oppgjør, mengde, datoer og tidspunkter for utførelse og transaksjonspriser samt midler til å identifisere den berørte grossisten, og spesifiserte opplysninger om alle uoppgjorte gassforsyningskontrakter og gassderivater.

Kapittel IX

Sluttbrukermarkeder

Artikkel 45

Sluttbrukermarkeder

For å fremme utviklingen av åpne sluttbrukermarkeder i Fellesskapet som virker på en tilfredsstillende måte, skal medlemsstatene sørge for at oppgavene og ansvarsområdene for operatører av overføringsnett, operatører av distribusjonsnett, forsyningsforetak og kunder og om nødvendig andre markedsdeltakere fastsettes med hensyn til kontraktsmessige avtaler, forpliktelser overfor kundene, regler om utveksling av data og oppgjør, eiendomsrett til opplysninger og ansvar for måling.

Disse reglene skal offentliggjøres og utformes med sikte på å lette kundene og leverandørenes tilgang til nettene, og de skal gjennomgås av reguleringsmyndighetene eller andre relevante nasjonale myndigheter.

*Kapittel X***Sluttbestemmelser***Artikkel 46***Beskyttelsestiltak**

1. I tilfelle en plutselig krise i energimarkedet og dersom det er fare for personers fysiske sikkerhet, for apparaters eller anleggs sikkerhet eller for nettets funksjonsevne, kan en medlemsstat midlertidig treffe de nødvendige beskyttelsestiltak.
2. Disse tiltakene skal i minst mulig grad forstyrre virkemåten til det indre marked, og skal ikke være mer omfattende enn det som er strengt nødvendig for å avhjelpe de plutselige problemer som har oppstått.
3. Den berørte medlemsstat skal omgående underrette de øvrige medlemsstatene og Kommisjonen om slike tiltak, og Kommisjonen kan beslutte at medlemsstaten må endre eller avvike tiltakene dersom de virker konkurransevridende og påvirker handelen negativt i et omfang som strider mot felles interesser.

*Artikkel 47***Like vilkår**

1. De tiltak som medlemsstatene kan treffe i henhold til dette direktiv for å sikre like vilkår, skal være i samsvar med traktaten, særlig artikkel 30, og med fellesskapets regelverk.
2. Tiltakene nevnt i nr. 1 skal være forholdsmessige, åpne og ikke innebære forskjellsbehandling. Tiltakene kan bare iverksettes etter underretning til og godkjenning av Kommisjonen.
3. Senest to måneder etter mottak av underretningen nevnt i nr. 2 skal Kommisjonen treffe beslutning om denne. Denne perioden skal begynne å løpe dagen etter at den har mottatt fullstendige opplysninger. I tilfelle Kommisjonen ikke treffer beslutning innenfor denne perioden på to måneder, anses den for ikke å ha hatt innvendinger mot de underrettede tiltak.

*Artikkel 48***Unntak i forbindelse med faste betalingsforpliktelser**

1. Dersom et naturgassforetak har eller forventer å få store økonomiske og finansielle vanskeligheter på grunn av faste betalingsforpliktelser som foretaket har påtatt seg innenfor

rammen av én eller flere kontrakter om kjøp av gass, kan det sende den berørte medlemsstat eller den utpekte vedkommende myndighet en søknad om midlertidig unntak fra bestemmelsene i artikkel 32. Etter medlemsstatens valg skal søknadene inngis for hvert enkelt tilfelle enten før eller etter at det er nektet tilgang til nettet. Medlemsstatene kan også la naturgassforetaket velge om det vil inngi sin søknad før eller etter at det er nektet tilgang til nettet. Dersom et naturgassforetak har nektet tilgang til nettet, skal søknaden inngis umiddelbart. Søknadene skal være vedlagt alle relevante opplysninger om vanskelighetens art og omfang, og om naturgassforetakets anstrengelser for å løse problemet.

Dersom ingen alternativ løsning er nært foreliggende, og idet det tas hensyn til bestemmelsene i nr. 3, kan medlemsstaten eller den utpekte vedkommende myndighet vedta å innrømme unntak.

2. Medlemsstaten eller den utpekte vedkommende myndighet skal umiddelbart underrette Kommisjonen om sin beslutning om å innrømme et slikt unntak, og vedlegge alle relevante opplysninger om dette. Disse opplysningene kan oversendes Kommisjonen i form av et sammendrag, slik at Kommisjonen kan avgi en velbegrunnet uttalelse. Kommisjonen kan, innen åtte uker etter at den mottok underretningen, kreve at den berørte medlemsstat eller den utpekte vedkommende myndighet endrer eller trekker tilbake beslutningen om å innrømme unntak.

Dersom medlemsstaten eller den utpekte vedkommende myndighet ikke imøtekommer anmodningen innen en frist på fire uker, skal en endelig beslutning snarest treffes i samsvar med framgangsmåten med rådgivende komité nevnt i artikkel 51 nr. 2.

Kommisjonen skal sørge for at forretningsmessig følsomme opplysninger behandles fortløpig.

3. Medlemsstaten eller den utpekte vedkommende myndighet og Kommisjonen skal, når de treffer beslutning om unntakene nevnt i nr. 1, særlig ta hensyn til følgende kriterier:
 - a) målet om å skape et konkurransebasert gassmarked,
 - b) nødvendigheten av å oppfylle forpliktelser til å yte offentlig tjeneste og garantere forsyningsikkerheten,
 - c) naturgassforetakets stilling på gassmarkedet og den faktiske konkurransen i dette markedet,

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- d) omfanget av de økonomiske og finansielle vanskelighetene til naturgassforetak og overføringsforetak eller berettigede kunder,
- e) datoen for undertegning av og vilkårene for kontrakten eller kontraktene, herunder i hvor stor grad den/de tar høyde for markedsutviklingen,
- f) anstrengelser som er gjort for å overvinne vanskelighetene,
- g) i hvilken grad foretaket da det tok på seg de aktuelle faste betalingsforpliktelsene med rimelighet kunne ha forutsett, i lys av bestemmelsene i dette direktiv, at de alvorlige vanskelighetene antakeligvis ville oppstå,
- h) i hvilken grad nettet er koplet sammen med andre nett samt graden av samvirkingsevne mellom disse nettene, og
- i) virkningen som innrømmelse av et unntak vil kunne få på en riktig anvendelse av dette direktiv med hensyn til at det indre marked for naturgass skal virke på en tilfredsstillende måte.

En beslutning om en anmodning om unntak som gjelder kontrakter med faste betalingsforpliktelser inngått før 4. august 2003, må ikke føre til en situasjon der det er umulig å finne alternative økonomisk levedyktige avsetningsmuligheter. Under enhver omstendighet skal det antas at det ikke foreligger alvorlige vanskeligheter så lenge salget av naturgass ikke synker til under nivået for minsteavtaksgaranti i gasskjøpskontrakter med faste betalingsforpliktelser, eller så lenge den aktuelle gasskjøpskontrakten med faste betalingsforpliktelser kan tilpasses eller naturgassforetaket kan finne andre løsninger.

- 4. Naturgassforetak som ikke er innrømmet unntak som nevnt i nr. 1 i denne artikkel, skal ikke eller skal ikke lenger nekte tilgang til nettet på grunn av faste betalingsforpliktelser i henhold til en kontrakt om kjøp av gass. Medlemsstatene skal sørge for at de aktuelle bestemmelsene i artikkel 32–44 overholdes.
- 5. Ethvert unntak som innrømmes i henhold til bestemmelsene ovenfor, skal være behørig begrunnet. Kommisjonen skal kunngjøre beslutningen i *Den europeiske unions tidende*.
- 6. Kommisjonen skal, innen 4. august 2008, framlegge en evalueringsrapport om erfaringene med anvendelsen av denne artikkel, slik at Europaparlamentet og Rådet i rett tid skal kunne vurdere om den bør endres.

Artikkel 49

Markeder under oppbygging og isolerte markeder

1. Medlemsstater som ikke er direkte koplet til samkjøringsnettet til en annen medlemsstat, og som har bare én ekstern hovedleverandør, kan fravike artikkel 4, 9, 37 og/eller 38. Et forsyningsforetak med en markedsandel på over 75 prosent skal anses som hovedleverandør. Et slikt unntak skal utløpe automatisk når minst ett av vilkårene det vises til i dette nummer ikke lenger er oppfylt. Kommisjonen skal underrettes om slike unntak.

Kypros kan fravike artikkel 4, 9, 37 og/eller 38. Et slikt unntak skal utløpe på det tidspunktet Kypros ikke lenger kvalifiserer som isolert marked.

Artikkel 4, 9, 37 og/eller 38 skal ikke gjelde for Estland, Latvia og/eller Finland før en av disse medlemsstatene er direkte koplet til samkjøringsnettet i en annen medlemsstat enn Estland, Latvia, Litauen og Finland. Dette ledd skal ikke berøre unntakene i henhold til dette nummer første ledd.

2. En medlemsstat som har rett til status som marked under oppbygging, og som på grunn av gjennomføringen av dette direktiv vil få store vanskeligheter, kan fravike artikkel 4 og 9, artikkel 13 nr. 1 og 3, artikkel 14 og 24, artikkel 25 nr. 5, artikkel 26, 31 og 32, artikkel 37 nr. 1 og/eller artikkel 38. Et slikt unntak skal utløpe automatisk når medlemsstaten ikke lenger har status som marked under oppbygging. Kommisjonen skal underrettes om slike unntak.

Kypros kan fravike artikkel 4 og 9, artikkel 13 nr. 1 og 3, artikkel 14 og 24, artikkel 25 nr. 5, artikkel 26, 31 og 32, artikkel 37 nr. 1 og/eller artikkel 38. Et slikt unntak skal utløpe på det tidspunktet Kypros ikke lenger kvalifiserer som marked under oppbygging.

3. På den dato da unntaket nevnt i nr. 2 første ledd utløper, skal definisjonen av berettigede kunder føre til en åpning av markedet som tilsvarende minst 33 prosent av det samlede årlige gassforbruket på det nasjonale gassmarked. To år senere får artikkel 37 nr. 1 bokstav b) anvendelse, og tre år senere får artikkel 37 nr. 1 bokstav c) anvendelse. Inntil artikkel 37 nr. 1 bokstav b) får anvendelse, kan medlemsstaten nevnt i nr. 2 i denne artikkel beslutte å ikke anvende artikkel 32 når det gjelder tilleggstjenester og midlertidig lagring med

sikte på regassifisering og påfølgende levering til overføringsnettet.

4. Dersom gjennomføringen av dette direktiv skaper store vanskeligheter i et geografisk avgrenset område i en medlemsstat, særlig med hensyn til utvikling av infrastrukturen for overføring og hoveddistribusjon, kan medlemsstatene for å oppmuntre til investeringer søke Kommisjonen om midlertidig unntak fra artikkel 4 og 9, artikkel 13 nr. 1 og 3, artikkel 14 og 24, artikkel 25 nr. 5, artikkel 26, 31 og 32, artikkel 37 nr. 1 og/eller artikkel 38, for å bedre situasjonen i dette området.
5. Kommisjonen kan innrømme unntak som nevnt i nr. 4, idet den særlig tar hensyn til følgende kriterier:
 - nødvendigheten av investeringer i infrastruktur, som ikke vil være lønnsomme i et konkurransebasert marked,
 - omfanget av og utsiktene til tilbakebetaling av de nødvendige investeringene,
 - gassnettets størrelse og utbyggingsgrad i det aktuelle området,
 - utsiktene for det aktuelle gassmarkedet,
 - det aktuelle områdets eller den aktuelle regionens størrelse og geografiske særtrekk, og sosioøkonomiske og demografiske faktorer.

For annen infrastruktur for gass enn infrastruktur for distribusjon kan det innrømmes unntak bare dersom det ikke finnes noen infrastruktur for gass i det aktuelle området, eller dersom en slik infrastruktur for gass har vært etablert i mindre enn ti år. Et midlertidig unntak skal ikke gjelde i mer enn ti år etter at området fikk den første gassforsyningen.

For infrastruktur for distribusjon kan et unntak innrømmes for et tidsrom som ikke overskrider 20 år fra det tidspunkt gass for første gang leveres gjennom nevnte infrastruktur i området.

6. Artikkel 9 skal ikke få anvendelse for Kypros, Luxembourg og/eller Malta.
7. Kommisjonen skal underrette medlemsstatene om søknader inngitt i henhold til nr. 4, før den treffer beslutning i samsvar med nr. 5, idet det tas hensyn til kravet om fortrolig behandling. Nevnte beslutning samt unntakene nevnt i nr. 1 og 2 skal kunngjøres i *Den europeiske unions tidende*.
8. Hellas kan fravike artikkel 4, 24, 25, 26, 32, 37 og/eller 38 i dette direktiv for de geografiske områder og tidsrom som angis i de tillatelser Hellas utsteder, før 15. mars 2002 og i samsvar med direktiv 98/30/EF, for utvikling av og

enerett til bruk av distribusjonsnett i visse geografiske områder.

Artikkel 50

Ny gjennomgåelse

Dersom Kommisjonen på bakgrunn av konklusjonen i rapporten nevnt i artikkel 52 nr. 6 – på grunn av den måten det faktisk er gitt tilgang til nett på i en medlemsstat som har sikret full og uhindret nettilgang som ikke innebærer forskjellsbehandling – fastslår at visse forpliktelser som dette direktiv pålegger foretak (herunder de forpliktelses som gjelder rettslig atskillelse av operatører av distribusjonsnett), ikke står i forhold til det mål som er satt, kan den berørte medlemsstat anmode Kommisjonen om et unntak fra det aktuelle krav.

Medlemsstaten skal umiddelbart underrette Kommisjonen om anmodningen, sammen med alle relevante opplysninger som er nødvendige for å vise at konklusjonen i rapporten om å sikre effektiv tilgang til nett, vil bli fastholdt.

Innen tre måneder etter at Kommisjonen er underrettet, skal den vedta en uttalelse om den berørte medlemsstats anmodning og ved behov framlegge forslag for Europaparlamentet og Rådet om å endre de relevante bestemmelser i direktivet. Kommisjonen kan i forslagene om å endre direktivet foreslå å frita den berørte medlemsstat fra visse krav, forutsatt at denne medlemsstat ved behov gjennomfører like effektive tiltak.

Artikkel 51

Komité

1. Kommisjonen skal bistås av en komité.
2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 3 og 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.
3. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5a nr. 1–4 og artikkel 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det skal tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.

Artikkel 52

Rapportering

1. Kommisjonen skal overvåke og vurdere anvendelsen av dette direktiv og oversende en samlet framdriftsrapport til Europaparlamentet og Rådet første gang innen 31. desember 2004 og deretter hvert år. Framdriftsrapporten skal minst omfatte følgende:

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- a) erfaringer fra og framskritt som er gjort med hensyn til å opprette et fullstendig og velfungerende indre marked for naturgass og de gjenstående hindringer for å oppnå dette, herunder aspekter som markedsdominans, markedskonsentrasjon og aggressiv eller konkurransbegrensende atferd,
 - b) de unntak som er innrømmet i henhold til dette direktiv, herunder gjennomføringen av unntaket nevnt i artikkel 26 nr. 4 med sikte på en mulig endring av terskelen,
 - c) i hvilket omfang kravene om atskillelse og fastsettelse av tariffen i dette direktiv har bidratt til å sikre rettferdig tilgang uten forskjellsbehandling til Fellesskapets gassnett, og likeverdige konkurransenivåer, så vel som hvilke økonomiske, miljømessige og sosiale konsekvenser åpningen av gassmarkedet har fått for kundene,
 - d) en undersøkelse av spørsmål knyttet til nettenes kapasitetsnivå og forsyningssikkerheten for naturgass i Fellesskapet, og særlig den foreliggende og planlagte likevekt mellom etterspørsel og tilbud, idet det tas hensyn til den fysiske kapasitet for utveksling mellom områder og utbyggingen av lagringsanlegg (herunder spørsmålet om forholdsmessighet i markedsreguleringen på dette område),
 - e) særlig oppmerksomhet vil bli rettet mot de tiltak som treffes i medlemsstatene for å dekke perioder med uvanlig stor etterspørsel og håndtere bortfall av forsyninger fra en eller flere leverandører,
 - f) en allmenn vurdering av de framskritt som er gjort med hensyn til bilaterale forbindelser med tredjestater som produserer og eksporterer eller transporterer naturgass, herunder framskritt innenfor markedsintegrasjon, handel og tilgang til nettene i slike tredjestater,
 - g) behovet for mulige harmoniseringsbestemmelser som ikke er knyttet til bestemmelsene i dette direktiv.
- Denne framdriftsrapporten kan ved behov omfatte anbefalinger og tiltak for å motvirke negative virkninger av markedsdominans og markedskonsentrasjon.
- I rapporten kan Kommisjonen, i samråd med ENTSO for gass, også undersøke om det er mulig for operatørene av overføringsnett å opprette en felles europeisk operatør av overføringsnett.
2. Hvert annet år skal framdriftsrapporten nevnt i nr. 1 også omfatte en analyse av de ulike tiltak som er truffet i medlemsstatene for å oppfylle forpliktelsene til å yte offentlig tjeneste, sammen med en undersøkelse av hvor effektive disse tiltakene er, og særlig av hvordan de påvirker konkurransen i gassmarkedet. Ved behov kan rapporten omfatte anbefalinger om tiltak som skal treffes på nasjonalt plan for å oppnå en høy kvalitet på offentlige tjenester, eller tiltak som skal hindre utestenging fra markedet.
 3. Kommisjonen skal innen 3. mars 2013 som del av den generelle gjennomgåelsen legge fram for Europaparlamentet og Rådet en detaljert særskilt rapport som viser i hvilken utstrekning kravene om rettslig atskillelse i henhold til kapittel IV har medvirket til å sikre operatørene av overføringsnett fullstendig og reell uavhengighet, med effektiv rettslig atskillelse som standardverdi for referansemåling.
 4. I forbindelse med sin vurdering i henhold til nr. 3 skal Kommisjonen særlig ta hensyn til følgende kriterier: rettferdig tilgang uten forskjellsbehandling til nettet, effektiv regulering, utvikling av nettet for å oppfylle markedets behov, tiltak som oppmuntrer til investering på like vilkår, utvikling av samkjøringsinfrastruktur, reell konkurranse på Fellesskapets energimarkeder og forsyningssikkerhet i Fellesskapet.
 5. Ved behov og særlig i tilfelle den detaljerte særskilte rapporten nevnt i nr. 3 fastslår at vilkårene nevnt i nr. 4 ikke er sikret i praksis, skal Kommisjonen legge fram forslag for Europaparlamentet og Rådet for å sikre operatørene av overføringsnett fullstendig og faktisk uavhengighet innen 3. mars 2014.
 6. Kommisjonen skal senest 1. januar 2006 oversende Europaparlamentet og Rådet en detaljert rapport om de framskritt som er gjort med hensyn til å opprette et indre marked for naturgass. Det skal særlig rapporteres om
 - nettilgang som ikke innebærer forskjellsbehandling,
 - effektiv regulering,
 - utviklingen av samkjøringsinfrastruktur, vilkårene for transitt samt forsyningssikkerheten i Fellesskapet,
 - i hvilket omfang små bedrifter og privatkunder får fullt utbytte av markedsåpningen, særlig med hensyn til kvaliteten på offentlige tjenester,
 - i hvilket omfang markedene i praksis er åpne for reell konkurranse, herunder aspekter som markedsdominans, markeds-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

konsentrasjon og aggressiv eller konkurransebegrensende atferd,

- i hvilket omfang kunder faktisk bytter leverandør og reforhandler tariffer,
- prisutvikling, herunder forsyningspriser, i forhold til graden av markedsåpning,
- hvorvidt tredjemann har effektiv tilgang uten forskjellsbehandling til å lagre gass når dette teknisk og/eller økonomisk sett er nødvendig for å gi effektiv tilgang til nettet,
- erfaringer innhentet ved anvendelse av dette direktiv med hensyn til den faktiske uavhengigheten til nettoperatører i vertikalt integrerte foretak, og hvorvidt det er utviklet andre tiltak i tillegg til funksjonell uavhengighet og regnskapsmessig atskillelse som har virkninger som tilsvarende rettslig atskillelse.

Ved behov skal Kommisjonen framlegge forslag for Europaparlamentet og Rådet, særlig med sikte på å sikre høy kvalitet på offentlige tjenester.

Ved behov skal Kommisjonen framlegge forslag for Europaparlamentet og Rådet, særlig med sikte på å sikre fullstendig og faktisk uavhengighet for operatører av distribusjonsnett før 1. juli 2007. Ved behov skal disse forslagene i samsvar med konkurransereguleringen også gjelde tiltak knyttet til markedsdominans, markedskonsentrasjon og aggressiv eller konkurransebegrensende atferd.

Artikkel 53

Oppheving

Direktiv 2003/55/EF oppheves med virkning fra 3. mars 2011, uten at dette berører medlemsstatenes forpliktelser når det gjelder fristene for innarbeiding og anvendelse av nevnte direktiv. Henvisninger til det opphevede direktiv skal forstås som

henvisninger til dette direktiv og leses som angitt i sammenligningstabellen i vedlegg II.

Artikkel 54

Innarbeiding

1. Medlemsstatene skal innen 3. mars 2011 sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart underrette Kommisjonen om dette.

De skal anvende tiltakene fra 3. mars 2011, med unntak av artikkel 11, som de skal anvende fra 3. mars 2013.

Disse bestemmelsene skal, når de vedtas av medlemsstatene, inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen skal fastsettes av medlemsstatene.

2. Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen teksten til de viktigste internrettslige bestemmelsene som de vedtar på området dette direktiv omhandler.

Artikkel 55

Ikrafttredelse

Dette direktiv trer i kraft den 20. dag etter at det er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Artikkel 56

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Brussel, 13. juli 2009.

For Europaparlamentet

H.-G. PÖTTERING

President

For Rådet

E. ERLANDSSON

Formann

Vedlegg I

Forbrukerverntiltak

1. Uten at fellesskapsreglene for forbrukervern berøres, særlig europaparlaments- og rådsdirektiv 97/7/EF av 20. mai 1997 om forbrukervern ved fjernsalgsavtaler²² og rådsdirektiv 93/13/EØF av 5. april 1993 om urimelige vilkår i forbrukeravtaler²³, skal tiltakene nevnt i artikkel 3 sikre at kundene

- a) har rett til en kontrakt med sin gassleverandør der følgende angis:
- leverandørens navn og adresse,
 - hvilke tjenester som ytes, kvalitetsnivået på tjenestene samt tidspunkt for første tilkopling,
 - hvilke vedlikeholdstjenester som ytes,
 - på hvilken måte ajourførte opplysninger om alle gjeldende tariffer og vedlikeholdskostnader kan innhentes,
 - kontraktens varighet, vilkårene for fornyelse og avslutning av tjenestene og kontrakten samt hvorvidt det er mulig å si opp kontrakten uten kostnader,
 - eventuell erstatning eller tilbakebetaling dersom tjenestene ikke har den kvalitet som er angitt i kontrakten, herunder ukorrekt eller forsinket fakturering,
 - hvordan framgangsmåten for tvisteløsning iverksettes i samsvar med bokstav f), og
 - opplysninger knyttet til forbrukerrettigheter, herunder klagebehandling og alle opplysninger nevnt i denne bokstav, tydelig angitt på faktura eller naturgassforetakets nettsted.

Vilkårene skal være rettferdige og kjent på forhånd. Under alle omstendigheter skal disse opplysningene framlegges før kontrakten inngås eller bekreftes. Dersom kontraktene inngås gjennom mellommenn, skal opplysningene omhandlet i denne bokstav også framlegges før kontrakten inngås,

b) underrettes i god tid om eventuelle planer om endring av kontraktvilkårene og om sin rett til å heve kontrakten når underretningen er gitt. Tjenesteleverandørene skal underrette sine kunder direkte om eventuelle prisøkninger på en oversiktlig og forståelig måte, i god tid og ikke senere enn én vanlig faktureringsperiode etter at økningen trer i

kraft. Medlemsstatene skal sikre at kundene har rett til å heve kontrakten dersom de ikke godtar de nye vilkårene som gassleverandøren har underrettet dem om,

- c) får klare og tydelige opplysninger om gjeldende priser og tariffer og standardvilkår og -betingelser for tilgang til og bruk av gasstjenester,
- d) tilbys et bredt utvalg av betalingsmåter som ikke innebærer utilbørlig forskjellsbehandling mellom kunder. Ordninger for forskuddsbetaling skal være rettferdige og i tilfredsstillende grad gjenspeile forbruket. Eventuelle forskjeller i vilkår skal gjenspeile leverandørens kostnader ved bruk av de ulike betalingsordningene. Allmenne vilkår skal være rettferdige og oversiktlige. De skal gis på et klart og forståelig språk og skal ikke inneholde hindringer for utøvelsen av forbrukernes rettigheter som ikke er kjent i avtalen, for eksempel unødige omfattende avtaledokumenter. Kundene skal beskyttes mot urimelige eller villedende salgsmetoder,
- e) ikke må betale for å bytte leverandør,
- f) nyter godt av oversiktlige, enkle og billige framgangsmåter for behandling av kundeklager. Særlig skal alle kunder ha rett til tjenester og klagebehandling av god kvalitet fra gassleverandøren. Slike framgangsmåter for utenrettslig tvisteløsning skal gjøre det mulig å løse tvister rettferdig og hurtig, fortrinnsvis innen tre måneder, og skal, når det er berettiget, omfatte bestemmelser om en refusjons- og/eller erstatningsordning. Når det er mulig, bør de være i tråd med prinsippene fastsatt i kommisjonsrekommandasjon 98/257/EF av 30. mars 1998 om de prinsipper som får anvendelse på organer med ansvar for utenrettslig løsning av forbrukertvister²⁴,
- g) som er koplet til et gassnett, underrettes om sin rett til å bli forsynt, i henhold til gjeldende nasjonal lovgivning, med naturgass av en bestemt kvalitet til en rimelig pris,
- h) har tilgang til sine forbruksopplysninger og mulighet til, etter uttrykkelig avtale og uten kostnad, å gi ethvert registrert forsyningsforetak tilgang til sine måledata. Den part som har ansvar for håndtering av dataene, skal være forpliktet til å gi ut disse dataene til foretaket. Medlemsstatene skal fastsette et format for dataene og en framgangsmåte

²² EFT L 144 av 4.6.1997, s. 19.

²³ EFT L 95 av 21.4.1993, s. 29.

²⁴ EFT L 115 av 17.4.1998, s. 31.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

for leverandører og forbrukere slik at de kan få tilgang til dataene. Kundene skal ikke ilegges ytterligere kostnader for denne tjenesten,

- i) har fullstendige opplysninger om sitt faktiske gassforbruk og sine faktiske kostnader tilstrekkelig hyppig til at de kan regulere sitt gassforbruk. Opplysningene skal gis innen rimelig tid på grunnlag av kapasiteten i kundens måleutstyr. Det bør tas behørig hensyn til kostnadseffektiviteten ved slike tiltak. Kundene skal ikke ilegges ytterligere kostnader for denne tjenesten,
 - j) mottar sluttavregning etter hvert bytte av naturgassleverandør senest seks uker etter at leverandørbyttet har funnet sted.
2. Medlemsstatene skal sikre at gjennomføringen av intelligente målesystemer bidrar til at forbrukerne deltar aktivt på gassforsyningsmarkedet. Gjennomføringen av slike målesystemer kan bli gjenstand for en økonomisk

vurdering av alle de langsiktige kostnadene og fordelene for markedet og den enkelte forbruker eller en vurdering av hvilken form for intelligent målesystem som vil være økonomisk fornuftig og kostnadseffektiv, og hvilken tidsfrist som er realistisk for distribusjon av disse.

En slik vurdering skal gjøres innen 3. september 2012.

Med forbehold for denne vurderingen skal medlemsstatene eller enhver vedkommende myndighet som de utpeker, utarbeide en tidsplan med et mål for gjennomføringen av intelligente målesystemer.

Medlemsstatene eller enhver vedkommende myndighet de utpeker, skal sikre at målesystemene som skal tas i bruk på deres territorier, er samvirkende, og skal ta behørig hensyn til hensiktsmessige standarder og beste praksis samt betydningen av at det utvikles et felles indre marked for naturgass.

Vedlegg II

Sammenligningstabell

Direktiv 2003/55/EF	Dette direktiv
Artikkel 1	Artikkel 1
Artikkel 2	Artikkel 2
Artikkel 3	Artikkel 3
Artikkel 4	Artikkel 4
Artikkel 5	Artikkel 5
—	Artikkel 6
—	Artikkel 7
Artikkel 6	Artikkel 8
Artikkel 9	Artikkel 9
Artikkel 7	Artikkel 10
—	Artikkel 11
Artikkel 7	Artikkel 12
Artikkel 8	Artikkel 13
—	Artikkel 14
—	Artikkel 15
Artikkel 10	Artikkel 16
—	Artikkel 17
—	Artikkel 18
—	Artikkel 19
—	Artikkel 20
—	Artikkel 21

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

Direktiv 2003/55/EF	Dette direktiv
—	Artikkel 22
—	Artikkel 23
Artikkel 11	Artikkel 24
Artikkel 12	Artikkel 25
Artikkel 13	Artikkel 26
Artikkel 14	Artikkel 27
Artikkel 15	Artikkel 29
Artikkel 16	Artikkel 30
Artikkel 17	Artikkel 31
Artikkel 18	Artikkel 32
Artikkel 19	Artikkel 33
Artikkel 20	Artikkel 34
Artikkel 21	Artikkel 35
Artikkel 22	Artikkel 36
Artikkel 23	Artikkel 37
Artikkel 24	Artikkel 38
Artikkel 25 nr.1 (første og annet punktum)	Artikkel 39
—	Artikkel 40
Artikkel 25 (resten)	Artikkel 41
—	Artikkel 42
—	Artikkel 43
—	Artikkel 44
—	Artikkel 45
Artikkel 26	Artikkel 46
—	Artikkel 47
Artikkel 27	Artikkel 48
Artikkel 28	Artikkel 49
Artikkel 29	Artikkel 50
Artikkel 30	Artikkel 51
Artikkel 31	Artikkel 52
Artikkel 32	Artikkel 53
Artikkel 33	Artikkel 54
Artikkel 34	Artikkel 55
Artikkel 35	Artikkel 56
Vedlegg A	Vedlegg I

Vedlegg 4

Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 713/2009 av 13. juli 2009 om opprettelse av et byrå for samarbeid mellom energireguleringsmyndigheter

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 95, under henvisning til forslag fra Kommisjonen, og

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité¹, under henvisning til uttalelse fra Regionkomiteen²,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251³, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Kommisjonsmeldingen av 10. januar 2007 med tittelen «An Energy Policy for Europe» (En energipolitikk for Europa) understreket hvor viktig det er å fullføre de indre markeder for elektrisk kraft og naturgass. Et av de viktigste tiltakene for å nå dette mål var å forbedre regelverket på fellesskapsplan.
- 2) En uavhengig rådgivende gruppe for elektrisk kraft og gass kalt «Gruppen av europeiske reguleringsmyndigheter for elektrisk kraft og gass (ERGEG)» ble opprettet ved kommisjonsbeslutning 2003/796/EF⁴ for å legge til rette for samråd, samordning og samarbeid mellom reguleringsmyndighetene i medlemsstatene og mellom disse myndigheter og Kommisjonen, med sikte på å styrke de indre markeder for elektrisk kraft og naturgass. Denne gruppen består av representanter for de nasjonale reguleringsmyndigheter nedsatt ved europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/54/EF av 26. juni 2003 om felles regler for det indre marked for elektrisk kraft⁵ og europaparlaments- og

rådsdirektiv 2003/55/EF av 26. juni 2003 om felles regler for det indre marked for naturgass⁶.

- 3) ERGEGs virksomhet har siden opprettelsen bidratt positivt til den videre utvikling av de indre markeder for elektrisk kraft og naturgass. Det er imidlertid et utbredt ønske i sektoren, og for øvrig noe ERGEG selv har foreslått, at det frivillige samarbeidet mellom nasjonale reguleringsmyndigheter bør foregå innenfor en fellesskapsstruktur med klare ansvarsområder og myndighet til å treffe individuelle reguleringsbeslutninger i en rekke særlige tilfeller.
- 4) Det europeiske råd anmodet 8. og 9. mars 2007 Kommisjonen om å foreslå tiltak for å opprette en uavhengig ordning for samarbeid mellom de nasjonale reguleringsmyndigheter.
- 5) Medlemsstatene bør ha et nært samarbeid og fjerne hindringene for handel med elektrisk kraft og naturgass over landegrensene for å nå målene i Fellesskapets energipolitikk. På grunnlag av en konsekvensanalyse av ressursbehovene til en sentralenhet ble det konkludert med at en uavhengig sentralenhet på lang sikt innebærer en rekke fordeler sammenlignet med andre muligheter. Der bør opprettes et byrå for samarbeid mellom energireguleringsmyndigheter («Byrået») for å utfylle hullene i fellesskapsregelverket og bidra til å sikre at de indre markeder for elektrisk kraft og naturgass fungerer tilfredsstillende. Byrået bør også gjøre det mulig for de nasjonale reguleringsmyndigheter å styrke sitt samarbeid på fellesskapsplan og på gjensidig grunnlag delta i utøvelsen av fellesskapsrelaterte funksjoner.
- 6) Byrået bør sikre at de reguleringsfunksjoner som utføres av de nasjonale reguleringsmyndigheter i samsvar med europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/72/EF av 13. juli

¹ EUT C 211 av 19.8.2008, s. 23.

² EUT C 172 av 5.7.2008, s. 55.

³ Europaparlamentsuttalelse av 18. juni 2008 (ennå ikke offentliggjort i EUT), Rådets felles holdning av 9. januar 2009 (EUT C 75 E av 31.3.2009, s. 1) og Europaparlamentets holdning av 22. april 2009 (ennå ikke offentliggjort i EUT). Rådsbeslutning av 25. juni 2009.

⁴ EUT L 296 av 14.11.2003, s. 34.

⁵ EUT L 176 av 15.7.2003, s. 37.

⁶ EUT L 176 av 15.7.2003, s. 57.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

2009 om felles regler for det indre marked for elektrisk kraft⁷ og europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/73/EF av 13. juli 2009 om felles regler for det indre marked for naturgass⁸, er hensiktsmessig samordnet og ved behov kompletteres på fellesskapsplan. For dette formål er det nødvendig å garantere Byråets uavhengighet i forhold til produsentene av elektrisk kraft og naturgass, operatørene av overførings- og distribusjonsnett, både offentlige eller private, og forbrukerne og sikre at Byrådet utfører sin virksomhet i samsvar med Fellesskapets regelverk, har den nødvendige tekniske og reguleringsmessige kompetanse og arbeider åpent, under demokratisk kontroll og effektivt.

- 7) Byrådet bør overvåke det regionale samarbeidet mellom operatører av overføringsnett i elektrisitets- og gasssektorene og utførelsen av oppgavene til det europeiske nett av operatører av overføringsnett for elektrisk kraft («ENTSO for elektrisk kraft») og det europeiske nett av operatører av overføringsnett for gass («ENTSO for gass»). Byrådet er nødvendig for at samarbeidet mellom operatører av overføringsnett skal kunne fungere på en effektiv og oversiktlig måte til nytte for de indre markeder for elektrisk kraft og naturgass.
- 8) Byrådet bør i samarbeid med Kommisjonen, medlemsstatene og de relevante nasjonale myndigheter overvåke de indre markeder for elektrisk kraft og naturgass og om nødvendig underrette Europaparlamentet, Kommisjonen og de nasjonale myndigheter om sine resultater. Byråets overvåkingsoppgaver bør ikke overlappe eller forhindre Kommisjonens eller nasjonale myndigheters, særlig nasjonale konkurransemyndigheters, overvåking.
- 9) Byrådet spiller en viktig rolle i utarbeidelsen av rammeretningslinjer, som er av ikke-bindende art (rammeretningslinjer), og som nettreglene bør være i tråd med. Det anses også å være hensiktsmessig og forenlig med Byråets formål at det deltar i gjennomgåelsen av nettreglene (både når de utarbeides og ved endringer) for å sikre at de er forenlige med rammeretningslinjene, før det anbefaler Kommisjonen å vedta dem.
- 10) Det bør etableres en integrert ramme for de nasjonale reguleringsmyndigheters deltakelse og samarbeid. Denne rammen bør sikre

ensartet anvendelse av regelverket for de indre markeder for elektrisk kraft og naturgass i hele Fellesskapet. I tilfeller som berører mer enn én medlemsstat, bør Byrådet ha myndighet til å treffe individuelle beslutninger. Denne myndighet bør under visse omstendigheter omfatte tekniske spørsmål, reguleringsordningen for elektrisitets- og naturgassinfrastruktur som forbinder eller kan forbinde minst to medlemsstater, og, som en siste utvei, unntak fra reglene for det indre marked for nye forbindelsesledninger for elektrisk kraft og ny gassinfrastruktur som strekker seg over mer enn én medlemsstat.

- 11) Etersom Byrådet har oversikt over de nasjonale reguleringsmyndigheter, bør det gi Kommisjonen, andre fellesskapsinstitusjoner og nasjonale regulerende myndigheter råd i alle spørsmål som gjelder det formål det ble opprettet for. Det bør også underrette Kommisjonen når det anser at samarbeidet mellom operatører av overføringsnett ikke gir de nødvendige resultater, eller når en nasjonal reguleringsmyndighet, som har truffet en beslutning som er i strid med retningslinjene, ikke i tilstrekkelig grad innretter seg etter Byråets uttalelse, anbefaling eller beslutning.
- 12) Byrådet bør også kunne utarbeide anbefalinger for å bistå reguleringsmyndigheter og markedsaktører med å dele god praksis.
- 13) Byrådet bør rådføre seg med berørte parter ved behov og gi dem rimelig anledning til å uttale seg om forslag til tiltak, for eksempel nettreglene.
- 14) Byrådet bør bidra til gjennomføringen av retningslinjene for transeuropeiske energinett som fastsatt i europaparlaments- og rådsforordning nr. 1364/2006/EF av 6. september 2006 om fastsettelse av retningslinjer for transeuropeiske energinett⁹, særlig når det avgir sin uttalelse om den ikke-bindende tiårige nettutviklingsplan for Fellesskapet (nettutviklingsplaner for Fellesskapet) i samsvar med artikkel 6 nr. 3 i denne forordning.
- 15) Byrådet bør bidra til innsatsen for å øke energisikkerheten.
- 16) Byråets struktur bør tilpasses og oppfylle de særlige behov når det gjelder regulering på energiområdet. Særlig bør de nasjonale reguleringsmyndigheters særlige rolle tas fullt og helt hensyn til og deres uavhengighet sikres.
- 17) Administrasjonsorganet bør ha de nødvendige fullmakter til å fastsette budsjettet, kontrollere

⁷ Se side 55 i denne EUT.

⁸ Se side 94 i denne EUT.

⁹ EUT L 262 av 22.9.2006, s. 1.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

gjennomføringen av det, utarbeide vedtekter, vedta finansreglement og utnevne en direktør. Det bør benyttes en rotasjonsordning ved utskiftning av medlemmene av administrasjonsorganet, som utnevnes av Rådet, slik at det sikres balanse i medlemsstatenes deltakelse over tid. Administrasjonsorganet bør handle uavhengig og upartisk i offentlighetens interesse og ikke søke eller følge politiske instruksjoner.

- 18) Byrådet bør ha de nødvendige fullmakter til å utøve sine reguleringsfunksjoner på en effektiv, åpen, begrunnet og framfor alt uavhengig måte. Byråets uavhengighet i forhold til elektrisitets- og gassprodusenter og operatører av overførings- og distribusjonsnett er ikke bare et viktig prinsipp for god styring men også en grunnleggende forutsetning for å sikre tillit i markedet. Reguleringsrådets medlemmer bør derfor, uten at dette berører deres opptreden på sine respektive nasjonale myndigheters vegne, opptre uavhengig av alle markedsinteresser, unngå interessekonflikter og verken søke eller følge instruksjoner eller godta anbefalinger fra noen medlemsstats regjering, fra Kommisjonen eller fra noe annet offentlig eller privat foretak. Reguleringsrådets beslutninger bør samtidig overholde Fellesskapets regelverk på energiområdet, slik som det indre marked for energi, miljø- og konkurranseområdet. Reguleringsrådet bør rapportere sine uttalelser, anbefalinger og beslutninger til Fellesskapets institusjoner.
- 19) På de områder der Byrådet har beslutningsmyndighet, bør de berørte parter av prosessøkonomiske hensyn ha rett til å inngi klage for en klageinstans, som bør være en del av Byrådet men uavhengig av dets administrative og reguleringsmessige struktur. Av kontinuitetshensyn bør reglene for utnevning eller fornyelse av medlemmer til klageinstansen gjøre det mulig å bytte ut bare en del av dets medlemmer. Klageinstansens beslutninger kan klages inn for De europeiske fellesskaps domstol.
- 20) Byrådet bør primært finansieres over Den europeiske unions alminnelige budsjett, ved gebyrer og frivillige bidrag. Særlig bør de midler som reguleringsmyndighetene i dag i fellesskap bidrar med til sitt samarbeid på fellesskapsplan, fortsatt være tilgjengelig for Byrådet. Fellesskapets budsjettbehandling bør fortsatt få anvendelse for tilskudd over De europeiske fellesskaps alminnelige budsjett. Videre bør revisjon av regnskapene utføres av

Revisjonsretten i samsvar med artikkel 91 i kommisjonsforordning (EF, Euratom) nr. 2343/2002 av 19. november 2002 om det finansielle rammereglement for organene nevnt i artikkel 185 i rådsforordning (EF, Euratom) nr. 1605/2002 om finansreglementet som får anvendelse på De europeiske fellesskaps alminnelige budsjett¹⁰.

- 21) Etter at Byrådet er opprettet, bør dets budsjett løpende vurderes av budsjettmyndigheten med hensyn til Byråets arbeidsbyrde og resultater. Budsjettmyndigheten bør sikre at de beste effektivitetsstandarder oppfylles.
- 22) Byrådet bør ha høyt kvalifisert personell. Særlig bør det kunne dra nytte av kompetansen og erfaringen til personell utstasjonert fra nasjonale reguleringsmyndigheter, Kommisjonen og medlemsstatene. Vedtektene for De europeiske fellesskaps tjenestemenn (tjenestemannsvedtektene) og ansettelsesvilkårene for andre tjenestemenn i De europeiske fellesskap (ansettelsesvilkårene), fastsatt i forordning (EØF, Euratom, ECSC) nr. 259/68¹¹, og reglene som De europeiske fellesskap institusjoner har vedtatt i fellesskap om anvendelsen av disse vedtekter, bør gjelde for Byråets ansatte. Administrasjonsorganet bør, med Kommisjonens samtykke, vedta de nødvendige gjennomføringsbestemmelser.
- 23) Byrådet bør anvende de alminnelige regler om offentlig tilgang til dokumenter som er i Fellesskapets organers besittelse. Administrasjonsorganet bør fastsette praktiske tiltak for å beskytte forretningsmessig følsomme opplysninger og personopplysninger.
- 24) Byrådet bør om nødvendig kunne stilles til ansvar overfor Europaparlamentet, Rådet og Kommisjonen.
- 25) Land som ikke er medlemmer av Fellesskapet, bør kunne delta i Byråets arbeid i henhold til egnede avtaler som skal inngås av Fellesskapet.
- 26) De tiltak som er nødvendige for å gjennomføre denne forordning, bør vedtas i samsvar med rådsbeslutning 1999/468/EF av 28. juni 1999 om fastsettelse av nærmere regler for utøvelsen av den gjennomføringsmyndighet som er tillagt Kommisjonen¹².
- 27) Særlig skal Kommisjonen gis myndighet til å vedta de nødvendige retningslinjer i situasjoner der Byrådet får myndighet til å treffe beslut-

¹⁰ EUT L 357 av 31.12.2002, s. 72.

¹¹ EFT L 56 av 4.3.1968, s. 1.

¹² EFT L 184 av 17.7.1999, s. 23.

ning om vilkårene for tilgang til og driftssikkerheten ved tverrnasjonal infrastruktur. Siden slike tiltak er generelle og ment å endre ikke-vesentlige elementer i denne forordning ved å supplere den med nye ikke-vesentlige elementer, skal de vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomiteé med kontroll fastsatt i artikkel 5a i beslutning 1999/468/EF.

- 28) Kommisjonen bør senest tre år etter at den første direktøren har tiltrådt sin stilling og deretter hvert fjerde år, legge fram for Europaparlamentet og Rådet en rapport om Byråets særlige oppgaver og de resultater som er oppnådd, sammen med eventuelle hensiktsmessige forslag. I rapporten bør Kommisjonen foreslå ytterligere oppgaver for Byrådet.
- 29) Ettersom målene for denne forordning, nemlig nasjonale reguleringsmyndigheters medvirkning og samarbeid på fellesskapsplan, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene og derfor bedre kan nås på fellesskapsplan, kan Fellesskapet treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet i traktatens artikkel 5. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går denne forordning ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå disse målene —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Kapittel I

Opprettelse og rettslig status

Artikkel 1

Formål

1. Ved denne forordning opprettes et byrå for samarbeid mellom energireguleringsmyndigheter (Byrådet).
2. Formålet med Byrådet er å bistå reguleringsmyndighetene nevnt i artikkel 35 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/72/EF av 13. juli 2009 om felles regler for det indre marked for elektrisk kraft¹³ og artikkel 39 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/73/EF av 13. juli 2009 om felles regler for det indre marked for naturgass¹⁴ med å utøve de reguleringsoppgaver på fellesskapsplan som utføres i medlemsstatene og ved behov samordne deres virksomhet.

¹³ Se side 55 i denne EUT.

¹⁴ Se side 94 i denne EUT.

3. Inntil Byråets egne lokaler står klar, skal Byrådet bruke Kommisjonens lokaler.

Artikkel 2

Rettslig status

1. Byrådet er et fellesskapsorgan og et eget rettssubjekt
2. Byrådet skal i hver medlemsstat ha den mest omfattende rettslige handleevne som statens lovgivning innrømmer juridiske personer. Særlig skal det kunne erverve og avhende fast eiendom og løsøre og være part i en rettssak.
3. Byrådet skal representeres ved sin direktør.

Artikkel 3

Sammensetning

Byrådet skal være sammensatt av

- a) et administrasjonsorgan, som skal ivareta de funksjoner som er fastsatt i artikkel 13,
- b) et reguleringsråd, som skal ivareta de funksjoner som er fastsatt i artikkel 15,
- c) en direktør, som skal ivareta de oppgaver som er fastsatt i artikkel 17, og
- d) en klageinstans, som skal ivareta de oppgaver som er fastsatt i artikkel 19,

Artikkel 4

Byråets rettsakter

Byrådet skal

- a) avgi uttalelser og anbefalinger rettet til operatører av overføringsnett,
- b) avgi uttalelser og anbefalinger rettet til reguleringsmyndigheter,
- c) avgi uttalelser og anbefalinger rettet til Europaparlamentet og Rådet eller Kommisjonen,
- d) treffe individuelle beslutninger i de særskilte tilfeller nevnt i artikkel 7, 8 og 9, og
- e) legge fram for Kommisjonen ikke-bindende rammeretningslinjer (rammeretningslinjer) i samsvar med artikkel 6 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 714/2009 av 13. juli om vilkår for tilgang til nett for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene¹⁵ og artikkel 6 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 715/2009 av 13. juli 2009 om vilkår for tilgang til overføringsnett for naturgass¹⁶.

¹⁵ Se side 15 i denne EUT.

¹⁶ Se side 36 i denne EUT.

Kapittel II

Oppgaver

Artikkel 5

Generelle oppgaver

Byrået kan på anmodning fra Europaparlamentet, Rådet eller Kommisjonen eller på eget initiativ, avgi en uttalelse eller anbefaling til Europaparlamentet, Rådet eller Kommisjonen i alle spørsmål som gjelder det formål det ble opprettet for.

Artikkel 6

Oppgaver som gjelder samarbeidet mellom operatører av overføringsnett

1. Byrået skal avgi en uttalelse til Kommisjonen om utkastet til vedtekter, listen over medlemmer og utkastet til forretningsorden for ENTSO for elektrisk kraft i samsvar med artikkel 5 nr. 2 i forordning (EF) nr. 714/2009 og for ENTSO for gass i samsvar med artikkel 5 nr. 2 i forordning (EF) nr. 715/2009.
2. Byrået skal overvåke utførelsen av oppgavene til ENTSO for elektrisk kraft i samsvar med artikkel 9 i forordning (EF) nr. 714/2009 og for ENTSO for gass i samsvar med artikkel 9 i forordning (EF) nr. 715/2009.
3. Byrået skal avgi en uttalelse
 - a) til ENTSO for elektrisk kraft i samsvar med artikkel 8 nr. 2 i forordning (EF) nr. 714/2009 og til ENTSO for gass i samsvar med artikkel 8 nr. 2 i forordning (EF) nr. 715/2009 om nettreglene, og
 - b) til ENTSO for elektrisk kraft i samsvar med artikkel 9 nr. 2 første ledd i forordning (EF) nr. 714/2009, og til ENTSO for gass i samsvar med artikkel 9 nr. 2 første ledd i forordning (EF) nr. 715/2009 om utkastet til årlig arbeidsprogram, utkastet til nettutviklingsplan for Fellesskapet og andre relevante dokumenter nevnt i artikkel 8 nr. 3 i forordning (EF) nr. 714/2009 og artikkel 8 nr. 3 i forordning (EF) nr. 715/2009, idet de tas hensyn til målene om likebehandling og effektiv konkurranse og at markedene for elektrisk kraft og naturgass skal være sikre og virke på en tilfredsstillende måte.
4. Byrået skal på grunnlag av faktiske forhold avgi en behørig begrunnet uttalelse og anbefalinger til ENTSO for elektrisk kraft, ENTSO for gass, Europaparlamentet, Rådet og Kommisjonen, dersom det mener at utkastet til årlig arbeidsprogram eller utkastet til nettutviklingsplan for Fellesskapet som er blitt lagt

fram i samsvar med artikkel 9 nr. 2 annet ledd i forordning (EF) nr. 714/2009 og artikkel 9 nr. 2 annet ledd i forordning (EF) nr. 715/2009, ikke bidrar til likebehandling, effektiv konkurranse og et marked som fungerer på en effektiv måte eller en tilstrekkelig grad av samkjøring over landegrensene med tilgang for tredjemann, eller ikke overholder de relevante bestemmelser i direktiv 2009/72/EF og forordning (EF) nr. 714/2009 eller direktiv 2009/73/EF og forordning (EF) nr. 715/2009.

Byrået skal delta i utarbeidingen av nettreglene i samsvar med artikkel 6 i forordning (EF) nr. 714/2009 og artikkel 6 i forordning (EF) nr. 715/2009.

Byrået skal legge fram ikke-bindende rammeretningslinjer for Kommisjonen når det blir anmodet om dette i henhold til artikkel 6 nr. 2 i forordning (EF) nr. 714/2009 eller artikkel 6 nr. 2 i forordning (EF) nr. 715/2009. Byrået skal gjennomgå de ikke-bindende rammeretningslinjene og legge dem fram for Kommisjonen på nytt når det blir anmodet om dette i henhold til artikkel 6 nr. 4 i forordning (EF) nr. 714/2009 eller artikkel 6 nr. 4 i forordning (EF) nr. 715/2009.

Byrået skal avgi en begrunnet uttalelse til ENTSO for elektrisk kraft eller ENTSO for gass om nettreglene i samsvar med artikkel 6 nr. 7 i forordning (EF) nr. 714/2009 eller artikkel 6 nr. 7 i forordning (EF) nr. 715/2009.

Byrået skal legge fram nettreglene for Kommisjonen og kan anbefale at de vedtas i samsvar med artikkel 6 nr. 9 i forordning (EF) nr. 714/2009 eller artikkel 6 nr. 9 i forordning (EF) nr. 715/2009. Byrået skal utarbeide og legge fram et utkast til nettreglene for Kommisjonen når det blir anmodet om dette i henhold til artikkel 6 nr. 10 i forordning (EF) nr. 714/2009 eller artikkel 6 nr. 10 i forordning (EF) nr. 715/2009.

5. Byrået skal avgi en behørig begrunnet uttalelse til Kommisjonen i samsvar med artikkel 9 nr. 1 i forordning (EF) nr. 714/2009 eller artikkel 9 nr. 1 i forordning (EF) nr. 715/2009, dersom ENTSO for elektrisk kraft eller ENTSO for gass har unnlatt å gjennomføre en nettregele utarbeidet i henhold til artikkel 8 nr. 2 i forordning (EF) nr. 714/2009 eller artikkel 8 nr. 2 i forordning (EF) nr. 715/2009 eller en nettregele som er fastsatt i samsvar med artikkel 6 nr. 1-10 i nevnte forordninger, men som ikke er vedtatt av Kommisjonen i henhold til artikkel 6 nr. 11 i nevnte forordninger.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

6. Byrået skal overvåke og analysere gjennomføringen av nettreglene og retningslinjene vedtatt av Kommisjonen i samsvar med artikkel 6 nr. 11 i forordning (EF) nr. 714/2009 og artikkel 6 nr. 11 i forordning (EF) nr. 715/2009 og deres virkning på harmoniseringen av gjeldende regler med sikte på å legge til rette for markedsintegrasjon i tillegg til likebehandling, effektiv konkurranse og et marked som fungerer på en effektiv måte, og rapportere til Kommisjonen.
 7. Byrået skal overvåke framgangen i gjennomføringen av prosjekter om etablering av ny samkjøringskapasitet.
 8. Byrået skal overvåke gjennomføringen av nettutviklingsplanene for Fellesskapet. Dersom det finner manglende samsvar mellom en slik plan og gjennomføringen av den, skal det undersøke årsakene til det manglende samsvaret og gi anbefalinger til operatørene av overføringsnett, nasjonale reguleringsmyndigheter eller andre berørte vedkommende organer med sikte på å gjennomføre investeringene i samsvar med nettutviklingsplanene for Fellesskapet.
 9. Byrået skal overvåke det regionale samarbeidet mellom operatører av overføringsnett nevnt i artikkel 12 i forordning (EF) nr. 714/2009 og artikkel 12 i forordning (EF) nr. 715/2009, og ta behørig hensyn til resultatet av dette samarbeidet når det utarbeider sine uttalelser, anbefalinger og beslutninger.
- bindende regler for et slikt samarbeid, skal det komme med hensiktsmessige anbefalinger til Kommisjonen.
4. Byrået skal på grunnlag av faktiske forhold avgi en uttalelse på anmodning fra en reguleringsmyndighet eller Kommisjonen om hvorvidt en beslutning truffet av en reguleringsmyndighet er i samsvar med retningslinjene nevnt i direktiv 2009/72/EF, direktiv 2009/73/EF, forordning (EF) nr. 714/2009 eller forordning (EF) nr. 715/2009 eller med andre relevante bestemmelser i nevnte direktiver eller forordninger.
 5. Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet ikke etterkommer Byråets uttalelse som nevnt i nr. 4 senest fire måneder etter mottak, skal Byrået underrette Kommisjonen og den berørte medlemsstat om dette.
 6. Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet i et særlig tilfelle støter på vanskeligheter med anvendelsen av retningslinjene nevnt i direktiv 2009/72/EF, direktiv 2009/73/EF, forordning (EF) nr. 714/2009 eller forordning (EF) nr. 715/2009, kan den anmode Byrået om en uttalelse. Byrået skal etter samråd med Kommisjonen avgi sin uttalelse senest tre måneder etter at den har mottatt en slik anmodning.
 7. Byrået skal treffe beslutning om vilkårene for tilgang til og driftssikkerheten ved elektrisitets- og gassinfrastrukturen som forbinder eller kan forbinde minst to medlemsstater (tverrnasjonal infrastruktur), i samsvar med artikkel 8.

Artikkel 7

Oppgaver som gjelder de nasjonale reguleringsmyndigheter

1. Byrået skal vedta individuelle beslutninger i tekniske spørsmål når slike beslutninger er fastsatt i direktiv 2009/72/EF, direktiv 2009/73/EF, forordning (EF) nr. 714/2009 eller forordning (EF) nr. 715/2009.
2. Byrået kan i samsvar med sitt arbeidsprogram eller på anmodning fra Kommisjonen gi anbefalinger for å bistå reguleringsmyndighetene og markedsaktørene med å dele god praksis.
3. Byrået skal fastsette en ramme for samarbeidet mellom de nasjonale reguleringsmyndigheter. Det skal fremme samarbeidet mellom nasjonale reguleringsmyndigheter og mellom reguleringsmyndigheter på regionalt plan og fellesskapsplan, og skal ta behørig hensyn til resultatet av slikt samarbeid når det utarbeider sine uttalelser, anbefalinger og beslutninger. I tilfeller der Byrået anser at det er behov for

Artikkel 8

Oppgaver som gjelder vilkårene for tilgang til og driftssikkerheten ved tverrnasjonal infrastruktur

1. Når det gjelder tverrnasjonal infrastruktur, skal Byrået treffe beslutning om de reguleringssspørsmål som hører inn under de nasjonale reguleringsmyndigheters myndighet, herunder eventuelt vilkårene for tilgang og driftssikkerheten, bare
 - a) dersom vedkommende nasjonale reguleringsmyndigheter ikke har kunnet komme til enighet innen seks måneder fra den dato da saken ble lagt fram for den siste av disse reguleringsmyndighetene, eller
 - b) etter en felles anmodning fra de vedkommende nasjonale reguleringsmyndigheter. De vedkommende nasjonale reguleringsmyndigheter kan i fellesskap anmode om at

tidsrommet i bokstav a) forlenges med inntil seks måneder.

Når Byrået utarbeider sin beslutning, skal det rådføre seg med de nasjonale reguleringsmyndigheter og de berørte operatører av overføringsnett og skal underrettes om forslag og merknader fra alle berørte operatører av overføringsnett.

2. Vilkårene for tilgang til tverrnasjonal infrastruktur skal omfatte
 - a) en framgangsmåte for kapasitetsfordeling,
 - b) en tidsramme for fordeling,
 - c) deling av inntekter fra overbelastning og
 - d) innkreving av avgifter fra brukerne av infrastrukturen nevnt i artikkel 17 nr. 1 bokstav d) i forordning (EF) nr. 714/2009 eller artikkel 36 nr. 1 bokstav d) i direktiv 2009/73/EF.
3. Dersom et tilfelle er blitt brakt inn for Byrået i henhold til nr. 1,
 - a) skal Byrået treffe sin beslutning innen seks måneder etter datoen for henvisningen, og
 - b) kan Byrået ved behov treffe en midlertidig beslutning for å ivareta forsynings sikkerheten eller driftssikkerheten ved den berørte infrastruktur.
4. Kommisjonen kan vedta de nødvendige retningslinjer i situasjoner der Byrået får myndighet til å treffe beslutning om vilkårene for tilgang til og driftssikkerheten ved tverrnasjonal infrastruktur. Disse tiltakene, som har som formål å endre ikke-grunnleggende bestemmelser i denne forordning ved å utfylle den, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll nevnt i artikkel 32 nr. 2 i denne forordning.
5. Dersom regulerings spørsmålene nevnt i nr. 1 omfatter unntak i henhold til artikkel 17 i forordning (EF) nr. 714/2009 eller artikkel 36 i direktiv 2009/73/EF, skal fristene fastsatt i denne forordning, ikke kunne kumuleres med fristene fastsatt i nevnte bestemmelser.

Artikkel 9

Andre oppgaver

1. Byrået kan innrømme unntak som fastsatt i artikkel 17 nr. 5 i forordning (EF) nr. 714/2009. Byrået kan også innrømme unntak som fastsatt i artikkel 36 nr. 4 i direktiv 2009/73/EF dersom den berørte infrastruktur strekker seg over mer enn én medlemsstats territorium.
2. Byrået skal avgi en uttalelse på anmodning fra Kommisjonen i samsvar med artikkel 3 nr. 1

annet ledd i forordning (EF) nr. 714/2009 eller artikkel 3 nr. 1 annet ledd i forordning (EF) nr. 715/2009, om de nasjonale reguleringsmyndigheters beslutninger om sertifisering.

Byrået kan under de klart angitte omstendigheter som Kommisjonen har fastsatt i retningslinjene vedtatt i henhold til artikkel 18 i forordning (EF) nr. 714/2009 eller artikkel 23 i forordning (EF) nr. 715/2009 og i forbindelse med spørsmål som gjelder det formål det ble opprettet for, gis ytterligere oppgaver som ikke innebærer beslutningsmyndighet.

Artikkel 10

Samråd og åpenhet

1. Byrået skal i forbindelse med utførelsen av sine oppgaver, særlig ved utarbeidelsen av rammeretningslinjer i samsvar med artikkel 6 i forordning (EF) nr. 714/2009 eller artikkel 6 i forordning (EF) nr. 715/2009 og ved forslag til endringer av nettreglene nevnt i artikkel 7 i nevnte forordninger, på et tidlig tidspunkt ha omfattende, åpne og oversiktlige samråd med markedsaktørene, operatørene av overføringsnett, forbrukerne, sluttbrukerne og ved behov konkurransemyndighetene uten at dette berører deres respektive myndighet, særlig når dets oppgaver berører operatører av overføringsnett.
2. Byrået skal sikre at offentligheten og eventuelle berørte parter når det er relevant får objektiv, pålitelig og lett tilgjengelig informasjon, særlig når det gjelder resultatene av sitt arbeid.

Alle dokumenter og møtereferater fra samrådsmøter avholdt under utarbeidelsen av rammeretningslinjene i samsvar med artikkel 6 i forordning (EF) nr. 714/2009 eller artikkel 6 i forordning (EF) nr. 715/2009, eller i forbindelse med endringer av nettreglene i henhold til artikkel 7 i nevnte forordninger, skal offentliggjøres.
3. Før rammeretningslinjene vedtas i samsvar med artikkel 6 i forordning (EF) nr. 714/2009 eller artikkel 6 i forordning (EF) nr. 715/2009, eller før det foreslås endringer av nettreglene i henhold til artikkel 7 i nevnte forordninger, skal Byrået angi hvordan synspunktene som er lagt fram under samrådet, er tatt i betraktning, og dersom synspunktene ikke er tatt i betraktning, legge fram årsaker til dette.
4. Byrået skal på sitt nettsted offentliggjøre minst dagsorden, bakgrunnsdokumenter og møtereferater fra møtene i administrasjonsorganet, reguleringsrådet, og klageinstansen.

*Artikkel 11***Overvåking og rapportering om elektrisitets- og naturgassektorene**

1. Byrådet skal i nært samarbeid med Kommisjonen, medlemsstatene og relevante nasjonale myndigheter, herunder de nasjonale reguleringsmyndigheter, og uten at dette berører konkurransemyndighetenes myndighet, overvåke de indre markeder for elektrisk kraft og naturgass, særlig prisene til sluttbrukerne på elektrisk kraft og naturgass, tilgang til nettverket, herunder tilgang til elektrisk kraft produsert fra fornybare energikilder, og overholdelse av forbrukerrettighetene fastsatt i direktiv 2009/72/EF og direktiv 2009/73/EF.
2. Byrådet skal offentliggjøre en årsrapport om resultatene av overvåkingen fastsatt i nr. 1. I denne rapporten skal det angi eventuelle hindringer for gjennomføringen av det indre marked for elektrisk kraft og naturgass.
3. I forbindelse med offentliggjøringen av årsrapporten kan Byrådet legge fram for Europaparlamentet og Kommisjonen en uttalelse om tiltak som kan treffes for å fjerne hindringene nevnt i nr. 2.

*Kapittel III***Organisasjon***Artikkel 12***Administrasjonsorganet**

1. Administrasjonsorganet skal bestå av ni medlemmer. Hvert medlem skal ha en stedfortreder. To medlemmer og deres stedfortredere skal utnevnes av Kommisjonen, to medlemmer og deres to stedfortredere skal utnevnes av Europaparlamentet, og fem medlemmer og deres stedfortredere skal utnevnes av Rådet. Et medlem av Europaparlamentet kan ikke være medlem av administrasjonsorganet. Mandatperioden for medlemmene av administrasjonsorganet og deres stedfortredere skal være fire år, og kan fornyes én gang. Den første mandatperioden er seks år for halvparten av medlemmene av administrasjonsorganet og deres stedfortredere.
2. Administrasjonsorganet skal utnevne sin leder og nestleder blant medlemmene. Nestlederen skal automatisk erstatte lederen dersom denne er forhindret fra å utføre sine plikter.

- Mandatperioden for lederen og nestlederen skal være to år, og kan fornyes én gang. Mandatperioden for lederen og nestlederen skal utløpe når de ikke lenger er styremedlemmer.
3. Administrasjonsorganet skal møte etter innkalling fra lederen. Lederen av reguleringsrådet eller reguleringsrådets utnevnte representant og direktøren skal delta i drøftingene uten stemmerett, med mindre administrasjonsorganet beslutter noe annet når det gjelder direktøren. Administrasjonsorganet skal ha ordinære møter minst to ganger i året. Det skal også møtes på anmodning fra sin leder, på anmodning fra Kommisjonen eller på anmodning fra minst en tredel av sine medlemmer. Administrasjonsorganet kan invitere enhver person som kan ha relevante meninger, som observatør til sine møter. Medlemmene av administrasjonsorganet kan i samsvar med sin forretningsorden bistås av rådgivere eller sakkynndige. Administrasjonsorganets sekretærtjenester skal ivaretas av Byrådet.
 4. Administrasjonsorganet skal treffe sine beslutninger med to tredels flertall av medlemmene som er til stede, med mindre annet er fastsatt i denne forordning. Hvert medlem av administrasjonsorganet eller stedfortreder skal ha én stemme.
 5. Forretningsordenen inneholder nærmere bestemmelser om
 - a) avstemningsreglene, særlig vilkårene for når et medlem kan handle på et annet medlems vegne, samt eventuelt reglene for beslutningsdyktighet, og
 - b) rotasjonsordningen for utskiftning av medlemmene av administrasjonsorganet som utnevnes av Rådet, slik at det sikres balanse i medlemsstatenes deltakelse over tid.
 6. Et medlem av administrasjonsorganet kan ikke være medlem av reguleringsrådet.
 7. Medlemmene av administrasjonsorganet skal forplikte seg til å handle uavhengig og upartisk i offentlighetens interesse, uten å søke eller følge noen politiske instruksjoner. For dette formål skal hvert medlem derfor avgi en forpliktelseserklæring og en interesseerklæring om at det enten ikke foreligger noen interesser som vil kunne anses å berøre deres uavhengighet, eller at det foreligger direkte eller indirekte interesser som vil kunne anses å berøre deres uavhengighet. Erklæringene skal offentliggjøres årlig.

Artikkel 13

Administrasjonsorganets oppgaver

1. Administrasjonsorganet skal utnevne direktøren i samsvar med artikkel 16 nr. 2 etter å ha hørt reguleringsrådet og fått dets positive uttalelse i samsvar med artikkel 15 nr. 2.
2. Administrasjonsorganet skal formelt utnevne medlemmene av reguleringsrådet i samsvar med artikkel 14 nr. 1.
3. Administrasjonsorganet skal formelt utnevne medlemmene av klageinstansen i samsvar med artikkel 18 nr. 1 og 2.
4. Administrasjonsorganet skal sikre at Byrådet utfører sitt oppdrag og de oppgaver det er pålagt i henhold til denne forordning.
5. Administrasjonsorganet skal senest 30. september hvert år etter samråd med Kommisjonen og etter å ha mottatt godkjenning fra reguleringsrådet i samsvar med artikkel 15 nr. 3 vedta Byråets arbeidsprogram for det kommende år og skal oversende det til Europaparlamentet, Rådet og Kommisjonen. Arbeidsprogrammet skal vedtas uten hensyn til den årlige budsjettbehandlingen og skal offentliggjøres.
6. Administrasjonsorganet skal vedta og om nødvendig revidere et flerårig arbeidsprogram. Denne revisjonen skal foretas på grunnlag av en evalueringsrapport som er utarbeidet av en uavhengig eksternt sakkyndig på anmodning fra administrasjonsorganet. Disse dokumentene skal offentliggjøres.
7. Administrasjonsorganet skal utøve sin budsjettmyndighet i samsvar med artikkel 21-24.
8. Administrasjonsorganet skal etter godkjenning fra Kommisjonen treffe beslutning om hvorvidt det skal ta imot testamentariske gaver, donasjoner eller tilskudd fra andre kilder i Fellesskapet eller frivillige bidrag fra medlemsstatene eller reguleringsmyndighetene. Uttalelsen som administrasjonsorganet skal avgi i samsvar med artikkel 24 nr. 5, skal uttrykkelig angi finansieringskildene fastsatt i dette nummer.
9. Administrasjonsorganet skal i samråd med reguleringsrådet utøve disiplinærmyndighet overfor direktøren.
10. Administrasjonsorganet skal ved behov utarbeide Byråets gjennomføringsregler for å gi virkning til tjenestemannsvedtektene i henhold til artikkel 28 nr. 2.
11. Administrasjonsorganet skal vedta praktiske tiltak når det gjelder tilgang til Byråets dokumenter i samsvar med artikkel 30.
12. Administrasjonsorganet skal vedta og offentliggjøre en årsrapport om Byråets virksomhet

på grunnlag av utkastet til årsrapport nevnt i artikkel 17 nr. 8, og skal oversende nevnte rapport til Europaparlamentet, Rådet, Kommisjonen, Revisjonsretten og Den europeiske økonomiske og sosiale komité før 15. juni hvert år. Årsrapporten om Byråets virksomhet skal inneholde et separat avsnitt, godkjent av reguleringsrådet, om Byråets reguleringsvirksomhet i løpet av det aktuelle året.

13. Administrasjonsorganet skal vedta og offentliggjøre sin forretningsorden.

Artikkel 14

Reguleringsrådet

1. Reguleringsrådet skal bestå av
 - a) representanter på høyt nivå for reguleringsmyndighetene, i samsvar med artikkel 35 nr. 1 i direktiv 2009/72/EF og artikkel 39 nr. 1 i direktiv 2009/73/EF, og en stedfortreder per medlemsstat fra nevnte myndigheters nåværende personale på høyt nivå,
 - b) en representant for Kommisjonen, uten stemmerett.

Bare én representant per medlemsstat fra den nasjonale reguleringsmyndighet kan få plass i reguleringsrådet.

Hver nasjonale reguleringsmyndighet skal ha ansvar for å utnevne en stedfortreder fra den nåværende reguleringsmyndighetens nåværende personale.
2. Reguleringsrådet skal velge en leder og en nestleder blant medlemmene. Nestlederen skal erstatte lederen dersom denne er forhindret fra å utføre sine plikter. Mandatperioden for lederen og nestlederen skal være to og et halvt år, og kan fornyes. Mandatperioden for lederen og nestlederen skal imidlertid under alle omstendigheter utløpe når de ikke lenger er medlemmer av reguleringsrådet.
3. Reguleringsrådet skal treffe sine beslutninger med to tredels flertall av medlemmene som er til stede. Hvert medlem eller stedfortreder skal ha én stemme.
4. Reguleringsrådet skal vedta og offentliggjøre sin forretningsorden, som skal fastsette nærmere avstemningsreglene, særlig vilkårene for når et medlem kan handle på et annet medlems vegne, samt eventuelt reglene for beslutningsdyktighet. Forretningsordenen kan fastsette særlige arbeidsmetoder for behandlingen av spørsmål som oppstår i forbindelse med regionale samarbeidsinitiativer.
5. Reguleringsrådet skal når det utfører de oppgaver det er gitt i henhold til denne forord-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

ning, og uten at dette berører de medlemmer som handler på vegne av sine respektive reguleringsmyndigheter, opptre uavhengig og verken søke eller følge instruks fra noen medlemsstats regjering, fra Kommisjonen eller fra noe annet offentlig eller privat foretak.

6. Reguleringsrådets sekretærtjenester skal ivaretas av Byrådet.

Artikkel 15

Reguleringsrådets oppgaver

1. Reguleringsrådet skal legge fram uttalelser for direktøren vedrørende uttalelsene, anbefalingene og beslutningene nevnt i artikkel 5, 6, 7, 8 og 9 som behandles med henblikk på vedtakelse. Reguleringsrådet skal dessuten innenfor sitt ansvarsområde veilede direktøren når denne utfører sine oppgaver.
2. Reguleringsrådet skal avgi en uttalelse til administrasjonsorganet vedrørende kandidaten som skal utnevnes til direktør i samsvar med artikkel 13 nr. 1 og artikkel 16 nr. 2. Reguleringsrådet skal treffe denne beslutning med tre firedels flertall av sine medlemmer.
3. Reguleringsrådet skal i samsvar med artikkel 13 nr. 5 og artikkel 17 nr. 6 og i tråd med det foreløpige budsjettforslaget utarbeidet i samsvar med artikkel 23 nr. 1 godkjenne Byråets arbeidsprogram for det kommende år og legge det fram før 1. september hvert år for administrasjonsorganets vedtakelse.
4. Reguleringsrådet skal godkjenne det separate avsnittet om reguleringsvirksomhet i årsrapporten i samsvar med artikkel 13 nr. 12 og artikkel 17 nr. 8.
5. Europaparlamentet kan invitere lederen for reguleringsrådet eller dennes stedfortreder, idet det tas fullt ut hensyn til vedkommendes uavhengighet, om å avgi en erklæring for dets vedkommende komité og besvare spørsmål fra medlemmene av denne komité.

Artikkel 16

Direktøren

1. Byrådet skal ledes av sin direktør, som skal handle i samsvar med veiledningen nevnt i artikkel 15 nr. 1 annet ledd, og der dette er fastsatt i denne forordning, uttalelsene fra reguleringsrådet. Uten at det berører administrasjonsorganets eller reguleringsrådets respektive roller med hensyn til direktørens oppgaver, skal direktøren verken søke eller følge noen instruks fra noen medlemsstats

regjering, fra Kommisjonen eller fra noe annet offentlig eller privat foretak.

2. Direktøren skal utnevnes av administrasjonsorganet etter en positiv uttalelse fra reguleringsrådet på grunnlag av vedkommendes prestasjoner, kvalifikasjoner og relevante erfaring fra energisektoren, fra en liste med minst tre kandidater som foreslått av Kommisjonen etter at en interessetegning er offentliggjort. Den kandidat som administrasjonsorganet velger, kan før utnevnelsen anmodes om å avgi en erklæring for vedkommende komité i Europaparlamentet og svare på spørsmål fra dets medlemmer.
3. Direktørens mandatperiode skal være fem år. I løpet av de siste ni måneder av denne periode skal Kommisjonen foreta en vurdering. I denne vurderingen skal Kommisjonen særlig undersøke
 - a) direktørens resultater,
 - b) Byråets oppgaver og krav i de kommende år.
 Vurderingen vedrørende bokstav b) skal gjennomføres med bistand fra en uavhengig ekstern sakkyndig.
4. Administrasjonsorganet kan etter forslag fra Kommisjonen, etter samråd med reguleringsrådet og med størst mulig hensyn til vurderingen og reguleringsrådets uttalelse om nevnte vurdering og bare dersom det kan begrunnes med Byråets oppgaver og behov, forlenge direktørens mandatperiode én gang med høyst tre år.
5. Administrasjonsorganet skal underrette Europaparlamentet om sin hensikt om å forlenge direktørens mandatperiode. I løpet av den siste måneden før forlengelsen av mandatperioden kan direktøren inviteres til å avgi en erklæring for vedkommende komité i Europaparlamentet og svare på spørsmål fra dets medlemmer.
6. Dersom mandatperioden ikke forlenges, skal direktøren sitte inntil etterfølgeren er utnevnt.
7. Direktøren kan avsettes bare etter beslutning truffet av administrasjonsorganet og etter positiv uttalelse fra reguleringsrådet. Administrasjonsorganet skal treffe denne beslutning med tre firedels flertall av sine medlemmer.
8. Europaparlamentet og Rådet kan anmode direktøren om å legge fram en rapport om utførelsen av sine oppgaver. Europaparlamentet kan også invitere direktøren til å avgi en erklæring for dets vedkommende komité og besvare spørsmål fra medlemmene av denne komité.

Artikkel 17

Direktørens oppgaver

1. Direktøren skal representere og lede Byrådet.
2. Direktøren skal forberede administrasjonsorganets arbeid. Direktøren skal delta, uten stemmerett, i administrasjonsorganets arbeid.
3. Direktøren skal vedta og offentliggjøre de uttalelser, anbefalinger og beslutninger nevnt i artikkel 5, 6, 7, 8 og 9 som har fått en positiv uttalelse fra reguleringsrådet.
4. Direktøren skal ha ansvar for å gjennomføre Byråets årlige arbeidsprogram under veiledning av reguleringsrådet og under administrasjonsrådets administrative kontroll.
5. Direktøren skal treffe de nødvendige tiltak, særlig når det gjelder vedtakelse av interne administrative instruksjoner og offentliggjøring av meldinger, for å sikre at Byrådet fungerer i samsvar med denne forordning.
6. Hvert år skal direktøren utarbeide et utkast til arbeidsprogram for Byrådet for det kommende år og legge det fram for reguleringsrådet, Europaparlamentet og Kommisjonen senest 30. juni samme år.
7. Direktøren skal utarbeide et foreløpig budsjettforslag for Byrådet i henhold til artikkel 23 nr. 1 og gjennomføre Byråets budsjett i henhold til artikkel 24.
8. Hvert år skal direktøren utarbeide et utkast til årsrapport med et separat avsnitt om Byråets reguleringsvirksomhet og et avsnitt om finansielle og administrative spørsmål.
9. Når det gjelder Byråets personale, skal direktøren utøve den myndighet som er fastsatt i artikkel 28 nr. 3.

Artikkel 18

Klageinstansen

1. Klageinstansen skal bestå av seks medlemmer og seks stedfortredere som skal velges blant nåværende eller tidligere personale på høyt nivå fra de nasjonale reguleringsmyndigheter, konkurransemyndigheter eller andre nasjonale institusjoner eller fellesskapsinstitusjoner med relevant erfaring fra energisektoren. Klageinstansen skal utnevne sin leder. Klageinstansens beslutninger skal treffes med et kvalifisert flertall på minst fire av sine seks medlemmer. Klageinstansen innkalles ved behov.
2. Medlemmene av klageinstansen skal formelt utnevnes av administrasjonsorganet, etter forslag fra Kommisjonen, etter at en interesseteg-

ning er offentliggjort, og etter samråd med reguleringsrådet.

3. Mandatperioden for medlemmene av klageinstansen skal være fem år. Mandatperioden skal kunne forlenges. Medlemmene av klageinstansen skal være uavhengige i sine beslutninger. De skal ikke være bundet av noen instruksjoner. De skal ikke utføre andre oppgaver i Byrådet, dets administrasjonsorgan eller dets reguleringsråd. Et medlem av klageinstansen skal ikke fjernes under mandatperioden med mindre vedkommende er funnet skyldig i alvorlig tjenesteforsømmelse, og administrasjonsorganet, etter samråd med reguleringsrådet, har truffet beslutning om dette.
4. Medlemmene av klageinstansen skal ikke delta i noen klagebehandling dersom de har en personlig interesse i saken, eller dersom de tidligere har representert en av partene i saken, eller dersom de har deltatt i beslutningen som er gjenstand for klage.
5. Dersom et medlem av klageinstansen av en av grunnene nevnt i nr. 4 eller av andre grunner mener at et av de øvrige medlemmer av klageinstansen ikke bør delta i behandlingen av en klage, skal medlemmet underrette klageinstansen om dette. Enhver part i en klagesak kan gjøre innsigelser mot et medlem av klageinstansen med henvisning til en hvilken som helst av grunnene nevnt i nr. 4, eller dersom medlemmet mistenkes for partiskhet. Det kan ikke gjøres innsigelse med henvisning til et medlems nasjonalitet, og ingen innsigelse kan tas til følge dersom klageren etter å ha fått kjennskap til et forhold som kan begrunne en innsigelse, har tatt andre saksbehandlings-skritt enn å gjøre innsigelse mot klageinstansens sammensetning.
6. Klageinstansen skal treffe beslutning om hvilke tiltak som skal treffes i tilfellene nevnt i nr. 4 og 5, uten at vedkommende medlem deltar. Når en slik beslutning treffes, skal vedkommende medlem i klageinstansen erstattes av sin stedfortreder. Dersom stedfortrederen er i en tilsvarende situasjon som medlemmet, skal lederen utnevne en erstatning blant de tilgjengelige stedfortredere.
7. Medlemmene av klageinstansen skal forplikte seg til å handle uavhengig og i offentlighetens interesse. For dette formål skal de derfor avgi en skriftlig forpliktelseserklæring og en skriftlig interesseerklæring om at det enten ikke foreligger noen interesser som vil kunne anses å berøre deres uavhengighet, eller at det foreligger direkte eller indirekte interesser som vil

kunne anses å berøre deres uavhengighet. Erklæringene skal offentliggjøres årlig.

Artikkel 19

Klager

1. Enhver fysisk eller juridisk person, herunder nasjonale reguleringsmyndigheter, kan klage på en beslutning nevnt i artikkel 7, 8 eller 9 som er rettet til denne person, eller på en beslutning som berører denne person direkte og personlig selv om beslutningen er rettet til en annen person.
2. Klagen og dens grunnlag skal inngis skriftlig til Byrådet innen to måneder etter at den berørte person er underrettet om beslutningen, eller i mangel av slik underretning, innen to måneder etter den dato da Byrådet offentliggjorde sin beslutning. Klageinstansen skal treffe beslutning om klagen senest to måneder etter at klagen ble inngitt.
3. En klage som er inngitt i henhold til nr. 1, skal ikke ha oppsettende virkning. Klageinstansen kan imidlertid, dersom den finner det berettiget, utsette anvendelsen av den påklagede beslutning.
4. Dersom klagen kan behandles, skal klageinstansen undersøke om den er velbegrunnet. Den skal ved behov anmode partene i klagesaken om å legge fram sine innsigelser til underretninger fra klageinstansen eller meddelelser fra de andre parter i klagesaken innen en nærmere angitt frist. Partene i klagesaken har rett til å holde muntlige innlegg.
5. Klageinstansen kan i samsvar med denne artikkel utøve enhver myndighet som hører inn under Byråets ansvarsområde, eller oversende saken til vedkommende organ i Byrådet. Sistnevnte skal være bundet av klageinstansens beslutning.
6. Klageinstansen skal vedta og offentliggjøre sin forretningsorden.
7. Beslutninger som treffes av klageinstansen, skal offentliggjøres av Byrådet.

Artikkel 20

Behandling for Førsteinstansdomstolen og Domstolen

1. En klage på en beslutning truffet av klageinstansen, eller i tilfeller der det ikke foreligger noen klagerett overfor instansen, en beslutning truffet av Byrådet, kan bringes inn for Førsteinstansdomstolen eller Domstolen i samsvar med traktatens artikkel 230.

2. Dersom Byrådet ikke treffer noen beslutning, kan et passivitetssøksmål bringes inn for Førsteinstansdomstolen eller Domstolen i samsvar med traktatens artikkel 232.
3. Byrådet skal pålegges å treffe de nødvendige tiltak for å etterkomme Førsteinstansdomstolens eller Domstolens avgjørelse.

Kapittel IV

Finansielle bestemmelser

Artikkel 21

Byråets budsjett

1. Byråets inntekter skal særlig bestå av
 - a) et tilskudd fra Fellesskapet, oppført i Den europeiske unions alminnelige budsjett (avsnitt «Kommissjonen»),
 - b) gebyrene som betales til Byrådet i henhold til artikkel 22,
 - c) frivillige bidrag fra medlemsstatene eller fra reguleringsmyndighetene i henhold til artikkel 13 nr. 18, og
 - d) testamentariske gaver, donasjoner og tilskudd i henhold til artikkel 13 nr. 8.
2. Byråets utgifter skal omfatte utgifter til personale, administrasjon, infrastruktur og drift.
3. Det skal være balanse mellom Byråets inntekter og utgifter.
4. For hvert budsjettår, som skal sammenfalle med kalenderåret, skal det utarbeides prognoser over alle Byråets inntekter og utgifter, og disse skal føres opp i budsjettet.

Artikkel 22

Gebyrer

1. Det skal betales gebyrer til Byrådet ved anmodning om unntak i samsvar med artikkel 9 nr. 1.
2. Gebyrene nevnt i nr. 1 skal fastsettes av Kommissjonen.

Artikkel 23

Fastsettelse av budsjettet

1. Innen 15. februar hvert år skal direktøren utarbeide et foreløpig budsjettforslag som omfatter de forventede utgifter til drift og til arbeidsprogrammet for kommende regnskapsår, og oversende det foreløpige budsjettforslaget til administrasjonsorganet sammen med en foreløpig stillingsoversikt. Hvert år skal administrasjonsorganet, på grunnlag av det foreløpige budsjettforslaget utarbeidet av direktøren, utarbeide et overslag over Byråets inntekter

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

og utgifter for det kommende regnskapsår. Administrasjonsorganet skal senest 31. mars oversende dette overslaget med utkastet til stillingsplan til Kommisjonen. Før overslaget vedtas, skal budsjettforslaget utarbeidet av direktøren sendes til reguleringsrådet, som kan avgi en begrunnet uttalelse om budsjettforslaget.

2. Overslaget nevnt i nr. 1 skal oversendes fra Kommisjonen til Europaparlamentet og Rådet (budsjettmyndigheten), sammen med det foreløpige budsjettforslaget til Den europeiske unions alminnelige budsjett.
3. På grunnlag av overslaget skal Kommisjonen i det foreløpige forslaget til Den europeiske unions alminnelige budsjett føre opp de prognoser den anser er nødvendige for stillingsplanen, samt det tilskuddsbeløp som skal belastes Den europeiske unions alminnelige budsjett i samsvar med traktatens artikkel 272.
4. Budsjettmyndigheten skal vedta Byråets stillingsplan.
5. Byråets budsjett skal utarbeides av administrasjonsorganet. Det blir endelig etter den endelige vedtakelsen av Den europeiske unions alminnelige budsjett. Der dette er nødvendig, skal det justeres tilsvarende.
6. Administrasjonsorganet skal uten opphold underrette budsjettmyndigheten om sin hensikt om å gjennomføre ethvert prosjekt som kan ha betydelige økonomiske følger for finansieringen av Byråets budsjett, særlig prosjekter knyttet til fast eiendom, som leie eller kjøp av bygninger. Administrasjonsorganet skal også underrette Kommisjonen om sin hensikt. Dersom en enhet innen budsjettmyndigheten har til hensikt å avgi en uttalelse, skal den underrette Byrådet om sin hensikt innen to uker etter at den ble underrettet om prosjektet. Dersom Byrådet ikke mottar noe svar, kan det gå videre med det planlagte prosjekt.

Artikkel 24

Gjennomføring av budsjettet og budsjettkontroll

1. Direktøren skal fungere som anvisningsberettiget og skal gjennomføre Byråets budsjett.
2. Senest 31. mars etter avslutningen av hvert regnskapsår skal Byråets regnskapsfører oversende Byråets foreløpige regnskap til Kommisjonens regnskapsfører og Revisjonsretten, sammen med en rapport om den budsjett- og

økonomistyringen i regnskapsåret. Byråets regnskapsfører skal også sende rapporten om budsjett- og økonomistyringen til Europaparlamentet og Rådet innen 31. mars i det påfølgende år. Kommisjonens regnskapsfører skal deretter konsolidere de foreløpige regnskapene til institusjonene og de desentraliserte organene i samsvar med artikkel 128 i rådsforordning (EF, Euratom) nr. 1605/2002 av 25. juni 2002 om finansreglementet som får anvendelse på De europeiske fellesskaps alminnelige budsjett¹⁷ (finansreglementet).

3. Senest 31. mars etter avslutningen av hvert regnskapsår skal Kommisjonens regnskapsfører oversende Byråets foreløpige regnskap til Revisjonsretten, sammen med en rapport om budsjett- og økonomistyringen i regnskapsåret. Rapporten om budsjett- og økonomistyringen i regnskapsåret skal også sendes til Europaparlamentet og til Rådet.
4. Etter at Revisjonsrettens synspunkter på Byråets foreløpige regnskaper er mottatt i henhold til artikkel 129 i finansreglementet, skal direktøren utarbeide Byråets endelige regnskap på eget ansvar og framlegge det for administrasjonsorganet for uttalelse.
5. Administrasjonsorganet skal avgi en uttalelse om Byråets endelige regnskap.
6. Direktøren skal innen 1. juli etter avslutningen av regnskapsåret oversende det endelige regnskapet til Europaparlamentet, Rådet, Kommisjonen og Revisjonsretten, sammen med administrasjonsorganets uttalelse.
7. Det endelige regnskapet skal offentliggjøres.
8. Direktøren skal senest 15. oktober sende Revisjonsretten et svar på dens merknader. Han skal også sende en kopi av dette svaret til administrasjonsorganet og Kommisjonen.
9. Direktøren skal framlegge for Europaparlamentet, på anmodning fra dette og i samsvar med artikkel 146 nr. 3 i finansreglement, alle opplysninger som er nødvendige for at framgangsmåten for meddelelse av ansvarsfrihet for det aktuelle regnskapsåret kan forløpe tilfredsstillende.
10. Europaparlamentet skal, med kvalifisert flertall, etter en anbefaling fra Rådet, innen 15. mai i år N + 2, meddele direktøren ansvarsfrihet med hensyn til gjennomføringen av budsjettet for regnskapsår N.

¹⁷ EFT L 248 av 16.9.2002, s. 1.

*Artikkel 25***Finansielle regler**

De finansielle regler som får anvendelse på Byrået, skal utarbeides av administrasjonsorganet etter samråd med Kommisjonen. Disse regler kan avvike fra forordning (EF, Euratom) nr. 2343/2002 dersom det er nødvendig på grunn av de særlige krav som stilles til driften av Byrået, men bare dersom Kommisjonen på forhånd har gitt sitt samtykke.

*Artikkel 26***Bedrageribekjempelse**

1. For å bekjempe bedrageri, korrupsjon og annen ulovlig virksomhet får bestemmelsene i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1073/1999 av 25. mai 1999 om undersøkelser som foretas av Det europeiske kontor for bedrageribekjempelse (OLAF)¹⁸, uten forbehold anvendelse på Byrået.
2. Byrået skal tiltre den tverrinstitusjonelle avtale av 25. mai 1999 mellom Europaparlamentet, Rådet for Den europeiske union og Kommisjonen for de europeiske fellesskap om interne undersøkelser som foretas av Det europeiske kontor for bedrageribekjempelse (OLAF)¹⁹ og umiddelbart vedta egnede bestemmelser, som får anvendelse på hele Byråets personale.
3. De beslutninger om finansiering og de avtaler og gjennomføringsverktøyer som følger av slike beslutninger, skal uttrykkelig fastsette at Revisjonsretten og OLAF om nødvendig kan foreta kontroll på stedet hos mottakere av midler fra Byrået og hos de ansatte som har ansvar for å fordele dem.

*Kapittel V***Alminnelige bestemmelser***Artikkel 27***Privilegier og immunitet**

Protokollen om De europeiske fellesskaps privilegier og immunitet får anvendelse på Byrået.

*Artikkel 28***Personale**

1. Tjenestemannsvedtektene, ansettelsesvilkårene og reglene som De europeiske fellesskaps

institusjoner har vedtatt i fellesskap om anvendelsen av tjenestemannsvedtektene og ansettelsesvilkårene, skal gjelde for Byråets ansatte, herunder dets direktør.

2. Administrasjonsorganet skal etter avtale med Kommisjonen vedta hensiktsmessige gjennomføringsregler i samsvar med artikkel 110 i tjenestemannsvedtektene.
3. Byrået skal med hensyn til sitt personale utøve den myndighet som i henhold til tjenestemannsvedtektene er tillagt ansettelsesmyndigheten og den myndighet som er tillagt den myndighet som i henhold til ansettelsesvilkårene har fullmakt til å inngå ansettelsesavtaler.
4. Administrasjonsorganet kan vedta bestemmelser som gjør det mulig å ansette nasjonale eksperter som medlemsstatene sender ut til Byrået.

*Artikkel 29***Byråets ansvar**

1. For ansvar utenfor kontraktsforhold skal Byrået, i samsvar med de alminnelige rettsprinsipper som er felles for medlemsstatenes rettssystemer, erstatte den skade som Byrået eller dets ansatte volder i tjenesten. Domstolen skal ha myndighet til å avgjøre tvister om erstatning for slike skader.
2. Personalets personlige økonomiske ansvar og disiplinæransvar overfor Byrået skal være underlagt de relevante bestemmelser som gjelder for Byråets personale.

*Artikkel 30***Tilgang til dokumenter**

1. Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1049/2001 av 30. mai 2001 om offentlig tilgang til Europaparlamentets, Rådets og Kommisjonens dokumenter²⁰ skal gjelde for dokumenter som Byrået er i besittelse av.
2. Administrasjonsorganet skal vedta praktiske tiltak for anvendelse av forordning (EF) nr. 1049/2001 innen 3. mars 2010.
3. Beslutninger truffet av Byrået i henhold til artikkel 8 i forordning (EF) nr. 1049/2001 kan gi grunnlag for klage til ombudet eller søksmål for Domstolen, etter vilkårene fastsatt i henholdsvis traktatens artikkel 195 og 230.

¹⁸ EFT L 136 av 31.5.1999, s. 1.

¹⁹ EFT L 136 av 31.5.1999, s. 15.

²⁰ EFT L 145 av 31.5.2001, s. 43.

*Artikkel 31***Tredjestaters deltaking**

1. Byrået skal være åpent for deltaking av tredjestater som har inngått avtaler med Fellesskapet som innebærer at de har innført og anvender fellesskapsretten på energiområdet og dersom det er relevant, på områdene miljø og konkurranse.
2. Det vil bli utarbeidet ordninger innenfor rammen av relevante bestemmelser i disse avtalene, som blant annet skal angi arten og omfanget av samt vilkårene for disse statenes deltaking i Byråets arbeid, herunder bestemmelser om finansielle bidrag og personale.

*Artikkel 32***Komité**

1. Kommisjonen skal bistås av en komité.
2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5a nr. 1-4 og artikkel 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.

*Artikkel 33***Språkordninger**

1. Bestemmelsene i rådsforordning nr. 1 av 15. april 1958 om fastsettelse av reglene for bruk av språk i Det europeiske økonomiske fellesskap²¹ får anvendelse på Byrået.
2. Administrasjonsorganet skal treffe beslutning om Byråets interne språkordninger.
3. Oversettelsestjenestene som kreves for Byråets virksomhet, skal ytes av Oversettelsessenteret for Den europeiske unions institusjoner.

²¹ EFT 17 av 6.10.1958, s. 385.

*Kapittel VI***Sluttbestemmelser***Artikkel 34***Vurdering**

1. Kommisjonen skal med bistand fra en uavhengig ekstern sakkyndig foreta en vurdering av Byråets virksomhet. Denne vurderingen skal omfatte Byråets resultater og arbeidsmetoder i forhold til dets mål, mandat og oppgaver, slik de er fastsatt i denne forordning og i Byråets årlige arbeidsprogrammer. Vurderingen skal være basert på omfattende samråd i samsvar med artikkel 10.
2. Kommisjonen skal legge fram vurderingen nevnt i nr. 1 for Byråets reguleringsråd. Reguleringsrådet skal rette anbefalinger om endringer av denne forordning, Byrået og dets arbeidsmetoder til Kommisjonen, som kan videresende disse anbefalinger sammen med sin egen uttalelse og eventuelt et hensiktsmessig forslag til Europaparlamentet og Rådet.
3. Kommisjonen skal legge den første vurderingen fram for Europaparlamentet og Rådet senest tre år etter at den første direktøren tiltrådte sin stilling. Kommisjonen skal deretter legge fram en vurdering minst hvert fjerde år.

*Artikkel 35***Ikrafttredelse og overgangstiltak**

1. Denne forordning trer i kraft den 20. dag etter at den er kunngjort i Den europeiske unions tidende.
2. Artikkel 5-11 får anvendelse fra 3. mars 2011.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 13. juli 2009.

For Europaparlamentet

For Rådet

H.-G. PÖTTERING

E. ERLANDSSON

President

Formann

Vedlegg 5

Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 714/2009 av 13. juli 2009 om vilkår for tilgang til nett for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene og om oppheving av forordning (EF) nr. 1228/2003

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION har —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 95, under henvisning til forslag fra Kommisjonen, under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité¹, under henvisning til uttalelse fra Regionkomiteen²,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251³ og ut fra følgende betraktninger:

- 1) Formålet med det indre marked for elektrisk kraft, som er blitt gradvis gjennomført siden 1999, er å skape faktiske valgmuligheter for alle forbrukere i Fellesskapet, både privatpersoner og virksomheter, nye forretningsmuligheter og økt handel over landegrensene for å oppnå effektiviseringsgevinster, konkurranse-dyktige priser og høyere kvalitet på tjenestene samt bidra til forsyningssikkerhet og en bærekraftig utvikling.
- 2) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/54/EF av 26. juni 2003 om felles regler for det indre marked for elektrisk kraft⁴ og europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1228/2003 av 26. juni 2003 om vilkår for tilgang til nett for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene⁵ har vært viktige ledd i innføringen av et indre marked for elektrisk kraft.
- 3) Imidlertid er det for tiden hindringer for salg av elektrisk kraft på like vilkår, uten forskjellsbehandling eller ulemper i Fellesskapet. Framfor alt finnes det fortsatt ikke nettilgang som

ikke innebærer forskjellsbehandling, eller et like effektivt nivå av myndighetstilsyn i alle medlemsstatene, og isolerte markeder finnes fortsatt.

- 4) Kommisjonsmeldingen av 10. januar 2007 med tittelen «An Energy Policy for Europe» («En energipolitikk for Europa») understreket hvor viktig det er å fullføre det indre marked for elektrisk kraft og skape like vilkår for alle elektrisitetsforetak i Fellesskapet. Kommisjonsmeldingene av 10. januar 2007 med tittelen «Prospects for the internal gas and electricity market» («Utsikter for det indre gass- og elektrisitetsmarkedet») og «Inquiry pursuant to Article 17 of Regulation (EC) No 1/2003 into the European gas and electricity sectors (Final Report)» («Undersøkelse i henhold til artikkel 17 i forordning (EF) nr. 1/2003 av de europeiske gass- og elektrisitetssektorene (endelig rapport)») viste at dagens regler og tiltak verken skaper de nødvendige rammer eller legger til rette for at det skapes samkjøringskapasiteter som vil bidra til å nå målet om et velfungerende, effektivt og åpent indre marked.
- 5) I tillegg til at gjeldende rammeregler må gjennomføres fullt ut, bør rammereglene for det indre marked for elektrisk kraft fastsatt i forordning (EF) nr. 1228/2003, tilpasses i tråd med disse meldingene.
- 6) Særlig kreves det økt samarbeid og samordning mellom operatører av overføringsnett for å utarbeide nettreger for å gi og forvalte effektiv og oversiktlig tilgang til overføringsnett over landegrensene, og for å sikre en samordnet og tilstrekkelig framtidsrettet planlegging og fornuftig teknisk utvikling av overføringsnettet i Fellesskapet, herunder opprettelse av samkjøringskapasiteter, som tar behørig hensyn til miljøet. Disse nettregerne bør være i tråd med rammeretningslinjer, som er av ikke-bindende art (rammeretningslinjer), og som er utarbeidet av Byrået for samarbeid mellom

¹ EUT C 211 av 19.8.2008, s. 23.

² EUT C 172 av 5.7.2008, s. 55.

³ Europaparlamentsuttalelse av 18. juni 2008 (ennå ikke offentliggjort i EUT), Rådets felles holdning av 9. januar 2009 (EUT C 75 E av 31.3.2009, s. 16) og Europaparlamentets holdning av 22. april 2009 (ennå ikke offentliggjort i EUT). Rådsbeslutning av 25. juni 2009.

⁴ EUT L 176 av 15.7.2003, s. 37.

⁵ EUT L 176 av 15.7.2003, s. 1.

- energireguleringsmyndigheter opprettet ved europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 713/2009 av 13. juli 2009 om opprettelse av et byrå for samarbeid mellom energireguleringsmyndighetene⁶ (Byrået). Byrået bør delta i gjennomgåelsen av utkast til nettreglene på grunnlag av faktiske forhold, herunder deres samsvar med rammeretningslinjene, og det bør kunne anbefale at de vedtas av Kommisjonen. Byrået bør vurdere foreslåtte endringer av nettreglene, og det bør kunne anbefale at de vedtas av Kommisjonen. Operatører av overføringsnett bør drive sine nett i samsvar med disse nettreglene.
- 7) For å sikre optimal forvaltning av overføringsnett for elektrisk kraft og for å muliggjøre handel med og forsyning av elektrisk kraft over landegrensene i Fellesskapet, bør det opprettes et europeisk nett av operatører av overføringsnett for elektrisk kraft («ENTSO for elektrisk kraft»). Oppgavene til ENTSO for elektrisk kraft bør utføres i samsvar med Fellesskapets konkurranseregler, som fortsatt skal få anvendelse for beslutninger som treffes av ENTSO for elektrisk kraft. ENTSO for elektrisk kraft bør ha godt definerte oppgaver, og dets arbeidsmetoder bør sikre at ENTSO for elektrisk kraft er effektivt, oversiktlig og representativt. Nettreglene som utarbeides av ENTSO for elektrisk kraft, er ikke ment å skulle erstatte nødvendige nasjonale nettreglene for innenlandske forhold. Ettersom større framskritt kan oppnås gjennom en regional tilnærming, bør operatører av overføringsnett opprette regionale strukturer innenfor den overordnede samarbeidsstrukturen og samtidig sikre at resultatene på regionalt plan er i samsvar med nettreglene og ikke-bindende tiårige nettutviklingsplaner på fellesskapsplan. Medlemsstatene bør fremme samarbeid og overvåke nettets effektivitet på regionalt plan. Det regionale samarbeidet bør være forenlig med innføringen av et konkurransebasert og effektivt indre marked for elektrisk kraft.
- 8) Alle markedsdeltakere har interesse av det arbeidet som forventes utført av ENTSO for elektrisk kraft. En effektiv samrådsprosess er derfor avgjørende, og eksisterende strukturer som er etablert for å legge til rette for og effektivisere samrådsprosessen, som UCTE (Union for the Coordination of Transmission of Electricity), nasjonale reguleringsmyndigheter og Byrået, bør spille en viktig rolle.
- 9) For å sikre økt innsyn når det gjelder hele overføringsnett for elektrisk kraft i Fellesskapet, bør ENTSO for elektrisk kraft utarbeide, offentliggjøre og regelmessig oppdatere en ikke-bindende tiårige nettutviklingsplan for Fellesskapet (nettutviklingsplan for Fellesskapet). Levedyktige overføringsnett for elektrisk kraft og nødvendige regionale samkjøringsnett, som er relevante i et kommersielt perspektiv eller for forsyningssikkerheten, bør omfattes av denne nettutviklingsplanen.
- 10) Denne forordning bør fastsette de grunnleggende prinsippene for tariffing og kapasitetstildeling, samtidig som den bør gjøre det mulig å vedta nærmere retningslinjer for andre relevante prinsipper og metoder for å fremme en rask tilpasning til endrede vilkår.
- 11) I et åpent konkurransemarked bør operatører av overføringsnett motta godtgjøring for kostnadene knyttet til transport av grensekryssende strømmer av elektrisk kraft gjennom sine nett, av operatørene av overføringsnettene som de grensekryssende strømmene kommer fra og skal til.
- 12) Ved fastsettelsen av nasjonale nettattiffer skal det tas hensyn til ut- og innbetalinger som skyldes oppgjør mellom operatører av overføringsnett.
- 13) Det faktiske beløpet som skal betales for grensekryssende tilgang til nett, kan variere sterkt, avhengig av hvilke operatører av overføringsnett som deltar, og på grunn av strukturelle forskjeller i medlemsstatenes prissystemer. En viss grad av harmonisering er derfor nødvendig for å unngå handelsvridninger.
- 14) Et egnet system for langsiktige lokaliseringssignaler vil være nødvendig og bør baseres på prinsippet om at nivået på avgifter for nettilgang bør gjenspeile balansen mellom produksjon og forbruk i den berørte regionen, med utgangspunkt i en differensiering av avgiftene for nettilgang for produsenter og/eller forbrukere.
- 15) Det ville ikke være hensiktsmessig å anvende avstandsbaserte tariffier eller, forutsatt at egnede lokaliseringssignaler finnes, en sær tariff som skal betales bare av eksportører eller importører og kommer i tillegg til den alminnelige avgiften for tilgang til det nasjonale nettet.
- 16) Forutsetningen for reell konkurranse i det indre marked er likebehandling og åpenhet med hensyn til avgiftene for bruk av nettet, herunder forbindelsesledningene i overføringsnett. Den tilgjengelige kapasiteten i

⁶ Se side 1 i dette EUT.

- disse ledningene bør være den størst mulige som er forenlig med sikkerhetsstandardene for sikker nettdrift.
- 17) Det er viktig å unngå konkurransevridning som følge av forskjeller i standardene for sikkerhet, drift og planlegging som anvendes av operatørene av overføringsnett i medlemsstatene. Dessuten bør markedsdeltakerne ha innsyn når det gjelder tilgjengelige overføringskapasiteter og standarder for sikkerhet, planlegging og drift som påvirker de tilgjengelige overføringskapasitetene.
- 18) Den markedsovervåking som nasjonale tilsynsmyndigheter og Kommisjonen har gjennomført i de senere år, har vist at dagens krav om innsyn og regler om tilgang til infrastruktur ikke er tilstrekkelige til å sikre et reelt, vel fungerende, åpent og effektivt indre marked for elektrisk kraft.
- 19) Lik tilgang til opplysninger om nettets fysiske tilstand og effektivitet er nødvendig for å sikre at alle markedsdeltakere har mulighet til å vurdere den generelle tilbuds- og etterspørselsituasjonen og kartlegge årsakene til svingninger i engrosprisen. Dette omfatter mer nøyaktige opplysninger om produksjon av elektrisk kraft og tilbud og etterspørsel, herunder prognoser, nett- og samkjøringskapasitet, strømmer og vedlikehold, balansering og reservekapasitet.
- 20) For å øke tilliten til markedet må deltakerne være sikre på at foretak som misbruker sin stilling, kan pålegges sanksjoner som er virkningsfulle, står i forhold til overtredelsen og virker avskrekkende. Vedkommende myndigheter bør gis myndighet til å undersøke påstander om markedsmissbruk på en effektiv måte. For dette formål er det nødvendig at vedkommende myndigheter har tilgang til data som gir opplysninger om forretningsbeslutninger truffet av forsyningsforetak. I markedet for elektrisk kraft treffes mange relevante beslutninger av produsentene, og disse bør sørge for at opplysninger om slike beslutninger foreligger og er lett tilgjengelige for vedkommende myndighet i et bestemt tidsrom. Videre bør vedkommende myndigheter regelmessig kontrollere at operatører av overføringsnett overholder reglene. Små produsenter uten reell evne til å vri markedet bør unntas fra denne forpliktelsen.
- 21) Det bør være regler for bruken av inntekter som stammer fra framgangsmåter for håndtering av overbelastning, med mindre den berørte forbindelsesledningen er av en særlig karakter som berettiger unntak fra disse reglene.
- 22) Problemer knyttet til overbelastning bør håndteres på en måte som gir de rette økonomiske signalene til operatører av overføringsnett og markedsdeltakere, og bør være basert på markedsordninger.
- 23) Investeringer i viktig ny infrastruktur bør prioriteres, samtidig som det sikres at det indre marked for elektrisk kraft fungerer tilfredsstillende. For å kunne forsterke den positive effekten som unntatte forbindelsesledninger for likestrøm vil ha for konkurransen og forsyningssikkerheten, bør det foretas en prøving av markedsinteressen i prosjektplanleggingsfasen, og regler for håndtering av overbelastning bør vedtas. Når forbindelsesledninger for likestrøm strekker seg over mer enn én medlemsstats territorium, bør Byrået som en siste utvei behandle anmodningen om unntak for i høyere grad å ta hensyn til de grenseoverskridende konsekvensene og lette den administrative behandlingen. Med tanke på den ekstraordinære risikoprofilen bygging av slike store unntatte infrastrukturprosjekter innebærer, bør virksomheter med forsynings- og produksjonsinteresser kunne få midlertidig unntak fra full anvendelse av reglene om atskillelse for slike prosjekter. Unntak gitt i henhold til forordning (EF) nr. 1228/2003 fortsetter å gjelde fram til den planlagte utløpsdatoen fastsatt i beslutningen om unntak.
- 24) For å sikre at det indre marked virker tilfredsstillende, bør det innføres framgangsmåter som gjør det mulig for Kommisjonen å treffe beslutninger og fastsette retningslinjer med hensyn til blant annet tariffing og kapasitetstildeling, og som samtidig sikrer at medlemsstatenes reguleringsmyndigheter deltar i prosessen, eventuelt gjennom sin europeiske sammenslutning. Reguleringsmyndighetene og de andre relevante myndighetene i medlemsstatene har en viktig rolle å spille ved å bidra til at det indre marked for elektrisk kraft virker tilfredsstillende.
- 25) Nasjonale reguleringsmyndigheter bør sørge for at reglene i denne forordning og de retningslinjer som vedtas på grunnlag av forordningen, overholdes.
- 26) Medlemsstatene og vedkommende nasjonale myndigheter bør pålegges å gi Kommisjonen alle relevante opplysninger. Kommisjonen bør behandle slike opplysninger fortrolig. Der det er nødvendig, bør Kommisjonen ha anledning til å anmode om å få utlevert relevante opplys-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

ninger direkte fra de berørte foretakene, forutsatt at vedkommende nasjonale myndigheter underrettes.

- 27) Medlemsstatene bør fastsette regler for sanksjoner som skal anvendes ved overtredelse av bestemmelsene i denne forordning, og sørge for at de anvendes. Slike sanksjoner skal være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende.
- 28) De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av denne forordning, bør vedtas i samsvar med rådsbeslutning 1999/468/EF av 28. juni 1999 om fastsettelse av nærmere regler for utøvelsen av den gjennomføringsmyndighet som er tillagt Kommisjonen⁷.
- 29) Kommisjonen bør særlig gis myndighet til å opprette eller vedta retningslinjer for hvilken grad av harmonisering som minst kreves for å oppnå denne forordnings formål. Ettersom disse tiltakene er allmenne og har som formål å endre ikke-grunnleggende bestemmelser i denne forordning eller å utfylle den med nye ikke-grunnleggende bestemmelser, bør de vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomiteé med kontroll fastsatt i artikkel 5a i beslutning 1999/468/EF.
- 30) Ettersom målet for denne forordning, nemlig å innføre harmoniserte rammeregler for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene og derfor bedre kan nås på fellesskapsplan, kan Fellesskapet treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet i traktatens artikkel 5. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går denne forordning ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå dette målet.
- 31) På grunn av omfanget av de endringer av forordning (EF) nr. 1228/2003 som gjøres her, er det av klarhets- og rasjonaliseringshensyn ønskelig at de berørte bestemmelser omarbeides og sammenstilles i en ny forordning —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

Formål og omfang

Formålet med denne forordning er å

- a) fastsette rettferdige regler for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene og dermed øke konkurransen på det indre marked for elektrisk kraft, idet det tas hensyn til de nasjo-

nale og regionale markeders særtrekk. Dette vil omfatte opprettelse av en oppgjørsordning for grensekryssende strømmer av elektrisk kraft samt fastsettelse av harmoniserte prinsipper for avgifter for overføring og tildeling av tilgjengelige kapasiteter over landegrensene i forbindelsesledninger mellom nasjonale overføringsnett,

- b) tilrettelegge for utvikling av et velfungerende og åpent engrosmarked med et høyt nivå av forsyningssikkerhet for elektrisk kraft. Denne forordning inneholder ordninger for å harmonisere reglene for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene.

Artikkel 2

Definisjoner

1. I denne forordning gjelder definisjonene i artikkel 2 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/72/EF av 13. juli 2009 om felles regler for det indre marked for elektrisk kraft⁸, med unntak av definisjonen av «forbindelsesledning», som skal erstattes med følgende:
 - «forbindelsesledning» en overføringsledning som krysser eller strekker seg over en grense mellom medlemsstater og knytter sammen medlemsstatenes nasjonale overføringsnett.
2. Videre menes med
 - a) «reguleringsmyndighet» reguleringsmyndighetene det vises til i artikkel 35 nr. 1 i direktiv 2009/72/EF,
 - b) «grensekryssende strøm» en fysisk strøm av elektrisk kraft gjennom en medlemsstats overføringsnett på grunn av påvirkning fra virksomhet hos produsenter og/eller forbrukere utenfor denne medlemsstaten på dette overføringsnettet,
 - c) «overbelastning» en situasjon der en forbindelsesledning mellom nasjonale overføringsnett på grunn av kapasitetsmangel i forbindelsesledningene og/eller de berørte nasjonale overføringsnettene ikke har plass til alle de fysiske strømmene som internasjonal handel medfører, og som markedsdeltakerne etterspør,
 - d) «meldt eksport» innmating av elektrisk kraft fra én medlemsstat på grunnlag av en underliggende kontraktfestet avtale om at det samtidig skal mottas tilsvarende elektrisk kraft (meldt import) i en annen medlemsstat eller en tredjestat,

⁷ EFT L 184 av 17.7.1999, s. 23.

⁸ Se side 55 i dette EUT.

- e) «meldt transitt» en situasjon med meldt eksport av elektrisk kraft der transaksjonen krever at kraften transporteres gjennom en stat der verken innmatingen eller det samtidige og tilsvarende mottaket av elektrisk kraft finner sted,
- f) «meldt import» mottak av elektrisk kraft i én medlemsstat eller én tredjestat samtidig med innmating av elektrisk kraft (meldt eksport) fra en annen medlemsstat,
- g) «ny forbindelsesledning» en forbindelsesledning som ikke er ferdig innen 4. august 2003.

Dersom to eller flere medlemsstaters overføringsnett helt eller delvis inngår i ett enkelt kontrollområde, men bare med hensyn til oppgjørsordningen mellom operatører av overføringsnett nevnt i artikkel 13, skal kontrollområdet som helhet anses som en del av overføringsnettet til én av de berørte medlemsstatene, for å unngå at strømmer innenfor kontrollområder anses som grensekryssende strømmer i henhold til bokstav b) i første ledd i dette nummer og medfører godtgjøring i henhold til artikkel 13. Reguleringsmyndighetene i de berørte medlemsstatene kan avgjøre hvilken av de berørte medlemsstatene kontrollområdet i sin helhet skal anses å tilhøre.

Artikkel 3

Sertifisering av operatører av overføringsnett

1. Om Kommisjonen mottar underretning om en beslutning om sertifisering av en operatør av overføringsnett i henhold til artikkel 10 nr. 6 i direktiv 2009/72/EF, skal den straks behandle denne. Senest to måneder etter at underretningen er mottatt, skal Kommisjonen avgi sin uttalelse til den relevante nasjonale reguleringsmyndigheten om hvorvidt underretningen er forenlig med artikkel 10 nr. 2 eller artikkel 11, og artikkel 9 i direktiv 2009/72/EF.

I forbindelse med utarbeidelsen av uttalelsen nevnt i første ledd kan Kommisjonen be Byrået om å avgi en uttalelse om den nasjonale reguleringsmyndighetens beslutning. I så tilfelle skal tidsrommet på to måneder nevnt i første ledd, forlenges med ytterligere to måneder.

Dersom det ikke foreligger en uttalelse fra Kommisjonen innen fristene nevnt i første og annet ledd, skal Kommisjonen anses ikke å ha innvendinger mot reguleringsmyndighetens beslutning.

2. Senest to måneder etter at den nasjonale reguleringsmyndigheten har mottatt Kommisjo-

nens uttalelse, skal den treffe en endelig beslutning vedrørende sertifiseringen av operatøren av overføringsnettet og ta størst mulig hensyn til denne uttalelsen. Kommisjonens uttalelse skal offentliggjøres sammen med reguleringsmyndighetens beslutning.

3. Reguleringsmyndighetene og/eller Kommisjonen kan når som helst under framgangsmåten anmode en operatør av overføringsnett og/eller en virksomhet som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet, om opplysninger som er relevante for at de skal kunne utføre sine oppgaver i henhold til denne artikkel.
4. Reguleringsmyndighetene og Kommisjonen skal sørge for at forretningsmessig følsomme opplysninger behandles fortrolig.
5. Kommisjonen kan vedta retningslinjer som fastsetter nærmere opplysninger om framgangsmåten som skal følges ved anvendelsen av nr. 1 og 2. Disse tiltakene, som har som formål å endre ikke-grunnleggende bestemmelser i denne forordning ved å utfylle den, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomiteé med kontroll nevnt i artikkel 23 nr. 2.
6. Om Kommisjonen har mottatt en underretning om sertifisering av en operatør av overføringsnett i henhold til artikkel 9 nr. 10 i direktiv 2009/72/EF, skal Kommisjonen treffe beslutning om sertifisering. Reguleringsmyndigheten skal rette seg etter Kommisjonens beslutning.

Artikkel 4

Europeisk nett av operatører av overføringsnett for elektrisk kraft

Alle operatører av overføringsnett skal samarbeide på fellesskapsplan gjennom ENTSO for elektrisk kraft for å fremme gjennomføringen av et velfungerende indre marked for elektrisk kraft som virker tilfredsstillende, og handel over landegrensene, og for å sikre optimal forvaltning, samordnet drift og forsvarlig teknisk utvikling av det europeiske overføringsnettet for elektrisk kraft.

Artikkel 5

Opprettelse av ENTSO for elektrisk kraft

1. Innen 3. mars 2011 skal operatører av overføringsnett for elektrisk kraft legge fram for Kommisjonen og Byrået utkast til vedtekter, en liste over medlemmer og utkast til forretningsorden, herunder regler for samråd med andre berørte parter i ENTSO for elektrisk kraft som skal opprettes.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

2. Senest to måneder etter mottak skal Byrådet, etter formelt samråd med organisasjonene som representerer alle berørte parter, særlig nettbrukerne, herunder kunder, avgi en uttalelse til Kommisjonen om utkastet til vedtekter, listen over medlemmer og utkastet til forretningsorden.
3. Kommisjonen skal, innen tre måneder etter at den har mottatt Byråets uttalelse, avgi en uttalelse om utkastet til vedtekter, listen over medlemmer og utkastet til forretningsorden, som tar behørig hensyn til Byråets uttalelse i samsvar med nr. 2.
4. Senest tre måneder etter mottak av Kommisjonens uttalelse skal operatørene av overføringsnett opprette ENTSO for elektrisk kraft og vedta og offentliggjøre dets vedtekter og forretningsorden.
- 4, skal Kommisjonen utarbeide de aktuelle rammeretningslinjene.
6. Kommisjonen skal anmode ENTSO for elektrisk kraft om å legge fram for Byrådet nettreglene som er i tråd med de relevante rammeretningslinjene, innen en rimelig frist på høyst 12 måneder.
7. Innen tre måneder etter den dagen nettreglene mottas, som er den perioden der Byrådet kan holde formelt samråd med de berørte parter, skal Byrådet legge fram for ENTSO for elektrisk kraft en begrunnet uttalelse om nettreglene.
8. ENTSO for elektrisk kraft kan endre nettreglene i lys av Byråets uttalelse og legge dem fram for Byrådet på nytt.
9. Når Byrådet har forvissnet seg om at nettreglene er i tråd med de relevante rammeretningslinjene, skal Byrådet legge nettreglene fram for Kommisjonen og kan anbefale at de vedtas innen rimelig tid. Dersom Kommisjonen ikke vedtar nevnte nettreglene, skal den angi årsakene til dette.

Artikkel 6

Utarbeidelse av nettreglene

1. Etter samråd med Byrådet skal Kommisjonen, ENTSO for elektrisk kraft og de andre berørte partene utarbeide en årlig prioriteringsliste som identifiserer områdene fastsatt i artikkel 8 nr. 6 som skal tas i betraktning i utarbeidelsen av nettreglene.
2. Kommisjonen skal be Byrådet om innen rimelig tid, senest innen seks måneder, å legge fram ikke-bindende rammeretningslinjer (rammeretningslinjer) som fastsetter klare og objektive prinsipper, i samsvar med artikkel 8 nr. 7, for utarbeidelsen av nettreglene for områdene angitt i prioriteringslisten. Hver av rammeretningslinjene skal bidra til likebehandling, effektiv konkurranse og et marked som virker tilfredsstillende. Etter begrunnet anmodning fra Byrådet kan Kommisjonen forlenge denne perioden.
3. Byrådet skal gjennomføre formelt samråd med ENTSO for elektrisk kraft og de andre berørte parter om rammeretningslinjene på en måte som gir innsyn, og samrådet skal vare i minst to måneder.
4. Dersom Kommisjonen anser at rammeretningslinjene ikke bidrar til likebehandling, effektiv konkurranse og et marked som virker tilfredsstillende, kan den be Byrådet om å gjennomgå retningslinjene innen rimelig tid og framlegge dem for Kommisjonen på nytt.
5. Dersom Byrådet ikke legger fram eller ikke legger fram rammeretningslinjene på nytt innen tidsfristen fastsatt av Kommisjonen i nr. 2 eller
10. Dersom ENTSO for elektrisk kraft har utarbeidet nettreglene innen fristen fastsatt av Kommisjonen i nr. 6, kan Kommisjonen anmode Byrådet om å utarbeide et utkast til nettreglene på grunnlag av de relevante rammeretningslinjene. Byrådet kan ta initiativ til ytterligere samråd mens den utarbeider utkast til nettreglene i henhold til dette nummer. Byrådet skal legge fram et utkast til nettreglene utarbeidet i henhold til dette nummer for Kommisjonen og kan anbefale at det vedtas.
11. Kommisjonen kan av eget tiltak, dersom ENTSO for elektrisk kraft ikke utarbeider nettreglene, eller Byrådet ikke har utarbeidet utkast til nettreglene i henhold til nr. 10 eller på anbefaling fra Byrådet i henhold til nr. 9, vedta et eller flere sett med nettreglene for områdene angitt i artikkel 8 nr. 6.
Dersom Kommisjonen av eget tiltak foreslår å vedta nettreglene, skal Kommisjonen rådføre seg med Byrådet, ENTSO for elektrisk kraft og alle berørte parter om utkastet til nettreglene i en periode på minst to måneder. Disse tiltakene, som er utformet for å endre ikke-vesentlige elementer i denne forordning ved å supplere den, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll nevnt i artikkel 23 nr. 2.
12. Denne artikkel skal ikke berøre Kommisjonens rett til å vedta og endre retningslinjene som fastsatt i artikkel 18.

Artikkel 7

Endring av nettreglene

1. Personer som kan ha interesse av nettreglene vedtatt i henhold til artikkel 6, herunder ENTSO for elektrisk kraft, operatører av overføringsnett, nettbrukere og forbrukere, kan foreslå utkast til endringer av disse nettreglene for Byrådet. Byrådet kan også av eget tiltak foreslå endringer.
2. Byrådet skal rådføre seg med alle berørte parter i samsvar med artikkel 10 i forordning (EF) nr. 713/2009. I etterkant av denne prosessen kan Byrådet komme med begrunnede forslag til endringer til Kommisjonen som forklarer hvordan forslagene er forenlige med målene for nettreglene som fastsatt i artikkel 6 nr. 2.
3. Kommisjonen kan ta hensyn til Byråets forslag og vedta endringer i enhver netregel vedtatt i henhold til artikkel 6. Disse tiltakene, som er utformet for å endre ikke-vesentlige elementer i denne forordning ved å supplere den, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll nevnt i artikkel 23 nr. 2.
4. Drøfting av de foreslåtte endringene i henhold til framgangsmåten fastsatt i artikkel 23 nr. 2 skal være begrenset til drøfting av aspekter ved de foreslåtte endringene. De foreslåtte endringene berører ikke andre endringer som Kommisjonen vedtar.
 - c) anbefalinger for samordning av teknisk samarbeid mellom operatører av overføringsnett i Fellesskapet og tredjestater,
 - d) et årlig arbeidsprogram,
 - e) en årsrapport,
 - f) årlige sommer- og vinterprognoser for produksjonens tilstrekkelighet.
4. Prognosen for den europeiske produksjonens tilstrekkelighet nevnt i nr. 3 bokstav b) skal omfatte elektrisitetsnettets generelle evne til å dekke det løpende og antatte behovet for elektrisk kraft i den neste femårsperioden og for perioden 5–15 år fra datoen for nevnte prognose. Prognosen for den europeiske produksjonens tilstrekkelighet skal bygge på nasjonale produksjonsprognoser utarbeidet av den enkelte operatør av overføringsnett.
5. Det årlige arbeidsprogrammet nevnt i nr. 3 bokstav d) skal inneholde en liste over og beskrivelse av nettreglene som skal utarbeides, en plan for samordningen av nettdriften og forsknings- og utviklingsvirksomheten som skal gjennomføres i det aktuelle året, samt en veiledende kalender.
6. Nettreglene nevnt i nr. 1 og 2 skal dekke følgende områder og eventuelt ta hensyn til regionale særtrekk:
 - a) regler for nettets sikkerhet og pålitelighet, herunder regler for den tekniske reserveoverføringskapasiteten for å sikre driftssikkerheten i nettet,
 - b) regler for nettilkopling,
 - c) regler for tilgang for tredjemann,
 - d) regler for datautveksling og oppgjør,
 - e) regler for samvirking,
 - f) framgangsmåter for drift i nødssituasjoner,
 - g) regler for tildeling av kapasitet og håndtering av overbelastning,
 - h) regler for handel knyttet til teknisk og driftsmessig yting av nettilgangstjenester og utjevning i nettet,
 - i) regler om innsyn,
 - j) utjevningsregler, herunder regler for reservekraft i nettet,
 - k) regler om harmoniserte tariffstrukturer for overføring, herunder lokaliseringssignaler og regler for oppgjør mellom operatører av overføringsnett, og
 - l) energieffektivitet i elektrisitetsnett.
7. Nettreglene skal utarbeides for tverrnasjonale nettspørsmål og spørsmål om markedsintegrasjon og skal ikke berøre medlemsstatenes rett

Artikkel 8

Opgaver for ENTSO for elektrisk kraft

1. ENTSO for elektrisk kraft skal utarbeide nettreglene for områdene angitt i nr. 6, etter anmodning fra Kommisjonen i samsvar med artikkel 6 nr. 6.
2. ENTSO for elektrisk kraft kan utarbeide nettreglene for områdene fastsatt i nr. 6 med sikte på å oppfylle målene fastsatt i artikkel 4 dersom disse reglene ikke gjelder områder som omfattes av en anmodning fra Kommisjonen. Nettreglene skal legges fram for Byrådet for uttalelse. ENTSO for elektrisk kraft skal ta behørig hensyn til uttalelsen.
3. ENTSO for elektrisk kraft skal vedta
 - a) felles verktøy for driften av nettet for å sikre samordning av nettets drift under normale forhold og i nødssituasjoner, herunder en felles skala for klassifisering av hendelser, og forskningsprogrammer,
 - b) en ikke-bindende tiårig nettutviklingsplan for Fellesskapet (nettutviklingsplan for Fel-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

til å utarbeide nasjonale nettrekler for spørsmål som ikke berører handel over landegrensene.

8. ENTSO for elektrisk kraft skal overvåke og analysere gjennomføringen av de nettrekler og retningslinjer som er vedtatt av Kommisjonen i samsvar med artikkel 6 nr. 11 og deres virkning på harmoniseringen av gjeldende regler med sikte på å lette markedsintegrasjonen. ENTSO for elektrisk kraft skal rapportere til Byrådet og skal redegjøre for resultatene av analysen i årsrapporten nevnt i nr. 3 bokstav e).
9. ENTSO for elektrisk kraft skal stille alle opplysninger til rådighet som Byrådet trenger for å utføre sine oppgaver i henhold til artikkel 9 nr. 1.
10. ENTSO for elektrisk kraft skal vedta og offentliggjøre en tiårig nettutviklingsplan for Fellesskapet hvert annet år. Nettutviklingsplanen for Fellesskapet skal inneholde modellberegninger av det integrerte nettet, utvikling av scenarier, en prognose for den europeiske produksjonens tilstrekkelighet og en vurdering av nettets elastisitet.

Nettutviklingsplanen for Fellesskapet skal særlig

- a) bygge på nasjonale investeringsplaner, samtidig som det tas hensyn til regionale investeringsplaner som nevnt i artikkel 12 nr. 1 og eventuelt fellesskapsaspekter ved planleggingen av nettet, herunder retningslinjer for transeuropeiske nett i samsvar med europaparlaments- og rådsvedtak nr. 1364/2006/EF⁹,
- b) når det gjelder samkjøring over landegrensene, også bygge på ulike nettbrukeres rimelige behov og integrere langsiktige forpliktelser fra investorene nevnt i artikkel 8 og artikkel 13 og 22 i direktiv 2009/72/EF, og
- c) identifisere investeringsmangler, særlig med hensyn til samkjøringskapasiteter.

Når det gjelder annet ledd bokstav c), kan en oversikt over de faktorer som på grunn av ulike framgangsmåter for godkjenning eller ulik praksis er til hinder for utbygging av kapasitet over landegrensene, vedlegges nettutviklingsplanen for Fellesskapet.

11. Byrådet skal avgi en uttalelse om de nasjonale tiårige nettutviklingsplanene for å vurdere om de er i samsvar med nettutviklingsplanen for Fellesskapet. Dersom Byrådet påviser man-

glende samsvar mellom en nasjonal tiårig nettutviklingsplan og nettutviklingsplanen for Fellesskapet, skal den anbefale at den nasjonale tiårige nettutviklingsplanen eller nettutviklingsplanen for Fellesskapet endres, alt etter som. Dersom den nasjonale tiårige nettutviklingsplanen er utarbeidet i samsvar med artikkel 22 i direktiv 2009/72/EF, skal Byrådet anbefale at vedkommende nasjonale reguleringsmyndighet endrer den nasjonale tiårige nettutviklingsplanen i samsvar med artikkel 22 nr. 7 i nevnte direktiv og underretter Kommisjonen om dette.

12. Etter anmodning fra Kommisjonen skal ENTSO for elektrisk kraft legge fram sine synspunkter for Kommisjonen vedrørende retningslinjene fastsatt i artikkel 18.

Artikkel 9

Byråets overvåkingsoppgaver

1. Byrådet skal overvåke hvordan ENTSO for elektrisk kraft utfører oppgavene nevnt i artikkel 8 nr. 1, 2 og 3, og rapportere til Kommisjonen.

Byrådet skal overvåke hvordan ENTSO for elektrisk kraft gjennomfører nettreklene utarbeidet i henhold til artikkel 8 nr. 2 og nettreklene utarbeidet i samsvar med artikkel 6 nr. 1–10 men som ikke er vedtatt av Kommisjonen i henhold til artikkel 6 nr. 11. Dersom ENTSO for elektrisk kraft ikke har gjennomført slike nettrekler, skal Byrådet anmode ENTSO for elektrisk kraft om å legge fram en behørig begrunnet redegjørelse for hvorfor dette ikke er gjort. Byrådet skal underrette Kommisjonen om denne redegjørelsen og avgi sin uttalelse om denne.

Byrådet skal overvåke og analysere gjennomføringen av nettreklene og retningslinjene vedtatt av Kommisjonen som fastsatt i artikkel 6 nr. 11 og deres virkning på harmoniseringen av gjeldende regler med sikte på å legge til rette for markedsintegrasjon i tillegg til likebehandling, effektiv konkurranse og et marked som fungerer på en effektiv måte, og rapportere til Kommisjonen.

2. ENTSO for elektrisk kraft skal legge fram utkastet til nettutviklingsplan for Fellesskapet, utkastet til årlig arbeidsprogram, herunder opplysninger vedrørende samrådsprosessen, og de andre dokumentene nevnt i artikkel 8 nr. 3, for Byrådet for uttalelse.

Senest to måneder etter mottak skal Byrådet legge fram en behørig begrunnet uttalelse

⁹ EUT L 262 av 22.9.2006, s. 1.

samt anbefalinger for ENTSO for elektrisk kraft og Kommisjonen dersom Byrådet finner at utkastet til årlig arbeidsprogram eller utkastet til nettviklingsplan for Fellesskapet som ble lagt fram av ENTSO for elektrisk kraft, ikke bidrar til likebehandling, effektiv konkurranse og et marked som fungerer på en effektiv måte eller en tilstrekkelig grad av samkjøring over landegrensene med tilgang for tredjemann.

Artikkel 10

Samråd

1. Ved utarbeidelsen av nettreglene, utkastet til nettviklingsplan for Fellesskapet og det årlige arbeidsprogrammet nevnt i artikkel 8 nr. 1, 2 og 3 skal ENTSO for elektrisk kraft på et tidlig tidspunkt og på en åpen måte som gir innsyn, gjennomføre en omfattende samrådsprosess som involverer alle relevante markedsdeltakere og særlig organisasjonene som representerer alle berørte parter, i samsvar med forretningsordenen nevnt i artikkel 5 nr. 1. Dette samrådet skal også omfatte nasjonale reguleringsmyndigheter og andre nasjonale myndigheter, forsynings- og produksjonsforetak, nettbrukere, herunder kunder, operatører av distribusjonsnett, herunder relevante industrisammenslutninger, tekniske organer og plattformer for berørte parter. Samrådet skal ta sikte på å identifisere synspunktene og forslagene fra alle relevante parter i beslutningsprosessen.
2. Alle dokumenter og møtereferater i tilknytning til samrådene nevnt i nr. 2, skal offentliggjøres.
3. Før det årlige arbeidsprogrammet og nettreglene nevnt i artikkel 8 nr. 1, 2 og 3 vedtas, skal ENTSO for elektrisk kraft gjøre rede for hvordan synspunktene som kom inn under samrådet, er tatt i betraktning. Dersom synspunktene ikke er tatt i betraktning, skal dette begrunnes.

Artikkel 11

Kostnader

Kostnadene for virksomheten som utøves av ENTSO for elektrisk kraft nevnt i artikkel 4–12, skal dekkes av operatørene av overføringsnett og skal tas med i beregningen av tariffene. Reguleringsmyndighetene skal bare godkjenne disse kostnadene om de er rimelige og forholdsmessige.

Artikkel 12

Regionalt samarbeid mellom operatører av overføringsnett

1. Operatørene av overføringsnett skal innlede regionalt samarbeid innenfor rammen av ENTSO for elektrisk kraft for å bidra til virksomheten nevnt i artikkel 8 nr. 1, 2 og 3. Særlig skal de hvert annet år offentliggjøre en regional investeringsplan, og de kan treffe investeringsbeslutninger på grunnlag av nevnte regionale investeringsplan.
2. Operatørene av overføringsnett skal fremme driftsordninger som sikrer optimal forvaltning av nettet, og fremme utviklingen av kraftbørser, en samordnet tildeling av samkjøringskapasitet over landegrensene gjennom markedsbaserte løsninger som ikke innebærer forskjellsbehandling, som tar behørig hensyn til de særskilte fordelene ved implisitte auksjoner for kortsiktige tildelinger, og integrasjon av ordninger for utjevning og reservekraft.
3. For å nå målene fastsatt i nr. 1 og 2 kan Kommisjonen fastlegge de regionale samarbeidsstrukturenes geografiske utstrekning idet det tas hensyn til eksisterende regionale samarbeidsstrukturer. Hver medlemsstat har lov til å fremme samarbeid på mer enn ett geografisk område. Tiltaket nevnt i første punktum, som er utformet for å endre ikke-vesentlige elementer i denne forordning ved å supplere den, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomiteé med kontroll nevnt i artikkel 23 nr. 2.
Kommisjonen skal for dette formål rådføre seg med Byrådet og ENTSO for elektrisk kraft.

Artikkel 13

Oppgjørsordning mellom operatører av overføringsnett

1. Operatørene av overføringsnett skal motta godtgjøring for kostnader som påløper som følge av at de overfører grensekryssende strømmer av elektrisk kraft i sine nett.
2. Godtgjøringen nevnt i nr. 1 skal betales av operatørene av de nasjonale overføringsnettene som de grensekryssende strømmene kommer fra og skal til.
3. Godtgjøringen skal betales regelmessig for et gitt tidsrom i fortiden. Ved behov skal godtgjøringen justeres i ettertid for å gjenspeile faktiske kostnader.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

Det første tidsrommet det skal betales godtgjøring for, skal fastsettes i retningslinjene nevnt i artikkel 18.

4. Kommisjonen skal fastsette godtgjøringsbeløpene som skal betales. Nevnte tiltak, som er utformet for å endre ikke-vesentlige elementer i denne forordning ved å supplere den, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomiteé med kontroll nevnt i artikkel 23 nr. 2.
5. Omfanget av de grensekryssende strømmene som overføres og omfanget av de grensekryssende strømmene som angis som sendt fra og/eller mottatt i nasjonale overføringsnett, skal beregnes på grunnlag av de faktisk målte fysiske strømmene av elektrisk kraft i et gitt tidsrom.
6. Kostnadene som påløper som følge av overføring av grensekryssende strømmer, skal beregnes på grunnlag av de forventede langsiktige gjennomsnittlige differansekostnadene, idet det tas hensyn til tap, investeringer i ny infrastruktur og en passende andel av kostnadene knyttet til eksisterende infrastruktur, i den grad infrastrukturen brukes til overføring av grensekryssende strømmer, idet det tas særlig hensyn til behovet for å sikre forsyningssikkerhet. Ved beregningen av påløpte kostnader skal anerkjente metoder for beregning av standardkostnader benyttes. Det skal tas hensyn til de fordelene et nett har fra overføringen av grensekryssende strømmer med sikte på en eventuell reduksjon av den godtgjøringen som mottas.

Artikkel 14

Avgifter for nettilgang

1. De avgiftene nettoperatører krever for nettilgang, skal være åpne for innsyn, ta hensyn til behovet for nettsikkerhet og gjenspeile de faktiske påløpte kostnader i den grad disse svarer til en effektiv og strukturelt sammenlignbar nettoperatørs, og skal ikke innebære forskjellsbehandling. Avgiftene skal ikke være avstandsbasert.
2. Ved behov skal tariffnivået som anvendes for produsenter og/eller forbrukere, gi lokaliseringssignaler på fellesskapsplan og ta hensyn til omfanget av nettap og overbelastning som forårsakes og investeringskostnader for infrastruktur.
3. Ved fastsettelse av avgiftene for nettilgang skal følgende tas i betraktning:
 - a) ut- og innbetalinger som skyldes oppgjørsordningen mellom operatører av overføringsnett,
 - b) faktiske utbetalte og mottatte betalinger samt betalinger som kan forventes for tidsrom i fremtiden, beregnet på grunnlag av tidsrom i fortiden.
4. Fastsettelse av avgiftene for nettilgang i henhold til denne artikkel berører ikke avgifter på meldt eksport og meldt import i forbindelse med håndtering av overbelastning nevnt i artikkel 16.
5. Det skal ikke pålegges en særskilt nettavgift for enkelttransaksjoner med meldt transitt av elektrisk kraft.

Artikkel 15

Opplysninger

1. Operatørene av overføringsnett skal innføre ordninger for samordning og utveksling av opplysninger for å sikre nettsikkerheten i forbindelse med håndtering av overlast.
2. Standardene for sikkerhet, drift og planlegging som brukes av operatørene for overføringsnett, skal offentliggjøres. Opplysningene som offentliggjøres, skal omfatte en modell for beregning av samlet overføringskapasitet og pålitelighetsmarginen for overføringen på grunnlag av nettets elektriske og fysiske kapasitet. Slike modeller skal godkjennes av reguleringsmyndighetene.
3. Operatørene av overføringsnett skal offentliggjøre beregninger av tilgjengelig overføringskapasitet for hver dag og angi om noe av den tilgjengelige overføringskapasiteten allerede er reservert. Slik offentliggjøring skal skje ved bestemte tidsintervaller før overføringsdagen, og skal i alle tilfeller omfatte beregninger av kapasiteten én uke og én måned på forhånd, samt en kvantitativ angivelse av den tilgjengelige kapasitetens forventede pålitelighet.
4. Operatører av overføringsnett skal offentliggjøre relevante data om samlet forventet og faktisk etterspørsel, om tilgjengelighet og bruk av produksjons- og lasteiendeler, om tilgjengelighet og bruk av nettene og forbindelsesledningene og om utjevningskraft og reservekapasitet. For tilgjengelighet og faktisk bruk av små produksjons- og lastenheter kan samlede, anslåtte data brukes.
5. De berørte markedsdeltakerne skal gi operatørene av overføringsnett relevante data.
6. Produksjonsforetak som eier eller driver produksjonseiendeler der minst ett har en installert kapasitet på minst 250 MW, skal for hvert anlegg i fem år oppbevare alle timedata som er nødvendige for å kunne kontrollere alle drifts-

beslutninger om lastfordeling og budgivning på kraftbørser, auksjoner av samkjøringskapasitet, reservemarkeder og OTC-markeder. Opplysningene per anlegg og per time som skal oppbevares, skal omfatte, men ikke være begrenset til, data om tilgjengelig produksjonskapasitet og forpliktete reserver, herunder tildeling av forpliktete reserver per anlegg, på det tidspunkt tilbudet gis og produksjonen finner sted.

Artikkel 16

Alminnelige prinsipper for håndtering av overbelastning

1. Problemer knyttet til overbelastning på nettet skal håndteres med løsninger som ikke innebærer forskjellsbehandling, som er markedsbaserte, og som gir effektive økonomiske signaler til de berørte markedsdeltakerne og operatørene av overføringsnett. Problemer knyttet til overbelastning på nettene skal fortrinnsvis løses med metoder som ikke er transaksjonsbasert, det vil si som ikke innebærer et valg mellom de enkelte markedsdeltakernes kontrakter.
2. Framgangsmåter for begrensning av transaksjoner skal brukes bare i nødssituasjoner der operatøren av overføringsnett må handle raskt og omfordeling eller motkjøp ikke er mulig. Slike framgangsmåter skal anvendes uten forskjellsbehandling.

Bortsett fra ved force majeure skal markedsdeltakere som er tildelt kapasitet, få godtgjøring for en eventuell begrensning av denne.
3. For de forbindelseslinjene og/eller overføringsnettene som har betydning for grensekryssende strømmer, skal størst mulig kapasitet stilles til markedsdeltakernes rådighet, samtidig som det tas hensyn til sikkerhetsstandardene for nettdrift.
4. Markedsdeltakerne skal i rimelig tid før den relevante driftsperioden underrette de berørte operatørene av overføringsnett om hvorvidt de har til hensikt å bruke den kapasiteten de er tildelt. Dersom tildelt kapasitet ikke vil bli brukt, skal den tilbakeføres til markedet på en åpen måte, med fullt innsyn og uten forskjellsbehandling.
5. Operatører av overføringsnett skal, så langt det er teknisk mulig, samordne kapasitetsbehov for motsatt rettede energistrømmer gjennom den overbelastede forbindelseslinjen for å utnytte kapasiteten i denne linjen best mulig. Transaksjoner som avhjelper overbelastning,

skal aldri nektes, men samtidig må nettsikkerheten ivaretas fullt ut.

6. Alle inntekter fra tildeling av samkjøringskapasitet skal brukes for ett eller flere av følgende formål:
 - a) som garanti for at den tildelte kapasiteten faktisk er tilgjengelig, og/eller
 - b) til nettinvesteringer som bevarer eller øker samkjøringskapasitetene, særlig i nye forbindelsesledninger.

Dersom inntektene ikke kan benyttes effektivt til formålene fastsatt i første ledd bokstav a) og/eller b), kan de, med forbehold for godkjenning fra de berørte medlemsstaters reguleringsmyndigheter, benyttes, inntil et høyeste beløp som skal fastsettes av disse reguleringsmyndigheter, som en inntekt som reguleringsmyndighetene skal ta i betraktning når de godkjenner metoden for beregning av nettariffer og/eller fastsettelse av nettariffer.

Resten av inntektene skal settes på en separat internkonto inntil de kan benyttes til formålene fastsatt i første ledd bokstav a) og b). Reguleringsmyndigheten skal underrette Byrået om godkjenningen nevnt i annet ledd.

Artikkel 17

Nye forbindelsesledninger

1. Nye forbindelsesledninger for likestrøm kan etter søknad og i en begrenset periode unntas fra bestemmelsene i denne forordnings artikkel 16 nr. 6 og artikkel 9, 32 og 37 nr. 6 og 10 i direktiv 2009/72/EF på følgende vilkår:
 - a) investeringen må øke konkurransen med hensyn til forsyning av elektrisk kraft,
 - b) risikonivået knyttet til investeringen er slik at investeringen ikke ville finne sted med mindre et unntak ble innrømmet,
 - c) forbindelsesledningen må være eiet av en fysisk eller juridisk person som i det minste med hensyn til rettslig form er atskilt fra nettoperatørene for de nett denne forbindelsesledningen skal bygges i,
 - d) det kreves avgifter av brukere av denne forbindelsesledningen,
 - e) etter den delvise markedsåpningen nevnt i artikkel 19 i europaparlaments- og rådsdirektiv 96/92/EF av 19. desember 1996 om felles regler for det indre marked for elektrisitet¹⁰, er ingen del av kapital- eller drifts-

¹⁰ EFT L 27 av 30.1.1997, s. 20.

kostnadene for forbindelsesledningen blitt dekket inn av avgifter mottatt for bruk av de overførings- eller fordelingsnettene som forbindelsesledningen knytter sammen, og

- f) unntaket verken skader konkurransen eller hindrer at det indre marked for elektrisk kraft virker tilfredsstillende, eller at det regulerte nettet som forbindelsesledningen er tilkople, virker tilfredsstillende.
2. I unntakstilfeller får nr. 1 også anvendelse på forbindelsesledninger for vekselstrøm, forutsatt at kostnadene og risikoene knyttet til de aktuelle investeringene er svært høye sammenlignet med kostnadene og risikoene som vanligvis er knyttet til sammenkopling av to nabostaters nasjonale overføringsnett via en forbindelsesledning for vekselstrøm.
3. Nummer 1 får også anvendelse på betydelige kapasitetsøkninger i eksisterende forbindelsesledninger.
4. Den berørte medlemsstats reguleringsmyndigheter kan treffe beslutning om unntak som nevnt i nr. 1, 2 og 3 fra sak til sak. Et unntak kan omfatte hele eller deler av kapasiteten i den nye forbindelsesledningen eller i den eksisterende forbindelsesledningen med betydelig økt kapasitet.

Innen to måneder fra datoen da en anmodning om unntak ble mottatt av den siste av de berørte reguleringsmyndighetene, kan Byrådet legge fram for nevnte reguleringsmyndigheter en rådgivende uttalelse som kan utgjøre grunnlaget for deres beslutning.

Når det besluttes om et unntak skal innrømmes, skal det i hvert enkelt tilfelle tas hensyn til behovet for å fastsette vilkår som ikke innebærer forskjellsbehandling, for unntakets varighet og for tilgang til forbindelsesledningen. Når beslutning treffes om disse vilkårene, skal det særlig tas hensyn til ytterligere kapasitet som skal bygges eller endring av eksisterende kapasitet, prosjektets tidsramme og nasjonale forhold.

Før en beslutning om unntak treffes, skal reguleringsmyndighetene i de berørte medlemsstater fastsette regler og ordninger for håndtering og tildeling av kapasitet. Regler for håndtering av overbelastning skal omfatte en plikt om å tilby uutnyttet kapasitet på markedet, og brukerne av anlegget skal ha rett til å handle med sine avtalte kapasiteter på sekundærmarkedet. Ved vurdering av kriteriene nevnt i bokstav a), b) og f) i nr. 1 skal det tas hensyn til resultatene av framgangsmåten for kapasitetstildeling.

Dersom alle berørte reguleringsmyndigheter har kommet til enighet om en beslutning om unntak innen seks måneder, skal de underrette Byrådet om denne beslutningen.

Beslutningen om unntak, herunder eventuelle vilkår nevnt i annet ledd i dette nummer, skal være behørig begrunnet og offentliggjøres.

5. Beslutningen nevnt i nr. 4 skal treffes av Byrådet
 - a) dersom ikke alle berørte reguleringsmyndigheter har kunnet komme til enighet innen seks måneder fra den dato da anmodningen om unntak ble lagt fram for den siste av disse reguleringsmyndighetene, eller
 - b) ved en felles anmodning fra de berørte reguleringsmyndigheter.

Innen Byrådet treffer en slik beslutning, skal det rådføre seg med de berørte reguleringsmyndighetene og søkerne.
6. Uten hensyn til nr. 4 og 5 kan medlemsstatene, ved en anmodning om unntak, fastsette at reguleringsmyndigheten eller Byrådet, alt etter som, skal legge fram sin uttalelse for det relevante organet i medlemsstaten for formell beslutning. Denne uttalelsen skal offentliggjøres sammen med beslutningen.
7. Reguleringsmyndighetene skal omgående ved mottak oversende en kopi av alle anmodninger om unntak til orientering til Byrådet og Kommisjonen. Berørte reguleringsmyndigheter eller Byrådet (de underrettende organer) skal omgående underrette Kommisjonen om beslutningen, sammen med alle relevante opplysninger om beslutningen. Disse opplysningene kan oversendes Kommisjonen i form av et sammendrag, slik at Kommisjonen kan avgi en velbegrunnet uttalelse. Opplysningene skal særlig omfatte
 - a) en detaljert begrunnelse for hvorfor unntaket ble innrømmet eller avvist, herunder de økonomiske opplysninger som begrunner behovet for unntaket,
 - b) den analyse som er foretatt av hvordan innrømmelsen av unntaket påvirker konkurransen og den effektive virkemåten til det indre marked for elektrisk kraft,
 - c) begrunnelsen for det tidsrom og den del av den samlede kapasitet i den berørte forbindelsesledning som unntaket innrømmes for,
 - d) resultatet av samrådet med de berørte reguleringsmyndigheter.

8. Kommisjonen kan innen to måneder etter at den har mottatt underretning i henhold til nr. 7, treffe beslutning om å anmode de underrettede organer om å endre eller trekke tilbake beslutningen om å innrømme unntak. Denne perioden på to måneder kan forlenges med en ytterligere periode på to måneder dersom Kommisjonen ønsker ytterligere opplysninger. Denne ytterligere perioden skal begynne å løpe dagen etter at den har mottatt fullstendige opplysninger. Den opprinnelige perioden på to måneder kan også forlenges etter samtykke fra både Kommisjonen og de underrettede organer.

Dersom de ønskede opplysninger ikke legges fram innen fristen angitt i anmodningen, skal underretningen anses som trukket tilbake med mindre fristen, innen dens utløp, er blitt forlenget etter samtykke fra både Kommisjonen og de underrettede organer, eller med mindre de underrettede organer i en behørig begrunnet erklæring meddeler Kommisjonen at de anser underretningen for å være fullstendig.

De underrettede organer skal innen en måned etterkomme Kommisjonens beslutning om å endre eller trekke tilbake beslutningen om unntak, og skal underrette Kommisjonen om dette.

Kommisjonen skal sørge for at forretningsmessig følsomme opplysninger behandles fortrolig.

Kommisjonens godkjenning av en beslutning om unntak skal utløpe to år etter datoen for vedtakelsen dersom byggingen av forbindelsesledningen ennå ikke er påbegynt innen denne dato, og fem år etter vedtakelsen dersom forbindelsesledningen ikke er tatt i bruk innen denne dato, med mindre Kommisjonen beslutter at forsinkelsen skyldes vesentlige hindringer som ligger utenfor kontrollen til den person unntaket ble innrømmet for.

9. Kommisjonen kan vedta retningslinjer for anvendelse av vilkårene fastsatt i nr. 1 og fastsette framgangsmåten som skal følges for anvendelsen av nr. 4, 7 og 8. Disse tiltakene, som er utformet for å endre ikke-vesentlige elementer i denne forordning ved å supplere den, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll nevnt i artikkel 23 nr. 2.

Artikkel 18

Retningslinjer

1. I samsvar med prinsippene fastsatt i artikkel 13 og 14 skal retningslinjene for oppgjørsordningen mellom operatører av overføringsnett ved behov angi
 - a) nærmere opplysninger om framgangsmåten for å fastsette hvilke operatører av overføringsnett som skal betale godtgjøring for grensekryssende strømmer, herunder forskjellen mellom de operatører av nasjonale overføringsnett som de grensekryssende strømmene kommer fra og skal til, i samsvar med artikkel 13 nr. 2,
 - b) nærmere opplysninger om framgangsmåten for betaling som skal følges, herunder fastsettelse av det første tidsrommet det skal betales godtgjøring for, i samsvar med artikkel 13 nr. 3 annet ledd,
 - c) nærmere opplysninger om metodene for fastsettelse av hvilke overførte grensekryssende strømmer det skal betales godtgjøring for i henhold til artikkel 13, både med hensyn til strømmenes mengde og type, og angivelse av omfanget av slike strømmer som kommer fra og/eller ender i de enkelte medlemsstaters overføringsnett, i samsvar med artikkel 13 nr. 5,
 - d) nærmere opplysninger om metoden for beregning av kostnader og inntekter som påløper som følge av overføring av grensekryssende strømmer, i samsvar med artikkel 13 nr. 6,
 - e) nærmere opplysninger om behandlingen av strømmer av elektrisk kraft som kommer fra eller ender i stater utenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, i forbindelse med oppgjørsordningen mellom operatører av overføringsnett, og
 - f) deltakelse av nasjonale nett som er koplet sammen gjennom likestrømsledninger, i samsvar med artikkel 13.
2. Retningslinjene kan også fastsette egnede regler med sikte på en trinnsvis harmonisering av prinsippene som legges til grunn ved fastsettelse av avgifter for produsenter og forbrukere (last) i nasjonale tariffsystemer, herunder hensynet som skal tas til oppgjørsordningen mellom operatører av overføringsnett i de nasjonale nettavgiftene og utsendelse av hensiktsmessige og effektive lokaliseringssignaler, i samsvar med prinsippene fastsatt i artikkel 14.

Retningslinjene skal inneholde bestemmelser om hensiktsmessige og effektive harmoniserte lokaliseringssignaler på fellesskapsplan.

En slik harmonisering skal ikke være til hinder for at medlemsstatene anvender ordninger for å sikre at avgiftene for nettilgang som betales av forbrukerne (last), er sammenlignbare innenfor hele deres territorium.

3. Ved behov skal det utarbeides retningslinjer for hvilken grad av harmonisering som minst kreves for å oppnå målet med denne forordning, som også skal angi
 - a) nærmere opplysninger om innlevering av opplysninger i samsvar med prinsippene fastsatt i artikkel 15,
 - b) nærmere opplysninger om handel med elektrisk kraft,
 - c) nærmere opplysninger om regler for investeringsincentiver for sammenkoplingskapasitet, herunder lokaliseringssignaler,
 - d) nærmere opplysninger om de områder som er nevnt i artikkel 8 nr. 6.

Kommisjonen skal for dette formål rådføre seg med Byrået og ENTSO for elektrisk kraft.

4. Retningslinjer for forvaltningen og tildelingen av tilgjengelig overføringskapasitet i forbindelsesledninger mellom nasjonale systemer er fastsatt i vedlegg I.
5. Kommisjonen kan vedta retningslinjer for spørsmålene nevnt i nr. 1, 2 og 3. Den kan endre retningslinjene nevnt i nr. 4 i samsvar med prinsippene fastsatt i artikkel 15 og 16, særlig med sikte på å inkludere detaljerte retningslinjer for alle metoder for kapasitetstildeling som brukes, og sikre at ordningene for håndtering av overbelastning utvikles på en måte som er i samsvar med målene for det indre marked. I forbindelse med slike endringer skal det ved behov fastsettes felles regler for minstekrav til standarder for sikkerhet og drift ved bruk og drift av nettet, som nevnt i artikkel 15 nr. 2. Disse tiltakene, som er utformet for å endre ikke-vesentlige elementer i denne forordning ved å supplere den, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomiteé med kontroll nevnt i artikkel 23 nr. 2.

Når Kommisjonen vedtar eller endrer retningslinjene, skal den

- a) sikre at retningslinjene medfører det minimum av harmonisering som kreves for å nå målene i denne forordning, og ikke er mer omfattende enn det som er nødvendig for dette formål, og

- b) angi hvilke tiltak den har truffet for å sikre samsvar mellom retningslinjene og regler i tredjestater som inngår i Fellesskapets elektrisitetsnett.

Når Kommisjonen første gang vedtar retningslinjer i henhold til denne artikkel, skal den sikre at de i et enkelt utkast til tiltak minst dekker spørsmålene nevnt i bokstav a) og d) i nr. 1 og nr. 2.

Artikkel 19

Reguleringsmyndigheter

Når reguleringsmyndighetene utfører sine oppgaver, skal de sikre samsvar med denne forordning og retningslinjene vedtatt i henhold til artikkel 8. Ved behov skal reguleringsmyndighetene, for å nå målene i denne forordning, samarbeide med hverandre og med Kommisjonen og Byrået i samsvar med kapittel IX i direktiv 2009/72/EF.

Artikkel 20

Opplysninger og fortrolighet

1. Medlemsstatene og reguleringsmyndighetene skal på anmodning gi Kommisjonen alle opplysninger som er nødvendige for å etterkomme artikkel 13 nr. 4 og artikkel 18.

Særlig med hensyn til formålene nevnt i artikkel 13 nr. 4 og 6 skal reguleringsmyndighetene regelmessig oversende opplysninger til operatørene av nasjonale overføringsnett om faktisk påløpte kostnader, data og alle relevante opplysninger om de fysiske strømmene i nettene til operatørene av overføringsnett og om nettkostnadene.

Kommisjonen skal fastsette en rimelig frist for å gi opplysningene, idet det tas hensyn til hvor komplekse de påkrevde opplysningene er og hvor raskt det er behov for dem.

2. Dersom den berørte medlemsstat eller reguleringsmyndighet ikke oversender opplysningene omhandlet i nr. 1 innen fristen fastsatt i samsvar med nr. 1, kan Kommisjonen anmode om å få utlevert alle opplysninger som er nødvendige for formålene nevnt i artikkel 13 nr. 4 og artikkel 18 direkte fra de berørte foretak.

Når Kommisjonen sender en anmodning om opplysninger til et foretak, skal den samtidig sende en kopi av anmodningen til reguleringsmyndighetene i medlemsstaten der foretaket har sitt forretningskontor.

3. I sin anmodning om opplysninger i henhold til nr. 1 skal Kommisjonen angi det rettslige grunnlaget for anmodningen, fristen for å

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

oversende opplysningene, anmodningens formål og de sanksjoner som i henhold til artikkel 22 nr. 2 kan anvendes dersom det blir gitt uriktige, ufullstendige eller villedende opplysninger. Kommisjonen skal fastsette en rimelig frist, som tar hensyn til hvor sammensatte de ønskede opplysningene er, og hvor mye det haster å få dem.

4. Foretakenes eiere eller deres representanter og, dersom det dreier seg om juridiske personer, de personer som har fullmakt til å representere dem i henhold til lov eller stiftelsesdokument, skal utlevere opplysningene det anmodes om. Advokater med behørig fullmakt til å handle kan utlevere opplysningene på vegne av sine klienter, og i så fall skal klienten stå fullt ansvarlig dersom de utleverte opplysningene er ufullstendige, uriktige eller villedende.
5. Dersom et foretak ikke utleverer de ønskede opplysningene innen den fristen Kommisjonen har satt, eller det gir ufullstendige opplysninger, kan Kommisjonen gjøre vedtak om at opplysningene skal utleveres. Vedtaket skal angi hvilke opplysninger som kreves, og fastsette en passende frist for å oversende dem. Det skal vise til sanksjonene fastsatt i artikkel 22 nr. 2. Det skal også vise til retten til å få vedtaket prøvd for De europeiske fellesskaps domstol.

Kommisjonen skal samtidig sende en kopi av vedtaket til reguleringsmyndighetene i den medlemsstaten der personen er bosatt eller foretaket har sitt forretningskontor.

6. Opplysningene nevnt i nr. 1 og 2 skal anvendes bare for formålene nevnt i artikkel 13 nr. 4 og artikkel 18.

Kommisjonen skal ikke gi videre opplysninger den mottar i henhold til denne forordning dersom opplysningene er omfattet av taushetsplikt.

Artikkel 21

Medlemsstatenes rett til å treffe mer detaljerte tiltak

Denne forordning skal ikke berøre medlemsstatenes rett til å opprettholde eller innføre tiltak som inneholder mer detaljerte bestemmelser enn dem som er fastsatt her eller i retningslinjene nevnt i artikkel 18.

Artikkel 22

Sanksjoner

1. Med forbehold for nr. 2 skal medlemsstatene fastsette regler om sanksjoner som skal anvendes ved overtredelse av bestemmelsene i

denne forordning, og treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at sanksjonene gjennomføres. Slike sanksjoner må være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende. Medlemsstatene skal underrette Kommisjonen senest 1. juli 2004 om reglene som tilsvarende bestemmelsene fastsatt i forordning (EF) nr. 1228/2003, og skal umiddelbart underrette den om eventuelle senere endringer som berører dem. De skal underrette Kommisjonen senest 3. mars 2003 om reglene som ikke tilsvarende bestemmelsene fastsatt i forordning (EF) nr. 1228/2003, og skal umiddelbart underrette den om eventuelle senere endringer som berører dem.

2. Kommisjonen kan ved vedtak ilegge foretak bøter på opptil 1 % av den samlede omsetning i foregående regnskapsår dersom de forsettlig eller uaktsomt gir uriktige, ufullstendige eller villedende opplysninger som svar på en anmodning i henhold til artikkel 20 nr. 3, eller unnlater å utlevere opplysninger innen en frist fastsatt ved vedtak truffet i henhold til artikkel 10 nr. 5 første ledd.

Ved fastsettelse av botens størrelse skal det tas hensyn til hvor alvorlig den manglende overholdelsen av kravene nevnt i første ledd er.

3. Sanksjoner fastsatt i henhold til nr. 1 og vedtak truffet i henhold til nr. 2 skal ikke anses som strafferettslige.

Artikkel 23

Komitéframgangsmåte

1. Kommisjonen skal bistås av komiteen nedsatt ved artikkel 46 i direktiv 2009/72/EF.
2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5a nr. 1–4 og artikkel 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det skal tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.

Artikkel 24

Kommisjonens rapport

Kommisjonen skal overvåke gjennomføringen av denne forordning. I sin rapport i henhold til artikkel 47 nr. 6 i direktiv 2009/72/EF skal Kommisjonen også redegjøre for de erfaringer som er gjort ved anvendelsen av denne forordning. Rapporten skal særlig undersøke i hvilken grad forordningen har lyktes i å sikre at vilkårene for nettilgang for overføring av elektrisk kraft over landegrensene er basert på likebehandling og gjenspeiler faktiske kostnader, og dermed bidrar til langsiktig

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

forsyningssikkerhet og forbrukervalg i et indre marked som virker tilfredsstillende, samt i hvilken grad det er gitt effektive lokaliseringssignaler. Om nødvendig skal rapporten følges av egnede forslag og/eller anbefalinger.

Artikkel 25

Oppheving

Forordning (EF) nr. 1228/2003 oppheves fra 3. mars 2011. Henvisninger til den opphevede forordningen skal forstås som henvisninger til denne forordning og leses som angitt i sammenligningstabellen i vedlegg II.

Artikkel 26

Ikrafttredelse

Denne forordning trer i kraft den 20. dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Den får anvendelse fra 3. mars 2011.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 13. juli 2009.

<i>For Europaparlamentet</i>	<i>For Rådet</i>
H.-G. PÖTTERING	E. ERLANDSSON
<i>President</i>	<i>Formann</i>

Vedlegg I

Retningslinjer for forvaltning og tildeling av tilgjengelig overføringskapasitet i forbindelsesledninger mellom nasjonale nett

1. Alminnelige bestemmelser

- 1.1 Operatører av overføringsnett skal bestrebe seg på å godta alle kommersielle transaksjoner, herunder slike som innebærer handel over landegrensene.
- 1.2 Dersom det ikke foreligger noen overbelastning, skal tilgangen til forbindelsesledningen ikke begrenses. Der det vanligvis ikke foreligger noen overbelastning, er det ikke nødvendig med en fast alminnelig framgangsmåte for tildeling av tilgang til en overføringstjeneste over landegrensene.
- 1.3 Dersom planlagte kommersielle transaksjoner ikke er forenlige med sikker nettdrift, skal operatørene av overføringsnett redusere overbelastningen i samsvar med kravene til driftssikkerhet i nettet, og

samtidig bestrebe seg på å sikre at alle tilknyttede kostnader holdes på et kostnadseffektivt nivå. Omfordeling eller motkjøp skal anvendes bare dersom lavkostnadstiltak ikke kan treffes.

- 1.4 Dersom det oppstår strukturell overbelastning, skal operatørene av overføringsnett umiddelbart anvende egnede metoder og ordninger for håndtering av overbelastning som er definert og avtalt på forhånd. Metodene for håndtering av overbelastning skal sikre at de fysiske strømmene av elektrisk kraft i forbindelse med all tildelt overføringskapasitet er i samsvar med standardene for nettsikkerhet.
- 1.5 Metodene som fastsettes for håndtering av overbelastning, skal gi effektive økonomiske signaler til markedsdeltakerne og operatørene av overføringsnett, fremme konkurranse og være egnet for regional anvendelse og anvendelse i hele Fellesskapet.
- 1.6 Ved håndtering av overbelastning skal det ikke gjøres noen forskjell på grunnlag av transaksjoner. En særskilt anmodning om overføringstjeneste skal avslås bare dersom alle vilkår nedenfor er oppfylt:
 - a) de økte fysiske strømmene av elektrisk kraft som følger av at denne anmodningen godtas, innebærer at driftssikkerheten i kraftsystemet ikke lenger kan garanteres, og
 - b) pengeverdien av denne anmodningen som ledd i framgangsmåten for håndtering av overbelastning, er lavere enn alle andre anmodninger som etter planen vil bli godtatt for samme tjeneste og på samme vilkår.
- 1.7 Ved fastsettelse av de egnede nettområdene håndteringen av overbelastning skal anvendes i og mellom, skal operatørene av overføringsnett følge prinsippene om kostnadseffektivitet og minst mulig negative virkninger på det indre marked for elektrisk kraft. Operatørene av overføringsnett skal ikke begrense samkjøringskapasiteten for å redusere overbelastningen i sitt eget kontrollområde, unntatt av ovennevnte grunner og av hensyn til driftssikkerheten¹¹. Dersom en slik situasjon oppstår, skal operatørene av overfø-

¹¹ Med driftssikkerhet menes «at overføringsnett ligger innenfor avtalte sikkerhetsgrenser».

- ringsnett beskrive den og framlegge den på en åpen måte for alle nettbrukerne. En slik situasjon skal godtas bare inntil en langsiktig løsning er funnet. Operatørene av overføringsnett skal beskrive og på en åpen måte framlegge for alle nettbrukere de metodene og prosjektene som den langsiktige løsningen skal baseres på.
- 1.8 Når nettet balanseres innenfor kontrollområdet gjennom driftstiltak i nettet og gjennom omfordeling, skal operatøren av overføringsnettet ta hensyn til disse tiltakenes innvirkning på tilstøtende kontrollområder.
 - 1.9 Innen 1. januar 2008 skal det på en samordnet måte og under sikre driftsforhold fastsettes ordninger for håndtering av overbelastning på forbindelsesledninger flere ganger om dagen (intradag-håndtering) for å oppnå de beste muligheter for handel og sikre balansering over landegrensene.
 - 1.10 De nasjonale reguleringsmyndighetene skal regelmessig vurdere metodene for håndtering av overbelastning, og særlig legge vekt på at prinsippene og reglene fastsatt i denne forordning og disse retningslinjer samt de vilkårene som reguleringsmyndighetene selv har fastsatt i henhold til disse prinsippene og reglene, overholdes. En slik vurdering skal omfatte samråd med alle markedsdeltakere og særlige undersøkelser.
2. Metoder for håndtering av overbelastning
 - 2.1 Metodene for håndtering av overbelastning skal være markedsbaserte for å fremme effektiv handel over landegrensene. Med sikte på dette skal kapasiteten tildeles bare ved hjelp av eksplisitte (kapasitet) eller implisitte (kapasitet og energi) auksjoner. Begge metodene kan anvendes samtidig på samme forbindelsesledning. For handel flere ganger om dagen kan kontinuerlig handel anvendes.
 - 2.2 Avhengig av konkurransevilkårene kan det være nødvendig at ordningene for håndtering av overbelastning muliggjør både langsiktig og kortsiktig tildeling av overføringskapasitet.
 - 2.3 Ved hver framgangsmåte for kapasitetstildeling skal det tildeles en bestemt del av den tilgjengelige samkjøringskapasitet pluss eventuell gjenværende kapasitet som ikke er tildelt tidligere, og eventuell kapasitet fristilt fra kapasitetsinnehavere fra tidligere tildelinger.
 - 2.4 For å fremme en effektiv konkurranse skal operatører av overføringsnett øke graden av fast kapasitet mest mulig, idet det tas hensyn til forpliktelsene og rettighetene til de berørte operatørene og markedsdeltakerne. En rimelig del av kapasiteten kan tilbys markedet med en lavere fasthetsgrad, men de nøyaktige vilkårene for overføring på forbindelsesledninger over landegrensene skal til enhver tid være tilgjengelige for markedsdeltakerne.
 - 2.5 Tildelinger av kapasitetsrettigheter på lang og mellomlang sikt skal gi rett til bruk av fast overføringskapasitet. På spesifiseringstidspunktet skal de omfattes av prinsippet om at utnyttet kapasitet går tapt og prinsippet om at utnyttet kapasitet må selges.
 - 2.6 Operatører av overføringsnett skal definere en egnet struktur for tildeling av kapasitet mellom ulike tidsrammer. Dette kan omfatte en mulighet til å reservere en minste prosentdel av samkjøringskapasiteten for tildeling én eller flere ganger om dagen. En slik tildelingsstruktur skal revideres av de respektive reguleringsmyndigheter. Når operatørene av overføringsnett utarbeider sine forslag, skal de ta hensyn til
 - a) markedenes kjennetegn,
 - b) driftsvilkårene, for eksempel virkningene av å nettberegne fast angitte planer,
 - c) harmoniseringsnivået for prosentsatsene og tidsrammene som er vedtatt for de ulike foreliggende ordningene for kapasitetstildeling.
 - 2.7 Kapasitetstildelingen skal ikke innebære forskjellsbehandling av markedsdeltakere som ønsker å bruke sine rettigheter til å anvende tosidige forsyningskontrakter eller gi bud på kraftbørser. De høyeste budene innenfor en gitt tidsramme skal få tilslaget, uansett om de er implisitte eller eksplisitte.
 - 2.8 I regioner der finansielle terminmarkeder for kraft er velutviklet og har vist seg å være effektive, kan all samkjøringskapasitet tildeles gjennom implisitt auksjon.
 - 2.9 Bortsett fra for nye forbindelsesledninger som omfattes av et unntak i henhold til artikkel 7 i forordning (EF) nr. 1228/2003

eller denne forordnings artikkel 17, skal det ikke være tillatt å fastsette minstepriser innenfor rammen av kapasitetstildelingsmetodene.

- 2.10 I prinsippet skal alle potensielle markedsdeltakere kunne delta i tildelingsprosessen uten begrensninger. For å unngå å skape eller forverre problemer i forbindelse med en markedsdeltakers mulige utnyttelse av en dominerende stilling, kan den relevante regulerings- og/eller konkurransemyndighet, dersom det er hensiktsmessig, innføre allmenne begrensninger eller begrensninger for et enkelt selskap som følge av at det har en dominerende stilling på markedet.
- 2.11 Markedsdeltakere skal på en forpliktende måte spesifisere sin bruk av kapasitet overfor operatører av overføringsnett innen en fastsatt frist for hver tidsramme. Fristen skal være slik at operatørene av overføringsnett kan tildele uutnyttet kapasitet på nytt innenfor neste relevante tidsramme, herunder transaksjoner flere ganger om dagen.
- 2.12 Kapasiteten skal kunne omsettes fritt på sekundærmarkedet, forutsatt at operatøren av overføringsnettet er underrettet i tilstrekkelig god tid. Dersom en operatør av overføringsnett avviser en sekundærhandel (transaksjon), skal dette på en tydelig og åpen måte meddeles og forklares for alle markedsdeltakerne av vedkommende operatør av overføringsnett, og reguleringsmyndigheten skal underrettes.
- 2.13 De finansielle følgene av at forpliktelsene knyttet til kapasitetstildeling ikke oppfylles, skal bæres av dem som er ansvarlige for unnlåtelsen. Dersom markedsdeltakere ikke bruker den kapasiteten de har forpliktet seg til å bruke eller, når det gjelder kapasitet som er auksjonert bort eksplisitt, unnlater å handle på sekundærmarkedet eller tilbakeføre kapasiteten i god tid, skal de miste retten til slik kapasitet og betale en avgift som gjenspeiler kostnadene. Alle avgifter som gjenspeiler kostnadene for uutnyttet kapasitet, skal være begrunnet og stå i et rimelig forhold til kostnadene. Tilsvarende skal en operatør av overføringsnett som ikke oppfyller sine forpliktelser, ha plikt til å yte markedsdeltakeren erstatning for tapet av kapasitetsret-

tigheter. For dette formål skal det ikke tas hensyn til driftstap som følge av dette. De viktigste begrepene og metodene for å fastslå ansvar ved manglende oppfyllelse av forpliktelser, skal fastsettes på forhånd med hensyn til de finansielle følgene, og skal revideres av den eller de relevante nasjonale reguleringsmyndighetene.

3. Samordning

3.1 Tildeling av kapasitet på en forbindelsesledning skal samordnes og gjennomføres ved at de berørte operatørene av overføringsnett anvender felles framgangsmåter for tildeling. I tilfeller der det forventes at handel mellom to stater (operatører av overføringsnett) vil ha betydelig innvirkning på vilkårene for de fysiske strømmene i en tredjestat (operatør av overføringsnett), skal metodene for håndtering av overbelastning samordnes mellom alle operatørene av overføringsnett som berøres, gjennom en felles framgangsmåte for håndtering av overbelastning. Nasjonale reguleringsmyndigheter og operatører av overføringsnett skal sikre at det ikke ensidig utformes framgangsmåter for håndtering av overbelastning som har betydelig innvirkning på fysiske kraftstrømmer i andre nett.

3.2 Senest 1. januar 2007 skal det anvendes en felles samordnet metode for håndtering av overbelastning og en felles samordnet framgangsmåte for tildeling av kapasitet til markedet minst hvert år, hver måned og for påfølgende dag mellom stater i følgende regioner:

- a) Nord-Europa (dvs. Danmark, Sverige, Finland, Tyskland og Polen),
- b) Nordvest-Europa (dvs. Benelux, Tyskland og Frankrike),
- c) Italia (dvs. Italia, Frankrike, Tyskland, Østerrike, Slovenia og Hellas),
- d) Det sentrale Øst-Europa (dvs. Tyskland, Polen, Tsjekkia, Slovakia, Ungarn, Østerrike og Slovenia),
- e) Sørvest-Europa (dvs. Spania, Portugal og Frankrike),
- f) Det forente kongerike, Irland og Frankrike,
- g) De baltiske statene (dvs. Estland, Latvia og Litauen).

For en forbindelsesledning som berører stater som tilhører mer enn én region, kan det anvendes en annen metode for håndtering av overbelast-

- ning for å sikre at den er forenlig med metodene som anvendes i de andre regionene som disse statene tilhører. I dette tilfellet skal de relevante operatørene av overføringsnett foreslå metoden, som skal revideres av de relevante reguleringsmyndighetene.
- 3.3 Regionene nevnt i nr. 2.8 kan tildele all samkjøringskapasitet gjennom tildeling for påfølgende dag.
- 3.4 Det skal fastsettes forenlige framgangsmåter for håndtering av overbelastning i alle disse sju regionene med sikte på å skape et virkelig integrert indre marked for elektrisk kraft. Markedsdeltakerne skal ikke stå overfor uforenlige regionale systemer.
- 3.5 Med sikte på å fremme rettferdig og effektiv konkurranse og handel over landegrensene skal samordningen mellom operatørene av overføringsnett i regionene nevnt i nr. 3.2 ovenfor omfatte alle trinn fra kapasitetsberegning og optimering av kapasitetstildelingen, til sikker drift av nettet, med klar ansvarsfordeling.
- bruk av en felles overføringsmodell som på en effektiv måte håndterer innbyrdes avhengig fysisk parallellflyt, og som tar hensyn til avvik mellom fysiske og kommersielle strømmer,
 - tildeling og spesifisering av kapasitet for å håndtere innbyrdes avhengig fysisk parallellflyt på en effektiv måte,
 - identiske forpliktelser for kapasitetsinnehavere til å gi opplysninger om planlagt bruk av kapasiteten, dvs. spesifisering av kapasitet (til eksplisitte auksjoner),
 - identiske tidsrammer og stengetider,
 - identisk struktur for tildeling av kapasitet mellom ulike tidsrammer (for eksempel én dag, tre timer, én uke osv.) og med hensyn til solgte kapasitetsenheter (kraftmengde i MW, MWh osv.),
 - enhetlig ramme for kontrakter med markedsdeltakerne,
 - kontroll av at strømmene oppfyller sikkerhetskravene til nettet med hensyn til driftsplanlegging og sanntidsdrift,
 - regnskapsføring av og oppgjør for tiltak for håndtering av overbelastning.
- 3.6 Samordningen skal også omfatte utvekslingen av opplysninger mellom operatører av overføringsnett. Informasjonsutvekslingens art, tidspunktene for den og hyppigheten av den skal være forenlig med virksomheten i nr. 3.5 og med kraftmarkedenes virkemåte. Denne informasjonsutvekslingen skal særlig gjøre det mulig for operatørene av overføringsnett å utarbeide best mulige prognoser for situasjonen i hele nettet for å vurdere strømmene i sine nett og tilgjengelige samkjøringskapasiteter. En operatør av overføringsnett som samler inn opplysninger på vegne av andre operatører av overføringsnett, skal sende resultatene av datainnsamlingen til de deltakende operatørene av overføringsnett.
4. Tidsplan for markedstransaksjoner
- 4.1 Tildelingen av den tilgjengelige overføringskapasiteten skal skje i tilstrekkelig god tid. Før hver tildeling skal de berørte operatørene av overføringsnett i fellesskap offentliggjøre den kapasiteten som skal tildeles, idet det, der det er relevant, tas hensyn til kapasiteten som er fristilt fra eventuelle faste overføringsrettigheter og, der det er relevant, tilknyttede nettoberegnete spesifiseringer, sammen med eventuelle tidsrom da kapasiteten vil være redusert eller ikke tilgjengelig (for eksempel på grunn av vedlikehold).
 - 4.2 Spesifiseringen av overføringsrettigheter skal skje i tilstrekkelig god tid samtidig som det tas fullt hensyn til nettsikkerheten, før påfølgende dags transaksjoner i alle de relevante organiserte markedene og før offentliggjøringen av den kapasiteten som skal tildeles under tildelingsordningen for påfølgende dag eller den intradaglige tildelingsordningen. Spesifiseringene av overføringsrettigheter i motsatt retning skal nettoberegnes for å gjøre effektiv bruk av forbindelsesledningen.
 - 4.3 Suksessive intradaglige tildelinger av tilgjengelig overføringskapasitet for dag D skal skje på dag D-1 og D, etter at de angitte eller faktiske produksjonsplanene for påfølgende dag er utarbeidet.
 - 4.4 Når operatørene av overføringsnett forbereder nettdriften for påfølgende dag, skal de utveksle opplysninger med tilstøtende operatører av overføringsnett, herunder om sine prognoser for nettopologi, tilgjengelighet og produksjonsplaner for produksjonsenheter og om lastflyt for å utnytte hele nettet best mulig gjennom

driftstiltak i samsvar med reglene for sikker nettdrift.

5. Åpenhet

5.1 Operatørene av overføringsnett skal offentliggjøre alle relevante data om nettilgjengelighet, nettilgang og nettbruk, herunder en rapport om hvor og hvorfor overbelastning oppstår, metodene som anvendes for å håndtere overbelastning og planene for den framtidige håndteringen.

5.2 Operatørene av overføringsnett skal offentliggjøre en allmenn beskrivelse av den metoden for håndtering av overbelastning som anvendes under ulike omstendigheter for å øke den tilgjengelige kapasiteten for markedet mest mulig, og en allmenn modell for beregning av samkjøringskapasiteten for de ulike tidsrammene, på grunnlag av de elektriske og fysiske forholdene i nettet. Beskrivelsen skal revideres av reguleringsmyndighetene i de berørte medlemsstater.

5.3 Framgangsmåtene som anvendes for håndtering av overbelastning og kapasitetstildeling, fristene og framgangsmåtene for å søke om kapasitet, en beskrivelse av de tilbudte produktene og forpliktelsene og rettighetene til både operatørene av overføringsnett og den part som tildeles kapasiteten, herunder ansvar dersom forpliktelser ikke oppfylles, skal beskrives i detalj og gjøres tilgjengelig på en åpen måte for alle potensielle nettbrukere av operatørene av overføringsnett.

5.4 Sikkerhetsstandardene for drift og planlegging skal utgjøre en integrerende del av opplysningene som operatører av overføringsnett offentliggjør i et åpent og offentlig dokument. Dette dokumentet skal også revideres av nasjonale reguleringsmyndigheter.

5.5 Operatører av overføringsnett skal offentliggjøre alle relevante data om handel over landegrensene på grunnlag av den best mulige prognosen. For å oppfylle denne forpliktelsen skal de berørte markedsdeltakerne gi operatørene av overføringsnett alle relevante data. Måten disse opplysningene offentliggjøres på, skal revideres av reguleringsmyndighetene. Operatørene av overføringsnett skal minst offentliggjøre:

a) årlig: opplysninger om den langsiktige utviklingen av overføringsinfrastrukturen og dens innvirkning på

overføringskapasiteten over landegrensene,

- b) månedlig: måneds- og årsprognoser for overføringskapasiteten som er tilgjengelig for markedet, idet det tas hensyn til alle relevante opplysninger som er tilgjengelig for operatøren av overføringsnettet ved beregningen av prognosen (for eksempel sommer- og vintersesongenes innvirkning på kapasiteten i ledningene, vedlikehold av nettet, tilgjengelighet av produksjonsenheter osv.),
- c) ukentlig: ukesprognoser for overføringskapasiteten som er tilgjengelig for markedet, idet det tas hensyn til alle relevante opplysninger som er tilgjengelig for operatørene av overføringsnett ved beregningen av prognosen, for eksempel værmelding, planlagt vedlikehold av nettet, tilgjengelighet av produksjonsenheter osv.),
- d) daglig: den overføringskapasiteten som er tilgjengelig for markedet for påfølgende dag og intradaglig for hver tidsenhet i markedet, idet det tas hensyn til alle nettberegnete spesifiseringer for påfølgende dag, produksjonsplaner for påfølgende dag, etterspørselsprognoser og planlagt vedlikeholdsarbeid på nettet,
- e) samlet kapasitet som allerede er tildelt, per tidsenhet i markedet, og alle relevante vilkår for anvendelsen av denne kapasiteten (for eksempel pris oppnådd på auksjon, forpliktelser med hensyn til hvordan kapasiteten skal anvendes osv.), for å påvise eventuell restkapasitet,
- f) tildelt kapasitet snarest mulig etter hver tildeling, samt en angivelse av prisene som er betalt,
- g) samlet anvendt kapasitet, per tidsenhet på markedet, umiddelbart etter spesifiseringen,
- h) så nær sanntid som mulig: sammenlagte gjennomførte kommersielle og fysiske strømmer, per tidsenhet på markedet, herunder en beskrivelse av virkningene av alle korrigerende tiltak truffet av operatørene av overføringsnett (for eksempel begrensninger) for å løse nett- eller systemproblemer,
- i) forhåndsinformasjon om planlagte avbrudd og informasjon i ettertid for

den foregående dagen om planlagte og ikke-planlagte avbrudd for produksjonsheter som er større enn 100 MW.

- 5.6 Alle relevante opplysninger skal gjøres tilgjengelig for markedet i god tid før forhandlingene om alle transaksjoner (for eksempel tidspunktet for forhandling om årlige forsyningskontrakter for industrikunder eller tidspunktet da bud skal sendes til organiserte markeder).
- 5.7 Operatøren av overføringsnett skal offentliggjøre alle relevante opplysninger om prognosene for etterspørsel og om produksjon i henhold til tidsrammene nevnt i nr. 5.5 og 5.6. Operatøren av overføringsnett skal også offentliggjøre relevante opplysninger som er nødvendige for balansemarkedet over landegrensene.
- 5.8 Når prognoser offentliggjøres, skal etterhåndsverdiene for prognosen også offentliggjøres i løpet av det tidsrommet som følger etter det tidsrommet prognosen gjelder, eller senest påfølgende dag (D + 1).
- 5.9 Alle opplysninger som offentliggjøres av operatørene av overføringsnett, skal stilles gratis til rådighet i en lett tilgjengelig form. Alle data skal også stilles til rådighet gjennom egnede og standardiserte midler for informasjonsutveksling, som skal defineres i nært samarbeid med markedsdeltakerne. Dataene skal omfatte opplysninger om tidligere tidsrom, minst to år, slik at nye markedsdeltakere også kan få tilgang til slike data.
- 5.10 Operatører av overføringsnett skal regelmessig utveksle et sett av tilstrekkelig nøyaktige data om nett og lastflyt for å gjøre det mulig for hver operatør av overføringsnett å beregne lastflyten i sitt berørte område. Det samme settet av data skal på anmodning gjøres tilgjengelig for reguleringsmyndighetene og Kommisjonen. Reguleringsmyndighetene og Kommisjonen skal sikre at dette settet av opplysninger behandles fortrolig av dem selv og enhver rådgiver som utfører analysearbeid for dem på grunnlag av disse opplysningene.
6. Anvendelse av inntekter fra overbelastning
 - 6.1 Framgangsmåter for håndtering av overbelastning for en på forhånd angitt tidsramme kan gi inntekter bare ved overbelastning som oppstår for denne tidsrammen, med mindre det dreier seg om nye

forbindelsesledninger som er omfattet av et unntak i henhold til artikkel 7 i forordning (EF) nr. 1228/2003 eller denne forordnings artikkel 17. Framgangsmåten for fordeling av disse inntektene skal revideres av reguleringsmyndighetene og skal verken vri tildelingsprosessen til fordel for en part som søker om kapasitet eller energi, eller være til hinder for at overbelastningen reduseres.

- 6.2 De nasjonale reguleringsmyndighetene skal åpent redegjøre for anvendelsen av inntekter fra tildelingen av samkjøringskapasitet.
- 6.3 Inntektene fra overbelastning skal deles mellom de berørte operatører av overføringsnett i henhold til kriterier som de berørte operatører av overføringsnett er blitt enige om, og som skal revideres av de respektive reguleringsmyndighetene.
- 6.4 Operatørene av overføringsnett skal på forhånd fastsette nøyaktig hvordan de skal bruke eventuelle inntekter de kan få fra overbelastning, og rapportere om den faktiske bruken av disse inntektene. Reguleringsmyndighetene skal etterprøve at denne bruken er i samsvar med denne forordning og disse retningslinjer, og at de samlede inntektene fra overbelastning som følger av tildelingen av samkjøringskapasitet, brukes til ett eller flere av de tre formålene som er beskrevet i forordningens artikkel 16 nr. 6.
- 6.5 Senest 31. juli hvert år skal reguleringsmyndighetene offentliggjøre en rapport som inneholder opplysninger om beløpet av de inntektene som er opptjent i tidsrommet på tolv måneder fram til 30. juni samme år, og om bruken av disse inntektene, sammen med en bekreftelse på at denne bruken er i samsvar med denne forordning og disse retningslinjer, og at de samlede inntektene fra overbelastning brukes til ett eller flere av de tre fastsatte formålene.
- 6.6 Bruk av inntekter fra overbelastning til investering for å opprettholde eller øke samkjøringskapasiteten skal fortrinnsvis forbeholdes bestemte forhåndsdefinerte prosjekter som bidrar til å avhjelpe disse foreliggende overbelastningene, og som dessuten kan gjennomføres innen rimelig tid, særlig med hensyn til godkjenningsprosessen.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

Vedlegg II

Sammenligningstabell

Forordning (EF) nr. 1228/2003	Denne forordning
Artikkel 1	Artikkel 1
Artikkel 2	Artikkel 2
—	Artikkel 3
—	Artikkel 4
—	Artikkel 5
—	Artikkel 6
—	Artikkel 7
—	Artikkel 8
—	Artikkel 9
—	Artikkel 10
—	Artikkel 11
—	Artikkel 12
Artikkel 3	Artikkel 13
Artikkel 4	Artikkel 14
Artikkel 5	Artikkel 15
Artikkel 6	Artikkel 16
Artikkel 7	Artikkel 17
Artikkel 8	Artikkel 18
Artikkel 9	Artikkel 19
Artikkel 10	Artikkel 20
Artikkel 11	Artikkel 21
Artikkel 12	Artikkel 22
Artikkel 13	Artikkel 23
Artikkel 14	Artikkel 24
—	Artikkel 25
Artikkel 15	Artikkel 26
Vedlegg	Vedlegg I

Vedlegg 6**Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 715/2009
av 13. juli 2009 om vilkår for tilgang til overføringsnett
for naturgass og om oppheving av forordning (EF)
nr. 1775/2005**

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION har —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 95, under henvisning til forslag fra Kommisjonen, under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité¹, under henvisning til uttalelse fra Regionkomiteen²,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251³, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Formålet med det indre marked for naturgass, som er blitt gradvis gjennomført siden 1999, er å skape faktiske valgmuligheter for alle forbrukere i Fellesskapet, både privatpersoner og virksomheter, nye forretningsmuligheter og økt handel over landegrensene for å oppnå effektiviseringsgevinster, konkurransedyktige priser og høyere kvalitet på tjenestene samt bidra til forsyningssikkerhet og en bærekraftig utvikling.
- 2) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/55/EF av 26. juni 2003 om felles regler for det indre marked for naturgass⁴ og europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1775/2005 av 28. september 2005 om vilkår for tilgang til overføringsnett for naturgass⁵ har vært viktige ledd i innføringen av et indre marked for naturgass.
- 3) Erfaring fra gjennomføringen og overvåkingen av et første sett av retningslinjer for god praksis vedtatt av Det europeiske forum for regulering

av gass (heretter kalt «Madrid-forumet») i 2002 viser at de regler som er fastsatt i retningslinjene, må gjøres rettslig bindende for å sikre at de gjennomføres fullt ut i alle medlemsstater, og for å gi en minimumsgaranti for like vilkår for markedstilgang i praksis.

- 4) Et andre sett av felles regler med tittelen «det annet sett av retningslinjer for god praksis» ble vedtatt ved Madrid-forumets møte 24.–25. september 2003, og formålet med denne forordning er å fastsette, på grunnlag av disse retningslinjer, grunnleggende prinsipper og regler for nettilgang og tilgangstjenester for tredjemand, håndtering av overbelastning, innsyn, utjevning og handel med kapasitetsrettigheter.
- 5) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/73/EF av 13. juli 2009 om felles regler for det indre marked for naturgass⁶ åpner for muligheten for en kombinert operatør av overførings- og distribusjonsnett. Bestemmelsene i denne forordning krever derfor ingen endring av oppbygningen av nasjonale overførings- og distribusjonsnett som er i samsvar med de relevante bestemmelsene i nevnte direktiv.
- 6) Høytrykksgassrørledninger som forbinder lokale distributører med gassnettet, og som ikke hovedsakelig brukes i forbindelse med lokal distribusjon, omfattes av denne forordnings virkeområde.
- 7) Det må fastsettes kriterier for fastsettelsen av tariffen for nettilgang som sikrer at tariffene fullt ut er i samsvar med prinsippet om likebehandling, oppfyller behovene til et velfungerende indre marked, tar fullt hensyn til behovet for nettets funksjonsdyktighet og gjenspeiler de faktiske påløpte kostnader, i den grad slike kostnader tilsvarer kostnadene til en effektiv og strukturelt sammenlignbar nettoperatør og er oversiktlige, samtidig som de gir en rimelig avkastning på investeringene, og idet det even-

¹ EUT C 211 av 19.8.2008, s. 23.

² EUT C 172 av 5.7.2008, s. 55.

³ Europaparlamentsuttalelse av 9. juli 2008 (ennå ikke offentliggjort i EUT), Rådets felles holdning av 9. januar 2009 (EUT C 75 E av 31.3.2009, s. 38) og Europaparlamentets holdning av 22. april 2009 (ennå ikke offentliggjort i EUT). Rådsbeslutning av 25. juni 2009.

⁴ EUT L 176 av 15.7.2003, s. 57.

⁵ EUT L 289 av 3.11.2005, s. 1.

⁶ Se side 94 i dette EUT.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- tuelt tas hensyn til reguleringsmyndighetenes sammenlignende analyser av tariffer.
- 8) Ved beregning av tariffer for nettilgang er det viktig å ta hensyn til faktiske påløpte kostnader, i den grad slike kostnader tilsvarer kostnadene til en effektiv og strukturelt sammenlignbar nettoperatør og er oversiktlige, samt til behovet for en rimelig avkastning på investeringene og for stimuleringsstiltak for å bygge ny infrastruktur, herunder en særlig behandling i regelverket av nye investeringer som fastsatt i direktiv 2009/73/EF. I denne sammenheng, og særlig dersom det er effektiv konkurranse mellom rørledninger, er det viktig å ta hensyn til reguleringsmyndighetenes sammenlignende analyser av tariffer.
 - 9) Bruk av markedsbaserte ordninger, for eksempel auksjoner, for å fastsette tariffer må være forenlig med bestemmelsene i direktiv 2009/73/EF.
 - 10) Et felles minste sett av tilgangstjenester for tredjemann er nødvendig for i praksis å opprette en felles minstestandard for tilgang i hele Fellesskapet, for å sikre at tilgangstjenestene for tredjemann er tilstrekkelig forenlige, og for at fordelene med et velfungerende indre marked for gass kan utnyttes.
 - 11) Det er for tiden hindringer for salg av gass på like vilkår, uten forskjellsbehandling eller ulemper i Fellesskapet. Framfor alt finnes det fortsatt ikke nettilgang som ikke innebærer forskjellsbehandling, eller et like effektivt nivå av myndighetstilsyn i alle medlemsstatene, og isolerte markeder finnes fortsatt.
 - 12) Det bør oppnås et tilstrekkelig nivå av samkjøringskapasitet for gass over landegrensene, og markedsintegrasjon bør fremmes med sikte på å gjennomføre det indre marked for naturgass.
 - 13) Kommisjonsmeldingen av 10. januar 2007 med tittelen «An Energy Policy for Europe» («En energipolitikk for Europa») understreket hvor viktig det er å gjennomføre det indre marked for naturgass og skape like vilkår for alle naturgassforetak i Fellesskapet. Kommisjonsmeldingene av 10. januar 2007 med tittelen «Prospects for the internal gas and electricity market» («Utsikter for det indre gass- og elektrisitetmarkedet») og «Inquiry pursuant to Article 17 of Regulation (EC) No 1/2003 into the European gas and electricity sectors (Final Report)» («Undersøkelse i henhold til artikkel 17 i forordning (EF) nr. 1/2003 av de europeiske gass- og elektrisitetssektorene (endelig rapport)») viste at dagens regler og tiltak verken skaper de nødvendige rammer eller legger til rette for at det skapes samkjøringskapasiteter som vil bidra til å nå målet om et velfungerende, effektivt og åpent indre marked.
 - 14) I tillegg til at gjeldende rammeregler må gjennomføres fullt ut, bør rammereglene for det indre marked for naturgass fastsatt i forordning (EF) nr. 1775/2005, tilpasses i tråd med disse meldingene.
 - 15) Særlig kreves det økt samarbeid og samordning mellom operatører av overføringsnett for å utarbeide nettrekler for å gi og forvalte effektiv og oversiktlig tilgang til overføringsnett over landegrensene, og for å sikre en samordnet og tilstrekkelig framtidsrettet planlegging og fornuftig teknisk utvikling av overføringsnettet i Fellesskapet, herunder opprettelse av samkjøringskapasiteter, som tar behørig hensyn til miljøet. Disse nettreklene bør være i tråd med rammeretningslinjer, som er av ikke-bindende art (rammeretningslinjer), og som er utarbeidet av Byrået for samarbeid mellom energireguleringsmyndigheter opprettet ved europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 713/2009 av 13. juli 2009 om opprettelse av et byrå for samarbeid mellom energireguleringsmyndighetene⁷ (Byrået). Byrået bør delta i gjennomgåelsen av utkast til nettrekler på grunnlag av faktiske forhold, herunder deres samsvar med rammeretningslinjene, og det bør kunne anbefale at de vedtas av Kommisjonen. Byrået bør vurdere foreslåtte endringer av nettreklene, og det bør kunne anbefale at de vedtas av Kommisjonen. Operatører av overføringsnett bør drive sine nett i samsvar med disse nettreklene.
 - 16) For å sikre optimal forvaltning av overføringsnettet for gass i Fellesskapet bør det opprettes et europeisk nett av operatører av overføringsnett for gass (ENTSO for gass). Oppgavene til ENTSO for gass bør utføres i samsvar med Fellesskapets konkurranseregler, som fortsatt skal få anvendelse for beslutninger som treffes av ENTSO for gass. ENTSO for gass bør ha godt definerte oppgaver, og dets arbeidsmetoder bør sikre at ENTSO for gass er effektivt, oversiktig og representativt. Nettreklene som utarbeides av ENTSO for gass, er ikke ment å skulle erstatte nødvendige nasjonale nettrekler for innenlandske forhold. Ettersom større framskritt kan oppnås gjennom en regional tilnærming, bør operatører av overføringsnett opprette regionale strukturer innenfor den overordnede samarbeidsstrukturen og samtidig

⁷ Se side 1 i dette EUT.

sikre at resultatene på regionalt plan er i samsvar med nettreglene og ikke-bindende tiårige nettutviklingsplaner på fellesskapsplan. Samarbeid innen slike regionale strukturer forutsetter effektiv atskillelse av nettaktivitetene på den ene side og produksjons- og forsyningsaktivitetene på den annen. Uten en slik atskillelse kan regionalt samarbeid mellom operatører av overføringsnett innebære risiko for konkurransebegrensende atferd. Medlemsstatene bør fremme samarbeid og overvåke nettdriftens effektivitet på regionalt plan. Det regionale samarbeidet bør være forenlig med innføringen av et konkurransebasert og effektivt indre marked for gass.

- 17) Alle markedsdeltakere har interesse av det arbeidet som forventes utført av ENTSO for gass. En effektiv samrådsprosess er derfor avgjørende, og eksisterende strukturer som er etablert for å legge til rette for og effektivisere samrådsprosessen, som EASEE (European Association for the Streamlining of Energy Exchange), nasjonale reguleringsmyndigheter og Byrået, bør spille en viktig rolle.
- 18) For å sikre økt innsyn når det gjelder utviklingen av overføringsnettet for gass i Fellesskapet, bør ENTSO for gass utarbeide, offentliggjøre og regelmessig oppdatere en ikke-bindende tiårig nettutviklingsplan for Fellesskapet (nettutviklingsplan for Fellesskapet). Levedyktige overføringsnett for gass og nødvendige regionale samkjøringsnett, som er relevante i et kommersielt perspektiv eller for forsynings sikkerheten, bør omfattes av denne nettutviklingsplanen.
- 19) For å styrke konkurransen gjennom opprettelse av likvide engrosmarkeder for gass, er det avgjørende at handel med naturgass kan foregå uavhengig av hvor i systemet den befinner seg. Den eneste måten å oppnå dette på, er å gi nettbrukerne mulighet til å reservere tilførsels- og uttakskapasitet hver for seg slik at gassen transporteres gjennom soner i stedet for langs avtalefestede ruter. De fleste berørte parter meddelte allerede på det sjette møtet i Madrid-forumet 30. og 31. oktober 2002 at de foretrekker tilførsels- og uttakssystemet. Tariffer bør ikke være avhengige av transportrute. Tariffen som fastsettes for ett eller flere tilførselspunkter, bør derfor ikke være knyttet til tariffen som er fastsatt for ett eller flere uttakspunkter, og omvendt.
- 20) Henvisninger til harmoniserte transportavtaler i forbindelse med lik tilgang til nettene til operatører av overføringsnett, innebærer ikke

at vilkårene i transportavtalene til en bestemt operatør av overføringsnett i en medlemsstat skal være de samme som vilkårene til en annen operatør av overføringsnett i samme medlemsstat eller i en annen medlemsstat, med mindre det er fastsatt minstekrav som alle transportavtaler skal oppfylle.

- 21) Den avtalebetingede overbelastningen i gassnettene er betydelig. Prinsippene for håndtering av overbelastning og kapasitetstildeling for nye eller nylig inngåtte avtaler baseres derfor på frigjøring av uutnyttet kapasitet ved at nettbrukerne får mulighet til å leie ut eller videreselge sine avtalte kapasiteter, og ved at operatørene av overføringsnett forpliktet til å tilby uutnyttet kapasitet på markedet, minst for påfølgende dag og som avbrytbar kapasitet. Med tanke på at eksisterende avtaler utgjør en stor andel, og at det er behov for å skape reelt like vilkår for brukere av ny og eksisterende kapasitet, bør disse prinsippene anvendes for all avtalt kapasitet, også eksisterende avtaler.
- 22) Selv om fysisk overbelastning på det nåværende tidspunkt sjelden utgjør et problem i Fellesskapet, kan det bli et problem i framtiden. Det er derfor viktig å fastsette grunnprinsippene for tildeling av kapasitet ved slik overbelastning.
- 23) Den markedsovervåking som nasjonale tilsynsmyndigheter og Kommisjonen har gjennomført i de senere år, har vist at dagens krav om innsyn og regler om tilgang til infrastruktur ikke er tilstrekkelige til å sikre et reelt, vel fungerende, åpent og effektivt indre marked for gass.
- 24) Lik tilgang til opplysninger om nettets fysiske tilstand og effektivitet er nødvendig for å sikre at alle markedsdeltakere har mulighet til å vurdere den generelle tilbuds- og etterspørsels situasjonen og kartlegge årsakene til svingninger i engrosprisen. Dette omfatter mer nøyaktige opplysninger om tilbud og etterspørsel, nettverkskapasitet, strømmer og vedlikehold, balansering og tilgjengelighet og utnyttelse av lagringskapasitet. Ettersom disse opplysningene er avgjørende for markedets virkemåte, må eksisterende begrensninger for offentliggjøring med henvisning til fortrolighetshensyn gjøres mindre strenge.
- 25) Krav om fortrolighet for forretningsmessig følsomme opplysninger er imidlertid særlig viktig når det gjelder kommersielle opplysninger som er av strategisk art for angjeldende selskap, når det bare finnes en enkelt bruker av et lagringsanlegg, eller når det gjelder opplysninger om

- uttakspunkter i et nett eller delnett som ikke er koblet til et annet overførings- eller distribusjonsnett men til en enkelt industriell sluttkunde, der offentliggjøring av slike opplysninger ville avsløre følsomme opplysninger om den berørte kundes produksjonsprosess.
- 26) For å øke tilliten til markedet må deltakerne være sikre på at foretak som misbruker sin stilling, kan pålegges sanksjoner som er virkningsfulle, står i forhold til overtredelsen og virker avskrekkende. Vedkommende myndigheter bør gis myndighet til å undersøke påstander om markedsmissbruk på en effektiv måte. For dette formål er det nødvendig at vedkommende myndigheter har tilgang til data som gir opplysninger om forretningsbeslutninger truffet av forsyningsforetak. På gassmarkedet meddeles alle disse beslutningene til nettoperatorene i form av kapasitetsreservasjoner, spesifiseringer og gjennomførte strømmer. Nettoperatorene bør sørge for at opplysninger om slike beslutninger er lett tilgjengelige for vedkommende myndigheter i et bestemt tidsrom. Videre bør vedkommende myndigheter regelmessig kontrollere at operatører av overføringsnett overholder reglene.
- 27) Tilgangen til lagringsanlegg for gass og flytende naturgass (LNG) er utilstrekkelig i enkelte medlemsstater, og gjennomføringen av eksisterende regler må derfor forbedres. Gruppen av europeiske reguleringsmyndigheter for elektrisk kraft og gass (ERGEG) har på grunnlag av sin overvåking konkludert med at de frivillige retningslinjene for god praksis for operatører av lagringsnett vedrørende tilgang for tredjemann, som alle berørte parter ble enige om på Madrid-forumet, ikke anvendes i tilstrekkelig grad og derfor må gjøres bindende.
- 28) Oversiktlige utjevningssystemer for gass som ikke innebærer forskjellsbehandling, som drives av operatører av overføringsnett, er viktige ordninger, særlig for nykommere på markedet, som kan ha vanskeligere for å balansere sin samlede salgsporfølje enn selskaper som allerede er etablert på det berørte markedet. Det må derfor fastsettes regler for å sikre at operatører av overføringsnett benytter slike ordninger på en måte som er forenlig med oversiktlige og effektive vilkår for tilgang til nettet som ikke innebærer forskjellsbehandling.
- 29) Handel med primære kapasitetsrettigheter er et viktig ledd i utviklingen av et konkurransebasert marked og for å skape likviditet. Denne forordning bør derfor fastsette grunnleggende regler for slik handel.
- 30) Nasjonale reguleringsmyndigheter bør sørge for at reglene i denne forordning og de retningslinjer som vedtas på grunnlag av forordningen, overholdes.
- 31) I retningslinjene vedlagt denne forordning er det fastsatt særskilte detaljerte gjennomføringsregler på grunnlag av det annet sett av retningslinjer for god praksis. Ved behov vil disse reglene med tiden bli videreutviklet, idet det tas hensyn til forskjellene mellom nasjonale gassnett.
- 32) Før Kommisjonen foreslår å endre retningslinjene i vedlegget til denne forordning, bør den rådspørre alle parter som er berørt av retningslinjene, representert ved bransjeorganisasjonene, og alle medlemsstater i Madrid-forumet.
- 33) Medlemsstatene og vedkommende nasjonale myndigheter bør pålegges å gi Kommisjonen alle relevante opplysninger. Kommisjonen bør behandle slike opplysninger fortrolig.
- 34) Denne forordning og de retningslinjer som vedtas i samsvar med den, berører ikke anvendelsen av Fellesskapets konkurranseregler.
- 35) De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av denne forordning, bør vedtas i samsvar med rådsbeslutning 1999/468/EF av 28. juni 1999 om fastsettelse av nærmere regler for utøvelsen av den gjennomføringsmyndighet som er tillagt Kommisjonen⁸.
- 36) Kommisjonen bør særlig gis myndighet til å opprette eller vedta retningslinjer for hvilken grad av harmonisering som minst kreves for å oppnå denne forordnings formål. Ettersom disse tiltakene er allmenne og har som formål å endre ikke-grunnleggende bestemmelser i denne forordning eller å utfylle den med nye ikke-grunnleggende bestemmelser, bør de vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll fastsatt i artikkel 5a i beslutning 1999/468/EF.
- 37) Ettersom formålet for denne forordning, nemlig å fastsette rettferdige regler for vilkårene for tilgang til overføringsnett for naturgass og lagrings- og LNG-anlegg, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene og derfor bedre kan nås på fellesskapsplan, kan Fellesskapet vedta tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet fastsatt i traktatens artikkel 5. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går denne forordning ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå dette målet.

⁸ EFT L 184 av 17.7.1999, s. 23.

- 38) På grunn av omfanget av de endringer av forordning (EF) nr. 1775/2005 som gjøres her, er det av klarhets- og rasjonaliseringshensyn ønskelig at de berørte bestemmelser omarbeides og sammenstilles i en ny forordning —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

Formål og virkeområde

Formålet med denne forordning er å

- fastsette regler som ikke innebærer forskjellsbehandling for vilkårene for tilgang til overføringsnett for naturgass som tar hensyn til særtrekkene ved nasjonale og regionale markeder, med henblikk på å sikre at det indre marked for gass fungerer på en tilfredsstillende måte,
- fastsette regler for vilkårene for tilgang til LNG- og lagringsanlegg som ikke innebærer forskjellsbehandling som tar hensyn til særtrekkene ved nasjonale og regionale markeder, og
- tilrettelegge for utvikling av et velfungerende og åpent engrosmarked med et høyt nivå av forsyningsikkerhet for gass og fastsette ordninger for å harmonisere reglene for nettilgang for utveksling av gass over landegrensene.

Målene nevnt i første ledd skal omfatte fastsettelse av harmoniserte prinsipper for tariffer for tilgang til nettet, men ikke til lagringsanlegg, eller metodene for beregning av dem, opprettelse av tilgangstjenester for tredjemann og harmoniserte prinsipper for kapasitetstildeling og håndtering av overbelastning, fastsettelse av innsyns krav, utjevningsregler og -gebyrer, samt legge til rett for handel med kapasitet.

Denne forordning, med unntak av artikkel 19 nr. 4, skal gjelde bare for lagringsanlegg som hører inn under artikkel 33 nr. 3 eller 4 i direktiv 2009/73/EF.

Medlemsstatene kan opprette en enhet eller et organ i samsvar med direktiv 2009/73/EF for det formål å utføre en eller flere av de funksjoner som vanligvis tildeles operatøren av overføringsnettet, som skal være underlagt kravene i denne forordning. Denne enhet eller dette organ skal være gjenstand for sertifisering i samsvar med artikkel 3 i denne forordning og være gjenstand for utpeking i samsvar med artikkel 10 i direktiv 2009/73/EF.

Artikkel 2

Definisjoner

1. I denne forordning menes med

- «overføring» transport av naturgass gjennom et nett som hovedsakelig består av høytrykksgassrørledninger, unntatt oppstrømsgassrørledningsnett og unntatt den del av høytrykksgassrørledningene som hovedsakelig brukes til lokal distribusjon av naturgass, med sikte på levering til kunder, men omfatter ikke forsyning,
- «transportavtale» en avtale som operatøren av overføringsnettet har inngått med en nettbruker med sikte på å utføre overføring,
- «kapasitet» den maksimale gassmengden, uttrykt i normalkubikkmeter per tidsenhet eller i energienhet per tidsenhet, som nettbrukeren har rett til i henhold til bestemmelsene i transportavtalen,
- «utnyttet kapasitet» fast kapasitet som en nettbruker har anskaffet i henhold til en transportavtale, men som brukeren ikke har spesifisert innen fristen fastsatt i avtalen,
- «håndtering av overbelastning» håndtering av den kapasitetsportefølje som tilbys av operatøren av overføringsnettet, med sikte på at den tekniske kapasiteten utnyttes optimalt og maksimalt, og at framtidige overbelastnings- og metningspunkter oppdages i tide,
- «sekundærmarked» markedet for den kapasiteten som handles på andre måter enn på primærmarkedet,
- «spesifisering» forhåndsmelding fra nettbrukeren til operatøren av overføringsnettet om den faktiske gassmengden som brukeren ønsker å tilføre systemet eller ta ut av systemet,
- «ny spesifisering» etterfølgende melding om korrigert spesifisering,
- «nettets funksjonsdyktighet» den tilstand der naturgassens trykk og kvalitet i et overføringsnett, herunder nødvendige overføringsanlegg, forblir innenfor de nedre og øvre grenser som er fastsatt av operatøren av overføringsnettet, slik at overføringen av naturgass er sikret fra et teknisk synspunkt,
- «utjevningsperiode» den periode da hver nettbruker må utjevne uttaket av en mengde naturgass, uttrykt i energienheter, ved å tilføre overføringsnettet samme

- mengde naturgass, i samsvar med transportavtalen eller nettreglene,
- 11) «nettbruker» en kunde eller potensiell kunde av en operatør av overføringsnett, samt operatører av overføringsnett, i den grad det er nødvendig for dem å utføre sine funksjoner i forbindelse med overføring,
 - 12) «avbrytbare tjenester» tjenester som operatøren av overføringsnettet tilbyr i forbindelse med avbrytbar kapasitet,
 - 13) «avbrytbar kapasitet» gassoverføringskapasitet som operatøren av overføringsnettet kan avbryte i henhold til vilkårene i transportavtalen,
 - 14) «langsiktige tjenester» tjenester som operatøren av overføringsnettet tilbyr med en varighet på ett år eller mer,
 - 15) «kortsiktige tjenester» tjenester som operatøren av overføringsnettet tilbyr med en varighet på mindre enn ett år,
 - 16) «fast kapasitet» gassoverføringskapasitet som i henhold til avtale er garantert som avbruddsfri av operatøren av overføringsnettet,
 - 17) «faste tjenester» tjenester som operatøren av overføringsnettet tilbyr i forbindelse med fast kapasitet,
 - 18) «teknisk kapasitet» den maksimale faste kapasiteten som operatøren av overføringsnettet kan tilby nettbrukerne, idet det tas hensyn til nettets funksjonsdyktighet og driftskravene til overføringsnettet,
 - 19) «avtalt kapasitet» kapasitet som operatøren av overføringsnettet har tildelt en nettbruker i henhold til en transportavtale,
 - 20) «tilgjengelig kapasitet» den del av den tekniske kapasiteten som ikke er tildelt, og som fortsatt er tilgjengelig for nettet på det aktuelle tidspunktet,
 - 21) «avtalebetinget overbelastning» en situasjon der etterspørselen etter fast kapasitet overstiger den tekniske kapasiteten,
 - 22) «primærmarked» markedet for den kapasiteten som handles direkte av operatøren av overføringsnettet,
 - 23) «fysisk overbelastning» en situasjon der etterspørselen etter faktiske leveranser overstiger den tekniske kapasiteten på et gitt tidspunkt,
 - 24) «kapasitet ved LNG-anlegg» kapasitet ved en LNG-terminal for omdanning av naturgass til væske eller import, lossing, midlertidig lagring, regassifisering av LNG eller tilleggstjenester i forbindelse med dette,
 - 25) «volum» det gassvolum en bruker av et lagringsanlegg har rett til å bruke til lagring av gass,
 - 26) «uttakskapasitet» den hastighet en bruker av et lagringsanlegg har rett til å ta ut gass fra lagringsanlegget i,
 - 27) «tilførselskapasitet» den hastighet en bruker av et lagringsanlegg har rett til å føre gass inn i lagringsanlegget i,
 - 28) «lagringskapasitet» en kombinasjon av volum, tilførselskapasitet og uttakskapasitet.
2. Uten at det berører definisjonene i nr. 1 i denne artikkel skal definisjonene i artikkel 2 i direktiv 2009/73/EF som er relevante for anvendelsen av denne forordning, også komme til anvendelse, med unntak av definisjonen av overføring i nr. 3 i nevnte artikkel.
- Definisjonene i punkt 3–23 i nr. 1 som gjelder overføring skal få tilsvarende anvendelse for lagrings- og LNG-anlegg.

Artikkel 3

Sertifisering av operatører av overføringsnett

1. Om Kommisjonen mottar underretning om en beslutning om sertifisering av en operatør av overføringsnett i henhold til artikkel 10 nr. 6 i direktiv 2009/73/EF, skal den straks behandle denne. Senest to måneder etter at underretningen er mottatt, skal Kommisjonen avgi sin uttalelse til den relevante nasjonale reguleringsmyndigheten om hvorvidt underretningen er forenlig med artikkel 10 nr. 2 eller artikkel 11, og artikkel 9 i direktiv 2009/73/EF.

I forbindelse med utarbeidelsen av uttalelsen nevnt i første ledd kan Kommisjonen be Byrået om å avgi en uttalelse om den nasjonale reguleringsmyndighetens beslutning. I så tilfelle skal tidsrommet på to måneder nevnt i første ledd, forlenges med ytterligere to måneder.

Dersom det ikke foreligger en uttalelse fra Kommisjonen innen fristene nevnt i første og annet ledd, skal Kommisjonen anses ikke å ha innvendinger mot reguleringsmyndighetens beslutning.

2. Senest to måneder etter at den nasjonale reguleringsmyndigheten har mottatt Kommisjonens uttalelse, skal den treffe en endelig beslutning vedrørende sertifiseringen av operatøren av overføringsnettet og ta størst mulig hensyn til denne uttalelsen. Kommisjonens uttalelse skal offentliggjøres sammen med reguleringsmyndighetens beslutning.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

3. Reguleringsmyndighetene og/eller Kommisjonen kan når som helst under framgangsmåten anmode en operatør av overføringsnett og/eller en virksomhet som utøver produksjons- eller forsyningsvirksomhet, om opplysninger som er relevante for at de skal kunne utføre sine oppgaver i henhold til denne artikkel.
4. Reguleringsmyndighetene og Kommisjonen skal sørge at forretningsmessig følsomme opplysninger behandles fortrolig.
5. Kommisjonen kan vedta retningslinjer som fastsetter nærmere opplysninger om framgangsmåten som skal følges ved anvendelsen av nr. 1 og 2. Disse tiltakene, som er utformet for å endre ikke-vesentlige elementer i denne forordning ved å supplere den, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll nevnt i artikkel 28 nr. 2.
6. Om Kommisjonen har mottatt en underretning om sertifisering av en operatør av overføringsnett i henhold til artikkel 9 nr. 10 i direktiv 2009/73/EF, skal Kommisjonen treffe beslutning om sertifisering. Reguleringsmyndigheten skal rette seg etter Kommisjonens beslutning.

Artikkel 4

Europeisk nett av operatører av overføringsnett for gass

Alle operatører av overføringsnett skal samarbeide på fellesskapsplan gjennom ENTSO for gass for å fremme gjennomføringen av et velfungerende indre marked for naturgass som virker tilfredsstillende, og handel over landegrensene, og for å sikre optimal forvaltning, samordnet drift og forsvarlig teknisk utvikling av det europeiske overføringsnettet for naturgass.

Artikkel 5

Opprettelse av ENTSO for gass

1. Innen 3. mars 2011 skal operatører av overføringsnett for gass legge fram for Kommisjonen og Byrået utkast til vedtekter, en liste over medlemmer og utkast til forretningsorden, herunder regler for samråd med andre berørte parter i ENTSO for gass som skal opprettes.
2. Senest to måneder etter mottak skal Byrået, etter formelt samråd med organisasjonene som representerer alle berørte parter, særlig nettbrukerne, herunder kunder, avgi en uttalelse til Kommisjonen om utkastet til vedtekter, listen over medlemmer og utkastet til forretningsorden.

3. Kommisjonen skal, innen tre måneder etter at den har mottatt Byråets uttalelse, avgi en uttalelse om utkastet til vedtekter, listen over medlemmer og utkastet til forretningsorden, som tar behørig hensyn til Byråets uttalelse i samsvar med nr. 2.
4. Senest tre måneder etter mottak av Kommisjonens uttalelse skal operatørene av overføringsnett opprette ENTSO for gass og vedta og offentliggjøre dets vedtekter og forretningsorden.

Artikkel 6

Utarbeidelse av nettrekler

1. Etter samråd med Byrået skal Kommisjonen, ENTSO for gass og de andre berørte partene utarbeide en årlig prioriteringsliste som identifiserer områdene fastsatt i artikkel 8 nr. 6 som skal tas i betraktning i utarbeidelsen av nettreklene.
2. Kommisjonen skal be Byrået om innen rimelig tid, senest innen seks måneder, å legge fram ikke-bindende rammeretningslinjer (rammeretningslinjer) som fastsetter klare og objektive prinsipper, i samsvar med artikkel 8 nr. 7, for utarbeidelsen av nettrekler for områdene angitt i prioriteringslisten. Hver av rammeretningslinjene skal bidra til likebehandling, effektiv konkurranse og et marked som virker tilfredsstillende. Etter begrunnet anmodning fra Byrået kan Kommisjonen forlenge denne perioden.
3. Byrået skal gjennomføre formelt samråd med ENTSO for gass og de andre berørte parter om rammeretningslinjene på en åpen måte som gir innsyn, og samrådet skal vare i minst to måneder.
4. Dersom Kommisjonen anser at rammeretningslinjene ikke bidrar til likebehandling, effektiv konkurranse og et marked som virker tilfredsstillende, kan den be Byrået om å gjennomgå retningslinjene innen rimelig tid og framlegge dem for Kommisjonen på nytt.
5. Dersom Byrået ikke legger fram eller ikke legger fram rammeretningslinjene på nytt innen tidsfristen fastsatt av Kommisjonen i nr. 2 eller 4, skal Kommisjonen utarbeide de aktuelle rammeretningslinjene.
6. Kommisjonen skal anmode ENTSO for gass om å legge fram for Byrået nettrekler som er i tråd med de relevante rammeretningslinjene, innen en rimelig frist på høyst 12 måneder.
7. Innen tre måneder etter den dagen nettreklene mottas, som er den perioden der Byrået

kan holde formelt samråd med de berørte parter, skal Byrådet legge fram for ENTSO for gass en begrunnet uttalelse om nettreglene.

8. ENTSO for gass kan endre nettreglene i lys av Byråets uttalelse og legge dem fram for Byrådet på nytt.
9. Når Byrådet har forvissnet seg om at nettreglene er i tråd med de relevante rammeretningslinjene, skal Byrådet legge nettreglene fram for Kommisjonen og kan anbefale at de vedtas innen rimelig tid. Dersom Kommisjonen ikke vedtar nevnte nettrekler, skal den angi årsakene til dette.
10. Dersom ENTSO for gass har utarbeidet nettrekler innen fristen fastsatt av Kommisjonen i nr. 6, kan Kommisjonen anmode Byrådet om å utarbeide et utkast til nettrekler på grunnlag av de relevante rammeretningslinjene. Byrådet kan ta initiativ til ytterligere samråd mens den utarbeider utkast til nettrekler i henhold til dette nummer. Byrådet skal legge fram et utkast til nettrekler utarbeidet i henhold til dette nummer for Kommisjonen og kan anbefale at det vedtas.
11. Kommisjonen kan av eget tiltak, dersom ENTSO for gass ikke utarbeider nettrekler, eller Byrådet ikke har utarbeidet utkast til nettrekler i henhold til nr. 10 eller på anbefaling fra Byrådet i henhold til nr. 9, vedta ett eller flere sett med nettrekler for områdene angitt i artikkel 8 nr. 6.

Dersom Kommisjonen av eget tiltak foreslår å vedta nettrekler, skal Kommisjonen rådføre seg med Byrådet, ENTSO for gass og alle berørte parter om utkastet til nettrekler i en periode på minst to måneder. Disse tiltakene, som er utformet for å endre ikke-vesentlige elementer i denne forordning ved å supplere den, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll nevnt i artikkel 28 nr. 2.

12. Denne artikkel skal ikke berøre Kommisjonens rett til å vedta og endre retningslinjene som fastsatt i artikkel 23.

Artikkel 7

Endring av nettrekler

1. Personer som kan ha interesse av nettrekler vedtatt i henhold til artikkel 6, herunder ENTSO for gass, operatører av overføringsnett, nettbrukere og forbrukere, kan foreslå utkast til endringer av disse nettreglene for Byrådet. Byrådet kan også av eget tiltak foreslå endringer.
2. Byrådet skal rådføre seg med alle berørte parter i samsvar med artikkel 10 i forordning (EF) nr.

713/2009. I etterkant av denne prosessen kan Byrådet komme med begrunnede forslag til endringer til Kommisjonen som forklarer hvordan forslagene er forenlige med målene for nettreglene som fastsatt i artikkel 6 nr. 2.

3. Kommisjonen kan ta hensyn til Byråets forslag og vedta endringer i enhver nettrekel vedtatt i henhold til artikkel 6. Disse tiltakene, som er utformet for å endre ikke-vesentlige elementer i denne forordning ved å supplere den, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomite med kontroll nevnt i artikkel 28 nr. 2.
4. Drøfting av de foreslåtte endringene i henhold til framgangsmåten fastsatt i artikkel 28 nr. 2 skal være begrenset til drøfting av aspekter ved de foreslåtte endringene. De foreslåtte endringene berører ikke andre endringer som Kommisjonen vedtar.

Artikkel 8

Oppgaver for ENTSO for gass

1. ENTSO for gass skal utarbeide nettrekler for områdene angitt i nr. 6, etter anmodning fra Kommisjonen i samsvar med artikkel 6 nr. 6.
2. ENTSO for gass kan utarbeide nettrekler for områdene fastsatt i nr. 6 med sikte på å oppfylle målene fastsatt i artikkel 4 dersom disse reglene ikke gjelder områder som omfattes av en anmodning fra Kommisjonen. Nettreglene skal legges fram for Byrådet for uttalelse. ENTSO for gass skal ta behørig hensyn til uttalelsen.
3. ENTSO for gass skal vedta
 - a) felles verktøy for driften av nettet for å sikre samordning av nettets drift under normale forhold og i nødssituasjoner, herunder en felles skala for klassifisering av hendelser, og forskningsprogrammer,
 - b) en ikke-bindende tiårig nettutviklingsplan for Fellesskapet (nettutviklingsplan for Fellesskapet), herunder en prognose for den europeiske forsyningens tilstrekkelighet hvert annet år,
 - c) anbefalinger for samordning av teknisk samarbeid mellom operatører av overføringsnett i Fellesskapet og tredjestater,
 - d) et årlig arbeidsprogram,
 - e) en årsrapport,
 - f) årlige sommer- og vinterprognoser for forsyningen.
4. Prognosen for den europeiske forsyningens tilstrekkelighet nevnt i nr. 3 bokstav b) skal omfatte elektrisitetsnettets generelle evne til å forsyne det løpende og antatte behovet for

- gass i den neste femårsperioden og for perioden 5–10 år fra datoen for nevnte prognose. Prognosen for den europeiske forsyningens tilstrekkelighet skal bygge på nasjonale forsyningsprognoser utarbeidet av den enkelte operatør av overføringsnett.
5. Det årlige arbeidsprogrammet nevnt i nr. 3 bokstav d) skal inneholde en liste over og beskrivelse av nettreglene som skal utarbeides, en plan for samordningen av nettdriften og forsknings- og utviklingsvirksomheten som skal gjennomføres i det aktuelle året, samt en veiledende kalender.
 6. Nettreglene nevnt i nr. 1 og 2 skal dekke følgende områder og eventuelt ta hensyn til regionale særtrekk:
 - a) regler for nettsikkerhet og -pålitelighet,
 - b) regler for nettilkopling,
 - c) regler for tilgang for tredjemann,
 - d) regler for datautveksling og oppgjør,
 - e) regler for samvirking,
 - f) framgangsmåter for drift i nødssituasjoner,
 - g) regler for tildeling av kapasitet og håndtering av overbelastning,
 - h) regler for handel knyttet til teknisk og driftsmessig yting av nettilgangstjenester og utjevning i nettet,
 - i) regler om innsyn,
 - j) utjevningsregler, herunder nettrelaterte regler om spesifiseringsprosedyren, regler for utjevningsgebyrer og regler for driftsmessig utjevning mellom nettene til operatørene av overføringsnett,
 - k) regler om harmoniserte tariffstrukturer for overføring, og
 - l) energieffektivitet i gassnett.
 7. Nettreglene skal utarbeides for tverrnasjonale nettspørsmål og spørsmål om markedsintegrasjon og skal ikke berøre medlemsstatenes rett til å utarbeide nasjonale nettreglere for spørsmål som ikke berører handel over landegrensene.
 8. ENTSO for gass skal overvåke og analysere gjennomføringen av de nettreglere og retningslinjer som er vedtatt av Kommisjonen i samsvar med artikkel 6 nr. 11 og deres virkning på harmoniseringen av gjeldende regler med sikte på å lette markedsintegrasjonen. ENTSO for gass skal rapportere til Byrådet og skal redegjøre for resultatene av analysen i årsrapporten nevnt i nr. 3 bokstav e).
 9. ENTSO for gass skal stille alle opplysninger til rådighet som Byrådet trenger for å utføre sine oppgaver i henhold til artikkel 9 nr. 1.
 10. ENTSO for gass skal hvert annet år vedta og offentliggjøre en nettutviklingsplan for Fellesskapet som nevnt i nr. 3 bokstav b). Nettutviklingsplanen for Fellesskapet skal inneholde modellberegninger av det integrerte nettet, utvikling av scenarier, en prognose for den europeiske forsyningens tilstrekkelighet og en vurdering av nettets elastisitet.

Nettutviklingsplanen for Fellesskapet skal særlig

 - a) bygge på nasjonale investeringsplaner, samtidig som det tas hensyn til regionale investeringsplaner som nevnt i artikkel 12 nr. 1 og eventuelt fellesskapsaspekter ved planleggingen av nettet, herunder retningslinjer for transeuropeiske nett i samsvar med europaparlaments- og rådsvedtak nr. 1364/2006/EF⁹,
 - b) når det gjelder samkjøring over landegrensene, også bygge på ulike nettbrukeres rimelige behov og integrere langsiktige forpliktelse fra investorene nevnt i artikkel 14 og 22 i direktiv 2009/73/EF, og
 - c) identifisere investeringsmangler, særlig med hensyn til samkjøringskapasiteter.

Når det gjelder annet ledd bokstav c), kan en oversikt over de faktorer som på grunn av ulike framgangsmåter for godkjenning eller ulik praksis er til hinder for utbygging av kapasitet over landegrensene, vedlegges nettutviklingsplanen for Fellesskapet.
 11. Byrådet skal revidere de nasjonale tiårige nettutviklingsplanene for å vurdere om de er i samsvar med nettutviklingsplanen for Fellesskapet. Dersom Byrådet påviser manglende samsvar mellom en nasjonal tiårig nettutviklingsplan og nettutviklingsplanen for Fellesskapet, skal den anbefale at den nasjonale tiårige nettutviklingsplanen eller nettutviklingsplanen for Fellesskapet endres, alt etter som. Dersom den nasjonale tiårige nettutviklingsplanen er utarbeidet i samsvar med artikkel 22 i direktiv 2009/73/EF, skal Byrådet anbefale at vedkommende nasjonale reguleringsmyndighet endrer den nasjonale tiårige nettutviklingsplanen i samsvar med artikkel 22 nr. 7 i nevnte direktiv og underretter Kommisjonen om dette.
 12. Etter anmodning fra Kommisjonen skal ENTSO for gass legge fram sine synspunkter for Kommisjonen vedrørende retningslinjene fastsatt i artikkel 23.

⁹ EUT L 262 av 22.9.2006, s. 1.

*Artikkel 9***Byråets overvåkingsoppgaver**

1. Byrådet skal overvåke hvordan ENTSO for gass utfører oppgavene nevnt i artikkel 8 nr. 1, 2 og 3, og rapportere til Kommisjonen.

Byrådet skal overvåke hvordan ENTSO for gass gjennomfører nettreglene utarbeidet i henhold til artikkel 8 nr. 2 og nettreglene utarbeidet i samsvar med artikkel 6 nr. 1–10 men som ikke er vedtatt av Kommisjonen i henhold til artikkel 6 nr. 11. Dersom ENTSO for gass ikke har gjennomført slike nettreglene, skal Byrådet anmode ENTSO for gass om å legge fram en behørig begrunnet redegjørelse for hvorfor dette ikke er gjort. Byrådet skal underrette Kommisjonen om denne redegjørelsen og avgi sin uttalelse om denne.

Byrådet skal overvåke og analysere gjennomføringen av nettreglene og retningslinjene vedtatt av Kommisjonen som fastsatt i artikkel 6 nr. 11 og deres virkning på harmoniseringen av gjeldende regler med sikte på å legge til rette for markedsintegrasjon i tillegg til likebehandling, effektiv konkurranse og et marked som fungerer på en effektiv måte, og rapportere til Kommisjonen.

2. ENTSO for gass skal legge fram utkastet til nettutviklingsplan for Fellesskapet, utkastet til årlig arbeidsprogram, herunder opplysninger vedrørende samrådsprosessen, og de andre dokumentene nevnt i artikkel 8 nr. 3, for Byrådet for uttalelse.

Senest to måneder etter mottak skal Byrådet legge fram en behørig begrunnet uttalelse samt anbefalinger for ENTSO for gass og Kommisjonen dersom Byrådet finner at utkastet til årlig arbeidsprogram eller utkastet til nettutviklingsplan for Fellesskapet som ble lagt fram av ENTSO for gass, ikke bidrar til likebehandling, effektiv konkurranse og et marked som fungerer på en effektiv måte eller en tilstrekkelig grad av samkjøring over landegrensene med tilgang for tredjemann.

*Artikkel 10***Samråd**

1. Ved utarbeidelsen av nettreglene, utkastet til nettutviklingsplan for Fellesskapet og det årlige arbeidsprogrammet nevnt i artikkel 8 nr. 1, 2 og 3 skal ENTSO for gass på et tidlig tidspunkt og på en åpen måte som gir innsyn, gjennomføre en omfattende samrådsprosess som involverer alle relevante markedsdeltakere og særlig orga-

nisasjonene som representerer alle berørte parter, i samsvar med forretningsordenen nevnt i artikkel 5 nr. 1. Dette samrådet skal også omfatte nasjonale reguleringsmyndigheter og andre nasjonale myndigheter, forsynings- og produksjonsforetak, nettbrukere, herunder kunder, operatører av distribusjonsnett, herunder relevante industrisammenslutninger, tekniske organer og plattformer for berørte parter. Samrådet skal ta sikte på å identifisere synspunktene og forslagene fra alle relevante parter i beslutningsprosessen.

2. Alle dokumenter og møtereferater i tilknytning til samrådene nevnt i nr. 2, skal offentliggjøres.
3. Før det årlige arbeidsprogrammet og nettreglene nevnt i artikkel 8 nr. 1, 2 og 3 vedtas, skal ENTSO for gass gjøre rede for hvordan synspunktene som kom inn under samrådet, er tatt i betraktning. Dersom synspunktene ikke er tatt i betraktning, skal dette begrunnes.

*Artikkel 11***Kostnader**

Kostnadene for virksomheten som utøves av ENTSO for gass nevnt i artikkel 4–12, skal dekkes av operatørene av overføringsnett og skal tas med i beregningen av tariffene. Reguleringsmyndighetene skal bare godkjenne disse kostnadene om de er rimelige og forholdsmessige.

*Artikkel 12***Regionalt samarbeid mellom operatører av overføringsnett**

1. Operatørene av overføringsnett skal innlede regionalt samarbeid innenfor rammen av ENTSO for gass for å bidra til oppgavene nevnt i artikkel 8 nr. 1, 2 og 3. Særlig skal de hvert annet år offentliggjøre en regional investeringsplan, og de kan treffe investeringsbeslutninger på grunnlag av nevnte regionale investeringsplan.
2. Operatørene av overføringsnett skal fremme driftsordninger som sikrer optimal forvaltning av nettet, og fremme utviklingen av kraftbørser, en samordnet tildeling av samkjøringskapasitet over landegrensene gjennom markedsbaserte løsninger som ikke innebærer forskjellsbehandling, som tar behørig hensyn til de særskilte fordelene ved implisitte auksjoner for kortsiktige tildelinger, og integrasjon av utjevningsordninger.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- For å nå målene fastsatt i nr. 1 og 2 kan Kommisjonen fastlegge de regionale samarbeidsstrukturenes geografiske utstrekning idet det tas hensyn til eksisterende regionale samarbeidsstrukturer. Hver medlemsstat har lov til å fremme samarbeid på mer enn ett geografisk område. Tiltaket nevnt i første punktum, som er utformet for å endre ikke-vesentlige elementer i denne forordning ved å supplere den, skal vedtas etter framgangsmåten med forskriftskomiteé med kontroll nevnt i artikkel 28 nr. 2.

Kommisjonen skal for dette formål rådføre seg med Byrået og ENTSO for gass.

Artikkel 13

Tariffer for nettilgang

- De tariffer, eller metodene som brukes for å beregne dem, som anvendes av operatører av overføringsnett og er godkjent av reguleringsmyndighetene i henhold til artikkel 41 nr. 6 i direktiv 2009/73/EF, samt de tariffer som er offentliggjort i henhold til artikkel 32 nr. 1 i samme direktiv, skal være oversiktlige, ta hensyn til behovet for nettets funksjonsdyktighet og forbedring av denne og gjenspeile de faktiske kostnader, i den grad slike kostnader tilsvarende kostnadene til en effektiv og strukturelt sammenlignbar nettoperatør og er oversiktlige, samtidig som de gir en rimelig avkastning på investeringene, og idet det eventuelt tas hensyn til reguleringsmyndighetenes sammenlignende analyser av tariffer. Tariffene, eller metodene som brukes for å beregne dem, skal anvendes på en måte som ikke innebærer forskjellsbehandling.

Medlemsstatene kan beslutte at tariffene også kan fastsettes gjennom markedsbaserte ordninger, for eksempel auksjoner, forutsatt at slike ordninger og inntektene fra disse er godkjent av reguleringsmyndighetene.

Tariffene, eller metodene som brukes for å beregne dem, skal lette effektiv handel med gass og bidra til konkurranse, samtidig som kryssubsidiering mellom nettbrukere unngås, og stimulere til investeringer og til at det opprettholdes eller skapes samvirking for overføringsnett.

Tariffene for nettbrukerne skal ikke innebære forskjellsbehandling og skal fastsettes separat for hvert tilførselspunkt til eller uttaks punkt fra overføringsnettet. Ordningene for fordeling av kostnader og metoden for fastsettelse av priser når det gjelder tilførsels- og ut-

takspunktene, skal godkjennes av de nasjonale reguleringsmyndighetene. Etter en overgangsperiode skal medlemsstatene innen 3. september 2011 sikre at nettavgiftene ikke beregnes på grunnlag av avtalebetingede ruter.

- Tariffene for nettilgang skal verken begrense likviditeten i markedet eller forstyrre handelen over landegrensene mellom forskjellige overføringsnett. Dersom forskjeller i tariffstrukturer eller utjevningsordninger hindrer handel mellom overføringsnett, skal operatørene av overføringsnettene uten hensyn til artikkel 41 nr. 6 i direktiv 2009/73/EF i nært samarbeid med vedkommende nasjonale myndigheter aktivt arbeide for tilnærming mellom tariffstrukturer og gebyrprinsipper, herunder i forbindelse med utjevning.

Artikkel 14

Tilgangstjenester for tredjemann når det gjelder operatører av overføringsnett

- Operatører av overføringsnett skal
 - sikre at de tilbyr tjenester til alle nettbrukere på et grunnlag som ikke innebærer forskjellsbehandling.
 - tilby både faste og avbrytbare tilgangstjenester for tredjemann. Prisen for avbrytbar kapasitet skal gjenspeile sannsynligheten for avbrudd,
 - tilby nettbrukerne både langsiktige og kortsiktige tjenester.

Med hensyn til nr. 1 bokstav a), dersom en operatør av overføringsnett tilbyr samme tjeneste til forskjellige kunder, skal operatøren gjøre dette på samme avtalevilkår, enten ved bruk av harmoniserte transportavtaler eller felles nettrekler som er godkjent av vedkommende myndighet etter framgangsmåten i artikkel 41 i direktiv 2009/73/EF,

- Transportavtaler som inngås med en annen startdato enn standarden eller med kortere varighet enn en standardtransportavtale med ett års varighet, skal ikke føre til vilkårlig høyere eller lavere tariffer som ikke gjenspeiler tjenestens markedsverdi, i samsvar med prinsippene i artikkel 13 nr. 1.
- Ved behov kan tilgangstjenester for tredjemann tildeles under forutsetning av at nettbrukerne gir egnede garantier med hensyn til sin kredittverdighet. Slike garantier skal ikke utgjøre utilbørlige hindringer for nyetablering og skal innebære likebehandling, være oversiktlige og rimelige.

Artikkel 15

Tilgangstjenester for tredjemann når det gjelder lagrings- og LNG-anlegg

1. Operatører av LNG- og lagringsanlegg skal
 - a) tilby alle nettbrukere tjenester som tar hensyn til etterspørselen i markedet, på et grunnlag som ikke innebærer forskjellsbehandling; dersom en operatør for et LNG- eller lagringsnett tilbyr samme tjenester til forskjellige kunder, skal operatøren særlig gjøre dette på samme avtalevilkår,
 - b) tilby tjenester som er forenlige med bruk av samkjøringsnett for gasstransport og legge til rette for tilgang gjennom samarbeid med operatøren av overføringsnett, og
 - c) offentliggjøre relevante opplysninger, særlig opplysninger om utnyttelsen og tilgjengeligheten av tjenestene innenfor en tidsramme som er forenlig med rimelige kommersielle behov hos brukerne av LNG- eller lagringsanlegg, og den nasjonale reguleringsmyndigheten skal overvåke denne offentligjøringen.
2. Hver operatør av lagringsnett skal
 - a) tilby både faste og avbrytbare tilgangstjenester for tredjemann; prisen på avbrytbar kapasitet skal gjenspeile sannsynligheten for avbrudd,
 - b) tilby brukerne av lagringsnett både langsiktige og kortsiktige tjenester, og
 - c) tilby brukerne av lagringsanlegg både kombinerte og ikke-kombinerte tjenester når det gjelder lagringsplass, tilførselskapasitet og uttakskapasitet.
3. LNG- og lagringsanleggavtaler skal ikke føre til vilkårlig høyere tariffer dersom de inngås
 - a) utenfor et naturgassår med startdato som ikke følger standarden, eller
 - b) med kortere varighet enn standard for LNG- og lagringsanleggsavtaler på årsbasis.
4. Ved behov kan tilgangstjenester for tredjemann tildeles under forutsetning av at nettbrukerne gir egnede garantier med hensyn til sin kredittverdighet. Slike garantier skal ikke utgjøre utilbørlige hindringer for nyetablering og skal innebære likebehandling, være oversiktlige og rimelige.
5. Avtalemessige begrensninger på påkrevd minstestørrelse på LNG- og lagringsanleggets kapasitet skal være begrunnet i tekniske begrensninger og skal gi mindre brukere av lagringsanlegget mulighet til å få tilgang til lagringstjenester.

Artikkel 16

Prinsipper for ordninger for kapasitetstildeling og for framgangsmåter for håndtering av overbelastning for operatører av overføringsnett

1. Den maksimale kapasiteten på alle relevante punkter nevnt i artikkel 18 nr. 3 skal stilles til rådighet for markedsdeltakere, idet det tas hensyn til nettets funksjonsdyktighet og effektiv nettdrift.
2. Operatøren av overføringsnett skal gjennomføre og offentliggjøre oversiktlige ordninger for kapasitetstildeling som ikke innebærer forskjellsbehandling, som skal
 - a) gi egnede økonomiske signaler for effektiv og maksimal utnyttelse av den tekniske kapasiteten, fremme investeringer i ny infrastruktur og legge til rette for handel med naturgass over landegrensene,
 - b) være forenlige med markedsordningene, herunder spotmarkeder og handelsplasser, og samtidig være fleksible og kunne tilpasses endrede markedsvilkår, og
 - c) være forenlige med medlemsstatenes systemer for nettilgang.
3. Operatøren av overføringsnett skal gjennomføre og offentliggjøre åpne framgangsmåter som ikke innebærer forskjellsbehandling, for håndtering av overbelastning som legger til rette for handel med naturgass over landegrensene som ikke innebærer forskjellsbehandling, og som skal være basert på følgende prinsipper:
 - a) ved avtalebetinget overbelastning skal operatøren av overføringsnett tilby uutnyttet kapasitet på primærmarkedet minst for den påfølgende dag og som avbrytbar kapasitet, og
 - b) nettbrukere som ønsker det, skal ha rett til å videreselge eller framleie uutnyttet avtalt kapasitet på sekundærmarkedet.
Når det gjelder nr. 1 bokstav b), kan en medlemsstat kreve at nettbrukerne underretter eller opplyser operatøren av overføringsnett om dette.
4. Ved fysisk overbelastning skal operatøren av overføringsnett eller eventuelt reguleringsmyndighetene anvende oversiktlige ordninger for kapasitetstildeling som ikke innebærer forskjellsbehandling.
5. Operatørene av overføringsnett skal med jevne mellomrom vurdere markedets etterspørsel etter nye investeringer. Ved planlegging av nye investeringer skal operatørene av overføringsnett vurdere etterspørselen i markedet og ta hensyn til forsyningsikkerheten.

Artikkel 17

Prinsipper for ordninger for kapasitetstildeling og for framgangsmåter for håndtering av overbelastning for lagrings- og LNG-anlegg

1. Ved lagrings- og LNG-anlegg skal størst mulig kapasitet stilles til rådighet for alle markedsdeltakere, idet det tas hensyn til nettets funksjonsdyktighet og drift.
2. Operatører av LNG- og lagringsanlegg skal gjennomføre og offentliggjøre oversiktlige ordninger for kapasitetstildeling som ikke innebærer forskjellsbehandling, som skal
 - a) gi egnede økonomiske signaler for effektiv og største mulig utnyttelse av kapasiteten og fremme investeringer i ny infrastruktur,
 - b) være forenlige med markedsordningene, herunder spotmarkeder og handelsplasser, og samtidig være fleksible og kunne tilpasse endrede markedsvilkår, og
 - c) være forenlige med ordningene for tilgang til de tilknyttede nettene.
3. Avtalene om LNG- og lagringsanlegg skal omfatte tiltak for å hindre kapasitetshamstring ved å ta hensyn til følgende prinsipper, som skal gjelde ved avtalebetinget overbelastning:
 - a) nettoperatoren må umiddelbart tilby uutnyttet kapasitet i LNG- og lagringsanlegg på primærmarkedet; for lagringsanlegg må dette skje minst for den påfølgende dag og som avbrytbar kapasitet,
 - b) brukere av LNG- og lagringsanlegg som ønsker det, skal ha rett til å videreselge sin avtalte kapasitet på sekundærmarkedet.

Artikkel 18

Innsynskrav for operatører av overføringsnett

1. Operatøren av overføringsnett skal offentliggjøre detaljerte opplysninger om de tjenester den tilbyr, og vilkårene som gjelder for disse, samt de tekniske opplysninger som er nødvendige for at nettbrukerne skal få effektiv tilgang til nettet.
2. For å sikre oversiktlige og objektive tariffer som ikke innebærer forskjellsbehandling, og fremme effektiv bruk av gassnett skal operatører av overføringsnett eller vedkommende nasjonale myndigheter offentliggjøre rimelige og tilstrekkelig detaljerte opplysninger om tariffenes opphav, beregningsmetode og struktur.
3. For de tjenester som tilbys, skal hver operatør av overføringsnett regelmessig, løpende og på en brukervennlig og standardisert måte offentliggjøre tallfestede opplysninger om tek-

niske, avtalte og tilgjengelige kapasiteter for alle relevante punkter, herunder tilførsels- og uttakspunkter.

4. Hvilke relevante punkter i et overføringsnett som det skal offentliggjøres opplysninger om, skal godkjennes av vedkommende myndigheter etter samråd med nettbrukerne.
5. Operatøren av overføringsnett skal alltid framlegge opplysningene som kreves i henhold til denne forordning, på en meningsfull, tydelig kvantifiserbar og lett tilgjengelig måte og på et grunnlag som ikke innebærer forskjellsbehandling.
6. Operatøren av overføringsnett skal på forhånd og i ettertid offentliggjøre opplysninger om tilbud og etterspørsel, på grunnlag av spesifikasjoner, prognoser og gjennomførte strømmer inn og ut av nettet. Den nasjonale reguleringsmyndigheten skal sikre at alle slike opplysninger offentliggjøres. Detaljene i opplysningene som offentliggjøres, skal gjenspeile opplysningene som er tilgjengelige for operatøren av overføringsnett.

Operatøren av overføringsnett skal offentliggjøre tiltakene som treffes, kostnadene som påløper og inntektene som skapes for å utjevne systemet.

De berørte markedsdeltakerne skal gi operatøren av overføringsnett opplysningene nevnt i denne artikkel.

Artikkel 19

Innsynskrav når det gjelder lagringsanlegg og LNG-anlegg

1. Operatørene av LNG- og lagringsanlegg skal offentliggjøre detaljerte opplysninger om tjenestene de tilbyr og vilkårene som gjelder for disse, samt de tekniske opplysninger som er nødvendige for at brukerne av LNG- og lagringsanlegg skal få effektiv tilgang til LNG- og lagringsanleggene.
2. For de tjenester som tilbys, skal operatørene av LNG- og lagringsanlegg regelmessig, løpende og på en brukervennlig og standardisert måte offentliggjøre tallfestede opplysninger om avtalte og tilgjengelige kapasiteter i lagrings- og LNG-anleggene.
3. Operatørene av LNG- og lagringsanlegg skal alltid framlegge de opplysninger som kreves i henhold til denne forordning, på en meningsfull, tydelig kvantifiserbar og lett tilgjengelig måte og på et grunnlag som ikke innebærer forskjellsbehandling.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

4. Operatørene av LNG- og lagringsanlegg skal offentliggjøre mengden gass i hvert enkelt lagrings- eller LNG-anlegg eller gruppe lagringsanlegg om det er på den måten nettbrukerne får tilgang, inngående og utgående strømmer og tilgjengelige kapasiteter i lagrings- og LNG-anleggene, herunder anlegg som er unntatt fra tilgang for tredjemann. Disse opplysningene skal også meddeles operatøren av overføringsnettet, som skal offentliggjøre dem som aggregerte mengder per nett eller delnett angitt ved de relevante punkter. Opplysningene skal oppdateres minst daglig.

I tilfeller der brukeren av et lagringsnett er den eneste brukeren av et lagringsanlegg, kan brukeren av lagringsnettet sende den nasjonale reguleringsmyndigheten en begrunnet anmodning om fortrolig behandling av opplysningene som overføres til den i samsvar med første ledd. Dersom den nasjonale reguleringsmyndigheten fastslår at en slik anmodning er begrunnet, særlig i betraktning av behovet for å avveie interessen for legitim beskyttelse av forretningshemmeligheter hvis offentliggjøring vil påvirke brukeren av lagringsanleggets overordnede forretningsstrategi negativt, med målet om å skape et konkurransebasert indre marked for gass, kan den tillate at operatøren av lagringsnettet ikke offentliggjør dataene nevnt i nr. 1, for et tidsrom av inntil ett år.

Annet ledd skal gjelde uten at det berører operatøren av overføringsnettets opplysnings- og offentliggjøringsplikt i henhold til nr. 1, med mindre de aggregerte opplysningene er identiske med de individuelle opplysningene for lagringsnettet som den nasjonale reguleringsmyndigheten har godkjent ikke skal offentliggjøres.

5. For å sikre oversiktlige og objektive tariffes som ikke innebærer forskjellsbehandling, og fremme effektiv infrastrukturutnyttelse skal operatørene av LNG- og lagringsanlegg eller relevante reguleringsmyndigheter offentliggjøre tilstrekkelig detaljerte opplysninger om opphav, beregningsmetoder og struktur for infrastrukturtariffene som er fastsatt for tilgang for tredjemann.

Artikkel 20

Nettoperatørenes oppbevaring av opplysninger

Operatørene av overførings-, lagrings- og LNG-nett skal oppbevare alle opplysningene nevnt i artikkel 18 og 19 og i del 3 i vedlegg I i fem år slik at de nasjonale myndighetene, herunder den

nasjonale reguleringsmyndigheten, den nasjonale konkurransemyndigheten og Kommisjonen har tilgang til dem.

Artikkel 21

Utjevningsregler og -gebyrer

1. Utjevningsreglene skal utformes på en rimelig og oversiktlig måte som ikke innebærer forskjellsbehandling, og være basert på objektive kriterier. Utjevningsreglene skal gjenspeile reelle nettbehov og ta hensyn til de ressurser som operatøren av overføringsnettet har til rådighet. Utjevningsreglene skal være markedsbasert.
2. For at nettbrukerne skal kunne treffe korrigerende tiltak i tide, skal operatøren av overføringsnettet gi tilstrekkelige, pålitelige elektroniske opplysninger i rett tid om nettbrukernes utjevningsstatus.

Opplysningene som gis, skal gjenspeile nivået på de opplysninger som operatøren av overføringsnettet har til rådighet, og oppgjørperioden som utjevningsgebyrene er beregnet for.

Opplysninger i henhold til dette nummer skal legges fram uten kostnad.

3. Utjevningsgebyrene skal så langt det er mulig gjenspeile kostnadene og samtidig gi nettbrukerne passende stimulering til å utjevne sin tilførsel og sitt uttak av gass. De skal hindre krysssubsidiering mellom nettbrukere og skal ikke hindre nye markedsdeltakere i å komme inn på markedet.

Beregningsmetoden for utjevningsgebyrene og de endelige tariffene skal offentliggjøres av vedkommende myndigheter eller av operatøren av overføringsnettet.

4. Medlemsstatene skal sikre at operatører av overføringsnett bestreber seg på å harmonisere utjevningsordningene og effektivisere utjevningsgebyrenes struktur og nivåer for å fremme handelen med gass.

Artikkel 22

Handel med kapasitetsrettigheter

Hver operatør av overførings-, lagrings- og LNG-nett skal treffe rimelige tiltak for å muliggjøre og legge til rette for fri handel med kapasitetsrettigheter på en åpen måte som ikke innebærer forskjellsbehandling. Hver av disse operatørene skal utarbeide harmoniserte avtaler og framgangsmåter for transport, LNG-anlegg og lagring for primærmarkedet for å lette sekundærhandelen med kapasitet

og anerkjenne overdragelse av primære kapasitetsrettigheter som er meldt av nettbrukerne.

De harmoniserte avtalene og framgangsmåtene for transport, LNG-anlegg og lagring skal meldes til reguleringsmyndighetene.

Artikkel 23

Retningslinjer

1. Ved behov skal retningslinjer for hvilken grad av harmonisering som minst kreves for å oppnå formålet med denne forordning, gi nærmere opplysninger om
 - a) tilgangstjenester for tredjemann, herunder disse tjenestenes art og varighet samt andre egenskaper ved tjenestene, i samsvar med artikkel 14 og 15,
 - b) prinsippene som ligger til grunn for ordningene for kapasitetstildeling og anvendelsen av framgangsmåter for håndtering av overbelastning i tilfelle overbelastning som følge av avtalebetinget overbelastning, i samsvar med artikkel 16 og 17,
 - c) nærmere opplysninger om innlevering av opplysninger, fastsettelse av de tekniske opplysninger som er nødvendige for at nettbrukerne skal få effektiv tilgang til nettet, og fastsettelse av alle punkter som er relevante for innsynskravene, herunder de opplysninger som skal offentliggjøres på alle relevante punkter, samt tidsplanen for offentliggjøring av disse opplysningene, i samsvar med artikkel 18 og 19,
 - d) nærmere opplysninger om metoden for beregning av tariffen i forbindelse med handel med naturgass over landegrensene, i samsvar med artikkel 13,
 - e) nærmere opplysninger om de områder som er angitt i artikkel 8 nr. 6.
2. Retningslinjer for forholdene nevnt i nr. 1 bokstav a), b) og c) er fastsatt i vedlegg I når det gjelder operatører av overføringsnett.

Kommisjonen skal for dette formål rådføre seg med Byrådet og ENTSO for gass.

3. Anvendelse og endring av retningslinjer som vedtas i henhold til denne forordning, skal gjenspeile forskjellene mellom nasjonale gass-

nett og skal derfor ikke kreve ensartede detaljerte tilgangsvilkår for tredjemann på fellesskapsplan. Retningslinjene kan imidlertid fastsette de minstekrav som skal oppfylles for å oppnå vilkår for nettilgang som er oversiktlige og ikke innebærer forskjellsbehandling, som er nødvendige for et indre marked for gass, og som så kan anvendes på bakgrunn av forskjellene mellom nasjonale gassnett.

Artikkel 24

Reguleringsmyndigheter

Når reguleringsmyndighetene utfører sine oppgaver i henhold til denne forordning, skal de sikre samsvar med denne forordning og retningslinjene vedtatt i henhold til artikkel 23.

Ved behov skal de samarbeide med hverandre og med Kommisjonen og Byrådet i samsvar med kapittel VIII i direktiv 2009/73/EF.

Artikkel 25

Opplysninger

Medlemsstatene og reguleringsmyndighetene skal på anmodning gi Kommisjonen alle opplysninger som er nødvendige for å etterkomme artikkel 23.

Kommisjonen skal fastsette en rimelig frist for å gi opplysningene, idet det tas hensyn til hvor komplekse de påkrevde opplysningene er, og hvor raskt det er behov for dem.

Artikkel 26

Medlemsstatenes rett til å treffe mer detaljerte tiltak

Denne forordning skal ikke berøre medlemsstatenes rett til å opprettholde eller innføre tiltak som inneholder mer detaljerte bestemmelser enn dem som er fastsatt her eller i retningslinjene nevnt i artikkel 23.

Artikkel 27

Sanksjoner

1. Medlemsstatene skal fastsette regler om sanksjoner som får anvendelse på brudd på bestemmelsene i denne forordning, og treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at bestemmelsene gjennomføres. Sanksjonene må være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende. Medlemsstatene skal underrette Kommisjonen senest 1. juli 2006 om regler som tilsvarende bestemmelsene fast-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

satt i forordning (EF) nr. 1775/2005, og skal umiddelbart underrette den om eventuelle senere endringer som berører dem. De skal underrette Kommisjonen senest 3. september 2003 om reglene som ikke tilsvare bestemmelsene fastsatt i forordning (EF) nr. 1775/2005, og skal umiddelbart underrette den om eventuelle senere endringer som berører dem.

2. Sanksjonene omhandlet i nr. 1 skal ikke være strafferettslige.

Artikkel 28

Komitéframgangsmåte

1. Kommisjonen skal bistås av komiteen nedsatt ved artikkel 51 i direktiv 2009/73/EF.
2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5a nr. 1–4 og artikkel 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det skal tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.

Artikkel 29

Kommisjonens rapport

Kommisjonen skal overvåke gjennomføringen av denne forordning. I sin rapport i henhold til artikkel 52 nr. 6 i direktiv 2009/73/EF skal Kommisjonen også redegjøre for de erfaringer som er gjort ved anvendelsen av denne forordning. Rapporten skal særlig redegjøre for i hvilken grad forordningen har vært vellykket når det gjelder å sikre kostnadsrelaterte vilkår som ikke innebærer forskjellsbehandling, for tilgang til overføringsnett for gass som bidrar til valgfrihet for kundene, et velfungerende indre marked og langsiktig forsyningssikkerhet. Om nødvendig skal rapporten følges av egnede forslag og/eller anbefalinger.

Artikkel 30

Unntak og fritak

Denne forordning får ikke anvendelse på

- a) overføringsnett for naturgass som ligger i medlemsstatene, så lenge unntakene innvilget i henhold til artikkel 49 i direktiv 2009/73/EF, gjelder,
- b) store nye infrastrukturprosjekter, det vil si forbindelsesledninger, LNG- og lagringsanlegg, og betydelige kapasitetsøkninger i eksisterende infrastruktur og endringer av slik infrastruktur som muliggjør utvikling av nye kilder for gassforsyning i henhold til artikkel 36 nr. 1 og 2 i direktiv 2009/73/EF, som er

unntatt fra bestemmelsene i artikkel 9, 14, 32, 33, 34 eller artikkel 41 nr. 6, 8 og 10 i nevnte direktiv, så lenge de er unntatt fra bestemmelsene nevnt i dette ledd, med unntak av artikkel 19 nr. 4 i denne forordning, eller

- c) overføringsnett for naturgass som det er innvilget unntak for i henhold til artikkel 48 i direktiv 2009/73/EF.

Når det gjelder første ledd bokstav a), kan medlemsstater som er innvilget unntak i henhold til artikkel 49 i direktiv 2009/73/EF, søke Kommisjonen om midlertidig unntak fra anvendelsen av denne forordning for en periode på opptil to år fra utløpsdatoen for unntakene nevnt i denne bokstav.

Artikkel 31

Oppheving

Forordning (EF) nr. 1775/2005 oppheves fra 3. mars 2011. Henvisninger til den opphevede forordningen skal forstås som henvisninger til denne forordning og leses som angitt i sammenligningstabellen i vedlegg II.

Artikkel 32

Ikrafttredelse

Denne forordning trer i kraft den 20. dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Den får anvendelse fra 3. september 2009.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 13. juli 2009.

For Europaparlamentet *For Rådet*

H.-G. Pöttering

E. Erlandsson

President

Formann

Vedlegg I

Retningslinjer for

1. Tilgangstjenester for tredjemann når det gjelder operatører av overføringsnett
 1. Operatører av overføringsnett skal tilby faste og avbrytbare tjenester med en varighet på minst én dag.
 2. Harmoniserte transportavtaler og felles nettregler skal utformes slik at de letter handel med og gjenbruk av kapasitet som det er inngått avtale med nettbrukerne om, uten å hindre frigjøring av kapasitet.

3. Operatører av overføringsnett skal utarbeide nettreger og harmoniserte avtaler etter behørig samråd med nettbrukerne.
4. Operatører av overføringsnett skal innføre standardiserte framgangsmåter for spesifisering og ny spesifisering. De skal utvikle informasjonssystemer og elektroniske kommunikasjonsmidler for å gi nettbrukerne egnede data og for å forenkle transaksjoner som spesifisering, inngåelse av avtaler om kapasitet og overdragelse av kapasitetsrettigheter mellom nettbrukere.
5. Operatører av overføringsnett skal harmonisere formaliserte framgangsmåter for anmodning og svartider i samsvar med god industriell praksis med det formål å gjøre svartidene så korte som mulig. De skal senest 1. juli 2006 og etter samråd med de berørte nettbrukerne innføre direktekoplede systemer for reservasjon og bekrefteelse av kapasitet samt framgangsmåter for spesifisering og ny spesifisering.
6. Operatører av overføringsnett skal ikke avkrevne nettbrukerne særskilte gebyrer for anmodninger om opplysninger og transaksjoner som er forbundet med deres transportavtaler, og som gjennomføres i samsvar med standardregler og -framgangsmåter.
7. For anmodninger om opplysninger som medfører ekstraordinære eller urimelig høye utgifter, for eksempel fordi det er nødvendig med forundersøkelser, kan det kreves særskilte gebyrer, forutsatt at gebyrene kan begrunnes på behørig måte.
8. Operatører av overføringsnett skal samarbeide med andre operatører av overføringsnett om å samordne vedlikeholdet av de respektive nettene for at det skal være færrest mulig avbrudd i overføringstjenestene til nettbrukerne og til operatører av overføringsnett i andre områder, og for å sikre dem de samme fordeler med hensyn til forsyningssikkerhet, herunder i forbindelse med transitt.
9. Operatører av overføringsnett skal minst en gang per år innen en forhåndsfastsatt frist offentliggjøre alle planlagte vedlikeholdsperioder som kan påvirke nettbrukernes rettigheter i henhold til transportavtaler og tilsvarende driftsopplysninger med tilstrekkelig forvarsel. Dette skal omfatte rask offentliggjøring av eventuelle endringer av planlagte vedlikeholdsperioder og varsel om ikke-planlagt vedlikehold på en måte som ikke innebærer forskjellsbehandling, så

snart disse opplysningene blir tilgjengelige for operatøren av overføringsnett. Under vedlikeholdsperiodene skal operatører av overføringsnett regelmessig offentliggjøre oppdaterte opplysninger om vedlikeholdet og dets forventede varighet og virkninger.

10. Operatører av overføringsnett skal hver dag føre protokoll over det pågående vedlikeholdet og de avbrudd i gasstrømmen som det medfører, og på anmodning stille denne til rådighet for vedkommende myndighet. Opplysningene skal også på anmodning stilles til rådighet for dem som påvirkes av avbruddene.
2. Prinsipper for ordninger for kapasitetstildeling og framgangsmåter for håndtering av overbelastning og anvendelsen av disse ved avtalebetinget overbelastning
 - 2.1. Prinsipper for ordninger for kapasitetstildeling og for framgangsmåter for håndtering av overbelastning for operatører av overføringsnett
 1. Ordningene for kapasitetstildeling og framgangsmåtene for håndtering av overbelastning skal lette utviklingen av konkurranse og likvid handel med kapasitet og skal være forenlige med markedsordningene, herunder spotmarkedene og handelsplassene. De skal være fleksible og kunne tilpasses endrede markedsvilkår.
 2. Disse ordningene og framgangsmåtene skal ta hensyn til det berørte nettets funksjonsdyktighet og til forsyningssikkerheten.
 3. Disse ordningene og framgangsmåtene skal verken stå i veien for nye markedsdeltakere eller føre til utilbørlige hindringer for nyetablering. De skal ikke hindre markedsdeltakere, herunder nykommere på markedet og selskaper med liten markedsandel, i å konkurrere effektivt.
 4. Disse ordningene og framgangsmåtene skal gi egnede økonomiske signaler for effektiv og maksimal utnyttelse av den tekniske kapasiteten og fremme investeringer i ny infrastruktur.
 5. Nettbrukerne skal underrettes om forhold som kan påvirke tilgjengeligheten av avtalt kapasitet. Opplysninger om avbrudd skal gjenspeile nivået på de opplysninger operatøren av overføringsnett har til rådighet.

6. Dersom det blir vanskelig å oppfylle avtaleforpliktelsene om levering av årsaker forbundet med nettets funksjonsdyktighet, skal operatører av overføringsnett underrette nettbrukerne og umiddelbart søke en løsning som ikke innebærer forskjellsbehandling.

Operatører av overføringsnett skal rådspørre nettbrukerne om framgangsmåter før de iverksettes, og komme overens om dem med reguleringsmyndigheten.

2.2. Framgangsmåter for håndtering av overbelastning ved avtalebetinget overbelastning

1. Dersom avtalt kapasitet ikke utnyttes, skal operatører av overføringsnett stille denne kapasiteten til rådighet på primærmarkedet som avbrytbar kapasitet gjennom avtaler med forskjellig varighet med mindre den berørte nettbrukeren tilbyr denne kapasiteten på sekundærmarkedet til en rimelig pris.
2. Inntektene fra frigjort avbrytbar kapasitet skal deles etter regler som fastsettes eller godkjennes av vedkommende reguleringsmyndighet. Disse reglene skal være forenlige med kravet om effektiv bruk av nettet.
3. Vedkommende reguleringsmyndigheter kan fastsette en rimelig pris for frigjort avbrytbar kapasitet, idet de tar hensyn til de rådende omstendigheter.
4. Når det er hensiktsmessig, skal operatører av overføringsnett gjøre rimelige anstrengelser for å tilby i alle fall deler av den utnyttede kapasiteten på markedet som fast kapasitet.

3. Fastsettelse av de tekniske opplysninger som er nødvendige for at nettbrukerne skal få effektiv tilgang til nettet, fastsettelse av alle punkter som er relevante for innsynskravene, hvilke opplysninger som skal offentliggjøres på alle relevante punkter, og tidsplanen for offentliggjøring av disse opplysningene

3.1. Fastsettelse av de tekniske opplysninger som er nødvendige for at nettbrukerne skal få effektiv tilgang til nettet

Operatører av overføringsnett skal offentliggjøre minst følgende opplysninger om sine systemer og tjenester:

- a) en detaljert og fullstendig beskrivelse av de forskjellige tjenestene som tilbys, og gebyrene for disse,
- b) de forskjellige typer av transportavtaler som finnes for disse tjenestene, og even-

tuelt nettreglene og/eller standardvilkårene som fastsetter alle nettbrukeres rettigheter og forpliktelser, herunder harmoniserte transportavtaler og andre relevante dokumenter,

- c) de harmoniserte framgangsmåter som anvendes ved bruk av overføringsnettet, herunder definisjoner av sentrale begreper,
 - d) bestemmelser om kapasitetstildeling, håndtering av overbelastning og framgangsmåter for å motvirke hamstring og lette gjenbruk,
 - e) de regler som gjelder for operatører av overføringsnett med hensyn til handel med kapasitet på sekundærmarkedet,
 - f) dersom det er relevant, den fleksibilitet og de toleransegrenser som inngår i transport og andre tjenester uten særskilt gebyr, samt den fleksibilitet som tilbys utover dette, med tilhørende gebyrer,
 - g) en detaljert beskrivelse av gassnettet til operatøren av overføringsnettet, med angivelse av alle relevante punkter som kopler dette nettet sammen med nettene til andre operatører av overføringsnett og/eller med gassinfrastruktur, for eksempel anlegg for flytende naturgass (LNG) og infrastruktur som er nødvendig for å levere tilleggstjenester som definert i artikkel 2 nr. 14 i direktiv 2009/73/EF,
 - h) opplysninger om gasskvalitet og trykkraft,
 - i) reglene for tilkopling til systemet som drives av operatøren av overføringsnettet,
 - j) rettidige opplysninger om foreslåtte og/eller faktiske endringer av tjenestene eller vilkårene, herunder opplysningene angitt i bokstav a)–i).
- 3.2. Fastsettelse av alle punkter som er relevante for innsynskravene
- De relevante punktene skal minst omfatte
- a) alle tilførselspunkter til et nett som drives av en operatør av overføringsnett,
 - b) de viktigste uttakspunktene og uttaksosonene som dekker minst 50 % av den samlede uttakskapasiteten i nettet til en gitt operatør av overføringsnett, herunder alle uttakspunkter eller uttaksosoner som dekker mer enn 2 % av nettets samlede uttakskapasitet,

- c) alle forbindelsespunkter med nettene til andre operatører av overføringsnett,
 - d) alle punkter som forbinder nettet til en operatør av overføringsnett med en LNG-terminal,
 - e) alle vesentlige punkter i nettet til en gitt operatør av overføringsnett, herunder forbindelsespunkter til handelsplasser for gass. Alle punkter der det ut fra erfaring er sannsynlig at det vil oppstå fysisk overbelastning, anses som vesentlige,
 - f) alle punkter som forbinder nettet til en gitt operatør av overføringsnett med infrastruktur som er nødvendig for å levere tilleggstjenester som definert i artikkel 2 nr. 14 i direktiv 2009/73/EF.
- 3.3. Opplysninger som skal offentliggjøres på alle relevante punkter, og tidsplanen for offentliggjøring av disse opplysningene
1. På alle relevante punkter skal operatører av overføringsnett regelmessig og løpende offentliggjøre følgende opplysninger på Internett om de daglige kapasitetsforhold på en brukervennlig og standardisert måte:
 - a) den maksimale tekniske kapasiteten for strømmer i begge retninger,
 - b) den samlede avtalte og avbrytbare kapasiteten, og
 - c) den tilgjengelige kapasiteten.
 2. For alle relevante punkter skal operatørene av overføringsnett offentliggjøre tilgjengelige kapasiteter for minst 18 måneder framover og oppdatere disse opplysningene minst en gang per måned, eller oftere dersom nye opplysninger blir tilgjengelige.
 3. Operatører av overføringsnett skal daglig offentliggjøre oppdaterte opplysninger om tilgjengeligheten av kortsiktige tjenester (for påfølgende dag og påfølgende uke), basert blant annet på spesifiseringer, gjeldende avtaleforpliktelser og regelmessige langtidsprognoser for tilgjengelig årskapasiteter for opptil ti år framover for alle relevante punkter.
 4. Operatører av overføringsnett skal løpende offentliggjøre historiske høyeste og laveste verdier for månedlig kapasitetsutnyttelse og årlige gjennomsnittsstrømmer på alle relevante punkter for de siste tre årene.
 5. Operatører av overføringsnett skal daglig føre protokoll over de faktiske samlede strømmene for minst tre måneder.
 6. Operatører av overføringsnett skal føre effektive registre over alle kapasitetsavtaler og alle andre relevante opplysninger om beregning og levering av tilgang til tilgjengelige kapasiteter, og vedkommende nasjonale myndigheter skal ha tilgang til disse registrene for å kunne utføre sine plikter.
 7. Operatører av overføringsnett skal stille til rådighet brukervennlige verktøyer for beregning av tariffer for tilgjengelige tjenester og for direktekoplet kontroll av tilgjengelig kapasitet.
 8. Dersom operatører av overføringsnett ikke kan offentliggjøre opplysninger i samsvar med nr. 1, 3 og 7, skal de rådspørre vedkommende nasjonale myndigheter og utarbeide en handlingsplan for gjennomføring snarest mulig og senest 31. desember 2006.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

Vedlegg II

Sammenligningstabell

Forordning (EF) nr. 1775/2005	Denne forordning
Artikkel 1	Artikkel 1
Artikkel 2	Artikkel 2
—	Artikkel 3
—	Artikkel 4
—	Artikkel 5
—	Artikkel 6
—	Artikkel 7
—	Artikkel 8
—	Artikkel 9
—	Artikkel 10
—	Artikkel 11
—	Artikkel 12
Artikkel 3	Artikkel 13
Artikkel 4	Artikkel 14
—	Artikkel 15
Artikkel 5	Artikkel 16
—	Artikkel 17
Artikkel 6	Artikkel 18
—	Artikkel 19
—	Artikkel 20
Artikkel 7	Artikkel 21
Artikkel 8	Artikkel 22
Artikkel 9	Artikkel 23
Artikkel 10	Artikkel 24
Artikkel 11	Artikkel 25
Artikkel 12	Artikkel 26
Artikkel 13	Artikkel 27
Artikkel 14	Artikkel 28
Artikkel 15	Artikkel 29
Artikkel 16	Artikkel 30
—	Artikkel 31
Artikkel 17	Artikkel 32
Vedlegg	Vedlegg I

Vedlegg 7

Kommisjonsbeslutning av 10. november 2010 om endring av kapittel 3 i vedlegg I til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 715/2009 om vilkår for tilgang til overføringsnett for naturgass (2010/685/EU)

EUROPAKOMMISJONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den europeiske unions virkemåte,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 715/2009 av 13. juli 2009 om vilkår for tilgang til overføringsnett for naturgass¹, særlig artikkel 23 nr. 2, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Forordning (EF) nr. 715/2009 fastsetter retningslinjer for fastsettelse av de tekniske opplysninger som er nødvendige for at nettbrukerne skal få effektiv tilgang til nettet.
- 2) Retningslinjene bør inneholde krav om oversiktighet for å sikre effektiv tilgang til overføringsnett for naturgass og gi en minstegaranti for like vilkår for markedsadgang i praksis.
- 3) Tiltakene fastsatt i denne beslutning er i samsvar med uttalelse fra komiteen nevnt i artikkel 28 i forordning (EF) nr. 715/2009 —

GJORT DETTE VEDTAK:

Artikkel 1

Kapittel 3 i vedlegg I til forordning (EF) nr. 715/2009 erstattes med teksten i vedlegget til denne beslutning.

Artikkel 2

Denne beslutning trer i kraft den 20. dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Den får anvendelse fra 3. mars 2011.

Utferdiget i Brussel, 10. november 2010.

For Kommisjonen

José Manuel BARROSO

President

VEDLEGG

«3. Fastsettelse av de tekniske opplysninger som er nødvendige for at nettbrukerne skal få effektiv tilgang til nettet, fastsettelse av alle punkter som er relevante for kravene om oversikt, hvilke opplysninger som skal offentliggjøres for alle relevante punkter, og tidsplanen for offentliggjøring av disse opplysningene

3.1 Fastsettelse av de tekniske opplysninger som er nødvendige for at nettbrukerne skal få effektiv tilgang til nettet

3.1.1 Form for offentliggjøring

1) Operatører av overføringsnett skal legge fram alle opplysninger nevnt i punkt 3.1.2 og punkt 3.3 nr. 1-5, på følgende måte:

- a) på et nettsted som er gratis tilgjengelig for allmennheten, og som ikke krever noen registrering eller annen form for påmelding hos operatøren av overføringsnettet,
- b) regelmessig/fortløpende; hvor hyppig opplysningene skal ajourføres, avhenger av hvor hyppig de endres og tjenestens varighet,
- c) på en brukervennlig måte,
- d) på en tydelig, målbar og lett tilgjengelig måte og på et grunnlag som ikke innebærer forskjellsbehandling,
- e) i et nedlastbart format som tillater kvantitative analyser,
- f) med ensartet bruk av enheter, framfor alt skal kWh (med en referansetemperatur for forbrenningen på 298,15 K) være enheten for energiinnhold og m³ (ved 273,15 K og 1,01325 bar) skal være enhe-

¹ EUT L 211 av 14.8.2009, s. 36.

ten for volum. Den konstante konverteringsfaktoren for energiinnhold skal angis. Ut over formatet nevnt over kan det også benyttes andre måleenheter for offentliggjøringen,

g) på medlemsstatens offisielle språk og på engelsk.

2) Operatører av overføringsnett skal legge fram opplysninger om faktiske endringer i opplysningene nevnt i punkt 3.1.2 og punkt 3.3 nr.1-5 så snart disse blir tilgjengelige for dem.

3.1.2 Innholdet i offentligjøringen

Operatører av overføringsnett skal offentliggjøre minst følgende opplysninger om sine nett og tjenester:

a) en detaljert og fullstendig beskrivelse av de forskjellige tjenestene som tilbys, samt de tilhørende avgiftene,

b) de forskjellige typene overføringsavtaler som finnes for disse tjenestene,

c) nettreglene og/eller standardvilkårene som fastsetter alle nettbrukeres rettigheter og forpliktelser, herunder

1. harmoniserte overføringsavtaler og andre relevante dokumenter,

2. dersom det er relevant for tilgangen til nettet, en spesifisering av alle relevante parametere for gasskvalitet for alle relevante punkter som fastsatt i punkt 3.2 i dette vedlegg, herunder minst brutto varmeverdi og wobbetall, samt erstatningsansvar eller konverteringskostnader for nettbrukere i tilfelle gassen ikke oppfyller disse spesifikasjoner,

3. dersom det er relevant for tilgangen til nettet, opplysninger om trykkraft for alle relevante punkter,

4. framgangsmåten i tilfelle brudd på den avbrytbare kapasiteten, herunder, dersom det er aktuelt, tidspunkt,

omfang og rangering av individuelle avbrudd (for eksempel forholdsmessig eller i samsvar med prinsippet «først inn, sist avbrutt»),

d) de harmoniserte framgangsmåter som anvendes ved bruk av overføringsnettet, herunder definisjoner av sentrale begreper,

e) bestemmelser om kapasitetstildeling, håndtering av overbelastning og framgangsmåter for å motvirke hamstring og lette gjenbruk,

f) de regler for handel med kapasitet på sekundærmarkedet som gjelder overfor operatørene av overføringsnett,

g) regler for balansering og metode for beregning av avgifter for balansering,

h) dersom det er relevant, den fleksibilitet og de toleransegrenser som inngår i overføringstjenester og andre tjenester uten særskilt avgift, samt den kapasitet som tilbys utover dette, med tilhørende avgifter,

i) en detaljert beskrivelse av gassnettet til operatøren av overføringsnettet og de relevante forbindelsespunkter som fastsatt i punkt 3.2 i dette vedlegg samt navnene på operatørene av samkjøringsnettet eller -anleggene.

j) reglene for tilkopling til nettet som drives av operatøren av overføringsnettet,

k) opplysninger om nødordninger, i den grad det er ansvaret til operatøren av overføringsnettet, for eksempel tiltak som kan medføre frakopling av kundegrupper og andre generelle regler for erstatningsansvar som gjelder for operatøren av overføringsnettet,

l) framgangsmåter for forbindelsespunkter som er avtalt mellom operatørene av overføringsnett om nettets samvirkningsevne, som har betydning for nettbrukernes tilgang til de berørte overføringsnett, og avtalte framgangsmåter for spesifisering og balansering og andre avtalte

framgangsmåter som fastsetter bestemmelser om tildelinger av gasstrøm og balansering, herunder de metoder som brukes,

- m) operatørene av overføringsnett skal offentliggjøre en detaljert, omfattende beskrivelse av metoden og prosessen, med opplysninger om de parametere som er anvendt og de viktigste forutsetninger som er brukt for å beregne teknisk kapasitet.

3.2 Fastsettelse av alle punkter som er relevante for kravene om oversiktighet

- 1) De relevante punktene skal minst omfatte
 - a) alle tilførsels- og uttakspunkter til og fra et overføringsnett som drives av en operatør av overføringsnett, med unntak av uttakspunkter som er tilkoplede en enkelt sluttkunde, og tilførselspunkter som er knyttet direkte til en enkelt produsents produksjonsanlegg basert i EU,
 - b) alle inntaks- og uttakspunkter som forbinder balanseringsområdene til operatører av overføringsnett,
 - c) alle punkter som forbinder nettet til en operatør av overføringsnett med en LNG-terminal, fysiske handelssentre for gass og lagrings- og produksjonsanlegg, med mindre disse produksjonsanleggene er unntatt i henhold til bokstav a),
 - d) alle punkter som forbinder nettet til en gitt operatør av overføringsnett med infrastruktur som er nødvendig for å levere tilleggstjenester som definert i artikkel 2 nr. 14 i direktiv 2009/73/EF.
- 2) Opplysninger til de enkelte sluttkunder og til produksjonsanlegg som ikke omfattes av definisjonen av relevante punkter som beskrevet i punkt 3.2 nr. 1 bokstav a), skal offentliggjøres i samlet form, minst per balanseringsområde. Sammenstillingen av de enkelte sluttkunder og av produksjonsanlegg som ikke omfattes av definisjonen av relevante punkter som beskrevet i punkt 3.2 nr. 1 bokstav a), skal når det gjelder anvendelsen av dette vedlegg, betraktes som ett relevant punkt.
- 3) Dersom punkter mellom to eller flere operatører av overføringsnett forval-

tes utelukkende av de berørte operatører av overføringsnett og nettbrukerne ikke er involvert, verken avtalemessig eller driftsmessig, eller dersom punkter forbinder et overføringsnett med et distribusjonsnett og det ikke er noen avtalebetinget overbelastning // på disse punkter, skal operatørene av overføringsnett for disse punkter unntas fra plikten om å offentliggjøre kravene i punkt 3.3 i dette vedlegg. Den nasjonale reguleringsmyndighet kan kreve at operatørene av overføringsnett offentliggjør kravene i punkt 3.3 i dette vedlegg for alle eller grupper av unntatte punkter. I slike tilfeller skal opplysningene, dersom de er tilgjengelige for operatøren av overføringsnettet, offentliggjøres i samlet form på et meningsfullt nivå og minst per balanseringssone. Denne sammenstillingen av nevnte punkter skal når det gjelder anvendelsen av dette vedlegg, betraktes som ett relevant punkt.

3.3 Opplysninger som skal offentliggjøres for alle relevante punkter, og tidsplanen for offentliggjøring av disse opplysningene

- 1) Operatører av overføringsnett skal for alle relevante punkter offentliggjøre opplysningene oppført i bokstav a)-g) for alle tjenester og tilleggstjenester som ytes (særlig opplysninger om blanding, kvalitetsjustering og konvertering). Disse opplysningene skal offentliggjøres i form av tallfestede opplysninger, på time- eller dagsbasis, som tilsvarer den minste referanseperioden for bestilling av kapasitet og (re-)spesifisering og den minste oppgjørperioden som avgiftene for ubalansert beregnes for. Dersom den minste referanseperioden avviker fra en dagsperiode, skal opplysningene i henhold til bokstav a)-g) gjøres tilgjengelig også for dagsperioden. Disse opplysninger og ajourføringer skal offentliggjøres så snart de er tilgjengelige for operatøren av overføringsnettet («nesten sanntid»).
 - a) teknisk kapasitet for strømmer i begge retninger,
 - b) samlet avtalt fast og avbrytbar kapasitet i begge retninger,
 - c) spesifiseringer og respesifiseringer i begge retninger,

- d) tilgjengelig fast og avbrytbar kapasitet i begge retninger,
 - e) faktiske fysiske strømmer,
 - f) planlagte og faktiske avbrudd i avbrytbar kapasitet,
 - g) planlagte og ikke-planlagte avbrudd i faste tjenester samt opplysninger om gjenopprettelse av de faste tjenester (særlig vedlikehold av nettet og sannsynlig varighet av eventuelle avbrudd grunnet vedlikehold). Planlagte avbrudd skal offentliggjøres minst 42 dager i forveien.
- 2) For alle relevante punkter skal opplysningene nevnt i punkt 3.3 nr. 1 bokstav a), b) og d) offentliggjøres minst 18 måneder i forveien.
 - 3) For alle relevante punkter skal operatørene av overføringsnett løpende offentliggjøre historiske opplysninger om kravene i punkt 3.3 nr. 1 bokstav a)-g) for de siste fem årene.
 - 4) Operatørene av overføringsnett skal daglig offentliggjøre målte verdier av brutto varmeverdi eller wobbetall for alle relevante punkter. Foreløpige tall skal offentliggjøres minst tre dager etter den berørte gassdag. Endelige tall skal offentliggjøres minst tre måneder etter utløpet av den berørte måned.
 - 5) For alle relevante punkter skal operatørene av overføringsnett årlig offentliggjøre tilgjengelig kapasitet, reservert og teknisk kapasitet for hele perioden det er inngått avtale om kapasitet om, samt ett år utover denne periode, men minst for de påfølgende ti år. Disse opplysninger skal ajourføres minst hver måned eller oftere dersom nye opplysninger blir tilgjengelige. Offentliggjøringen skal gjenspeile den perioden kapasiteten tilbys markedet.
- 3.4 Opplysninger som skal offentliggjøres om overføringsnettet, og tidsplan for offentliggjøring av disse opplysningene
- 1) Operatørene av overføringsnett skal sikre at de samlede mengder kapasitet som tilbys og avtales på sekundærmarkedet (det vil si selges fra en nettbruker til en annen nettbruker), når disse opplysningene er tilgjengelige for operatøren av overføringsnettet, offentliggjøres og ajourføres hver dag. Disse

opplysningene skal inneholde følgende spesifikasjoner:

- a) forbindelsespunkt der kapasiteten selges,
 - b) kapasitetens art, dvs. tilførsel, uttak, fast, avbrytbar,
 - c) kapasitetsmengden og varigheten av bruksretten til kapasiteten,
 - d) type salg, for eksempel overføring eller tildeling,
 - e) det totale antallet handler/overføringer,
 - f) eventuelt andre forhold som er kjent for operatøren av overføringsnettet som nevnt i punkt 3.3.
- Dersom disse opplysninger legges fram av en tredjemann, skal operatørene av overføringsnett være unntatt fra denne bestemmelse.
- 2) Operatørene av overføringsnett skal offentliggjøre harmoniserte vilkår for godkjenning av kapasitetstransaksjoner (for eksempel overføringer og tildelinger). Disse vilkårene skal minst inneholde
 - a) en beskrivelse av standardiserte produkter som kan selges på sekundærmarkedet,
 - b) ledetid for gjennomføring/godkjenning/registrering av sekundærhandler. Ved forsinkelser skal årsakene offentliggjøres,
 - c) meldingen til operatøren av overføringsnettet fra selger eller tredjemann som nevnt i punkt 3.4 nr.1, om navn på selger og kjøper samt kapasitetsopplysninger som angitt i punkt 3.4 nr. 1.

Dersom slike opplysninger legges fram av en tredjemann, skal operatørene av overføringsnett være unntatt fra denne bestemmelse.
 - 3) Hver operatør av overføringsnett skal når det gjelder balanseringstjenester for sitt eget nett, for hver balanseringsperiode underrette hver enkelt nettbruker om nettets foreløpige ubalanseløp og om kostnadene per nettbruker senest en måned etter at balanseringsperioden er avsluttet. Endelige data om kunder med en standardbelastningsprofil kan legges fram inntil 14 måneder senere. Dersom slike opplysninger legges fram av en tredjemann, skal operatørene av overfø-

ringsnett være unntatt fra denne bestemmelse. Når slike opplysninger legges fram, skal forretningsmessig følsomme opplysninger behandles fortrolig.

- 4) Dersom det utover tillatte avvik tilbys fleksibilitetstjenester med henblikk på tredjemanns tilgang, skal operatørene av overføringsnett daglig offentliggjøre prognoser for påfølgende dag for maksimal fleksibilitet, reservert fleksibilitet og tilgjengelig fleksibilitet på markedet for neste gasssdag. Operatøren av overføringsnett skal også offentliggjøre opplysninger om samlet utnyttelse av hver enkelt fleksibilitets-tjeneste ved utløpet av hver gasssdag. Dersom den nasjonale reguleringsmyndighet er overbevist om at offentliggjøring av disse opplysninger kan gi rom for mulig misbruk fra nettbrukernes side, kan den beslutte å frita operatøren av overføringsnett fra denne plikt.
- 5) Operatører av overføringsnett skal offentliggjøre, per balanseringsområde, mengden av gass i overføringsnett i begynnelsen av hver gasssdag og en prognose for mengden av gass i overføringsnett på slutten av hver gasssdag. Prognosen for mengden av gass på slutten av gasssdagen skal ajourføres hver time i løpet av gasssdagen. Dersom balanseringsavgifter beregnes på timebasis, skal operatø-

ren av overføringsnett offentliggjøre mengden av gass i overføringsnett på timebasis. Alternativt skal operatørene av overføringsnett offentliggjøre, per balanseringsområde, samlet ubalanseposisjon for alle brukere i begynnelsen av hver balanseringsperiode og prognosen for samlet ubalanseposisjon for alle brukere på slutten av hver gasssdag. Dersom den nasjonale reguleringsmyndighet er overbevist om at offentliggjøring av slike opplysninger kan gi rom for mulig misbruk fra nettbrukernes side, kan den beslutte å frita operatøren av overføringsnett fra denne plikt.

- 6) Operatørene av overføringsnett skal legge fram brukervennlige instrumenter for beregning av tariffer.
- 7) Operatørene av overføringsnett skal oppbevare tilgjengelig for vedkommende nasjonale myndigheter i minst fem år effektive registre over alle kapasitetsavtaler og alle andre relevante opplysninger om beregning og levering av tilgang til tilgjengelig kapasitet, særlig individuelle spesifiseringer og avbrudd. Operatørene av overføringsnett skal oppbevare dokumentasjon for alle relevante opplysninger nevnt i punkt 3.3 nr. 4 og 5 i minst fem år og på anmodning gjøre dem tilgjengelige for reguleringsmyndigheten. Begge parter skal behandle forretningsmessig følsomme opplysninger fortrolig.

Vedlegg 8

Kommisjonsbeslutning av 24. august 2012 om endring av vedlegg I til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 715/2009 om vilkår for tilgang til overføringsnett for naturgass (2012/490/EU)

EUROPAKOMMISJONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den europeiske unions virkemåte,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 715/2009 av 13. juli 2009 om vilkår for tilgang til overføringsnett for naturgass og om oppheving av forordning (EF) nr. 1775/2005¹, særlig artikkel 23 nr. 2, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Forordning (EF) nr. 715/2009 fastsetter regler for vilkårene for tilgang til overføringsnett for naturgass som sikrer likebehandling, for å sikre at det indre marked for gass kan fungere tilfredsstillende. Siden det i de fleste tilfeller ikke er lønnsomt og effektivt å duplisere overføringsnett for gass, stimuleres konkurransen på naturgassmarkedene ved hjelp av tilgang for tredjemann som åpner infrastrukturen for alle leverandører på en oversiktlig måte som sikrer likebehandling. Den hyppige forekomsten av avtalebettinget overbelastning der nettbrukerne ikke får tilgang til overføringsnettet for gass til tross for at kapasiteten er fysisk tilgjengelig, hindrer gjennomføringen av det indre marked for naturgass.
- 2) På tross av at visse prinsipper for håndtering av overbelastning er tatt i bruk, som å tilby avbrytbar kapasitet i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1775/2005 av 28. september 2005 om vilkår for tilgang til overføringsnett for naturgass² og forordning (EF) nr. 715/2009, har det i praksis vist seg at avtalebettinget overbelastning av overføringsnett for gass i Unionen fortsatt hindrer utviklingen av et velfungerende indre marked for gass. Det er derfor nødvendig å endre retningslinjene for anvendelsen av framgangsmåter for håndtering av overbelastning i tilfelle av avtalebettinget overbelastning. I hen-

hold til artikkel 23 nr. 3 i forordning (EF) nr. 715/2009 bør de foreslåtte framgangsmåtene gjenspeile forskjellene mellom nasjonale gassnett og kan fastsette minstekrav som skal oppfylles for å oppnå oversiktlige vilkår for nettilgang som sikrer likebehandling, med hensyn til framgangsmåtene for håndtering av overbelastning.

- 3) Framgangsmåtene for håndtering av overbelastning bør gjelde ved avtalebettinget overbelastning og tar sikte på å avhjelpe dette ved å føre uutnyttet kapasitet tilbake til markedet slik at den kan bli omfordelt i forbindelse med de ordinære fordelingsprosesser.
- 4) Der fysisk overbelastning forekommer hyppig på et forbindelsespunkt, er framgangsmåter for håndtering av overbelastning ofte ikke til nytte. I slike tilfeller bør en løsning søkes fra et nettplanleggings- og investeringsperspektiv.
- 5) I henhold til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 713/2009³ bør Byrået for samarbeid mellom energireguleringsmyndigheter («Byrået») overvåke og analysere gjennomføringen av disse retningslinjene. Operatørene av overføringsnett må offentliggjøre de opplysninger som er nødvendige for at forekomsten av avtalebettinget overbelastning skal kunne identifiseres i et anvendbart format.
- 6) I samsvar med artikkel 24 i forordning (EF) nr. 715/2009 skal de nasjonale reguleringsmyndigheter sikre at retningslinjene overholdes.
- 7) For å sikre at framgangsmåtene for håndtering av overbelastning anvendes på den mest effektive måten på alle forbindelsespunkter og med sikte på å øke tilgjengelig kapasitet i alle tilgrensende tilførsels- og uttakssystemer, er det svært viktig at nasjonale reguleringsmyndigheter og operatører av overføringsnett fra ulike medlemsstater og innen medlemsstater

¹ EUT L 211 av 14.8.2009, s. 36.

² EUT L 289 av 3.11.2005, s. 1.

³ EUT L 211 av 14.8.2009, s. 1.

samarbeider tett seg imellom og med hverandre. Særlig bør nasjonale reguleringsmyndigheter og operatører av overføringsnett ta beste praksis i betraktning og bestrebe seg på å harmonisere framgangsmåtene for gjennomføring av disse retningslinjer. I samsvar med artikkel 7 i forordning (EF) nr. 713/2009 bør Byrået og de nasjonale reguleringsmyndighetene sikre at de mest effektive framgangsmåtene for håndtering av overbelastning gjennomføres på alle relevante tilførsels- og uttakspunkter i hele Unionen.

- 8) Ettersom operatørene av overføringsnett innehar detaljerte opplysninger om den fysiske bruken av nettet og er best egnet til å vurdere framtidige lastflyter, bør de fastsette en mengde ytterligere kapasitet som skal gjøres tilgjengelig i tillegg til den beregnede tekniske kapasiteten. Når de på grunnlag av strømscenarioer og avtalt kapasitet tilbyr mer fast kapasitet enn det som er teknisk tilgjengelig, tar operatørene av overføringsnett en risiko som bør belønnes deretter. Med henblikk på å fastsette inntektene for operatørene av overføringsnett skal slik ytterligere kapasitet imidlertid bare tildeles dersom all annen kapasitet, herunder kapasitet som skyldes bruken av andre framgangsmåter for håndtering av overbelastning, er blitt tildelt. Operatørene av overføringsnett bør samarbeide tett om å fastsette den tekniske kapasiteten. Når operatørene av overføringsnett skal avhjelpe en potensiell situasjon med fysisk overbelastning, bør de anvende det mest kostnadseffektive tiltaket, herunder enten kjøpe tilbake kapasitet eller treffe andre tekniske eller forretningsmessige tiltak.
- 9) Forordning (EF) nr. 715/2009 bør derfor endres.
- 10) Tiltakene fastsatt i denne beslutning er i samsvar med uttalelse fra komiteen nedsatt ved artikkel 51 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/73/EF⁴ —

TRUFFET DENNE BESLUTNING:

Artikkel 1

Vedlegg I til forordning (EF) nr. 715/2009 endres i samsvar med vedlegget til denne beslutning.

Artikkel 2

Denne beslutning trer i kraft den 20. dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Utferdiget i Brussel, 24. august 2012.

For Kommisjonen

José Manuel BARROSO

President

VEDLEGG

I vedlegg I til forordning (EF) nr. 715/2009 gjøres følgende endringer:

1. Punkt 2.2 skal lyde:

«2.2 Framgangsmåter for håndtering av avtalebettinget overbelastning ved avtalebettinget overbelastning

2.2.1 Alminnelige bestemmelser

- Bestemmelsene i punkt 2.2 skal gjelde forbindelsespunkter mellom tilgrensende tilførsels- og uttakssystemer, uavhengig av om de er fysiske eller virtuelle, mellom to eller flere medlemsstater eller innen samme medlemsstat, i den grad brukerne har mulighet til å reservere kapasitet på disse punktene. De kan også gjelde tilførselspunkter fra og uttakspunkter til tredjestater, i samsvar med beslutninger truffet av den relevante nasjonale reguleringsmyndighet. Uttakspunkter til sluttforbrukere og distribusjonsnett, tilførselspunkter fra LNG-terminaler og produksjonsanlegg, og tilførsels- og uttakspunkter til og fra lagringsanlegg er ikke omfattet av bestemmelsene i punkt 2.2.

- På bakgrunn av opplysninger offentliggjort av operatørene av overføringsnett i samsvar med punkt 3 i dette vedlegg, og som om relevant er kontrollert av nasjonale reguleringsmyndigheter, skal Byrået innen 1. mars hvert år fra og med 2014 offentliggjøre en overvåkingsrapport om overbelastningen på forbindelsespunkter med hensyn til produkter for fast kapasitet solgt i det foregående år, som i størst mulig grad tar hensyn til handelen med

⁴ EUT L 211 av 14.8.2009, s. 94.

- kapasitet på sekundærmarkedet og bruken av avbrytbar kapasitet.
3. Ytterligere kapasitet som gjøres tilgjengelig gjennom anvendelsen av en av framgangsmåtene for håndtering av overbelastning beskrevet i punkt 2.2.2, 2.2.3, 2.2.4 og 2.2.5, skal tilbys av de(n) respektive operatør(er) av overføringsnett i forbindelse med den ordinære fordelingsprosessen.
 4. Tiltakene beskrevet i punkt. 2.2.2, 2.2.4 og 2.2.5 skal gjennomføres fra og med 1. oktober 2013. Punkt 2.2.3 nr. 1 til 2.2.3 nr. 5 skal gjelde fra 1. juli 2016.
- 2.2.2 Kapasitetsøkning gjennom en ordning med overbooking og tilbakekjøp
1. Operatørene av overføringsnett skal foreslå og etter godkjenning fra den nasjonale reguleringsmyndigheten innføre en ordning med overbooking og tilbakekjøp basert på oppmuntringstiltak for å tilby ytterligere kapasitet på fast basis. Før gjennomføringen skal den nasjonale reguleringsmyndigheten samrå seg med de nasjonale reguleringsmyndighetene i tilgrensende medlemsstater og ta hensyn til deres synspunkter. Med ytterligere kapasitet menes den faste kapasiteten som tilbys i tillegg til den tekniske kapasiteten på et forbindelsespunkt, beregnet på grunnlag av artikkel 16 nr. 1 i denne forordning.
 2. Ordningen for overbooking og tilbakekjøp skal oppmuntre operatørene av overføringsnett til å gjøre ytterligere kapasitet tilgjengelig, idet det tas hensyn til tekniske forhold som brennverdi, temperatur og forventet forbruk, ved det relevante tilførsels- og uttakssystemet og kapasiteten på tilgrensende nett. Operatørene av overføringsnett skal anvende en dynamisk tilnærming ved nye beregninger av tilførsels- og uttakssystemets tekniske kapasitet eller ytterligere kapasitet.
 3. Ordningen for overbooking og tilbakekjøp skal være basert på oppmuntringstiltak slik at det gjenspeiler risikoen operatørene av overføringsnett tar ved å tilby ytterligere kapasitet. Ordningen skal være strukturert slik at inntekter fra salg av ytterligere kapasitet og kostnader som oppstår som følge av tilbakekjøpsordningen eller tiltak i henhold til nr. 6, deles mellom operatørene og nettbrukerne. De nasjonale reguleringsmyndighetene skal treffe beslutninger om hvordan inntekter og kostnader skal fordeles mellom operatøren av overføringsnettet og nettbrukerne.
 4. Med henblikk på å fastsette inntektene for operatørene av overføringsnett skal teknisk kapasitet, særlig tilbakeført kapasitet og eventuelt kapasitet som oppstår gjennom anvendelsen av ordninger der ubrukt kapasitet går tapt («use-it-or-lose-it»), enten det gjelder fast kapasitet en dag fram i tid eller på lang sikt, anses å være tildelt før eventuell ytterligere kapasitet.
 5. Ved fastsettelsen av ytterligere kapasitet skal operatøren av overføringsnettet ta i betraktning statistiske scenarioer for hvor mye fysisk ubrukt kapasitet det til enhver tid vil være på forbindelsespunktene. Operatøren skal også ta hensyn til en risikoprofil for å tilby ytterligere kapasitet som ikke fører til for store tilbakekjøpsforpliktelser. Ordningen for overbooking og tilbakekjøp skal også beregne sannsynligheten for og kostnadene ved å kjøpe tilbake kapasitet på markedet og på grunnlag av dette fastsette mengden ytterligere kapasitet som skal gjøres tilgjengelig.
 6. Der det er nødvendig for å opprettholde nettets funksjonsdyktighet, skal operatørene av overføringsnett anvende en markedsbasert framgangsmåte for tilbakekjøp som gir nettbrukerne mulighet til å tilby kapasitet. Nettbrukerne skal orienteres om den gjeldende framgangsmåten for tilbakekjøp. Anvendelsen av en framgangsmåte for tilbakekjøp skal ikke berøre gjeldende nødtiltak.
 7. Før de anvender en framgangsmåte for tilbakekjøp skal operatørene av overføringsnett kontrollere om alternative tekniske og forretnings-

- messige tiltak kan opprettholde nettets funksjonsdyktighet på en mer kostnadseffektiv måte.
8. Sammen med forslaget om en ordning for overbooking og tilbakekjøp skal operatøren av overføringsnettet overlevere alle relevante opplysninger, anslag og modeller til den nasjonale reguleringsmyndigheten slik at sistnevnte skal kunne bedømme ordningen. Operatøren av overføringsnettet skal regelmessig rapportere til den nasjonale reguleringsmyndigheten om hvordan ordningen fungerer og på anmodning fra den nasjonale reguleringsmyndigheten legge fram alle relevante opplysninger. Den nasjonale reguleringsmyndigheten kan be operatøren av overføringsnettet om å endre ordningen.
- 2.2.3 Ordning der ubrukt kapasitet går tapt («use-it-or-lose-it») når det gjelder fast kapasitet en dag fram i tid
1. Når det gjelder endring av den opprinnelige spesifiseringen, skal nasjonale reguleringsmyndigheter kreve at operatørene av overføringsnett for hver nettbruker på forbindelsespunkter minst anvender reglene fastsatt i nr. 3 dersom Byråets årlige overvåkingsrapport i henhold til punkt 2.2.1 nr. 2 viser at etterspørselelen på forbindelsespunktet har oversteg tilbudet, til minstepris når det er snakk om auksjoner, i forbindelse med framgangsmåter for kapasitetsfordeling i det året overvåkingsrapporten gjelder, for produkter for bruk enten i det aktuelle året eller i et av de påfølgende to år,
 - a) for minst tre produkter for fast kapasitet med en varighet på en måned, eller
 - b) for minst to produkter for fast kapasitet med en varighet på et kvartal, eller
 - c) for minst ett produkt for fast kapasitet med en varighet på et kvartal, eller
 - d) dersom ingen produkter for fast kapasitet med en varighet på én måned eller mer har blitt tilbudt.
 2. Dersom den årlige overvåkingsrapporten viser at situasjonen definert i
 - nr. 1 sannsynligvis ikke kommer til å oppstå på nytt i løpet av de neste tre år, for eksempel som følge av at kapasitet blir tilgjengelig gjennom fysisk utbygging av nettet eller oppsigelse av langsiktige avtaler, kan de relevante nasjonale reguleringsmyndighetene vedta å avslutte ordningen der ubrukt kapasitet går tapt for fast kapasitet en dag fram i tid.
 3. Fast ny spesifisering er tillatt opp til 90 % og ned til 10 % av nettbrukerens avtalte kapasitet på forbindelsespunktet. Dersom spesifiseringen overstiger 80 % av avtalt kapasitet, kan imidlertid halvparten av den ikke-spesifiserte mengden spesifiseres på nytt oppover. Dersom spesifiseringen ikke overstiger 20 % av avtalt kapasitet, kan halvparten av den spesifiserte mengden spesifiseres på nytt nedover. Anvendelsen av dette punkt skal ikke berøre gjeldende nødtiltak.
 4. Den opprinnelige innehaveren av den avtalte kapasiteten kan foreta ny spesifisering for den delen av sin avtalte faste kapasitet som er underlagt restriksjoner, på avbrytbare vilkår.
 5. Punkt 3 skal ikke gjelde nettbrukere – personer eller foretak og foretakene de kontrollerer i henhold til artikkel 3 i forordning (EF) nr. 139/2004 – som innehadde mindre enn 10 % av den gjennomsnittlige tekniske kapasiteten på forbindelsespunktet i det foregående år.
 6. For forbindelsespunkter der en ordning der ubrukt kapasitet går tapt for fast kapasitet en dag fram i tid i henhold til nr. 3 gjelder, skal den nasjonale reguleringsmyndigheten vurdere forholdet til ordningen for overbooking og tilbakekjøp i henhold til punkt 2.2.2, noe som kan medføre at den nasjonale reguleringsmyndigheten treffer en beslutning om ikke å anvende bestemmelsene i punkt 2.2.2 på disse forbindelsespunktene. En slik beslutning skal umiddelbart meddeles Byrådet og Kommisjonen.
 7. En nasjonal reguleringsmyndighet kan vedta å innføre en ordning der

ubrukt kapasitet går tapt for fast kapasitet en dag fram i tid i henhold til nr. 3 på et forbindelsespunkt. Før den nasjonale reguleringsmyndigheten treffer sin beslutning, skal den samrå seg med de nasjonale reguleringsmyndighetene i tilgrensende medlemsstater. Når den nasjonale reguleringsmyndigheten treffer sin beslutning, skal den ta hensyn til de tilgrensende nasjonale reguleringsmyndighetenes synspunkter.

2.2.4 Tilbakeføring av avtalt kapasitet

Operatørene av overføringsnett skal godta eventuell tilbakeføring av fast kapasitet som nettbrukeren har avtalt for et forbindelsespunkt, med unntak av kapasitetsprodukter av en varighet på én dag eller mindre. Nettbrukerens rettigheter og plikter i henhold til kapasitetsavtalen skal fortsette å gjelde til kapasiteten er omfordelt av operatøren av overføringsnettet og i den utstrekning kapasiteten ikke er omfordelt av operatøren av overføringsnettet. Tilbakeført kapasitet skal først anses å være fordelt når all tilgjengelig kapasitet er fordelt. Operatøren av overføringsnettet skal umiddelbart underrette nettbrukeren om enhver omfordeling av tilbakeført kapasitet. Den nasjonale reguleringsmyndigheten skal godkjenne de nærmere vilkår for tilbakeføring av kapasitet, særlig i tilfeller der flere nettbrukere tilbakefører sin kapasitet.

2.2.5 Ordning der ubrukt kapasitet går tapt («use-it-or-lose-it») når det gjelder fast kapasitet på lang sikt

1. Nasjonale reguleringsmyndigheter skal kreve at operatørene av overføringsnett helt eller delvis trekker tilbake systematisk underutnyttet avtalt kapasitet fra en nettbruker på et forbindelsespunkt dersom nettbrukeren ikke har solgt eller tilbudt sin uutnyttede kapasitet på rimelige vilkår og andre nettbrukere har bedt om fast kapasitet. Avtalt kapasitet skal særlig anses å være systematisk underutnyttet dersom

a) nettbrukeren bruker mindre enn 80 % i gjennomsnitt av sin

avtalte kapasitet både fra 1. april til 30. september og fra 1. oktober til 31. mars der avtalens faktiske varighet er på mer enn ett år og ingen rimelig begrunnelse kan legges fram, eller

b) nettbrukeren systematisk spesifiserer nærmere 100 % av sin avtalte kapasitet og foretar ny spesifisering nedover med henblikk på å omgå reglene fastsatt i punkt 2.2.3 nr. 3.

2. Anvendelsen av en ordning der ubrukt kapasitet går tapt når det gjelder fast kapasitet en dag fram i tid, skal ikke anses å være til hinder for anvendelsen av nr. 1.

3. Tilbaketrekking skal medføre at nettbrukeren helt eller delvis mister sin avtalte kapasitet i en viss periode eller i resten av avtalens faktiske varighet. Nettbrukerens rettigheter og plikter i henhold til kapasitetsavtalen skal fortsette å gjelde til kapasiteten er omfordelt av operatøren av overføringsnettet og i den utstrekning kapasiteten ikke er omfordelt av operatøren av overføringsnettet.

4. Operatørene av overføringsnett skal regelmessig gi nasjonale reguleringsmyndigheter alle opplysninger de trenger for å overvåke i hvilken grad avtalt kapasitet der avtalen har en faktisk varighet på mer enn ett år eller omfatter flere kvartaler som til sammen utgjør mer enn to år, brukes.»

2. I punkt 3.1.1 nr. 1 gjøres følgende endringer:

a) Bokstav e) skal lyde:

«e) i et nedlastbart format som er avtalt mellom operatørene av overføringsnett og de nasjonale reguleringsmyndighetene — på grunnlag av en uttalelse om et harmonisert format som Byrået skal avgi — og som gjøre det mulig å foreta kvantitative analyser,»

b) Ny bokstav h) skal lyde:

«h) alle opplysninger skal gjøres tilgjengelig fra og med 1. oktober 2013 på en felles sentral plattform for hele Unionen, som skal opprettes av ENTSOG på et kostnadseffektivt grunnlag.»

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

3. I punkt 3.3 nr. 1 skal ny bokstav h), i), j), k) og l) lyde:
- «h) forekomsten av avviste, rettslig gyldige anmodninger om produkter for fast kapasitet med en varighet på én måned eller mer, herunder antall avviste anmodninger og mengden kapasitet disse gjaldt,
 - i) når det gjelder auksjoner, opplysninger om hvor og når det er oppnådd høyere priser enn minsteprisen for produkter for fast kapasitet med en varighet på én måned eller mer,
 - j) opplysninger om hvor og når det ikke er tilbudt noen produkter for fast kapasitet med en varighet på én måned eller mer i den ordinære fordelingsprosessen,
 - k) den samlede kapasiteten som er gjort tilgjengelig gjennom anvendelsen av framgangsmåtene for håndtering av overbelastning fastsatt i nr. 2.2.2, 2.2.3, 2.2.4 og 2.2.5 for hver av disse framgangsmåtene,
 - l) bokstav h)-k) får anvendelse fra 1. oktober 2013.».
-

Vedlegg 9

Kommisjonsbeslutning av 16. mai 2011 om oppheving av vedtak 2003/796/EF om opprettelse av Gruppen av europeiske reguleringsmyndigheter for elektrisk kraft og gass (2011/280/EU)

EUROPAKOMMISJONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den europeiske unions virkemåte,

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Ved kommisjonsbeslutning 2003/796/EF¹ ble Gruppen av europeiske reguleringsmyndigheter for elektrisk kraft og gass opprettet for å lette samråd, samordning og samarbeid mellom reguleringsmyndighetene i medlemsstatene, og mellom disse organene og kommisjonen, med sikte på å styrke det indre marked og sikre ensartet anvendelse i alle medlemsstater av europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/54/EF av 26 juni 2003 om felles regler for det indre marked for elektrisk kraft², europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/55/EF av 26. juni 2003 om felles regler for det indre marked for naturgass³ og europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1228/2003 av 26. juni 2003 om vilkår for tilgang til nett for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene⁴.
- 2) For å styrke samarbeidet mellom nasjonale reguleringsmyndigheter og for å bidra til å sikre at de indre markeder for elektrisk kraft og naturgass fungerer tilfredsstillende, ble Byrået for samarbeid mellom energireguleringsmyndigheter opprettet ved europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 713/2009⁵.
- 3) Byrået for samarbeid mellom energireguleringsmyndigheter gir et rammeverk der nasjonale reguleringsmyndigheter kan samarbeide og utføre oppgaver som tilsvarer de oppgaver

som for tiden utføres av Gruppen av europeiske reguleringsmyndigheter for elektrisk kraft og gass.

Etttersom Byrået for samarbeid mellom energireguleringsmyndigheter viderefører arbeidet som ble utført av Gruppen av europeiske reguleringsmyndigheter for elektrisk kraft og gass under en mer effektiv styringsmåte, bør beslutning 2003/796/EF derfor oppheves.

- 4) For å sikre at Gruppen av europeiske reguleringsmyndigheter for elektrisk kraft og gass kan fullføre flere igangsatte prosjekter, bør Gruppen av europeiske reguleringsmyndigheter for elektrisk kraft og gass oppløses først 1. juli 2011 for å sikre en smidig overgang til Byrået for samarbeid mellom energireguleringsmyndigheter —

TRUFFET DENNE BESLUTNING:

Artikkel 1

Vedtaket 2003/796/EF oppheves.

Artikkel 2

Denne beslutning trer i kraft den 20. dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Den får anvendelse fra 1. juli 2011.

Utferdiget i Brussel, 16. mai 2011.

For Kommisjonen

José Manuel BARROSO

President

¹ EUT L 296 av 14.11.2003, s. 34.

² EUT L 176 av 15.7.2003, s. 37.

³ EUT L 176 av 15.7.2003, s. 57.

⁴ EUT L 176 av 15.7.2003, s. 1.

⁵ EUT L 211 av 14.8.2009, s. 1.

Vedlegg 10

Kommisjonsforordning (EU) nr. 543/2013 av 14. juni 2013 om innsending og offentliggjøring av opplysninger på markedene for elektrisk kraft og om endring av vedlegg I til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 714/2009

EUROPAKOMMISJONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den europeiske unions virkemåte,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 714/2009 av 13. juli 2009 om vilkår for tilgang til nett for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene og om oppheving av forordning (EF) nr. 1228/2003¹, særlig artikkel 18 nr. 5, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Forordning (EF) nr. 714/2009, særlig artikkel 15 og nr. 5 i retningslinjene for forvaltning og tildeling av tilgjengelig overføringskapasitet i forbindelsesledninger mellom nasjonale nett, som fastsatt i vedlegg I til nevnte forordning, fastsetter krav til operatørene av overføringsnett om å offentliggjøre opplysninger om nettenes tilgjengelighet, kapasitet i forbindelsesledninger over landegrensene og produksjon, last og driftsavbrudd.
- 2) I henhold til artikkel 4 nr. 4 i europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1227/2011 av 25. oktober 2011 om integritet og åpenhet på engrosmarkedet for energi² godkjennes offentliggjøring av innsideinformasjon i samsvar med forordning (EF) nr. 714/2009 eller retningslinjene vedtatt i henhold til den, som samtidig, fullstendig og effektiv offentliggjøring.
- 3) Tilgjengeligheten av slike opplysninger er avgjørende for at markedsdeltakerne skal kunne treffe effektive beslutninger om produksjon, forbruk og handel. En dypere markedsintegrasjon og den raske utviklingen av uregelmessige fornybare energikilder som vind og sol krever at grunnleggende opplysninger av høy kvalitet om tilbud og etterspørsel som er fullstendige og lett forståelige, offentliggjøres i god tid.

- 4) Energiforsyningssikkerheten bør også øke når fullstendige grunnleggende opplysninger blir tilgjengelige i god tid. Dette burde gi markedspartene mulighet til å sikre godt samsvar mellom tilbud og etterspørsel og redusere risikoen for strømstans. Dermed burde operatørene av overføringsnett også få bedre mulighet til å styre sine nett og drive dem under mer forutsigbare og sikrere forhold.
- 5) Dagens åpenhetstiltak oppfyller ikke helt disse kriteriene. Dessuten er relevante markedsopplysninger ujevnt fordelt blant markedsdeltakerne, og store etablerte aktører har eksklusiv tilgang til opplysninger om egne aktiva slik at nye markedsdeltakere og deltakere uten egne aktiva settes i en ugunstig stilling.
- 6) Markedsdeltakerne bør få opplysninger om forventet forbruk i god tid. Disse opplysninger bør ajourføres regelmessig og legges fram for ulike tidshorisonter. De faktiske tallene for det forventede forbruk bør også gjøres tilgjengelige etter kort tid.
- 7) Planlagt og ikke-planlagt manglende tilgjengelighet av enheter for produksjon og forbruk av elektrisk kraft er blant de viktigste og mest relevante opplysninger med hensyn til tilbud og etterspørsel for markedsdeltakerne. Markedsdeltakerne og operatørene av overføringsnett må få detaljerte opplysninger om hvor, når og hvorfor enhetene er eller ikke vil være tilgjengelige for produksjon eller forbruk, og når de forventes å komme tilbake i drift. Dette vil også gi operatørene av overføringsnett mulighet til bedre å kunne omfordele reservekapasitet og dermed redusere risikoen for strømstans.
- 8) Markedsdeltakerne og operatørene av overføringsnett bør også få detaljerte opplysninger om total installert produksjonskapasitet, prognoser for total planlagt produksjon, herunder separate prognoser for produksjon fra variable energikilder, og opplysninger på enhetsnivå om faktisk produksjon i større produksjonsanlegg.

¹ EUT L 211 av 14.8.2009, s. 15.

² EUT L 326 av 8.12.2011, s. 1.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- 9) For å kunne flytte elektrisk kraft fra der den er tilgjengelig, til der den trengs mest, og tilpasse porteføljene i samsvar med dette, bør markedet få opplysninger om planlagt og ikke-planlagt manglende tilgjengelighet av eksisterende infrastruktur for overføring over landegrensene og om planer for utvikling av infrastruktur. Operatørene av overføringsnett bør også legge fram og regelmessig ajourføre opplysninger om planlagt og tilbudt overføringskapasitet over landegrensene for ulike tidshorisonter og opplysninger i forbindelse med kapasitetstildeling og -bruk.
- 10) På grunn av den raske utbyggingen av variable energikilder i stor avstand fra forbruks-sentrene, har overføringsinfrastrukturen blitt stadig mer overbelastet i store deler av Europa. For å avhjelpe denne overbelastningen har operatørene av overføringsnett i økende grad grepet inn i markedet og bedt markedsdeltakerne om å endre sine produksjons- eller handelsforpliktelser. For å gjøre det mulig for markedet å forstå hvor og hvorfor tiltak for håndtering av overbelastning er blitt nødvendige, må operatørene av overføringsnett i god tid legge fram detaljerte og begrunnede opplysninger om sine tiltak.
- 11) Selv etter grundig planlegging kan produsenter, leverandører og forhandlere oppleve manglende balanse og bli underlagt balanserings- og avregningsordningen for operatørene av overføringsnett. For å redusere risikoen for ubalanse på best mulig måte trenger markedsdeltakerne klare og nøyaktige opplysninger om balansemarkedene i god tid. Operatørene av overføringsnett bør legge fram slike opplysninger i et sammenlignbart format på tvers av landegrensene, herunder nærmere opplysninger om reserver de har avtale om, priser de har betalt og volumer som er aktivert for balanseringsformål.
- 12) Operatørene av overføringsnett er ofte den fremste kilden til relevante grunnleggende opplysninger. De er også vant til å samle inn og vurdere store mengder opplysninger som er relevante for nettdriften. For å skape en samlet oversikt over relevante opplysninger i hele Unionen bør operatørene av overføringsnett legge til rette for innsamling, verifisering og behandling av opplysninger, og Det europeiske nett av operatører av overføringsnett for elektrisk kraft (ENTSO for elektrisk kraft) bør gjøre opplysningene tilgjengelige for offentligheten gjennom en sentral plattform for offentliggjøring av informasjon. For å utnytte eksisterende infor-

masjonskilder best mulig bør ENTSO for elektrisk kraft kunne motta opplysninger til offentliggjøring fra tredjemann, som kraftbørser og plattformer for offentliggjøring av informasjon.

- 13) Vedlegg I til forordning (EF) nr. 714/2009 bør derfor endres.
- 14) Denne forordning er vedtatt på grunnlag av forordning (EF) nr. 714/200, som den utfyller og utgjør en integrert del av. Henvisninger i andre rettsakter til forordning (EF) nr. 714/2009 skal forstås som henvisninger også til denne forordning.
- 15) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med uttalelse fra komiteen nevnt i artikkel 23 nr. 1 i forordning (EF) nr. 714/2009 —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

Formål

Denne forordning fastsetter minstekravene til det felles sett av opplysninger om produksjon, transport og forbruk av elektrisk kraft som skal gjøres tilgjengelig for markedsdeltakerne. Den inneholder også bestemmelser om sentral innsamling og offentliggjøring av disse opplysningene.

Artikkel 2

Definisjoner

I denne forordning får definisjonene fastsatt i artikkel 2 i forordning (EF) nr. 714/2009 anvendelse. I tillegg menes med:

- 1) «balanserereserver» alle ressurser, enten de er anskaffet på forhånd eller i sanntid eller i henhold til rettslige forpliktelser, som er tilgjengelige for operatørene av overføringsnett for balanseringsformål,
- 2) «tidsenhet for balansering» det tidsrom som prisen for balanserereserver gjelder for,
- 3) «budområde» det største geografiske område der markedsdeltakerne kan utveksle energi uten kapasitetstildeling,
- 4) «kapasitetstildeling» tildeling av utvekslingskapasitet mellom budområder,
- 5) «forbruksenhet» en ressurs som mottar elektrisk kraft til eget bruk, med unntak av operatørene av overføringsnett og operatørene av distribusjonsnett,
- 6) «kontrollområde» en sammenhengende del av samkjøringsnettet, som drives av en enkelt nettoperatør og som omfatter tilkoblede fysiske las-ter og/eller eventuelle produksjonsenheter,

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- 7) «samordnet netto overføringskapasitet» en kapasitetsberegning metode basert på prinsippet om en forhåndsvurdering og -fastsettelse av maksimal energiutveksling mellom tilstøtende budområder,
- 8) «kritisk nettelement» et nettelement som ligger enten i et budområde eller mellom budområder, og som tas i betraktning i kapasitetsberegning prosessen og dermed begrenser mengden av elektrisk kraft som kan utveksles.
- 9) «balansering mellom kontrollområder» en balanseringsordning der en operatør av overføringsnett kan motta bud på aktivering fra områder som tilhører andre operatører av overføringsnett. Dette omfatter ikke omdirigering eller levering av energi i nødssituasjoner,
- 10) «utvekslingskapasitet mellom budområder» samkjøringsnettets kapasitet til å overføre energi mellom budområder,
- 11) «valuta» euro dersom minst en del av det eller de berørte budområder er en del av et land som har euro som lovlig betalingsmiddel. I alle andre tilfeller er det den lokale valuta,
- 12) «sluttid» tidspunktet da operatørene av overføringsnett må bekrefte alle bindende spesifikasjoner på markedet. Sluttiden gjelder ikke bare døgnmarkeder og intradagmarkeder, men også de ulike markedene for balansering og reservetildeling,
- 13) «motkjøp » en utveksling mellom budområder som igangsettes av nettoperatorene mellom to budområder for å avhjelpe fysisk overbelastning,
- 14) «dataleverandør» den enhet som sender opplysninger til den sentrale plattform for offentliggjøring av informasjon,
- 15) «eksplisitt tildeling» tildeling av bare utvekslingskapasitet mellom budområder, uten overføring av energi,
- 16) «flytbaserte parametere» tilgjengelige marginer på kritiske nettelementer med tilhørende distribusjonsfaktorer for kraftoverføring,
- 17) «produksjonsenhet» en enkelt produsent av elektrisk kraft som tilhører et produksjonsanlegg,
- 18) «implisitt tildeling» en metode for håndtering av overbelastning der energien oppnås samtidig med utvekslingskapasitet mellom budområdene,
- 19) «tidsenhet for markedet» den periode som markedsprisen er basert på, eller det kortest mulige felles tidsrom for de to budområder dersom de har forskjellige tidsenheter for markedet,
- 20) «tilbudt kapasitet» den utvekslingskapasitet mellom budområdene som den ansvarlige for tildeling av overføringskapasitet tilbyr markedet,
- 21) «planlagt» en hendelse som er kjent på forhånd av den primære dataeier,
- 22) «distribusjonsfaktor for kraftoverføring» (PTDF) en representasjon av den fysiske flyten på et kritisk nettelement som framkalles av variasjonen i et budområdes nettoposisjon,
- 23) «primær dataeier» den enhet som har utarbeidet dataene,
- 24) «produksjonsanlegg» et anlegg for produksjon av elektrisk kraft som består av en enkelt produksjonsenhet eller en samling produksjonsenheter,
- 25) «profil» en geografisk grense mellom et budområde og flere tilstøtende budområder,
- 26) «omdirigering» et tiltak som aktiveres av en eller flere nettoperatører, der produksjons- og/eller lastmønsteret endres for å endre den fysiske flyten i overføringsnettet og avhjelpe en fysisk overbelastning,
- 27) «total last», herunder tap uten den elektriske kraft som brukes til energilagring, en last tilsvarende produksjonen og eventuell import fratrukket eventuell eksport og kraft til energilagring,
- 28) «ansvarlig for tildeling av overføringskapasitet» den enhet som har fullmakt fra operatørene av overføringsnett til å håndtere tildelingen av utvekslingskapasitet mellom budområder,
- 29) «vertikal last» den totale mengde kraft som strømmer fra overføringsnettet til distribusjonsnettene med direkte tilkoblede slutt kunder eller til den forbrukende del av produksjonen,
- 30) «marginprognose for neste år» forskjellen mellom årsprognosen for tilgjengelig produksjonskapasitet og årsprognosen for maksimal total last idet det tas hensyn til prognosen for total produksjonskapasitet, prognosen for tilgjengelig produksjon og prognosen for avtalefestede reserver for netttjenester,
- 31) «tid» lokal tid i Brussel.

Artikkel 3

Etablering av en sentral plattform for offentliggjøring av informasjon

1. En sentral plattform for offentliggjøring av informasjon skal etableres og drives på en effektiv og kostnadseffektiv måte innenfor Det europeiske nett av operatører av overføringsnett for elektrisk kraft («ENTSO for elektrisk

kraft»). ENTSO for elektrisk kraft skal offentliggjøre på den sentrale plattform for offentliggjøring av informasjon alle opplysninger som operatørene av overføringsnett i henhold til denne forordning er forpliktet til å inngi til ENTSO for elektrisk kraft.

Den sentrale plattform for offentliggjøring av informasjon skal være gratis tilgjengelig for offentligheten på Internett og skal som minimum være tilgjengelig på engelsk.

Opplysningene skal være ajourført, lett tilgjengelige, nedlastbare og tilgjengelige i minst fem år. Ajourføringer av opplysninger skal tidsstemples, arkiveres og gjøres tilgjengelig for offentligheten.

2. ENTSO for elektrisk kraft skal legge fram et forslag vedrørende driften av den sentrale plattform for offentliggjøring av informasjon og kostnadene i den forbindelse for Byrået for samarbeid mellom energireguleringsmyndigheter (Byrået) fire måneder etter at denne forordning er trådt i kraft. Byrået skal avgi sin uttalelse senest tre måneder etter at forslaget ble framlagt.
3. ENTSO for elektrisk kraft skal sikre at den sentrale plattform for offentliggjøring av informasjon er i drift 18 måneder etter at denne forordning er trådt i kraft.

Artikkel 4

Innsending og offentliggjøring av opplysninger

1. De primære dataeiere skal sende inn opplysninger til operatørene av overføringsnett i samsvar med artikkel 6–17. De skal sikre at de opplysninger de legger fram for operatørene av overføringsnett, eller som legges fram i samsvar med nr. 2 for dataleverandører, er fullstendige, har den kvalitet som kreves og legges fram på en slik måte at operatørene av overføringsnett eller dataleverandørene kan behandle og levere opplysningene til ENTSO for elektrisk kraft i tilstrekkelig tid til at ENTSO for elektrisk kraft kan oppfylle sine forpliktelser i henhold til denne forordning når det gjelder fristen for offentliggjøring av opplysninger.

Operatørene av overføringsnett og dersom det er relevant, dataleverandørene, skal behandle de opplysninger de mottar og legge dem fram for ENTSO for elektrisk kraft for offentliggjøring i god tid.

2. De primære dataeiere kan oppfylle sine forpliktelser i henhold til nr. 1 ved å sende inn opplysningene direkte til den sentrale platt-

form for offentliggjøring av informasjon, forutsatt at de bruker en tredjemann som fungerer som dataleverandør på deres vegne. Denne måten å sende inn opplysninger på, krever forutgående samtykke fra den operatør av overføringsnett i hvis kontrollområde den primære dataeier er basert. I forbindelse med dette samtykke skal operatøren av overføringsnett vurdere hvorvidt dataleverandøren oppfyller kravene nevnt i artikkel 5 første ledd bokstav b) og c).

3. Operatørene av overføringsnett skal anses som primære dataeiere i henhold til artikkel 6–17, med mindre noe annet er uttrykkelig angitt.
4. Dersom et budområde består av flere kontrollområder i ulike medlemsstater, skal ENTSO for elektrisk kraft offentliggjøre opplysningene nevnt i nr. 1 særskilt for hver berørte medlemsstat.
5. Med forbehold for forpliktelsene til operatørene av overføringsnett og ENTSO for elektrisk kraft fastsatt i nr. 1 og artikkel 3, kan opplysninger også offentliggjøres på nettsidene til operatørene av overføringsnett eller andre parter.
6. Nasjonale reguleringsmyndigheter skal sikre at de primære dataeierne, operatørene av overføringsnett og dataleverandørene oppfyller sine forpliktelser i henhold til denne forordning.

Artikkel 5

Prosedyrehandbok

ENTSO for elektrisk kraft skal utarbeide en håndbok som angir følgende:

- a) opplysninger og format for innsending av opplysninger i henhold til artikkel 4 nr. 1,
- b) standardiserte metoder og formater for datakommunikasjon og -utveksling mellom de primære dataeierne, operatørene av overføringsnett, dataleverandørene og ENTSO for elektrisk kraft,
- c) tekniske kriterier og driftskriterier som dataleverandørene må oppfylle for å kunne sende inn opplysninger til den sentrale plattform for offentliggjøring av informasjon,
- d) hensiktsmessig klassifisering av produksjonstypene nevnt i artikkel 14 nr. 1, artikkel 15 nr. 1 og artikkel 16 nr. 1.

ENTSO for elektrisk kraft skal utarbeide håndboken etter et åpent og oversiktlig samråd med de berørte parter.

ENTSO for elektrisk kraft skal gjøre håndboken tilgjengelig for offentligheten.

ENTSO for elektrisk kraft skal ajourføre håndboken når det er nødvendig. Før håndboken offentliggjøres eller ajourføres, skal ENTSO for elektrisk kraft legge fram et utkast for Byrådet til uttalelse, som Byrådet skal avgi innen to måneder. Utkastet til første utgave skal legges fram for Byrådet senest fire måneder etter at denne forordning er trådt i kraft.

Artikkel 6

Opplysninger om total last

1. For sine kontrollområder skal operatørene av overføringsnett beregne og sende inn følgende opplysninger om hvert budområde til ENTSO for elektrisk kraft:
 - a) total last per tidsenhet for markedet,
 - b) en prognose for neste dag for total last per tidsenhet for markedet,
 - c) en prognose for neste uke for total last for hver dag i den påfølgende uken, som for hver dag skal inneholde en høyeste og en laveste lastverdi,
 - d) en prognose for neste måned for total last hver uke i den påfølgende måneden, som for hver uke skal inneholde en høyeste og en laveste lastverdi,
 - e) en prognose for neste år for total last hver uke i det påfølgende året, som for hver uke skal inneholde en høyeste og en laveste lastverdi.
2. Opplysningene nevnt i
 - a) nr. 1 bokstav a) skal offentliggjøres senest én time etter driftsperioden,
 - b) nr. 1 bokstav b) skal offentliggjøres senest to timer før budfristen går ut for handel for neste dag i budområdet, og ajourføres når betydelige endringer skjer,
 - c) nr. 1 bokstav c) skal offentliggjøres hver fredag senest to timer før budfristen går ut for handel for neste dag i budområdet, og ajourføres når betydelige endringer skjer,
 - d) nr. 1 bokstav d) skal offentliggjøres senest én uke før leveringsmåneden og ajourføres når betydelige endringer skjer,
 - e) nr. 1 bokstav e) skal offentliggjøres senest den 15. kalenderdagen i måneden før det året opplysningene gjelder.
3. Produksjonsenheter som ligger i et kontrollområde som tilhører en operatør av overføringsnett, skal legge fram alle relevante opplysninger som kreves for å beregne dataene nevnt i nr. 1 bokstav a), for berørte operatør av overføringsnett.

Produksjonsenheter skal anses som primære eiere av de relevante opplysninger de legger fram.

4. Operatørene av distribusjonsnett som er basert i et kontrollområde som tilhører en operatør av overføringsnett, skal legge fram alle relevante opplysninger som kreves for å beregne dataene nevnt i nr. 1 bokstav b)–e), for berørte operatør av overføringsnett.

Operatørene av distribusjonsnett skal anses som primære eiere av de relevante opplysninger de sender inn.

Artikkel 7

Opplysninger om manglende tilgjengelighet av forbruksenheter

1. Operatørene av overføringsnett skal for sine kontrollområder legge fram følgende opplysninger for ENTSO for elektrisk kraft:
 - a) planlagt manglende tilgjengelighet på 100 MW eller mer for en forbruksenhet, herunder endringer på 100 MW eller mer i planlagt manglende tilgjengelighet for forbruksenheter som varer minst én tidsenhet for markedet, og angi
 - budområde,
 - tilgjengelig kapasitet per tidsenhet for markedet under hendelsen,
 - årsak til manglende tilgjengelighet,
 - anslått start- og sluttid (dato, klokkeslett) for endringen i tilgjengelighet,
 - b) endringer i faktisk tilgjengelighet av en forbruksenhet med en total effekt på 100 MW eller mer, og angi
 - budområde,
 - tilgjengelig kapasitet per tidsenhet for markedet under hendelsen,
 - årsak til manglende tilgjengelighet,
 - starttid og anslått sluttid (dato, klokkeslett) for endringen i tilgjengelighet.
2. Opplysningene fastsatt i nr. 1 bokstav a) skal offentliggjøres i sammenfattet form per budområde og inneholde opplysninger om summen av manglende tilgjengelig forbrukskapasitet per tidsenhet for markedet i en gitt periode så raskt som mulig og senest én time etter at beslutning om planlagt driftsstans er truffet. Opplysningene fastsatt i nr. 1 bokstav b) skal offentliggjøres i sammenfattet form per budområde og inneholde opplysninger om summen av manglende tilgjengelig forbrukskapasitet per tidsenhet for markedet i en gitt periode så raskt som mulig og senest én time etter endringen i faktisk tilgjengelighet.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

3. Forbruksenheter som ligger i kontrollområdet til en operatør av overføringsnett, skal beregne og sende inn opplysningene fastsatt i nr. 1 til nevnte operatør av overføringsnett.

Forbruksenheter skal anses som primære eiere av opplysningene de sender inn.

Artikkel 8

Marginprognose for neste år

1. Operatørene av overføringsnett skal for sine kontrollområder for hvert budområde beregne marginprognosen for neste år som er vurdert i samsvar med lokal tidsenhet for markedet, og legge den fram for ENTSO for elektrisk kraft.

Opplysningene skal offentliggjøres en uke før den årlige kapasitetsfordelingen, men ikke senere enn den 15. kalenderdagen i måneden før det året som dataene gjelder for.

2. Produksjonsenheter og operatører av distribusjonsnett som ligger i et kontrollområde som tilhører en operatør av overføringsnett, skal legge fram alle relevante opplysninger som kreves for å beregne dataene nevnt i nr. 1 for berørte operatør av overføringsnett.

Produksjonsenheter og operatørene av distribusjonsnett anses som primære eiere av opplysningene de sender inn.

Artikkel 9

Overføringsinfrastruktur

Operatørene av overføringsnett skal fastsette og legge fram opplysninger om framtidige endringer i nettelelementer og samkjøringsprosjekter, herunder utvikling eller avvikling i sine overføringsnett de neste tre år, for ENTSO for elektrisk kraft. Disse opplysningene skal bare gis for tiltak som forventes å ha en virkning på 100 MW eller mer på utvekslingskapasiteten mellom budområder eller på profiler som varer i minst én tidsenhet for markedet. Disse opplysningene skal omfatte

- identifikasjon av de berørte aktiva,
- beliggenhet,
- typen aktivum,
- virkingen på utvekslingskapasitet per retning mellom budområder,
- forventet sluttdato.

Opplysningene skal offentliggjøres en uke før den årlige kapasitetsfordelingen, men ikke senere enn den 15. kalenderdagen i måneden før det året som tildelingen gjelder for. Opplysningene skal ajour-

føres med de relevante endringer før utgangen av mars, utgangen av juni og utgangen av september i det året som tildelingen gjelder.

Artikkel 10

Opplysninger om manglende tilgjengelighet av overføringsinfrastruktur

1. Operatørene av overføringsnett skal for sine kontrollområder beregne og legge fram for ENTSO for elektrisk kraft:

- planlagt manglende tilgjengelighet, herunder endringer i planlagt manglende tilgjengelighet av forbindelsesledninger og i overføringsnettet som reduserer utvekslingskapasiteten mellom budområder med 100 MW eller mer i løpet av en tidsenhet for markedet, og angi
 - identifikasjon av de berørte aktiva,
 - beliggenhet,
 - typen aktivum,
 - anslått virkning på utvekslingskapasiteten mellom budområder per retning mellom budområder,
 - årsaker til manglende tilgjengelighet,
 - anslått start- og sluttid (dato, klokkeslett) for endringen i tilgjengelighet,
- endringer i faktisk tilgjengelighet av forbindelsesledninger og i overføringsnettet som reduserer utvekslingskapasiteten mellom budområder med 100 MW eller mer i løpet av en tidsenhet for markedet, og angi
 - identifikasjon av de berørte aktiva,
 - beliggenhet,
 - typen aktivum,
 - anslått virkning på utvekslingskapasiteten mellom budområder per retning mellom budområder,
 - årsaker til manglende tilgjengelighet,
 - starttid og anslått sluttid (dato, klokkeslett) for endringen i tilgjengelighet.
- endringer i faktisk tilgjengelighet av offshore-nettinfrastruktur som reduserer tilførselen av vindkraft med 100 MW eller mer i løpet av minst en tidsenhet for markedet, og angi
 - identifikasjon av de berørte aktiva,
 - beliggenhet,
 - typen aktivum,
 - installert vindkraftproduksjonskapasitet (MW) som er tilkopledd aktivumet,
 - tilført vindkraft (MW) på tidspunktet for endringen i tilgjengelighet,
 - årsaker til manglende tilgjengelighet,

- starttid og anslått sluttid (dato, klokkeslett) for endringen i tilgjengelighet.
- 2. Opplysningene fastsatt i nr. 1 bokstav a) skal offentliggjøres så snart som mulig men senest én time etter at beslutningen om planlagt manglende tilgjengelighet er truffet.
- 3. Opplysningene fastsatt i nr. 1 bokstav b) og c) skal offentliggjøres så snart som mulig men senest én time etter endringen i faktisk tilgjengelighet.
- 4. For opplysningene fastsatt i nr. 1 bokstav a) og b) kan operatørene av overføringsnett velge ikke å identifisere det berørte aktivum og angi dets beliggenhet dersom opplysningene er klassifisert som følsomme opplysninger om beskyttelse av kritisk infrastruktur i deres medlemsstater i samsvar med artikkel 2 bokstav d) i rådsdirektiv 2008/114/EF³. Dette berører ikke deres forpliktelser i henhold til nr. 1.

Artikkel 11

Opplysninger om beregning av og tilbud om utvekslingskapasitet mellom budområder

1. Operatørene av overføringsnett eller dersom det er relevant, de ansvarlige for tildeling av overføringskapasitet, skal beregne og legge fram følgende opplysninger for ENTSO for elektrisk kraft om sine kontrollområder i tilstrekkelig tid før tildelingsprosessen:
 - a) den beregnede og tilbudte kapasitet (MW) per retning mellom budområder i tilfelle av kapasitetstildeling basert på samordnet netto overføringskapasitet, eller
 - b) de relevante strømbaserte parametere når det gjelder flytbasert kapasitetstildeling.

Operatørene av overføringsnett eller dersom det er aktuelt, de ansvarlige for tildeling av overføringskapasitet, skal anses som primære eiere av de opplysninger de beregner og legger fram.
2. Opplysningene fastsatt i nr. 1 bokstav a) skal offentliggjøres som fastsatt i vedlegget.
3. Når det gjelder likestrømsledninger, skal operatørene av overføringsnett legge fram ajourførte opplysninger om eventuelle restriksjoner på bruken av tilgjengelig samkjøringskapasitet over landegrensene, herunder gjennom anvendelsen av rampingrestriksjoner eller restriksjoner på intradagoverføringer, senest én time etter at ENTSO for elektrisk kraft ble kjent med opplysningene.

- Operatørene av likestrømsledninger skal anses som primære eiere av de ajourførte opplysninger som de legger fram.
4. Operatørene av overføringsnett eller dersom det er aktuelt, de ansvarlige for tildeling av overføringskapasitet, skal legge fram en årsrapport for ENTSO for elektrisk kraft som angir
 - a) de viktigste kritiske nettelementer som begrenser den tilbudte kapasiteten,
 - b) de kontrollområder som de kritiske nettelementer tilhører,
 - c) i hvilket omfang tiltak for å redusere belastningen på kritiske nettelementer vil øke den tilbudte kapasiteten,
 - d) alle mulige tiltak som kan gjennomføres for å øke den tilbudte kapasiteten, sammen med et kostnadsoverslag.

Når rapporten utarbeides, kan operatørene av overføringsnett velge ikke å identifisere det berørte aktivum og angi dets beliggenhet dersom opplysningene er klassifisert som følsomme opplysninger om beskyttelse av kritisk infrastruktur i deres medlemsstater i samsvar med artikkel 2 bokstav d) i rådsdirektiv 2008/114/EF.

Operatørene av overføringsnett eller dersom det er aktuelt, de ansvarlige for tildeling av overføringskapasitet, skal anses som primære eiere av rapporten de legger fram.

Artikkel 12

Opplysninger om bruk av utvekslingskapasitet mellom budområder

1. Operatørene av overføringsnett skal for sine kontrollområder beregne og legge fram følgende opplysninger for ENTSO for elektrisk kraft:
 - a) når det gjelder eksplisitte tildelinger, for hver tidsenhet for markedet og per retning mellom budområder:
 - den kapasitet (MW) som markedet etterspør,
 - den kapasitet (MW) markedet er tildelt,
 - prisen på kapasiteten (valuta/MW),
 - auksjonsinntekten (i valuta) per grense mellom budområder,
 - b) for hver tidsenhet for markedet og per retning mellom budområder, total spesifisert kapasitet,
 - c) før hver kapasitetstildeling, den totale kapasitet som allerede er tildelt gjennom tidligere framgangsmåter for tildeling, per tidsenhet for markedet og per retning,

³ EUT L 345 av 23.12.2008, s. 75.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- d) for hver tidsenhet for markedet, prisene for neste dag i hvert budområde (valuta/MWh),
 - e) når det gjelder implisitte tildelinger, for hver tidsenhet for markedet, nettoposisjonene for hvert budområde (MW) og inntektene fra overbelastning (i valuta) per grense mellom budområdene,
 - f) planlagt handel for neste dag i sammenfattet form mellom budområder per retning og tidsenhet for markedet,
 - g) fysiske strømmer mellom budområder per tidsenhet for markedet,
 - h) utvekslingskapasitet tildelt mellom budområder i medlemsstater og tredjestater, per retning, per tildelt produkt og per periode.
2. Opplysningene fastsatt i
 - a) nr. 1 bokstav a) og e) skal offentliggjøres senest én time etter hver kapasitetstildeling,
 - b) nr. 1 bokstav b) skal offentliggjøres senest én time etter hver spesifiseringsrunde,
 - c) nr. 1 bokstav c) skal offentliggjøres senest ved utløpet av fristen for offentliggjøring av tallene for tilbudt kapasitet, som fastsatt i vedlegget,
 - d) nr. 1 bokstav a) skal offentliggjøres senest én time etter budfristens utløp,
 - e) nr. 1 bokstav f) skal offentliggjøres hver dag senest én time etter siste sluttid og skal dersom det er relevant, ajourføres senest to timer etter hver spesifiseringsprosess på intradagmarkedet,
 - f) nr. 1 bokstav g) skal offentliggjøres for hver tidsenhet for markedet så tett opptil sanntid som mulig, men ikke senere enn én time etter driftsperioden,
 - g) nr. 1 bokstav h) skal offentliggjøres senest én time etter tildelingen.
 3. De ansvarlige for tildeling av overføringskapasitet eller dersom det er relevant, kraftbørsene, skal legge fram for operatørene av overføringsnett alle relevante opplysninger som kreves for å beregne dataene fastsatt i nr. 1.

De ansvarlige for tildeling av overføringskapasitet skal anses som primære eiere av de opplysninger som de legger fram.

Kraftbørsene skal anses som primære eiere av de opplysninger som de legger fram.

Artikkel 13

Opplysninger om tiltak for håndtering av overbelastning

1. Operatørene av overføringsnett skal for sine kontrollområder legge fram følgende opplysninger for ENTSO for elektrisk kraft:
 - a) opplysninger om omdirigering per tidsenhet for markedet, og angi
 - tiltak som er truffet (det vil si produksjonsøkning eller -nedgang, lastøkning eller -nedgang),
 - identifikasjon, beliggenhet og type av nettelementer som berøres av tiltaket,
 - årsaken til tiltaket,
 - kapasitet som berøres av tiltaket som er truffet (MW),
 - b) opplysninger om motkjøp per tidsenhet for markedet, og angi
 - tiltak som er truffet (det vil si økning eller reduksjon i utvekslingen mellom budområder),
 - de berørte budområder,
 - årsaken til tiltaket,
 - endring i utvekslingen mellom budområder (MW),
 - c) påløpte kostnader i en gitt måned fra tiltakene nevnt i bokstav a) og b) og fra ethvert annet utbedringstiltak.
2. Opplysningene fastsatt i
 - a) nr. 1 bokstav a) og b) skal offentliggjøres så snart som mulig men ikke senere enn én time etter driftsperioden, unntatt når det gjelder årsakene, der opplysningene skal offentliggjøres så snart som mulig men ikke senere enn én dag etter driftsperioden,
 - b) nr. 1 bokstav b) skal offentliggjøres senest én måned etter slutten av den berørte måned.

Artikkel 14

Utarbeidelse av prognoser

1. Operatørene av overføringsnett skal for sine kontrollområder beregne og legge fram følgende opplysninger for ENTSO for elektrisk kraft:
 - a) total installert produksjonskapasitet (MW) for alle eksisterende produksjonsanlegg med en installert produksjonskapasitet på 1 MW eller mer, per produksjonstype,
 - b) opplysninger om produksjonsanlegg (eksisterende og planlagte) med en installert pro-

- duksjonskapasitet på 100 MW eller mer. Disse opplysningene skal inneholde
- enhetens navn
 - installert produksjonskapasitet (MW),
 - beliggenhet,
 - nivå på tilslutningsspenning,
 - budområde,
 - produksjonstype,
- c) et overslag over total planlagt produksjon (MW) per budområde, for hver tidsenhet for markedet for den påfølgende dag,
- d) en prognose over vind- og solkraftproduksjon (MW) per budområde, for hver tidsenhet for markedet for den påfølgende dag.
2. Opplysningene fastsatt i
- a) nr. 1 bokstav a) skal offentliggjøres årlig senest én uke før årets avslutning.
- b) nr. 1 bokstav b) skal offentliggjøres årlig for de tre påfølgende år senest én uke før begynnelsen på det første året opplysningene gjelder,
- c) nr. 1 bokstav c) offentliggjøres senest kl. 18.00 lokal tid i Brussel, én dag før den faktiske leveringen finner sted,
- d) nr. 1 bokstav d) offentliggjøres senest kl. 18.00 lokal tid i Brussel, én dag før den faktiske leveringen finner sted. Opplysningene skal regelmessig ajourføres og offentliggjøres mens intradaghandelen foregår, slik at minst én ajourføring skal offentliggjøres kl. 8.00 lokal tid i Brussel på dagen for den faktiske leveringen. Opplysningene skal legges fram for alle budområder bare i medlemsstater med en årlig vind- eller solarkraftproduksjon på mer enn 1 % per år eller for budområder med en årlig vind- eller solarkraftproduksjon på mer enn 5 %.
3. Produksjonsanlegg som ligger i et kontrollområde som tilhører en operatør av overføringsnett, skal legge fram alle relevante opplysninger som kreves for å beregne dataene fastsatt i nr. 1, for berørte operatør av overføringsnett.
- Produksjonsanleggene skal anses som primære eiere av de relevante opplysninger de legger fram.
- Artikkel 15*
- Opplysninger om manglende tilgjengelighet av produksjonsenheter og produksjonsanlegg**
1. Operatørene av overføringsnett skal for sine kontrollområder legge fram følgende opplysninger for ENTSO for elektrisk kraft:
- a) planlagt manglende tilgjengelighet på 100 MW eller mer av en produksjonsenhet, herunder endringer på 100 MW eller mer i den planlagte manglende tilgjengelighet av nevnte produksjonsanlegg som forventes å vare i minst én tidsenhet for markedet, inntil tre år fram i tid, og angi
- navnet på produksjonsanlegg,
 - navnet på produksjonsenheten,
 - beliggenhet
 - budområde,
 - installert produksjonskapasitet (MW),
 - produksjonstype,
 - tilgjengelig kapasitet under hendelsen,
 - årsak til manglende tilgjengelighet,
 - starttid og anslått sluttid (dato, klokkeslett) på endringen i tilgjengelighet,
- b) endringer på 100 MW eller mer i faktisk tilgjengelighet av en produksjonsenhet, som forventes å vare i minst én tidsenhet for markedet, og angi
- navnet på produksjonsanlegget,
 - navnet på produksjonsenheten,
 - beliggenhet
 - budområde,
 - installert produksjonskapasitet (MW),
 - produksjonstype,
 - tilgjengelig kapasitet under hendelsen,
 - årsak til manglende tilgjengelighet, og
 - starttid og anslått sluttid (dato, klokkeslett) på endringen i tilgjengelighet,
- c) planlagt manglende tilgjengelighet på 200 MW eller mer av et produksjonsanlegg, herunder endringer på 100 MW eller mer i den planlagte manglende tilgjengelighet av nevnte produksjonsanlegg, men som ikke offentliggjøres i samsvar med bokstav a), som forventes å vare i minst én tidsenhet for markedet, inntil tre år fram i tid, og angi
- navnet på produksjonsanlegget,
 - beliggenhet
 - budområde,
 - installert produksjonskapasitet (MW),
 - produksjonstype,
 - tilgjengelig kapasitet under hendelsen,
 - årsak til manglende tilgjengelighet,
 - starttid og anslått sluttid (dato, klokkeslett) på endringen i tilgjengelighet,
- d) endringer på 100 MW eller mer i faktisk tilgjengelighet av et produksjonsanlegg med en installert produksjonskapasitet på 200 MW eller mer, men som ikke offentliggjøres i samsvar med bokstav b), som forventes å vare i minst én tidsenhet for markedet, og angi
- navnet på produksjonsanlegget,
 - beliggenhet

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- budområde,
 - installert produksjonskapasitet (MW),
 - produksjonstype,
 - tilgjengelig kapasitet under hendelsen,
 - årsak til manglende tilgjengelighet, og
 - starttid og anslått sluttid (dato, klokkeslett) på endringen i tilgjengelighet.
2. Opplysningene fastsatt i nr. 1 bokstav a) og c) skal offentliggjøres så snart som mulig men senest én time etter at beslutningen om planlagt manglende tilgjengelighet er truffet. Opplysningene fastsatt i nr. 1 bokstav b) og d) skal offentliggjøres så snart som mulig men senest én time etter endringen i faktisk tilgjengelighet.
3. Produksjonsenheter som ligger i kontrollområdet til en operatør av overføringsnett, skal legge fram for nevnte operatør av overføringsnett dataene fastsatt i nr. 1. Produksjonsenhetene skal anses som primære eiere av de relevante opplysninger de legger fram.

Artikkel 16

Faktisk produksjon

1. Operatørene av overføringsnett skal for sine kontrollområder beregne og legge fram følgende opplysninger for ENTSO for elektrisk kraft:
- a) faktisk produsert effekt (MW) per tidsenhet for markedet og per produksjonsenhet med 100 MW installert produksjonskapasitet eller mer,
 - b) aggregert produksjonsmengde per tidsenhet for markedet og per produksjonstype,
 - c) faktisk eller anslått vind- og solkraftproduksjon (MW) i hvert budområde per tidsenhet for markedet,
 - d) aggregert ukentlig gjennomsnittlig fyllingsgrad for alle vannreservoarer og vannmagasiner (MWh) per budområde, herunder tallet for samme uke foregående år.
2. Opplysningene fastsatt i
- a) nr. 1 bokstav a) skal offentliggjøres fem dager etter driftsperioden,
 - b) nr. 1 bokstav a) skal offentliggjøres senest én time etter driftsperioden,
 - c) nr. 1 bokstav c) skal offentliggjøres senest én time etter driftsperioden og ajourføres på grunnlag av målte verdier så snart de blir tilgjengelige. Opplysningene skal legges fram for alle budområder bare i medlemsstater med en årlig vind- eller solar-

kraftproduksjon på mer enn 1 % per år eller for budområder med en årlig vind- eller solarkraftproduksjon på mer enn 5 %,

- d) nr. 1 bokstav d) skal offentliggjøres den tredje arbeidsdagen etter uken opplysningene gjelder. Opplysningene skal legges fram for alle budområder bare i medlemsstater med en årlig produksjon av denne type kraft på mer enn 10 % per år eller for budområder med en årlig produksjon av denne type kraft på mer enn 30 %.
3. Produksjonsanlegg og produksjonsenheter som ligger i et kontrollområde som tilhører en operatør av overføringsnett, skal legge fram alle relevante opplysninger som kreves for å beregne dataene fastsatt i nr. 1, for berørte operatør av overføringsnett. Produksjonsanleggene og produksjonsenhetene skal anses som primære eiere av de relevante opplysninger de legger fram.

Artikkel 17

Balansering

1. Operatørene av overføringsnett eller dersom det er relevant, operatørene av balansemarkeder, dersom slike markeder finnes, skal legge fram følgende opplysninger for ENTSO for elektrisk kraft:
- a) reglene for balansering, herunder
 - prosessene for anskaffelse av ulike typer balanserereserver og balansekraft,
 - metoden for betaling for både levering av reserver og aktivert balansekraft,
 - metoden for beregning av avgifter for balansering,
 - dersom det er aktuelt, en beskrivelse av hvordan balansering over landegrensene mellom to eller flere kontrollområder utføres, og av vilkårene for deltakelse for produsenter og last,
 - b) mengden av balanserereserver i henhold til kontrakt (MW) som operatøren av overføringsnett har, og angi
 - kilden til reserven (produksjon eller last),
 - typen reserve (primærreserver, sekundærreserver, tertiærreserver),
 - tidsperioden reserven er bestilt til (f.eks. time, dag, uke, måned, år osv.),
 - c) prisene som er betalt av operatøren av overføringsnett per type anskaffet balanserereserve og per anskaffelsesperiode (valuta/MW/periode),

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

- d) akseptert aggregert tilbud per tidsenhet for balansering, separat for hver type balanse-reserve,
- e) mengden aktivert balansekraft (MW) per tidsenhet for balansering og per type reserve,
- f) prisene betalt av operatøren av overføringsnett for aktivert balansekraft per tidsenhet for balansering og per type reserve; det skal legges fram separate prisopplysninger for opp- og nedregulering,
- g) prisene for ubalanse per tidsenhet for balansering,
- h) totalt ubalansevolum per tidsenhet for balansering,
- i) månedlig finansiell balanse for kontrollområdet, og angi
- utgiftene for operatørene av overføringsnett for anskaffelse av reserver og aktivering av balansekraft,
 - nettoinntekten for operatøren av overføringsnett fra avregning av ubalanskontoer med de balanseansvarlige parter,
- j) dersom det er relevant, opplysninger om balansering mellom kontrollområder per tidsenhet for balansering, og angi
- volum av utvekslede bud og tilbud per tidsenhet for anskaffelse,
 - høyeste og laveste pris for utvekslede bud og tilbud per tidsenhet for anskaffelse,
 - volum av balansekraft aktivert i de berørte kontrollområder.
- Operatørene i balansemarkedene skal anses som primære eiere av de opplysninger som de legger fram.
2. Opplysningene fastsatt i
- a) nr. 1 bokstav b) skal offentliggjøres så snart som mulig men senest to timer før neste anskaffelsesprosess finner sted,
- b) nr. 1 bokstav c) skal offentliggjøres så snart som mulig men senest én time etter at anskaffelsesprosessen er avsluttet,
- c) nr. 1 bokstav d) skal offentliggjøres så snart som mulig men senest én time etter driftsperioden,
- d) nr. 1 bokstav e) skal offentliggjøres så snart som mulig men senest 30 minutter etter driftsperioden, Dersom opplysningene er foreløpige, skal tallene ajourføres når opplysningene blir tilgjengelige,
- e) nr. 1 bokstav f) skal offentliggjøres så snart som mulig men senest én time etter driftsperioden,
- f) nr. 1 bokstav g) skal offentliggjøres så snart som mulig,
- g) nr. 1 bokstav h) skal offentliggjøres så snart som mulig men senest 30 minutter etter driftsperioden. Dersom opplysningene er foreløpige, skal tallene ajourføres når opplysningene blir tilgjengelige,
- h) nr. 1 bokstav i) skal offentliggjøres senest tre måneder etter driftsperioden, Dersom oppgjøret er foreløpig, skal tallene ajourføres etter det endelige oppgjør,
- i) nr. 1 bokstav j) skal offentliggjøres senest én time etter driftsperioden.

Artikkel 18

Erstatningsansvar

Erstatningsansvaret for den primære eieren av dataene, dataleverandøren og ENTSO for elektrisk kraft i henhold til denne forordning skal være

begrenset til tilfeller av grov uaktsomhet og/eller grovt pliktbrudd. Under ingen omstendigheter har de erstatningsplikt overfor personer som anvender disse opplysninger, for driftstap, tap av omsetning eller andre indirekte tilfeldige skader, dokumenterte tap eller følgeskader av noe slag som følge av vedkommendes manglende overholdelse av sine forpliktelser i henhold til denne forordning.

Artikkel 19

Endring av forordning (EF) nr. 714/2009

Nr. 5.5–5.9 i vedlegg I til forordning (EF) nr. 714/2009 oppheves med virkning fra 5. januar 2015.

Artikkel 20

Denne forordning trer i kraft den 20. dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Artikkel 4 nr. 1 får anvendelse 18 måneder etter at denne forordning er trådt i kraft.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utfærdiget i Brussel, 14. juni 2013.

For Kommisjonen

José Manuel BARROSO

President

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken

*Vedlegg***Offentliggjøring av opplysningene nevnt i artikkel 11 nr. 2**

Kapasitetstildelingsperiode	Prognose over utvekslingskapasiteten mellom budområder skal offentliggjøres	Tilbudt kapasitet skal offentliggjøres
Årlig	En uke før den årlige tildelingsprosessen men senest 15. desember, for alle måneder i det påfølgende året	En uke før den årlige tildelingsprosessen men senest 15. desember
Månedlig	To virkedager før den månedlige tildelingsprosessen for alle dager i den påfølgende måneden	To virkedager før den månedlige tildelingsprosessen
Ukentlig	Hver fredag, for alle dager i den påfølgende uken	Én dag før den ukentlige tildelingsprosessen
Før neste dag		Én time før spotmarkedet stenges for bud, for hver tidsenhet for markedet
Intradag		Én time før første intradagtildeling og deretter i sanntid, for hver tidsenhet for markedet

Bestilling av publikasjoner

Offentlige institusjoner:

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

Internett: www.publikasjoner.dep.no

E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no

Telefon: 22 24 00 00

Privat sektor:

Internett: www.fagbokforlaget.no/offpub

E-post: offpub@fagbokforlaget.no

Telefon: 55 38 66 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på

www.regjeringen.no

Trykk: 07 Xpress AS – 11/2017

